Грудень 1976 року. Ямайка фактично на порозі громадянської війни, в гето Кінгстона ллється кров. «Король реґі» Боб Марлі готується до грандіозного концерту за мир, покликаного зняти напругу в суспільстві. Група озброєних бандитів вдирається в його дім і поливає все вогнем... Довкола цього замаху, який сколихнув увесь світ і породив безліч чуток на десятиліття наперед, розгортається епічне полотно роману ямайського письменника Марлона Джеймса під провокаційною назвою «Коротка історія семи вбивств».

Книжка здобула Букерівську премію 2015 року і викликала бурхливу реакцію читачів та літературної критики.

УВАГА!

Текст книжки містить фрагменти, пов’язані з сексом, насиллям та розповсюдженням і вживанням наркотичних речовин! Містить ненормативну лексику! Не рекомендовано особам до 18 років!

Перекладачі намагалися максимально передати специфіку живої мови персонажів.

Марлон Джеймс

Коротка історія семи вбивств

Ця книжка — белетристика. Імена, персонажі, місця та події — витвір уяви автора або ж вони використані фіктивно. Будь-яка схожість із реальними особами, живими чи померлими, підприємствами, компаніями, подіями чи місцями — цілковита випадковість.

Автор

Морисові Джеймсу,

надзвичайному джентльменові,

що не має собі рівних

Дійові особи

Великий Кінгстон (з 1959 року)

Сер Артур Дженнінгс — колишній політик, нині покійний

Співак — світова суперзірка реґі[1]

Пітер Нессер — політик, стратег

Ніна Берджесс — колишня секретарка, тепер безробітна

Кім-Марі Берджесс — її сестра

Рас Трент — коханий Кім-Марі

Доктор Лав / Льюїс Ернан Родриґо де лас Касас — консультант ЦРУ

Баррі Діфлоріо — керівник резидентури ЦРУ на Ямайці

Клер Діфлоріо — його дружина

Вільям Адлер — колишній оперативний працівник ЦРУ, тепер шахрай

Алекс Пірс — журналіст американського часопису «Роллінг стоун»

Марк Ленсінг — кінорежисер, син колишнього директора ЦРУ Ричарда Ленсінга

Луїс Джонсон — оперативний працівник ЦРУ

Містер Кларк — оперативний працівник ЦРУ

Білл Білсон — журналіст ямайської газети «Ґлінер»

Селлі К'ю — посередниця, інформаторка

Тоні Мак-Ферсон — політик

Офіцер Вотсон — полісмен

Офіцер Невіс — полісмен

Офіцер Ґрант — полісмен

Копенгаген[2]

Папа Ло / Реймонд Кларк — кримінальний авторитет Копенгагену, 1960-1979 роки

Джосі Вейлз — старший інфорсер[3] дон Копенгагену, 1979-1991 роки, ватажок «Шторм-групи»

Віпер — старший інфорсер «Шторм-групи», Мангеттен / Бруклін

Демус — член банди

Гекл — член банди

Бам-Бам — член банди

Фанкі Чикен — член банди

Рентон — член банди

Леґґо Біст[4] — член банди

Тоні Паваротті — інфорсер, снайпер

Прист[5] — кур'єр, інформатор

Джуніор Соул — інформатор; за чутками, шпигун банди з Восьми Провулків

«Венг-Ґенг» — банда району Венг-Сенг, що пов'язаний з Копенгагеном

Коппер — інфорсер банди

Чайнамен — ватажок банди поблизу Копенгагену

Тритоп — член банди

Буллмен — інфорсер

Вісім Провулків[6]

Шота Шериф[7] / Роланд Палмер — дон Восьми Провулків, 1975-1980 роки

Фаннібой[8] — інфорсер; другий за старшинством у банді

Бантин-Бентон — один з ватажків і дон Восьми Провулків, 1972-1975 роки

Дишреґ — один з ватажків і дон Восьми Провулків, 1972-1975 роки

За межами Ямайки (1976-1979 роки)

Доналд Кассерлі — наркоторговець, президент Ліги свободи Ямайки

Ричард Ленсінг — директор ЦРУ, 1973-1976 роки

Ліндон Вольфсбрикер — посол США в Югославії

Адмірал Воррен Танні — директор ЦРУ, 1977-1981 роки

Роджер Теру — оперативний працівник ЦРУ

Майлз Коупленд — керівник резидентури ЦРУ в Каїрі

Едгар Анатолійович Чопоров — репортер інформагенції «Новості»

Фредді Луґо — бойовик «Альфа 66»[9]

Ернан Рикардо Лозано — бойовик «Альфа 66»

Орландо Бош — бойовик «Омеги 7»

Ґаель і Фредді — бойовики «Омеги 7»

Сел Резнік — журналіст «Нью-Йорк таймсу»

Монтеґо-Бей (1979 рік)

Кім Кларк — безробітна

Чарлз / Чак — інженер компанії «Алкорп боксит»

Маямі та Нью-Йорк (1985-1991 роки)

«Шторм-група» — ямайський наркосиндикат

«Ієрархія донів» — конкурентний ямайський наркосиндикат

Юбі — старший інфорсер «Шторм-групи», Квінс / Бронкс

Тристан Філліпс — в’язень «Райкерсу»[10], член «Ієрархії донів»

А-Плюс — спільник Тристана Філліпса

«Свинячий Хвостик» — інфорсер «Шторм-групи», Квінс / Бронкс

Рен-Доґ — інфорсер «Шторм-групи», Квінс / Бронкс

Омар — інфорсер «Шторм-групи», Мангеттен / Бруклін

Ромео — спотер[11] «Шторм-групи», Бруклін

Джон-Джон Кей — кілер, викрадач автомобілів

Пако — викрадач автомобілів

Ґризельда Бланко — наркобаронеса Меделянського картелю[12], діє на території Маямі

Бакстер — інфорсер Ґризельди Бланко

«Гавайські Сорочки» — інфорсери Ґризельди Бланко

Кеннет Колтерст — мешканець П’ятої авеню в Нью-Йорку

Ґастон Колтерст — його син Ґейл Колтерст — його невістка

Доркас Палер — доглядачка

Мілісент Сеґрі — медсестра

Міс Бетсі — менеджер агенції з найму «Боже, благослови»

Моніфа Тібодо — наркоманка

Я розкажу тобі правду Мій милий, це ж найважче.

Бонні Рейтт[13], «Заплутано і темно»

Не все тут щира правда, але приблизно так.

Ямайське прислів’я

Сер Артур Джордж Дженнінгс

Слухайте.

Мерці ніколи не перестають говорити. Можливо, через те що смерть — зовсім і не смерть: тебе нібито залишили в школі після закінчення занять, точніше, затримали після школи життя. Ти знаєш, звідки ти йдеш, і завжди повертаєшся з того місця. Ти знаєш, куди прямуєш, хоча, здається, що ніколи туди не втрапиш, і ти вже мертвий. Мертвий! Звучить як вирок, цілковитий кінець, та насправді це не так. Ти й далі триваєш. Ти зустрічаєш людей, які мертві довше за тебе; ти весь час рухаєшся, не йдучи нікуди, слухаєш їхнє виття і шипіння, бо всі ми — духи чи вважаємо себе за духів, але правда в тому, що всі ми — просто мертві. Духи легко, як протяг, прослизають усередину інших духів. Так, іноді жінка прослизає всередину чоловіка і стогне — пам'яттю про любовні утіхи. Вони стогнуть досить голосно, але крізь вікно це заледве чується — як тихе посвистування чи шепотіння під ліжком, і маленькі діти думають, що то домовик. Мерці люблять лежати під живими з трьох причин: (1) більшість часу ми проводимо лежачи; (2) низ ліжка скидається на віко труни; але (3) там є вага, вага людини на ліжку, і в цю людину можна прослизнути, зробивши тіло важчим, а ще можна чути биття серця, споглядати, як воно пульсує, слухати шум ніздрів, коли легені проштовхують крізь них повітря, — і заздрити навіть коротесенькому живому подиху. Що ж до трун, то особисто я про труни не пам'ятаю нічого.

Однак мерці ніколи не перестають говорити, і живі інколи їх чують. Ось що я хотів сказати. Коли ти мертвий, твоя мова — ніщо інше, як подих вітру й обхідні шляхи, і немає іншої ради, як тільки певний час тинятися собі та блукати знічев'я. Ну, так у кожному разі роблять інші. Я ж збагнув, що небіжчики можуть повчитися в небіжчиків, хоча це і складно. Мені вдається чути себе, водночас твердячи кожному, хто здатен почути: я впав не сам — мене турнули з балкона готелю «Сансет Біч» у Монтеґо-Беї. І я не можу сказати собі: «Стули пельку; Арті Дженнінгсе!», бо, прокидаючись щоранку, мушу збирати докупи свою розгепану, як гарбуз, голову. Та навіть тепер, розмовляючи лише з собою, я можу повторити те, що вже говорив колись: «Врубаєтесь, пришелепки?» У сенсі, що загробне життя — це не якесь там театралізоване дійство, що відбувається тут-і-тепер без активної участі її «головного героя», і не кайфова тусня. Чуваче, ти бачиш отих крутих пацанів у біді? Вони так і не врубилися, — а мені нічого не лишається, як тільки чекати тут на свого вбивцю. Але він не помирає, а тільки старіє, змінює дружин на все молодших, ростить виводок недоумків і заганяє свою країну в тісну діру.

Мерці ніколи не перестають говорити, і живі інколи їх чують. Іноді, якщо вправно підловити сонного під час тріпотіння повіками уві сні, він може навіть відповісти тобі, і спілкуватиметься з тобою, — аж поки його дружина не дасть йому ляпанця по щоці. Та мені більше до вподоби слухати тих, хто помер до мене. Я бачив людей у рваних штанях і закривавлених сюртуках, і вони теж щось кажуть, але замість слів з їхніх вуст цебенить кров; святі небеса, повстання рабів було таки мерзенним ділом, і королеві, звісно, доводилося придушувати ці повстання, вдаючись до жорстоких розправ відтоді, як справи у Вест-Індської компанії пішли під укіс, на відміну від Ост-Індської; і скільки ж тоді негрів полягло; хай воно все сказиться! — через ці теревені я, здається, неправильно склав ліву половину свого

обличчя. Бути мертвим — це розуміти, що «мертвий» — не те ж саме, що «зниклий», що ти просто перебуваєш на просторах долин смерті. Час не зупиняється. Ти бачиш, як він рухається, але сам ти, як і раніше, залишаєшся нерухомим — як картина з усмішкою Мони Лізи. На цих просторах розтяте триста років тому горло і смерть двохвилинної давності в дитячому ліжечку — означає те ж саме.

Якщо не стежити за тим, як ти спиш, то ти знову побачиш себе таким, яким тебе знайшли живі: долі, з баняком — як розбитий гарбуз, права нога підвернена аж за спину, а обидві руки зігнуті так, як руки згинатися не можуть, — і з висоти, з отого балкона, я скидаюся на мертвого павука. Я бачу себе звідти — згори, і звідси — знизу, так, як бачив мене мій убивця. Мертві повторно проживають той же порух, ту ж дію, той же крик, знову й знову; це наче поїзд, що ніколи не стишує рух, доки не сходить з рейок; уступ тієї будівлі на шістнадцятому поверсі; багажник автомобіля, звідки вийшло все повітря. Тіла рудбоїв[14], що здуваються, як гумові кульки, від п’ятдесяти шести сталевих куль.

З власної волі так не падає ніхто. Я знаю. І я знаю ці відчуття, знаю, на що це схоже — коли тіло пролітає у вільному падінні весь шлях донизу, а ти хапаєшся за згустки пустоти і молиш один раз, тільки один-однісінький проклятий раз: «Господи Ісусе, сучий ти сину зроби ж так, щоб за повітря можна було зачепитися!» І ти падаєш у п’ятифутову яму чи на мармурову підлогу на глибині шістнадцять футів, і ти все ще борешся, але підлога піднімається і врізається в тебе, бо втомилася чекати крові. І ось ми прокидаємося, такі ж мертві, як і до того: я — розчавлений павук, він — обвуглений тарган. Особисто я про труни не пам’ятаю нічого.

Слухайте.

Живі чекають і дивляться, бо вони, дурні, вважають, що мають час. А мерці навпаки — дивляться і чекають. Якось я спитав свою вчительку в недільній школі: якщо небеса — місце для вічного життя, а пекло — протилежність до небес, то що робить пекло пеклом? «Такі маленькі руді нечупари, як ти», — сказала вона. Вона й досі жива. Я бачу її в будинку для літніх людей «Івентайд», кволу, здитинілу на розум, без гадки, як її звуть, і говорить вона таким м’яким скреготом, що ніхто й не чує її скарг, як вона боїться сутінок, коли щури наступають на пальці її ніг. Я бачу не тільки це. Варто мені нагострити зір, глянути трохи ліворуч — і стає видно країну, все таку ж, якою вона була, коли я її покинув. Вона ніколи не змінюється. Як і люди, довкола яких я сновигаю: вони точно такі ж, як і тоді, коли я їх залишив, старіння не робить їх іншими.

Чоловік, який був батьком нації, мені здавався ріднішим за мого власного; почувши про мою смерть, він голосив, мов невтішна вдова. Допоки не зійдеш зі світу, не взнаєш, що людські сни пов’язані з тобою, а як помреш, то тобі лишається тільки дивитися, як помирають інші — повільно, кінцівка за кінцівкою, система за системою. Проблеми з серцем, цукровий діабет, хвороби з важковимовними назвами, що вбивають повільно. Через них тіло — з кожним кроком усе швидше й нетерплячіше — рухається до смерті, частина за частиною. Він ще доживе до того часу, коли його проголосять національним героєм, а помре єдиним, хто вважатиме, що зазнав невдачі. Ось що

відбувається, коли ти втілюєш сподівання та мрії в одному собі. Стаєш просто метафорою.

Це історія про вбивства кількох хлопців, які нічого не значили для світу, того світу, що й досі обертається, — але кожен з цих хлопців передав мені нудотно-сморідний запах того чоловіка, який мене вбив.

Перший з них — кричить мигдалинами, але крик застрягає на виході з горла, між розчахнутими щелепами: там стирчить затичка, що смердить блювотинням. Хтось був міцно зв'язав йому за спиною руки, та вони вже не напружені, бо вся шкіра стерлася, а мотузка наситилася кров'ю. Він нестямно дриґає обома ногами, бо права прив'язана до лівої; він брикається ними так, що здіймає бруд на п'ять футів угору, потім на шість, і ось він уже не може звестися — під потоком із бруду, багна й каміння, що летять на нього згори. Один камінь розквацює його носа, інший потрапляє в око, і воно вибухає, а він кричить, але крик, добігши лише до кінчика його язика, знову котиться вниз — відригом, а бруд ллється — як приплив, і бруду все більше й більше, і він уже не бачить пальців своїх ніг. А потім він прокинеться — такий же мертвий, але так і не скаже мені свого імені.

Частина перша

Первісні рокери[15]

2 грудня 1976 року

Бам-Бам

наю, що м'ні було чотирнадцять. Це я знаю. А ще я знаю, що дуже багато людей дуже багато триндять, особливо Американець. Той ніяк не стулить свою пельку, та ще й щоразу сміється, коли говорить про тебе — говорить чудно, постійно приплітаючи твоє ім'я до інших імен, про які ми ні сном ні духом, типу Альєнде Лумумба — звучить як назва країни, звідки родом Кунта-Кінте[16]. Американець майже завжди ховає очі за темними окулярами, наче він проповідник з Америки, що прийшов до чорних людей. Іноді він приходить сам, іноді — з Кубинцем, і коли один говорить, другий завжди мовчить. Кубинець просто так волинами[17] не розмахує, бо волини, каже він, тоді тре', коли вони тре'.

Знаю ще, що спав я на розкладачці і що мати моя була шльондра, а мій батько — остання хороша людина в гето. А ще знаю, що ми вартували біля твого домиська на Гоуп-роуді кілька днів, аж поки ти не вийшов до нас поговорити, та з таким виглядом, типу ти — Ісус, а ми всі тут — Юди, і ти, такий, кивнув, мовляв, робіть що надумали. Я от тільки не пам'ятаю, чи сам

тебе бачив чи хтось казав м’ні, що він тебе бачив, то ж я й подумав, що і я міг бачити оту картину: як ти швидко вийшов на задній ґанок, жуючи шматок бредфрута, і тут нізвідки з’являється вона, наче в неї десь тут якесь серйозне діло серед ночі, і вона типу шокована, дуже шокована, що ти без одягу, а потім вона потяглась до твого фрукта, як голодна, і — хоча расти[18] не люблять шльондр — ви удвох віддалися опівнічному рейву; і я теж захопився й почав рейвувати — чи від того, що чув, чи від того, що бачив. А потім ти написав про це пісню[19]. Чотири дні поспіль, о восьмій ранку і четвертій по обіді, за коричневим конвертом до тебе приїжджає той самий хлоп з Бетонних Джунглів на тому ж бабському зеленому скутері, — аж поки його не завертає новий наряд охорони. Про цю справу ми теж знаємо.

У Восьми Провулках і в Копенгагені все, що ти можеш робити, — дивитися. Солоденький голосок через радіо віщає, що злочинність і насильство охоплюють країну, і що треба зачекати й подивитися, чи настануть коли-небудь зміни, — але всі ми тут, у Восьми Провулках, тільки те й можемо: дивитися і чекати. І ось я дивлюся, як вулицею стрімко біжить вода з гівном, і чекаю. А ще дивлюся, як моя мати дає двом клієнтам за двадцять доларів кожному і ще одному за двадцять п’ять — а ні, то забирайся, — а я все чекаю. Дивлюся, як мій батько, якому все це остогидло, лупить її, як собаку, — і чекаю, чекаю, чекаю. Бачу, як цинкований дах береться ржею, а дощ видовбує в ньому дірки, ніби в імпортному сирі; бачу, як у одній кімнаті туляться семеро та одна вагітна, і все ’дно там трахаються, бо люди такі бідні, що не можуть дозволити собі на’іть сорому, — а я все чекаю.

Кімнатка стає щодалі меншою й меншою, а з провінції прибуває все більше сестер-братів-свояків, а місто стає щодалі більшим і більшим — і вже нема де в ньому робити джаґи-джаґи, чи висратися, чи заправити курку карі, а коли й є де, то коштує це надто дорого; і ту малу штрикають ножем, бо знають, що їй щочетверга дають гроші на обід; і хлопцям подобається, що я росту і в школу ходжу вряди-годи, не вмію читати про Діка і Джейн[20], зате знаю про кока-колу, хочу потрапити на студію і записати пісню, видати ґіт і чкурнути з ґето, — але Копенгаген і Вісім Провулків надто великі, й щоразу, тільки-но дістаєшся їхнього краю, як він віддаляється, забігає вперед, наче твоя тінь, і здається, що цілий світ — одне велике ґето, — а ти все чекаєш.

Я бачу, що ти голодний і чекаєш, і знаєш, що це просто удача — вештатись біля студії, аж раптом Десмонд Деккер[21] помічає тебе й каже, щоб тобі дали спробувати. І тобі дають спробувати — бо ще до того як він почув твій спів, у твоєму голосі чувся голод. Ти записуєш пісню, але не ґітову, однак уже тоді надто круту як для ґето (хоча й минули ті часи, коли крутість полегшувала комусь життя). Ми стежимо, як ти пхаєшся вперед і як випинаєш на дванадцять дюймів поперед себе свої слова, і нам кортить побачити, як ти лажонешся. І ми знаємо: ніхто не прийме тебе за свого, за рудбоя, бо ти скидаєшся на інтригана.

А коли ти зникаєш у Делавері й повертаєшся, то намагаєшся співати ска[22], але ска вже пішов з ґето й оселився на околицях. Ска полетів літаком за кордон, щоб показати білим свою схожість на твіст. Може, для Сирійця з Ліванцем у цьому й криється причина для гордості, але коли ми бачимо, як ти в газетах позуєш зі стюардесами, ми це їхнє чванство не розділяємо, навпаки — нас це страшенно дивує. Ти записуєш іще одну пісню, цього разу

гіт. Але один гіт не може вирвати тебе з гето — якщо ти записуєш гіти для вампіра. Один гіт не робить з тебе Скітер Дейвіс[23] або того, хто співає «Балади ганфайтера»[24].

Коли пацан типу мене відвалює від матері, вона, вважай, перестає для нього існувати. Проповідник каже: в житті кожного є порожнеча у формі Бога, але єдине, чим люди з гето можуть заповнити цю порожнечу, — це сама порожнеча. Сімдесят другий рік геть не схожий на шістдесят другий, і люди досі шепочуться, — бо ж кричати не зважуються, — що коли нагло помер Арті Дженнінгс, то він забрав із собою мрію. Яку саме мрію, я не знаю. Люди таки дурні. Мрія не зникла, просто люди досі не усвідомлюють того жахіття, в тенетах якого живуть. І все більше народу стало перебиратися в гето після того, як Делрой Вілсон[25] заспівав «Краще скоро настане», — а разом з ним заспівав чоловік, що мав невдовзі стати прем'єр-міністром. Краще скоро настане... Чоловік, схожий на білого мена, який, коли тре', то чеше по-ніґерськи і співає «Краще скоро настане». Одягнена як сама королева жінка, якій гето по шарабану, поки воно не розбухає й не заливає весь Кінгстон, теж співає «Краще скоро настане».

Але спочатку настало найгірше.

Ми дивимося й чекаємо. Двоє приносять у гето волини. Один показує м'ні, як ними користуватися. Хоча люди з гето звикли вбивати одне одного ще задовго до цього. Абичим — палицями, мачете, кухонними ножами, ножами для коління льоду, пляшками з-під содової. Вбивати через їжу. Вбивати через гроші. Іноді через те, що 'дному не сподобалося, як на нього глянув інший. Для вбивства розумних причин не тре'. Це гето. Розумні причини — це для багатих. А в нас тут суцільне безумство.

Безумство тиняється центральними вулицями й бачить жінку, одягнену за останньою модою, і хоче напрямки підійти до неї й вихопити з її рук сумочку — не через саму сумочку і на'іть не через такі потрібні тобі гроші, а через крик, що вивергається з неї, коли вона бачить, як ти вискакуєш перед самісіньким її принадним личком і можеш ударом вибити щастя з її губ чи радість — з очей, можеш убити її й зґвалтувати на цьому ж місці, до або відразу після вбивства (бо саме так поводяться такі рудбої, як ми, з такими порядними жінками, як вона). Безумство змушує тебе йти Кінг-стритом — вулицею, де біднота зазвичай не з'являється, — за чоловіком у костюмі; і ти бачиш, як він викидає сендвіч із курятиною, чуєш той запах і дивуєшся, як люди можуть бути аж такими багатими, що кладуть курятину між скибками хліба; і ти проходиш повз сміттєвий бак, і бачиш той сендвіч, усе ще у фользі й усе ще свіжий, не замащений іншим сміттям, і без мух, і думаєш «може», думаєш «так», думаєш «треба б» спробувати, як смакує куряче м'ясо без кісток. Але ти кажеш собі, що ти — не безумець; що безумство в тобі — не таке, як у божевільних, але це безумство ображеного гніву, бо ж ти знаєш: чоловік викинув їжу саме для того, щоб ти це побачив. І ти обіцяєш собі, що 'дного дня рудбой почне ходити з ножем, — і наступного разу ти скочиш на нього й виріжеш йому прямо на грудях: «Зажера».

Але він знає, що пацан, як я, не може довго ходити центром і що невдовзі на мене зверне увагу Вавилон[26]. Фараонові[27] варто лише побачити, що я без взуття, і тут же пролунає: «А що це ви, паршиві ніґери, в сраку, крутитесь коло порядних людей?» І в мене буде два варіанти. Перший — бігти

в один із провулків, що пронизують місто, куди він за мною поженеться, щоб можна було мене застрелити без свідків. Магазин набитий патронами, тому хоч один таки втрапить у ціль. Або ж спинитися, щоб мене віддухопелили прямо на очах у отих порядних людей: кийок виб'є м'ні всі бічні зуби і розтрощить скроню, і я геть оглухну на те вухо, а м'ні скажуть, що це наука, щоб я, брудний, смердючий гівнюк, ніколи більше не ліз із гето в центр. Я бачу це — і чекаю.

Але ти все 'дно повертаєшся, хоча ніхто й не знав, де ти був дівся. Ота жінка хоче знати, нащо ти повертаєшся, — аж в Америці є стільки хорошого, наприклад рис «Анкл Бенс». Нам цікаво, нащо ти туди їздиш — співати гітові пісні? Дехто з нас відстежує, як ти пропливаєш по гето, наче дрібна рибка у великій річці. Ми ж тепер уже знаємо твою гру, а тоді ще не розуміли, не знали, нащо ти водився з одним бандюком — тут і хизувався зв'язком з растою — там, тусив і з поганцями, і з рудбоями, знався на'іть з моїм батьком, — тож кожен 'нав тебе досить, щоб уподобати, але не досить, щоб завербувати. Співаєш ти про все підряд, аби тільки вийшов гіт, на'іть про те, що відомо лише тобі, а іншим по шарабану. «І я люблю її» виконуєш тому, що Принц Бастер[28] зробив кавер на «Ти мене більше не побачиш»[29], який потрапив до гіт-парадів. Ти використовуєш усе, що маєш, на'іть чужі мелодії, виспівуєш їх старанно, безперервно — і кінець кінцем твої пісні виривають тебе з гето. До сімдесят першого року ти вже на телебаченні. У сімдесят першому я зробив свій перший постріл.

М'ні було десять.

Життя в гето не варте ламаного гроша. Вбити хлопця — раз плюнути.
Пам'ятаю, як востаннє батько намагався мене врятувати. Він прибіг додому з фабрики: пригадую, як ми стояли, моє лице було навпроти йо'о грудей, а він дихав тяжко, як пес. Решту вечора ми провели в будинку, на колінах. Він сказав, голосно та швидко, що це — така гра. Хто перший встане, той програв. А я тоді встав бо м'ні ж десять я вже великий хлопець і втомився від цієї гри а він скрикнув схопив мене і штовхнув у груди. А я фиркнув і рикнув хтів розплакатися набрав був уже повітря повні груди і тут перша куля прошила стінку ніби хтось жбурнув гравієм. А за нею ще і ще. Ось вони вже пробивають стінку — бах-бах-бах-бах-бах-бах — щойно остання дзенькнула об глечик як за нею шоста сьома десята двадцята й усі влучають у стіну — пух-пух-пух-пух-пух-пух-пух. А він схопив мене й затулив мої вуха да так сильно що сам не помітив що тисне м'ні на очі. А я чую свист куль — бах-бах-бах-бах-бах-бах — вжух-вжух — і відчуваю як хитається підлога. Жіночий крик чоловічий крик пацанячий крик — усі кричать так ніби їм уривається життя і чути як той крик наче гаситься кров'ю що фонтанує з горла і перетворюється на булькотіння. А батько притискає мене затикає м'ні рота а я хочу вкусити його за долоню бо вона м'ні ще й ніс затуляє подумки прошу його Татусю будь ласка не вбий мене а він трясеться і я не знаю що це конвульсії і земля здригається знову навколо чути тупіт чоловіки бігають падають ниць носяться гогочуть волають як очманілі що усім з Восьми Провулків капець. А татусь тисне мене до землі і затуляє собою але він такий важкий і ніс болить і від нього тхне запахом мотора і в мою спину впирається його коліно чи що там а в підлоги гіркий смак і я знаю що це руда мастика і хочу щоб він з мене зліз і я його ненавиджу й усі довколишні звуки глухі та наче здалеку. А коли батько нарешті з мене злазить назовні все ще кричать але вже без — бах-бах-бах і вжух — але він плаче а я його ненавиджу.

Через два дні мати вертається додому радісно сміючись через те що бачте її нова сукня найгарніша в усьому сраному гето а батько її побачив бо не пішов на роботу бо тепер небезпечно виходити на вулицю і він на неї накинувся зі словами — Ти бомбоклат смердюча шльондра! Від тебе тхне іншими мужиками! — і схопив її за волосся і вдарив у живіт а вона закричала що він не чоловік бо на'іть блоху не здатен трахнути а він їй — Ото ти хоч' щоб тебе трахнули? Зараз підшукаю члена саме для тебе — і знову схопив її за волосся і затяг у кімнату а я за всім дивився з-під ковдри куди він мене заховав — Раптом хто лихий заявиться вночі — і він схопив швабру і гайда нею маму лупити з голови до п'ят вона спершу верещала тоді скиглила а згодом лише стогнала а він їй вичитує — Що суко хотіла великого члена? Шльондра ти довбана! Ось тобі! — і він силою розкинув їй ноги й замірився шваброю. Потім він випхав її з дому і слідом викинув її одяг а я подумав що востаннє бачу свою маму та наступного дня вона повернулася вся перебинтована наче мумія з фільму що показують в кіношні «Ріальто» за тридцять центів а з нею прийшло троє чоловіків.

Вони хапають мойого батька, але мій батько відбивається, відбивається як чоловік, на'іть лупить їх кулаками, як Джон Вейн[30] у кіні, як має битися справжній чоловік. Але він один, а їх троє, а пізніше стало четверо. Той четвертий з'явився, коли мойого батька вже геть побили, розквасили як помідора, і той каже: «Мене звуть Фаннібой, я — наступний дон, а ти — знаєш, хто ти такий? Я питаю: ти знаєш, що ти — вилупок?» А моя мати сміється, хоча це більше схоже на хрип. А Фаннібой каже: «Думаєш, якщо робиш на фабриці, то крутий? Це я влаштував тебе на фабрику і я можу тебе звідти викинути, вилупку. То ти знаєш, як тебе звати, вилупку? Стукач тебе звати». І сказав, щоб усі вийшли. «А мене, — каже, — знаєш, чо'о Фаннібой звуть? Бо я жартів нікому не прощаю».

Фаннібой на'іть у тіні був світлішим за інших, ті'ки шкіра червона, наче кров була під самою шкірою, чи як у білих, що довго лежать на сонці, а очі його — сірі, як у кота. Фаннібой каже батькові, що зараз той помре, просто зараз, але якщо батько зробить йому приємно, то буде жити, як та левиця в «Народженій вільною»[31], — але доведеться піти з гето. Він каже: «Тільки тоді відпущу живим», і каже ще щось, а сам розстібає матню, дістає свого прутня і питає: «Хочеш жити? Хочеш жити?» Батько хоче жити, і батько спльовує, а Фаннібой притискає волину до його вуха. І розповідає батькові про країну і куди йому можна буде податися і своє чадо з собою забрати, — і коли він сказав «чадо», мною почало трусити, але під ковдрою мене ніхто не побачив. А він: «Хочеш жити? Хочеш жити?» — знову, і знову, і знову, наче настирне дівчисько, і водить волиною по батькових губах, і батько розтулює рота, а Фаннібой каже: «Якщо вкусиш за головку — стрельну в шию, щоб ти втямив, що здихаєш», а тоді запхав свого прутня в батьків рот і каже: «Краще облизуй, бо смокчеш, як дохла риба». А сам — стогне, і стогне, і стогне, і трахає батька в голову, а тоді, притримавши ту голову, вистрелює. Пах. Не бах, як у кіні про ковбоїв чи про Гаррі Каллагана[32], а один різкий пах — наче пробка жахнула, й уся кімната здригнулася. Кров аж на стіну бризнула. Я ойкнув, але одночасно з пострілом, тому ніхто не дізнався, що я лежу тутечки, під ковдрою.

Прибігла зі сміхом мама, штовхнула батька, а Фаннібой підійшов до неї й стрельнув у її лице. Вона впала прямо на мене, тому, коли він наказав знайти «чадо», вони шукали скрізь, тільки не під мамою. Фаннібой говорить:

«Уявляєте? Цей батон[33] сказав, що відсмокче мені, аби я лишив його живим. Цей гидкий збоченець схопив мене за прутня», — так розповідав він своїм людям, які розшукували мене, — але на мені лежить моя мати і її пальці якраз біля мого обличчя, і я, наче крізь ґрати, дивлюся крізь них і не плачу, а Фаннібой усе торочить, що він завжди знав, що мій батько — батон, мусить бути батоном, бо чо’ б йо’о баба стала такою шльондрою, це ж її вдома ніхто не порав як слід. — «От ті’ки, — каже він, — Шоті Шерифу про це ні гу-гу».

У будинку стихло. Я зіштовхнув із себе матір радіючи що стемніло але піти не можу бо мене можуть зловити тому я дивлюсь і чекаю. А поки я чекаю мій батько на підлозі біля дверей підводиться і каже що англійська це найкращий предмет у школі бо коли ти захочеш влаштуватися слюсарем ніхто не візьме тебе на роботу якщо ти неправильно розмовлятимеш а це важливіше на’іть за ремесло. І що чоловік повинен навчитися куховарити хоча це й жіноче діло і говорить і говорить і говорить багато як завжди багато а іноді говорить так голосно наче хоче навчити ще й сусідів хоча ні він таки лежить на підлозі і це квапить мене тікати тікати бо вони скоро повернуться і знімуть з нього черевики «Кларкс» і вигребуть з дому все більш-менш цінне та ще й хату догори дном перевернуть шукаючи грошей хоча всі свої гроші він поклав у банк. Він лежить біля дверей. Я знімаю з нього «кларкси» але бачу йо’о голову — і починаю блювати.

«Кларкси» м’ні завеликі і я в них — човг-човг-човг — у задню частину будинку за якою нема нічого крім старої залізниці та чагарнику і я перечіпляюсь через свою кляту матір-шльондру що раптом смикається наче жива але це ті’ки здається. Я вибираюся на підвіконня і зістрибую. «Кларкси» завеликі для бігу тому я їх знімаю і біжу крізь чагарник — по битому склу по мокрому ґівну по сухому ґівну по жариву — і мертва залізниця виводить мене з Восьми Провулків а я все біжу і біжу ховаюся за колючим кущем аж поки небо стає жовтогарячим потім рожевим потім сірим а потім сходить круглобокий місяць. Коли я бачу як повз мене проїжджають три вантажівки де лише люди всередині то починаю бігти аж до Ґарбиджлендсу[34] де на багато миль довкола нема нічого крім сміття мотлоху і лайна. Нічого крім того що викидають мешканці околиць і це сміття там накопичується і лежить горами-долинами-дюнами як у пустелі всюди горить-димить а я все біжу не зупиняючись аж поки не бачу ще одне ґето. Вхід перекрито вантажівкою і я під нею пролізаю і знову біжу а слідом м’ні кричить якийсь чоловік і кричить якась жінка а будинки тут стоять по-іншому — ближче тісніше — а я все біжу і раптом хтось вилітає з автоматом але жінка кричить що це лише хлопчик і що він у крові а я через щось перечіпляюсь падаю і починаю репетувати на всю горлянку до мене наближаються двоє чоловіків один наводить на мене волину а я лише хриплю як бувало батько вві сні а той що з волиною підходить і кричить — Ти звідки? Від тебе смердить як від тих батонів з Восьми Провулків! — А другий каже — Він ще зовсім дитя та ще й весь у крові. У тебе що хлопче стріляли? — Я не можу говорити кажу лише що «кларкси» ґарні черевики — «Кларкси» ґарні че... — Тоді той що з волиною клацає затвором але йому хтось кричить — Ти ба яку паскуди Джосі Вейлза руки сверблять! Усе вирішує через бам-бам — і тоді вони обидва ідуть ґеть але підступає багато інших і серед них жінка. А потім усі розступаються як Червоне море перед Мойсеєм і до мене підходить він і зупиняється.

— Шота Шериф уже своїх убиває? Чи не знає чим годувати своїх бійців? — каже — Мабуть у Восьми Провулках так контролюють народжуваність. — Усі довкола засміялися. Я промовив — Мама і тато — і ні слова більше а він з розумінням кивнув — Хочеш помститися? — питає а я хочу сказати — За батька так а за матір ні — але виходить одне — т-т-т-т-т — і я тільки відчайно киваю наче мене гепнули в голову так що я онімів. Він каже — Скоро скоро — і кличе жінку а та хоче взяти мене за руку але я хапаюся за свої «кларкси» і чоловік сміється. Великий чоловік у білій «сіточці» яка під ліхтарем ніби світиться і підсвічує йому лице що майже повністю заховане в бороді видно лише його великі очі які теж наче світяться а посміхається він так що важко зрозуміти які в нього губи а коли перестає посміхатися і щоки опадають то борода ніби клином врізується в обличчя а очі дивляться холодно. Чоловік каже — Хай вони знають що в Копенгагені не собаки живуть — і подивився на мене так наче може говорити без жодного слова і я ’наю що він побачив перед собою щось таке що зможе згодом використати. Він каже — Принесіть цьому хлопцю кокосової води — а жінка каже — Добре Папа Ло.

І відтоді я живу в Копенгагені бачу звідси Вісім Провулків і чекаю свого часу. На моїх очах чоловік з Копенгагену спочатку ходив ті’ки з ножем потім з ковбойською волиною потім з М16 а тепер з такою волинякою яку сам ледве тягає. М’ні сповнилося дванадцять або я так ті’ки думаю бо Папа Ло назвав той день коли знайшов мене днем мого народження. Він дає волину й м’ні та називає мене — Бам-Бам. І ми з іще одним хлопцем ходимо на Ґарбиджлендс учитися стріляти. Але першого разу через віддачу я падаю й усі сміються і називають мене малою пиздосею та я їм відповідаю що так уночі називав їхню матусю коли трахав її — й усі знову сміються а Джосі Вейлз тицяє м’ні в руку волину й показує як цілитися. Я зростаю в Копенгагені дивлюся як змінюються волини і знаю що вони з’являються не від Папи Ло. Вони з’являються від двох чоловіків що привозять волини в гето і від отого хто недавно показав м’ні як нею користуватися.

Баррі Діфлоріо

овні тільки одна вивіска, але така величезна, що навіть усередині видно жовті вигини логотипу, який звисає з даху. Така здоровезна, що коли-небудь неодмінно впаде, найімовірніше, на якогось хлопчину, що вирішить заскочити сюди з нагоди скасування останнього заняття в школі. Уявляю: ось цей малюк забігає на поріг, а велика вивіска в цей момент скрипить, та він цього не чує через бурчання в животі, і щойно він потягне на себе двері — вона впаде. Привид бідолашного малого буде лаятись як останній моряк, коли дізнається, що ж його прибило: вивіска «Кінг Бургер: оселя вамперера».

Є тут ще й «Макдоналдз» — далі, вниз вулицею Гафвей-Трі-роуд. Логотип на ньому синій, а тамтешній персонал божиться, що там, в одній з кімнат, сидить сам містер Мак-Доналд. Але я сиджу в «Кінг Бургер: оселі вамперера». Про американський «Бургер Кінг» тут навіть не чули. У приміщенні — жовті пластикові стільчики, столи з червоного скловолокна, а

в меню — букви такі, наче це напис на афіші: «Скоро в кіно». О третій дня тут ніколи не буває людно, саме тому я сюди й приходжу. Велике скупчення народу завжди мене нервує; варто найменшої іскри — і натовп обертається на зграю. Може, саме тому тут усе заґратовано. На Ямайці я вже з січня.

За касою висить табличка, де сказано, що як бургер для вас готується довше п'ятнадцяти хвилин, то ви його отримуєте безплатно. Два дні тому, коли я через шістнадцять хвилин постукав по циферблату, касирка сказала, що це стосується тільки чизбургерів. Вчора, коли затримали мій чизбургер, вона сповістила, що це стосується тільки курячих сендвічів. Сердешна дівчина, у неї, мабуть, уже закінчуються види бургерів, на які можна все звалити. Але сюди ніхто не заходить. Одна з рис, яка мені до всирачки ненависна в моїх земляках-американцях: хай би коли й куди вони не літали за кордон, найперше, що вони там роблять, — намагаються розшукати якомога більше чогось американського, хай навіть їжу в отакій задрипаній забігайлівці. Селлі, яка тут з часів адміністрації Джонсона[35], ніколи не куштувала ні місцевого акі[36], ні солоної риби, хоча я, можливо, один з двох мільйонів тих, хто казав їй: «Кицю, це як омлет, тільки смачніше». Мої малі тріскають це залюбки. Дружина хотіла б м'ясний фарш «Менвіч», «Рагу» чи бодай «Гамбургер гелпер»[37], але знайти таке в місцевому супермаркеті годі. Там годі хоч щось знайти, справді.

Я вперше скуштував курку по-ямайськи на перехресті Констант-Спрінг-роуду і ще якоїсь вулиці. До моєї машини підійшов юнак і, не встиг я підняти скло, бо заїла зламана ручка, голосно спитав: «Босе, чи куштували ви коли-небудь курочку джерк?» Це був високий худорлявий африканець у білій майці, з блискучими зубами і блискучими м'язами; забагато м'язів як на молодика, такі годилося б мати зрілому чоловікові; від нього тхнуло ямайським перцем; і я вийшов з автівки й рушив за ним у його крамницю — маленьку халупу, дерев'яні стіни якої вкривав цинкований дах, пофарбований у сині, зелені, жовті, помаранчеві та червоні смуги. Здоровезним мачете — я таких ще зроду не бачив — цей молодик відтяв у курки ніжку так, наче розсік шматок теплого масла. Ту ніжку юнак подав мені, та щойно я зібрався їсти, як він примружив очі й заперечно похитав головою. Це було твердо, мирно, але категорично. Не встиг я й слова сказати, як він вказав мені на дебелий скляний глек з чимось напівпрозорим, застояним. Ну що ж, пригод я не цураюся, а дружина сказала б навіть, що я божевільний. Річ у тому, що той глек був з товченою перцевою пастою. Я вмочив туди курятину і проковтнув шматок. Пам'ятаєте ту серію «Дорожнього Бігуна»[38], де бомба Хитрого Койота вибухає відразу ж, як він її проковтує, і з його вух та носа валить дим? Або мірну ложечку в суші-барі, куди ви прийшли вперше і наївно кинули: «Прокляття, та що я не зможу подужати ось цю ложечку васабі?» Так ось, тепер це був я. Не думаю, що той молодик знав, скількома відтінками червоного може забарвитися людина з білою шкірою. Щонайменше хвилину я гикав і плакав гіркими сльозами. Це було так, наче мені хтось залив у рота суміш цукру з бензином і підніс запаленого сірника — гу-гух! Роздеритвоюдупукурвамама, як же пекло! Я ще довго відкашлювався.

Я спитав у касирки, чи не думають у «Кінг Бургері» створити гамбургер з куркою по-ямайськи. «Їжу з гето?» — перепитала вона насмішкувато, як це зазвичай роблять ямайські жінки — примруживши очі й піднявши підборіддя, і відвернулася. Сюди я заходив мало не щодня, і дівчина на касі завжди була та сама. «Що замовите?» — питала вона. — «Чизбургер». — «Бажаєте лимонад чи молочний коктейль?» — «Ні, „Ді-енд-Джі"[39], виноградний». — «Ще щось

бажаєте?» — «Це все». Вамперер тут — той же вопер[40], за винятком смаку. Навіть латук не робить його кращим, він такий мокрий і гіркий у цьому бургері, і навіщо я його взагалі беру? Напевно, для того щоб потім сказати своїм малим: «Знаєте, що я сьогодні їв? Татко їв вамперер», — а вони б думали, що їхній тато з'їв вампіра.

Сонце зникає, і настає вечір. Одначе цій країні не завадила б гарна дискотека. Зберегти ясність розуму мені допомагає зміна країн мого перебування кожні три-п'ять років. Утім, у Конторі[41] зберегти ясність розуму до кінця всієї кар'єри не вдається нікому. Найбожевільніші словеса, які я коли-небудь чув, говорив мій попередник на посаді резидента, ще задовго до того як потрапив на суд совісті. А тепер тут його син, прибув рейсом DC-301 з Нью-Йорка. Він на Ямайці вже три дні, але й гадки не має, що мені це відомо. Річ не в тім, чи знає він про мою обізнаність чи ні; ідея влаштувати в себе на роботі День відкритих дверей для свого ж чада його татуся не надто цікавила. З місця перебування сина таємниці не робилося, але коли син колишнього резидента Контори раптом з'являється на Ямайці, навіть у його наступника закрадаються підозри: чи немає тут чогось між рядків?

Пройшла поголоска, що він — кінорежисер чи, у кожному разі, один з тих багатеньких діточок, кому вистачає грошей на власну кінокамеру. Прибув він з юрбою фотографів і кіноробів на концерт за мир, який готує отой реґі-музикант, що нині на пікові своєї популярності. Дійство обіцяє бути грандіозним, але, хоча я тут лише з січня, та навіть я знаю, що цій країні потрібна бодай якась подоба миру. Від того політикана, що нині сидить у кріслі тутешнього прем'єр-міністра, миру годі чекати, та менше з тим. А ось цей великий реґі-хлопець готує концерт, організований зусиллями партії прем'єр-міністра, і це робить того великого реґі-хлопця не просто цікавою особою — світовою зіркою. З посольства надходить інформація, що сюди прилітає Роберта Флек[42] і вже прибули Мік Джаґґер і Кіт Ричардс. «Роллінг стоунз», трясця його матері.

Ні, великого реґі-хлопця я не слухаю. Реґі монотонний і нудний, а його барабанних — ледащо, саме до пари касирці з «Кінг Бургера». Я віддаю перевагу ска. Я віддаю перевагу Десмондові Деккеру. Тільки вчора запитав касирку з «Кінг Бургера», чи подобається їй «Об-ла-ді, Об-ла-да»[43], і вона зиркнула на мене так, наче я попросив її поцілувати мене засмоктом. «Ну, не 'наю», — каже. А я їй: «А що тоді ти слухаєш?» — «„Біґ Юс" і „Майті Даймондз"[44]», — відповідає вона. А я: «Так, „Біґ Юс" і „Майті Даймондз" круті й усе таке, але скажи мені, хоч про одного з них згадується в йобаній бітлівській пісні, як про Десмонда Деккера?» А вона мені: «Прошу вас, сер, стежити за мовою. У нашому закладі шанують закон».

Як конструюється нещасний випадок? Незамінних у Конторі немає, але іноді я дивуюся, чому на їхнє місце просто не ставиться хтось інший. Підготовку до акції в Монтевідео здійснював, у кожному разі, не я. А це ж обернулося таким безладом! Однак мені подобається робота, про яку не можна розповідати. Так легше зберігати й інші таємниці. Моя дружина зрештою усвідомила: у нашому подружньому житті є певні речі, що про них вона не дізнається ніколи; їй лишається тільки змиритися з тим, з чим змирилися всі інші дружини. Знати два факти з кожних чотирьох. П'ять поїздок — з кожних десяти. Одну смерть — з кожних п'яти. Не думаю, що вона знає специфіку моєї роботи. Принаймні цією версією я себе тішив цього тижня. Я

на Ямайці, і майже все йде за планом. Цей дурнуватий вислів означає: все рухається так хрестоматійно легко, що працювати тут навіть трохи нудно. Геть не дивно, що Ямайці здебільшого поводяться саме так, як ти й передбачаєш. Когось це, може, освіжає, а комусь, можливо, просто полегшує завдання.

Тож повернімося до випадку з молодиком і його куркою по-ямайськи. Це сталося в травні, у новому для мене місці, де мені раптом закортіло скуштувати справжньої Ямайки. А стежив я тоді за чоловіком у легковику, що їхав за чотири автомобілі попереду. Людиною, до якої була прикута гостра увага і яку біля готелю «Константа Спрінг» підібрав водій. Спочатку я думав, що мене відрядили на Ямайку шпигувати за ним, але з'ясувалося, що це він шпигує за мною. Свого часу він працював на Контору, поки теж не потрапив на останній суд совісті. Ось що буває, коли великі цабе нагорі звично рекрутують нездар з «Ліги плюща»[45], підарасів з елітних підготовчих шкіл, американських Кімів Філбі[46], які чекають, щоб зайти якщо не з холоду[47], то хоча б з убиральні. На той момент, коли я з'ясував, що цей чоловік — на Ямайці, він уже знав, що і я — тут. Я не агент під прикриттям — для цього запізно. Хоча шкода, що свого часу не вніс у це питання ясність. Воно досі так до пуття й не вирішене, а я вже сумую за «холодною війною».

З Контори Вілл Адлер звільнився 1969 року за гірких обставин. Можливо, він був просто розлючений лівак, яких у Конторі все ще тьма-тьмуща. Іноді хороші виявляються найгіршими, а сякі-такі — гвинтиками з навичками прослуховування. Але хороші в підсумку стають ним або мною. А він іноді бував дуже хорошим. Коли він упорався з Еквадором — а це чотири роки роботи, виконаної, даруйте на слові, з brio[48], — мені тільки й лишалося, що підчистити за ним. Звісно, я значно охочіше нагадав би йому про той чарівний безлад у Тлателолько[49]. Бос назвав тоді мене новатором, хоча я всього лише дотримувався інструкцій Адлера. Використав стельові мікрофони, як свого часу він — у Монтевідео. Так чи інакше, але він покинув ЦРУ 1969 року з досить непоказною характеристикою і відтоді створював постійні проблеми, наражаючи на небезпеку життя агентів.

Торік він нашкрябав книжку, не надто добру, та вибухової суміші там було немало. Ми знали про її майбутній вихід у світ, але не перешкоджали, вважаючи, що своєю застарілою інформацією вона відволіче увагу, що допоможе нам успішно виконувати справжню роботу. Однак з'ясувалося, що та інформація — майже найвищої проби (а чом би й ні, якщо подумати). Імена він теж назвав. Усередині Контори. Великі цабе нагорі цей опус не читали, та його проштудіював Майлз Коупленд — ще один скімливий підарас, що свого часу керував офісом у Каїрі. Він тоді перевернув лондонський офіс із самого низу. Після цього в Афінах виявили вбитим Ричарда Велча; той загинув від рук «17 листопада» — другосортного терористичного угруповання, яке я б не відіслав навіть стежити за доглядачкою. Вбили його разом з дружиною та водієм.

І ось з усім цим, знаючи, на що здатний Адлер, я не мав ніякого уявлення, навіщо він тут. Адлер не був офіційним гостем уряду; це стало б непоправним faux pas[50] з боку прем'єр-міністра, особливо після перекидання гівном з Кіссинджером[51] усього кілька місяців тому. Однак прем'єр-міністр був безумовно задоволений, що Адлер тут. Тим часом я чекав розпоряджень від головного відділу — щодо нейтралізації загрози з боку

цієї людини або, у кожному разі, наказу її, цю загрозу, «приглушити». Його запросила Ямайська рада з прав людини, що змусило мене розгорнути новісіньку течку на моєму й без того захараченому столі. Вже через кілька днів цей гість країни виголошував промови — довгі промови про всяке гівно — не згірше за самого Кастро. Зокрема й про те, що люди на зразок мене були з ним у Латинській Америці, і що побачене там викликало в ньому почуття гидливості, особливо в Чилі, де ми посприяли Піночетові прийти до влади.

Моє ім'я він не вказав, але я знав, про кого він говорить. Назвав нас вершниками апокаліпсису, що дестабілізують кожну країну, крізь яку проходять. Увесь такий драматичний, постійно посилається на свою працю, що склалася в цілу збірку інструкцій. А це саме те, що треба прем'єр-міністрові, — хороше, багатоскладове слово на зразок «де-ста-бі-лі-за-ці-я», яким можна видзенькувати, як у клятий бубон. Він змушував нас захищатися, тож я дійшов твердого переконання: допустити повторення цього аж ніяк не можна. Звісно, слухала його лише аудиторія журналу «Пентгаус»[52]. Прокляття, що це означає, коли «совість Америки» ретушує піськи, щоб заробити собі на прожиття? Такі як Адлер — хлопці, в яких раптом прокидається дух місіонерства, викриття злісної Америки, — це лише білі хлопці з докорами сумління, які ніколи не знають, коли ж їм фінішувати. А Контора ніяк не могла вирішити: час мені «фінішувати» з ним самим чи ні.

У якийсь момент Адлер заявив, що має докази, нібито Контора стояла за підпалом певної квартири на Орандж-стриті, що спричинило смерть багатьох кубинців і спровокувало заворушення в ямайських портах. Він сказав, що може також довести, що Контора давала гроші для опозиційної партії (це, певна річ, була цілковита нісенітниця, бо довіряти гроші хоч комусь у країні третього світу ніхто точно не став би). Не знаю, чому він не обмежився надсиланням статей у «Мазер Джонс», «Роллінг стоун» чи чимось таким. Не встигла Контора забезпечити мене чіткими директивами, як він уже майнув, якщо вірити моїм очам і вухам, до Куби. Але нашкодити ця гнида все-таки встигла. Він дав ямайцям імена. Довбані імена. Серед них мого не було, але були імена одинадцятьох працівників посольства — і цим він зірвав прикриття принаймні семи з них. Їх довелося буксувати назад ще до того, як хтось зрозумів, що вони викриті за іменами. Через Адлера я мусив усе починати з нуля. Із середини вересня, в рік, який став невдалим для всіх. Усе з нуля, що вже породжувало чимало проблем.

Проходячи повз кабінет, я випадково підслухав телефонну розмову Луїса — про те, що постачання товарів через порт накрилося. Я дещо з'ясував. Ніхто з його офісу нічого не замовляв, та якщо й так, то вони безумовно не стали б направляти посилки через ямайську митницю, де ті на дві третини розікрали б. Доступом до закритих даних він користується так само, як і я, але мені не подобається, коли довбаний зрадник-агент десь на Кубі довідується про зникнення чогось раніше за мене. Це означає, що його низові нишпорки все ще мають чіткішу картинку, ніж я, — але ж усім цим довбаним шоу маю заправляти я! Луїс, судячи з голосу, був не дуже й засмучений, доповідаючи про все це бозна-кому, а я вже стомився стояти під його дверима, намагаючись зібрати чутки.

Нещодавно зателефонувала дружина і сказала, що в неї знову скінчилися вишеньки для коктейлю. Повірте мені: «холодна війна» ще не закінчилась, а я за нею вже сумую.

Папа Ло

ось тепер послухайте мене. Я ж йо’о попереджав, великодушні мої жентельмени. Давно й не раз остерігав, що інакші люди — близько, що друзі та недруги підведуть йо’о під дурно’о хату. Аж бодай одного з них ми знаємо, хіба ні? Такі модні, викаблучуються. Завжди мають свою думку, але ніколи не приходять до ’дно’о. Завжди плетуть схеми, але ніколи не мають плану. Такі от це люди. Ось і мій друг: найбільша супермодель у світі, а розуму, отже, бракує, бо ж він — виходець із гето, хоча я його поважаю як друга. Імен не назву, але ска’у, що Співака я з самого початку остерігав. Казав: «Коло тебе є люди, дуже близько, що тебе потоплять, — ти мене чуєш?» Я пробував йому це донести. Аж ухляв повторювати. Але він ті’ки регоче й регоче, аж по хаті гуде. Регіт людини, яка нібито має план.

Люди думають, я все розумію цілком і повністю. Мо’, воно й так, славні жентельмени, але бачить Джа: іноді до мене не доходить, поки не стає запізно, — а нащо ’нати, як уже запізно? «Лучче вже взагалі нічо’о не ’нати», як казала моя мати. Гірше, коли ти — весь у теперішньому, а довкруг тебе — ті’ки минуле. Це як зрозуміти, що хтось грабує тебе роками.

Тож гляньте на мене — і гляньте довкіл. Бач’те все це? Від старо’о цвинтаря на заході до бухти на півдні й весь південь Західно’о Кінгстона? Я тут правую. Вісім Провулків — то ННП[53], тож хай вони там живуть по-своєму. Потім є ще територія посередині, за яку нам доводиться битися, й іноді ми програємо. Співак довгий час жив у Тренчтауні, тому дехто мав йо’о за шістку Народної національної партії. Але все ’дно я готов кулю вхопити за ньо’о, а він — за мене.

Але є ще й нові хлопці; вони ніколи не танцюють рокстеді, і їм по шарабану краса танцю; ці хлопці ні на ко’о не працюють. Я силую голосувати за зелений колір Лейбористської партії Ямайки, а Шота Шериф наглядає, щоб народ голосував за оранжевий колір Народної національної партії, — а ось ці нові хлопці вичавлюють гроші ті’ки собі в кишені. На них уже й управи нема.

На початку року, коли Співак вирушав у тур, то благав, щоб я їхав з ним — побачити Лондон. Звісно, я не міг поїхати, бо ж і тут, у гето, варто мені ті’ки заснути — почнеться армагедон. Він лишив у своєму домі кількох своїх нібито братів. Ті’ки-но він поїхав, як та братія гукнула братію з гето, із Джунглів, бо вона собі щось замислила. Щось грандіозне, якусь видатну схему, схожу на серію, де Ганнібал Гейс із Кідом Каррі[54] роблять наскок на банк, а гроші їм передає якась дуже сексуальна дівиця. Ми намагаємося зберегти мир, я і Шота Шериф, але коли ситуація виходить з-під контролю —

школярку пришили за дрібні гроші чи там жінку зґвалтували по дорозі до церкви — то робе це зазвичай хтось із Джунглів, хтось, народжений без світла в очах. Й ось отакі труться з друзяками Співака в йо'о власному домі — і мислять якусь схему.

Й ось, за тиждень до Королівських перегонів, із Джунглів виїхали п'ятеро і подалися просто на іподром «Кайманас», прям' у день тренувальної заїзду; приїжджають вони туди й ждуть, коли на стоянку вийде топ-жокей — той, що ніколи не програє. І в мент коли він виходить, весь такий у їздівських кольорах, двоє хапають йо'о — і мішок на голову. Відвозять йо'о кудись і щось із ним роблять, не 'наю що, але коли настала субота, то він програв усі три заїзди — три заїзди, де виграти було легше легшого, раз плюнути. А вже в понеділок він летить на Маямі — і пух! Пропав. І ніхто не 'нає, де він пропав, на'іть рідні. Ставки на коней старі та давні, як і самі перегони, але деякі люди — їх мало — на них дуже швидко багатіють. Дуже швидко. І на тому ж тижні, як зника той жокей, ті двоє з Джунглів теж зникають — пух! — наче їх і на світі не було; а деякі «братчики» раптом подалися на прощу в Ефіопію. Раса Тафарі[55] я шаную далі нема куди, і відвідати йо'о батьківщину мусить кожен. Але коли ні сіло ні впало отак нагло зникають такі гроші й такі люди, то виходить, що оті «братчики»-паломники просто драпонули разом з усіма грошима. Хто'на, що сталося з тими грошима.

Це був початок. Відтоді на дім Співака посипалися всі ці шулерські штучки. Подейкували, що там засів махляр зі своїм махлярським планом — і це в домі, де повинна жити ті'ки музика, випромінюючи чистий дух! Я пам'ятаю, колись то було єдине місце, де будь-хто — по шарабану, на якому він боці, — міг уникнути кулі. Одне лише місце в Кінгстоні, де єдине, що тебе пронизувало, — це музика. Але ті довболоми загидили йо'о своєю гиддю; вже лучче б вони залізли вночі до студії й насрали на пульт, — імен не називатиму. І ось коли Співак повернувся з туру, йо'о там уже чекала зграя з Джунглів. Ямайські чолов'яги з твердими, як цегла, лобами. І їм все 'дно, що господар був у турі, про перегони ні слухом ні духом і ніко'о в житті не надув. Чолов'яги з Джунглів ка'уть: «Вся ця схема зав'язалася тут, у тебе, 'начить, ти відповідаєш». І потягли йо'о на Геллшир-Біч, ка'учи: «тобі рибки тре' з'їсти».

Він мені все це сам розказав. Це тепер він чоловік, здатний справити балачку з самим Бо'ом та дияволом, та ще й розпитати обох, у чому між ними різниця, бо ж і той, і той — без жінки. Але то'о дня до ньо'о заявились о шостій ранку — перед тим як він зазвичай виходить на пробіжку, робе вправи і купається в річці. Те стало першим 'наком. Ніхто не сміє вчиняти безлад у ранку Співака, коли саме сонце встає, щоб надіслати йому звістку, коли Святий Дух шепоче, яку пісню заспівати далі, коли сам він найближче до Всевишньо'о. І все ж він з ними йде. Йо'о везуть на Форт-Кларенс-Біч, миль за двадцять від Західно'о Кінгстона, на той берег затоки, але так близько до берега, що видно море. Він мені все це розказав сам. А при розмові вони весь час ховали очі, переступали з ноги на ногу, дивлячись у землю, — не хотіли, видно, щоб він запам'ятав їхні лиця.

— Твої братани, вони затівали з нами одну схему, січеш? Твої братани прийшли в Джунглі, бо шукали, хто б зробив за них брудну роботку, січеш? Твої братани привели нас до тебе на базу, січеш?

— Ясно. Але я про це не ’наю, хлопці, — ка’е він їм.

— Оввa! М-м-мені по шарабану, що ти кажеш. Бізнес обтирали під твоїм дахом — ’начить, тобі й отвічать.

— Братику, як ти це бачиш? Ті люди — не я, не брати мені й не сини, чо’ це я маю отвічать?

— Оввa, та ти, ти чув, що ми казали? Тобто я тут... я ка’у тобі, а ти наче й не чуєш? Це сталося, ка’у, під твоїм дахом, а ті злиняли, як смердючі сучари, від жадності, січеш? Ми на жокея наїхали: йоу, лучче тобі три кола злити, а не, то навідаємо тебе і твоє маля в животі твоєї баби. І ось ми робимо своє діло, жокей робе своє діло, кожне робе своє діло, а твої друзяки, для яких ми усе це робимо, — злиняли з усім фаршем, а бідняків лишили бідняками. Як же така фіґня мо’е бути?

— Не ’наю, босе, — ка’е він до то’о, хто більше за всіх горло дере. Кремезний такий, але невисокий, і від ньо’о тирсою тхне. Я ’наю, про ко’о він. А вони йому такі:

— Йоу, січеш, до чо’о воно? Нам тре’ наші гроші, січеш? І того ми щодня будем посилати до тебе пацана на моцику, вранці та під вечір, щоб він двічі забирав по посилці, тобі ясно?

Скі’ки грошей вони схотіли, він мені так і не сказав, та очі й вуха я таки маю. Вони заявили, що весь той шахер-махер мав їм принести сорок тисяч зелених — а вони не отримали ні гроша. І за це вимагають тепер як мінімум десять тисяч, а мо’, й більше. І тепер вони кожен день будуть забирати кеш, поки самі не рішать, що їм хвате. А він їм:

— Ні, босе, це підстава, я платить не буду. Чого б я мав? І як? Вас там три тисячі, а я мушу один усіх вас годувати двічі на день? Три тисячі вас!

І тут стається от що: майже всі вони дістають волини — і наставляють на ньо’о, просто посеред Форт-Кларенс-Бічу. Деяким нема й чотирнадцяти, а вже вимахують волинами, — мовляв, дивись, із ким маєш справу. Так досі ніхто не робив. Це ґеть інший стиль. Усі, великодушні мої жентельмени, — всі! — і в Копенгагені, й у Восьми Провулках, і в Джунглях, і в Ремі, і в центрі, і на околицях — усі знали, що ніхто й ніколи не сміє наставляти волину на Співака. На’іть погода ’нала: це щось ґеть нове, ну зовсім уже чорна хмара, яку ще ніхто й ніколи не бачив у небі. Співак мав справу з сімома волинами — їх висмикнули з кишені, з ременя, з кобури. І вже від завтра, двічі на день, щодня, до йо’о дому став являтись пацан на зеленій «Веспі».

Він мені розповів це якраз то’о дня, коли я під’їхав йо’о привітати, курнути «травички» та поговорить про концерт за мир. Багато хто ка’е, що концерт цей — крок не дуже мудрий. Одні думають, що він підпирає Народну національну партію, а це ті’ки погіршує справу Другі ка’уть, що вже не поважають йо’о, бо раста ні перед ким не має гнутися. І напоумити їх ніяк не мо’на, бо тої частини мозку, що відповідає за тумку, у них з народження нема. Хоч щодо мене йому трястися нема чого. Бо правда в тому, що я старію і хочу, щоб мій син побачив мене в такому солідному віці, коли мене вже доведеться тягати. Минуло’о тижня я бачив на базарі хлопа, який тягав із собою сво’о діда. Старий без дебелої палиці вже й ходити не міг, і малий

онучок підставляв йому для опори плече. Той дід мене так розчулив, що я на базарі ледь не розридався. А повернувши додому, прогулявся вулицею й уперше звернув на дещо увагу. У гето нема ні одно'о старо'о.

Я ка'у йому: «Друже, ти 'наєш мене, ти 'наєш Шоту Шерифа. Просто подзвони йому і просто ска'и, щоб він витіснив людей Джунглів». Але він мудріший за мене і 'нає, що й Шота Шериф не годен помогти там, де розперезалася людина з волиною. Місяць тому в порту зникла партія вантажу. А невдовзі в тих розперезаних раптом стали з'являтися автомати, М16, М9 і «Ґлок», і ніхто не мо'е пояснити, звідки вони. Жінка народжує дитину і ростить, а чоловік тільки здатен зробити з нью'о Франкенштайна[56].

Але коли він розповідав мені про тих вилупків із Джунглів, то це звучало як нарікання батька, чиї сини виросли такими, що йому з ними не впоратися. Він дотумкав ще раніше за мене, що я не годен йому помогти. Я хочу, щоб ви зрозуміли дещо важливе. Я страшенно люблю цью'о хлопця. За Співака я й кулю готов ковтнути. Але її, жентельмени, стане й одної.

Ніна Берджесс

ільки-но мені сказали, що вхід відкрито лише для наближених і для гурту, як ззаду під'їхав пацан на зеленому, як лайм, скутері. Він з'явився тої ж миті, як підійшла я; не глушачи мотора, мовчки вислухав наш короткий діалог з охоронцем і натиснув на газ, ні словом не перемовившись із самим охоронцем. «Це що, передача чи доставка?» — спитала я, та охоронцеві було геть не смішно. Відтоді як рознеслася звістка про концерт за мир, охорона тут стала щільнішою, ніж у кортежі прем'єр-міністра. «Або в трусах у черниці», — сказав би мій останній бойфренд. Вартового на вході недавно змінив інший. Про концерт за мир чула не тільки я, а й, мабуть, уся Ямайка, тому я чекала побачити тут справжню охорону чи поліцію, але аж ніяк не таких людей, чий вигляд породжував запитання: може, варто стерегти вхід саме від них? Ситуація ставала критичною.

Може, воно й на краще, бо, тільки-но я вийшла з таксі, та частина мене, яку я відрубую після ранкової кави, озвалася: «І на що ти тут розраховуєш, дурепо довгонога?» Чим хороший автобус: слідом за ним під'їздить інший, готовий забрати тебе відразу ж, щойно ти втямила, що помилилася. А таксі просто зриває тебе — і все зникає. Треба хоча б прогулятися, бо, прокляття, нічого ліпшого на думку все одно не спадає.

Мій район Гейвендейл — це не Айриштаун, та все ж він ближче до центру, і нехай його й не назвеш безпечним, однак і вбогим назвати не можна. Тобто: це не гето. Вагітних не ґвалтують на вулиці, не чути дитячих криків, як це день у день трапляється там. На гето я встигла надивитися, поки мешкала з татусем. Кожен живе на своїй власній Ямайці, і хай я буду проклята, якщо ту можна назвати моєю. Минулого тижня, десь між одинадцятою вечора і третьою ночі, на мого батька, в його ж домі, напали троє. Моя мати завжди

в усьому вишукує знаки та чудеса, і недавня газетна замітка про те, що бандити перейшли межу Гаф-Вей-Трі[57] й почали вибирати цілі на околицях міста, здалася їй дуже поганим знаменням. Комендантську годину ще не скасували, і навіть порядні люди з околиць мусили певний час, шість-вісім годин, перебувати вдома — інакше тебе схоплять. Минулого місяця містер Джейкобс, сусід через чотири будинки, повертався додому з нічного чергування, і поліція зупинила його, кинула у свій фургон і запроторила до буцегарні суду в справах, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї. Він би й досі був там, якби мій татусь не знайшов суддю і не розтлумачив йому, що це відверта дурість — кидати за ґрати пристойних законослухняних громадян. При цьому всі делікатно промовчали про те, що для поліції містер Джейкобс надміру темнолиций, щоб вважатися пристойним, попри габардиновий костюм. А потім у наш дім увірвалися ці бандити. Забрали в батьків весільні обручки, всі мамині статуетки з Голландії, триста доларів, усю біжутерію, хоча мама запевняла, що це не коштовності, батьків годинник. Кілька разів вони вдарили батька й зацідили мамі ляпас, коли та спитала, чи знає його мати, що він грішить. Я хотіла була випитати, чи не вчинив він гріха і з нею, та втрималась, натомість лише сказала: «Сова не породить сокола» — убік, наче до когось іншого. Попри невпинні нічні дзвінки, поліція до ранку так і не з'явилася. Полісмен прибув тільки о пів на десяту, коли я сама давно вже була в батьків (до шостої ранку вони мене не турбували). Полісмен занотував заяву червоною ручкою в жовтому блокноті в лінійку. Слово «правопорушник», щоб не помилитися в написанні, він виговорив тричі. Ну, а коли запитав: «Чи була присутня тама будлі-яка гаресивна зброя?», я вибухнула сміхом, і мати веліла мені перепросити.

Ця країна, цей від Бога проклятий острів нас доконає. Татусь після пограбування не розмовляє. Чоловікові важливо думати, що він спроможний захистити те, що належить йому, але от приходить хтось, здатний це в нього відібрати, — і цей чоловік уже наче й не чоловік. Але в моїх очах батько не впав, а ось мамуся знай виказує йому за те, що свого часу, мавши шанс придбати будинок у Норбруку, він ним не скористався, відхилив пропозицію, бо вже мав нібито цілком безпечний і надійний будинок з виплаченою іпотекою. Боягузом я батька не вважаю. І скнарою теж. Однак іноді надмірна обережність обертається на іншу недбалість. Хоча й це — не те. Просто він з покоління, яке ніколи навіть не сподівалося дістатися середини шляху на сходах до поступу, — і коли він дійшов туди, то був надто приголомшеним, щоб сміливо підійматися ними далі. У цьому й проблема з половиною шляху. Бути нагорі — це мати все, бути внизу — це коли всі білі хочуть влаштовувати на твоїй вулиці недільні гулянки, щоб відчувати свою спроможність. А половина шляху — це ні там ні сям.

Пам'ятаю, у старших класах я просила його зупинятися на автобусній зупинці або молилася, щоб світлофор загорівся червоним, — щоб я встигла вискочити з машини раніше, ніж батько підвезе мене до самісінької школи. Сестра Кіммі, що так і не провідала своїх батьків після того, як їх пограбували, а маму, можливо, і зґвалтували, ніколи цього не розуміла і завжди бурчала, коли батько їй казав також виходити. Татусь не був чотирнадцятилітньою юнкою із середньої школи Непорочного зачаття для дівчаток, зміст життя якої — намагатися поводитися так, наче в неї стільки ж грошей і прав ходити павою, мов стюардеса, з піднятою голівкою, як у тих її ровесниць, яких підвозять до школи на «Вольво». Не можна ж, справді, під'їжджати на дешевенькому «Форд Ескорті» туди, де біля воріт залягають у засідці оті маленькі сучки, відстежуючи, хто й на чому прибув. «Бачили, на якій

тарадайці батько привіз Лізу? Мій хлопець каже, що це „Кортина“ У татка на такій покоївка їздить». Кров у мене закипає не від того, що батько не мав грошей, а від того, що йому й на думку не спадало витрачати їх належно. Тож, мабуть, є певний сенс у тому, що його пограбували, — як і в тому, що грабіжники взяли таки небагато. Він тільки про те й торочить, що тим сучарам дісталися всього три сотні доларів.

Тепер уже не вдасться тішити себе обманом, що життя безпечне, — безпеки нема ніде. Матуся розповідає, що певний час батька тримали за обидві руки, щоб кожен міг вгамселити його по яйцях. І що він вже махнув рукою на лікаря, хоча струмінь у нього щотижня слабшає... Милостивий Боже, я стала схожа на свою маму. Річ у тому, що як вони прийшли раз, так можуть прийти й удруге, і хтозна, можливо, вони вчинять щось погане і з Кіммі — за те, що та лише думає відвідати своїх нещасних батьків після того, як їх пограбували, а маму, можливо, і зґвалтували.

Останнім «ізмом» цього прем’єр-міністра-соціаліста можна назвати «ухилізм». Мабуть, на Ямайці я остання з жінок, хто не чула слів прем’єра, що для охочих виїхати рейс на Маямі літає п’ять разів на тиждень. Краще скоро настане? Краще мало настати ще чотири роки тому. Натомість у нас «ізми» про те, «ізми» про се, однак татусь просто обожнює теревенити про політику. Це коли він не нарікає на відсутність у нього сина, бо для того щоб перейматися долею країни, потрібні чоловіки, а не жінки, для яких найбільша мрія — стати королевою краси. Я політику ненавиджу. Ненавиджу хоча б тому, що, живучи тут, я змушена жити політикою. І нічого тут не вдієш. Якщо ти не живеш політикою, політика буде жити тобою.

Денні був з Брукліна. Блондин, що приїхав сюди провадити дослідження із сільгоспнаук для своєї дисертації. Хто ж знав, що Ямайка, на заздрість науці, створить таких корів? Хай там як, ми стали з ним зустрічатися. Він узяв мене в готель «Мейфер», на околиці, щоб випити по чарочці. Приїжджаємо, а там — наче Бог змахнув рукою — і на тобі: всюди білі люди! Чоловіки, жінки, старі, молоді... Усі — білі. Я, як вони кажуть, брунатка-шоколадка, але навіть для мене, з моїм не надто темним кольором шкіри, побачити таку кількість білих одночасно і в одному місці стало шоком. Хтось, мабуть, сплутав це місце з Північним узбережжям, — надто багато там було туристів. І от один з тих білих розтуляє рота — й починає цвірінькати до мене на патуа[58] (звісно, на свій, американський, лад). Я там бувала згодом досить часто, вже й не все згадаю, але щелепа відважувалася щоразу, коли білі починали до мене говорити: «Стривай! Хо-хо-хо! Гей, це ти, чупринко? Оце так зачіска! Хо-хо-хо, давненько не бачились! Людоньки, а ти змінилася!» А в них і близько не було засмаги!

Денні слухав реально химерну музику, іноді — просто дику, ще й навмисно голосніше її вмикав, щоб мене подратувати. Просто шум, рок-н-рол, «Іґлз»[59] та «Роллінг стоунз» і силу-силенну чорних, яким слід було б заборонити косити під білих. А ось уночі він грав мені пісню. Ми з ним порвали майже чотири роки тому, але щоразу, коли я дивлюсь за вікно, то подумки наспівую два рядки, знову і знову: «Я вірю, ти знаєш: Того тобі не треба, що ти лишаєш»[60]. Кумедно, бо з ним я познайомилася саме через Денні. На якійсь вечірці, влаштованій рекорд-лейблом[61], — десь на виїзді, серед пагорбів. «Ось місце, де білі й небілі живуть у злагоді, ге?» — пригадую, спитала я. Денні відповів, що в нього, так би мовити, й гадки не було, що чорні теж можуть бути расистами. Я пішла по пунш, не

поспішаючи, щоб збавити час, а коли повернулася, Денні розмовляв з менеджером. Я тоді була точно такою, якою мене і вважали всі ці працівники, — зарозумілою ніґеркою, що трахається з американцем. А поруч з Денні та менеджером стояв він — той, кого я й не сподівалася зустріти. Останній його сингл сподобався навіть моїй мамі, хоча батько Співака не поважав. Він був нижчим на зріст, ніж я думала, і ми троє — він, я і менеджер — були єдиними чорношкірими, що не ходили туди-сюди з питаннями на зразок: «Вам поновити?» І ось він стоїть тут, як чорний лев. «Що за сексі-дівчина стрілась мені тута», — сказав він. Я п’ятнадцять років училася правильно розмовляти, та ці слова стали для мене наймилозвучнішим реченням, почутим з вуст чоловіка.

Потім я його довго не бачила. Денні вже давно вибрався. Аж тут мою Кіммі — що так і не може провідати своїх батьків після того, як їх пограбували, а маму, можливо, і зґвалтували, — несподівано запросили на вечірку в його будинок, і я вирушила з нею. Він мене не забув. «Чекай-чекай! То ти — сестра Кіммі? То ти тута ховалася!.. Чи ти була Сплячою Красунею, е-е, чекаючи, коли тебе розбудить чоловік?» А я буквально розривалася між тією своєю частиною, яку відрубую після ранкової кави, — тією, що промовляє: «Так і є, мій сексі-братику», — та іншою, якій невтямки: «Ти що взагалі тут робиш із цим вошивим растою?» Кіммі невдовзі пішла, не пам’ятаю як. А я лишилася, навіть коли всі вже розійшлися. Ми удвох дивилися на нього — я і місяць, — коли він вийшов на веранду: оголений, немов дух ночі, з ножиком для очищення яблук. Кучеряві пасма — як лев’яча грива, і м’язи — аж блищать під місяцем... Тільки двоє на цілому світі знають, що «Опівнічні рейвери» — це про мене.

Політику я ненавиджу. Ненавиджу те, що від мене вимагається знати. Татусь каже, що нікому не вдасться витурити його з рідної країни, але водночас він знає, що бандити набирають силу. Як би мені хотілося бути багатою, як би хотілося працювати... і... я сподіваюся, що він хоча б пам’ятає ту ніч на своєму балконі, з яблуком у руці. Ми маємо родину в Маямі — у саме тому місці, куди нам сказав забиратися Майкл Менлі[62], якщо ми того захочемо.

Нам би знайшовся там притулок, але татусь не хоче витрачати грошей. Прокляття, Співак тепер так піднявся, що його ніхто не може більше й побачити — навіть жінка, яка знає його ліпше, ніж більшість жінок. Утім, я не тямлю, про що кажу. Це просто жіноча маячня. Ти пізнала чоловіка чи відкрила якусь таємницю тільки через те, що дала йому залізти у твої трусики? Повне лайно, бо тепер ти знаєш ще менше, ніж колись. Він і не гукне тобі вслід.

Я стою через дорогу, чекаю на зупинці автобуса, пропустила вже два. А тоді й третій. Він так і не вийшов через передні двері. Ні разу він не зробив так, щоб я могла прожогом кинутися до нього через дорогу з криком: «Пам’ятаєш мене? Сто років не бачилися! Мені потрібна твоя допомога!»

Бам-Бам

олини в ґето завозять двоє. Один показує м’ні, як ними користуватися. Але спочатку вони завозять інше. Солену телятину і кленовий сироп «Ант Джемайма», з якими на’іть ніхто не знає, що робити, і білий цукор. А ще «Кул-Ейд», «Пепсі», великі лантухи борошна та інші речі, які в ґето нікому не по кишені, а якщо й по кишені, то де їх купиш? Коли я вперше почув від Папи Ло про те, що наближаються вибори, він сказав це хмуро й приглушено — так, ніби десь гуркнув ґрім, так, ніби ось-ось упаде злива, і від цього нікуди дітися. Його відвідують різні люди, всі несхожі на нього (дехто з них червоніший за Фаннібоя), майже білі. Вони підкочують на блискучій тачці, а потім їдуть, і ніхто не питає, але всі знають.

А тимчасом повертаєшся ти. Ти тепер більший, ніж Десмонд Деккер, більший, ніж «Скаталайтс»[63], більший, ніж Міллі Смолл[64], більший на’іть, ніж білі люди. А Папу Ло ти знаєш відтоді, як у вас обох ще не було на ґрудях волосся, і ти їдеш до нього — через ґето, як той нічний злодій, — але я тебе бачу. Біля мого будинку, де мені сказав стояти Папа Ло. Бачу, як ти під’їжджаєш, тільки ти і Джорджі. А Папа Ло верещить мало не як дівчисько й вибігає тебе обійняти, і ти обіймаєш його; а ти ж невисокий, і тобі доводиться кричати, щоб він поставив тебе на місце, і що досить вже обіймів і лапань, а то ти почнеш плутати його з Міком Джаґґером. Ти перетворюєшся на людину, що торочить про величезну кількість людей, яких ніхто не знає, і ти розповідаєш, як кокаїнник, що називає себе Слай Стоуном (а насправді в нього оте нібито дівоче ім’я Сильвестр[65]), дав тобі місце на розігріві — все ’дно що кинув кістку псові, — а ти вискочив на сцену і розмазав те місце, але хтось із чорних сказав: «Що це за повільне ґіпацьке лайно?» І ти їм взаґалі не подобаєшся, а тому кажеш: «Та пішли ви всі під хвіст, лучче я буду виступати у власному турі». А Слай Стоун просто йде ґеть і нюхає далі свій кокс, кидаючи тебе в Лас-Веґасі. Його ми теж не знаємо, але тепер ти — той, хто розповідає про людей, яких не знаємо ми. Ти пояснюєш, що фани кокаїнника були не ґодні відчути справжні вібрації — і того ти їх після чотирьох шоу покинув.

Але це була лише вода під мостом. Ти валандаєшся Вавилоном, і решту історії може розказати Папа Ло, бо її знають усі. Тому Папа Ло розповідає, а ти ті’ки киваєш. А потім кажеш, що тре’ поговорити, однак це може зачекати, бо ж усі чули, що ти — в Копенґаґені, й усі зараз кинуться дякувати та нахвалювати страждальця, який став великою зіркою, але не забуває інших страждальців, які все ще страждуть; а хтось дякує тобі за ґроші, бо тепер ти ґодуєш три тисячі людей; про це всі знають, однак ніхто не каже; а тачка в тебе побита й ґеть не така, яку ми ждали побачить, — і це мене бісить, бо нема нічо’ хужого, чим коли людина має ґроші, але прикидається, що не має, це все ’дно що косить під бідняка. А якась жінка обіймає тебе й каже, що в неї є тушкований ґорох, а ти їй: «Матусю, ти ж знаєш, я до свинини не торкаюся», а вона тобі: «Та це ж пісний ґорох! Ти тако’о й не бачив!» І тоді ти кажеш: «Біжи, матусю, і принеси м’ні добру миску, найбільшу миску на кухні, і тягни ї’ в дім Папи Ло, бо м’ні з ним тре’ ба’ато перебалакати». І ви з Папою Ло йдете, з вами ніко’о, на’іть Джосі Вейлз лишається зовні. А я дивлюся, як Джосі Вейлз дивиться, як ви йдете, а він лишається, — і дивиться, і сичить.

Ті двоє, що завозять волини в ґето, бачать, що ти «відспівуєшся» від їхніх рук, — і їм це дуже не до шмиги. Тут, на околицях, ніхто не співає тобі

славу та дяку. І вже точно не той, хто завозить волини у Вісім Провулків, де, як і раніше, правує Шота Шериф. Цей чоловік зна, що його партія йде на вибори і їй тре’ перемогти, лишитися при владі, дати владу народу, всім своїм товаришам та соціалістам. І Сирієць, який завозить волини в Копенгаген і прагне виграти вибори — та так, що самого Бога на його престолі готовий посунути, — теж тобі не виспівує. Й Американець, який приїжджає з волинами, знає: той, хто переможе в Кінгстоні, здобуде Ямайку, а той, хто переможе в Західному Кінгстоні, здобуде Кінгстон, — і знає ще до того, як хтось у гето йому про це сказав.

Прем’єр-міністр Майкл Менлі всім каже в телевізорі та через радіо, що це він забезпечив тобі перший великий прорив і коли б не він, ти не став би знаменитим. І що він, Менлі, завжди підтримував голос пригноблених, товаришів у боротьбі. А потім ти співаєш: «Ніколи не давай політикану зробити тобі послугу, бо він буде їздити на тобі вічно», але він вважає, що це — не про нього, бо він тепер не політикан, він тепер Ісус.

І той, хто завозить волини в Копенгаген, щоб там розібралися з Вісьмома Провулками, чує, що ти весь час точиш розмови з Папою Ло — так, наче ви з ним знову в школі й щось замишляєте, як ті зух-паливоди, — і тоді дряпає голову Сирійцеві й питає Папу Ло, про що він з тобою бесідує, бо ж відомо, що ти — людина ННП, бо ж саме вона забезпечила тобі перший великий прорив, і отже, можливо, цей маленький раста прагне навернути Папу Ло до ННП. Ти не знаєш, що з цього моменту люди стежать за тобою яструбиним поглядом, бо ти весь час спілкуєшся з Папою Ло, а сьо’дні Папа Ло на’іть поїхав до тебе додому на околицю і був там весь день. У ті вихідні, коли Папа Ло кудись зник і ніхто не знав, де він, прокотилася чутка, що він нібито вирушив до Англії — подивитися на твій концерт. Дейкали також, що ти все ще з Шотою Шерифом — бандюком, чий поплічник убив мою сім’ю, — і я навчився ненавидіти тебе по-новому, так само як любити Папу Ло. Ти впадаєш коло нью’о, підбиваєш його на щось, і всі це бачать. Особливо Джосі Вейлз. Джосі Вейлз стежить за тобою, а я стежу, як він стежить за тобою, і йому не подобається, до чо’о воно все йде, — але вголос він цього не каже, однак дає відчути тим, хто чує. А дрібні пташки щебечуть, що Папа Ло слабшає.

Та ось одного дня хлоп з Копенгагену, прихопивши волину, грабує жінку, що продає пудинги на розі Принсесс-стриту і Гарбор-стриту. А та приходить додому до Папи Ло і вказує, хто це зробив: хлопак за троє дверей від мого будинку, якого тут завжди недолюблювали. А його мати — в лемент: «Крий Боже! Гой! Згляньсяся над хлопчиком, Папо. Це то’о, що він росте без тата, нема кому на добрий розум наставити!» І бреше ж, видно, що бреше, пиздося така. Джосі Вейлз усе сичав, що Папа Ло ці дні забагато думає, — аж той раптом зриває з хлопа одяг, гарикає: «Дайте мачете!» — і лупцює ним того злодюжку, тупим боком; кожен удар, мов гуркіт грому, кожен удар розсікає шкіру. Хлоп кричить і верещить, але Папа Ло моцний, як дерево, і швидкий, як вітер. «Ой-йо, Папа Ло, бо-храни, Папа Ло!», та Папа Ло тільки крекче. Він валить хлопа на землю й лупить — і по спині, і по дупі, і по ногах, а коли упріває від мачете, зриває з себе ремінь і б’є його пряжкою. А пряжка робить дірку в хлопа на спині, і на грудях, і на лобі. Мати кинулася до свого чада з криком, то він і їй разок заїхав по лицю; вона лиш прикрилася і відбігла. Люду набігло, дивляться. Він витягає волину, хоче пустити кулю, і тут мати знову підлітає, затуляє сина і благає Папу Ло, благає жінку, яку той пограбував, та Ісуса Христа, що сидить на Сіон-горі. Проти

Ісуса на’іть Папа Ло не посмів піти. Сказав ті’ки: «Жінка, що такого вилупка виродила, сама заслуговує на кулю», наставив на неї волину, однак не вистрілив, розвернувся і вийшов.

У шістдесяті в нас правила Лейбористська партія Ямайки, але тут Народна національна партія почала торочити країні, що краще — настане і що настане воно з їхньою перемогою на виборах тисяча дев’ятсот сімдесят другого року. І тепер ЛПЯ хоче прибрати країну до рук назад, і ніде не чути жодного «не можемо», жодного «ні». Центр міста — на замку, фараони вже кричать про комендантську годину. Подекуди на вулицях так тихо, що на’ть щури гадають, вилазити їм чи ні. Західний Кінгстон — у вогні. Народ хоче знати, як так виходить: лейбористи втрачають Кінгстон, а Копенгаген усе ’дно за них. Люди мізкують, що це все через Рему — місце між ЛПЯ і ННП, яке голосує проти ЛПЯ, бо ННП обіцяє солену телятину, борошно і більше підручників для школярів. Той, хто поставляє волини в гето, привозить їх ще більше — і каже, що не заспокоїться, поки кожен чоловік, жінка й малюк у Ремі не стече кров’ю. Але обидві партії притухають, коли виходить третя «партія» — ти, і на ТБ, десь з посудної лавки, говориш, що життя твоє — не ті’ки для тебе, і якщо ти не можеш допомогти багатьом людям, то воно, те життя, тобі не тре’. І що ти робиш для гето ще дещо, хоча тебе там і нема. Я не ’наю, як ти це робиш. Може, басом — отим, якого ніхто не бачить, не чує, але відчуває, а хто відчуває; той знає. Але колись якась баба, що говорить сама з собою, раптом розпустить на власному подвір’ї язика й почне проклинати кожен шов сорочки чи трусів, які пере, й заверещить, що втомилася від корупції, всіх цих «ізмів» і «азмів» і що давно настав час великому дереву зустрітися з маленькою сокиркою. Але поки вона цього не каже, а співає, ми знаємо, що за всім цим — ти. Купа народу — і в гето, і в Копенгагені, і в Ремі, і, звісно ж, у Восьми Провулках — теж співає. І двоє, що завозять волини в гето, не знають, що їм робити відтоді, як удару завдає музика, бо музику не можна вдарити у відповідь.

Такі хлопці, як я, твоїх пісень не співають. «Той, хто відчуває, знає», — співаєш ти. Ті’ки відчуття це було в тебе давно. Ми слухаємо іншу пісню, написану в ритмі сталаґ[66], — пісню від людей, яким ґітара не по кишені, і нема білої людини, яка б дала її їм. І в той час, коли ми слухаємо таких людей, як самі, до мене навідується Джосі Вейлз, і я жартую, що він — як Нікодемус, нічний злодій. На тринадцятиріччя він дарує м’ні подарунок, який мало не вивалюється з моїх рук, бо вага волини — це особлива вага. Не важка, але особлива — холодна, гладка і міцна. Волина не слухається твоїх пальців, якщо ті’ки твоя рука спочатку не доведе, що може впоратися з нею. Я пам’ятаю, як волина вислизає з моєї руки, а Джосі Вейлз підстрибує. Загалом Джосі Вейлз не підстрибує. «Востаннє таке сталося, коли я собі відстрелив чотири пальці», — каже він і підбирає зброю. Я хочу спитати, чи не від то’о він і кульгає. Джосі Вейлз нагадує м’ні, що він вчить мене, як користуватися волиною, щоб палити з неї у вилупків із ННП, якщо ті щось утнуть, і що скоро настане моя черга захищати Копенгаген, особливо якщо ворог прийде із сусідніх кухонь, а не з навколишніх пустель. Джосі Вейлз ніколи не висловлюється музично, як Папа Ло чи ти, тому я сміюся й отримую від нього ляпас. «Не виказуй неповагу до дона», — каже він. Я хочу сказати, що він не дон, але мовчу. «Готов бути чоловіком?» — питає він. Я кажу, що й так чоловік, але не встигаю скінчити, як він тицяє в мою скроню волину. Клац. Пам’ятаю, я сильно напружився й почав молити себе самого: «Будь ласка, не сци, будь ласка, не сци, не поводься як п’ятиліток, готовий напудити в штани».

Папа Ло завалив би мене так швидко й так різко, наче ця ідея щойно спала йому на думку. Але якби він захотів убити тебе в п’ятницю, він би думав над цим, зважував, відміряв, планував ще з понеділка. Джосі Вейлз інакший. Джосі Вейлз не думає — він просто стріляє. Я дивлюся на чорне «О» дула і знаю: він може завалити мене прямо зараз, а потім сказати Папі Ло будь-що. А може й не сказати. Ніхто не годен вгадати, що в Джосі Вейлза в голові. Все ще тримаючи волину біля моєї скроні, він хапає мене за пояс штанів — і тягне, поки не відлітає ґудзик. У мене тільки троє трусів, більше взяти ніде, і я вдягаю їх ті’ки тоді, як тре’ вийти з гето. Джосі Вейлз хапає за труси — і зриває. Дивиться знизу вгору, тоді згори вниз — і сміється. «Ще не чоловік, але вже скоро, скоро. Я тебе ним зроблю, — каже. — Ти готов бути чоловіком?» — знов питає. Я подумав, він має на увазі політику, ну, щось типу того як питає Майкл Менлі: «Ти хочеш кращого майбутнього, товаришу?» Тож я киваю; він виходить назовні, і я йду за ним вулицею, якою більше ніхто не їздить — надто часто тут стріляють; будинків довкола нема, ті’ки купа піску та блоки, які завезли, щоб збудувати казенні квартири, але тепер, мабуть, уряд цього робить не буде, бо ж ми — за ЛПЯ.

Я йду за ним вулицею до місця, де вона, здається, закінчується, на колії, що розтинають Кінгстон зі сходу на захід. За колією, як стати на південь, ніщо не заважає бачити море. А от Кінгстон може затулити море собою, тож можна жити біля води, але на’іть забути, що ти — на острові. В гето є хлопці, які щодня бігають до моря і пірнають у воду, щоб щось забути. Про них я думаю тільки коли дивлюся на море. Сонце саме сідало, але від нього все ще було жарко, і повітря пахло рибою. Джосі Вейлз повертає ліворуч, і пірнає в маленьку халупу, в якій колись давно рано-вранці вставав чоловік, щоб перекривати дорогу для проїзду потяга. Входити за ним він м’ні на’іть не казав. Коли я нарешті заходжу всередину, він дивиться на мене так, наче ждав цього весь день.

У приміщенні вже темно, і підлога скрипить і потріскує. Він запалює сірник, і я спочатку бачу шкіру, спітнілу і блискучу. Дивно: після запаху поту невдовзі відчувається запах сечі; це сциклиння з підлоги, не надто давнє. Обісцявся отой голий пацан у кутку, що лежить на животі. Джосі Вейлз чи хтось інший прив’язав йому руку до ноги — так, що це скидається на зігнутий лук з людини. Джосі Вейлз вказує на купку одягу на підлозі, а потім волиною на мене: «Підбери. Він, можливо, твого розміру. Тепер у тебе трусів буде четверо», — каже, хоч я не пам’ятаю, щоб комусь говорив, скільки маю трусів. Я нагинаюся підібрати, і тут Джосі Вейлз стріляє. Куля дзенькає об підлогу, і ми з тим хлопцем аж підскакуємо. «Ану пожди, вилупку. Ти ще не довів, що ти — чоловік». Я дивлюся на нього — високий, з лисою головою, яку йому голить щотижня його жінка. Брунатний, самі м’язи, тоді як Папа Ло — чорний і товстий. Коли Джосі Вейлз сміється, він схожий на китайозу, але сказати йому про це не можна — пристрелить, бо китайози мають маленькі, як горбики, члени, не те що чорні чоловіки.

«Бачиш, які багаті в Ремі хлопці? От ти со’ї мо’еш купити джинси, га? „Фіоруччі“[67] якесь барахло. Бачиш, на що тринькає пацан з Реми свої тридцять срібняків?» Джосі Вейлз знає, вважай, усі бренди одягу: йому жінка приносить їх з фабрики, де працює, а фабрика надсилає одяг у Америку, щоб там народ міг форсити в ньому на дискотеках, — от як воно в тій Америці. Всі це знають, бо вона всім розказує. А ти тут, якщо хочеш такий прикид, спершу, бомбоклат, яйця собі відрости. «Ну, вперед», — каже

Джосі й пхає в мою руку волину. Я чую: пацан плаче. Він з Реми, а я звідти нікого не знаю. Та й з Восьми Провулків, напевно, нікого б не впізнав, якби зараз побачив. «Ну, вперед», — повторює Джосі Вейлз. Вага волини — особлива вага. А може, це щось інше — відчуття, що коли ти тримаєш волину, то насправді це не ти її держиш, а вона тебе. «Зараз же, вперед, або я тут вами обома займуся», — каже Джосі Вейлз. Я підходжу прямо до пацана, чую, як від нього тхне потом, сечею і ще чимось, — і тисну на собачку. Хлоп не кричить, не верещить і не ойкає, як у кіно з Гаррі Каллаганом, де той убиває хлопчика. Він просто смикається і завмирає. Волина в моїй руці теж смикається, жорстко так, — але й постріл не бабахає, як у Гаррі Каллагана: там луна від нього розходиться аж до кінця фільму, а тут — наче дві дошки по вухах гехнули, і все.

Коли куля входить у тіло, чутно тільки — чмок. Того пацана з Реми я дуже хотів пришити. Я хтів цього понад усе на світі. Не знаю чому. Хтів, і все. І Джосі Вейлз нічого на це не сказав. Сказав лише стрельнути ще раз, щоб напевно, і я стрельнув. Тіло смикнулося. «У голову, дебіле», — каже Джосі, і я стріляю знову. Крові, ллється вона на підлогу чи ні, я не бачу. Волина стає легшою і теплішою. Я кажу собі, що вона починає мене любити. А вбити пацана м’ні було — як раз плюнути. Я про це наперед знав, може, хлопці з гето просто про таке знають. А те, що я блював, то це не через смерть, а через сциклиння з гівном та кров’ю — коли я тягнув труп, щоб скинути йо’о в море. За три дні вийшла газета із заголовком: «Тіло хлопця в Кінгстонській бухті: розправа без суду і слідства». Джосі Вейлз тоді ошкірився і сказав, що я тепер — великий чоловік, такий великий, що аж у газету потрапив, і вся Ямайка мене боїться. Я не відчуваю себе великим. Ба більше: я взагалі нічого не відчуваю. Втім, це теж не бозна яка велич. Джосі наказує м’ні, щоб я нічо’о Папі Ло не розказував, інакше він сам мене вб’є.

Джосі Вейлз

іпер, як всігди, не спішить. Він з білими людьми реально на мазі: він з ними ладить після того, як ’дин з них навчив йо’ стріляти як чоловіка, а не як дурного пацана з гето — так його попервах називав Луїс Джонсон, саме так. Той білий чоловік має яйці, я б так сказав. Якось Віпер підскочив, вихопив перед ним волину — малу бздюшку тридцять восьмого калібру, — і тут єму в горіхи впирається волина куди крутіша. «Я все ’дно мо’у тебе вбити», — ка’е Віпер. «Ти своїм дульцем цілиш мені в мозок, а я своїм дулом цілю тобі в пах, — ка’е Джонсон. — Це ж для ямайця — страшніше смерті, хіба ні?» Віпер витріщився, реготнув, потряс єму руку, навіть за плече його обняв і назвав своїм братом. А як не назвати, коли чоловік годен балакати, як ярді[68]? Я помню, він носив джинси «Ренглер»[69]. Американос хтів не в Америці видаватися ще більшим американцем, чим у себе дома. Це все було в барі «Рожева леді» на Печон-стриті, між центром Кінгстона і гето Кінгстона; туди щочетверга поставляють свіжих дівиць, та на тому тижні свіжою була хіба ’дна мантелепа дворічної давності, яка, однак, усе ще

вигойдується, як хитке бананове дерево. Часи погані, і щодень стають ще хужі, раз на сцені стрип витинає виховниця з ясел. Та Віпер любить трахать і ї’.

Відчиняється «Рожева леді» о дев’ятій ранку, а в музичному автоматі тамечки дві штуки: гарний такий ска із шістдесятих і солоденький рокстеді типу «Гептонсу»[70] і Кена Лазаруса[71]. І ніякого на хрін реґі наших раст. Якщо ще раз стріну то’о вилупка, що не зачісує стріху і визнає Ісуса своїм богом та рятівником, то точно відправлю довбодзьоба до пекла. Запишіть цей жарт на мій рахунок. Стіни тутечки надто червоні для рожевого і надто рожеві для пурпурного, із золотим таким напиленням, яке зробив сам власник. Лерлетт, кістлява мантелепа на сцені, всігди любе потанцювать під «Мамцю Бейкер»[72]. Якогось року — коли «Боні Ем» були на Ямайці — ми виставляли їм сек’юриті; ніхто й уявити не міг, що три жінки та ’дин чоловік з Карибів мо’уть мати аж такий содоміцький вигляд. Тепер щоразу коли ця пісенька доходить до приспіву — «Вона знала, як померти!», — Лерлетт всігди падає на землю і виставляє поперед себе руки, як Джиммі Кліфф[73] з волиною в «Тернистому шляху», і типу стріляє. Мантелепа через це пах-пах виявляє свою досаду. Віпер теж ї’ часом трахав.

Коли танець закінчується, вона натягує назад свої трусики і приходить до мене за загорожку. У мене з бабами правило: якщо в тебе цицьки кращі, а тіло гарячіше, ніж у моєї жінки, ми з тобою домовляємося. А як нє — іди в сраку. Десять років, а я все ще стрічаюся з Вінніфред. Усі свої собачі роки я шукав таку, як вона, — жінка, що породила від мене хлопчика, якого я хотів би вважати своїм сином, бо чоловік не мо’е дозволяти собі розкидатися сім’ям туди-сюди. На тому тижні Віпер заявився із сином від якоїсь жінки з Джунглів, хоча він до пуття й не помне, як ї’ звати. Хлоп — чи то гальмо, чи то почав зарано курити «траву» — всю дорогу пускав слину і хекав, як здоровенний пес. На Ямайці ти маєш бути певен, що ростиш своє чадо пра’ильно. Легка шоколадна глазур без зайво’о підсушування, щоб твоє дитя вчасно пило добре молоко і мало гарне волосся.

— Ну як, ти сьо’дні стоячок?

— Ану пішла з’ідси, засранко! Не бачиш, хто перед тобою?

— Г’споди, та бачу. А де Віпер?

— Я єму що, сторож?

Вона не відповідає, просто йде собі, поправляючи на дупці трусики. Її стопудово в дитинстві мама кидала головою вниз. І не раз. Терпіть не можу, коли люди триндять якесь паскудство. Та ще гірше, коли вони знають надто багато і деруть носа. Мати дотягла мене до старшої школи. На навчання я забивав, але чув і бачив чимало. Я й тепер дивлюся ТБ, Вілла Мейсона[74] і «Я мрію про Дженні»[75], щоранку з десятої слухаю через радіо серіали — хоч вони й бабські. Слухаю й політиканів, але не тоді, коли вони звертаються до мене як до якогось недоношеного ніґера з ґето, а коли вони спілкуються ’дин з одним або з білими людьми з Америки. На тому тижні синочок звернувся до мене такою ґовіркою: «Татусю, ’наєш, чо’я тої ска’?» Я й відвалив йому ляпанця, що він мало не заплакав. «Ану не смій, — кажу, — розмовляти зі мною так; наче ти народився під хвостом у корови».

А цей бісів хлопець дивиться на тебе так, наче ти йому щось винен. У тому й проблема з цими молодими руді. Де вони були, коли в шістдесят шостому гриміла війна в Балаклаві? Та я про це вже й говорить перестав: болить. Усі триндять так, наче вони — з гето, особливо цей. Бачив його кіль' раз у телевізорі; мені в житті ще не було так стидно. Це ж тре'а, має сті'ки грошей, сті'ки золотих дисків, сліди від помади усіх білих жінок світу на члені, — і так говорить? «Якщо життя моє ті'ки для мене, то воно м'ні не тре'». Ну то, вилупку, готуйся з ним розстатися, бо я сам до тебе заскочу.

А ось Віпер, він інший. У перший день, як вийшов з буцегарні — не в хороший він день вийшов, саме посеред війни, — йо'о задню кишеню аж розпирало. Витягує він, 'начить, з'ідти книжку, а в ній сті'ки червоного, навіть на палітурці, що я був подумав, що в нього, м'ать, з дупи кров тече. Аж то червоне чорнило — від єдиної ручки, яку він стибрив у в'язниці. Я спитав: «Ти що, ще 'дну книжку в книжці написав?» «Та куди мені? А серед моїх братів, — ка'е, — вище всіх — Бертран Рассел[76]: лучче за ньо'о ніхто не напише». Книжку того Бертрана Рассела я досі ще не прочитав. Віпер ка'е: саме завдяки Бертрану Расселу він більше не вірить у Бога, — а я з цим теж маю проблеми.

Я жду Віпера. Чується пісня, теж гітовий запис. Минулого тижня я йому і молодим — Бам-Бамові, Демусу і Геклу — сказав, що ямаєць — це чоловік у пошуках батька, і якщо той у комплект не входить, то він все 'дно буде шукати його в кому-небудь, поки не знайде. От того Папу Ло так і звуть, хоч він не може бути батьком нікому й нічому Віпер каже, що він ослаб, а я кажу: «Ти що?! Роздуплися, роззуй очі. Чоловік не ослаб, він просто досяг віку, коли стоїть сам перед собою в дзеркалі, вже старий, і обидва 'дин одному більше не подобаються, — хоча йому всього лиш тридцять дев'ять». Але в нас тут це вже старечий вік, і в того, хто до нього дожив, є проблема: тепер він не знає, що з собою робить. І починає поводитись так, ніби він уже не з того світу, який своїми ж руками помагав створювати. Не можна ось так ставати в позу Бога і казать: «Щось цей чоловік мені перестав подобатися, давай-но я змию його начисто потопом і почну заново». Папа Ло почав рити надто глибоко і думати, що йому слід бути чимось більшим за те, чим він уже є. І він найдурніший дурень — дурень, який починає вірити, що все може бути лучче. Лучче, звісно, настане, але не так, як він думає. Колумбійці вже дістали мене, кажучи, що втомилися від цих причмелених кубинців, які винюхують забагато з того, що їм тре' ті'ки продавать; і від багамців толку нема, бо вони самі навчилися варити кокс. Коли вони вперше спитали, чи хочу я спробувати їхній товар, я сказав: «Ні, hermano[77]», а ось Віпер сказав: «Так». «Брате, кокс — єдина штука, за яку я давав у тюрмі», — каже він мені, знаючи, що ніхто в гето не посміє до нього підійти й назвати за це батоном. Той чувак і досі шле йому з буцегарні листи.

Люди, навіть ті, яким видніше, починають подумувати, що Папа Ло ослаб, що йому вже не хочеться вибивати гроші на партію. Що він збирається відійти від справ і дати людині від ННП зайти на територію, а Джунглі з Ремою, всігди охочі до того, що погано лежить, скоро відбілять свої зелені сорочки і перефарбують їх у жовтогарячий. Папа Ло не ослаб; він мислить глибоко, за що політикани йому не платять. Політикани встають на сході й сідають на заході, і нічого ти з ними не вдієш. І ось тут наші шляхи розходяться: він хоче їх, політиканів, забути, а я хочу їх використати.

Вони думають, що йому до народу більше нема діла, але проблема в тому, що діло йому якраз є — і він уже втягує в нього Співака.

Уперше вони покликали мене торік. Запросили на зустріч біля Ґрін-Бея. І я їх зразу ж спитав: «А де Папа?» І той, чорний (решта, майже всі, були білі, брунатні або червоні), сказав: «Досить з нас Папи. Час Папи минув, тепер потрібна нова кров». Говорив так, наче його знімали для «Прихованої камери». І раптом цей малий вилупок Луїс Джонсон дістає аркуш паперу — бланк посольства догори ногами, із запрошенням на якийсь банкет, чиста липа, — й, оскалюючись, читає всім з таким виглядом, наче то мало не таємна постанова, що нібито підтверджує якесь лайно щодо мене. І що нібито Папа не дбає про потреби і сподівання цього брудного життя. Але всі ці рагульні засранці не вловлюють, що я теж про це не дбаю... Одне слово, Медельїн — на другій лінії.

І от я даю цьому шахраю Луїсові підсолодити мені своїм «закодованим» планом. Вислуховую, як вони з усмішечками кажуть, що начебто поки сумніваються, чи можна мені довіряти; вдаю, ніби не розумію, коли вони натякають, щоб я дав їм знак, — ну чисто як по Біблії. Прикидаюся дурником, аж поки вони не відкривають усі карти. Луїс Джонсон — єдиний чоловік від посольства, з ким я стрічаюся. Він підтримує зв’язки з чорношкірими. Високий, з каштановим волоссям і в темних окулярах, за якими не видно очей. Я йому кажу, що він нині — в Копенгагені, який називають долонею моєї руки, і цю долоню я, коли схочу, будь-якої миті, можу стиснути в кулак. Я задираю сорочку і показую йому історію шістдесят шостого року. Груди зліва — куля майже біля серця. Шия справа — куля навиліт. Праве плече — поверхнева рана. Ліве стегно — куля відскочила від кістки. Грудна клітка — кулі пошкрябали кістки. Про те, що я думаю послати свою людину в Маямі і ще одну — в Нью-Йорк, я мовчу. А ще про те, що «yo tertgo suficiente espanolpara conocerque eres la mds gran broma en Sudamerica»[78]. Балакаю, як притрушений ніґер, і ставлю тупі запитання типу: «А в Америці що, так-таки всі з волинами? І якими кулями американці стріляють? А чо’ б вам не відрядити Брудного Гаррі до філії на Ямайці?» Хі-хі-хі.

А вони повідомляють мені новину: Співак нібито дає Папі Ло гроші й вони удвох замислюють щось грандіозне, маючи на меті якимось чином знищити всіх людей типу тих, які позвали мене на зустріч. Я вдаю, що Папа Ло не встиг минулого разу розказать мені, як він у Джунглях пришив хлопа й пошкодував, коли дізнався, що той був з випускного класу. І ось я кажу політиканам і американцям: «Звісно, щоб довести, що я — дон над усіма донами, я беруся зробити те, що треба зробити». А один з них каже: «Дозвольте сказати прямо: уряд Сполучених Штатів жодним чином не підтримує будь-якої протизаконної чи підривної діяльності на суверенних територіях сусідніх країн». Поводяться так, ніби я не знаю, що вони вже затівають обман і шукають, з ким би з моїх підручних зустрітися наодинці — як Нікодемус уночі — і наказати йому розправитися зі мною відразу ж, як я виконаю завдання. І от я чекаю тут Віпера — обговорити те, про що можемо говорити ті’ки ми з ним, бо завтра я думаю за декого взятися. Із завтрашнього дня я думаю взятися за світ.

Ніна Берджесс

імнадцять автобусів. Десять мінібусів, серед яких один з емблемою «Ревлон Флекс», що проїхав двічі. Двадцять одне таксі. Триста шістдесят шість автомобілів, здається. І хоч би раз він вийшов зі свого будинку. Жодного разу, навіть щоб дихнути повітрям, подивитися, чи справно несуть свою службу охоронці. Або хоча б сказати сонцю: «Пізніше, брате, не до тебе: ти ж бачиш, я серйозно зайнятий». Ближче до вечора знову під'їхав той тип на лаймово-зеленому скутері — і його знову послали, але цього разу він зліз і говорив з чоловіком на вході впродовж двох хвилин сімнадцяти секунд. Я зафіксувала час. Годинник Денні все ще працює, попри те що якось, заскочивши перекусити в «Терранову», я натрапила на свою колишню однокласницю, — цицьки обвислі, як у втомленої кози, та все така ж пихата сука, — і вона мені повідомила, що «Таймекс» — саме той годинник, «який мій тато минулого тижня подарував Гортензії за п'ятнадцять років бездоганної роботи хатньою робітницею». Тобто сука назвала мене злидаркою. Мені хотілося їй сказати: «Яке, мабуть, щастя бути заміжньою: можна не перейматися своєю зовнішністю», — але замість цього я з посмішкою вимовила: «Сподіваюся, твій малий уміє плавати, — я щойно бачила, як він біжить до басейну».

Прикро, що не винайшли ще телефонів, які можна носити з собою, інакше б я подзвонила Кіммі й запитала, чи відвідала вона вже своїх бідних матір та батька і як нам бути з від'їздом з цієї країни, поки тут не сталося чогось ще гіршого. Знаючи Кіммі, я була майже певна: якщо до батьків вона зрештою і заявиться, то не інакше як у якійсь футболці з написом «Університет Ганджі» та джинсах з вирізом ззаду; маму називатиме «сестричкою», а батька втішатиме тим, що, мовляв, у всьому винна наша вавилонська шитстема[79], а тому й злитися треба не на отих злочинців, а перш за все на шитстему, яка їх до цього довела. Бо ж саме про це всі їхні балачки на збірному місці, званому «Дванадцять племен»[80], у засміченому районі Вест-Кінгс-Гаус, неподалік резиденції представника Королеви. У питаннях сарказму мені не завадило б потренуватися. Можливо, я снобка, але принаймні не лицемірка, що плаває колами (бо ж мені, бачте, нібито нема чим більше зайнятися після того, як моя заповітна мрія переспати з Че Геварою і завагітніти від нього зруйнувалася). Не зависаю я і у Вест-Кінгс-Гаусі, із синочками багатіїв, що нині хизуються немитими патлами, а своєю пихою дістають батьків, знаючи наперед, що через рік-два очолять їхні корабельні компанії й одружаться з якимись сирійськими суками, що тільки-но здобули титул «Міс Ямайка».

Машини: триста шістдесят сім, шістдесят вісім, шістдесят дев'ять, сімдесят... Сімдесят одна, сімдесят дві... Мені час додому. Але я все ще тут, на вулиці, і чекаю його. У вас коли-небудь буває відчуття, що дім — це єдине місце, куди ви не можете повернутися? Ось ви вранці встаєте з ліжка, вмиваєтеся-зачісуєтеся й обіцяєте собі: коли я сюди повернуся, то буду вже іншою жінкою, в новому місці. І тепер ви не можете повернутися, бо дім чекає від вас чогось із обіцяного.

Зупиняється автобус. Я махаю водієві — мовляв, їдь собі, я не сідаю. Але автобус усе стоїть, чекаючи на мене. Тоді я відступаю на крок і дивлюся

уздовж дороги, вдаючи, що не помічаю, як пасажири в автобусі лаються: мовляв, їм усім край треба по домівках, годувати своїх малят, а та бісова дівка все не сідає. Я відходжу доволі далеко, так, щоб автобус таки нарешті від'їхав, а повертаюся на зупинку тоді, коли вже осідає хмара пилу від коліс.

Через дорогу до мене докочуються басові звуки. Схоже, в нього весь день грає одна пісня. Звучить як ще одна композиція про мене; але по Ямайці тепер розкидано, напевно, десятків зо три жінок, а по світу — щонайменше тисяч дві, які думають те ж саме, чуючи цю пісню через радіо. Хоча «Опівнічні рейвери» — це точно про мене. Коли-небудь я розповім про це Кіммі, і вона зрозуміє, безумовно зрозуміє: те, що вона гарненька, ще не означає, що їй діставатиметься все на світі... Несподівано біля воріт я помічаю поліційний автомобіль із синьою смугою. Навіть не завважила, коли він під'їхав. Ямайська поліція зазвичай не вимикає сирен, розганяючи машини з дороги лише для того, щоб швидше дістатися до «Кей-Еф-Сі»[81], куди вони їздять за сендвічами. Я з поліцією не мала справ ніколи. Втім, був один виняток.

Якось я їхала 83-м автобусом у Спеніш-Таун[82] на співбесіду; був 1976-й рік, тож роботу доводилося шукати скрізь, і я натрапила на компанію «Боксит». Аж раптом нам сигналять відразу три поліційні машини — дають команду водієві зупинитися. «Гей! Гахтобус нумер вісьмдесят три, стій! Гусім з гахтобуса вийти! Зара' же!» — вигукує фараон. Прямо посеред шосе. Невеликий такий відрізок дороги, з болітцями обабіч, і всім доводиться виходити ланцюжком. Більшість жінок почали говорити, що поспішають на роботу, більшість чоловіків стояли мовчки, бо стріляти поліція не поспішає тільки в жінок. «Пробірка документів, — каже фараон. — Імена і всяке таке».

— А ви у нас хто, солоденька?

— Перепрошую?

— Ви, на високих підборах. Ім'я?

— Берджесс, Ніна Берджесс.

— А я — Бонд, Джеймс Бонд. Ви часом у кіні не знімаєтесь? А прихованої під одежею зброї нема? Доз'ольте м'ні вас обшукати.

— Доз'ольте м'ні крикнути «Гвалтують».

— Та кому, в сраку, до цьо'о є діло, га?

І він відсилає мене до решти жінок, поки другий фараон пістолетом тицяє в одного з чоловіків, що почав був говорити про права та законність.

Є один секрет щодо поліції, який не озвучить жоден житель Ямайки, тобто той ямаєць чи Ямайка, що хоч раз мали справу з цими засранцями. Щоразу, коли одного з фараонів підстрелюють (а це частенько трапляється), частина мене — та, що до ранкової кави, — нишком злорадно посміхається... Але тепер це не важливо. Мене більше хвилює, чи не повідомляє поліції охоронець біля входу, саме цієї миті, що я весь день спостерігаю з зупинки

за будинком. Але, схоже, ні; вони щось кажуть один одному, і гладкий фараон — серед них завжди є один такий — сміється, і цей сміх відлунює аж на моєму боці вулиці. Він відходить, щоб сісти в машину, але тут хтось зсередини гукає його. Я знаю, що це ти, це маєш бути ти. З мого боку наближається автівка. До неї футів з дев'яносто? Я встигну перед нею проскочити, — адже це ти, я знаю. Скільки там лишається, футів сорок? Біжи, біжи прямо зараз! Та не тисни ти на свій клятий клаксон сучий сину я не глуха я на середній смузі руху кляті машини як же їх багато мчать в обидва боки а я тут посередині як Бен Ґанн[83] на безлюдному острові хочу лише одного — щоб ти побачив мене і відразу згадав «Опівнічні рейвери» це ж про мене хоча й було за північ і ти можеш не знати який у мене вигляд удень але мені треба всього лише послуга мені треба лише трохи допомоги у мене пограбували батька а матір можливо зґвалтували. Ні, її не зґвалтували, ні, я точно не знаю, але справа все одно нагальна, бо вона вже літня жінка, а тут таке, і я знаю, що це ти, а фараон чекає — дуже, дуже добре, чудово, що він вилазить назад — але гукнув його, виявляється, не ти. На вулицю вибігає ще один охоронець і щось йому каже, а довбаний гладкий фараон знову сміється і врешті вмощується в авто. Я застрягла посеред дороги, транспорт пролітає в обидва боки, вітром задираючи мені спідницю.

— Привіт, мені треба побачити...

— Ніяких відвідувачів. Тур — з наступного тижня.

— Та ні, ви не розумієте. Я не щодо туру. Мені треба побачити... Він мене чекає.

— Мем, вхід тільки для рідних і музикантів гурту. Ви його дружина?

— Що? Та, звісно, ні. Що за питання...

— Ви граєте на інструменті?

— Яка різниця, на чому я граю? Просто передайте, що до нього Ніна Берджесс, і що це терміново.

— Леді, та назвіться хоч Скубі-Ду[84]. Стороннім вхід заборонено.

— Але, але... я...

— Леді, 'дійдіть від входу.

— Я вагітна. Від нього. Мова про його дитину.

Уперше за весь день охоронець мене озирає. Я думала, він мене впізнає, але він дивиться так, наче бачить мене вперше. Він оглядає мене згори донизу, можливо, бажаючи зрозуміти: що це за жінка, яка носить під серцем дитину від такої зірки, як він?

— Ви знаєте, скільки жінок від понеділка пизділи те, що оце ви? Ви б хоч змовлялися. Деякі навіть животи показували. Повторюю: нікого, крім рідних і музикантів гурту. Приходьте на тому тижні — впевнений, що дитина за цей час у Маямі не втече. Якщо вона...

— Едді, стули свій сраний рот і займайся охороною.

— Та тут одна жінка не хоче йти.

— Ну, то спровадь її.

Я швидко роблю крок назад. Ще бракувало, щоб хтось із цих чоловіків торкався до мене. Вони завжди хапають тебе за дупу або між ніг. Ззаду під'їжджає автомобіль, і з нього виходить білий. Якусь мить мені хочеться вигукнути: «Денні!», та це лише ще один білий мен. Довге каштанове волосся, дрібна гостра борідка (мені такі подобаються, а от Денні — ні). Жовта майка, сині джинси-кльош. Може, це від спеки, але враження таке, що (1) він американець, і (2) американці-чоловіки ненавидять носити плавки ще більше, ніж американки — бюстгальтери.

— От бомбоклат. Глянь-но, Теффі, Ісус воскрес.

— Що? А я й покаятися не встиг.

Білий мен жарту, схоже, не зрозумів. Я відступила вбік, мабуть, надто демонстративно.

— Здоров, хлопці. Я — Алекс Пірс із «Роллінг стоун».

— Ану стій, Ісусе-облиплі-джинси. Джа тебе знає, а мо' ти пиздиш? Двоє з «Роллінг стоун» тут уже були: одно'о м'я Кіт, а друг'о — Мік, і ні 'дин з них на тебе не схожий.

— Та всі вони на 'дне лице, Едді.

— Що правда, то правда.

— Я з журналу «Роллінг стоун». Ми говорили телефоном.

— Зі мною телефоном ти балакати не міг.

— Ну, тобто, з кимось із офісу. Можливо, секретарка брала трубку, я не знаю. Я з журналу. Зі Штатів. Ми пишемо про всіх — від «Лед Зеппелін»[85] до Елтона Джона. Не розумію: секретарка призначила на третє грудня, шосту вечора, коли в нього перерва між репетиціями. І ось я тут.

— Босе, у нас нема секретарки.

— Але...

— Слухай, ми маємо чіткі вказівки. Нікого — ні туди ні сюди, крім рідних і гурту.

— Гоп... А чому у вас усіх автоматична зброя? Ви що, з поліції? Минулого разу, як я тут був, охоронці мали інакший вигляд.

— А це не твоє собаче діло! Ану відступи назад!

— Едді, цей чувак на вході тебе все ще дістає?

— Ка’е, що його журнал про якийсь там «Лезбіян» і Елтона Джона пише.

— Та ні — «Лед Зеппелін» і...

— Кажи йому: хай валить.

— Ну, гадаю, ми могли б домовитися, — усміхаючись, каже білий і дістає гаманець. — Мені треба всього десять хвилин.

Кляті американці завжди думають, що ми — як вони, і що все на світі можна купити. Я вперше радію, що охоронець — такий прискіпливий. Він дивиться на гроші, дивиться дуже довго. Але іноді навіть американські гроші — найцінніші папірці в портмоне — не відчиняють усіх дверей. Підкуп одного не означає зміни поведінки всіх. Дивні якісь гроші: усі одного кольору — зеленого. Бачить Бог: гарні гроші — не єдина гарна річ, яка може виявитися нічого не вартою. Врешті охоронець кидає останній погляд на згорнуті трубочкою купюри — і йде від воріт до входу в дім.

Я пирснула сміхом. Справді: коли не можеш боротися зі спокусою, ліпше тікати. Білий мен глянув на мене роздратовано, а я лише пирснула ще раз. Не щодня таке бачиш: ямаєць, угледівши білого, не перетворюється на підлесника й не кидається йому в ноги зі словами: «Чого хоче мій господар?.. Буде виконано, мій господарю». Денні свого часу така запопадливість вражала. А потім стала подобатися. Ще б пак, це ж так круто, коли біла шкіра — найголовніша ксива. Я навіть трохи здивувалася, що так добре почуваюсь у цю мить — стоячи поруч з білим меном, якого, як і мене, завернули, мов жебрака. Відчути себе з ним на одному рівні хоча б у цьому. Нема чого ніс задирати: мовляв, ми — люди вищої проби; те ж саме стосується й сирійців, які теж вважають себе білими людьми.

— Ви що, летіли з самої Америки тільки ради того, щоб написати про Співака?

— Еге ж! Він тепер найбільша сенсація. А число зірок, що мають намір виступити на цьому концерті, — це ж по суті другий Вудсток[86].

— А-а-а.

— Вудсток був...

— Я знаю, чим він був.

— Ну от. Ямайка цього року — в усіх новинах. А цей концерт... «Нью-Йорк таймс» щойно опублікував матеріал, що в лідера ямайської опозиції стріляли. В офісі прем’єр-міністра, ні більше ні менше.

— Справді? Гм, напевно, це новина і для самого прем’єр-міністра, бо опозиція не має жодної причини перебувати в його офісі. До того ж він — на околиці. На цій самій дорозі. Тут ніхто не стріляє.

— Але в газеті сказано зовсім інше.

— Ну, тоді, звісно, це правда. Якщо ви пишете лайно, то повинні вірити лайну, яке читаєте.

— Та годі вже вам мене під'юджувати... А я, між іншим, не якийсь там сраний турист. Я реально знаю Ямайку.

— От молодець. А я живу тут усе своє життя, але реальної Ямайки так поки й не пізнала.

Я йду геть, а білий мен рушає за мною. Напевно, тому, що автобусна зупинка всього одна. Може, Кіммі нарешті вже відвідала своїх нещасних батьків, яких пограбували, а матір, можливо, і зґвалтували. Але тільки-но я переходжу на протилежний бік, мене з новою силою охоплює бажання лишитися. Не знаю чому. Знаю одне: додому мені йти ніби й ні до чого — що сьогодні, що в будь-який інший день, бо вони всі схожі. Я лише прагну втримати в пам'яті газетні заголовки, якими вони різняться: про яку-небудь застрелену сім'ю, постанову про комендантську годину, новину про чергову зґвалтовану жінку або про те, як росте хвиля злочинності на околицях, від чого стає так страшно, що аж-аж. А тимчасом мої мати й батько намагаються поводитися так, наче бандити не відібрали в них щось дорогоцінне, що завжди було між ними — ним і нею. Однак за весь той день, коли я була в них, вони ні разу одне одного навіть не торкнулися.

Білий мен сідає в перший же автобус, що підходить. Я — ні, при цьому переконую себе, нібито це через те, що я не хочу їхати з ним в одному автобусі. Але я знаю, що пропущу й наступний. І той, що за ним.

Демус

тось повинен мене вислухати, чому б не ви? Десь, якось, хтось буде судити нетерплячих і судити мертвих. І хтось напише про суд над добрими і злими, тому що я — охоплений мукою, я злий, і нема нікого злішого за мене, нема нікого, хто б більше мучився. Хтось, років, може, за сорок, коли Бог прийде за всіма нами і не залишить тут нікого. Хтось збереться про це написати, сяде в неділю за стіл, під поскрипування підлоги і дзижчання холодильника — але біля нього не буде ніяких привидів, отих, які нині весь час снують довкола мене, — і напише мою історію. Та він не знатиме, що писати і як писати, бо він її не прожив і не уявляє, як пахне кордит[87] чи яка на смак кров, коли вона застрягла в роті, хай скільки її не спльовуй. Ні краплини він її ніколи не відчував. І не буде на ньому ночами лежати дапі[88], забавляючи снами, від яких кінчають, та висмоктуючи при цьому з нього життя через рот, — а я хоч і сплю зі стиснутими зубами, та коли прокидаюся, все моє обличчя в густому соку, ніби мене хтось облив желе «Джелло» й запхав у холодильник. Іван Хреститель пророкував про це. І злі хай бояться.

А починалося все от як.

Якось, ще за мого життя в Джунглях, стояв я неподалік будинку біля колонки: я вийшов рано-вранці, щоб помитися, а то хто ж тебе на роботу візьме, якщо від тебе смердить? І от стою я за будинком, у дворі, і тільки-но намилився, аж раптом влітає фараон з волиною; виявляється, на одну церковницю — вона саме йшла Господу помолитися — наскочив якийсь смердюк із Джунглів і зґвалтував. І ось цей полісьмен визвіряється на мене: «Ґей, ти! Ти чого це там зі своїм членом граєшся, як той збоченець? Ану виходь сюди, вмент!» Я намагаюся з ним уладнати, бо Джа Растафарай наказує нам з ворогом усе залагоджувати: «Та ви що, офіцере? Я тут просто миюся, тільки й усьо'о». А він підходить і цілує мене рукояткою волини по губах. «Не полощи мені вуха, поганцю, — каже. — Ти ж тут зі своїм пісюнцем у любов граєш, содоміт паршивий!» А тоді питає: «Ти церковницю на Норт-стриті зґвалтував?» А я що? Кажу йому: «Ні, нащо мені її ґвалтувать? У нас тут для цього своїх дівок не бракує». А він мене тоді шльоп по сраці, наче я жінка, і каже: «Ану давай відійдемо». Я йому: «Офіцере, дозвольте домитись чи хоч труси вдягнуть», і тут чую — клац. «Ану пішов, — каже, — вилупку». Ми йдемо, а вони ще сімох зігнали, і люди дивляться, а хтось, побачивши мене, відвертається, інші ж, навпаки, витріщаються, а на мені з одягу — тільки піна незмита. А ще один полісьмен каже: «Ти його підловив якраз при змиванні доказів».

Фараони — я нарахував їх шість — кажуть: «Один з вас — мерзенний ґвалтівник, що насилує церковниць, коли ті йдуть дорогою до церкви Божої. А оскільки ви всі тут, у ґето, — брехливі поганці, то я навіть не проситиму винуватця вийти вперед». Ми стоїмо, не знаючи, що робить: якщо з нас хоч хтось назветься ґвалтівником, його тут же пристрелять, навіть до тюрми не довезуть. І ось перший фараон, що всіма командував, каже: «Але ми знаємо, як вас вивести на чисту воду. Ану всім на землю!» Ми топчемося, озираємося, а на мені вже піна полопалась і кінець назовні стирчить. Полісьмен двічі стріляє в небо і кричить: «Усім на землю!» Ми падаємо на землю, лежимо. Він просить у ще одного полісьмена запальничку, піднімає ґазету, що валялась на узбіччі. «Тепер, — каже, — слухайте, що я з вами зроблю. Зараз ви в мене будете трахать землю, і як слід». Один з нас розсміявся, аж надто це все на телекомедію скидалося, — але тут фараон двічі штовхнув його в бік. «Я сказав: трахать землю!» — репетує. Ну, ми гайда трахать її. А він: «Швидше, не зупинятися!» Земля тверда, в ній камінчики, скалки від пляшок, бруд; мені вже стеґна звело, шкіра на члені вся стерлася, і я спинився. «Тобі хто, — каже полісьмен, — дозволив спинитися?» — і ґазету підпалює. «Ану трахай землю, я сказав! Трахай, трахай!» — і пхає мені підпалену ґазету в дупу. Я зойкнув, а він лише обізвав мене «дівкою». «Я сказав тобі: трахать!» — каже. І підпалює папір ще одному хлопу, і ще одному, і ми все трахаємо й трахаємо землю.

А він ходить і, зверху поглядаючи, раз по раз каже: «Ґей ти! Ти трахатись не вмієш, шуруй додому... Ти теж не вмієш трахатись, теж пішов ґеть... А ти наче вмієш, отож лишаєшся... Ти — ґеть, і ти — ґеть... Ану-ану, в тебе нібито виходить... Вали звідси, батон, а ось ти — лишайся». Це він мав на увазі мене. Хапають нас трьох і кидають у свій фургон, а я все ще голий. Прошу собі бодай труси, і фараон каже: «Окей, знайдемо тобі трусиляки». Мовляв, твоя баба прийшла, принесла. «Ось тільки для ґето вони аж надто ґарні, тож ми їх собі залишимо». А моїй жінці полісьмен зацідив ляпас і сказав: «Май ґідність, перестань трахаться з мужиком із ґето». Ось так і сказав. У тюрмі ми тоді простирчали тиждень. Мене копали в обличчя, били

палицею, гамселили по яйцях, періщили батогом із цвяхами — він у них називається «букра маса», «білий хазяїн» тобто; а одному хлопу зламали праву руку. І тільки тоді вони вирішили, що з нас годі. І всі ці дні я сидів голий, а вони з мене сміялися.

А на сьомий день сталося от що. Та жінка передумала — мене, мовляв, хтось із Тренчтауну знасилував, тож я від своїх показань одказуюся, — і нас випустили. Ніхто мені ні слова співчуття в тюрмі не сказав, фараони ні за що не вибачилися...

І ось я повернувся в Копенгаген. І коли наткнувся на фараона, який стріляв у повітря й кричав, що він тут закон і порядок, я вже був напоготові, я вже теж мав волину. Їх було двоє. І вони не знали, що в гето я навчився добре стріляти, не гірше за того солдата з «Брудної дюжини»[89]. Пам'ятаю, я дивився те кіно, ще, і ще, і ще. Тож, коли фараони врешті ввімкнули задню й побігли, я стрельнув у обох — одному в голову, а другому всадив кулю в яйця, тож він вижив, та членом більше не скористається до кінця своїх днів.

А далі було от що. Братчики Співака — ні, не він сам, інші — пустили звісточку, щоб ми приїхали до Співакового дому. Це вже саме по собі не хухри-мухри: Патлач тепер перебрався на околицю і кликав до себе тільки тих, кого хтів, — найкрутіших цабе або самих луччих стрілків. Однак Патлача там не було, а були його братчики, і вони покликали туди Гекла, а Гекл сказав, що йому тре' ще п'ять чи шість людей. У Співака була найбільша хата з тих, які я тільки бачив. Я навіть до стін руками торкався — не вірив, що це зі мною таке в натурі. У перший приїзд я не вельми все запам'ятав, так багацько всьо'о було. Уперше я був на Гоуп-роуді. Уперше бачив білу жінку, що мала вигляд, як раста. Уперше бачив, як живуть люди, в яких є речі. Ось тільки Співак за весь той час жодного разу не показався, а тільки братани і ще ціла купа людей, яких я до цього ніколи не стрічав; були навіть білі. Вони сказали: все просто. У Джем-дауні[90] готуються великі перегони, всі це знають. І ось що там треба утнути. Головний жокей може виграть перегони, а може й не виграть, — але якщо робити ставки на нього, високі, а він раптом програє, то це стільки грошви, що нікому й не снилося, в жодному сні, і навіть у двох. Це така прірва бабла, що кожен чоловік у гето зможе купить своїй жінці по матрацу «Посчепідік»[91] у спецмагазині.

Мені матрац по шарабану. Я лише хочу митися не поза хатою, а всередині; хочу побачити статую Свободи, а ще хочу собі джинси «Лі»[92] — справжні, а не лайно собаче з пришитою биркою від «Лі». Ні, цього мені не тре'. Я хочу грошей — стільки, щоб перестать їх хотіти. Якщо митися зовні, то тільки тоді, коли цього, на хрін, хочу я: митися зовні. Матрац із «Сілі» — лайно, що, нічо' луччо'о нема? Хочу дивитися на Америку — аж поки знудить, і не виїжджати звідти коли «попросять», а змусити її, суку, зрозуміти, що я можу зробити це будь-якої миті — але тоді, коли я сам цього захочу. Бо мене дістало, що люди, здатні смітити грошима, дивляться на мене як на якусь худобу. Хочу грошей стільки, щоб, тринькаючи ними направо-наліво, мені було по шарабану, — бо в мене їх до фіга. «Викради жокея, перетри з ним і все владнай».

Перегони планувалися на суботу. У вівторок Гекл привіз мене і ще двох на іподром «Кайманас-парк». Щойно головний жокей виходить із тренування й

рушає до своєї машини, ми до ньо’о: мішок на голову, штовх у тачку і гайда звідти. Притягли його на старий склад у центрі, що нині стоїть порожній. Гекл запхнув жокею волину в рот — так глибоко, що той аж закашлявся, — і каже:

— Слухай, вилупку, у суботу зробиш так і так.

Жокей тоді злив усі три заїзди. А потім стрибнув на літак до Маямі — і зник, як від чарів. Та згодом пропав ще дехто. Ті четверо, що зібрали гроші в «Кайманас-парку», з братанами Патлача включно. А я, Гекл і багато інших лишилися ні з чим. Узагалі ні з чим. Я думав, що я з них найдужче розгніваний, та потім побачив, як один братан стиснув пляшку з «Горліксом»[93] так сильно, що та тріснула, і йому довелося накладати шви. У суботу ми всі йдемо додому до Співака: той паршивець має віддати, що нам належить. Але Співак — у турі. Наступного разу, коли ми туди йдем, Співак удома, але до нас доходить звістка, що він уже зустрівся з деким із Джунглів. Нам з Геклом про це ніхто не сказав. Тобто нас знову кинули. Ніхто наче й не помічає, коли ми з Геклом робимо так, що зникає один із їхніх. Але тепер скидається на те, ніби дехто вже починає отримувати гроші й усяке інше, — та нас у цьому на паях нема. Даремно я кажу про це своїй жінці — тільки псую їй настрій. Коли я думаю про тих братанів, що втекли за кордон із грошима, я хочу спалити весь той будинок на Гоуп-роуді. Щоб і пелеху від нього не лишилося.

Коли Джосі Вейлз знаходить мене вперше, він цікавиться, чи вмію я управлятися з волиною. Я сміюся. «Я управляю нею лучче, ніж Джо Грайнд[94] — своїм членом», — кажу я. Тоді він питає, чи не проблема для мене стрельнути одного хлопа. «Не проблема, — кажу, — але стріляю я тільки вавилонських полісменів або людей, які мене найобують. Стрельнув уже трьох і не зупинюся, поки не стрельну в десятьох». Він цікавиться, чому саме десяток, а я кажу: «Бо десять — число, яке навіть Бог вважав би поважним». Він каже: «Ну, тоді дуже скоро я годуватиму тебе фараонами, як змію — щурами». А я йому кажу, що мені болить нога, ще відтоді як сидів у буцегарні, вже з рік як болить. А його друг Віпер каже: «Це можна вилікувати прям’ зараз». Після того першого разу я так швидко прилип до кокаїну, що згодом став вимолювати його мало не як дівчисько. А біль минув, минув, як це буває, коли курнеш трохи «трави». Однак «травичка» мене гальмує. А кокаїн — дає розгін. І я кажу: «Стій-стій, це все якось надто добре. Ти даєш мені білий порошок, волину та гроші — за те, щоб я вбив людей, яких і сам не проти пришити, до того ж задарма? Сьогодні що, перше квітня?». А Джосі Вейлз мені: «Ні, братику. Те, що ми колись заллємо Кінгстон кров’ю фараонів, — це точно. Але спершу я хочу крові ще декого».

Ось це я й хочу сказати перед тим, як письменник скаже це за мене. Коли біль був таким сильним, що мені могла зарадити лише міцна «трава», єдине, що допомагало мені крім цього — Співак. На радіо його чогось не крутять. Дівка, яка за мною наглядає, дала мені касету. Музика не те щоб знімає біль, але коли вона грає, я перестаю волочитися за своїм болем — мене затягує ритм. І коли Джосі Вейлз минулої ночі повідомив, кого він бажає моїми руками застрелити, я приперся додому й почав блювати. Вранці я прокидаюся з думкою, що це був, мабуть, дурний і страшний сон, але під дверима знаходжу записку: ми з Джосі маємо зустрітися в старому вагончику біля моря. Це мене злить і мучить, — бо ж ми ніколи з ним не домовилися б, якби я знав, що він хоче пришити Співака. Це пече мені мозок гірше, ніж

будь-що раніше. І ось тепер я не сплю, а лежу в кімнаті з широко розплющеними очима і слухаю, як моя дівка хропе уві сні.

Коли сходить місяць і його промінь крізь віконце розтинає мені груди, я знаю: Бог іде судити мене. Ніхто з тих, хто вбиває фараонів, не йде до пекла, але вбити Співака — це ґеть інше. Я даю Джосі Вейлзові розказати мені, що Співак — лицемір, заграє з обома сторонами, тримає всіх за ідіотів. Я даю Джосі Вейлзові розказати мені про його, Джосі, великі плани і про те, що нам давно час перестати бути шістками в ґето для білого чоловіка, який живе на околиці та якому до виборів на нас наплювати. Я даю Джосі Вейлзові розказати мені, що Співак — шістка ННП, яка згинається перед прем'єр-міністром. Я даю Джосі Вейлзові розказати мені, що я повинен, один за одним, пришити ще трьох (їхні імена мені до сраки). Я даю Джосі розказати мені, що нас підтримають братани. Цей Джосі теж живе в будинку, як гладкий домашній щур, прагнучи — до знемоги — того, щоб я, і тільки я, показав йому, що з хлопцем із Джунглів краще не жартувати. Коли наближається ранок, я все ще не сплю, і лиш це мене тримає. Досить. Я хочу запхати дуло в дупу Джосі й впердолити йому кулю.

Я мовчки сиджу на ліжку, а моя дівуля в цей час бурчить, що в домі нема чого їсти, і має намір піти, бо, якщо ННП виграє знову, вона не зможе знайти ґарної роботи. Я чекаю, коли вона піде, потім натягую штани й теж виходжу. Під колонкою після отого випадку з фараонами я не миюся. Сонце ще не зійшло, і навколо все яскраве, зелене й прохолодне. Я босоніж іду вздовж вулички: повз цинкований паркан, далі повз дощаний паркан і цинкований дах, притиснутий камінням, шлакоблоками та всіляким непотребом. Ті, хто має роботу, і ті, хто її шукає, вже пішли, лишилися ті, хто знайти її не може, бо ця частина міста — за ЛПЯ, а при владі — ННП. Я йду собі далі. Коли я доходжу до краю Джунглів, сонце вже майже в зеніті і з чийогось радіо лунає музика. Диско. Я чую легке поскрипування: біля колонки, на своєму задньому дворі, пере жінка, возячи ґанчір'ям по пральній дошці. Відчуття таке, ніби я нікого не знаю або ж усі, кого я знаю, десь поділися.

На зустрічі Джосі Вейлз поставив мені два запитання. Я йшов дорогою з Джунглів до Ґарбиджлендсу, а він під'їхав на білому «Датсуні» й зупинився. У машині сиділи ще двоє: Віпер і хтось, кого я не знаю досі. Останній сказав, що чув, нібито я добре володію зброєю, й запитав, як так вийшло, адже в ґето всі стріляють не надто цілячись. Я відповів: «Це тому, що, на відміну від них, я прагну пришити когось конкретного». Тоді він сказав: «Ти хороший, але хороших багато. А мені треба, щоб ти був голодний». Пояснювати не було потреби — я добре розумів, що він має на увазі. Це сталося тиждень тому. Тепер я щовечора бачуся з ним у вагончику. Якось уночі туди прийшов один білий і сказав, що на пристані є партія вантажу, за якою ніхто не наглядає, і було б прикро, якби з нею щось сталося, — але ж це Ямайка, правильно? Тут постійно щось зникає.

Це те, що я хотів розповісти. Хтось має знати, хто я такий і звідки, хоча це насправді нічого не означає. Люди, які кажуть, що в них немає вибору, просто занадто боягузливі, щоб вибирати. Уже шоста вечора. Тобто за двадцять чотири години ми вирушаємо до хати Співака.

акі концерти мають свій шарм. Я в Кінгстоні, десь між «Студіо Ван» і «Блек Арк»[95], міркую над тим, чому в гіпі стирчить на такі збіговиська. Розумію, що, як співають «роллінги», «бідному хлопу нема чим зайнятися, окрім співати рок-н-рол», ну а багатійко, з іншого боку, відпускає довге волосся, називає себе гіпі й, стьобаючись від того, що він, бачте, — в тренді, починає плутати початок власного шляху з нібито перетворенням на справжнього, на його утлу думку, растафаріанця. А потім той багатійко, як затятий неофіт, разом з дівками з неголеними пахвами, вирушає в «паломництво» на острів Святого Варфоломія або Мауї, в Неґрил[96] або Порт-Марію, де, думаючи, що обвів довкола пальця всіх, святкує свій новий статус у перервах між склянками з ромовим пуншем. Я завжди ненавидів цих довбонутих новоявлених гіпі. А тепер стало ще гірше: з'явилися заможні Ямайці, які корчать із себе гіпі, які, своєю чергою, корчать із себе растафаріанців. Якого біса?! Втім, ми ж на Ямайці. Принаймні можна кайфонути під «Біґ Юс» або Джиммі Кліффа.

Однак коли я приїжджаю в ці краї вперше в цьому році, то з радіо лунає тільки «Більше. Більше. Більше», «Тобі подобається. Тобі подобається» — репертуар, сповнений фальші та солодкий до нудоти. Перемикаюсь на іншу станцію, а там — «Мамця Бейкер знала, як помирати...» Втікаю на ФМ-радіо — і що?! «Лети, вільшанко, лети у височінь!..»[97] Я спитав прибиральника в готелі: «А де можна послухати „Майті Даймондз" чи Дилліджера?[98]» Він глянув на мене так, наче я запропонував йому відсмоктати, і з усмішкою сказав: «Сер, не кожен ямаець торгує травичкою». Тут навіть «АББА»[99] звучить частіше, ніж реґі: я слухав їхню «Королеву танцю» стільки разів, що вже відчуваю: ось-ось перетворюся на підара.

Я живу в «Скайлайні», готелі з чарівним видом на... ще один готель, прямо під вікнами. У Кінгстоні йдеш вулицею і зустрічаєш білого, і чорного, і купу мулатів, і всі вони здаються тобі знайомими. Бо всі — або постояльці одного готелю, або ти їх бачив у будинку Співака, або вони просто живуть на вулиці. Навіть погоду в телевізорі розказує чорний. У Штатах, звісно, чорношкірі теж на кожному кроці, але там вони не так лізуть на очі — в кожному разі, в якості теледикторів. Їх постійно чути на радіо, та щойно пісня закінчується, вони зникають, їх і на ТБ показують, але тільки коли хочуть висміяти або крикнути: «Пробі! Рятуйте!».

Ямайка в цьому плані — ґеть інакша. На ТБ виступає ямаєць. Титул «Міс світу» завоювала біла, але вона теж з Ямайки. Вона заявила, що Співак — її бойфренд і вона чекає не дочекається свого повернення до нього. Без базару. В цьому місті безліч шикарних красунь, і всі вони вміють танцювати. За вікном навіть транспорт танцює під свою музику. Все це є, а ще ти постійно чуєш на вулиці смачне ямайське лайливе слівце — «бомбоклат»[100]. На місцевих курортах американці вимовляють його на свій лад — «бамперклат» — і при цьому вважають себе ще крутішими, бо, на їхню думку, це свідчить, що вони навчилися говорити, як справжні Ямайці. А ще «справжніми ямайцями» їх робить нібито те, що дреди[101] їм заплітає

місцева усміхнена дівчина, яку кличуть П’ятницею, і це не день тижня — так звали чорношкірого невільника Робінзона Крузо; без жартів, коли я вперше почув таке звертання, то впустив склянку з випивкою, через що на мене всі покосилися. Та нині, призвичаївшись, я й сам часом розмовляю по-тутешньому — як істинний, бомбоклат, абориген Джемдауну.

Місцевий люд любить потусити, ходить якось розхлябано, але при цьому всі знають своє місце. Якщо ти поговориш з достатньою кількістю персоналу в готелі, до тебе прилипне «білий» акцент, але всі ставляться до цього з розумінням, бо їх учили розмовляти з гостями. Та оскільки все залежить від раси, ляпи трапляються постійно. Якось чорний чувак попросив водія віднести в автобус його валізи, а той пішов геть. Чувак почав кричати, що тут і досі раби комплексують, як у «хатині дядька Тома»[102], — і всі зрозуміли, що він — з Америки. Та навіть після цього водій усе ж попросив спершу показати йому ключі від номера. На вулиці ставлення таке ж, аж поки не відійдеш досить далеко від готелю, де люди стають наче більш притомними.

Але Ямайку й усі ці місця можна назвати культовими. У Сержа Ґенсбура, отого гидкого француза, що записує другосортні диски та клеїть гарячих дівуль, є одна історія. Приїхав він якось на Ямайку, щоб записати реґі, а довбограї зі студії підняли його на сміх — через його акцент. Мовляв, ким, бомбоклат, себе вважає цей французик? А Серж їм: «Я є найвідоміший поп-співець». А вони відповідають, що не знають такого, що єдина пристойна французька пісня, яка їм відома, це «Жетам»[103]. Серж тоді й каже: «„Жйо-тем“? Це ж є моя пісня». Після того випадку Ґенсбур став у Кінгстоні мало не богом. А я одного разу, в «Студіо Ван», попросив когось — як зумів — принести мені каву, чорну, без вершків. На що мені відповіли: «Чо’? Руки відсохли? Іди, бомбоклат, і сам собі принеси». Така ось класика.

Узагалі-то я мав і далі висіти на хвості в Міка Джаґґера, але вважаю, що ніхто не назве «Чорне з синім»[104] невизнаним, але шедевром ні через десять, ні через двадцять років. Я так і сказав — у пресі. Ну й у сраку його, і Кіфа, і весь «Роллінг стоун» з його колонкою пліток. Бо я підійшов-таки впритул до чогось справді великого. «Час Армагедону» — як на мене, звучить серйозно. Найактивніша, найважливіша музична спільнота у світі ось-ось вибухне, — але це станеться не в чартах. Відчуваю: Співак щось затіває, і справа не лише в концерті за мир. Я кілька років ходив околицями — заради того, щоб переконати людей, що я не якийсь-там тупий білий хлоп, що рветься на закриту вечірку, де б на нього звернули увагу й почали розмовляти. Довбаний кінгстонський слизняк на ресепшені не знає навіть, хто такий Дон Драммонд[105], — але стверджує, що все мені потрібне я знайду в Нью-Кінгстоні.

Ще один нюанс. Ямайці — причому не тільки ті, що працюють у готелі, а й завсідники барів та ресторанів, брунатні та білі, які п’ють ром і джин, — коли бачать мою камеру, передусім питають, чи я часом не з «Лайфа»[106], а потім починають наставляти, куди не треба ходити. Якби я їх слухав, то опинився б у «Ліґені-клабі», де звучить довбана «Диско дак»[107] і відриваються багаті сучки, які щойно награлись у теніс. Коли ж я кажу, що мені більше до вподоби «Тернтейбл-клаб», на мене поглядають з подивом, а потім — ще й з підозрою, тому що я не питаю, як туди дістатися (бо ж і так ясно, що вони не знають). Буквально дві години тому я спитав консьєржа: «А де тут відбувається джем-сейшн[108]?» Він відповів, цитую без жартів:

«Сер, нащо вам спілкуватися з таким непотребом?» Я ледве стримався, щоб не послати його. Але наступна історія просто неймовірна.

Їду на таксі до готелю, і таксист дорогою питає, чи граю я на перегонах. Я на перегони не ходжу, але він — так; і вгадайте, кого він бачив кілька тижнів тому на іподромі? Співака. Той прийшов із двома братанами, один з яких величає себе Папа Ло. Я тут порозпитував про нього трохи. Рекет, «кришування», п'ять справ про вбивства. До суду дійшла лише одна, але його виправдали. Заправляє бідонвілем[109] під назвою Копенгаген. І ось він, Співак, — у компанії двох бандюків від політичної партії, яку він, теоретично, не підтримує, але при цьому спілкується з ними, як з давніми шкільними приятелями. А ще через кілька днів його бачать у компанії Шоти Шерифа, «хрещеного батька» Восьми Провулків — вотчини іншої партії, з протилежного табору. Двоє ватажків головорізів з різних таборів — за один тиждень. Двоє, що фактично контролюють дві розсварені половини центру Кінгстона. Може, він просто виконує функцію миротворця? Тобто, він же лише співак. І тут до мене починає доходити, що на Ямайці так не буває. Заварюється якась каша, і я вже чую її запах. Хіба я не згадував, що за два тижні тут вибори?

А якщо цей запах відчули двоє білих хлопців з Нью-Йорка, то слід, напевно, вже прохолов. Чи навпаки — запахло гостріше? У Кінгстон одним рейсом зі мною летів отой засранець, Марк Ленсінг, і він чомусь увесь політ старанно мене не помічав. Без базару. Гівняний режисер (який і досі посмоктує таткову касу, щоб знімати кіно) приїхав на Ямайку нібито робити фільм про концерт за мир. Як він сам сказав, його найняв рекорд-лейбл. Може й так, але коли на Ямайці з'являється мутний довбодзьоб без належного досвіду роботи, який має намір відзняти матеріал з події світового рівня, у моєму мозку починається діарея.

Таксист прагне виграти достатньо грошей для того, щоб звалити з країни. Він вважає, що якщо Народна національна партія знову переможе, то може встановити на Ямайці комуністичний режим. Цього я не знаю, зате точно знаю, що наразі загальна увага зосереджена на Співакові, — так, ніби від того, як поведеться далі саме він, залежить дуже багато; здається, що купа народу робить ставку на нього. Бідолаха, можливо, лише хоче випустити ще один альбом ліричних пісень, а потім теж звалити. Ймовірно, він також відчуває — усі це відчувають, — що Кінгстон досяг точки кипіння. Ось уже дві ночі поспіль консьєрж у готелі ночує на ресепшені, прямо за стійкою. Мені він цього не говорив, та я бачу мішки під його очима. Він, мабуть, сказав би, що це через відданість роботі, але я закладаюся, що той слизняк просто до смерті боїться йти додому в сутінках.

У травні такий собі Вільям Адлер повідомив на місцевому ТБ, що тут під егідою американського посольства діє аж одинадцять агентів ЦРУ. До червня семеро з них покинули країну. Отакої! Тим часом Співак, який, узагалі-то, не любить тиснути на гальма (але і в зашморг нібито лізти не хоче), наспівує, що раста не працює на ЦРУ. На Ямайці два плюс два дорівнює п'ять, але тепер сума зростає до семи. І всі нитки стягуються зашморгом довкола Співака. Ви б бачили його будинок: охорона, як у Форт-Ноксі[110], вхід і вихід заборонені. І за сек'юриті в нього не поліція, а ватага головорізів, що називають себе, як я з'ясував, загоном «Ехо». Останнім часом усі стали називатися як не «загонами», то «командами» чи «нарядами охорони». Біля будинку весь день тинялося бідолашне дівча, яке

стверджувало, що чекає від нього дитину (певно, брехало). Чи Ленсінг має туди доступ? Він сказав, що знімає концерт для студії звукозапису, тож, мабуть, вхожий за лаштунки. Отже, щоб добути інформацію, мені доведеться бути ввічливим із цим довбодзьобом, а це ну майже неможливо.

Я намагаюся не здаватися голодним. Мені двадцять сім, і вже минуло шість років після закінчення коледжу, але мати все одно дістає мене питаннями, коли ж я перестану бути невгавучим «рожевим»[111] і знайду справжню роботу. Я вражений її підкованістю, а ось слівце «невгавучий», як й інформацію, хто такі «рожеві», вона могла підчепити від моєї молодшої сестри. Мати також вважає, що мені потрібна любов хорошої жінки, бажано не чорношкірої. Може, дивлячись на мене, вона бачить кар'єриста, одержимого певною метою. Можливо, я лише намагаюся переконати себе, що не схожий на тих білих хлопчиків, що ходять колами в пошуках довбаного місця, де б вони могли стати хоч чимось чи кимось, — бо ж після Ніксона, Форда[112] і пентагонівської преси, довбаних «Карпентерзів» і Тоні Орландо[113] вірити більше нема в що. У кожному разі — не в рок-н-рол. Рудбої закинули мене в Західний Кінгстон — і дали спокій, бо зрозуміли: втрачати мені нічого. Може, я просто недоумок, що шастає світом і виє на світ? Гадаю, в мене є проблеми, однак вони в іншому.

У мою першу подорож на Ямайку ми прилетіли до Монтеґо-Бея і вирушили в Неґрил — я і дівчина, батько якої був військовим у відставці. Мені подобалося, що вона й гадки не мала, хто такі «Ху», але слухала «Велвет андерґраунд»[114], бо зростала на військовій базі з німецькими дітьми. Вже за кілька днів я не те щоб відчув себе «членом родини» — все було не настільки банально, — але в мене з'явилося інтуїтивне відчуття, якась чуйка, а може, просто віра, яка промовляла до мене: «Тепер ти знайшов своє місце». Ні, я не забажав жити конкретно тут. Але пригадую, якось я прокинувся на світанку від приємного подиху ранньої прохолоди з вулиці — і спитав себе: «Яка твоя історія?» Може, я мав на увазі Ямайку, а може, й себе.

Кажу як є: мені не завадило б розібратися з тим, що ж відбувається в цій країні, яка ось-ось вибухне.

Загальні вибори — за два тижні. Над Кінгстоном, нагостривши всі свої вуха, шишкуватою дупою зависло ЦРУ, і місто відчуває на собі смердючий випар «холодної війни». Журнал не чекає від мене нічого особливого: кілька абзаців про те, що конкретно нині записують «стоунзи», і фотку Міка або Кіфа в студійних навушниках, з яким-небудь ямайцем поруч — для колориту. Але в сраку це все. Яку ж гру веде Марк Ленсінг? Цьому голубчику не вистачило б розуму затіяти велику аферу самостійно. Завтра треба буде повернутися в будинок Марлі. Мені, між іншим, призначено. Хоча, можна подумати, на Ямайці це щось означає... І хто цей Вільям Адлер?

Джосі Вейлз

іпер — людина з цілою купою історій. Усі вони починаються з анекдотів, бо Віпер — чоловік, що любить пожартувати. Так він розігрує з себе рибалку, бо жарт — це заготовлений для тебе гачок. І от щойно він тебе підловив, відразу ж тягне у найчорніші, найчервоніші, найспечніші ями пекла, які тільки можна собі уявити. А потім знову сміється, відкидається і стежить, як ти силкуєшся звідти вибратись. Просто ніколи не розпитуйте його про Електричне Буґі.

От, скажімо, нині я сиджу в барі, дивлюся на танець жінки, дивлюся так, як, здавалося б, і личить дивитись на неї чоловікові, але де мої думки? А думки мої — танцюють біля Віпера.

Джунглі ніколи ще не породжували такого руді, як Віпер, і, напевно, ніколи більше не породять. Він не схожий ні на кого з тих, хто жив у Балаклаві до її падіння шістдесят шостого року. Віперова мати змушувала його ходити до школи, і він проходив туди аж до середнього ступеня. Мало хто знає, що Віпер здав три предмети на атестат зрілості — англійську, математику та креслення, а до того як Вавилон запроторив його до буцегарні, вже майже дочитав товстезну книженцію. Читав Віпер так захоплено, що довелося йому почати красти окуляри, — і він крав їх доти, доки не підібрав собі такі, що, зрештою, підійшли. І ось, бачачи цього руді в окулярах, народ став гадати, чи не приховує він чогось. Мати його дитини отримала гарну роботу у вільній зоні тільки тому, що була єдиною за всю історію вільної зони жінкою, яка надіслала листа про працевлаштування, — і написав цього листа, звісно ж, Віпер, а не вона.

У кожній з історій Віпера є тільки один герой, і це — сам Віпер. Крім чувака, який усе ще шле йому листи і про якого він любить поговорити: як той зробив оте, сказав се, навчив його тому, сьому, п’ятому-десятому і як за малу дозу коксу чи навіть гери[115] Віпер дозволяв йому робити те, від чого їм обом було добре.

Про цього чоловіка Віпер розповідає так, наче йому цілком наплювати, що і як про нього подумають, бо всім відомо: Віпер — головоріз, здатний пришити хлопчика на очах у його власного батька, та ще й змусити того батька відраховувати п’ять останніх синових вдихів. Просто ніколи не розпитуйте його про Електричне Буґі. Віпер має історію навіть про Співака.

Усім не вгодиш, особливо коли ти виходиш на справу, однак, якщо ти виявиш неуважність до Віпера, він сприйме це дуже близько до серця. Шістдесят сьомого року Віпер — жовтодзьоб із Кроссроудса (це там, де центр межує з околицею) — жив собі, нікуди не ліз і думав, що зі своєю математикою, англійською та кресленням зможе пристати в якесь архітектурне бюро. Того дня Віпер не забув як слід зачесатися. Він одягнув сіру сорочку і темно-сині штани, які мати купила йому, щоб він носив їх до церкви. Уявіть собі Віпера, що розгулює Кроссроудсом, постукуючи черевиками. Для цієї вулиці він мав просто-таки козирний вид. Уявіть собі Віпера, ні на кого не схожого хоча б тим, що йому, на відміну від багатьох, є куди йти.

І ось коли Віпер звертає ліворуч, до Карибського театру, раптом бозна-звідки налітає тьма-тьмуща фараонів. Дві повні вантажівки. Один хапає його, другий б’є прикладом у голову, і він падає. На суді його звинувачують у чиненні опору під час арешту, а ще — в заподіянні шкоди

двом офіцерам поліції. Суддя каже: «Вас звинувачують у справі про пограбування ювелірної крамниці Рея Чанга на Кроссроудсі, а також в умисному пораненні правоохоронців. Ви визнаєте себе винним?» Віпер відповідає, що нічого не знає ні про яке пограбування, але фараони стверджують, що мають свідка. Віпер каже, що нічого в них нема, що вони просто схопили першого-ліпшого чорношкірого, якого тільки зустріли на околиці, — як-от Маркуса Стоуна з Копенгагену, що сидить у буцегарні за вбивство, вчинене через дві доби після його, Маркуса, арешту. Виходило, що суддя — або дурень, або куплений, або те й інше. Суддя тоді каже: «Я даю тобі шанс розкрити твоїх спільників». А Віпер каже: «Спільників теж ніяких немає, бо не було злочину». Віпер був не винен, але не міг дозволити собі адвоката. Суддя дав йому п’ять років загального режиму.

А через день у буцегарню до Віпера завітала поліція. Хлопці з Копенгагену, Джунглів, Реми і Вотергаусу[116] з фараонами не дружать. Але поліція просто хотіла показати, чого йому чекати від тюрми. Навіть після вироку Віпер усе ще тримався за надію (адже в нього була жива мати, а за плечима — три складених іспити на атестат), що в житті можна чогось досягти. Віпер думає, що це рівний бій: за ними — сила, а за ним — правда. Він думає: не можуть же вони вважати окулярика рудбоєм. Віпер не перестає думати про Даниїла, якого Господь в останню мить врятував з ями з левами. Фараонів шестеро, і один з них каже Віперові: «Ми прийшли тебе дечому навчити — розчулимо так, що плакатимеш, як дівчисько». Віпер, який тоді ще звався Вільямом Фостером і не міг утримати гостре слівце за зубами, каже: «Ви й самі, як я бачу; такі гарнюні й чутливі, як дівчатка». Перший удар кийка руку йому не зламав, а ось другий — так. Фараон кричить: «Ану називай нам імена своїх поплічників!» Віпер реве від болю, але знову не може стримати свій зухвалий язик: «Та в мене лише один наплічник — шкільний!» Фараони кажуть: «Ми знаємо, як тебе розговорити». Але їм же точно відомо, що сказати Віперові нема чого, — це ж вони його й узяли, бо ж голота з гето не має права шпацирувати вулицею в пристойному одязі, так, наче вона й справді щось собою означає; поцупив, певно, паршивий злодій, одяг у порядних людей; знай своє місце, поганий ніґере.

Розбили йому ліву лінзу в окулярах (вони тепер із тріщинами, однак Віпер їх і досі так носить, хоча може й замінити). Тягнуть його в якусь камеру, де він ще не був. Здирають весь одяг, аж до трусів, і прив’язують до койки.

Фараон питає: «Знаєш, вилупку, що таке Електричне Буґі?» Один підходить із дротом від тостера. Зі шнура стирчать дві жили. «Будеш у нас батоном», — каже. Інший хапає Віпера за член і однією з жил обмотує головку. Штекер пхають у розетку, але нічого не відбувається, — аж поки хтось із них не починає торкатися другою жилою: до кінчиків його пальців, до ясен, губ, сосків, задньої дірки. Віпер мені про це нічого не розказував, але я знаю.

Для Віпера буцегарня була чимось ґеть новим. Вона зламала його, змінила цілком. Я чув, першого тижня у тюрмі всі намагалися триматися від нього якомога далі, бо поранений лев більш небезпечний за здорового: кожен здатний його взяти, от тільки ризикує відправитися разом з ним до пекла.

Віпер може цілу розмову з тобою провадити самими очима. І досі може, і це одна з причин, чому з ним найкраще ходити на справу. Він на одному боці крамниці, я на іншому, і через два кліпи й один позирк ми обидва знаємо:

він бере на себе задні двері, я беру прилавок — і стріляємо в будь-кого, хто сіпнеться полізти в штани чи до себе в торбу. На Волині Віпера п’ять зарубок зліва, і жодної — справа. Кожна зарубка — фараон. І...

— Йоу! Йоу, Джосі! Вернись, братане, ти потрібен планеті Земля!

— Віпере? Ти коли встиг заявиться? Я тебе й не помітив.

— Та хвилин зо дві тому. Вважаєш, це гарна ідея — отак ширяти думками понад хмарами, сидячи в цьому барі?

— А що?

— Хм? Та так, нічо’. Чувак типу тебе може й відволіктись, коли за тобою є кому приглянути.

— Чо’о ти так спізнився?

— Ти ж мене знаєш, Джосі. У кожної дороги свій шлагбаум. Так з якого світу я тебе повернув?

— Із Плутона, не інакше.

— Ясно. Там, де баби мають по одній циці та дві поцьки?

— Ні, чуваче, це більше схоже на «Планету мавп»[117].

— Отже, можна всадити їм зразу в обидві...

— Ой, не починай знову про трах з мавпами, Віпере.

— І чо’о ні?

— Про це вже в усі дірки триндять твої братчики-атеїсти: еволюція і всяке таке.

— Ні, чуваче, тут ми з великим Чарлзом Дарвіном розходимося. Братчику, ніхто від мавпи не походить. Ну, хіба що Фаннібой: йо’о точно якась горила на світ привела.

— Віпере, йоханий бабай!

— Що? Що?

— Братчику, у мене ж пива в склянці було більше половини, це стопудово!

— Радий за тебе.

— Гей, бомбоклат, ти що, пиво моє лигнув?

— Так воно ж у тебе без діла стояло. А моя бабця, знаєш, як любила казати? Раз довго стоїть, значить, уже спільне.

— А твоя бабця знає, що ти тільки-но випив проносне?

— Та ну тебе! Розказуй, чо’о прийшов?

Віпер нині балакучіший, ніж зазвичай. Може, через цей бар, де випивка розв’язує язики всім, крім мене. Він знає, що я терпіти не можу, коли треба вирішувати питання, а він під кайфом. Віпер каже, що кокс згладжує кути, але все це буза, якої він наслухався від свого білого дружка з буцегарні — отого, що сів за наркоту, коли на нього навалилося посольство, — або ж насмикав з фільмів, і тепер несе всяку фіґню. У такому стані він знаходить бійку навіть там, де її нема. Та ще й параноїком стає — ще більшим, ніж Юда, коли той ховався, зрадивши Христа.

— Гей, Джосі, то твій «Датсун» зовні? Там сидить чоловік. Третя година.

— Йоханий бабай, що ти мені тут городиш? До чо’о тут мій «Датсун»?

— Той чоловік, третя година.

— Скі’ки разів я мушу казати: не діставай мене цим гівном з американських детективів?

— Ну, добре, мудило. Чоловік позаду тебе, праворуч... та не дивись ти. Високий, темний, бридкий, губа, як у риби, висить. Сидить у барі, але ні з ким не балака. Уже тричі сюди зиркнув.

— Може, він — як ти?

Віпер пильно подивився на мене. Майнула думка: зараз він ляпне щось таке, за що я його вилаю. Хоча Віпер заслужив право творити все, що йому заманеться, навіть пов’язане із содомією. Про неї він торочить весь час, але не прямо, а манівцями, типу езоповою мовою, загадками та натяками. Все це він складає «на грецький лад» (його слова, не мої), — хоча що там від Греції, я не розумію. Але це не означає, що він буде терпіти, коли хтось спробує відповісти йому тим же. Він не спустить, якщо хтось скаже що-небудь про нього самого, навіть якщо це відомо всім.

— Чуваче, та це ж батон, — каже він. Я починаю смикати ногою. — Той чоловік за нами стежить.

— Це в тобі кокс говорить. Звісно, він на нас дивиться. На його місці я б у барі теж не спускав з мене очей. Цим він реально й займається. Він, як і всі тут, упізнає мене, а тепер упізнає й тебе. Сидить і гадає: «Кого вони змовляються пришити? І коли саме вони збираються когось пришити? Мені розслабитися чи линяти звідси, хапаючись за штани?» Мені навіть обертатися не треба: я відчуваю, як він однією рукою стискає склянку, а пальцями другої — тарабанить по стійці. Дивись, зараз я на рахунок «три» обернуся, різко, — і він відведе очі. Один, два, три.

— Ха-ха, чувак мало не перекинув склянку. Братане, може, це фараон?

— Може, тобі лучче перестати мацати свою паршиву волину? У тебе попереду ще двадцять два дні різдвяної відпустки. Встигнеш додати кілька зарубок.

Віпер пильно на мене дивиться, а потім починає сміятися. Ніхто не регоче так, як він: спершу хриплувато, тоді раптом набирає силу і вибухає на всю кімнату. І хто навчив цього ніґера так реготати? Сміх розкочується по бару, і його мимоволі підхоплюють інші, бо він заразливий.

— Сьо'дні я більший параноїк, ніж завжди.

— Це того, що ти ждеш од завтрашнього дня чогось особливого. А насправді всі дні однакові. Знаєш, чого я вибрав саме тебе, Віпере? Знаєш? Бо я в людях найбільше не терплю, коли вони кажуть мені ті'ки те, що збираються зробить. Тому я й не вірю жодному політикану: вони кажуть те, що ще ті'ки думають робити.

— Ніколи не дозволяй політикану зробити тобі послугу Він потім з тебе не злізе... Я тобі не розказував, як зустрівся зі Співаком?

Десять тисяч разів, але я про це не нагадую. Є речі, які він повторює десять, сто, тисячу разів, поки сам, зрештою, не втомлюється.

— Ні, не розказував.

— Три роки на службі...

Роки в буцегарні він завжди називає «службою».

— Три роки. Нас вивели на пляж Порт-Гендерсона.

— Вони водять в'язнів купатися? Я б зразу звалив.

— Ні, ні, ні. Нас виводили на роботу — рубати дерева. Твоя правда: була б така змога, я б умить охоронця рубонув. Ну та то таке, братане. Працюємо ми, значить, і раптом бачу — звідкись підходить Співак зі своїм дружбаном. Дивиться на мене і каже: «Ми тут всі будемо за тебе боротися, ясно?» А я стою ні в сих ні в тих... Це він мені каже, що буде боротись за мої права! А потім сміється і йде собі. Після цього я того вилупка зненавидів усією душею.

Він реально ненавидить Співака. Хоча реально та історія жодним краєм Віпера не торкається. Він же думав, що розмовляють з ним, — ось у нього серце і тенькнуло. Віпер навіть хотів був до нього підійти, дарма що охоронці дивилися. А потім до бідака таки дійшло, що Співак звертається не до нього, а до того, хто був поруч, тобто до свого дружбана. З якоїсь причини — навіть після батога з цвяхами, кийків і після того, як йому насцяли в рис за суперечку з охоронцем, — саме це вражає Віпера найбільше. Через це в нього аж кров закипає. Те, чого насправді не було, він хоче думати, що було, і саме з таким результатом. Ну, а мені по шарабану; головне — це щоб його тягнуло стрельнути тоді, коли мені того тре'.

— Нас усі вже ждуть біля халупи, — кажу я. — Всі, крім Бам-Бама. Візьми мою тачку й забери його. Він весь день стежить за будинком.

— Без питань, братане, в натурі.

Бам-Бам

азна-що відбувається, коли волина приходить у твій дім жити з тобою! Спершу це помічають люди, що живуть з тобою. Жінка, з якою живу я, починає дивитися на мене інакше. Всі розмовляють з тобою інакше, коли бачать, що з твоїх штанів аж випирає. Ні, річ навіть не в цьому. Коли волина приходить у твій дім жити з тобою, то це саме їй, Волині, а не людині, яка її тримає, належить останнє слово. І воно проходить між чоловіком і жінкою, коли вони розмовляють, навіть несерйозно, навіть про дрібниці.

— Вечеря готова, — каже вона.

— Я не голодний.

— Окей.

— Треба, щоб вона була теплою, коли я зголоднію.

— Як скажеш.

Коли волина приходить у твій дім жити з тобою, жінка, з якою ти живеш, починає поводитися з тобою інакше — не холодно, але вона тепер зважує свої слова, відміряє їх перед тим, як до тебе заговорити. Але волина розмовляє і з господарем; спочатку каже, що ти нею ніколи не оволодієш, бо зовні є тьма людей, у яких зброї нема, але вони знають, що вона є у тебе, і колинебудь уночі вони прокрадуться, мов Нікодемус, і викрадуть її. Ніхто по-справжньому волиною не володіє. Ти цього не знаєш, поки вона в тебе не з'являється. Якщо хтось її тобі дає, то цей хтось може й забрати її назад. Інший, побачивши її в тебе, може вирішити, що насправді вона належить йому. І він не спить, поки нею не заволодіє, бо доти не зможе заснути. Жадоба до зброї гірша, ніж жадоба до жінки, бо жінка принаймні може теж жадати тебе. Ночами мені не спиться. Я стою в темній тіні, дивлячись на неї, погладжуючи її; дивлюся і чекаю.

Через два дні після того, як зникає Папа Ло, ми чуємо, що він був у Англії, де дивився за туром Співака. Ходить чутка, що в цей же час у Англії перебував і Фаннібой, але ніхто не може сказати, чи це правда: останнього стукача тут розп'яли прямо на Ґарбиджлендсі. Той, хто завозить волини в гето, каже, щоб ми вночі чекали в контейнері з написом «Концерт за мир». Коли ми втрьох прибуваємо в док, там так порожньо як після «дружнього візиту» Клінта Іствуда[118]: кран не працює, прожектори не світять, людей нема, — тільки вода хлюпається об причал. Ящик уже чекав на місці, готовий і розкритий. На «Датсуні» Джосі Вейлза під'їхав Віпер. Я, він і Гекл затягли ящик на заднє сидіння і завантажили машину під саму зав'язку зброєю і до зброї; ми з Геклом — за бортом. Віпер дає нам грошей на таксі, але в гето таксі не ходять, особливо в комендантську годину, і ми на ці гроші набираємо собі всякої всячини в «Кей-Еф-Сі». Касир чекає, поки ми підемо, щоб піти самому, але квапити нас боїться.

Того вечора отой білий учить мене стріляти. Сходиться чимало люду з гето, і коли він бачить одного з них, то шкіриться й каже: «Чого трясешся, Тоні?» Але Тоні не відповідає. Ніхто не знає, що колись давно вони з Тоні ходили до нашої маленької школи у Форт-Беннінгу; ніхто не знає, що цей Тоні взагалі ходив до школи. Білий ставить мішень і каже, щоб я стріляв. А потім той, хто завозить волини в гето, дивиться на мене й посміхається. Віпер каже білому, що Папа Ло ослаб, але білий слова Віпера розуміє погано. Він просто киває, сміється і каже: «ясно!» — а тоді дивиться на Джосі Вейлза, щоб той усе йому повторив повільніше, і все ’дно сміється, навіть коли не смішно. Від цього обличчя Джосі Вейлза стає ще похмурішим, бо всі знають, як він пишається, що годен добре говорити. Білий каже: «Ми тут усі боремося за свободу від тоталітаризму тероризму і тиранії — але ніхто не знає, що ці слова означають».

Я дивлюся на інших хлопців: двоє з них молодші за мене, п’ятеро — старші, серед них Демус і Віпер. Усі ми темношкірі, усі терпіти не можемо розчісуватися. Всі носимо хакі, габардин або джинси із закоченою до коліна правою штаниною, а з задньої лівої кишені кожного стирчить ганчірка, бо від цього вигляд крутий. Хтось носить теми[119], але не всі, бо ж теми носять расти, а расти ж нібито липнуть до соціалістів. «Соціалізм» — черговий «ізм», який так обрид, що навіть Співак написав про це пісню. Потім білий говорить про те, що дехто свій добре підвішений язик розпускає на агітацію людей, і що тоталітаризм завжди постає там, де всі «за», — і ми згідно киваємо, начебто розуміємо його. Дев’ять разів він вимовляє слово «хаос». Він каже, що країна колись подякує нам за це, — і ми згідно киваємо, начебто розуміємо його.

Але Джосі Вейлз хоче чогось більшого, ніж ці партійні справи. Я думаю про те, що він завжди пахне якось інакше, хоча його й одягає жінка. Він пахне якоюсь сумішшю часнику та сірки. І після повторного показу, як треба стріляти, Джосі Вейлз каже, що ми збираємося в Рему, бо ніґери там чо’ось геть розперезалися. «Треба б трохи опустити тих чорнопиких», — говорить сміючись білий і від’їжджає на джипі. І знову ця Рема, завжди між ЛПЯ і ННП, між капіталістами й соціалістами. Джосі Вейлз каже білому, що сам він ніякий не «іст», що він розумніший за їх усіх — і зробить те, чого від нього хочуть, якщо йому потім дадуть спокій у Маямі. Білий каже, що не розуміє дзявкотіння Джосі Вейлза, а потім осміхається, ніби знає якийсь секрет, відомий тільки йому та дияволу. Пройшла поголоска: люди з Реми нарікають на те, що ЛПЯ вклала гроші, дала консерви і налагодила каналізацію в Копенгагені, але нічого не зробила для них, і що, може, настав час їм реально приєднатися до ННП і перетворити Вісім Провулків у Дев’ять Провулків. Усе це розповідає Віпер, коли ми повертаємося до халупи, що біля залізниці. Усе це він говорить, замішуючи при цьому кокс з ефіром. Потім він нагріває суміш запальничкою і дає потягнути спершу мені.

Ми їдемо в Рему на «Датсуні». Я хапаюся за дверцята а вони здаються м’якими і повітря проходить крізь моє волосся немов дві сотні жіночих пальців гладять мені соски такий кайф мабуть відчуває жінка коли ти смокчеш їй циці голова паморочиться в хмільному вихорі ніби я розгулюю без голови а тоді моя голова повертається на місце але тепер вона наче повітряна куля а темна вулиця стає темнішою а жовте світло ліхтарів жовтішим а та дівчина в будинку через вулицю пробуджує таку хіть що мені тісно в своїх штанях і хочеться трах-трах-трах — трах-трах-трах кожну

жінку на світі і я хочу протрахати наскрізь міс Ямайку а коли з її поцьки полізе лялька то я б затрахав і її а тоді натисну на спусковий курок і розстріляю весь світ. Але я хочу трахатись — а в мене більше не стоїть. Не стоїть! Не стоїть! Це мабуть через кокс. Чи може геру. Не ’наю. Не ’наю нічого бомбоклат не ’наю і швидше б уже машина доїхала куди треба а то вона повзе як равлик хочеться відчинити дверцята і вискочити і бігти всю дорогу вперед а потім назад і знову і знову бігти так швидко що я лечу і хочу трах-трах-трах — але в мене не стоїть! Не стоїть! А радіо в голові грає забійний музон який на радіо ніколи не грає і я тримаю ритм дикий ритм! А інші хлопці в машині теж його відчувають і теж це знають а я дивлюся на Віпера що дивиться на мене і теж знає а я можу поцілувати його з язиком і застрелити за те що він батон і знову сміятися сміятися а наша машина врізається в пагорб і ми нібито летимо на небеса ні таки на небеса і «Датсун» летить теж а моя голова перетворюється на повітряну кулю і тоді я думаю про Рему і що ті хто там живе мусять дістати від нас науку і я так хочу щоб вони її таки реально засвоїли що хапаю і пересмикую затвор у М16 але насправді я хочу схопити на вулиці якогось хлопа — і скрутити йому шию от-так крутити крутити крутити поки вона не відскочить як затичка і тоді я черпну крові розітру її по обличчю і скажу Ану вилупки хто тут зараз непристойно поводиться? — і буду трах-трах-трах — але в мене не стоїть! Не стоїть! А «Датсун» скрегоче гальмами. І не встигає Віпер щось сказати як ми вискакуємо і біжимо вулицею а вулиця мокра і вулиця це море хоча ні — вулиця це небо і я лечу крізь нього і можу чути свої кроки так ніби це чиїсь чужі кроки ніби хтось інший лопотить по тротуару як постріли і ось я в кінотеатрі з Джосі Вейлзом бо показують «Інфорсер» про Гаррі Каллагана і ще якогось поганого хлопця бо пацан з волиною — чоловік а не пацан і щоразу коли Клінт Іствуд стріляє в того пацана Джосі Вейлз співає Люди, ви готові? — А ми співаємо — Боу! і О Боже! — і палимо по екрану поки він не стає як те решето і нічого не видно крізь дим. Тут усі вибігають з кінотеатру але розуміють що хай краще далі крутиться кіно бо інакше ми вломимось в апаратну і наведем там лад. І перед тим як стріляти знову мені доходить що ми на території Реми а не в кінотеатрі й отже ми стріляємо в будинок і крамницю яка ще відчинена а люди там метушаться й репетують. — Так вилупки біжіть біжіть стрілки приїхали чилі-лі-бум-бум-ех! — Але поцілити всіх так щоб на смерть не виходить і від цього я просто реально реально скаженію і все так же хочу трах-трах-трах і не знаю чому я так до нестями хочу трах — але в мене досі не стоїть і я доганяю одну з дівчат хапаю і кричу Я те’е зара’ пришию! — і хочу це зробити але Віпер хапає мене і лупить по лицю руків’ям своєї волини і каже Ти що головою йобнувся? — Це просто попередження та я хочу вбити і його але він уже дає сигнал до відходу бо хоч ті пацани з Реми і слабаки та в одного чи двох тут теж є волини але кому є діло до цих вилупків з Реми? Кулі відскакують від мене як від Супермена. На мені «С» із грудей Супермена і «Б» з пояса Бетмена. Ми бачимо пацана і женемося за ним але він зникає в нірці як миша і я кричу тому батонові вийти й прийняти смерть як справжній чоловік і я до всирачки хочу його вбити я хочу вбивати-вбивати-вбивати потім з’являється пес і я біжу за псом мені треба його вбити я хочу вбити цього пса вбити цього пса! Джосі Вейлз та інші біжать до машини і ловлять ще якогось пацана штурхають його в спину в сраку і кажуть Це тобі за всіх вилупків у Ремі що хочуть лягти під ННП ясно? Добре затям ми маємо волини і ми знаємо з ким ти — і штурхають того пацана знову і він тікає а я хочу його застрелити і Віпер дивиться на мене а я хочу застрелити і його хочу реально його застрелити зараз прям’ зараз але Віпер каже Ану бомбоклат на заднє сидіння інакше тебе тут так напхають кулями що на вітрі свистіти

будеш — а я не розумію бо коли я хочу трах то хочу трах-трах-трах а коли вбивати то хочу вбивати-вбивати-вбивати але тепер розумію що я не хочу вмирати і боюся-боюся-боюся і ніколи так не боявся як тепер і серце колотиться реально-реально-реально швидко. Але я стрибаю на заднє сидіння і думаю про стрілянину і як це воно почуватися краще ніж добре і що я почуваюся краще ніж добре та щойно я почав думати що почуваюся краще ніж добре як уже перестав почуватися так добре. Їхати з цього рибного містечка нікого не вбивши — це дає відчуття як наче хтось відчув що хтось помер але не зрозуміло чому. Чогось особливого не відчуваєш та все ж. А темрява вже не була така темна а їзда ніколи не була така довга хоча тут не надто й далеко і я знав що Віпер на мене злиться і я подумав що він може мене вбити і вбити всіх і весь Копенгаген з його сірістю ржею та брудом і я це ненавиджу і не знаю чому бо це все що я знаю і це все про що я думаю коли курю цю штуку все здається так добре і кожна дорога гарна а кожну жінку я хотів би тут же відтрахати а коли стріляв з волини то міг убити всіх і це було б найкраще вбивство а тепер його нема і червоне вже не таке червоне синє не таке синє а цей ритм — не найсолодший ритм і від усього цього огортає сум але було ще щось чого я не можу описати і я хочу одного — знову відчути себе зараз добре. Прям’ зараз.

А Папа Ло визвірився, як божевільний: хто дозволив Джосі Вейлзу і Віперу колобродити в Ремі?Хто, в біса, питаю? А той каже: Чоловік, більший за тебе, — і схоже було, що Папа Ло зараз Джосі Вейлза вдарить, але тут він бачить нас, бачить мене і волини, і я не знаю, про що він таке думає, але, напевно, про щось тяжке, бо розвертається і йде. Але спочатку каже всім, кожному і ніби нікому, що колись у нас повністю закінчаться люди, які вбивають. Джосі Вейлз сичить і йде трахати свою жінку або гратися зі своїм дитям. Жінка, з якою жив я, дивиться на мене так, ніби раніше ніколи не бачила. Її правда. Такого мене вона не бачила ніколи.

Настає сімдесят шостий рік і приносить із собою вибори. Той, хто завозить волини в гето, дає ясно зрозуміти, що урядові соціалістів більше не бути. Спочатку все тут горітиме пекельним полум’ям під стогін проклять. Нас виряджають пристрелити двох із Восьми Провулків, але потім виряджають і далі. На ринку «Коронейшн» ми підходимо до продавчині та модно вбраної жінки (так, ніби вона з престижного району) — і стріляємо в обох. Назавтра йдемо на Кроссроудс — це там, де центр прилягає до околиці, — вдираємося до китайської крамниці посуду і влаштовуємо стрілянину. Ще через день — зупиняємо автобус, що прямує із Західного Кінгстону в Сент-Кетрин. Починаємо грабувати й наганяти страх, аж тут фараонша кричить нам: «Припинити!» — так, наче вона Старскі або Гатч[120]. Вона не встигає вихопити зброю — і ми витягуємо її з автобуса, й автобус їде. Під придорожнім кущем ми стріляємо в неї шість разів, а повз нас шмигають машини. Коли ми стріляємо, її тіло виконує танець куль, а до цього Джосі Вейлз робить те, що змушує мене глитати власну блювотину. Папа Ло такого б не дозволив. А Джосі махає перед нами волиною й погрожує карою, якщо ми про це бовкнем.

Жінка, з якою я живу, дивиться, як я змінююся, але мені це по шарабану, доки я курю. Та скоро Віпер дає мені зрозуміти, що між мною і моєю затяжкою стоять вилупки, яких треба вколошкати. Мені потрібна винагорода, щось, щоб спинити депресняк. Тепер це так і є: ти або куриш, або мрієш покурити, і мариш цим так, наче хтось помер і його не повернути.

На Ямайці все частіше звучать розмови про те, що злочинність вийшла з-під контролю, що країна летить у трубу, що безпеки немає навіть у престижних районах, а ННП втрачає контроль над країною. До виборів два тижні, і Папа Ло виряджає нас до кожного дому, щоб нагадати людям, як голосувати. Один з хлопчаків каже, що не збирається коритися Папі Ло. Джосі Вейлз міг би просичати і буркнути щось двозначне, але Джосі Вейлз ніколи не забуває, що сам Папа Ло став Папою через те, що був найжорсткішим і найгрубішим чоловіком у гето. Папа Ло підходить прямо до хлопа й питає, скільки йому років. «Сімнадцять», — каже той. «Ну, отже; до вісімнадцяти загоїться», — каже Папа Ло і стріляє йому в ступню. Той кричить, підстрибує і знову кричить. «Тутешній люд стає норовливим. Тутешній люд забув, хто тут головний! От ти! Ти забув?» — питає Папа і наводить волину на ще одного хлопа. Той весь трясеться й трясе головою: «Ні-ні-ні, Папо Ло, ти дон, дон над донами», а Папа Ло сміється, побачивши, що той почав під себе сцяти. «Вилизуй це язиком», — каже Папа Ло. Хлоп на мить обімлів, а Папа Ло стріляє поруч і каже: «Або ти вилизуєш за собою сциклиння, або ми підітремо за тобою кров». І хлоп, бачачи, що той не жартує, стає на коліна і починає хлебтати свою сечу, мов скажений котяра.

І ось ми заходимо у вулицю, штовхаємо відчинені двері, вибиваємо замкнені, а там якийсь дід, сам-один і майже безумний, каже, що ні за кого не голосує, — і тоді ми витягуємо його з дому, здираємо з нього весь верхній одяг і спалюємо, потім здираємо ще й труси і теж спалюємо, б'ємо старого двічі й наказуємо, щоб він гарненько подумав, чи йти йому на вибори, інакше ми почнемо палити речі в його хаті. А жінка, з якою я живу, питає, чи прийдуть ось так і за нею, бо ЛПЯ і ННП — однакове лайно, а я кажу: «Може, й прийдуть», і вона не каже мені більше ні слова. Але коли приходить отой білий, а за ним — той, хто завозить волини в гето, вони розмовляють із Джосі Вейлзом, а не з Папою Ло. Папа й у гето не так часто буває. Він забагато часу збавляє зі Співаком.

Ніч. У грудні тут прохолодніше. Співак у себе вдома. Живе, співає і грає. Вся Ямайка й усе гето обговорюють те, що він вирішив влаштувати концерт за мир «Усміхнись, Ямайко», хоча всі ці співи — звісно, пропаганда ННП, а його будинок удень і вночі охороняє загін «Ехо» — погані хлопці, яким платить ННП. Ніякої поліції, крім одного автомобіля, що з'являється, коли стемніє. Всередину ніхто не заходить, і мало хто виходить назовні. Я спостерігаю, як зупиняється і від'їздить та машина, і бачу, як у кімнаті спалахує світло, гасне і знову спалахує. Дивлюся, як заходить і виходить невисокий, міцно збитий менеджер, а з ним — якийсь білий чоловік з каштановим волоссям. Співак одного разу сказав, що життя для нього нічого не важить, якщо він не може допомогти багатьом людям, — і він їм допомагає, але він дає їм тільки те, що треба їм. А ось молодим нічого не треба: вони просто хочуть усе. Ми співаємо інші пісні — пісні тієї молоді, якій записувати свою музику не по кишені, і ми стрибаємо під реальний ритм року, неотесаний і страшний. І ми співаємо пісні, які приходять нам уві сні, — про те, що як летиш мов блискавка, то й загуркочеш наче грім. А Співак думає, що рудбой Джонні яким був, таким і лишився, але Джонні змінюється, і Джонні за ним ще колись прийде. Надвечір я бачу, як Співак курить ґанджу[121] з Папою Ло, а потім дає конверт чоловікові, що треться з Шотою Шерифом, і навіть людям більшим за мене невтямки, що ж таке замишляє цей безумець із дредами. Цей Співак думає: якщо він — з тих же місць, що й ми, то розуміє, як ми живемо. Але він не розуміє нічого. Всі вони думають, як він, — оті, хто колись подалися звідси й повернулися

назад. Що все тут лишилося таким, яким було до їхнього від'їзду. Але ми вже інакші. Ми жорсткіші, ніж він, і нам усе по шарабану. Він звалив звідси до того, як став таким, як ми.

А ми конкретно? Ми — найкрутіші погані хлопці. Геклова мати якось вийшла з дому, коли ми стирчали на розі вулиці і грали в доміно, і до нас, така, підходить. А хтось питає: «Що за грубість ту' чуєцця?», а тоді зацідив їй в обличчя і сказав: «Не смій зне'ажати по'аних хлопців, коли вони на улиці». Жінка, з якою я живу, питає, чи вчиню я так само і з нею, але я нічо' не кажу. Жінок бити мені не кортить. Я просто хочу коксу на дурничку. От і все, що я хочу. От і все, що мені треба. Позавчора йду я повз будинок якоїсь баби, аж дивлюся: виходить Віпер, голий, і чеше до колонки, позаду. Стягує зі свого дружка гандон, відкидає й починає підмиватися. Всім відомо: гандони і контрацепція — це схема білих, щоб звести на хрін усіх чорношкірих, а йому й по шарабану. Я дивлюсь, як він неспішно знімає окуляри, миє себе в усіх місцях мочалкою з милом, так, наче ця колонка і це дерево тут — для нього одного, хоча це будинок навіть не його постійної жінки. Я не мав охоти його відтрахати (всі ці підарські штуки я не терплю), та мені чогось закортіло просто ввійти в нього, непомітно, як далі, — і рухатися, коли рухається він, дриґатися, коли дриґається він, і пердіти, коли пердить він, трошки виходити, а потім таранити його з новою силою, жорстко й глибоко, а потім — м'яко, то швидко, то, згодом, повільно. А опісля мені хотілося побути ще й жінкою — щоб постогнати.

Сьогодні ввечері я стежу за домом Співака один, хоча в інший час нас тут ціла компанія. Коротун з великим ротом — він у нього за менеджера — вважає нас купкою звичайних тутешніх хлопів, які тут чи то жебрають, чи то думають, де б нарити «травички», чи то мріють, щоб їм дали шанс пограти, — але все 'дно позирає з підозрою. І ми повертаємося в гето, а білий, який, здається, знає Патлача, розповідає нам про кожну кімнату в його домі. «Там усі на своєму місці, навіть ті, хто під ним, і в певний момент вони розійдуться на перерву, ні — на велику перерву, може, навіть поїдуть відірватись на якусь дискотеку десь у Кінгстоні. Ясно?» Каже, що в будинку тільки один вхід і один вихід. Що він влаштовує собі перерву десь о дев'ятій — дев'ятій п'ятнадцять і йде на кухню сам; ніяких дітей у домі немає, всі ж інші в цей час — або в студії, або збираються розходитись. Що зі сходів угору добре видно кухню, але нам треба буде все те місце потім гарненько вимити — як душем, щоб уже напевне. Що двоє — за кермом, двоє — всередині, а четверо — «на чатах зовні». Ми не зовсім розуміємо, що білий має на увазі, і Джосі Вейлз розтовкмачує: четверо не повинні чхати зовні, — звучить, як повна нісенітниця. Американець знову червоніє, а той, хто завозить волини в гето, роз'яснює врешті, що білий має на увазі «стежити за будинком зовні». Нам показують фотки. Співак — на кухні, він і білий, що керує лейблом; він же — в студії, з виряченими очима (ма'ть, поперло від міцної трави), а з ним новий гітарист, прямо з Америки (уже встиг трахнути одну дівулю, а заодно — і її сестру); він сидить на динаміку так, наче це він — Співак і вже втомився від самого Співака. Вся Ямайка в очікуванні концерту «Усміхнись, Ямайко». Навіть дехто з гето збирається, бо Папа Ло каже: хоча воно й пропаганда ННП, але на Співака сходити треба. Ну а я думаю тільки про те, що лишилася всього одна ніч — і я перестану голодувати. Ще одна ніч — і я зніму із грудей «С» Супермена, а з пояса — «Б» Бетмена.

Алекс Пірс

причина, чому історія ґето ніколи не супроводжується фотографіями. Нетрі третього світу — завжди кошмарний сон, який ігнорує поняття і факти, навіть ті, що здаються незаперечними. Видива з пекла, які переплітаються, накладаються одне на одне та відтягуються під свій власний саундтрек. Звичайні правила тут не діють. Залишається уява, сон, фантазія. Варто вам опинитися в ґето — особливо в ґето Західного Кінгстону, — як воно відразу ж втрачає реальні обриси, щоб набути ґротескного вигляду, щось на зразок творінь Дайте чи інфернальних картин Ієроніма Босха. Це іржаво-руда камера в пеклі, яку неможна описати, тому я й не намагатимуся. Фотографувати тут безглуздо, бо деякі частини Західного Кінгстону, як-от Рема, просочені такою гнітючою та непроглядною огидою, що внутрішня краса, притаманна процесу фотографування, все одно згладжуватиме ту мерзоту, якою все є насправді. Краса не має меж, однак те саме можна сказати і про убогість, а єдиний спосіб чітко охопити всю повноту безкрайого виру мерзоти, що уособлює собою Тренчтаун, — це його уявити. Можна описати його і в кольорах: червоне і мертве — як засохла кров; коричневе — як бруд, глина чи ґівно; біле — як мильна вода, що струменить вузькою вуличкою. Блискуче — як новий цинк на даху чи огорожі поруч зі старим цинком: сам цей матеріал є живою історією того часу коли політик востаннє робив що-небудь для ґето. Цинку Восьми Провулках сяє, як нікель. Цинк у Джунглях — продірявлений кулями і покритий іржею кольору ямайського ґрунту. Щоб зрозуміти ґето, зробити його реальним, треба забути, що ти його бачив. Ґето — це запах. Іноді це щось солодке — як дитяча присипка, що нею жінки припудрюють свої ґруди. „Олд спайс", „Інґліш Лезе" і „Брут"[122]. Сирий запах недавно забитої кози, стручковий перець у юшці з козячої голови. Їдкі хімікати в мийному засобі, кокосова олія, карболка, лаванда в милі, сеча зі шматками старого калу — все це смердить і струменить узбіччями. Знову вогненний перець — у курці по-ямайськи. Кордит з недавно пристріляного пістолета, ґівенце в дитячих підгузках, залізо в запеченій крові після вуличного вбивства, що лишилась після того, як прибрали тіло. Запах тримає в собі спогади і про звуки, яких у нетрях теж безліч і які теж мають свою символіку. Реґі — стильний і сексуальний, але водночас брутальний і вбогий, як і вкрай збіднілий, примітивний дельта-блюз. Із цієї суміші — ґострого перцю, крові від стрілянини, брудних струмків і солодких ритмів — вириваєтся голос Співака: не лише звуком у повітрі, а й живим духом страдника, який завжди там, звідки він родом, і не важливо, де він насправді...»

От лайно... Пахне так, наче я пишу для леді, які обідають на П’ятій авеню. «Безкрайого виру мерзоти»? Оце так загнув! Для кого, в сраку, я пишу? Аж можна проникнути глибше, докопатися до потаємної суті Співака, — але мені це не вдалося, як і будь-якому журналістові до мене, бо, бляха-муха, справжнього Співака не існує. Та це реальний доказ того, що він, справжній, таки недалеко, — але він став чимось-кимось іншим, злетівши на вершини ґіт-парадів. Ставши чимось на зразок алеґорії, він з’являється,

коли дівчина, що проходить під вікнами готелю, співає, як їй обридли «ізми» та «азми». Або коли пацани з вулиці, в яких у животі бурчить від голоду, співають про ситість, — але уривають пісню на наступному рядку: про те, що відомо всім, усе ж безпечніше мовчати.

Вуличні ліхтарі сяють за вікном помаранчевим світлом, тягнуться ланцюжком до самої бухти. Та ось вони гаснуть, як сірники: перший, другий, третій. Тільки-но звернеш на них увагу: отой он — жовтий, а той — білий, — як вони гаснуть, квартал за кварталом. Я моргаю — і світло в моєму номері теж гасне. Кінгстон вимикають уже втретє за мій нинішній приїзд, але на небі місяць уповні, і на певний час усе місто стає сріблясто-синім, а небо набуває чарівного кольору індиго, — і здається, що мегаполіс ураз перетворився на село. Місячне світло падає на будівлі збоку, і з землі виростають мерехтливі білі стіни. Єдине світло струменить від автомобілів.

Знизу долинає тихий гул. Я заселився на десятий чи одинадцятий поверх, ніяк не запам'ятаю. Світло знову оживає, тільки цього разу із дзижчанням. Мій готель умикає аварійку, а за ним те ж саме робить готель навпроти, і той, що за ним, — і штучне помаранчеве світло вбиває срібне мерехтіння. Але центр міста все ще в темряві. Він буде без світла, ймовірно, всю ніч. У даунтауні я бував лише раз — коли супроводжував Лі «Скретча» Перрі[123], і тоді теж вимикали світло. Про це знає кожен репортер — про ямайський армагедон, коли кожен злочинець у місті піднімає голову і починає грішити. Проте тоді було так тихо, що Кінгстон здавався містом-привидом. І тоді я вперше розчув шепіт хвиль у бухті.

Я не знаю, чого прагну. В голові сум'яття. Кому ж хочеться писати про музику, коли рок-н-рол — мертвий? Може, тут підісрали панки, чи рок, хоч і загинається, та все ще живе десь у Лондоні? Може, щось нове привнесе «Ремоунз»[124], або ж рок-н-ролу для відродження варто періодично повертатися до Чака Беррі[125]? Йоханий бабай, Александре Пірсе, невже єдиний спосіб писати про музику — це тільки бухтіти, як розчарований рок-критик? А от Веннер[126] чекає, сподівається і всією душею вірить, що Мік та Кіф нарешті таки прокинуться, похерять героїн, зав'яжуть з гівняними піснями і породять новий «Хай кровить»[127], а не знову якусь каламуть на зразок «Юшки з козячої голови»[128] і, Боже збав, не реґі. Та натомість вони, схоже, зациклилися саме на цій пісеньці і все нове клепають на її манір у все тому ж гівняному ритмі. У цю країну я приїхав, знаючи, що неодмінно щось знайду. І схоже, таки знайшов, тільки ніяк не можу зрозуміти, що саме.

Світло гасне і знову спалахує, цього разу вже без гудіння, їй-богу, здається, цього ніхто не чекав. Схоже, все місто захоплено зненацька. In flagrante delicto[129]. Чим, цікаво, займався Марк Ленсінг до цієї несподіваної темряви? Кого він тут узагалі знає? Чи знайомий він з тим хлопцем, який розповідав мені про життя гето, свого часу сам був рудбоєм, поки не сів у в'язницю, а вийшов звідти іншою людиною — завдяки книжкам? «Автобіографія Малколма Ікса»[130] — це я ще розумію, бо сам колись читав Елдриджа Клівера[131]. Але «Проблеми філософії» Бертрана Рассела?! Йому дали спокій, бо він був рудбоєм старої формації, а також через те, що від кулі[132] не ждуть великих досягнень. Нині мій інформатор тримається дещо осторонь: він очолює молоде угруповання, а ще слугує посередником між бандами.

Іноді я заздрю ветеранам В’єтнаму, бо вони принаймні могли втратити віру в себе, — отже, вона в них до того була. Вам ніколи не кортіло рвонути кудись — байдуже, куди й навіщо, хай навіть до чорта на роги, — кортіло так сильно, що ця невідомість уже сама була мало не підставою для такого бажання? Сімдесят першого року мені, на жаль, не вдалося покинути Міннесоту достатньо швидко.

«Кожен ямаець уміє співати, і кожен ямаець навчався співати за тим же самим пісенником. А саме — „Балади ган-файтера“, авторства Марті Роббінса[133]. Схопіть за комір першого-ліпшого, навіть найзатятішого руді, і скажіть йому: „Ель-Пасо“; і він тут-таки тихенько затягне: „Ель-Пасо мі-сто-о-о, на Ріо-Гранде-е-е-е...“ Це homo erectus[134] ямайської мови пістолетів; де є все, що б ви хотіли знати про війну „зелених“ і „жовтогарячих“ у Кінгстоні, — бо все, що треба знати про рудбоїв з волинами, походить не з лірики Боба Марлі чи Пітера Тоша[135], а з пісні Роббінса „Велике залізо“:

Він — втікач від закону, він — сам по собі,

Вітер шепіт тривожний несе,

Що Велике залізо він трима при стегні

І рахунки він з кимось зведе.

Ось історія бандитів дикого, дикого Західного Кінгстону. Вестерну потрібен герой у білому капелюсі та негідник — у чорному, хоча, правду кажучи, мудрість гето близька до того, що сказав Пол Мак-Картні про альбом „Пінк Флойда“[136] „Темний бік Місяця“: „Він суцільна темрява“. Кожен ямайський страждалець — бездомний ковбой, а кожна вулиця тут має свою битву на револьверах, записану кров’ю в якусь пісню. Проживіть один день у Західному Кінгстоні — і вам стане цілком зрозуміло, чому один з найбільших тамтешніх головорізів називає себе Джосі Вейлзом[137]. І справа тут не лише в його протиставленні себе закону. Суть — у привласненні міфу, подібно до того як співак реґі вигадує нові слова для старої мелодії. І якщо для вестерну потрібна своя Перестрілка біля коралю Оу-Кей, то Перестрілці біля королю Оу-Кей потрібен свій Додж-Сіті[138]. Кінгстон, де трупи часом сиплються, як листя з дерев, вписується в цю картину аж занадто гарно. Ходить чутка, що в центрі панує таке беззаконня, що навіть прем’єр-міністр уже кілька років не заїжджає за межі Кроссроудсу, та й сам той район періодично переходить з руку руки. Хочу вас запевнити, що варто білому красномовному прем’єрові згадати в своїх промовах вираз „демократичний соціалізм“, як ураз, за лічені дні, Ямайку заполонять міцно збиті американці в костюмах, усі на прізвище Сміт чи щось на зразок того. Навіть я відчуваю запах холодної війни, але ж це — не Карибська криза. Місцеві або відлітають з країни, або отримують кулю. Враження таке, наче вся ця країна — один суцільний Додж-Сіті, з якого треба кивати п’ятами».

Ось так, мабуть, краще. Намагайся не бути Мисливцем, намагайся не бути Мисливцем. До біса Томпсона[139] і до біса біт-покоління[140]. Моїй історії потрібна сюжетна лінія. Їй потрібен герой, негідник і провидиця Кассандра. Я відчуваю, що ця історія прямує до кульмінації, розв'язки чи катастрофи (останнє — бажано, вже без мене). У «Маямі та облозі Чикаго» Норман Мейлер[141] ввів у сюжет самого себе, назвавшись охоронцем клятого Роналда «Бонзи»[142] Рейґана, — щоб проникнути на банкет республіканців, куди б його інакше й на кілометр не підпустили... Втім, це так, думки околясом.

За один тиждень Співак зустрічається з ватажками протиборчих угруповань. Як свідчить мій інформатор, що полюбляє філософію, з пристані зникає партія зброї, якої не було в описі вантажу. Через два тижні тут вибори. Тут зараз не до Марка Ленсінга. Ямайка наче завмерла в азартному очікуванні. Можливо, мені справді не завадило б знати, для чого кілька місяців тому Вільям Адлер навідувався на Ямайку, що він знає — і як, чорти б їх забрали, Співак, народ і ця країна житимуть ці два тижні, що лишилися до виборів? Ну, а потім я закінчу цей довбаний матеріал і надішлю його в «Таймс», або в «Ньюзвік», або в «Нью-йоркер»[143], бо ну його в сраку, той «Роллінг стоун».

Бо я знаю, що він знає. Я просто, бляха-муха, це знаю. Він мусить знати.

Папа Ло

они думають, що мій розум — корабель, що вже відпливає і віддаляється. Декого з тих людей я бачу в своїй околиці. Поглядаю на них краєм ока. Після того як я допоміг їм вирости, вони думають, що тепер я їм заважаю, не даю їм рости далі. Мають мене вже за старого і думають, що я не помічаю, як вони обривають на півслові речення, кінець якого призначений вже не мені. Чи не помічаю, як у гето тягнуть телефонні апарати для розмов, але — не зі мною. Чи не помічаю, що мене перестають смикати балачками та проханнями. Перестають питати дозволу.

У гето людина робить крок до влади тоді, коли в інший бік починає дути політикан. Схоже, ходить чутка, що мені більше не подобається вигляд крові. Два роки тому за один тиждень зі мною сталися дві речі. Спершу я підстрелив у Джунглях одного малого, школярика. До мене дійшла звістка, що деякі пацани там знову прагнуть відбитися від рук: торгують травою, гуляють із хлопцями з ННП — так, наче підписали з ними мирну угоду. І ось ми підстрелили там одного руді, щоб іншим не кортіло. А він навіть не був одягнений у хакі, не вважав себе крутішим за інших — як якийсь там бригадиста з Куби, — він саме прямував до Арденнської середньої школи. Хлоп упав спочатку на коліно, потім на бік, завалився на спину — і тільки тут я розгледів на ньому шкільну краватку.

Я вже не пам’ятаю, скільки людей отак упало від моєї руки, та мене це особливо й не цікавить, — але не в цьому випадку. Одна річ, коли ти вбиваєш і він зразу труп. Інше — коли стріляєш зблизька, а він хапається за тебе і ти бачиш, як він на тебе дивиться: його очі налиті страхом. Бо смерть, сама по собі, — це страшне чудовисько, вона страшніша, ніж ти уявляв її в дитинстві, і ти можеш відчувати її, як демона, який повільно тебе заковтує своїм величезним ротом: спочатку пальці ніг, і вони холонуть, потім ступні, і вони німіють, потім коліна, стегна, поперек... І ось цей малий хапає мене за сорочку й ридає: «Ні, ні, ні, ось вона йде до мене, ні, ні, ні...» І хапає мене, міцно так, міцніше, ніж він хапався за будь-що до цього; бо коли людина вкладає всю свою силу, всю волю в ці свої десять пальців на живій істоті, то це вона, ця людина, хапається, власне, за саме життя — щоб за нього втриматися, щоб не випустити. І вдихає так, ніби всмоктує цілий світ, і найбільше боїться видихнути, бо ж разом з видихом може враз видихнути й усе те життя, що їй лишилося. «Стрельни в хлопця ще раз», — каже мені Джосі Вейлз, але я можу тільки дивитися. Джосі тоді підійшов, приставив йому до чола дуло — і бах!

Це викликає нові нарікання. Всі знають, що Папа Ло суворий, особливо якщо хто вкрав або зґвалтував жінку, але ніхто до цього випадку не називав мене безпощадним. А ось тепер мати того хлопця дістається до самого мого дому — і ну голосити під вікном: яким хорошим хлопчиком був її син, як любив свою матір, ходив до школи, де здав уже на атестат із шести предметів і збирався подавати на стипендію в університет. І що, каже, Бог усе бачить, і вже він вигадає особливу кару такому «ніґеру-ґітлеру», як я. Голосить за своїм чадом, кличе на допомогу Ісуса, а Джосі Вейлз — геп її по голові рукояткою волини та й лишив лежати на дорозі; тільки спідниця їй вітрилом здіймається, коли дме вітер.

Одного разу Співак мене спитав: «Папо, як же ти міг дістатися до верхівки, коли ось так усім переймаєшся?» Я не став йому говорити, що бути на верхівці й означає перейматися всім. І що коли забираєшся на вершину гори, весь світ може в тебе стрельнути.

Мені відомо, що Співак знає: він багатьом не до вподоби, але я можу лише гадати, чи знає він, якої форми набуває та ненависть. Кожна людина має що сказати, але справжні ненависники — чорніші, ніж він. Один козир у суді сказав, що прочитав усі твори Елдриджа Клівера і подався вчитися, і тепер у нього, мовляв, довбаний науковий ступінь, — і що йому з того? А цей напівбілий шматок ґівна, бач, став голосом чорного звільнення. Це що, виходить, — він перша публічна особа на Ямайці? Інший козир, який щойно повернувся з Нью-Йорка і Маямі, заявив, що це величезна суспільна шкода для країни. Бо надто багато піару. На митниці його двічі питали, чи не грає він реґі та що це за запах з його валізи: чи не ґанджа часом? Ще один козир, власник готелю на північному узбережжі, розповідав, що одна пришелепкувата біла сучка, попиваючи коктейль — такий, із соломинкою і парасолькою, — поцікавилася, як часто він миє волосся і чи всі Ямайці — расти, хоча добре ж бачила, що його волосся чудове і що він зачісує його щодня. А потім лишила на його столі п’ятдесят доларів і ключ від свого номера...

Якось я сказав Співакові, що не відчуваю на його боці сили духу: надто вже багато проти нього повстало темних сил, і йому самому навряд чи з ними впоратися. А він мені: «У диявола нема проти мене сили. Якби диявол

прийшов прям’ зара’, я б йому потис руку. Диявол для гри має свою роль. Диявол теж хороший друг і розмазати тебе мо’е ті’ки тоді, як ти йо’о добре не зна’ш». А я йому: «Братику, та ти прям’ як Робін Гуд». А він мені: «Ті’ки я в свойому житті нікого не грабував». А я йому: «Робін Гуд теж; братику».

Але вночі повстають злі сили і духи. Співак тямущий. Він дружить зі мною і водночас дружить із Шотою Шерифом. Співак перетирає зі мною і перетирає з Шотою, не одночасно, що було б божевіллям, але перетирає і з ним, і зі мною приблизно про одне. «Якщо кицька з собакою мо’уть жити разом, то чо’о не можемо полюбити одне одного ми? Хіба не про це ка’е Джа?» «Кицька з собакою мо’уть жити разом, але не з власної волі», — кажу я йому. А потім я поміркував як слід і розсудив так: «Коли собака вбиває кицьку або кицька собаку, то радіє цьому тільки гриф. Він цього в житті тільки й чекає. Гриф-індик — із червоною головою, білим пір’ям на грудях і чорними крилами. Грифу парламенті Ямайки. Грифу гольф-клубі „Константа Спринг“[144], що заманює тебе на свої вечірки — бо ти тепер піднявся так, що від тебе не відмахнешся, — і пхає тобі смажену свинину в лице, і каже, що подумує „влаштувати що-небудь у дусі реґі“, нібито реґі — якийсь там, бомбоклат, твіст, і запитує, чи не знайомий ти ще й зі справжньою зіркою, на зразок Енґелберта Гампердинка[145]?»

І все ж злі сили і духи повстають уночі. Особливо ось такої задушливої ночі, занадто задушливої як для грудня, коли хтось раптом починає перейматися запитанням, кому що має належати, а кому — ні. Я на веранді, без світла. Дивлюся зі свого дому на порожню дорогу; тільки рок для закоханих долинає з бару, що нижче вулицею. І постукування — раз, і два, і три; і чутно, як хтось виграв у доміно. Я бачу спокій, чую спокій, та знаю, що спокій довго не триватиме. Ні для мене, ні для нього, ні для Кінгстона, ні для Ямайки.

Ось уже три місяці в гето навідуються двоє білих разом з Пітером Нессером. Один розмовляє тільки англійською, другий — здебільшого іспанською. Вони приїздять на зустріч із Джосі Вейлзом, не зі мною. Можеш бути головним, хоч пупом землі, та коли політикан заводить нових друзів, то саме до цього політикана нові друзі й тягнуться. Цікаво, як реагує Джосі на те, чого вони хочуть від мене, і що збирається для них зробити він. Джосі сам по собі, я ніколи його не намагався контролювати, ні тоді, ні тепер, від самого падіння Балаклави. Копенгаген — це палац із чотирма або п’ятьма принцами. Королем раніше не хотів бути ніхто. Але коли ці двоє нових білих являються в гето, то вони приходять до мене додому, щоб засвідчити свою повагу, а йдуть — із Джосі Вейлзом, і на межі району, де я чекаю, що Джосі з ними розпрощається, він натомість сідає до них у машину і нічого не каже про те, коли повернеться.

О шостій тридцять Джосі йде провідати свою жінку, а з її будинку виходить у новій курці та штанях, які вона принесла з вільної зони. Потім він іде. Я йому не мати і не сторож, він не мусить звітувати мені, куди йде. Ось так само він поїхав кудись і тієї ночі, коли з пристані зник вантаж зброї. Чоловік в Америці співає «Дайте миру шанс»[146], але він не американець, який живе тут. Я думаю, я знаю: Джосі точно збирає людей, щоб раз і назавжди покінчити з Ремою. Він не знає, що мені відомо: це він спалив ту квартиру на Орандж-стриті, разом з людьми, а тих, хто намагався їх витягти, перестріляв, не пощадивши навіть двох пожежників.

Тисяча дев’ятсот шістдесят шостий. Ніхто з тих, хто ввійшов у шістдесят шостий, не вийшов з нього колишнім. Падіння Балаклави забрало багатьох, навіть тих, хто його, Джосі, підтримував. Підтримав його і я — і не словом, а ділом. Балаклава була шматком лайна, де розкішшю вважалося жити в багатоквартирному будинку. Тут жінки, яким вдавалося уникнути вбивства, пограбування і зґвалтування, гинули потім у черзі за склянкою води. Балаклаву згребли бульдозерами й утрамбували катками — щоб там зміг постати Копенгаген, а коли вслід за бульдозерами прийшли зі своїми обіцянками політикани, вони насамперед зажадали, щоб ми вижили звідси всіх, хто за ННП. До тисяча дев’ятсот шістдесят шостого року люди з Денгемтауну[147] і Джунглів теж між собою особливо не ладнали, але билися в основному на футбольному полі або за грою в крикет, а хлопці якщо й пускалися берега, то справа обмежувалася синцями й розбитими губами; війни, навіть балачки про неї, не було. Та ось прийшли політикани. Ми їх зустріли привітно, бо краще ж мало настати, і настати для нас.

Тисяча дев’ятсот шістдесят шостий. Усе це відбувається в суботній день. Джосі повертається до себе у двір з майстерні містера Міллера, де вчиться ремеслу. Він іде додому вулицею, яка ніколи ще не ділилась за тими чи іншими кольорами. Він не знає, що минулої п’ятниці тут пройшлися політикани — й наказали заткнути роти і стріляти в чужих. У Джосі вистрілили п’ять разів. На п’ятий він упав лицем додолу, прямо в калюжу з помиями. Всі метушаться, бігають, а хто ні — дивиться і жде; а тоді під’їздить хтось на велосипеді, піднімає його, садить перед собою на раму, щоб не впав, і везе в клініку. За три тижні з клініки повернулась уже інша людина.

Злі сили і духи повстають уночі. Співак якось розповів мені історію. Про той час, коли реґі ще мало хто знав і коли біла зірка рок-н-ролу була його другом. «Ви, реґі-хлопці, такі відірвані від життя, капець які недосвідчені, а ґанджау вас є?» Але коли «модний дред»[148] став співати гітові пісні і все вище підніматися у «вавилонських» чартах, він багатьох перестав влаштовувати. Їм було спокійніше бачити його бідним родичем, на якого приємно звертати увагу. Я йому сказав, що політикани так само напружуються щодо мене, коли з’ясовується, що я вмію читати. Тисяча дев’ятсот шістдесят шостого вони роздерибанили між собою Кінгстон, не спитавши навіть, яку скибочку треба нам. І тому кожен шматок землі, що прилягає до межі, — Рема, Джунглі, Роузтаун, Лізардтаун[149] — вони кидають нам, щоб ми за нього гризлися. Ось я і гризся — жорстко, аж поки не почав стомлюватися. Я зростив людей, які тепер ідуть за Джосі Вейлзом, — і ось з’ясовується, що нікого гіршого за мене тут нібито нема. Я підняв Копенгаген удвічі проти колишнього, викорінював у ньому крадійство та зґвалтування.

Цього року в нас вибори, а в місті, здається, немає нічого, крім війни і чуток про війну. Я дивлюся зі своєї веранди, як ніч ховає за пазуху... свою таємницю. Веранда дерев’яна, її давно б годилося пофарбувати. Моя жінка хропе, як копана ослиця, але людині з часом починає подобатися те невелике, що ніколи не змінюється. Завтра сюди з’їдеться дехто з молодих, щоб поговорити про їхній концерт за мир, бо цей — суціль пропаганда ННП. Ось-ось почне розвиднятись, а каральний загін поліції все не з’являється. Тому ця ніч здається дивною: люди з гето не звичні до того, що їхній

нічний сон нічим не порушується. Але десь, якось, із когось за все це справлять борг, особливо такої задушливої ночі, як оця.

Баррі Діфлоріо

усику, а що ти сьогодні їв на обід — знову вампереререра?

— Певна річ, солоденький.

— Тусику, перестань мене так називати.

— Як саме?

— Солоденьким. Я ж не дівчинка.

— Правда? Тобто в тобі немає нічого від дівчинки?

— Нє, нє, нє. Тому я не можу бути солоденьким.

— Але ти ж мій солоденький.

— Нє. Хлопчики не солоденькі. Це дівчатка солоденькі. І гидкі.

З такою залізною логікою важко посперечатися. Зараз я б, мабуть, міг написати цілу статтю про те, що знав у шість років, але забув у свої прибамбахані тридцять шість.

— Гидкі, кажеш? Почекай: коли тобі виповниться тринадцять, ти захочеш тусити з ними постійно.

— Нє-є-є-є-є-є.

— Та-а-ак.

— А вони захочуть гратися з моїми жабами?

— Усе може бути. А зараз малятам час спати, бо завтра до школи.

— Ну тусику...

— Вибач, я забув, що ти вже маленький чоловічок. Менше з тим, гайда в ліжко. І ти, Тіммі, теж іди.

— От чорт. Хрі.. фігові справи.

— Що-о?

— Та ні... нічого, тату.

— Я так і подумав. Хлопці, лягайте спати. Хм, і ніхто перед сном не поцілує свого тусико?

— Вони вже великі.

— Я помітив. І не забудьте обидва почистити зуби.

Моя дружина йде за ними.

— А ти куди?

— Теж чистити зуби. День був довгий. Хоча в Кінгстоні кожен день довгий, чи не так?

Натяк я зрозумів. Дивовижно, як жінки вміють використати будь-яку можливість, щоб зав'язати «дискусію», особливо в такі моменти, коли тобі не хочеться сваритися, але це твоє нехотіння може бути витлумачене як байдужість, а на твою спробу сказати щось приємне чи зробити їй комплімент вона може сказати, що ти виявляєш поблажливість, що теж, своєю чергою, веде до сварки.

— Я зараз теж підійду...

Лунає дзвінок.

— ...за хвилинку.

Вона піднімається нагору і бурмоче щось невдоволено про дзвінки, коли я вдома. З огляду на мою сувору заборону телефонувати мені на домашній — ні по роботі, ні для радості спілкування, — це справді досить дивно.

— Ало?

— Десять мільйонів доларів бюджету, а все, на що ти виявився здатен — та навіть не ти, а отой твій підарас Сел Резнік, — це дурнуваті статейки в «Нью-Йорк таймсі»?

— Вільям Адлер!.. Віллл! Як твої справи, Віллє?

— Як справа, так і зліва. Принаймні коли востаннє труси вдягав.

— Мабуть, ти зараз там, де їх по талонах видають?

— Справді? І де ж я?

— У якійсь соціалістичній утопії. Як кажуть, свобода варта найкращої у світі «Піна колади»[150]?

— Це що, натяк на Кубу? Ти гадаєш, я справді там? Така в тебе інформація? Баррі, не змушуй мою повагу до тебе скотитися ще нижче.

— І де ж ти?

— Ти навіть не поцікавишся, як я роздобув твій телефон?

— Нє.

— Тільки не вдавай, що тебе це не хвилює.

— Друже, мені вже час розповідати своїм дітлахам на ніч казку. До чого всі ці балачки?

— Яке в тебе улюблене місце в цирку?

— Знаєш, що я ненавиджу, Віллє? Людей, що відповідають запитанням на запитання. Довбані Ямайці роблять так постійно.

— Тоді відстеж мій дзвінок. Я почекаю.

— Нема потреби. Ти можеш переоцінити свої сили.

— Ні, думаю, я досить адекватно їх оцінюю.

— Не мори мене, чоловіче. Чого ти хочеш, Віллє? Нашкребти лайна для Фіделя?

— Можливо. Тільки навіщо мені до тебе дзвонити? У тебе ж нема доступу до цінної інформації ще з часів Монтевідео.

— А в тебе останнім часом — лише цінні відомості.

— Цілком можливо. Шкода тих сімох, яких тобі довелося відіслати додому. Справді, Контора завжди була слизькою, але це вже занадто.

— Сучий сину, ти піддав небезпеці людські життя.

— Я піддав небезпеці десятимільйонний бюджет. Величезні гроші для такої дрібної країни, як Ямайка.

— Як там продажі твоєї книжки?

— Не скаржуся.

— Потрапила в список бестселерів фантастики? Я за ним стежу.

— Ні, але впевнено рухається вгору у списку збірників порад.

— Непогано. Наша мила балачка мені, звісно, приємна, Білле, але я справді втомився. Тому кажи, чого хочеш?

— Небагато. По-перше: або відклич недоумків, яких поставив за мною стежити, або признач на їхнє місце більш спритних.

— Як мені відомо, за тобою ніхто не стежить. До того ж, якби я цим займався, то мав би знати твоє місце перебування.

— Відклич їх. Або не принижуй мене такою відвертою халтурою. До речі, ти б ліпше надіслав підкріплення в Ґуантанамо, щоб забрати тих довболобів, — поки цього не зробили кубинці. Здогадайся сам, де шукати. По-друге. Сподіваюся, ви передумаєте віддавати залишок тих десяти мільйонів лібералам, щоб звільнити нас від комунізму. Більша частина тієї суми надходить у вигляді зброї, а решта...

— Може, ти заодно вимагатимеш від мене ще й установлення миру на Близькому Сході?

— Баррі, не варто пнутися за межі своїх можливостей. І по-третє. Якщо ти вважаєш, що бандитам, яких Луїс учить стріляти, забракне розуму пристрелити й тебе, то ти наївна людина. Думаю, це одна з основних причин, чому Луїс Джонсон зараз на Ямайці. Зауваж, що віддача може бути офіґенною, друже.

— Ти жартуєш? Вони схожі на дітлахів, що отримали іграшки від «Фішер-Прайсу»[151]: «Моя перша справжня зброя».

— Тобто ти все-таки навчаєш? Я не був певен. Слабенько, Баррі, навіть для такого правильного мудили, як ти.

— Не знаю, про що ти. А щодо Луїса, то він сам по собі, а тому з нього й питай. Що ти заварив цього разу? Дивно, що тебе не відправили туди, де всі поводяться чесно і поважно, як-от у Східній Німеччині. Якої підпільної операції ти від нас ждеш? В Анголі? Можливо, щось таке готується в Нікарагуа. А ще я чув, що в Папуа-Новій Гвінеї, з дня на день, теж зріє соціалістичний переворот.

— Ти навіть не знаєш, що таке соціалізм. Ти лише дресована мавпа, яку навчили цілитись і стріляти. Менше з тим, мені цікаво. А що тут поробляє син Ричарда Ленсінга? Допомагає вам паскудити своєму таткові?

— Не розумію, про кого ти.

— Облиш, Баррі, канал надійний, не прослуховується. Тож не бзди... Прем’єр-міністр влаштовує головняк Кіссинджеру лише тому, що сидить на члені Кастро і готується до свого переобрання.

— Ти в цьому впевнений?

— Так само, як і в тому, в яку саме школу ходять твої діти.

— Віллє, не займайся дурницями...

— Замовкни, Баррі. Повторюю ще раз: прем’єр-міністра, до якого не доходить, що він втягується в «холодну війну», ось-ось переоберуть. Він організовує концерт за участю найбільшої у світі зірки, яка, на власну біду, має ямайське походження. І чомусь серед усіх на світі, хто міг би приїхати все це знімати, вибір упав саме на сина Ричарда Ленсінга. Я не фанат ні того, ні іншого, але погодься, все складається аж надто добре.

— Гарну ти вигадав теорію змови. І хто ж у ній на горі? Ти часом нічого не забув?

— І що ж?

— Ленсінг вийшов у відставку. Багато в чому він лише ліпша версія тебе самого. У вас обох трапився раптовий напад совісті, як у ліберала-початківця.

— Я думав, що служу своїй країні.

— Ні. Ти думав, що служиш ідеї. Але ти не хотів знати, як насправді діє країна, навіть за наявності письмових інструкцій.

— Баррі, ти намагаєшся перетворити нашу розмову на класові дебати? Як це соціалістично з твого боку.

— Я нічого не намагаюся перетворювати. Просто хочу лягти спати. А замість цього застряг на телефоні з людиною або без країни, або без ідей.

— Я не розумію перебігу думок таких, як ти. Соціалізм — це тобі не довбаний комунізм.

— Усе одно це «ізм», як не крути. Одвічна твоя проблема, Білле, в тому, що ти вважаєш, що тебе найняли думати. Або що комусь не байдуже до твоїх думок.

— Багатьом ямайцям було не байдуже.

— Я вже був тут у червні, на момент твого двотижневого перебування. Пригадуєш? Ямайцям насрати на політику ЦРУ. Вони навіть не бачать різниці між ЦРУ і ФБР. Багато ямайців пустилися берега через білу людину, яка звільнила їх від відповідальності, бо якраз тоді з'явився рутс[152], і, звісно ж, їхньої провини в цьому немає: це все через підступних блідолицих... Не сміши мене. Ти розмовляв нещодавно з Ненсі Велч?

— Про що мені розмовляти з Ненсі Велч?

— Я тебе не звинувачую. І що б ти їй сказав? «Чорт, Ненсі, як негарно було з мого боку прибити в Греції твого брата з дружиною».

— Стривай-стривай. Ти справді вважаєш, що це я стояв за вбивством Велчів?

— Ти і твоя писанина. Твій гівняний роман.

— Ідіоте, про нього в книжці нема ні слова.

— Навряд чи я її колись прочитаю.

— Невже? Гадаєш, загибель Велча на моїй совісті? Я переоцінив тебе, Баррі. Думав, що Контора надає тобі більше інформації. Мабуть, я розмовляю не з тією людиною.

— Невже? Стосовно інформації ти не єдиний, хто теж так думає.

— Луїс Джонсон зараз у Західному Кінгстоні. Він навчає юних терористів користуватися автоматичною зброєю. Тією, яка ніколи не прибувала в кінгстонський порт, тому її ніхто й не крав.

— У тебе немає доказів.

— Єдиною людиною, що вдавалася до послуг Луїса, був я, в Чилі. Заради чогось іншого він би не з'явився в країні. Ні він, ні Браян Гарріс, чи як там ще зараз називає себе Олівер Петтон. Ви, хлопці, ніколи не передчуваєте віддачі, поки вона не вдарить вас по пиці. Срані задаваки з «Ліги плюща», які ніколи не працювали з людьми. Я хочу спитати, якого біса ви стежите ще й за Співаком? Що він таке зробив?

— На добраніч, Білле. Чи як там: hasta тапапа, luego[153], і всяке таке.

— Ні, справді, що він міг такого...

— Сучий сину, не дзвони мені більше!

— Що за сучий син тобі дзвонив? — запитує дружина. Я не чув, як вона ввійшла, і не знаю, як довго вже тут. Вона вмощується на дивані, за яким я стою, і сидить, не озираючись і нічого не кажучи, чекає на відповідь. Я висмикую з розетки телефонний шнур і підходжу до бару, де на мене чекають півпляшки «Смірнофф» і пляшка тоніку.

— Хочеш випити?

— Тільки-но зуби почистила.

— Тобто «ні».

— Бачу, ти хочеш продовжити нашу сварку.

Вона розтирає собі шию і знімає кулон. Якби на Ямайці не стояла така спека, вона ніколи не підстриглася б так коротко. Я не бачив її шиї вже бозна-скільки років, і мене тягне її поцілувати. Кумедно, що їй тут так не подобається, бо до Ямайки я жахливо боявся, що вона стане жінкою, яку я не в змозі витримати, — такою, що не відчуває потреби доглядати за собою. Не те щоб вона була неприваблива, або я коли-небудь сумнівався у своєму виборі, або зраджував їй, навіть у Бразилії. Однак не так давно я розмірковував над тим, чи не розлучитися з нею — лише щоб побачити, чи почне вона знову користуватися помадою. Вона щодня, щохвилини пащекує на цю країну — і знову почне це робити, за хвилину чи дві, — однак вдягає приталені сорочки, зробила зачіску в стилі «паж», а засмага у неї, як у спадкоємиці з Флориди. Може, вона з кимось трахається. Я чув, що Співак дуже охочий до жінок.

— Діти сплять?

— Принаймні прикидаються.

— Ха-ха.

Я сідаю поруч з нею. У рудих є одна особливість: неважливо, скільки ви з ними живете, вас завжди застає зненацька, коли вони дивляться вам у очі.

— Ти підстриглася.

— Тут нестерпна спека.

— Тобі личить.

— Воно вже відросло. А стриглася я два тижні тому.

— Може, мені піднятися нагору і вкрити їх?

— Баррі, на вулиці під тридцять.

— І справді.

— Хоча й грудень.

— Знаю.

— Тисяча дев’ятсот сімдесят шостого року, Баррі.

— І це знаю.

— Ти казав, ми будемо тут з рік, як не менше, Баррі.

— Крихітко, я не осилю дві сварки за останні дві хвилини.

— Я не сварюся. Навіть навпаки, майже нічого не кажу.

— Якщо ми поїдемо...

— Якщо ми поїдемо? Баррі, якого біса: відколи це ти став говорити «якщо»?

— Вибач. Коли ми поїдемо, ти будеш щаслива де-небудь, окрім Вермонту? Може, мені доведеться піти у відставку, і жити нам тоді на твою платню.

— Кумедно. Я з тобою не сварюся. Просто нагадую, що рік — це дванадцять місяців, а тепер саме дванадцятий.

— Діти сумуватимуть за своїми друзями.

— У них тут немає друзів. Баррі?

— Так, люба.

— Не переоцінюй кількості варіантів, які, на твою думку, в тебе є.

— Ти й гадки не маєш, як мені обридло це чортове слово. Вона не перепитуватиме, що я маю на увазі, вважаючи за ліпше, щоб її фраза лишилася останнім погрозливим натяком. Робота? Шлюб? Вона не конкретизує, бо це пом’якшило б погрозу. Я міг би запитати, що має на увазі вона, і тоді вона (1) пояснить усе мені, як відсталому тугодуму, або (2)

використає цей шанс, щоб почати нову сварку. Не знаю, яким вона уявляла своє життя зі мною, але я вже стомився давати пояснення — так, наче я якийсь затраханий ведучий телешоу, що повинен щотижня нагадувати аудитори зміст попередніх серій. Отже... У попередній се-е-е-рії наш колишній герой Баррі Діфлоріо — відважний, завзятий, чарівний і закоханий герой — повіз свою дружину в бетонні джунглі Ямайки, у пошуках сонця, моря, сексу і таємниць. Баррі Діфлоріо працював, а його дружина...

— Припини це.

— Припинити що?

— Бубоніти те, про що думаєш. Ти навіть не усвідомлюєш, що це робиш.

— А про що я зараз думаю?

— Ой, на Бога. Мало було клопоту ростити трьох дітей у Вермонті.

До мене не зразу доходить, що вона говорить: трьох.

— Ти така приваблива, коли сердишся, — кажу я, передчуваючи, як вона на мене гляне. Але вона не глянула. Вона взагалі на мене не дивиться, хоча я сиджу поруч і намагаюся взяти її за руку. Хочу повторити спробу, але не зважуюся.

Ніна Берджесс

втобус №42 проїхав без зупинки — мабуть, поспішав додому, щоб не перетворитися знову на гарбуза. Хоча нині лише шоста вечора. Комендантська година починається з сьомої, але в спальних районах зазвичай немає поліції, яка б суворо стежила за її дотриманням. Не уявляю, щоб вони зупинили «Мерседес-Бенц»: там же може сидіти член кабінету міністрів. Останнім транспортом, що їхав у бік центру, виявився мікроавтобус із логотипом готелю «Айрі Айтс», виконаним у синіх, червоних, зелених і золотистих кольорах. Проїжджали й більші автобуси — зелені, що належать державі, а також маленькі бусики, в які влізаєш зігнутою і не розгинаєшся всю дорогу. Такі «жучки», в основному, прямують на Булл-Бей, Бафф-Бей чи ще який-небудь «бей», тобто курортні зони, символ країни. «Айрі Айтс» проїхав повз мене о шостій вечора. Останні гудки було чутно о десятій сорок п’ять. Тепер одинадцята п’ятнадцять.

Автобуси й далі проїжджали, а я й далі в них не сідала. Зупинялися також дві автівки. То були нелегальні таксі, і в салоні обох спереду вже сиділо двоє, а ззаду четверо, зокрема чоловік з доларовою купюрою між пальцями, що крикнув: «Мала, хоч’, підкину в Спеніш-Таун?» Мені спочатку здалося, що це та ж сама машина. Обидва рази я відходила й дивилася в інший бік, поки авто не від’їжджало, після чого поверталася до дороги.

Я все-таки збожеволіла. Тільки божевільна чекатиме за воротами в надії, що якийсь чоловік згадає, що в нього був з нею секс, і що вона запам'яталася йому найбільше з усіх жінок, з якими він мав той секс (можливо, навіть зараз, у цю хвилину, він має з кимось секс). І що, як він запам'ятав наш секс, то може, задіє свої важелі, щоб вивезти мою родину з цієї країни і, бажано, ще й усе оплатить... Утім, усе це здавалося більш сенсовим о сьомій ранку — коли я вкотре побачила марні намагання мого батька поводитися так, наче молодші за нього вилупки не змусили його відчути себе найстарішим у світі. Може, мою матір не ґвалтували, а лише побили або щось устромили їй між ніг, змусивши батька на це дивитися. Сказали їй: «Ні, сучко, для траху ти надто стара, твоя поцька годиться лише для Ісуса». А може, я все вигадую, бо скоро північ, а я стою тут на бісових підборах, і мої ноги мене вбивають, бо я весь день убивала їх. І я можу лише слухати, як мій розум божеволіє. Сучий син жодного разу не вийшов. Жодного. А може, я помиляюся? Може, навпаки, я йому запам'яталася такою, що він, побачивши мене з вікна, дав вказівку цю дівицю не впускати. Видалася поганенькою підстилкою чи навпаки — занадто вправною, та щось же в мені, мабуть, промовило до нього: «Хлопче, краще залишайся в домі і не зв'язуйся з тією — як її? — Ніною Берджесс». Можливо, він навіть запам'ятав моє ім'я. А може, й ні. Мої підбори і ступні вкриті пилюкою.

До третьої години ночі біль від ступень перейшов у гомілки, потім у коліна, що було краще, бо він уже не зосереджувався в одному місці. Я ненадовго втрачаю будь-яке відчуття болю, поки не усвідомлюю, приблизно за годину, що він нікуди не зникав. Він поширився по всьому тілу, яке тепер стало суцільною раною. Може, я й не божевільна, але щось у мені таки є, щось непевне. Мабуть, це зрозуміли ті дві жінки, які пройшли повз мене близько години тому. Я їх помітила десь за милю, вище на дорозі, коли вони ще були світлими рухомими цятками; і ось вони вже за двадцять футів від мене — дві темношкірі жінки в білих церковних сукнях та капелюшках.

— Мевіс, я кажу тобі істину: немає такої зброї, яка зашкодила б Господові нашому Ісусу Христу, — сказала та, що зліва.

Побачивши мене, жінки одночасно притихли. Та ще навіть не минувши мене, одна з них стала щось нашіптувати іншій. Була десята вечора. І я знала, про що вони шепочуться.

— Я лише трахаюся з вашими чоловіками за двадцятку, — кажу я.

Вони прискорюють ходу, поспішаючи так, що та, яка зліва, ледь не падає. Після цього повз мене ніхто не проходив. Річ не в тому, що Гоуп-роуд занурюється в сон. Позаду мене апартаменти, а попереду — будинок. Скрізь горять вогні. Люди не засинають, вони лише відгороджуються від дороги. Начебто все місто повертається до тебе спиною — як оті церковниці. Отже, в їхніх очах я — лахудра, тож починаю уявляти, що могла б оце заскочити в останній «Бенц» чи «Вольво», який прямує по Гоуп-роуду, скажімо, в Айриштаун. І мене міг би зґвалтувати якийсь бізнесмен або дипломат, що живе в Нью-Кінгстоні, бо це зійде йому з рук. Якщо ось так стояти під помаранчевим світлом ліхтарів і задерти собі спідницю — щоб промінь падав на лобкове волосся, — то хтось напевно зупиниться. Я голодна, а ще мені кортить посцяти. Світло в його кімнаті нагорі щойно згасло.

Того вечора, коли Кіммі привезла і залишила мене тут, я не мала наміру з ним спати. Я хотіла побачити його оголеним, але не так. Я чула, що він прокидається о п’ятій ранку, їде на Булл-Бей і купається там у водоспаді. В цьому було щось святошне й водночас сексуальне. Я уявляла, як він виходить з-під струменів водоспаду — голий, бо ж час дуже ранній для сторонніх очей. Мені здавалося, що вода в ту мить сумує найбільше в світі — бо ж вона, рано чи пізно, мусить зісковзнути з його тіла. А коли побачила, як він, оголений, стоїть на балконі і їсть фрукт, то подумала: місяць теж сумує, бо знає, що він скоро повернеться в дім. Думки здатні розпалити уяву, але вони гальмують дії. Я тоді не думала. Думки втримали б мене від того, щоб вийти до нього на балкон. Думки не дали б мені роздягнутися: а що як він, оголений, вгледівши мене, одягнену, зніяковіє? Наче в усьому його тілі була хоч одна клітинка сором’язливості... Він сказав: «Я тебе пам’ятаю», що могло бути правдою. Жінці приємно, коли її пам’ятають. Хоча, можливо, він знає, як дати жінці відчути, що за нею начебто сумували.

Після того як музика змовкла, дехто зібрався йти додому. Уперше відчинилися ворота. Виїхало кілька автівок, один джип, однак не його пікап. Отже, він, як і раніше, лишався у домі, а з ним і частина його гурту. Я розмірковувала над тим, як забігти в будинок: зняти підбори і промчати так швидко, щоб охорона не встигла зловити, аж поки я опинюся всередині. Коли ж мене, звісно, схоплять, то побачать, що я — «шоколадка», і випустять, а я його покличу і він зійде до мене. Але я й далі стою — по цей бік дороги, під світлом ліхтарів, біля зупинки. Щойно згасло світло в кімнаті праворуч...

Мій батько й далі стверджує, що ніхто не вижене його з його країни. А за кілька місяців до нападу він посадив мене на кухні й зачитав статтю з «Ґлінеру». Я тоді заскочила в гості ненадовго і не мала наміру затримуватись, але батько мене спинив. Він не дав мені самій прочитати статтю, бо хотів, щоб я почула її від нього. Стаття називалася «Якщо він зазнає краху». Він — тобто прем’єр-міністр. «Татусю, вона ж іще січнева, — сказала я батькові. — І ти весь час її зберігав?» Мама тоді сказала, що він її перечитує щотижня. Отже, до того дня — вже сорок сім разів... Гасне світло в нижній кімнаті ліворуч. Тепер комендантська година, і мені тут заборонено перебувати. Якщо поруч зупиниться поліційна машина, я не зможу пояснити, чому тут стою. Я не можу пояснити це й сама собі.

Кіммі була теж удома, коли він читав мені ту статтю. Вона чула її вже вдруге і не збиралася сидіти й укотре вислуховувати дурниці про змову ЦРУ. У кожному разі — не без цикання, позіхів та досадливих зітхань, так, наче їй шість і ми сидимо на церковній службі. «Це все пропаганда ЛПЯ, — сказала вона, не встиг тато дочитати. — Суціль пропаганда і бла-бла-бла. Як міг голова ЛПЯ написати статтю, хіба він журналіст? Самі пусті обіцянки і паскудні порожні балачки. Як вам щодо безплатної загальної освіти аж до ступеня бакалавра? А щодо закону про рівні права для жінок? А про всі оті бокситні компанії, які тепер принаймні повинні дати нам платню, перш ніж мати нас по повній програмі?» Мамин погляд ніби промовляв: «Хіба я так тебе виховувала?»

Особисто я потай раділа, що Кіммі не заявилася сюди з Расом Трентом, басистом, якого запрошували були зіграти під час запису «Африкен гербсмен»[154], більш відомим як син міністра туризму. Мати називала їх

«парою нерозлучників», тоді як він відверто величав Кіммі «Принцесою Вавилону». Попри те що кавалер Кіммі був сином міністра, йому виповнилося тридцять, перш ніж він побував в усіх кімнатах чотирьох будинків свого татуся. Але Кіммі він був потрібен — як той, хто міг би валити ідолів, створених нашим татусем, а вона, своєю чергою, могла зробити з нього нового ідола — для себе, замість татуся (бо ж, як я говорила, «Че Гевара помер»). Мама, яка ніколи не ставала в суперечці ні на чий бік і, тим більше, не брала в ній участі, сказала, що нам варто було б мати охорону. Адже так сказав сам прем'єр-міністр, і справді, з огляду на те, як зріс рівень злочинності, тягар підтримання безпеки доведеться народу звалити на власні плечі. Ми троє ніколи не досягали між собою згоди, але тут водночас глянули на маму, як на божевільну. Власне, це були її слова: «Чому ви дивитеся на мене, як на божевільну?» Батько сказав, що у своїй країні він ніколи не найме тонтон-макутів[155].

Він запитав мою думку. Кіммі зиркнула на мене так, ніби наші стосунки тепер залежали від слів, які злетять з моїх вуст. Коли ж я сказала, що взагалі не маю ніяких думок з цього приводу, це розчарувало їх обох. Я вважаю за ліпше пам'ятати, а не думати. Якщо я думатиму, то рано чи пізно почну ставити собі такі запитання: як і навіщо я з ним переспала, чому потім утекла або чому я тепер тут і чому простояла тут увесь день. А ще: який висновок можна зробити з того, що я можу весь день нічого не робити? Чи не означає це, що я — нікчема, одна з тих, хто не вартий нічого? Найстрашніше те, що моє стояння тут упродовж цілого дня — як таке — було легкою справою. Мама любить наспівувати: «Не все одразу, мій милий Ісусе», і навіть татові подобається повторювати: «Не все одразу». Така їхня життєва стратегія. Однак це найлегший спосіб сховатися від життя — сприймати його так, що робити треба не все одразу. Саме так я відкрила для себе, що можна взагалі нічого не робити. Якщо розбивати день на чверті, а чверті — на години, на півгодини, потім на хвилини, то можна будь-який відрізок часу зменшити до мінімальних розмірів. Це однаково що справлятися з втратою: якщо ти зміг протриматися одну хвилину — отже, зможеш і ще дві, а потім п'ять, і ще п'ять, і так далі. Якщо я не хочу думати про своє життя в цю мить, то мені не варто думати про життя взагалі — достатньо лише протриматися хвилину, потім дві, потім п'ять, потім ще п'ять, і ось не встигнеш схаменутися, як минув уже місяць, а ти й не помітила, бо рахувала тільки хвилини.

Я стою навпроти його будинку, рахуючи хвилини і навіть не усвідомлюючи, що повз мене пройшов цілісінький день. Ось так просто. Щойно нагорі знову спалахнуло світло в крайній лівій кімнаті.

Те, що мені слід було тоді сказати і що я хотіла сказати: мене хвилює не сама злочинність. Тобто вона хвилює мене так само, як і всіх. Так само як інфляція: я її не відчуваю на собі, але знаю, що вона мене зачіпає. Але не сама злочинність як така змушує мене прагнути виїхати звідси, а те, що вона може будь-якої миті заподіяти мені шкоду — з хвилини на хвилину, навіть наступної миті. Можливо, вона мене й омине, але я однаково думаю, що вона може мені нашкодити — будь-якої миті, і так усі наступні десять років. Навіть якщо цього ніколи не станеться, я однаково чекатиму, і це чекання просто нестерпне, бо на Ямайці тобі нічого не лишається, як тільки чекати, що з тобою ось-ось щось станеться. Це стосується й гарних подій. Вони теж не відбуваються. Тобі їх лишається тільки чекати.

Чекання. Цей сучий син навіть на свою веранду не вийшов. А якби він вийшов прямо зараз? Не знаю, чи змогла б я зрушити з місця. Не знаю, чи змогла б перебігти через вулицю і гукнути його від воріт. Мої брудні ноги підказують мені: ти чекаєш уже так довго, що тепер тільки й лишається, що чекати. Єдина мить, коли я не чекала, — це коли побачила його на дальньому балконі. Після цього я теж не чекала. Думала розповісти про це Кіммі. Вона була б вельми здивована отакою мною. Ось чому я хотіла сказати їй, що мені вдалося наблизитися до Че Гевари так близько, як навряд чи коли-небудь це вдавалося їй, Принцесі Вавилону.

Через дорогу, приблизно за півсотні футів від воріт, пригальмувала машина. Білий спортивний автомобіль, якого я спершу навіть не помітила. Я також не відразу завважила чоловіка, що відійшов від якоїсь стіни з мого боку дороги й наблизився до машини. Я притисла до себе сумочку, хоча він уже сів у автівку. Не знаю, як довго він стояв біля тої стіни і стежив у темряві — лише за кілька футів від мене. Я його не помічала і навіть не чула; він міг там стояти кілька годин і весь цей час спостерігати за мною. Білий автомобіль повернув до в'їзду в будинок і зупинився біля воріт. Я майже впевнена, що це «Датсун». Вийшов водій, і було важко сказати, чи він білий, чи чорношкірий, але на ньому був білий светр. Він підійшов до воріт, мабуть, щоб поговорити з охороною. Коли ж розвернувся, щоб іти назад, його очі зблиснули. Окуляри. Я бачу, як від'їжджає машина.

Ні, все-таки треба змиватися. Навіть не з Ямайки, а бодай із цього місця, і негайно. Треба тікати — і я тікаю. Будинок на мене не дивиться, але дивляться тіні, вище й нижче по дорозі, і вони рухливі, як люди. Може, це чоловіки. Їхній вигляд міняється, коли на годиннику б'є одинадцята, а десь поблизу перебуває беззахисна жінка. Частина мене думає, що це нісенітниця і що я сама себе лякаю. Свого часу вчителька в старших класах застерігала нас не одягатись як лярви і весь час остерігатися зґвалтування. Якось ми лівою рукою грифелем нашкрябали їй записку і запхали в шухляду стола. Минуло кілька місяців, поки вона врешті випадково на неї натрапила. «Навіть сліпий не захоче ґвалтувати...» — прочитала училка й змовкла, почувши, що читає вголос.

Бігти — поняття відносне. На високих підборах можна лише швидко перебирати ногами, ледь згинаючи коліна. Не знаю, скільки часу я отак дрібочу ніжками, бо чую лише цокіт своїх черевичків, а в голові клубочаться смішні думки про те, який у мене, напевно, збоку кумедний вигляд. До того ж я не можу викинути з голови клятий дитячий віршик:

Крихітка Віллі Вінкі

Містом летить як пір'їнка.

Крихітка хлопчина

В нічній сорочині.

Скрізь він встигає;

Вусі закамарки,

Стукає в двері,

Тукає крізь шпарки:

«Спати, у ліжечка всі як одно,

Бо вже дев’ята година давно!»[156]

От же засранець...

Зламала підбор! А бісові черевички — не з дешевих. Ч-чорт...

— А хто це в нас тут у такий час бігає? Шоколадненька далі?

— Найгарніша шоколадненька дапі, яку я бачив.

— Звідки йдете, дівчино? Може, якийсь злочин вчинили?

— Може, вона зараз волину вихопить?

Фараони. Довбані фараони зі своїми довбаними фараонськими голосами. Я, виявляється, добігла аж до перетину з Ватерлоо-роудом. Ліворуч, наче будинок з привидами, видніється Девон-гаус[157]. Світлофор щойно загорівся зеленим, але дорогу загородили три поліційні автомобілі. На машини обіперлися шестеро полісменів — в одних штани з червоним кантом, в інших — із синім.

— О-о-о, леді. А ви в курсі, що зара’ комендантська година?

— Я... Мені... Працювала допізна, офіцере, втратила відлік часу.

— Ви не тільки відлік часу втратили. У вас одна нога довша за другу, чи, може, підбор відлетів?

— Що? Оце срака... Вибачте, офіцере.

— Ха-ха!

Усі сміються. Фараони, своїми довбаними фараонськими голосами.

— А ви бачили хоч один автобус чи таксі? Як ви додому збиралися потрапити?

— Я... я...

— А, ви пішки хоч’ дійти?

— Не знаю.

— Міс, сідайте лучче в машину.

— Я сама дійду додому.

Кортить сказати, щоб вони підучили граматику, але за такі «грубощі» жінку можуть ще й заарештувати.

— Так де ж ваш дім?

— У Гейвендейлі.

— Ха-ха-ха-ха!

Таки фараони, і сміх у них довбаний фараонський.

— Туди до ранку вже нічо’ не ходить. Ви пішки хоч’ дійти?

— Звісно.

— На ’дному підборі?

— Так.

— У комендантську годину? Ви чо’, не ’наєте, яке в цей час лайно на вулицю вилазить? Ви що — єдина жінка, яка не дивиться вечірніх новин? На вулицях — самі покидьки, інакше не назвеш. Значення яких слів вам треба пояснювать?

— Я лише...

— Ви лише повелись як ідіотка. Тре’ було заночувати на роботі й сісти на ранковий автобус. Сідайте в машину.

— Та мені треба...

— Леді, ану марш, бомбоклат, у машину, драти тебе нікому! Ви порушили закон. Їдете або ’дому, або в буцегарню.

Я сідаю в машину. Спереду вмощуються двоє полісменів, ще дві автівки — з чотирма — залишаються. На світлофорі поворот праворуч веде в Гейвендейл. Вони повертають ліворуч.

— Так швидше, — обидва кажуть.

Демус

сь халупа біля моря. У ній тільки одна кімната, тому її складно назвати домом, але свого часу тут жили люди. Не ’наю, як звали чоловіка, який перекривав дорогу, щоб проїздив потяг. Знаю ті’ки, що сімдесят другого року він помер, а на його місце ніхто не прийшов. Потяг перестав ходити, коли Західний Кінгстон перетворився на Дикий Захід, а кожен чоловік у ньому — на ковбоя. Я хотів стати Джимом Вестом[158], але в ньо’о штани завузькі. Телик у посудній лавці — чорно-білий, та мені все ’дно здається, що йо’о штани — сині, як у дівок. Так, у цьому будиночку з однією кімнатою колись мешкав чоловік; він спав на шматку поролону, а срав у відро, яке потім мив у морі. Йо’о ім’я ніхто не пам’ятає. Коли знайшли йо’о тіло, то вода з ньо’о вже випарувалася, але скелетом він ще не став. У халупі два вікна. Одне дивиться на море, а інше — на колію. Коли потяг перестав ходити, люди з гето пробували її розібрати, але в них не було відповідних інструментів.

Ця кімната — вся в кольорах. Вона недофарбована, тут п’ять барв. Від підлоги до низу вікна — червона. Від низу вікна до стелі — зелена. Друга стіна — синя, аж до стелі, але фарби не вистачило на куток. Рожевий колір покриває третю стіну. Внизу четвертої — зелений, що обривається по центру стіни зазубреними мазками, наче той, хто орудував щіткою, викручувався як міг, розтираючи й розтягуючи фарбу, щоб її вистачило на більшу площу, на довше. Мабуть, саме так і жив той чоловік, який старів без жінки. Про свій член він, певно, із сумом згадував тільки тоді, коли сцяв. А може, він, як збоченець, грався ним. У кімнаті один стілець, червоний, з витонченими ніжками. «Витончений» — слово з вірша, який ми вчили в школі:

О витончена квітко — череда!

Занурилась у сон злотисто-біло.

Росою, наче бісером, укрита,

Чи думаєш про мене ти несміло?[159]

Ось перша помилка, яку зробив Бог. Час. Бог був дурнем, коли творив час. Але навіть у Бога він скінчився. А ось я — поза часом. Я живу «тепер», але «тепер» може перетворитися на «потім». «Потім» — це майже «колись», але «колись» може переінакшитись на «якщо». Заходять двоє чоловіків, і кількість людей у халупі зростає до дев’яти. Один з Реми, двоє з Тренчтауну, троє з Джунглів, троє з Копенгагену.

Ось список чоловіків, які раніше були в кімнаті.

Джосі Вейлз, також відомий як Франклін Алуїшез, а також Ба-бай; він щойно ввійшов з Бам-Бамом, який любить тримати волину, але не знає, куди стріляти.

Віпер — винищувач фараонів, втікач від Вавилону. Коли він говорить як ямаєць, то голос у нього хриплий і злий. А коли як білий, то ніби читає книжку з гучними словами. У Віпері щось є таке, про що мовчать усі, хто хоче жити.

Гекл — він раніше ходив у парі з Джеклем, поки куля ННП не перетворила його друга на труп.

Рентон із Тренчтауну.

Матік з Тренчтауну.

Фанкі Чикен, якого ковбасить від героїнової ломки, якщо йому не дати кокаїн.

Двоє з Джунглів — один товстий, другий худий; їх я не знаю. Худий не схожий ні на чоловіка, ні на пацана: сорочка розстібнута, а волосся на грудях нема.

І я.

Ось як стало дев'ять — із цих десяти. Три ночі тому. Матік з Тренчтауну спробував сам запалити кокс, як йому це показував Віпер, але призабув «інструкцію», а Віпера поруч не було. Ніч стояла безмісячна, а ми не мали ліхтарика, щоб ним присвітити шлях до халупи й назад. Матік був певен, що зуміє зробити фрибейз[160] і сам, бо ж, мовляв, ложка коксу — це ложка коксу. Він думав, що Віпер міг залишити кокс десь тут, і шукав його скрізь: на підлозі, по кутках, у двох шафах біля вікна та в грубці біля дверей. Через свою тупість Матік вирішив, що Віпер зробив у будинку ничку. Нишпорив як схиблений, тож інші пацани теж стали нишпорити — мовляв, вони теж відчули тягу до коксу (хоча тягу викликає не він, а гера). Матік знайшов якийсь білий порошок, а коли решта захотіли приєднатися до нього, — витягнув волину. Запальничкою він став плавити той порошок. Він пам'ятав, що кокс тре' нагріти у воді й додати соди, яка знайшлась у шафі. Посміхався, як бувалий, а всі інші дивилися на нього голодними тиграми. Але Матік дещо забув. Забув про ще одну рідину, яку підмішував Віпер, — ефір. «Кокс» не плавився і не змінював свого вигляду. Диму, щоб нюхати, від нього не йшло, тому Матік його лизнув. Лизнув розпечену, як вогонь, ложку так, що було чути, як зашкварчав язик. Фрибейз вставляє різко на рахунок «вісім». Сім. Шість. П'ять. Чотири. Три. Два. Один... Ні фіґа. «До біса!» Та раптом Матік падає мордою вниз — з характерним бам — і з його рота йде піна. Ніхто до нього не торкається, аж поки не приходить Віпер. Той починає реготати. І питає, чи й нам не смішно — від того, що не здогадалися про щурів, якими аж кишить у цій брудній смердючій халупі?

А ось як з дев'яти чоловік стає вісім. Минулої ночі Джосі Вейлз розповів, що нам тре' буде зробити. Рентон із Тренчтауну заявив, що він написав круту пісню, тож не вийматиме волину, як отой хлопець із «Гептонсу», що сів у буцегарню після того, як один білий вставив його «гіт» у фільм. Рентон сказав, що мати його дитини ходила до Співака в студію і їй там дали грошей — і на дитя, і на неї саму, і на всю її родину. І він знає, що вона — одна із сотні з гаком людей, які отримують від Співака допомогу. А що буде, якщо вона припиниться? Джосі Вейлз сказав, що від тієї допомоги не лучче, а тільки хуже, бо Співак, відколи розбагатів, лише роздає

біднякам рибу, бо не хоче, щоб вони самі навчилися її ловити. Дехто з нас прислухався до цього аргументу, але ті’ки не Рентон із Тренчтауну. Віпер виймає волину, щоб одразу пристрелити сучару. Джосі Вейлз каже: «Підожди, лучче прислухайся до його резону». Мовляв, тре’ знати всі факти. А потім видає: «Існує ланцюг основних елементів...» Ми не врубаємося, але він продовжує: «Розглянемо формулу кінетичної енергії КЕ = mv2/2, де т — маса, ? ? — швидкість. Це послідовність. Відхилення. Пошук. Деформація. Розрив. Кровотеча. Гіповолемічний шок. Знекровлення. Гіпоксія. Пневмоторакс, відмова серця і ураження мозку». — Бах! Череп Рентона зупиняє кулю, але кров усе ж б’є фонтаном — Віперу на груди, — і тіло падає на підлогу. «Тільки не на мою футболку зі „Старскі та Гатчем“!» — кричить Віпер і витирає з грудей залишки мізків. Джосі Вейлз ховає волину назад у кобуру.

Ось як білі вчили нас заряджати M16A1, M16A2 і M16A4.

«Дуло рушниці має бути спрямоване в безпечному напрямку

Відкриваєте затвор і зводите курок.

Переводите рукоятку перезаряджання в переднє положення.

Ставите на запобіжник.

Перевіряєте, чи порожній набійник.

Вставляєте магазин, штовхаючи його вгору, поки заскочка його не зафіксує.

Тиснете на нижню частину магазина, щоб переконатися, що він надійно зафіксований.

Натискаєте зверху, щоб звести курок.

Тиснете на досилач патрона, щоб переконатися, що курок зведений і замкнений.

Не треба знову ставити на запобіжник...»

Ось що ти маєш, коли з тобою люди із Джунглів. Вони умирають за коксом — і завдяки Віперові роблять фрибейз, знову й знову. Джосі Вейлз іде, але попереджає нас, що той, хто захоче вийти з гри, дістане кулю, — і ми пригадуємо, що йо’о колись звали Ба-бай[161]. Коли він з Віпером зачиняють двері зовні, ми чуємо, як клацає замок. У будиночку стає тісніше й задушливіше, а я думаю про охоронця, якого маю вбити. Про поліцію. Про Вавилон.

Семеро людей. Двадцять одна волина. Вісімсот сорок набоїв. Я думаю ті’ки про одного чоловіка — і це не Співак. Уявляю, як той чувак притискається до стіни і пищить, мов дівчисько. Уявляю, як він каже: «Не я вам тре’. Той, за ким ви прийшли, внизу». Бо він, мабуть, саме такий вилупок. Уявляю його як того, хто досі обманював і уникав за це покарання, але запас його удачі вже вичерпано. Я дивлюся на нього і ка’у: «Ось на що схожа смерть».

Сер Артур Джордж Дженнінгс

е час нашого відходу, час помирання. Через три тижні добіжить кінця натомлений рік. Скінчилося все: пора вологого жаркого літа, тридцяти п’яти з половиною в тіні, і пора травневих та жовтневих злив, від яких опухали річки, гинула худоба і ширилися інфекції. Чоловіки гладшали від свинини, а животи пацанів наповнювалися отруйними газами. У чагарях зникло чотирнадцятеро людей, а тіла інших повибухали від куль — четверо, п’ятеро, шестеро. Постраждає ще дуже й дуже багато. Помре ще більше. Ці слова я вкрав у чоловіка, за яким по п’ятах ходить смерть, і ця смерть потроху його з’їдає.

Я дивлюся на свої руки і бачу власну історію. Готель на південному узбережжі, майбутнє, яке судилося моїй країні. Коли мене знайшли, то вирішили, що я ходив уві сні. Виснували таке за неперевіреною інформацією, бо мої руки були витягнуті й незворушні, як у Франкенштайна; очі — заплющені, а ноги — застиглі в момент здійснення кроку через поручні — так, ніби я карбував той свій крок на марші комуністів — три, два, один. Мене знайшли голим; вираз очей — стривожений, але їхній колір уже не був карим; шия зігнута, потилиця проломлена, та член — напоготові.

Саме на нього передусім звернув увагу персонал готелю. В моїй крові кипів увесь бруд людських жадань.

У смерті є те, про що мертві не можуть розповідати: вона вульгарна. Перед своїм порогом вона змінює вас — і веде до кімнати, де тіло соромиться себе. Смерть змушує кашляти, сцяти і срати під себе, смердіти газами. Моє тіло гниє, а нігті й далі ростуть, перетворюючись на кігті. А я тим часом дивлюся, бачу і чекаю.

Я чув, що один багатій у Америці — з грошима і наділений шаленою владою, — помер входячи в жінку, яка не була його дружиною. Величезний, як слон, він ледь не розчавив її своєю масою. Чоловік, якого через вісімнадцять годин дружина спалила, бо не могла стерпіти запаху іншої на його тілі.

Я тоді теж входив у жінку, чиє ім’я не можу пригадати, та вона зупинила мене, нарікаючи на спрагу. «Але в нас є вино». — «А льоду можеш принести?» — «Хто ж кладе лід у вино?» — «Я. Я ще багато чого зроблю, якщо ти принесеш мені лід». Я вибіг голий, зі сміхом. Надворі п’ята ранку. Пройшов коридором навшпиньки, як Крихітка Віллі Вінкі. Мертві мають свій запах, але його мають і вбивці. У моїй смерті винні двоє — той, хто її забажав, і той, хто її заподіяв. Перед тим як я полетів через поручні, запахло лимонником і багнюкою, і лише потім пролунав оглушливий гуркіт об мармурову й чисту, як дзеркало, підлогу.

Я в домі чоловіка, який мене вбив. Я не відчуваю свого запаху на його руках — лише душок давньої смерті. Не сморід, а швидше згадка про нього — вже іржавий запах крові старого вбивства; солодкавий сморід гнилої приманки у вигляді тіла, яке вже п’ять днів як мертве. У світі живих він

тепер зрілий мужчина, якому байдуже, що від нього тхне — як від злодюжки, що нап’яв на себе дорогий костюм із чужого плеча. Ось тільки костюма на ньому немає. Коли мене знайшли, я був голим, а він голий тепер, коли його знайшов я. Його живіт помітно округлився, а під час ритмічних рухів уперед-назад на спині з’являються жирні складки; а ще йому б не завадило знову підфарбувати волосся на потилиці. Його тіло вдаряється об тіло партнерки з характерним вологим ляп, ляп, ляп. Він стогне над нею, першою віце-міс, яку взяв за дружину. Ліжко схоже на поле бою. Бачачи, що чоловік не зупиняється, вона плескає його по плечі. Його голова — майже в подушці, а жінка своєю не може навіть ворухнути. Відчуваючи, що з-під нього не вирватися, вона ще дужче ляскає чоловіка по плечі. Той стогне, а жінка марно намагається його відштовхнути — вже кулаком: «Сучий сину, не вистачало мені ще завагітніти!» Він тисне на неї всім тілом, аж поки не кінчає і видихає на всю кімнату. «Хай Ямайці знають: у лідерів виходить все!» — майже проголошує він, і я вперше за роки чую його голос, хоча минули не роки. Я приголомшений: голос анітрохи не змінився, — такий же «неправильний» акцент, хоча він намагається говорити правильно. Я опинився не там і не тоді; можливо, вона під своїм чоловіком відчуває те ж саме — перша віце-міс, з якою він одружився, не зумівши здобути саму «Міс Ямайку». Попри те що її батько хотів, щоб вона вийшла заміж за чистокровного білого. «Нехай у мене буде закреп, але я не дозволю, щоб моя паршива дочка пішла заміж за якогось сирійця з ліванською галантереєю!» — казав він.

Я не пам’ятаю ім’я жінки, в яку входив. Я її ні разу не бачив, та й не знаю, де її шукати. Може, то було кохання, але привиди переслідують через тугу, а в мене її немає. Може, то було не кохання — або я не привид. Або ж моя туга — не за нею. Хто просить льоду у вино? Чи знала вона, що він чекав мене за дверима? Хтось назвав мене калічним павуком із членом. Не персонал готелю: їм слово «калічний» не відоме. Може, той, хто зрадів моїй смерті? Я не пам’ятаю його обличчя.

Перша віце-міс відштовхує чоловіка і сердито шепоче: «Добре, що я не забула про сперміцидну піну». — «Ти... хіба... не знаєш? — шумно пихкає він. — Контрацептиви — це змова, щоб знищити чорношкірих!» — і регоче. Потім перекочується на спину і пестить себе. Я б не проти забратися всередину нього — і хапнути хоч дещицю від його кайфу, та вже біля його ніг чую носом дух понад сотні мерців. Десь розбивається склянка, і вони здригаються. Її сорочка задерта над грудьми, і вона її опускає. «Прибити б того кота і тебе разом з ним!» — бурчить він і встає. Я спостерігаю, як товстий живіт перестає трястися, а щоки — роздуватися; його волосся навіть від сексу не скуйовдилося — прилизане, як у Залізного Дроворуба. Але дивлячись на нього, мені хочеться жити, злягатися, старіти.

Меблі для спальні вона підібрала, вочевидь, сама: шишечки, вигини, різьблення у вигляді виноградної лози. Зі стелі звисає протимоскітна сітка. У кутку ховається телевізор; двері у ванну відчинені, але світло не ввімкнене. Він завжди вважав збоченцями людей з відчуттям стилю та краси. Я пам’ятаю, як, від’їжджаючи, він сказав це стосовно одного з членів партії. Я ніколи не поділяв цю його неприязнь до естетизму, бо щороку бачився з Ноелом Ковардом[162] і називав його «дядечком» (як і його супутника).

Чоловік, який убив мене, тягнеться за пістолетом, що лежить напоготові на столику біля ліжка; при цьому його штани залишаються валятися на підлозі. Перша віце-міс вказує на них, але він жартує, що немає сенсу вдягатися — аж раптом там на нього чекає вільна печерка, — і йде в сусідню кімнату. Я хотів би лишитися з нею, бо мені цікаво, як вона відреагує на його слова.

У вітальні — чоловік, якого я ніяк не можу пригадати. Вітальня схожа на цвинтар: від неї тхне мертвяками. Смердить і від гостя. Він схожий на чорношкірого, а може, на азійця, а можливо, це тіні змінюють його личину. Я вже відчуваю запах його смерті. Він кашляє в склянку і каже:

— А я думав, що тут вода.

— Ти що, не знаєш, яка на вигляд пляшка білого рому? Чи ти читать розучився?

— Питать? Я спершу ковтаю, а потім питаю.

— Я кажу «читать». Чи-та-ти!

— Та я недочуваю. Забагато було бах-бах-бах, знаєш.

— Як, бомбоклат, можна сплутати ром з водою?

— Я не знаю. Раз вода у пляшках, значить, тут живуть заможні. Багацько всього, братане, у вас тут. От гівно, невже тобі тре’ така розкіш? Нескромно якось.

— Ти чекаєш від мене скромності в моєму власному домі? Чи бачиш тут щось таке, чого ще ніколи ніде не бачив?

— То ось як багатенькі заговорили...

— А бідненькі хай миються й воду п’ють біля колонки. Ти що, хочеш побалакать про класові проблеми? Як ти, бомбоклат, проліз до мене додому?

— Через двері.

— Як ти...

— Та го’ тобі. Скі’ки мо’на цих «як»?

— Хочеш побалакать про «як»? Можем побалакать. Як ти, паршивцю, проліз до мене додому... чекай... о третій ночі? Тобі скільки разів казано, що нас разом на публіці ніхто не повинен бачити?

— Ніколи не знав, що твоя спальня — на публіці. Як там господинька? Судячи зі звуків, зовсім недавно вона все робила приємно. Реально приємно.

— Слухай, чого тобі тре’?

— Знаєш, який сьо’дні день?

— Гм-м-м. Гм-м-м. Я ставлю на третє грудня. Тобто день, що йде за другим грудня.

— Ой, хва’ викаблучуваться. Ти ж знаєш, із ким говориш.

— Ні, це тобі краще пам’ятати, з ким! Влазиш до мене в дім, наче довбаний щур. Тобі пощастило, що Равід узяв відгул, інакше ти вже був би трупом. Зрозумів? Трупом.

— То я щасливчик...

— Я йду спати. Виходь так само, як увійшов.

— Я тут подумав...

— Не муч себе думками.

— Що?

— Бачте, думав він.

— Мені гроші тре’а.

— Гроші йому тре’а.

— Післязавтра.

— Завтра вже настало.

— Ближче до вечора.

— Я вже тобі сказав: не знаю, про що ти верзеш. Я не знаю про це нічого, і взагалі, я тебе майже не знаю. Папа Ло — єдиний, кого я там знаю.

— Отакої? Там? Тепер це вже там називається? Арті Дженнінгс ніколи не розмовляв, як ти.

— То ви з Артуром теревенили? Мені відомо з авторитетних джерел, що тепер він не надто балакучий.

До кімнати заходить загорнута простирадлом перша віце-міс:

— Пітере, що тут за шум? О Бо...

— Господи!.. Жінко, перестань репетувать і йди спати! Не кожен ніґер — злодій.

— Ну, мо’ цього разу твоя дружина має рацію.

— Пітере?

— Сказано: йди спать!

— Оце грюкнула... Аж наче весь будинок здригнувся. Доступ до поцьки на сьогодні вже закрився?

— Схоже, ти вчив науку поводитися з жінками в тому ж місці, де й стріляти? Дверима вона грюкнула, щоб ми не думали, ніби вона підслуховує. Повторюю для глухих. Я сказав: вона грюкнула дверима, щоб ми не думали, ніби вона підслуховує з того боку. Коротше, вона пішла.

— Ну ти й довбо...

— Стули пельку.

— Сьо'дні час розплатиться. Цього не зміниш, як би ти не хотів...

— Я вже сказав: не знаю, про що ти. І, звісно ж, не розумію, чому така потреба в грошах, адже Джосі Вейлз лише два тижні тому літав до Маямі. А знаєш, звідки я знаю, що тобі не тре' срані гроші? Бо ти літав тільки на один день. Повернувся ти, здається, рейсом о сьомій?

— То було невеличке дільце.

— У тебе дрібних не бува. Або ще одна твоя мандрівочка: на Багами. Кожен, у кого в тій країні є бізнес, має свої довбані секрети.

— Співак заграє одночасно і з Папою Ло, і з Шотою Шерифом.

— Скажи-но мені те, чого я не знаю.

— Папа Ло думає зустрітися з Шотою Шерифом і всерйоз перетерти без сторонніх вух. Вони, до речі, обидва перестали їсти свинину.

— Ого! Цього я не знав. І що вони там обидва затівають? Справді, про що вони можуть бесідувать? І що означає те, що вони обидва перестали їсти свинину? Растаманами стають? Це все Співакові справи? Він їх розкручує на розмову?

— Тобі справді тре' допомога, щоб відповісти на це питання?

— Нігере, ти говори, та не забалакуйся.

— На себе подивись... Тепер ціна зросла.

— Ти це лайно ЦРУ розкажи.

— Раста не працює на ЦРУ.

— А я, Джосі Вейлзе, не працюю на тебе. Тому скористайся моєю дурною порадою — і виходь через двері. І більш сюди не повертайся.

— Ром я беру з собою.

— Бери вже й дві склянки — може, хоч манерам навчишся.

— Ха-ха. Ну ти таки щось. Диявол, і той, глянувши на тебе, махне рукою. Ти реально щось із чимось.

Чоловік іде, не зачиняючи за собою дверей.

На цих мертвих землях є ще один чоловік, якого я не знаю. Мертвий, який помер не сам; пожежник, що відійшов би з миром, якби загинув на пожежі. Він теж у кімнаті, прийшов разом з гостем на ім’я Джосі Вейлз. Він ходить навколо нього і часом проходить крізь нього, що Вейлз помилково сприймає за протяг, від якого по тілу біжать мурахи. Він намагається вдарити Вейлза, та лише проникає наскрізь. Я колись намагався зробити те ж саме з тим, хто мене вбив, — ударити, штовхнути, стукнути, порізати, — але той лише здригався, як від остуди. Гнів минає, на відміну від спогадів. Я б сказав, що ти з ними живеш, — нестерпно гірка іронія.

Знаю я й оту його історію: він її щоразу викрикує. Ось і тепер — голосить, не бачачи, що в кімнаті я — єдиний, кого можна назвати свідком і хто його слухає. Він примчав на пожежу на Орандж-стрит, пожежник номер сім. Вогонь вирував у житловій двоповерхівці, з вікон шаленими зміями рвалося полум’я; п’ятеро дітей були вже мертві, двоє — застрелені ще до пожежі. Він схопив шланг, хоч знав, що тиск води тут безсилий, але все одно побіг через ворота. Йому обпекло праву щоку, а ліву скроню розірвало кулею. Друга куля вдарила його в груди. Третя ззаду дряпнула шию. І ось тепер він ходить за чоловіком, що відправив його до таких, як я. Джосі Вейлз вибирається через вікно. Пожежник іде слідом. День ще не почався, але вже закінчився.

Частина друга

Нічний наліт[163]

З грудня 1976 року

Ніна Берджесс

сь так живеш собі й не знаєш, поки цього не станеться, — як це воно: передчувати глибоко в душі, що за кілька хвилин тебе зґвалтують? Ох уже ця Кассандра з грецької міфології на шкільних заняттях з історії, які ніхто не слухає, яка й сама себе не чує! До тебе ще не торкнулися, але ти вже звинуватила себе, дурненьку наївну сучку. Зараз, зовсім скоро, тебе ґвалтуватиме мужик у формі, а ти думала, що ці добрі дядечки, вірні слуги закону прийдуть тобі на допомогу — і знімуть кішку з дерева, як у дитячих оповідях про Діка і Дору.

Перше, що ти усвідомлюєш, — як ятрить душу і відбирає розум оте слово «чекати», точніше, його наповнення. І тепер, чекаючи, все, про що ти можеш думати, це: як, якого біса ти лажонулася, впала й опинилася під якимось мужиком? Тебе ще не зґвалтували, але ти знаєш, що це станеться. Загроза очевидна: ти вже втретє ловиш на собі, через люстерко, неусмішливий погляд чоловіка, чия рука мимоволі тягнеться до себе в пах, готуючись до гри, від якої декому буде не до сміху.

Ця повільність сковує тебе, хоча, здавалося б, ще є час щось зробити — вискочити, пуститися навтьоки, заплющити очі й уявити Пляж Скарбів. У твоєму розпорядженні весь час на світі. Бо, коли таке відбувається, це твоя вина. Чому ти не вирвалася? Чому не втекла? Фараон чує мої думки — і тисне на газ, підвищуючи ставки. Чому ти не вириваєшся? Чому не тікаєш? Якщо відчинити дверцята, то можна вистрибнути, обхопивши коліна, і котитися, поки не зупинишся. Потім просто біжи праворуч, у чагарник, лізь через чийсь паркан — так, ти, можливо, собі щось зламаєш, але на адреналіні можна відбігти далеко, дуже далеко (цього мене теж учили в класі). Можна отримати синець на плече, можна зламати зап'ястя. Машина проноситься через четвертий світлофор. «Хочеш нас убити — вперед», — каже другий фараон і сміється.

Я чула історію про жінку, яка прийшла в поліцію заявити про зґвалтування, але їй там не повірили — і зґвалтували ще раз. Ти боїшся, ти відчуваєш запах свого поту і сподіваєшся: цей піт не означає, що вони здогадуються про твій страх. Усього кілька днів тому ти підрізала собі нігті — бо весь цей гламур до біса дорогий, — і ось тепер, через те що в тебе немає нігтів, щоб задряпати цих сучих синів, ти сподіваєшся, що вони про це не здогадуються. Але найбільше ти звинувачуєш себе, виправдовуючи їх ще до того як справа дійшла до суду, — де, ймовірно, засідають такі «законники», які перед тим, як податися на роботу, дисциплінують своїх дружин стусанами; так, ти найбільше гризеш себе — за те, що на тобі немає трусиків. Ти не просто лярва, як казала мати, яка зараз, здається, подивиться на тебе з осудом: мовляв, «ти сама на це напросилася». «Та невже?» — думаю я. А хто велів тобі, мамо, лишатися жінкою, коли у твій дім вдерлося троє озброєних вилупків? Отже, ти теж винна у своєму зґвалтуванні? Невдовзі я починаю розуміти, що мене трясе не від страху, а від люті. Я знімаю правий черевичок — той, що з підбором, — і міцно стискаю. Щойно вони відчинять дверцята, один з них залишиться без ока, байдуже хто. Він може мене потім побити, застрелити, оддерти в дупу, але решту життя він житиме, знаючи, що ця пиздося взяла з нього плату.

Не можу уявити нічого гіршого, ніж чекати, коли тебе зґвалтують. Якщо ти мала час на це чекання, то, мабуть, мала час і на те, щоб зупинити цей ґвалт. «Якщо ти не для продажу, то не рекламуй себе», — звучать у пам'яті слова шкільної директорки, саме в цю хвилину.

Натомість ти вже обмірковуєш своє життя після зґвалтування: як ти купуватимеш собі спідниці — довші, а панчохи — коротші, трохи вище коліна, в яких здаватимешся старою, а сукні — з оборками, як у перших кадрах «Будиночка в довбаних преріях»[164]. Я перестану доглядати за волоссям, голити ноги і пахви. Припиню користуватися косметикою. Повернуся до черевиків без підборів і вийду заміж за чоловіка із Сволловфілдської церкви[165], який буде до мене терплячий: темношкірий, він простить мені все за те, що я народжу йому світлошкірих дітей (це і буде суттю нашої

угоди). Хочеться заволати: «Зупиніть машину! Ось вам мій передок, і покінчімо з цим», — але виходить дуже вже круто, так, наче цим ти хочеш нагнати на них страху, і ти знаєш, що з твого рота ці слова не прозвучать. І не з пристойності, трясця його матері, а просто через те, що тобі забракне духу. І тому ти ненавидиш цих клятих фараонів ще дужче — бо вони знущаються з тебе, як з пташки, зачиненої в клітку з їхньою кішкою. Все одно як людина, що копає собі могилу і бачить: лишилося небагато, — і розтягує час, тому що бачить і те неминуче, що має статися.

Не знаю, що я в біса таке плету, але я точно вживаю нецензурні слова надто вже часто. Ще трохи такої лайки, і мене можна буде назвати Кім-Марі Берджесс. Це їй місце в такій-ось машині, їй — з її вправами у вільному коханні... Ні. Це підло й лукаво — бажати таке власній сестрі! Але я просто не можу думати про щось інше. На таке не заслуговує ніхто. Хоча вона заслуговує на це більше, ніж я.

Щоб дістатися Гейвендейлу, вони мали повернути ліворуч. Однак повернули праворуч, у бік центру, сказавши, що є коротший шлях. Вони саме розмовляють, і один каже, що ще ніколи такого не бачив: прем’єр влаштовує вибори і до них лишилося всього два тижні.

— Махлярство[166] якесь, — каже він.

— А тобі що з то’о? — каже другий. — Можна подумати, ти в нас соціалістом збираєшся стати.

— Ти ко’о паршивим соціалістом назвав? Лучче вже назви мене кулі чи растою.

— А ти, цукерочко солоденька, любиш соціалістів чи раст?

— Ха-ха, — сміється другий.

— Ой, геть забув... Тобі подобаються дапі — такі ж, як ти.

Мені хочеться брякнути: «Вибачте, я дуже зайнята роздумами над тим, як сліду сімдесят шостому році поводитися жінкам: самим себе трахати чи все ще дозволяти трахати себе мужикам», — але натомість я кажу:

— Вибачте?

— Расти чи соціалісти? Ми чекаємо твоєї відповіді.

— А як близько той ваш короткий шлях?

— Він тим ближче, чим ти тихіше сидітимеш і краще поводитимешся. І... Що за йоханий бабай! Скі’ки мо’на вже трусить, бомбоклат, попіл мені на форму!

— Ну то струси його.

— От же срака!

— Ну то спини машину. Все ’дно мотору тре’ дати відпочити.

І ось вони зупиняють автомобіль. Я вже не дістаю їх словами, що мені треба додому. Я знаю, що в них на думці. Будь-якій жінці, яка вештається за північ по Гоуп-роуду в черевичку з одним підбором, навряд чи кудись треба. Може, ці вибори призначили занадто швидко. Може, комунізм не таке вже й зло, — принаймні я жодного разу не чула ні про одного хворого кубинця чи кубинця з поганими зубами. І може, це означає, що наше життя хоч у чомусь та поліпшиться й іноді корисно новини читати іспанською. Я не знаю. Не знаю нічого, крім того, що мені вже остобісіло чекати, коли ці фараони, врешті, залишать мене де-небудь у канаві. Краще б я боялася. Частина мене знає, що мені слід боятися, і хоче боятися; зрештою, що кажуть про таких жінок, як я, якщо я насправді — не така? Вони обидва, обіпершись на автомобіль, загороджують мої дверцята. Зараз, прямо зараз можна вибратися з іншого боку салону і бігти, — але я цього не роблю. Може, вони мене таки не зґвалтують. Може, зроблять щось не таке вже й погане, а може, навіть добре; добре чи погане, але однаково краще, ніж те нічого, яким я займалася весь день і вечір. Вже скоро ранок. І це все — його провина, провина його охорони і провина взагалі цього клятого концерту за мир. Країни. Бога. Що там за Богом — не знаю, але швидше б вони з усім цим покінчили.

— Вчора ввечері показували «Старскі та Гатч». Серія — просто бомба. Коротше, Старскі отримав заштрик із секретною отрутою, чув? І у брата тільки двадцять чотири години, щоб знайти, хто його штрикнув, інакше йому капець, і...

— А я взагалі не знаю, хто з них Старскі, а хто Гатч. І чому вони такі ням-ням, як ті содоміти?

— Чуваче, у тебе кожен — як не батон, то содоміт. Якщо мужик не має жінки, ти вже вважаєш, це тому, що він батон. Цирк на дроті. Але я все не можу втямити, чо’о це машина наче сіпається, особливо на швидкості?

— Хочеш, перевірю на швидкості?

— А солоденьку на задньому сидінні не приб’єш?

Почувши, що вони згадують про мене, я питаю:

— Так ми їдемо в Гейвендейл чи мені вже далі пішки?

— Ха. А ти ’наєш, де ти?

— Кінгстон — він і є Кінгстон.

— Ха-ха! Хто тобі сказав, що ти в Кінгстоні? Солоденька дупко, котрий з нас миліший: я чи мій братан? Га? Котрому з нас стати твоїм бойфрендом?

— Якщо ви збираєтеся мене зґвалтувати, то краще б уже зробили це — і лишили в канаві, куди скидаєте жінок. Тільки не наводьте на мене нудьгу своєю сраною балаканиною.

В одного фараона сигарета випадає з рота. Вони перезираються — і довгенько мовчать. Так довго, що я подумки нараховую кілька хвилин. Вони не просто

мовчать, а навіть не розмовляють між собою, ніби мої слова відібрали в них усе, що вони хотіли сказати один одному чи мені. Я не прошу вибачення — бо ж, як на те пішло, що має думати жінка, коли двоє незнайомців відвозять її в геть незнайоме місце, тим більше що їхати туди вона не просила? Та ще й серед ночі, коли вона може сподіватися тільки на те, що, як заволає, темрява не залишиться глухою.

Вони відвозять мене додому. Той, що курив, каже: коли наступного разу ти шукатимеш пригод на свою сраку кажи заздалегідь, щоб тебе можна було відвезти й лишити там, де потім можна знайти.

І вони їдуть геть.

Це сталося чотири години тому, а я досі не сплю. Я в ліжку, все в тому ж одязі, який був на мені весь день, і не звертаю уваги на те, що ноги в мене, як і раніше, аж горять, а бруд замастив простирадла. Хочеться їсти, але я не ворушуся. Хочеться почухати ноги, але я лежу мов уклякла. Хочеться посцяти, стати під душ, змити з себе день, який минув, — але я й далі лежу собі колодою. З учорашнього ранку я нічого не їла, бо хіба можна назвати їжею грейпфрут, розрізаний навпіл і присмачений для соковитості цукром, — саме те, що, за словами матері, призводить до раннього діабету. Мама в мене так боїться біди, що біда до неї аж липне — просто тому, що вони з тою бідою постійно потребують одна одної. Завтра концерт за мир, і досить буде одного пострілу — всього одного, навіть попереджувального пострілу в повітря, — щоб усе тут вибухнуло пеклом. Якось, цього року, на стадіоні несподівано почався дощик, і натовп запанікував. Лише п’ятнадцять хвилин переполоху — і на смерть затоптали одинадцятеро людей. У нього ніхто не стрілятиме, просто не наважиться, але цього й не треба. От чорт, якби я знала, що ННП затіває таку грандіозну акцію, до якої лишається менш як дванадцять годин, я б теж прихопила туди пістолет.

Ця країна розгойдується в анархії вже так довго, що будь-який перебіг подій неминуче призведе до розрядки напруженості: вибухом, крахом. Я говорю це ніби не від себе. Господи Ісусе, та я ж говорю — як Кіммі, а точніше, як її інший бойфренд — не раста, а комуніст. Здоровані з ЛПЯ обов’язково зійдуться в парку, в затишному його кутку — можливо, біля пам’ятника Маркусу Ґарві[167], — і в кого-небудь таки пальнуть. Пристрелити буде досить лише одного. Потім вони розбіжаться, але натовп не зупиниться, поки не спалить пів-Кінгстона. Підніме голову Копенгаген, але та юрба на той час буде вже нездоланно великою, — і коли почнеться бійня, хвилі гніву добіжать до самого Гейвендейлу. Той натовп спалить Копенгаген дотла, вбиваючи всіх підряд, а люди з Копенгагену спалять Вісім Провулків, вбиваючи й там усіх підряд, — і величезне цунамі, піднявшись від бухти, змиє всі тіла, і всю ту кров, і всю ту музику, і все оте лайно з гето в море, і може — кажу лише: може, — моя мати нарешті перестане загортатися, як мумія, в простирадло лише заради того, щоб оберегти від поганих людей свою вагіну, і збереже розум, і засне спокійно.

Папа Ло

сь що ще скажу, високоповажні жентельмени. Ніколи не показуйте спину білому парубійку. Після задушливої безмісячної ночі думається ті'ки про те, що в повітрі віє якоюсь зрадою, може, од Бога, може, од людини, — але ніколи не показуйте спину білому парубійку. Станете спиною до білого парубійка, що п'є вашу чоловічу пекельну воду і червоніє від вогняних спецій, — і він повернеться до себе в Америку й напише, що тутешні люди пригощали його юшкою з козячої голови і що юшку ту вони приправляють кров'ю. Станете спиною до білого парубійка, коли він каже, що прибув до гето в пошуках ритмів, — і назад у Англію він поїде з пачкою ваших сорокап'яток, на яких він розбагатіє, а ви залишитеся бідняками. Станете спиною до білого парубійка — і він заявить, що це він «застрелив шерифа», хто ж іще? І опустить вас до другорядних ролей, а сам вийде на сцену і скаже: «Оцим чорносраким, оцим ось ніґерам і арабам, і цим йобаним ямайцям і йобаним бла-бла-бла тут не місце, вони нам тут не потрібні». Це Англія, біла країна, і тому він вважає, що ніґер ніколи не читав «Мелоді Мейкер»[168]. Співак докумекав до всього цього тижнів зо два тому у своєму будинку на Гоуп-роуді, коли готувався до концерту за мир.

Авжеж, це було лише кілька тижнів тому. Може, навіть два. Співак зі своїм гуртом репетирував з ранку до ночі. Джуді відкликала його вбік і сказала, що один рядок, який він співає, — «під гнітом пристойності» — нагадує девіз ННП, і, якщо він озвучить його на концерті, багато хто подумає, що він підтримує ННП, про що й так уже ходять чутки. Вони ще кілька разів проганяють пісню, і тут з'являється цей білий парубійко. Просто виникає нізвідки, наче маг: «пух!» — і він вже тут.

— Е-е, ти звідки взявся, босе? — питає барабанник.

— Знадвору.

— Ти з Крисом?

— Ні.

— Ти — хлопець із «Роллінг стоуну»?

— Ні.

— З «Мелоді мейкеру»?

— Ні.

— «Нью м'юзікал експресу»?

— Ні.

— З плантації?

— Га? Ні.

— То тебе не Кіт Ричардс підіслав із травою? Такої травички, як у нього, нема навіть у Джемдауні.

— Ні.

Виходить Співак, з'ясувати, що це за білий парубійко об'явився в студії — навіть не на подвір'ї перед будинком, де постійно товчуться білі, зазвичай з довгим волоссям, заплетеним начебто в дреди, у темних окулярах та фірмових футболках («Хлопці, ви тут всі такі кльові з вашим реґі, такі авангардні... А марихуани у вас часом немає?»). Але в цього зайди вигляд не приблуди, який звідкись прибіг, шукаючи хтозна-чого. Співак питає, як його звати, але тут музиканти кличуть його до праці, і він повертається на репетицію. Від трав'яного диму білий парубійко відмахується, як від рою комарів, і, здається, навіть не дихає. Під ритм він киває головою, але в ритм не втрапляє, як і більшість білих. Він ніби чекає, коли все завершиться. Гурт його ігнорує, а коли пісня закінчується, гостя вже й слід прохолов.

Приблизно в цей час Співак іде на кухню, як зазвичай, за апельсином чи грейпфрутом, — а там знову цей білий парубійко, наче ждав його. Він дивиться повз Співака і питає: «А що означає „Божевільна лисина"[169]»? І, не дочекавшись відповіді, починає співати — «вони безумні, вони безумні», — так, наче прагне відчути слова і зрозуміти. «А ти чув, що кілька місяців тому сказав про тебе Ерик Клептон[170]? Це щось нечуване. Цей красунчик виліз на сцену і заявив: „Британія — для білих! Усіх цих чорносраких, усіх цих арабів і всіх довбаних ямайців гнати втришия" — ні, ну ти уявляєш? Ось прямо так і сказав: „Всіх довбаних ямайців" Оце так! Хоча хто, як не він, зробив на тебе кавер[171]? Ось і виходить, що ніколи точно не знаєш, хто твої друзі». Співак йому відповідає, що завжди знає точно, хто йому друг, а хто ворог, але білий парубійко продовжує з таким виглядом, наче говорить сам до себе. На кухню заходять двоє з гурту і просто чуманіють, побачивши знову цього чувака, — ну просто магія, не інакше. «Йоу, братику, — каже один, — тебе, схоже, туристичний автобус загубив». Але той не сміється і навіть не хехекає — ну, типу хе-хе-хе-хе, як це роблять білі, коли до пуття не знають, жартують з ними чи ні.

— Бог. Бог. Бог. Знаєш, з чим у Бога проблема? — каже білий зайда. — Ну, я про Єгову, Ісуса, Ягве, Аллаха, вашого Джа... Та байдуже, якими ще сраними іменами його можна назвати...

— Ану не хули Його імператорську величність[172].

— Коротше, у Бога проблема в тому, що йому весь час потрібне прославляння, так? Увага, хвала, визнання. Він же сам сказав: «У всіх твоїх путях думай про нього»[173]. А якщо перестати звертати увагу чи кликати його на ім'я, він начебто просто перестає існувати.

— Братане...

— А ось дияволу, йому визнання не потрібне, швидше навпаки: що більше тишком-нишком, то краще.

— Босе, що ти...

— Я про те, що він не вимагає від тебе ні свого точного імені, ні прізвища, ні клички, — його навіть згадувати не треба. Як на мене, диявол може бути де завгодно, довкола і скрізь.

— Йоу, останній автобус з туристами ось-ось відходить. Диви, щоб не довелося тобі шукати таксі.

— Та вже якось розберуся.

— Але в нас тут репетиція, і... Стривай-но! Сьогодні ж туравтобусів нема. Звідки ти, бляха, взявся?

Весь цей час Співак мовчить. Запитання замість нього ставлять хлопці з гурту. Парубійко походжає по кухні, дивиться у вікно, на плиту, бере грейпфрут. Вивчає його, підкидає двічі в повітрі і кладе на місце.

— То про що «Божевільна лисина»?

— Братане, «Божевільна лисина» — про божевільну лисину. Якщо людині тре' роз'яснювати свою пісню, то вона має писати роз'яснення, а не пісню.

— Туш.

— Що?

— А «Я Конго-бонго»? «Я Конго-бонго» з «Модного дреда»? «Я застрелив шерифа» — з цим усе зрозуміло, це метафора, так? Ізми та азми. А я хочу дізнатися, що сталося з тим чоловіком, який співав солодкі пісеньки на зразок «Пригадай усе». Це тому, що ті двоє від тебе пішли? Що сталося з любов'ю, яка ятрить усім серця? Або ось «Палю і грабую» — вона чимось перегукується з «Танцями на вулиці»[174]? Ну, знаєш, сердита ніґерська музика.

Чорних, які живуть на Ямайці все своє життя, слово «ніґер» анітрохи не дратує. А ось чорних, які з Америки, — зовсім інша історія. Хтось із музикантів вихоплюється: «Що за бомбоклат?», але швидко змовкає. Білий парубійко не на своїй території, нема в нього ні м'язів, ні волини, та все 'дно поводиться так, наче все тут — його. Однак цього зайду не сміє зачепити ніхто — він же білий. Я ж знаю. Знаю, що це ведеться ще з часів рабства. Ямайці люблять хвалитися, які вони були непокірні негри, найнепокірніші на всьому світі, але правда в тому, що коли рабовласник вирушав до лісу з дюжиною своїх рабів, декого з яких він батожив кілька днів тому, то жоден ніґер анічогісінько не смів з ним зробити.

— Новий альбом, схоже, злетить до самих верхівок чартів. Тур у тебе вже розписано як по нотах: Швеція, Німеччина, «Гаммерсміт одеон»[175], Нью-Йорк. Ви тут взагалі-то американське радіо слухаєте? Ну, я до того, що особисто я проти чорних нічого не маю, Джимі Гендрикс[176] там, і всяке таке. Але знаєте що? Джимі помер, а рок-н-рол все одно залишається рок-н-ролом: «Діп Перпл», «Бакмен-Тернер овердрайв»[177], «Оральний секс»[178]. Їм не треба ніякого маскараду, не треба вдавати, що ти — рок-зірка... «Мій хлопчик льодяник» — теж була гарна пісня, чудова пісня, класний ритм. Ох, як же я люблю Міллі Смолл[179]: вона просто прийшла, зробила ґіт — і пішла... У мене від вас серце шаленіє, ха!

До цього часу парубійко почав відступати, бо бачив, що його оточують. Але не схоже, що він нервує, лише триндить без угаву, і ніхто його не розуміє. Співак мовчить.

— Америка? Ми переживаємо суворі часи. Просто реально суворі. Нам треба зібратися. Не вистачало ще, щоб який-небудь баламут підняв на вуха весь небажаний елемент. Рок-н-рол є рок-н-рол, але і в нього є свої фанати-екстремали... Ви ж бачите, я намагаюся довести це до вас по-доброму. Але рок... рок, він — для справжніх американців. І вам усім треба припинити нарощувати свою глядацьку масу... мейнстримній Америці ваш месидж ні до чого, тож гарненько подумайте щодо цих ваших гастролей... Може, вам слід триматися берегів. І не пхатися в глибину мейнстримної Америки.

Він говорить це знову й знову, то з того боку, то з іншого, новими словами і тими ж словами, аж поки йому не здається, що його слова стають зрозумілими. Але, як завжди, білий парубійко вважає чорношкірих за придурків. Хоча його розкусили ще тоді, коли він тільки-но ввійшов у двері, — як і його головний «месидж»: не зв'язуйтеся з білими.

Парубійко ні на кого не дивиться, чекає, поки його слова осядуть. За якусь хвилину чи дві він каже, що не хоче повертатися сюди знову. Потім каже про всі ці тимчасові візи для гастролерів, що лежать на столі в якогось перевтомленого клерка в посольстві. Співак усе мовчить.

— «Мій хлопчик льодяник» — оце так пісня. Це справді пісня, — каже він і виходить через кухонні двері.

У кімнаті зо хвилину панує тиша, а тоді хтось викрикує щось на адресу «білого бомбоклата» — і кидається слідом за ним у двері. Але той уже й слід забрав за собою. Пух — і нема.

Дехто каже, що то навідувався диявол власною персоною. Але надворі грудень тисяча дев'ятсот сімдесят шостого, і якщо раста не працює на ЦРУ, то це робить хтось інший. Я питаю охорону, як вони його пропустили, а вони знизують плечима: він просто пройшов повз них з таким діловим видом, ніби він — куди важливіша за них особа, таким, що вони не могли не пропустити. Мені це відомо, Співакові це відомо. Ніхто з такою шкірою, як у нас, не торкнеться до тих, у кого шкіра, як у отого. Співак тепер підозрює всіх, навіть мене, гадаю. Моє ім'я замішане з ЛПЯ, і всі вже вважають, що це ЛПЯ працює на ЦРУ, особливо після того як з порту зник вантаж нібито не зброї: пух — і нема. Але цей білий парубійко не погрожував Співакові й не застерігав його, щоб той скасував концерт за мир, — як інші, що телефонують і хекають у трубку, або надсилають телеграми, або залишають в охорони записки, або стріляють у повітря, коли проносяться повз будинок на байках. Співак не боїться нікого, хто погрожує йому в обличчя.

Але він не говорить про те, про що остерігаюся сказати я. Що все повертається до мене. Я найпоганіша людина в Копенгаґені. Але ця «поганість» нині вже нічого не означає. Погане не може змагатися з підступним. Погане не може змагатися зі злим. Я бачу, що мене — як бика — виводять на відкрите пасовисько, і всі на мене дивляться, бо політика — це нова гра, і в неї повинна грати інакша людина. Політики приходять пізно вночі поговорити з Джосі Вейлзом, а не зі мною. Джосі Вейлза я знаю. Я був

тут тисяча дев’ятсот шістдесят шостого року, коли вони, ці політики, вирвали з Джосі душу, — але тільки йому відомо, що туди вклали натомість.

Що ж до інших людей, то білий чолов’яга з Америки і білий чолов’яга з Ямайки (навіть не білий — араб, який трахає англійську блондинку, щоб їхні діти були повністю вільні) — вони теж погрожують Співакові. Все тому, що Патлач хоче співати свої гітові пісні та висловлювати свою думку. Навіть тепер ніхто не знає, звідки прийшов той білий парубійко, і ніхто його більше не бачив — ні в посольстві, ні в «Мейфері», ні в жодному клубі — «Ямайці», в «Ліґені» чи «Поло» — в жодному місці, де білі іноземці тусять з місцевими білими. Може, він тут навіть не живе, а просто прилетів заради того єдиного завдання. Відтоді сек’юриті на вході подвоїли, але потім нашу охорону змінив загін «Ехо». Будь-які охоронці кращі за поліцію, але охоронцям від ННП я не довіряю.

Чоловік, який знає, що має ворога, мусить постійно бути напоготові. Чоловік, який знає, що має ворога, мусить спати з одним розплющеним оком. Але коли чоловік має надто багато ворогів, він незабаром зводить їх усіх до одного рівня, забуваючи розрізняти, і починає вважати, що кожен ворог — це той самий ворог. Співак про білого зайду й не згадує, а я от думаю про ньо’о весь час. Якось я запитав Співака, яким був той білий парубійко, а він на це тільки руками розвів. «Як білий парубійко», — каже.

Джосі Вейлз

авіть такої задушливої ночі (скоро світатиме), навіть у комендантську годину (бо цей луб’яний уряд не годен впоратися з лайном), через дорогу від Співакового будинку видно, як на Гоуп-роуді працює шльондра. А може, навіть і не шльондра. Може, просто ще одна покинута жінка (їх у Кінгстоні тьма-тьмуща), яка вірить, що Співак має те, чого вона шукала все своє життя. Кажу вам: якщо контрацепція — це змова, щоб винищити чорношкірих, то Співак — це змова, щоб їх розплодити. Навіть респектабельні батьки з Айриштауну, Оґесттауну[180] чи інших місць, де живуть багатії, відсилають своїх дочок приятелювати з Растаманом, щоб той зачав їм багате потомство. Але ця, яку я побачив, коли звернув на Гоуп-роуд, щоб забрати Бам-Бама, просто стирчала там, як опудало. Наче й нічим не торгувала. Може, вона привид. Щось спокушало мене підійти до неї й поцікавитися: «Скільки? У комендантську годину знижки робиш?» Та я стримався.

Бам-Бам, коли з ним довго разом, завжди починає розпитувати про те про се: наприклад, чи знав я його батька і де поділись оті черевики «Кларкс» із будинку, де він колись жив. Не люблю я теревені розводити, усі ці словесні ігри — це Віперова фішка, а не моя.

Віпер саме зі мною. Уже від’їжджаючи, я дотумкав, що він хоче потрахатись у моєму «Датсуні», — і гукнув, щоб він мене зачекав. Я все ще даю йому водити машину. Ми їдемо назад у Копенгаген, повз будинок Папи Ло — і я

бачу, як він сидить там на веранді, ніби дядечко Римус[181]. Рано чи пізно Папа захоче зі мною про все перетерти, але зазвичай у таких випадках він говорить про всілякі дурниці. Він дуже змінився відтоді, як почав думати.

Я вдома години вже дві, може, три. Щось підказує мені, що цієї ночі ніхто не спатиме. Мені це не подобається. Віпер вважає, що все круто. Я не люблю мати справу з жовтодзьобими, але Віпер переконаний, що все чудово. Хоча, якщо розібратися, Віпер по суті ще теж дитя. А нині він під кайфом, трахає в моїй тачці дівку з «Рожевої леді». Він змусив мене покружляти біля бару, щоб її підібрати, після того як ми замкнули тих хлопців у халупі біля переїзду. Ця тугодумка Лерлетт, кажуть, була єдиною з Арденнської середньої школи, яку туди прийняли і виключили першого ж дня. Не питайте, звідки я знаю: звісно, це Віпер мені розповів. Я йому сказав, що не може бути й мови, щоб він притяг цю шльондру в дім, де я виховую своїх дітей. А він мені: «Братику, мені й машина підійде».

І ось я слухаю, як під вікном поскрипує мій «Датсун». Треба б поспати... Якщо я не ляжу, то завтра буду сонний, а поганець не може собі дозволити бути сонним, особливо завтра. Але між Віпером, який трахається в моїй машині, і Пітером Нессером, який поводився як вилупок, бо хотів випендритись перед своєю сухореброю дружиною, в моїй голові стільки тривожних думок, що я навряд чи зможу заснути. Треба б крикнути з вікна, щоб Віпер нарешті кінчав, але тоді я скидатимусь на його старшого брата, чи на тата, чи — що куди гірше — на матусю.

І цей вилупок Пітер Нессер. Я найбільше не люблю, коли людина несеться високо. Він думає, що все знає, бо до нього, бач, прислухається дехто в партії. Але я ні в яку партію не вступатиму. Він розгулює по гето, чванливо задерши носа, бо не боїться мене. Я не хочу, щоб політикани мене боялися, я просто хочу, щоб вони розуміли: я в ігри не граю. Дівка в машині викрикує: «Засунь глибше! Ого-а-а-а... Трахни мене! Так, е-е-е... Товчи мене, як варену картоплю!» Удруге за одну ніч вислуховувати, як інші трахаються, — це вже занадто. Я відходжу од вікна.

Щоб нашкодити комусь, не обов’язково його торкатися. Усі білі переконані, що можуть позагравати з дияволом, а коли настане час — вмити руки. Я пам’ятаю, як Пітер Нессер з’явився в гето вперше. Він був у темних окулярах, щоб ніхто не міг розгледіти, що кажуть його очі. Він говорив майже як ніґер, але все ’дно було видно: учився він у Америці. Як не крути, не слід довіряти чоловікові, який на людей дивиться так, наче їх усіх можна легко замінити — від дружини до стрільців-стукачів. Він уже навіть перетирав з Віпером і Тоні Паваротті, як замінити й мене — якщо справа розростеться або стане більш заплутаною чи занадто складною для чоловіка, що не ходив у середню школу.

Так, це його виборчий округ, він має голоси і його жінка — з місцевих. Однак він почав плутати, що представляти людей ще не означає ними володіти. Тож невдовзі він і за це розплатиться. Не зі мною, так з кимось іншим. Таким, як я, до сраки середня школа, бо ми вже здобули свої дипломи — задовго до того як Пітер Нессер почав навідувати нас ночами на машині з багажником, набитим волинами. Ще до того як Пітер Нессер зрозумів, що для нього буде краще, якщо Копенгаген і Вісім Провулків воюватимуть і далі. «Треба зробити так, щоб вони загинули в боротьбі за мир», — отакі мої

слова. До того часу будинок у Маямі добудується, а такі, як Пітер Нессер, почнуть прогинатися під власною вагою.

Довбаний Віпер. Але він хоч більше не пише тому чувакові в тюрму. Кому саме, він не каже, але я все ’дно дізнаюся. І коли я це зроблю...

— Ого-го! Оце відпад! Просто відпадний трах. Ого-го!

— Дати шматину обтертися?

— Не тре’, братане, саме вирапується, — каже він, протираючи свої тріснуті окуляри.

— Випарується.

— Що?

— Як та дівуля добереться додому?

— У неї що, хворі ноги?

— Віпере, ти дон над усіма донами.

— Ні, це якраз про тебе. Ти в нас такий дон, що тобі час зватися Донавон.

— Донован[182].

— А я як сказав? Я взагалі думав, що ти спатимеш. А ти не спиш і бурчиш, як бабця.

— Та нема вже коли спати. Забагато думок крутиться в ґолові.

— Ніщо не повинно заважати твоєму сну. Будеш усе брати в ґолову — станеш як отой старий, повз якого ми проїжджали і який сидів на веранді, як хатній пацюк.

— Знаєш, чого мені не спиться? Щось із тими пацанами не сходиться.

— Вони вміють цілитись і тиснути на собачку. Досить їх опікати.

— Кажу тобі: мені не подобається працювати з купою людців, яким я не довіряю.

— Ти ж сам їх найняв.

— Ні, наймав їх я, а ти мав сказати «так» або «ні». Це ж ти набрав самих жовтодзьобих. Я тобі кажу: ще не пізно підігнати «Тек-9»[183] і подзвонити в Нью-Йорк Чайнаменові.

— Ні.

— Гукнути Буллмена, Тоні Паваротті, Джонні...

— Ні! Ти несеш маячню, як сраний ідійот! На них же нема управи! Дай їм тільки шанс — половина в потрібний момент розбіжиться, а друга ще й спробує тебе вбити. І це я чую від мозку Копенгагену? Ти не вмієш контролювати. Хоч ти й не сидів, але так і не навчився рулити людьми. Нам потрібні такі пацани, які, коли я їм скажу йти вліво, підуть вліво, а вкажу вправо — підуть вправо. Жовторотик усе робитиме зразу, а мужик надто довго роздумуватиме, — як оце ти зараз. А треба так: береш пацана, муштруєш і садиш на голку та ніздрю, поки єдине у світі, чого йому від тебе треба, — щоб ти казав йому, що робити.

— Ти й цьому в буцегарні навчився? Думаєш, я не доганяю, про яких пацанів ти кажеш? Таких можна використати тільки раз, січеш? Один раз — і їм капець.

— А хто каже, що ми їх використаємо двічі? Га? Бам-Бам — твій любий хлопчик, чи що?

— Мені не подобається дебільна пацанва.

— Хай вони попаряться в халупі. Хай зійдуть потом. Щоб заповзли в куток і молили тебе про порошок. Сам побачиш, коли ми за ними прийдемо.

— Тобі тре’ стрілець чи зомбі?

— Нехай посидять, пропітніють. Коли ми до них прийдемо, вони будуть готові стріляти в самого Бога.

— Ану, паршивцю, не зневажай Бога в мойому, бомбоклат, домі!

— А то що — Бозя мене вразить громом і блискавкою?

— А то я візьму, бомбоклат, оцю волину і шмальну в тебе!

— У-а. Братику, охолонь. Просто охолонь. Жартів не доганяєш?

— Такі паршиві жарти ні фіґа не смішні.

— Братику, опусти волину. Це ж я, це ж Віпер. Братчику, я страх як не люблю, коли на мене наводять волину, хай і жартома.

— Я схожий на жартівника?

— Джосі...

— Ні, ти скажи. Згадай хоч один сраний жарт, який ти від мене чув.

— Братику, все добре, більше не говоримо у твойому домі про Бога. Охолонь, чоловіче.

— І цих сраних мавп перестань згадувати в моєму домі.

— Так, Джосі, добре, братику, добре.

— І не думай, що я власноруч тебе не зможу пристрелити.

— Так, братику.

— А тепер сам сядь і розслабся. Я, ма’ть, таки піду посплю, а ось ти, як ми обоє знаємо, вже не спиш, як мінімум, три доби. Тож вгамуйся і влаштовуйся...

— Це тобі треба вгамуватись.

— Вгамуйся, я сказав!

Віпер приземлився на диван і збирався покласти на нього ноги, але тут побачив моє лице. Тоді він зняв взуття, поклав окуляри на столик і, врешті, уклався. Кілька хвилин він лежить нерухомо. Я потираю волину в руках. Потім він починає гиготіти, як дівчисько. Все дужче й дужче, аж поки не заливається сміхом.

— Тобі знову закортіло зі мною жартувати?

— А ти не втямив? Ти сам і є сраний жарт.

Я потираю волину в руках, тримаючи вказівний палець біля собачки.

— Ти помічав, яку байду несеш, коли розпалюєшся? І що гарячішим стаєш, то більшу байду несеш. Треба тебе ще дужче подратувати, щоб ти став тим Джосі Вейлзом, з яким я ріс.

Він сміється так заразливо, що я теж починаю сміятися, за компанію, — хоча ми з Віпером ніколи разом не росли. Він розвернувся на дивані й тепер лежить до мене спиною. Його штани злегка сповзли, і під ними видно червоні труси. Щоразу, коли він трахає жінку, я сподіваюся, що вона його зцілить. Бо в буцегарні він підхопив якусь хворобу, від чого трохи поїхав дахом. Невдовзі він починає хропіти, голосно, як у телекомедіях. Цей сучий син, що спить на моєму дивані, назвав мене «сраним ідійотом». Віпер таки ґеть здурів, проте все, що він мені сьогодні сказав, має свій божевільний сенс. Ох і марудна ж це справа — підчищати, коли основна робота вже зроблена. Однак Тоні Паваротті й інших птиць високого польоту до цієї справи справді залучати не можна. Людей з такими навичками по пальцях перелічиш, до них доводиться звертатися знову й знову. Такі специ — інструменти багаторазового використання. А є інші — ними користуєшся лише раз, а потім знищуєш.

Баррі Діфлоріо

ьома п’ятнадцять. Ми застрягли за «Фордом Ескорт», що попереду вже десять хвилин пердить чорним димом. Відчувається, що ця машина вже своє від’їздила. А мій старший, Тіммі, в цей час мугикає пісеньку, схожу на

Клептонівську «Лейлу», їй-богу! Він наспівує, сидячи на передньому сидінні, де водночас керує повномасштабною світовою війною між Суперменом та Бетменом (дружина дозволила йому грати в іграшки тільки до шкільних воріт, а виходячи з автівки, він повинен залишати їх у салоні). Господи Ісусе, нема нічого гіршого на світі, як транспортні затори третього світу: купа машин, а клятих доріг — катма. «Тусику, а що таке „клятих“?» — питає із заднього сидіння Айден, мій меншенький, і я тільки зараз зауважую, що розмірковую вголос. «Сонечко, читай свою книжку, — кажу я йому і похоплююся: — Тобто, друже. Чи ти хотів почути „чоловіче“?» Тепер спантеличений він: відстоювати свою чоловічість у чотири роки дуже непросто.

Ми їдемо Барбіканом — кругова розв'язка, єдине призначення якої, схоже, — спрямовувати транспорт до супермаркету під назвою «Мастерс». В цей час дороги забиті багатіями, що розвозять своїх діток по школах; багато з них прямують туди ж, куди і я, — до «Академії Гіллел». Я повертаю ліворуч і проїжджаю повз жінок, які не по сезону торгують бананами та манго, а також чоловіків, що продають цукрову тростину А ще «травичку» — якщо знати, як спитати. Не те щоб я її коли-небудь питав. Завдання резидента — перейнятися країною так, щоб відчувати її пульс краще, ніж ті, хто в ній живе. А потім уже можна й виїздити. Перед моїм прибуттям сюди Контора запропонувала мені прочитати книжку В.С. Найпола «Середній прохід»[184]. Мене вразило, як автор міг ось так, опинившись у якійсь країні та проживши там лише кілька днів, описати все, що там йде не так. Одного разу я подався на пляж біля готелю «Френчменз коув»[185], про який він писав, сподіваючись побачити там ледачих білих жінок і чоловіків у темних окулярах та шортах-бермудах і те, як їм прислуговують темношкірі маленькі хлопчаки. Але, як з'ясувалося, хвиля демократичного соціалізму докотилась і до цих місць.

Ми повертаємо праворуч. Потік транспорту міліє, і ми їдемо вгору, повз дво- і триповерхові будинки, серед яких чимало здаються безлюдними — не в тому сенсі, що всі на роботі й відчинено лише кілька вікон, а так, наче їхні господарі здиміли, бажаючи, ймовірно, перечекати вибори в безпечному місці.

«Гіллел» розташована просто біля підніжжя гір. Рано чи пізно дружина знов запитає, чому ми живемо в Нью-Кінгстоні, а дітей у школу доводиться возити аж у гори? В її словах є логіка, але ще зарано визнавати її правоту. Мій старший вискакує з автівки, щойно та зупиняється біля воріт. Спочатку я думаю: «Звісно, адже моя тачка недосить крута», — але тут мене осяяв здогад. Тим часом син майже прослизнув крізь ворота.

— Тімоті Діфлоріо! Стояти на місці!

Він розуміє, що попався. Обертається зі своїм фірмовим невинним виразом обличчя, мовляв: «Ти до мене говориш?»

— Що сталося, татку?

— Бетмен. Йому дуже самотньо на сидінні. Де дівся Супермен?

— Може, десь випав.

— Віддавай його мені, юначе. Бо інакше я сам тебе в клас відведу. І всю дорогу триматиму за руку.

Допомогло, бо для нього така перспектива — гірше за смерть. Він дивиться на свого молодшого братика, для якого, слава Богу, тримати батька за руку поки що найкраще в світі, що він може собі уявити. Тіммі закидає Супермена в автомобіль:

— Ну й до біса ці вавилонські штучки.

— Гей!

— Вибач, татку.

— У машині ще й твоя мама сидить.

— Вибач, мамо. Можна я піду?

Я йому дозволяю:

— Сонечко, гарної тобі різдвяної вечірки!

Гримаса на його обличчі вартує цієї поїздки. Дружина на задньому сидінні ті'ки гмикає. Місіс Діфлоріо... Я думав, вона хоч щось скаже, але її увага прикута до статті у «Воґ Паттернз»[186] — лайно про рукоділля, яке вона принесе на гурток в'язання, щоб зробити за його порадами, скажімо, новий комірець до своєї улюбленої червоної сукні. Втім, я надто цинічний. Вона ходить у клуб книголюбів, а не на гурток в'язання. Правда, з книжкою я її ніколи не бачив. На переднє сидіння вона так і не пересідає. Замість цього вона каже:

— Напевно, Санта в них буде в червоному паперовому ковпаку і з наволочкою, повною дешевих цукерок, і говоритиме: «Без проблем, ма'» — замість «Хо-хо-хо».

— О, погляньте на таткову маленьку расисточку.

— Баррі, не мели дурниць. Чорних знайомих у мене більше, ніж у тебе.

— Не знаю, як відреагувала б Неллі Матар, дізнавшись, що ти її за очі називаєш «чорною».

— Ти не зрозумів головного: минуле Різдво мало бути останнім, яке я зустріла — ми зустріли — в чужій країні.

— Господи ти мій! Мені здавалося, я сховав у надійному місці цю зламану платівку.

— Я обіцяла мамі, що Різдво ми зустрінемо у Вермонті.

— Перестань. Нічого ти їй не обіцяла, Клер. І ти забула, що твоїй мамі я подобаюся більше, ніж ти.

— От виродок, ну нащо ти таке кажеш?

— Що з вами, жінками, не так? Чому ви все перебільшуєте? Ти коли-небудь замислювалася, що твоє безперервне довбання — не найкращий спосіб домогтися свого?

— Ой, вибач, мабуть, ти переплутав мене зі своєю «степфордською дружиною»[187]. Може, повернемося додому й заберемо її?

— Ну, саме їдемо в той бік.

— Пішов ти, Баррі.

На думку мені спадає щонайменше з десяток варіантів відповіді, і серед них — той, де згадується, що в нас минулої ночі був секс. Може, це якось зніме напруження, або ж вона вкотре звинуватить мене, що я ставлюся до неї зверхньо, або ж змінить тему розмови. Хоча теми, власне, нема. Надворі третє грудня, і я маю багато що обміркувати, а ця жінка дістає мене знову й знову. Кожен контраргумент, який спадає на думку, я озвучував уже разів з десять, тому просто змовкаю. Хоча й знаю, до чого все це може призвести.

До перехрестя Леді-Масґрейв-роуду і Гоуп-роуду ми їдемо мовчки. На світлофорі вона вискакує й пересідає на переднє сидіння. Я повертаю ліворуч.

— Чим Айден займається?

— Клює носом над сторінками «Лоракса»[188].

— Угу.

— Що?

— Що що? Люба, я ж за кермом.

— Знаєш, Баррі, чоловіки на зразок тебе надто багато вимагають від своїх дружин. І ми на це погоджуємося. А знаєш чому? Бо ви запевняєте нас, що це все — тимчасово. Ми йдемо вам назустріч навіть тоді, коли «тимчасово» означає, що кожні два роки нам доводиться шукати собі нових друзів, просто щоб не померти з нудьги. Ми миримося навіть з браком уваги до дітей, позбавляємо їх стабільності без жодної на те причини, саме тоді, коли вони нарешті налагодили зв’язки...

— Зв’язки? Гм-м...

— Дозволь мені закінчити. Так, зв’язки, які ти, коли був дитиною, навряд чи приносив у жертву.

— Ти взагалі про що? Тато без упину нас перевозив з місця на місце.

— У такому разі не дивно, що ти й уявлення не маєш, що таке друзі. Мабуть, мені варто радіти, що ми, для різноманітності, хоча б в англомовній країні. А то певний час я навіть не розуміла, про що говорить мій син.

Вона може говорити скільки завгодно і про що завгодно: про наш шлюб, про дітей, про роботу, про Еквадор або про цю довбану країну і мою байдужість. Я мовчу. Але вся ця байда з її вуст доводить мене до сказу, і я починаю закипати ненавистю до неї.

— Бо ти обіцяв, обіцяв нам, що після закінчення поїздки нас чекає щось гідне, навіть якщо це означає просто більше твого часу на свою родину. Але знаєш, хто ти такий, Баррі? Ти брехун. Великий брехун, що обманює дружину і дітей, і все заради роботи, на якій ти незрозуміло чим займаєшся. Та, напевно, ти й у роботі не досяг успіху, бо навіть нормального робочого стола не маєш. Ти просто довбаний брехун.

— Прошу тебе, досить.

— Досить?

— Вгамуйся. З мене досить, Клер.

— Досить чого, Баррі? А інакше що? Запроториш нас ще на кілька років у якусь Анголу? Чи, може, на Балкани, в Марокко? Якщо ми поїдемо в Марокко, то Богом клянусь: я засмагатиму топлес.

— Досить, Клер.

— Досить? А інакше що?

— А інакше ось цей кулак влетить тобі межи очі, вилетить з твоєї довбаної потилиці — і проб’є довбане скло в тебе за головою!

Вона приймає позу і, здається, на мене не дивиться, але й на дорогу не дивиться теж. Таке буває нечасто, — їй нагадали, що її чоловік, можливо, колись заробляв на життя вбивствами, — тож западає тиша. Я міг би її отак і лишити — принаймні хоч трохи пожив би в спокої. Це був удар нижче пояса — я активізував страх, який дружина кожного агента відчуває перед своїм чоловіком. Якби я її бив, вона решту життя страждала б мовчки і навіть її довбаному таткові було б до того байдуже. Але тоді вона б не тільки мене боялася, а ще й передала б цей страх моїм дітям. І тоді я став би як інші — як, приміром, Луїс Джонсон, який, я чув, справді б’є свою дружину. Я даю їй змогу вийти переможницею з цього двобою.

— Ще бракувало засмагати топлес. Тоді ти будеш білою дівкою з ненаситною діркою. Приманка для ненаситних марокканців.

— Чудово. Тепер ти ще й виставляєш свою дружину шльондрою.

— Але ж твоя нова стрижка таки дуже сексуальна! Хоча волосся вже відростає...

Ніщо не заводить мою дружину більше, ніж відчуття, що її ігнорують. Я чую, як її невтомний голос набирає гучності. Кортить штрикнути у відповідь: «І я тебе люблю», але замість цього я обертаюся — і бачу його, що з’явився нізвідки. Його дім. Я постійно проїжджаю повз, але при цьому, здається, жодного разу на нього не дивився. Цей будинок — один з тих, що своїм виглядом натякають на багату історію. Я чув, що Леді-Мас-ґрейв-роуд

з’явився через те, що пані з таким ім’ям не на жарт перепудилася, дізнавшись, що на її маршруті спорудив собі мало не палац темношкірий хлоп, — і проклала до себе окрему дорогу. Расизм у цих місцях пекучий і в’язкий, але при цьому такий невловимий для сторонніх, що мимоволі виникає спокуса перевірити його на ямайцеві, щоб подивитися, відчує він його чи ні. А будинок Співака так і стоїть.

— Ти його що, збираєшся кудись підвозити?

— Що? Кого?

— Ми вже понад хвилину стоїмо біля його дому з увімкненим двигуном. Кого ти чекаєш, Баррі?

— Навіть не знаю, про що ти. І звідки ти знаєш, чий це будинок?

— Ні-ні, та інколи я таки вибираюся з печери, в якій ти мене тримаєш.

— Не думав, що тобі є діло до якогось... дикуна, такого запального й патлатого.

— Господи, ти геть як моя мати. А мені, між іншим, подобаються запальні й патлаті. Він як Байрон. Байрон — це...

— Припини ставитися до мене як до клятого ідіота, Клер.

— Запальний й патлатий дикун. Він схожий на чорного лева. От би мені трохи такої дикості! Але в мене за плечима — Єль[189]. Неллі вважає, що на ньому дуже гарно сидять шкіряні штани. Реально гарно.

— Хочеш, щоб я тебе знову приревнував, люба? Чимало часу збігло відтоді...

— Сонечко, я вже чотири роки нічого такого не жду. Між іншим, Неллі сказала, що сьогодні ввечері у своєму будинку він приймає гостей на честь концерту за мир, і вона...

— Не йди туди сьогодні!

— Що? Це чому ж? Мені ніхто не указ... А-а... Зажди-зажди! Що ти сказав?

— Не йди туди.

— Ні. Ти сказав: не йди туди сьогодні. Ти щось знаєш, Баррі Діфлоріо.

— Поняття не маю... Про що ти питаєш?

— Я не ставила запитань. Що ж до твоєї жахливої реакції, яка мала б спонукати мене не втручатися в чужі справи, то я тобі полегшу завдання: мені наплювати. Баррі...

— Що? Що знову, Клер? Що, в біса, таке?

— Ти проїхав лівий поворот до перукарні.

Дружина переконана, що додому хочеться тільки їй. Але я теж хочу додому. Мені до смерті хочеться додому! Тільки різниця в тому, що я вже знаю: повертатися нам нема куди. В кожному разі, там немає домівки в колишньому значенні цього слова. До того ж ми обоє забули, що з нами в машині їде малюк Айден.

Алекс Пірс

ивна річ: намагаєшся заснути, намагаєшся так, що невдовзі розумієш: ти фактично працюєш над тим, щоб зануритися в сон, — але в підсумку по-справжньому так і не засинаєш, бо в такому разі це вже не сон, а робота. Від якої досить скоро потрібна перерва.

Я відчиняю розсувні ворота: вхід для транспорту вільний. Проблема Нью-Кінгстона в тому, що він дуже вже далекий від реґі. Я ніколи не мав цієї проблеми, коли зупинявся в центрі, де завжди кипіла музика — який-небудь джем-сейшн або концерт. Але, чорт забирай, брате, це ж сімдесят шостий рік, уже майже сімдесят сьомий. Люди з посольства, яких я навіть не знаю, почали наполегливо радити мені після певної години не спускатися нижче Кросроудсу, — люди, що живуть тут уже п’ять років, але й досі пітніють до полудня. Не можна довіряти тому, хто каже тобі, що йому дужже сподобалася твоя шпальта про «Муді блюз»[190]. Та я ніколи не писав ніякої шпальти про довбаний «Муді блюз»! І навіть якби я це робив, то в жодному разі не ставив би за мету догодити якомусь бевзю.

Сон усе не приходить, тому я натягую джинси з футболкою і спускаюся вниз. Треба все ж викурити цю самокрутку. Жінка на ресепшені, здається, спить як убита, тож я вислизаю до того як вона видає мені чергове попередження для всіх білих: виходячи, замикати за собою двері. Зовні тебе охоплює зусібіч задуха. Комендантська година все ще діє, тож відчуття таке, ніби можеш нарватися на неприємності, але насправді ніяких неприємностей і близько нема. А ось і полегшення серед ночі: я бачу водія таксі, який читає «Стар» у припаркованій на стоянці машині. Я питаю, чи може він відвезти мене в якесь місце, де все ще «стрибають». Він дивиться на мене як на якийсь знайомий йому типаж, хоча, напевно, джинси на мені аж надто облиплі, волосся надміру довге, а ноги затонкі, тож з вигляду я не якийсь там гладкий довбодзьоб у футболці «Від’ямай мене», що прибув сюди відтягнутися й потішити свою цюцюрку.

— Думаю, готель «Мейфер», партнере, саме на замку, — каже таксист, і звинувачувати його в цьому не можна.

— Я не з тих білих, які шукають, куди втекти від чорних. Ти можеш мене підкинути кудись туди, де реальна гулянка?

Він дивиться на мене пильніше і навіть згортає газету. Буду брехуном, якщо скажу, що це не одне з найсильніших вражень на світі: зазвичай нерухомий і

ніби байдужий ямаєць раптом ворухнув для тебе дупою! Він дивиться так, ніби перед ним — перша жива істота, яку він зустрів за ніч. Це, безумовно, той момент, який, через власну тупість, псують 99,9% американців, коли надміру збуджуються від того, що, бач, вони сподобалися аборигену з Джемдауна, — але це реально неможливо, доки ви не склали в нього тест на відрив під реґі-ритм.

— А ти звідки знаєш, що десь щось відчинено? Комендантська година, братику мій, ту' з цим строго.

— Та ну! У неймовірно кльовому Кінгстоні? Та навіть комендантська година не замкне це місто на замок.

— Проблем шукаєш?

— Та ні, намагаюся від них утекти.

— Я тебе ні про що не питав.

— Ха. Ну то поїхали кудись, де всі стрибають, неважливо, комендантська там година чи ні. Ти мені кажеш, що весь Кінгстон нині під замком? Це в п'ятницю ввечері? Не забивай баки, містере.

— Ранок п'ятниці.

Він ще раз оглядає мене. Я ледь стримуюся, щоб не сказати: «Послухай, друже, це в мене лише вигляд дурного туриста».

— Стрибай усередину, подивимося, що можна для тебе знайти, — мовить він. — Тільки головною дорогою не поїдемо, щоб Вавилон нас не спинив.

— Рок-н-рол.

— А ось це ти скажеш, коли побачиш наші дороги, — усміхається він.

Мені хочеться сказати: «Друже, я бував у Роузтауні[191]», але це одна з помилок білих — пишатися, що побачили на Ямайці ті місця, на які не хочуть дивитися самі Ямайці. Він повіз мене в клуб «Тернтабл» на Ред-Гіллз-роуді — одній з тих вулиць, щодо яких консьєржка готелю і дає чітке попередження про обмеженість годин, протягом яких особа європеоїдного походження (так вона й сказала, їй-богу) може почуватися там у безпеці. Ми проминули гурт юнаків, що смажили курятину на бочках з-під соляри; дим туманцем стелився вздовж дороги. У припаркованих на узбіччі автомобілях сиділи чоловіки й жінки, які наминали цю смакоту з м'яким білим хлібом, заплющуючись при цьому й блаженно усміхаючись — так, наче ніхто до них ніколи не отримував такого задоволення о третій годині ночі! Здавалося, навіть виразу «комендантська година» тут ніхто не чув. Кумедно, що зрештою ми мали дістатися «Тернтабла» — клубу, де я був востаннє, коли стежив за Міком Джаґґером. Той довбограй тоді аж шаленів від місцевого колориту і від самого вигляду сракастих танцівниць: кожна звабливіша за іншу, й усі його улюбленого кольору — чорний шоколад. Таксист питає, чи бував я раніше в «Тернтаблі», і я не знаю, як відповісти: не хочу здатися надто просунутим, але водночас не хочу справити враження цілковитого невігласа.

— Зазирав кілька разів. Гей, а як там «Топ гет»? А «Тіт фо тет» хіба не перебрався вище по вулиці? Пам'ятаю, бачив там одного чувака — так нажерся, що ледь не віддав кінці у вбиральні... Бра', тільки між нами. Мені завжди був ближчим «Нептун»[192]. «Тернтабл», здається мені, дещо здає... І там грають забагато диско, а я його терпіти не можу.

Таксист дивиться на мене в дзеркальце заднього огляду так довго, що просто дивно, як він досі ні в що не врізався.

— А ти виворіт Кінгстона, бачу, знаєш, — каже він.

Це мене трохи збиває з плигу. «Нептун» мені особливо ніколи не подобався, а про «Топ гет» я бовкнув просто так, але готовий заприсягтися, що раніше він називався «Тіп-топ».

Без історії про Міка і Кіта «Тернтабл» став би звичайним вертепом, над яким треба було повісити червоний ліхтар. Тут повно публіки, ніби комендантська година її ніяк не стосується. Я взяв пива, і раптом мене хтось легенько постукав по плечу.

— Я говоритиму з тобою, поки ти відчайдушно згадуватимеш моє ім'я, — сказала вона.

— Ти завжди така розумна?

— Ні, просто хочу полегшити тобі завдання. Тут ціла купа чорношкірих жінок.

— Ти себе недосить цінуєш.

— Я себе ціную як треба. Ну, а ти як? Довго мені від тебе «Гайнекен»[193] чекати?..

Такі-от справи. А коли я прокидаюся вдосвіта, поруч у ліжку лежить вона — і важко дихає уві сні. Цікаво, чи всі ямайські жінки ось так — глибоко, але рівно — дихають уві сні, і чому? Мало що пам'ятаю з минулої ночі. Як вона опинилася зі мною в одному ліжку? Чи робив я з нею щось, чого вона мені більше не дозволить? Я хотів би її розбудити, тож кажу: «Солоденька, ну ж бо...» Я знаю, як поводитися з ямаєчками (а втім, чому тільки з ними? — з усіма іноземками). Їм треба дозволити вести тебе за собою... А місто це круте, справді круте. Два роки тому один із журналістів «Кріма»[194] потрапив до буцегарні, коли якась фанатка з Бермудів заволала «Ґвалтують!», — хоча він, за його словами, всього лише запропонував їй трахнутись по-французьки... Пам'ятаю я цю юну особу, що колись, як і вчора, присіла поруч зі мною. Розповідала, що кожного разу, коли їй кортить посмакувати життям у гето, вона їде в Бруклін. Пам'ятаю, я тоді голосно реготав. Темна-темна шкіра, пряме-пряме волосся і голос, який ну ніяк не назвеш ніжним, ну ніяк. Зрозуміло, в ту ніч ми з нею спали, а до цього ходили удвох на концерт «суперсоул», де моторошну нудьгу на всіх нагнали «Темптейшни»[195], і ні їй, ні мені не було в кайф. Якщо чесно, побачити її в «Тернтаблі» стало для мене великою радістю. Як-не-як, минув рік...

— Ну що, згадав ім’я? — запитала вона, коли ми вийшли назовні до таксі (я й не знав, що воно мене чекає). Таксист кивнув, хоча незрозуміло, схвально чи навпаки. — Я питаю: згадав чи ні?

— Ні, але ти страшенно нагадуєш мені дівчину, яку, як я знаю, звали Аїша.

— Водію, в якому готелі він зупинився?

— У «Скайлайні», міс.

— О, там простирадла чисті.

Вона спить на моєму ліжку, а я, геть голий, стою й дивлюся в дзеркало на свій живіт. І коли він устиг так округлитись? Ось у Міка Джаґґера взагалі живота немає. Я вмикаю радіо — і чую, як прем’єр-міністр оголошує по країні двотижневу готовність до загальних виборів. Прокляття, тут так усе заплутано... Цікаво, що думає Співак з приводу того, що уряд нагнав таку «позитивну хвилю» напередодні його концерту. Але чи може бути інакше, коли керманичі третього світу наче упиваються своєю значущістю на тлі загальної ейфорії? Усе це видається дуже доречним.

Мене чекав обід, а точніше — зустріч за кавою з Марком Ленсінгом. Минулого вечора я несподівано натрапив на нього у вестибюлі «Пегасу» після чергового відімкнення світла. Спустився за сигаретами, але сувенірна крамничка внизу вже зачинилася, і я подався в той готель, — і кого ж, як ви гадаєте, я там побачив у фойє? Та ще й з таким виглядом, ніби він чекає там на побачення з кимось?

— Як воно справи в нашого Антоніоні[196]? — запитав я, а він двічі хмикнув, не знаючи, відповідати серйозно чи жартом.

— Зайнятий своїм проектом по саму зав’язку, а пропозиції й далі надходять, — сказав він.

Мені кортіло поцікавитись у Марка Ленсінга, що він думає про несподіване оголошення виборів, але його, напевно, приголомшили б мої серйозні запитання про політику. І у відповідь він або бовкнув би якесь лайно, або став би розпитувати, навіщо все це мені, адже я всього лише пишу для музичного журналу, який він, за його словами, регулярно читає раз на тиждень.

У якийсь момент я обмовився, що пробував пробитися до Співака бодай на півгодинки. Можливо, Марк про це від когось чув, бо, здавалося, він відчував, що мені від нього щось треба. Я достеменно пам’ятаю його вчорашні слова: «Сердега! Може, я що-небудь і зможу для тебе зробити». Я не послав цього засранця до дідька лише тому, що, хай як це не кумедно звучить, та мені саме тієї миті стало його шкода. Адже цей невдаха роками чекав нагоди зробити послугу хоч комусь. І ось сьогодні я маю з ним обід, під час якого слухатиму розповідь про те, як він, весь такий крутий, буде фільмувати Співака своєю, теж дуже крутою, камерою, — і все це він промовлятиме з таким смаком, що куди там! Що камера дорогезна, він мені вже похвалився, але марки й моделі не назвав, вважаючи, напевно, що я на цьому не знаюся. Довбаний ідіот так, мабуть, і заснув з дурнуватою усмішечкою на губах, шепчучи собі під ніс: «Глянь-но сюди: я нарешті таки

крутіший за тебе». Ну, а мені наразі треба швиденько ковтнути кави, після чого я вже піддам жару Аїші. Поки що вона спить.

Папа Ло

акі люди, як я, люблять побалакати, всі це знають. Ми спілкуємося зі Співаком, бо він теж охочий до розмов, і навіть коли бере ґітару та видобуває з неї всілякі «ізми» й «азми», він все одно продовжує розмову. І навіть коли він римує «ізми» з «измами», то все одно чекає, коли ти йому щось на це скажеш, бо в нас же бесіда. Реґі— це не більш ніж розмова людини, її бесіда з іншими, обговорення, балачки про те про се, я б так сказав.

Але тут ось яка справа. Дехто розмовляти не любить. І як охочий поговорити парується з таким, що теж любить це діло, так і отой, хто більше схильний мовчати, є парою такому ж, як він. Людина, що таїться, — до пари такому ж потайному. Їх тягне одне до одного. Ідеш, бувало, на якусь вечірку, вечірку для своїх, — і бачиш, як Джосі Вейлз підходить до когось або, навпаки, до нього хтось підходить, і вони обидва багатозначно мовчать.

Нинішня ніч була особливо паркою, безмісячною, і день лише ось-ось народився. Я поспав усього з годину, а прокидаюся з тривогою на душі. Уже давно, навіть дуже давно, в моїй голові засіло щось, що має вийти з мого рота. Якби я був письменником, воно вилилося б з мене на папір. А якби католиком — загуло б по всій сповідальні.

Моя жінка пішла на кухню закип’ятити чаю і зготувати тушковану свинину з бататом. Вона знає, що саме я люблю, і сміється, коли я бурчу на неї за те, що вона вночі хропе, як якась ослиця. «Коли я видаю вночі інші звуки, ти чомусь не скаржишся», — огризається вона і крутить своїм задком у бік кухні. Я встигаю дотягнутися й ляснути по ньому, а вона обертається й мовить: «Дивись мені, скажу твоєму другові-співаку, що ти тихцем під’їдаєш свинину». Якусь мить я думаю, що це вона всерйоз, але вона сміється і йде, наспівуючи «Побачення з коханою». Деяких чоловіків жінкам так і не вдалося відучити поглядати в бік інших баб. Моя — змогла. Але навіть вона нічого не може вдіяти з неспокоєм у моїй душі. Вона може зробити їжу смачнішою, ніжніше погладити мене по голові, знає, коли і як відігнати людей, щоб не вештались коло нашого дому, — але вона знає, що не година знайти слів, що заспокоять мій дух.

Може тому, що надворі грудень. Зрештою, лише прочитавши Книгу Буття, можна дійти до Одкровення, чи не так? Входження в грудень змушує мене думати про січень. І не тільки тому, що ННП довела країну до ручки. Всім відомо, що на Ямайку просочилися комуняки. Сюди приїздить дедалі більше кубинців, але ніхто не замислюється над тим, що дедалі більше ямайців виїздить туди. А ті кубинці завалюються до нас із таким досвідом поводження з АК-47, ніби з ним у руках і родилися. Або взяти школу, що будується в Сент-Кетрин: там

жоден будівельник не говорить англійською. А потім, не встиг ще й сам Бог запитати: «Ану хвилиночку, що тут коїться?», як кожного другого медика в лікарнях уже кличуть Ернесто або Пабло. Але січень забере щось від мене і віддасть Джосі Вейлзу. І тепер це знає кожен.

На початку грудня, ще не давши мені жодної роботи, грошей чи бодай якогось гостинчика до Різдва, Пітер Нессер надіслав мені звісточку. Він сказав: «Передай своїм людям, щоб до Нового року і далі заготовляли більше бананів, смажили більше батату, пекли більше картоплі та жени більше рому, а ось пиріжки у фритюрі щоб смажити перестали, і взагалі забули про борошно». Я навіть не пригадаю від нього добрих слів, не пам'ятаю навіть, як ця записка дійшла до нас і розійшлася. Можливо, я взагалі не дізнався б, якби жінки не розцвірінькали.

Уперше це сталося тридцятого грудня. Другого січня — ще тричі. А потім, двадцять другого, Господь покинув Сент-Томас[197]. У тринадцятьох людей, рідних та близьких, розболілися голови, почалися блювота й судоми, дехто осліп. Вони не перестаючи, срали і срали, падали як підкошені, очунювали й знову непритомніли, трясучись так, ніби Бог уразив їх блискавкою. І навіть уже мертві, вони й далі дристали й тряслися. А померли всі в один день, після одного й того ж обіду. Чутка про це рознеслася — як поліомієліт у шістдесят четвертому, і чимало люду з переляку поховалося. «У борошні, у борошні, у борошні!» — казали всі й кожен. У борошні таїлася смерть, яка забрала життя сімнадцятьох людей. Наступного дня міністр охорони здоров'я заявив, що дешеве борошно, що прибуло на Ямайку німецьким кораблем, отруєне гербіцидом під назвою «тещина отрута». Однак Ямайка з цією отрутою знайома: вона була тут під забороною ще до того, як на екрани вийшли «Одинадцять друзів Оушена»[198].

Пітер Нессер з'явився в січні. Як і завжди, він обняв мене, але запитання ставив Джосі Вейлзові, щодо того, як ладнає з новим акумулятором його машина, і мене здивувало, що йому до цього є діло. А зі мною він розмовляв тоном іншим, ніж із Джосі Вейлзом. Про те, що МВФ — це скорочено від «Менлі Винен Фінанси», бо не може не те що врятувати країну чи захистити її, а бодай контролювати. Кумедно, що з Джосі він говорив про акумулятор, його дівчину і запрошував у вівторок зустрітися на стендовій стрільбі, а зі мною вів мову про політику. Я розповідав Джосі Вейлзу, Чайнаменові, Віперу і ще декому, що якийсь білий бізнесмен і політик приїжджали впевнитися, чи здатен прем'єр-міністр керувати країною. А коли перевірка скінчилася, вони вже навіть не були впевнені, чи той здатен упоратися хоча б із Кінгстоном.

Ніколи не було потреби окремо переконуватися, що Народна національна партія робить хоч що-небудь для кого-небудь, крім як для себе самої. Ліберальна партія прийшла в гето без умовлянь — у п'ятдесятих, коли я ще ходив до школи, — і перетворила той жахливий відстійник у щось, варте бути згаданим у комедійному телешоу «Добрі часи». Потім звели Копенгаген, і моя мати вперше в житті дізналася, що таке окрема ванна. Навколо точилися самі балачки, і ННП прийшла в ці місця тільки після того, як з'явився Копенгаген, — і наспіх забудувала оте сране місце під назвою Вісім Провулків. Й оці-о Провулки вона заселила тільки людьми від ННП, щоб протистояти нам, — однак стріляти тут уміє кожен дурень.

Але хто здобуде Західний Кінгстон, той здобуде Кінгстон, а хто здобуде Кінгстон, той здобуде Ямайку. І сімдесят четвертого року ННП випускає з Джунглів двох звірів: одного звати Бантин-Бентон, а другого — Дишреґ. Західного Кінгстону ННП не бачити — це було й лишається фактом, — тож вони й створюють перешкоду: будують цілий новий район, називають Центральним Кінгстоном і заселяють, зрозуміло, своїми людьми. Кого вони туди садять? Звісно ж, Бантин-Бентона і Дишреґа. До них, цих двох, війна в ґето завжди була війною ножів. Їхня банда налічувала три десятки людей, і вони снували Кінгстоном на чорно-червоних мотобайках — бж-ж-ж, бж-ж-ж — як зграя бджіл. І коли Бантин-Бентон і Дишреґ напали на нас, прямо на похороні, ми відразу зрозуміли, що гра відтепер має нові правила. Люди вже й не пам’ятають, хто все це почав, і з порядності історію ґето не ворушать. А тимчасом саме Бантин-Бентон і Дишреґ усе почали. Коли сімдесят другого року вибори виграла Народна національна партія, отоді-то все це пекло й розгорілося.

Спершу вони вигнали наших з тих робіт, що були під нами вже чотири роки. Потім стали витісняти нас з міста, ніби ми якісь ґультіпаки, а вони — Ваятти Ерпи[199]. Почали й прямо нападати; одного разу навіть порізали активіста, пов’язаного з їхньою ж партією, бо він сказав робітникам, щоб ті страйкували. Потім — торік, приблизно в цю ж пору — до офісу ЛПЯ на Ретайрмент-роуді під’їхав білий фургон і просто спинився. Він загородив собою огляд, і тут налетіли, наче нізвідки, вони, ці бджоли-вбивці: банда Бентина — Дишреґа придзижчала на своїх байках. Потрощили меблі, порвали документи, побили чоловіка, відлупцювали жінку, зґвалтували обох — і щезли. І от що прикметно: жоден з бандитів не зронив при цьому ані слова.

Але ця банда була купкою боягузів. Вони ніколи не зважувались з’явитися в Копенгагені, зачепити, так би мовити, ґолову, — кусали лише за пальці рук і ніг, поки я не сказав Пітерові Нессеру, що, мабуть, настав час сплячому ґіганту прокинутися. І ось коли ми звели рахунки з їхнім Шостим Провулком, усі жінки там завили на всю околицю, бо їм ніколи ще не доводилося згрібати мізки назад у черепи своїх мертвих синів. А із Сьомим Провулком ми розправилися так, що єдиними, хто міг ворушитися, там лишилися тільки ящірки.

Але ті двоє почали вважати, що рулять самою ННП. Партія влаштувала їхнім людям поїздку на Кубу. Дишреґ, якого так кличуть через те, що він — растафарі і його розтріпані дреди схожі на ґанчір’я[200], теж полетів на Кубу, де зустрівся на банкеті з самим Фіделем Кастро. І ніхто з його братви не попередив його, що там у них національною стравою є свинина. Дишреґ тоді розгнівався, прямо як Христос у храмі, де юдеї влаштували торговище. Перевернув навіть стіл Кастро. Дишреґ став проблемою і для своєї партії. Ось тоді чоловік, що називає себе Пристом — єдиний, кому дозволено ходити по території і ЛПЯ, і ННП, — цей самий Прист мене й покликав. За тим патлатим вилупком я вирушив сам, сказавши Чайнаменові прийти в бар «Стентон», по-тихому, і влаштуватися де-небудь біля місця, звідки вибігають дівки, лаючись і хапаючись за свої дупки, цицьки і поцьки. Чайнамен уміє знімати людей одним пострілом, тож коли він підходить ззаду і каже «ось вам, вилупки», то б’є в потилицю наповал так швидко, що жінки поруч піднімають крик тільки після третього пострілу, коли в ту ж саму дірку влітають три кулі й на всіх лупить фонтаном кров. Після шостого пострілу Чайнамен хутесенько зникає.

У березні тисяча дев’ятсот сімдесят п’ятого Шота Шериф залишив записку для Бантин-Бентона в церковній Біблії перед його приходом до церкви. Прямо там, на Дарлінг-стриті, на дорозі, якою Бантин мав навідатися до своєї жінки, всього за три будинки від моря, зразу за його машиною причалив Джосі зі своїми людьми — і вони продірявили тачку Бантин-Бентона так, що здох навіть двигун. Похорон Бантин-Бентона став цілою подією; кажуть, на нього зійшлося тисяч зо двадцять людей. Точну цифру не знаю, але точно знаю, що туди приїжджали прем’єр, заступник прем’єра та міністр праці.

Але це був сімдесят п’ятий, а тепер надворі грудень сімдесят шостого, а один рік — як ціле століття. Бо кожен, хто бореться з монстрами, в підсумку сам стає монстром, а в Кінгстоні є щонайменше одна жінка, яка вважає мене вбивцею всього, що зветься «надія». Люди думають: я втрачаю сили від переживань через вбивство школярика, яке я вчинив помилково, — але їм невтямки, що збентежений я саме відсутністю цих переживань, бо їх нема. Моя жінка кличе мене: «Гайда, великий босе, до столу, їжа готова».

Ніна Берджесс

ло? — Хвала всемогутньому Джа, ти нарешті продерла очі. А я, між іншим, сестричко, втретє тебе набираю. Моя сестра Кіммі. Всього два речення, а вже корчить із себе жительку гето. Цікаво, сонце вже встало? І від чого я прокинулась — від дзвінка чи від того, що вже ранок?

— Я дуже стомилася.

— На вечірці запалювала всю ніч? Чуєш мене? Кажу: на вечірці запалювала всю ніч? А не спитаєш, що ти мені за це винна? — Я уже знаю.

— Ти вже знаєш, що мені винна за це?

— Ні, я знаю, що ти мені зараз це скажеш.

— Ох. Ну ти цього ранку кумекаєш дай Боже, сестричко. Я навіть не чекала, що ти така метикувата. Ранкове повітря, певно, діє.

Кіммі взяла за звичку дзвонити мені якомога рідше відтоді, як почала знатися з Расом Трентом, який сказав їй звести контакти з «в’язнями Вавилону» до мінімуму. Сам він цих контактів уникає, кожні півтора місяця літаючи до Нью-Йорка. Кіммі все чекає візи, щоб поїхати туди до нього. Здавалося б, цей Рас Трент, син міністра закордонних справ, міг би організувати візу своїй королеві. Однак він про таке цій королеві навіть не заїкнувся. Що ж, на Ямайці продається геть усе, зокрема й американська віза... Втім, у мене сьогодні багато справ.

— Чим можу допомогти, Кіммі?

— Я тут думала на днях. Що ти знаєш про ґарвіїзм[201]?

— Ти дзвониш мені, е-е...

— Восьма сорок п’ять. Восьма сорок п’ять ранку, Ніно. Скоро дев’ята.

— Дев’ята. От чорт! Мені ж на роботу.

— Нема в тебе ніякої роботи.

— Але в душ усе одно треба.

— То що ти знаєш про ґарвіїзм?

— Це що, радіовікторина? Альо, я в ефірі?

— Годі жартувати.

— Тоді що це за жарти — будити мене зрання тільки для того, щоб прочитати лекцію із суспільствознавства?

— І я про те. Для тебе це начебто неважливо. Тому вас білі так і пригнощують, — хоча при слові Ґарві твої вуха повинні виструнчуватись, як у пса.

— Ти говорила сьогодні зі своєю матір’ю?

— З нею все чудово.

— Це вона тобі так сказала?

— Матусі слід посвястити своє життя боротьбі. Тільки тоді вона зможе реально уникнути нашого пригнощення як народу.

Кіммі нахапалася від Раса Трента слів, якими оперують, як вербальним інструментарієм, англійці і якими можна сипнути — як перцем у очі. Растафаріанство з негативізмом не має нічого спільного, слово «пригнічення» звучить у неї як «пригнощення», хоча такого слова в мові немає. «Присвятити» — це в неї «посвястити»; Бог його зна, що всі ці звуки означають, але коли це чуєш, складається враження, наче хтось хоче створити свою власну Трійцю, забуваючи ім’я третього в ній. Нащо мені, сестричко, все оце лайно? І як же багато зусиль іде на те, щоб його пам’ятати. Але ніщо не викликає в Кіммі такого схвалення, як непомірні зусилля, які на це марнуються. Особливо в той час, як Рас Трент, можливо, шукає собі іншу жінку — не надто «вумну» королеву, як вона, а дурну кицьку, що буде запросто смоктати йому член і, може, полизувати анус — щоб його «ні, ні, ні» переходило в хтиве «о, о, о»...

Кіммі хоче чогось конкретного, але все ніяк не спитає, вважаючи за краще вивудити те, що їй треба, під час розмови. Що ж до її раннього дзвінка, то, хтозна, можливо, саме в цей час вона просто хоче утвердитися, відчути себе краще, ніж хтось інший, а мій номер — одна з небагатьох комбінацій з восьми цифр, які вона годна наразі згадати.

— Я б сказала, що він — національний герой.

— Принаймні це ти знаєш.

— Він хотів, щоб чорношкірі кінець кінцем повернулися назад у Африку.

— Ну, певною мірою. Але добре, добре.

— Він був злодієм, який купив корабель, не здатний нікуди плисти, але, можливо, не єдиним національним героєм, який був злодієм.

— Ну, так, але хто тобі сказав, що він — злодій? Ось чому чорношкірі ніяк не можуть піти шляхом прогресу: вони вважають за краще називати злодіями своїх одноплемінників.

— Я й не знала, що справжнє прізвище Маркуса Ґарві — Берджесс. Чи наше справжнє прізвище — Ґарві?

— Ось це — точно те, що говорить Ті. І це точно те, що, за його словами, говорять такі люди, як ти.

— Люди, як я?

— Необов'язково, як ти. Люди в темряві. Вийди з темряви і йди до світла, сестричко.

Я могла б її заткнути, але Кіммі, як і Рас Трент, із тобою, по суті, не розмовляє. Їй потрібен лише свідок — навіть не слухач чи бесідник.

— Ну а чому ти дзвониш мені, якщо впевнена, що я — не єдина, хто блукає в темряві? Могла б набрати якусь із подружок зі своєї ідеальної старшої школи, чи когось іншого.

— Сестричко, якщо революція звільнення коли-небудь станеться, то вона повинна спочатку відбутися у твоєму домі.

— А дім Трента вже вільний?

— Не все зводиться до Ті, Ніно. Я маю ще й власне життя.

— Звісно. І воно зводиться до Маркуса Ґарві.

— Куди, по-твоєму, рухається твоє життя? Всі ви, чорношкірі, метушитеся, як безголові кури, і навіть не знаєте, чому ви не маєте спрямованості. «Душу на льоду» ти читала? На що завгодно могла б закластися, що ти не читала ні «Брата Соледада», ні «Як Європа ослабила Африку»[202].

— Ти завжди була така начитана...

— Ну, книжки — для мудрості. Але бувають і для дурості.

— Проблема з книжкою в тому, що ніколи не знаєш, куди вона веде, поки в ній не заблукаєш... Ну гаразд, мені справді треба в душ.

— Та навіщо? Тобі все одно нема куди йти.

«А не пішла б ти в сраку, міс? Що ж, трахнутися з Че Геварою і залетіти від нього в мене не вийшло, то чо’ б мені не спробувати накрити своєю вагіною революцію?»

Ці слова ледь не зриваються з мого язика, але тануть у роті, як цукрова пудра. Я кажу собі, що терплю Кіммі, бо якби я заговорила з нею таким же тоном, як вона зі мною, — вона б цього не пережила. Я не зношу людей, яких доводиться оберігати, тоді як вони самі прагнуть вжалити тебе якомога болючіше. Десь глибоко в душі вона й досі дівчинка, що найбільше у світі любить подобатися, та для себе, по-дитячому, бажає бути народженою в злиднях — і боротися, боротися, щоб з усією повнотою відчути ненависть до мешканців Норбруку[203]. Але коли-небудь вона дограється, відштовхнувши мене надто далеко або, навпаки, недосить сильно. Я й далі кажу собі, що не маю на неї часу, хоча хто ж, як не я, їздила з нею на одне з тих зібрань дванадцяти племен растаманів (вже й не пам’ятаю, коли саме, але, напевно, того ж тижня, коли ми були на вечірці в домі Співака).

Всю дорогу туди вона, перекрикуючи гучний двигун «Фольксвагена», повчала мене, що я маю робити, а що — ні, і щоб я, боронь Боже, не змусила її червоніти через мою «вавилонську» неотесаність. Її голос переривався, коли машина підстрибувала на вибоїнах, та вона продовжувала свою «науку»: мовляв, коли я ввійду в належний стан, то відчую позитивні вібрації — і тоді я посвячу себе боротьбі за звільнення чорношкірих від пригнощення, за свободу Африки і Його імператорської величності[204]. Або ж, можливо, я вже занадто зав’язла у злі, щоб мене могло полонити хоч щось позитивне, — бо істинний растафарі мусить почати з того, що розпалює в собі вогонь, вогонь глибоко всередині, вогонь, який не загасити склянкою води, і не можна пасивно чекати, поки він випарується з твоєї шкіри, як піт, а треба відкрити свій розум і випустити його назовні.

— Ти мені що, про печію? — пожартувала я, востаннє за вечір. Кіммі зиркнула не мене поглядом «я від тебе сподівалася більшого», який вона успадкувала чи перейняла від матері.

— Добре, що ти хоч одягнена як пристойна жінка, — відреагувала вона на найнудніший прикид, який я тільки змогла знайти: пурпурна спідниця аж до самих п’ят, що шарудить під час ходьби, і біла сорочка з напуском; капці (бо складно уявити, щоб растафаріанці прихильно сприймали жінок на високих підборах). Навіть не пригадаю, як це я погодилася їхати; здається, таки відмовлялася, але Кіммі поводилася так, наче в неї горить квота на число — як у тих хлопчиків-закликальників з університетських кампусів, у яких вид такий, наче вони бояться бути побитими різками, якщо не забезпечать певну кількість новобранців у день. Смішно, їй-бо. Коли ми приїхали на те зібрання на Гоуп-роуді, в будинок, який справляв враження, що перед ним свого часу батожили рабів, — два поверхи, всі з дерева, вікна від підлоги до стелі, величезна веранда, — Кіммі як заціпило. Всю дорогу туди вона й рота не стуляла, а щойно ми прибули, враз стала черницею з обітницею мовчання. Рас Трент був уже там і розмовляв з жінкою, перепрошую, з донькою, але більше усміхався, ніж говорив, погладжуючи бороду і схиляючи голову то направо, то наліво, тоді як його бесідниця (біла, але в растаманській шапці) стояла, зчепивши перед собою руки, і видавала з себе щось на зразок недолугої американосовської версії фрази «я так-а ра-ада, що

я ту-ут». Ну а я? Я так-а ра-а-да була спостерігати за тим, як зразково тримається Кіммі: як вона переминається з ноги на ногу, ніби не знає, пройтися їй туди-сюди, чи відійти, чи дочекатися, поки він зверне на неї увагу. І весь цей час мовчить. Усі жінки тут мовчали, крім тієї білої, що розмовляла з Трентом. Якби не надмір червоних, зелених і золотистих барв та ще джинсових спідниць, я б подумала, що мене оточують мусульманки.

У далекому закутку три жінки, освітлені відкритим полум'ям, готують на ньому якусь, здається, італійську їжу. Я скута, і маяк моєї уваги рухається лише синхронно з моєю головою, поводячи своїм променем туди-сюди. Нічого не можу з собою вдіяти: вже поглядаю на хлопців, а особливо на дівчат із моєї школи, які нібито вже відкрили в собі істинне світло растафаріанства (хоча вони тут, схоже, тільки задля того, аби дошкулити своїм батькам, що живуть у престижних районах). Тут відчувається так багато сексу в повітрі, що він може цілком опанувати чоловіком, який не користується дезодорантом, чи жінкою, що не бриє пахв і ніг.

Можливо, чоловічим втіленням істинного растафарі є мускусний бик, а жіночим — риба. Жінок тут багато, і всі вони весь час рухаються. Поступово я помічаю, що вони обслуговують чоловіків: подають їжу, присувають табурети, підносять воду, сірники для розкурювання «травички», знову їжу, наливають сік з великих бутлів. Посвистіть і звільніть від пригнощення мою дупу! Жила б я у вікторіанському романі, я б принаймні знайшла собі чоловіків, які знають, що таке пристойна стрижка.

Кіммі й далі стирчала біля мене, однак, як і раніше, не знаходила собі місця. Це була вже геть інша Кіммі, не та, яка, здавалося, сюди їхала тільки за тим, щоб демонструвати свою перевагу наді мною. Як-от зараз — зі своїм телефонним дзвінком, сім останніх хвилин якого я до пуття й не слухала (знаю про час, бо стежу за годинником над моїми дверима).

— ...Каналізувати емоційну енергію в бік конструктивних расових інтересів. Масова жертовність. Через освіту в науці, промисловості та вибудовування характеру, з акцентом на масову освіту і... і... Ти там хоч слухаєш, що я тобі кажу?

— Га? Що? Вибач, я тут муху намагаюсь прибити.

— Муху? Яка там погань лазить у тебе по ліжку?

— Я не в ліжку, Кіммі. І взагалі, чи можу я тепер тебе так називати? Рас Трент, напевно, вже встиг дати тобі якесь інше, не рабське, ім'я.

— Він, він кличе мене Маріама. Але це — тільки між мною, ним і тими, хто вільний.

— А-а.

— І ти, сестричко, в це число не входиш, поки не вирішиш здобути свободу.

— Так тепер ти вільна повернутися в Африку?

— Та певно що так. Ті також мені це сказав. Повернення в Африку — навіть не вузловий аспект філософії Ґарві.

«Вузловий аспект» — чути такі слова від Кіммі вкрай незвично. Та й від Раса Трента, власне, теж: він і слово «донька» пише як «дунка», бо так вимовляє. Дивно, їй дуже легко вдається мене роздратовувати, але стервозність, яка закипає в мені, чомусь незмінно застрягає десь у роті й назовні не виходить. Що довше Кіммі танцює навколо якогось питання, то сильніше воно, відчуваю, її ятрить.

— Ти дзвониш мені з якоїсь іншої теми, ніж історія, так, Кіммі?

— Про що ти взагалі? Я тобі кажу: революція насамперед починається вдома.

— Тобто не в ліжку?

— Це те саме.

Хочеться їй сказати, що я втомилася бути єдиною, кому вона може ось так нав’язати свою балачку. Справді. І раптом вона каже:

— Ти брудна, нікчемна лицемірка.

Нарешті.

— Прошу дуже?

— Ти, ти трахалась із ним?

— Ти це про що?

— Ти думала, ніхто тебе там не помітить? Як ти вештаєшся біля його будинку, наче якась фанатка?

— Я так і не розумію, про що ти кажеш.

— Шеллі Му-Ян сказала мені: вона впевнена, коли проїжджала повз, що бачила там тебе. Як ти вчора вдень стирчала біля його воріт. Якраз коли вона їздила по своїх дітей.

— Брунатна дівчина в спальному районі. Ну звісно, я ж така одна.

— Коли вона їхала назад з дітьми, то знову тебе там бачила.

— Ти розмовляла зі своєю матір’ю?

— Я знаю, що ти з ним трахалась.

— З ким?

— З ним.

— Це не твоє...

— То це правда. І ось тепер ти вистежуєш його на розі, як повія.

— Кіммі, тобі робити більше нічого? Розкажи краще своїй матері, що це вавилонська шитстема зґвалтувала її та побила її чоловіка.

— Маму ніхто не ґвалтував.

— Це тобі раста Трент сказав? Чи він сказав тобі, що її зґвалтував Вавилон? Ну ж бо, скажи. Скажи мені, що він тобі сказав, бо своєї думки ти ні фіґа не маєш.

— Чо-чого? Що? Що? Маму ніхто не ґвалтував. Ніхто не...

— Та я просто впевнена, що Рас Трент тебе використовував куди тільки хотів, — то звідки, на хрін, тобі знати?

— Він... він... він лише хотів пізнати тебе краще, зрозуміла?

— Пізнати мене краще?

— Пізнати тебе краще, бо він усе ще не може забути мене.

— Ох, Кіммі, більшість людей забувають тебе за лічені хвилини після зустрічі з тобою.

— Шкода, що мама з татом не знають, яка ж ти йобана сука.

— Зате вони, мабуть, знають, що ти більше не миєш свою поцьку, бо стала растаманкою. Мені час на роботу.

— Нема в тебе ніякої сраної роботи.

— Але вона є в тебе, і чому ж ти на неї не поспішаєш? Рас Трент, напевно, обісрався, а дупу йому підтерти нема кому.

— Ти підла сука! Мерзенна сука...

Зазвичай я дозволяю їй лаяти мене, поки вона не збивається з дихання, але, схоже, цього разу я зайшла надто далеко. Я замовкаю, бо відчуваю, що мене аж під'юджує йти ще далі. Кіммі не бачить, як я зціплюю зуби, намагаючись стримати себе.

— І... і... і єдина причина, чому він тебе трахав, — це щоб перевірити, чи міцно у твоїй родині одне одного люблять.

— Тобто далі він візьметься за маму?

— Ті все мені про тебе розповів.

— Отож, Ті про все тобі розказує... А тобі за два роки в ґолову не прийшло жодної власної думки. Ти хоч сама себе чуєш? Дзвониш і торочиш мені про того бомбоклата Маркуса Ґарві, як училка з історії. Рас Трент заговорює тобі зуби, як якійсь чотирирічній сциклі, розказує всілякі історійки-анекдоти, а ти ґадаєш: «Хм-м, кому б тепер усе це викласти, щоб самій при цьому піднятися?» — і, як завжди, набираєш мене. А мені ці твої «лекції з історії» — по шарабану, твій Ґарві мені — по шарабану, і твій сраний

раста-бойфренд, який, напевно, літає в Нью-Йорк, щоб посмоктати там чиюсь поцьку, — мені теж по шарабану. І якщо ти, до речі, сподіваєшся, що той червонопикий засранець поможе тобі роздобути візу — щоб ти з'ясувала, чим він насправді займається в тому Нью-Йорку, — це означає, що ти дурніша за свою футболку «Університет Ганджі», яку тягаєш не знімаючи.

Мені хочеться продовжити. Мені є чим зайнятися, але мене пре. Я маю двох батьків, які сидять тепер нишком, як качечки, і ждуть, що до них знову вдеруться; вдеруться ті ж виродки — і заберуть усе, що не змогли забрати на своїх байках минулого разу. І я готова йти; готова так, що мені вже плювати, якщо доведеться палити мости ще до того, як я через них перейду, — хай навіть ідеться про мою пришелепкувату сестру. Я хочу вирушити назад на Гоуп-роуд і тупо стати там перед воротями, стати й волати, волати, — аж поки він або не відчинить усі двері, або не викличе поліцію. А якщо він викличе поліцію, то я проведу ніч у тюрмі, та назавтра знов повернуся — і знову волатиму, волатиму І він, прокляття, мені таки допоможе, бо якби я могла впоратися сама, то плювала б і на нього, і на всіх його «Опівнічних рейверів». І він дасть мені грошей, досить грошей, щоб я заткнулася, досить грошей, щоб я ввійшла в посольство Сполучених Штатів із заднього ходу і вийшла звідти з трьома візами — трьома, тому що Кіммі візи від мене не захоче, — ну то й у сраку її. У сраку її! У сраку її! У сраку її! В моєму роті киплять щонайменше десять років мого терпіння, і я врешті звільняюся від цього тягаря, лаючи на всі заставки усіх, кому нема і кому є до цього діло. Мені хочеться виплюнути все це їй в обличчя — так, щоб лопнули, бомбоклат, її вушні перетинки. Але вона кидає слухавку.

Джосі Вейлз

мене зустріч із Доктором Лавом. День лише починався, коли у вітальні задзвонив телефон. Я вже прокинувся і тинявся домом, як ранковий привид. Не встиг Лав привітатися, як я кажу: «Відчуття часу в тебе, Докторе Лав, просто як у пса». Він запитав, звідки я знаю, хто дзвонить. А я відповів, що він — єдиний, хто ризикне отримати в голову кулю, турбуючи мене до ранкового чаю. Він засміявся, сказав, що зустрінемось у нашому місці й поклав трубку. Віпер і далі хропить на дивані, хоча дзвінок звучав на повну гучність.

Пітер Нессер познайомив мене з Лавом того дня, коли приїхав з Американцем, Луїсом Джонсоном. Вони обидва — і Пітер, і Луїс — помилилися, коли вирішили, що зможуть контролювати мій зв'язок з Кубинцем. Але, як мені якось сказав церковний пастор, людина може не знати людину, але дух знає духа. Він казав так, коли пояснював, як підараси знаходять один одного. До них мені байдуже, а ось його слова міцно запали в душу. Я навіть застосовую їх у суддівстві. Так, говорити я можу все, сила слова мені відома, але чи впізнає дух духа? Коли я вперше зустрівся з Доктором Лавом, більшість нашої розмови відбулася без слів.

В одну зі своїх рідкісних поїздок по гето серед білого дня — це був листопад сімдесят п’ятого — до мене під’їхав на своєму «Вольво» Пітер Нессер і сказав, що має завчасний різдвяний подарунок. Я подивився на нього й подумав: яку дурню несе цей сирійський шмат лайна, — і глянув на Кубинця, з наміром відпустити і його, але він так промовисто закотив очі, що я зрозумів: ми думаємо однаково. Пітер Нессер ніколи не вмовкав, навіть коли трахався, — тож на його тлі був дуже примітним чоловік, який мовчав.

Спочатку я подумав, що як Лав — з Куби, то погано розуміє англійську, але потім збагнув: він говорить тільки тоді, коли це треба. Високий, худий, з бородою, яку постійно чеше, і чорним кучерявим волоссям, занадто довгим як для лікаря. І чимось схожий на Че Гевару — той теж був лікарем. З тією різницею, що Доктор Лав намагався вбити Че як мінімум чотири рази. «Той малий maricon[205], той малий putito[206] навіть не кубинець», — каже Лав, коли я вказую йому на те, що, бач, ви ж обидва були медиками й обидва покинули мирну медицину і взяли до рук зброю. Частково мене до цього чоловіка вабила допитливість. Як від порятунку людського життя перейти до його відбирання? Доктор Лав мені на це зауваження незворушно відповідав: «Лікарі теж забирають життя, hombre[207]. Ще й як забирають. Кожен сраний день». Коли Пітер Нессер привіз його до мене, то сказав: «Ця людина виведе тебе на абсолютно новий рівень».

Річ ось у чому. Луїс Джонсон намагався пояснити мені зовнішню політику в такій протяжній манері, як це роблять білі, коли вважають тебе занадто тупим. Луїс Джонсон знав Доктора Лава, бо вони обидва були в затоці Свиней[208] — показова, але жалюгідна спроба Кеннеді відрубати Кубу, яка дала ляпас усьому світу Для Доктора Лава затока Свиней — це приблизно те ж, що для мене шістдесят шостий рік. Я дивлюся на нього — і розумію. Згодом Луїс Джонсон із Пітером Нессером ідуть, бо Джонсон хоче скуштувати юшку із бичачих членів, після якої, за словами Нессера, трахаєш дружину як шістнадцятирічний. А Кубинець залишається і каже:

— Льюїс. Льюїс Ернан Родриґо де лас Касас. Хоча всі мене звуть Доктор Лав.

— Чому?

— Тому що контрреволюція, hermano[209], — це акт любові, а не війни. Я тут для того, щоб дечому навчити тебе.

— Та я вже від Джонсона багато навчився. І якого біса ви всі вважаєте, що чорні настільки тупі, що їх треба чомусь учити?

— Вау, muchacho[210], я не хотів тебе образити. Але ж ти теж мене ображаєш.

— Я? Ображаю тебе?.. Та я навіть не знаю тебе.

— Та все одно вважаєш мене таким же, як americano. Я це по твоєму обличчю бачу.

— То ви сюди добиралися різними автобусами?

— Hermano, це через таких, як він, і схожих на нього ми все просрали в затоці Свиней. Через нього і всіх тупих янкі, які мали до цього стосунок. Не порівнюй мене з них.

— З ними.

— Ага.

— І що в тебе до мене? Чим можеш козирнуть?

— Ти чув про такого собі Карлоса Шакала?

— Ні.

— Дивно, а ось він про тебе чув. Він тут давно вже переховується, відтоді як з'явилася ця купа гівна через... фіаско з ОПЕК[211]. Я впевнений, що він і ваших жінок потрахує. Я його дечому навчив, бо, якщо чесно, терорист із нього ніякий. Кожен учень католицької школи неодмінно мріє стати революціонером, тому мене від цього аж нудить.

— А ти справжній лікар?

— Ти захворів, hombre!

— Ні. Ти розмовляєш не як кубинець.

— Я вчився в Осло, muchacho.

— Ти бачиш десь тут жовтодзьобих?

— Ха. Моя помилка. Pero todo es un error en este pais de mierda.[212]

— Не така вже й велика помилка, порівняно з тим гівном, що тепер у тій країні, з якої прибув ти.

— ?PorDios, habla espanol?[213]

Я ствердно киваю головою.

— А hombre з ЦРУ, як ти гадаєш, про це здогадується?

Я заперечно хитаю головою.

— Хочеш щось почути? Тільки вдай, ніби ти глухий; розумієш, але глухий.

— ?Luis, por que te has sacado de ti propio jodido pais para hablar mierda con ese hijo de puta?

— Luis, Luis, nada mas ensenale al negrito de mierda alguna boberxa como una carta bomba. O prestale el libro de cocina del anarquista, que se yo. El y sus muchachos son unos comemierdas, pero son utiles. Por lo menos pox ahora[214]. Джосі, він каже, що ти йому подобаєшся.

— Не знаю. Особливої товариськості я в ньому не помічаю.

Доктор Лав сміється. Ось так дивиться на мене й усміхається.

— Завжди корисно знати, хто твої друзі, чи не так? — запитує він. — Ти, здається, цікавився моїми козирями? Зустріньмося завтра в бухті Кінгстона, мій друже, і я тобі все покажу.

— Я вже звик до різних фокусів з боку ЦРУ.

— Мене ЦРУ не посилало, amigo[215]. Я прибув із привітом від Медельїна.

Це було якраз перед різдвяними святами, після цілого року беззаконня, яке творили по всьому Кінгстону відморозки від ННП. Наступного ранку ми з ним зустрілися в бухті Кінгстона, в даунтауні, біля доків. Ранок видався ледачим, народу навколо майже не було, тільки машини стояли в ряд уздовж дороги, навколо бухти.

Мабуть, то автівки тих, що працюють зрання — не пригадую, щоб хтось із вечора паркував тут свою тачку (кумедно було б, бо це не найнадійніше місце в Кінгстоні, де її можна лишити). А ще смішніше те, що дехто й далі тут живе і навіть непогано почувається. Кубинець все не з'являвся, і в мене вже виникла думка, що він мене розіграв. Але найгіршим було те, що я був тут один — на території, де досі орудувала банда Бантин-Бентона. У бухті майже всі будівлі видавалися такими ж, як у серіалах про Нью-Йорк. «Банк Ямайки», «Банк Нової Шотландії», два готелі, явно в надії на іншу долю Кінгстона, поки його не осідлав Менлі зі своїм соціал-комуняцьким лайном... Я й не помітив, як він підійшов ззаду, легенько постукав мене по плечу і, коли я рвучко повернувся, приклав палець до губ, закликаючи до тиші, — а сам весь час посміхався.

Він зняв із себе рюкзак і підтюпцем побіг майже до самого кінця дороги. Там став переходити від автівки до автівки — біля одних зупинявся, на інші хмурив брови. Іноді навіть нахилявся, тільки незрозуміло для чого: чи то шини перевіряв, чи бампер, чи що він там, бомбоклат, шукав? Я почав питати себе, якого біса взагалі сюди приперся. Він перескочив від червоного «Фольксвагена» до білої «Кортини», звідти — до білого «Ескорта» і чорного «Камаро». Все нахилявся й нахилявся, але з іншого боку машин. Я не доганяв, чим він там займався. Якщо він розраховував, що я піднявся так рано і вийшов на ворожу територію лише для того, щоб спостерігати, як кубинець із норвезькою освітою обчищає автівки або ріже шини, то, мабуть, він зараз матиме справу із дуже сердитим ямайцем...

Відбігши від останнього авто, він рушив до мене, підстрибуючи, мов школярочка.

— Amigo, лише одне слово.

— Що? Яке ще слово? Якого біса ти...

— Пригнися.

— Що?

— Пригнися! — і штовхнув мене на землю.

Дах червоного «Фольксвагена» злетів у небо, а сама тачка розлетілася на шматки. Дорога здригнулася, як під час землетрусу, асфальт заходив ходором, як хвилі від морського вітру, — і тут вибухнула «Кортина». «Ескорт» бабахнув двічі, його підкинуло вверх, і він приземлився на те, що лишилося від «Кортини». «Камаро» встояв на місці, йому відірвало тільки капот і колесо, що підскочило і закружляло вгорі, мов летюча тарілка.

Кожен вибух Доктор Лав зустрічав сміхом, радів кожному ба-бах, як хлоп'я. Не знаю, чи загинув хтось, але навряд. Усюди б'ється скло, кричать люди. Весь цей час я лежу розпластаний на дорозі, а наді мною — регоче, як божевільний, Кубинець.

— Ну що, amigo, вражений?

— Дебіле, якщо мене хто побачить, то вирішать, що за всім цим стою я!

— Ну й нехай вирішать. Ти хочеш справити враження на Медельїн чи ні? Чи ти Іван Хреститель? Дай мені знати, тільки швидко, щоб я вирушив на пошуки Христа.

Льюїс Ернан Родриґо де лас Касас. Доктор Лав. Два місяці тому з аеропорту «Сьюелл» піднявся в небо літак авіакомпанії «Кубана», взявши курс із Барбадосу на Ямайку. Через дванадцять хвилин на висоті вісімнадцяти тисяч футів прогриміли два вибухи. У тій авіакатастрофі загинули всі, включно зі збірною Куби з фехтування і п'ятьма північнокорейцями. Дечому Доктор Лав безперечно навчився від ЦРУ, коли ввійшов до Ради об'єднаних революційних організацій (РОРО) — однієї з тих груп, що нібито збираються майже щомісяця, шукаючи спосіб, як позбутися Фіделя Кастро. Треба віддати Докторові належне: він був, мабуть, єдиним, хто й бровою не повів, з'ясувавши, що я в курсі всього цього лайна. Луїсові Джонсону й досі здається, що я не вмію навіть читати, і, мабуть, саме тому він показує мені догори ногами список покупок, запевняючи, що це — офіційна документація. Загалом Доктор Лав багато чому навчився від «Школи Америк»[216], і зокрема — як відправляти всіх і все у Царство небесне й чорту на роги. А потім і сам став цьому вчити. За його словами, коли вибухнув літак авіакомпанії «Кубана», він перебував не на Барбадосі, а тут. І ось з'явився знову, — можливо тому, що комусь у Колумбії знадобилися тепер додаткові очі та вуха на Ямайці.

Віпера я лишаю на дивані, де він так і спить у своїх червоних трусах. Тепер він лежить на спині, рукою прикриваючи яйця, що, взагалі-то, має сенс. Рука моя тягнеться до його окулярів — щоб надіти їх і, можливо, побачити світ його очима, але щось мене зупиняє; я жену підозру, що це — страх. Піднімаю з підлоги його зім'яті штани — бо моя жінка терпіти не може такого неподобства на власній підлозі — і відчуваю, що в задній кишені щось є. Там книжка — без обкладинки і палітурних аркушів. Цікаво, чи не на них Віпер писав листи своєму «милому» до в'язниці? Перегортаю кілька сторінок, і ось вона — назва: Бертран Рассел, «Питання філософії». Я питав Доктора Лава, чи читав він коли-небудь Бертрана Рассела. Той відповів: «Так, але в порівнянні з Гайдеґґером[217] Рассел — не більше ніж гномик з Нобелевою премією». Не розумію, про що він, але чекаю на слушний момент, щоб вивалити це на Віпера. Коли я його залишив, він міцно спав. Так краще: не хочу, щоб він рушив за мною.

Коли доходиш до реальної правди про себе, то розумієш, що єдина людина, здатна дати їй раду, — це ти сам. Декому таке не під силу, тому лікарня «Бельв'ю»[218] завжди переповнена. Чимало людей не можуть усвідомити того, на що вони здатні. Мені здавалося, що я це знаю, — поки Доктор Лав, близько року тому, не розтлумачив мені. Орандж-стрит, подвір'я багатоквартирного будинку, і тут і там лежать нерухомо вилупки з ННП.

— Ти хочеш справити враження на якусь велику... як там у вас кажуть, акулу?

— Велику рибу.

— Так, рибу. На більшу рибу, ніж Пітер Нессер?

— Якщо ти про голову, то я вже...

— Бери більше, chico[219]. Більше, ніж усю цю країну. Ми маємо справу з пуерториканцями і багамцями, але й ті, й інші — просто засранці.

— Льюїсе, я не розумію, про що ти говориш.

— Ти все розумієш. Та хай буде по-твоєму: ти не розумієш. Той подарунок, якого ти нібито не розумієш, але який так потрібен Америці, той подарунок з Боготи потребує нового... як там у вас кажуть? Санта-Клауса. Бо Санта з Пуерто-Рико став неймовірно товстим, а ті Санти, що на Багамах, занадто тупі. Крім того, наші спроби звільнити Кубу від імпотентського Що de puta[220] з католицької школи, мають більший шанс на успіх, якщо йтимуть саме звідси, бо Ямайка з Кубою — давні друзі.

Пітер Нессер вважає, що ЦРУ прислало Доктора Лава, щоб той навчав мене, як краще служити йому, Пітеру. Пітер Нессер з тих людей, яким наплювати, трахають вони своїх дружин як слід чи так собі. Цереушники вдають, ніби знають дуже багато, та, можливо, їм на все начхати. Мені до вподоби ті, кому байдуже, що робить ворог їхнього ворога, поки той залишається ворогом цього ворога. Приміром, Доктор Лав прибув на Ямайку з авіаквитком ЦРУ, але з наказом від Медельїна. Тієї ночі на Орандж-стриті він уперше показав мені, як користуватися С-4[221].

— Hoia, ti amigo[222].

— Джозефе! Друже, давно не бачилися!

Дарма що він там каже, — минулого разу ми з ним бачилися лише два місяці тому. До бухти Півмісяця звідси недалеко їхати, але її ще треба відшукати. Старий причал, що його використовували ще іспанці, потім британці — в період рабства, а певний час навіть пірати. Це одне з тих місць, куди прибувають і де зникають вантажі, до яких нікому не має бути діла. Я бачу його з узвишшя. Коли спускаюся до берега, Доктор Лав підбігає до мене і чмокає в щоку. Ох ця дурна звичка чоловіків-латиносів — цілувати всіх і кожного! Я на таке їхнє вітання дивлюся крізь пальці, — але інша річ, якби нас застукав хтось за таким заняттям. Луїс Джонсон десь поодаль, у кущах, так-сяк намагається сховати від чужих очей свій зелений «Форд Кортина». Або від вух, бо двигун у нього не заглушений.

Добре, що він не вилазить з машини. Мені цікаво, чи Доктор Лав не бовкнув при ньому зайвого. Цей hermano, як я з'ясував, теж обожнює поговорити.

— У нас нині, ті amigo, спекотніше, ніж у дупі товстулі, — заклопотано каже він.

— Що, на Барбадосі все так серйозно?

— Серйозніше тільки Madre de Dios[223]. Хоча технічно це були вже нейтральні води. Як бачиш, chico, боротьба за звільнення не може обійтися без жертв.

— Завданням було справити враження на Медельїн?

— Одна бомба — вразити Медельїн, друга — вразити себе. Хоча що я можу знати? — Я ж у цей час був у Венесуелі. Ха-ха.

— Магія.

— Ти маєш зробити те саме, hermano.

— Підірвати літак?

— Я вже сказав, що не знаю нічого про вибухи літаків.

— То що мені треба робить?

— Ти повинен зробити так, щоб не ти їх покликав, а вони — тебе. Не давай мені приводу в тобі сумніватися, Джозефе.

— Після нинішнього вечора ніхто в мені не сумніватиметься.

— Справ на них враження, hermano.

— Братику, я увесь світ готовий вразити. Ти до нас надовго?

— Я залишатимуся, Джозефе, поки існує і поширюється загроза комунізму.

— А в нас кажуть, що він — соціал-демократ.

— Соціалізм — це теорія, а комунізм — практика. Тобі треба зробити кілька «бабах», hermano. Великі люди стежать.

— Що ж мені, весь Гоуп-роуд знести за допомогою...

— Знати нічого не хочу. До речі, в отій машині є подарунки: три чи чотири С-4. Як з ними поводитися, я тобі вже показував.

— Льюїсе, не треба, бомбоклат, цих бомб. Скільки разів тобі повторювати?

— Джозефе, я виклав перед тобою всі карти.

— А він знає, що в його машині вибухівка?

— Цей кретин не знає навіть, звідки сцяти, а звідки срати.

— І все-таки я вважаю, що краще працювати один на один. Бо цей вилупок може здогадатися, звідки дме вітер.

— Не люблю я таїтися... Отже, я лишаюся тут, а ти берешся за справу. Братику мій, роби те, чого від тебе ждуть. Завтра я тобі подзвоню. Будемо з тобою пити мохіто і плювати на портрет учня-імпотента з католицької школи.

— Дзвони краще післязавтра. Завтра купа справ.

Баррі Діфлоріо

й уявлення не мав, що цей бісів Кубинець на Ямайці. Після того, що він натворив два місяці тому на Барбадосі, я мушу визнати: в цього виродка сталеві нерви. Іду в заклад, що ідея належить Луїсові Джонсону. Відтоді як він покинув Чилі, щоб приєднатися до мене в Еквадорі, Джонсон якось наче забуває, що працює на мене.

Від будинку Співака до перукарні в Моні всього двадцять хвилин на авто, але завдяки моїй дружині вони здалися двома годинами. Тепер я сиджу в своєму кабінеті при посольстві — і чекаю подій, що мають відбутися 3 грудня 1976 року. Якраз сьогодні, в цей самий день, ми анулюємо Співакові візу, оскільки він підозрюється в контрабанді наркотиків до Сполучених Штатів Америки. Довести це зовсім нескладно — досить перевірити його задню кишеню. З цього треба зробити справжнє шоу — на знак того, що ми, як справжні друзі Ямайки, не маємо наміру сидіти склавши руки і миритися з тим, що в нашій вірній країні-союзниці може взяти верх беззаконня. Прес-реліз я вже написав, начальство його завізувало. У нас також є докази того, що він перебуває у змові з відомими наркодилерами з Маямі та Нью-Йорка, а також має контакти з людьми сумнівної репутації на Ямайці та за її межами, зокрема, щонайменше з двома місцевими терористами. Усе вже задокументовано. Один з них, на прізвисько Шота Шериф, двічі судимий за вбивство і тісно пов’язаний з нинішньою владою.

Документи в порядку, директиви роздано, і більшість роботи перелопатив я сам, — особливо після того, як цей гівнюк Білл Адлер здриснув з корабля і заспівав і нашим, і вашим... А в нього таки сталеві нерви. Одна річ — відректися від усього, що сам устиг свого часу наробити, ставши одним з тих бевзів, що підписалися на те, що їм не під силу, — таке я ще розумію. Тільки ж не треба поводитися так, наче добра половина з написаного у твоїй же книжці — не твоїх рук діло. Принаймні я не перейняв його гівняну методику прослуховування. Можливо, він і досі жартує — у тих країнах, які ще його приймають, — про події в Еквадорі, коли покоївки готелю «Вілла Гільда» застукали його за спробою встановити прослуховування в номері

Мануеля Араухо[224]. Або з випадку в чехословацькому посольстві, коли він намагався переконати індусів-охоронців, що так, hombres, ремонтники справді приходять на роботу о п’ятій ранку, навіть у Латинській Америці.

Через його вчинки довелося терміново виводити з гри десять агентів і вводити сім нових. У нас не було навіть часу для повної чистки, інакше я нізащо не схвалив би кандидатуру Луїса Джонсона — у кожному разі, коли з ним ще й Кубинець у комплекті. Цей острів кишить довбаними кубинцями, а про комуняк я взагалі мовчу.

Так, я можу собі уявити, для чого він тут, якщо навіть із власної волі. Чого я не можу зрозуміти, так це того, навіщо він робить із цього виставу — принаймні для нас, — на відміну від Карлоса Шакала, який теж тут, але лежить на дні, чухаючи пузо, поки шльондри в нього відсмоктують. У цих двох є спільне минуле. Мені платять за те, щоб я таке знав. Ходить чутка, що Льюїс Ернан Родриґо де лас Касас навчив Карлоса застосовувати С-4. Динаміт — теж, але Касас завжди віддавав перевагу саме С-4. Він цього року на Ямайці вже не вперше. В обох випадках, щойно він приїздив, гриміли вибухи.

У мого кабінету чотири стіни й одне вікно з видом на майданчик через дорогу, де товчуться Ямайці, які з шостої ранку займають чергу за візою. Менлі сказав їм, що в Маямі літає шість рейсів на тиждень, — тому відлетіти хочуть мало не всі. Після того як авіакомпанія «Пан Американ» оголошує, що тимчасово зупиняє польоти між Кінгстоном і материком, черга розтягується на цілий квартал. Це слабкий жест, приблизно з тієї ж опери, що й обітниця ямайських жінок не надавати сексуальні послуги доти, доки уряд не здійснить конкретні реформи. Але доводиться навчати людей хоча б маленьким жестам — у надії, що з них визріють великі.

Тека з досьє на Льюїса Ернана Родриґо де лас Касаса, що лежить переді мною, досить тонка. Тонка, звісно, відносне поняття. Щоб мати всебічне уявлення про Касаса, слід ознайомитися з п’ятьма теками, а не з однією. Одну з них я беру зі столу (я запросив її в Селлі, щойно побачив Касаса разом з Луїсом Джонсоном). Це тека синього кольору. Я розгортаю її — і впізнаю безліч імен. Фредді Луго, Ернан Рикардо Лозано з «Альфи-66»; Орландо Бош, верткий венесуельський засранець середнього розряду; двоє, відомих винятково як Гаель і Фредді, можливо з «Омеги-7», і де лас Касас. Усі — з «Ради об’єднаних революційних організацій», усі — агенти «Амбладу»[225], й усі як один — ветерани затоки Свиней. Рік у них видався клопітким, починаючи зі зборів у Домініканській Республіці, на яких і була сформована ця Рада, — зустріч, про яку Контора, звісно ж, не знала.

У липні на злітній смузі Кінгстонського аеропорту, перед вильотом на Кубу рейсу Вест-Індської авіакомпанії, вибухнула червона валіза. Представництва цієї авіакомпанії на Барбадосі, «Ейр Панами» — в Колумбії, «Іберії» та «Нанако лайн» — у Коста-Риці (усі так чи інакше пов’язані з «Кубаною») зазнали атак бомбистів. У Мексиці вбили кубинського дипломата, ще двох — в Аргентині. Потім, у вересні, в окрузі Колумбія був застрелений Орландо Летельєр[226] — справа рук, швидше за все, Управління національної розвідки Піночета, але є ще й інші імена — ті ж самі йобані імена, що вигулькують щоразу, коли спливає тема Латинської Америки. Потім сталася ще й пожежа в Гаяні, в якій було знищено лише кубинське риболовецьке оснащення. У червні цього року, чотирнадцятого числа, у власній вітальні

помер від ножових поранень перуанський посол Фернандо Родриґес, після чого уряд Ямайки ввів у країні надзвичайний стан.

Злочинність тут цвіте буйним цвітом майже весь рік; але особливість ямайської злочинності в тому, що вона має здебільшого локалізований характер. Щоразу, коли вона просувається в спальні райони, виникає відчуття, що хтось робить грубий натяк. Я зустрічав людей з обох партій. Вони схожі на биків, що розбушувалися в посудній крамниці. Але навіть за їхніми мірками, за мірками бандитів, — та що там, навіть за мірками таємної поліції Чилі, — смерть Родриґеса була аж надто ретельно спланованою і підігнаною, щоб хоча б здаватися випадковою. Вибухівка — це почерк Кубинця, усім це відомо, але щось і в цій смерті смердить ним, смердить, і все. Звісно, уряд США, за нашою інформацією, не мав ніяких даних щодо можливої загибелі посла, і лишається тільки сподіватися, що той, хто вчинив цей мерзенний злочин, а також ті з можновладців, хто підтримували і забезпечували його здійснення, постануть перед судом.

Господи Ісусе, з кожним днем я все більше своєю риторикою нагадую Генрі Кіссинджера...

— Селлі?

— Так, сер.

— Ти можеш дізнатися, де зараз Луїс Джонсон?

— За мить, сер.

Я відпускаю кнопку гучного зв’язку й оглядаю мій стіл. Дружина жодного разу не переступала поріг цього кабінету, а ось Кіссинджер — так. Тож вона може поцілувати мене в дупу! У січні, невдовзі після нашого приїзду, моєю найпершою роботою було няньчитися з Генрихом, як його всі називають поза очі, бо його тижневе перебування на Ямайці не складалося.

Сьогодні, коли ми їхали до перукаря, після чергової дружньої сварки, моя дружина зробила щось дивне. Вона на мене подивилася. У кожному разі, мені так здалося. Я весь час витріщався на дорогу, прямуючи Гоуп-роудом у Мону, але нині я вже навчився відчувати на собі погляд збоку. Отож вона подивилася на мене, і сказала:

— Баррі, знаєш, яке слово, як я з’ясувала, мене веселить? Хай і не в прямому значенні, але змушує сміятися, коли я його чую.

— Ні, кохана.

— Непристойний. Не-прис-той-ний. Одне з тих словечок, яке вживають такі, як ти. Я раніше не звертала уваги на те, як тісно співісную з цим слівцем. Не минає й дня, щоб я не стикалася або хоча б не дратувалася чимось непристойним.

— Ого, ми вже формуємо свій словничок. Данина вдячної пам’яті Єльському університету.

— Займайся своїми справами. Але знаєш, Баррі, мене завжди пробиває на сміх, коли хтось із ваших вимовляє це слово, особливо під час інтерв'ю.

— То Кіссинджера знову показували в телику?

— Ні, цього разу все банальніше: посол, якого я не люблю. Минулого вівторка він сказав на діловій зустрічі, здається, чоловікові Неллі Матар: «Заяви про дестабілізацію оманливі та непристойні».

— Я й гадки не мав, що за обідом леді розмовляють про політику.

— А про що нам ще говорити? Ні в кого з вас немає члена таких розмірів, щоб обговорювати його.

— Тобто?

— То ти все-таки мене чуєш. Ха. А якщо серйозно, то чим ти тут займаєшся? Баррі, побудь хоч раз серйозним. Я б краще розпитала дружину Луїса Джонсона, але бідолашна знову спіткнулася і розбила обличчя, і...

— Ми їдемо туди, куди нас посилає уряд Сполучених Штатів.

— Ні, любий, я ж не сказала «ми». Я сказала «ти». Я тут байдикую і тішуся чим можу. А ось ти що тут робиш? Чим ти займався весь минулий місяць? Чесне слово, мені було б краще, якби в тебе була коханка.

— Імені.

— Не лести собі, Баррі. Ті дні для тебе пролетіли.

«І ти йди в сраку».

— То чим ти тут займаєшся? Викладай, в усіх деталях.

— У деталях, кажеш?

— Ну а що? На дорозі тиснява і, схоже, надовго. А ти за кілька тижнів не сказав мені нічого цікавого.

— Ти хочеш, щоб я розголосив секретну інформацію?

— Баррі, або ти скажеш мені, або готуйся найближчі три роки спати з розплющеними очима, бо, повір, я все одно дізнаюся. Ти ж знаєш, якою я стаю, варто мені чогось захотіти.

— Переказати тобі службову інструкцію?

— Я з тих небагатьох, хто розуміє між слів, ти не забув?

У мене є теорія: чоловік не завжди отримує ту дружину, яку хоче чи потребує, — але він завжди отримує ту, на яку заслуговує. Я не певен, що жінки з цим погодяться. Але в якомусь збоченому сенсі її впертість завжди мені подобалася. Я кажу «збоченому», — бо на моєму місці будь-який нормальний мужик, навіть пасивний, уже б надавав їй ляпасів.

— Чим, на твою думку, ми займалися в Еквадорі?

— Господи Ісусе, Баррі. Я знаю, що ЦРУ...

— Контора.

— Ш-ш-ш. Певна річ, Контора. Я знаю, що Контора — це не якийсь там фонд допомоги іноземним державам від Білого дому. І якщо ви перебуваєте в країні, то їй, імовірно, не світить нічого хорошого.

— Перепрошую?

— Перепроси себе. Не ти поспіхом збираєш дітей при кожному переїзді.

— Дитину. В Еквадорі Айдена в нас ще не було.

— А в Аргентині вже був. Чим же ти там таким займався, і як це пов’язано з тією фіґнею, яку твій шеф утирав чоловікові Неллі Матар?

— Він мені не шеф.

— Він казав інакше.

— Ти справді хочеш знати?

— Так, Баррі. Я справді хочу знати.

— Директива завдань ЦРУ щодо Еквадору.

— Ага.

— Пріоритет «А».

— Господи, ти й справді збираєшся переказувати інструкцію.

— Пріоритет «А»: збирати і доповідати розвідувальні дані про сили і наміри комуністів та інших ворожих політичних організацій, разом з міжнародною підтримкою та впливом в уряді Еквадору. Пріоритет «Б»: збирати і доповідати розвіддані про стабільність уряду Еквадору, сили та наміри дисидентських політичних угруповань. Підтримувати високий рівень агентури в уряді, органах безпеки, владних та опозиційних політичних партіях і, особливо, серед опозиційного військового керівництва.

— Баррі, я почула доволі.

— Пріоритет «В». Пропагандистська і психологічна війна: поширювати інформацію для протидії антиамериканській пропаганді, нейтралізувати комуністичний вплив у громадських організаціях, створювати альтернативні структури. Підтримувати демократичних лідерів.

— Я вийшла заміж за робота. Як це стосується Ямайки?

— Кохана, у Контори є лише один Статут. На всі випадки. Може, тобі слід уважніше роздивитися довкола.

— Я роздивляюся. Саме тому і не вірю тобі.

— Що ти маєш на увазі?

— Нічого з тих дурниць не пояснює того, що тут відбувається.

— Дванадцятого грудня «Волл-стрит джорнел» назвав Народну національну партію Ямайки на чолі з Майклом Менлі найбездарнішим з усіх прозахідних урядів. Лютий — «Маямі гералд»: «На Ямайці назріває конфлікт». Березень — Сел Резнік з «Нью-Йорк таймсу» пише, що ямайське керівництво дає Кубі муштрувати свій поліційний контингент і заграє з «Владою Чорних». Липень — «Ю-Ес ньюз енд ворлд репорт»[227] повідомляє, що прем'єр-міністр Ямайки Майкл Менлі тримає курс на комуністичну Кубу. Серпень — «Ньюзвік» заявляє, що на Ямайці перебуває понад три тисячі кубинців. Резнік...

— Господи Боже, та годі про того песика Села Резніка. Щодо кубинців, то я їх тут не бачу. Мексиканців і венесуельців — так, безумовно, але не кубинців.

— Мерзотник попросив товарний кредит на сто мільйонів, а потім вирішив, що може срати нам на голову, цілуючись із комуняками! Тоді не проси грьобаного кредиту! Нічого, в біса, не проси. І не пизди про соціалізм.

— Він же шведський соціаліст.

— Ти, в сраку, забагато знаєш, люба.

— А ти знайшов невдалий час, щоб лихословити, любий.

— Усі «ізми» ведуть до комунізму.

— Це те, чого тебе навчили в Єлі? «Смерть комунякам»? Баррі, ми вже давно одружені. Дуже давно. І я знаю тебе як облупленого. Коли в тебе не виходить грати чесно, тобто майже завжди, ти поливаєш опонента словесним гівном.

— Тобто?

— Дещо з твоїх слів... з того, що ти говориш... нібито має сенс. Мені здається. Але це... не має. Ні. Або ти мені щось недоговорюєш, або ж щось недоговорюють тобі. Господи Ісусе, ти справжнісінький офісний черв'як.

— Що ти маєш на увазі під «щось»?

— Щось більше. Все зав'язане на економіці, так, усе ніби сходиться, але ми тут лише десять місяців, Баррі, а твої хитрощі тривають уже три роки; шість, якщо рахувати весь той час у Південній Америці. Ні, тут щось інше. Щось витає в повітрі. Справжня містика.

— Що це, в біса, означає?

— Пояснювати це тобі немає жодного сенсу. Стій, ми приїхали.

Папа Ло

онце сходить і сідає в небі навпочіпки, ніби йому нема куди податися. Хоча лише десята ранку, спека вже вповзає в будинок. Спочатку через кухню, яка найближче до виходу, потім у вітальню — зі сходу на захід, від стільця до стільця, тож коли я присів був на диван біля вікна, то мало не підскочив... Я й досі в сум'ятті. Проповідник на сповіді говорив, що такі люди, як я, миру не знають і не знатимуть ніколи, і я це приймаю. Але сьогодні щось гризе серце по-особливому, і це якось стосується Джосі Вейлза. За два тижні вибори, і Джосі зустрічається з Пітером Нессером, Американцем та Кубинцем, яких я не бачив із січня. Звісно, їхній ЛПЯ потрібна перемога над країною, і заради неї вони підуть на все.

Здається, я знаю, що це означає. Джосі планує щось таке, на що, як вони вважають, мені забракне шаленства. Жентельмени, вони мають рацію. За сімдесят шостий рік відбулося ой як багато. Так, коли той школяр наскочив на мою кулю, щось зі мною сталося, але, правду кажучи, я просто вже давно стомився від смаку крові. Він мені ніколи й не подобався. Прошу не плутати: мені вбити когось — раз плюнути, і ще більше начхати, що того когось нема на світі. У деяких частинах міста дитину лишають без нагляду на вулиці, де вона грається у воді з гівном. Та коли дитя захворіє й перетвориться на один роздутий живіт, який репетує й от-от готовий луснути, ти не відразу, без особливого поспіху тягнеш його в клініку, де все одно яблуку ніде впасти, і дитя помирає, поки ти ждеш у черзі, або ж ти з жалю прикриваєш його на ніч подушкою і теж сидиш-ждеш — виходить те ж саме, бо смерть — це найкраще, що ти міг для нього зробити.

До виборів усього два тижні, і стрілянина в місті лунає щодня. Ми з Шотою Шерифом обидва заявляємо, що хочемо миру, але буває досить одного пострілу — чи то «Інфорсерів»[228] у Спеніш-Тауні, чи то банди «Венг-Ґенг», яка стверджує, що жодного паршивого договору не підписувала. Досить одного пострілу. І навіть якщо ми хочемо миру, то такій людині як Пітер Нессер треба, щоб його партія перемогла, і байдуже як. Мені теж байдуже. Але чому такий великий тарарам навколо якихось нікчемних виборів у маленькій країні? Чому нами так раптово зацікавилася Америка? Річ тут, напевно, не в території і не в тому, щоб заявити про себе. Я думаю про Джосі, про всіх цих американців, я думаю про Пітера Нессера, думаю про Копенгаген, про Вісім Провулків, про Кінгстон, про всю Ямайку і про світ; я розмірковую собі: що ж це за заява така має бути, яка відлунює на весь світ? Що збирається робити Джосі, я знаю. Мною від того аж струшує до кісток, — і апельсиновий сік вихлюпується на руку й капотить на підлогу. Склянка теж падає, але натикається на ногу і не розбивається. А апельсиновий сік витікає і розпливається по підлозі — повільно, наче кров.

— Господи Ісусе, Папо, ти вважаєш, мені на день без цього клопоту мало?

Вона нагинається з відром і ганчіркою, а я й зрозуміти ще не встиг, що ж сталося.

— Іди-но краще надвір, займи себе чимось, — каже вона.

Я виходжу і радію, що на мені тільки футболка-сіточка. Джосі. Якщо пожежа в будинку на Орандж-стриті була заявою недосить гучною, то яку ж заяву вони, можливо, готують без мене тепер — таку, що сам Ісус перекинув на мене апельсиновий сік? Щось таке, в чому мені не місце. Що може бути аж таким гучним; таким гучним і таким темним, що навіть Папі Ло туди доступ перекрито?

Що робити, я не знаю, але ноги самі несуть мене до дому Джосі Вейлза. Коли я бачу цього кубинця з дещо довбонутим ім'ям — Доктор Лав, щось наганяє на мене тривожні думки. Востаннє він був тут у січні; тоді вони з Джосі Вейлзом вирушили в даунтаун, поруч із територією ННП, і підірвали біля бухти чотири автомобілі, один за одним. Кубинець зробив це просто так, і убитий не був ніхто, але це посіяло в Джосі Вейлзі якесь насіння — і те насіння нині визріває. Ноги мене волочать уперед, а голова — тягне назад. Назад, до минулого грудня-січня і до кожного місяця, аж до нинішнього. Часом дивишся на деякі речі, і вони — всього лише деякі речі. А глянеш на них під іншим кутом, і ті деякі речі складаються в одну велику, одну жахливу Річ, жахливу тим більше, що ти ніколи раніше сам таку сукупність не складав.

Січень — місяць нашої останньої зустрічі з Пітером Нессером. Тепер він, приїжджаючи, зустрічається вже з Джосі Вейлзом. До мене заходить лише сказати, що готується зустріч із МВФ. Мовляв, МВФ — це така група великих людей із багатих країн по всьому світу, які вирішують, чи давати Ямайці гроші, щоб вона витягла себе за шкірку з вигрібної ями. Ось про що говорить Пітер Нессер, — бо він, як і раніше, вважає, що мудрі речі для тутешніх з гето треба спрощувати, інакше вони не дійдуть до їхніх тупих мізків. Я був ось на мізинець від того, щоб послати його куди далі: кому-кому, а мені відома навіть різниця між словами «чванько» і «патякало», кожне з яких не характеризує Нессера навіть наполовину, хоч промову йому з них склади. Пітер Нессер також говорить, що як Майкл Менлі переконає МВФ дати його країні грошей, то він, Менлі, все одно спустить їх на те, щоб занурити ту країну в морок комунізму.

Доктор Лав з'являвся для того, щоб розповісти всім про комунізм. Як Фідель Кастро скинув великого вождя Батисту і запросто в'їхав у його будинок, повбивавши всіх, хто за старий світ. Як Кастро зруйнував усе, що було при капіталізмі — всі школи, магазини, — а ось стриптиз-клуб «Тропікана» залишив (хоча, за чутками, команданте все ніяк не може знайти заміну своєму вбитому сержантику). Казав Кубинець і про те, що скоро всіх там візьмуть під замок (як і нашу ННП — після запровадження надзвичайного стану). Як він сам сидів у буцегарні, а разом з ним сиділи абсолютно невинні люди — лікарі, вчителі, інженери, які, отже, були проти того комунізму. Саджали там навіть жінок та дітей. Одного разу його найкращий друг спробував утекти — через пролом у бічній стіні; він думав, що за нею до дороги — всього десять футів, але за стіною був п'ятдесятифутовий обрив, та він все одно плигонув, у надії, що йому вдасться перестрибнути землю і «приземлитися» в море. У море він не приземлився. Ось таких людей

Майкл Менлі має намір насадити на Ямайці, а МВФ дає йому на це гроші. «МВФ — це скорочено Менлі Винен Фінанси», — сказав Пітер Нессер.

Ледве народився січень, як ми взялися за роботу. Американець приїхав із багажником, повним усякої всячини, користуватися якою нас мав навчити Кубинець. «Нам би отаке, muchachos, отоді, в затоці Свиней», — повторював він. Коли я його зустрів, він уже знав Джосі, але я все не мав часу про це заїкнутися. Зброя була зовсім іншою, ніж та, яку завозили сюди з шістдесят шостого по сімдесят другий. Ту треба було кріпити на плече, заряджати на один постріл і стріляти. Наша найкраща зброя могла завалити людину хіба що прямим попаданням у серце. А з базуки можна запросто розвалити стіну. Та я все ж тримаюся за свою самозарядну М1. Джосі тримається за свою стару волину, але не каже Американцеві, що в нього давно припасений АК-47, хоча Кубинець, напевно, про це здогадується. Кубинця ми відвозимо подалі на захід, у Ґарбиджлендс, щоб він там навчав хлопчаків. П’ятого січня я веду бригаду на Джонстаун, а Джосі вирушає в Тренчтаун, де свого часу жив Співак. У Тренчтауні вважають, що цей факт забезпечує їм недоторканність, але вони помиляються.

Запам’ятайте це, милі й порядні люди. Рік виборів знаменується першими вуличними боями. Гето завжди напоготові, але Джонстаун спить, ніби не знає, що надворі сімдесят шостий рік і всім треба спати з одним розплющеним оком. За цю їхню легковажність мені аж кортить їх перестріляти. Ми на п’яти машинах, і це добре, бо ні в кого в Джонстауні немає тачки, яка б угналася за нами. Часу на роздуми в нас катма, — і ми просто вриваємося, поливаючи все довкола градом куль і дірявлячи навиліт. У задній частині нашої вантажівки — стрілець із базукою. Він цілиться в бар, але машина підскакує на вибоїні, і він у момент пострілу промахується — і втрапляє замість бару в будиночок із цинковим дахом. Дорога здригається. Я кричу, щоб вантажівку зупинили і щоб цілитися з місця, але надто багато часу йде на перезарядку. Джонстаун приходить до тями і починає відповідати вогнем, але стріляють по нас із простих шестизарядних волин та, судячи зі звуку, з одного АК. У нас зброя новіша — така, що може сама знаходити і знищувати цілі; зброя для таких, як Тоні Паваротті, який неквапно прицілюється і б’є, ніколи не витрачаючи патронів даремно. Я веду свою машину, а на моїх колінах моя М1. Я тисну на гальма і стріляю у згусток темряви, що тікає від мене. Згусток темряви падає, але з правого боку дріботять кулі й, здається, чіпляють одного-двох наших. Я кричу всім приготуватися до висадки, але спочатку хай стрельне базука. Наш дурень знову промахується — і потрапляє в автобусну зупинку. Сталь і цинк вибухають снопом бризок, розлітаються, розбиваючи все на своєму шляху, — прямо як торнадо в телевізорі. Ми вискакуємо назовні.

Джосі Вейлз вирушає в Тренчтаун разом з Доктором Лавом і ще одним зі своїх. Їх лише троє. Я кричу, що це безумство — йти такою малою групою, але нині настали такі часи, що навіть коли я кричу, Джосі Вейлз мене не чує. Вони їдуть на його білому «Датсуні». Через день Джосі потрапляє в новини. Завдяки йому в Тренчтауні вибухають два двори багатоповерхівок, сім будинків, бар і крамниця — всі вони від пожежі згоряють дотла. Мені телефонує Пітер Нессер і зачитує замітку в «Нью-Йорк таймсі», — а тоді лає за те, що я не регочу так само голосно, як він. Нессер вішає трубку, а я знаю, кому він подзвонить наступному. Не можу тільки пригадати, як і коли Джосі Вейлзові встановили телефон.

Шосте січня. Поліція відірвалася на «Венг-Ґенгу», бо та орудує у Венг-Сенгу: це гето теж під ЛПЯ, але ми його не контролюємо. Тамтешня братва має свої плани, схеми та графіки. І вибухівку. Двоє з них знайомі з Кубинцем, але знають його тільки під ім'ям Доктор Лав, і вони там хваляться, що отримують зброю без посередника, прямо з Америки. Мені здається, вони можуть піднятися — бо ж безконтрольні — і стати для нас проблемою навіть більшою, ніж Шота Шериф. Я уявляю Шоту Шерифа, як він на своїх Восьми Провулках теж дуже пильно вдивляється в те, що відбувається, — і, як і я, не спить ночами.

Сьомого січня шестеро жовтодзьобих із наших обстрілюють будмайданчик на проїзді Маркуса Ґарві й вбивають двох полісменів. Я дізнаюся про це тільки тому, що чую, як голосно вони сміються, коли на зворотному шляху проїжджають повз мене. Тут уже я втрачаю терпіння.

— Який паршивець, бомбоклат, послав вас влаштувати стрілянину на будівництві? — питаю я, а перший пацан починає з мене сміятися. Не встигає він досміятися, як моя куля прошиває йому праве око і вилітає з потилиці.

— Хто вас туди посилав? — повторюю я і наводжу волину на ще одного. І тут відбувається таке, чого пером не описати, — згодом я навіть зробив камінцем зарубку на своїй Волині, — всі інші «малята» піднімають свої волини на мене. Я не міг цьому повірити. Стою й дивлюся, а вони дивляться на мене, і все це мовчки. І тут один із пацанів, що на мене витріщався, різко падає з пробитим черепом, з якого б'є кров. Решта тут же кидають свої волини і починають голосити — наче щойно згадали, що їм усім ще й по сімнадцять нема. Я обертаюся і бачу Тоні Паваротті, який дивиться в приціл гвинтівки, а поруч із ним — Джосі Вейлза. Вони без слів повертаються і йдуть геть. Того ж дня на той же будмайданчик нападає «Венг-Ґенг» — і вбиває ще двох фараонів. А назавтра наш пришелепкуватий уряд видає новий закон: усі, при кому знайдуть волину, отримають довічне ув'язнення.

Пітер Нессер каже, що треба сильніше натиснути на райони ННП, — і ми натискаємо. Тиснемо силами більшими, ніж є у Шоти Шерифа без підтримки Бантин-Бентона і Дишреґа. Тоді прем'єр-міністр виступає з ідеєю, щоб люди для захисту своїх будинків та вулиць наймали приватну охорону. На це в телевізорі з'являються люди на зразок Пітера Нессера і кажуть: «Ямайці, для характеристики таких заходів ми маємо всього два слова: тонтон-макути. Ви це розумієте?» Потім мені телефонує Нессер і зачитує якусь статтю з американської газети «Волл-стрит джорнел»:

— «Ямайка не стає комуністичною. Вона всього-на-всього стає банановою». Ха-ха-ха! Чо' не сміємся? Це ж смішно, триндець як смішно!

Потім настає двадцять четверте січня. Сімнадцятеро людей гине від отруєного борошна.

Десяте лютого. На справу виходять Джосі, Доктор Лав і Тоні Паваротті. У Джонстауні та Тренчтауні один за одним гримлять вибухи. Того ж місяця «Венг-Ґенг» зчиняє стрілянину на дискотеці в Дуейні-парку[229], де вбиває п'ятьох, восьмеро поранено.

Березень. Не пам'ятаю вже, якого дня. Поліція помічає білий «Датсун» Джосі та слідує за ним до самого Копенгагену. Тут вона вимагає, щоб водій

вийшов, бо автомобіль конфісковується. На допомогу Джосі кидається майже весь Копенгаген: хто з каменем, хто з палицею, хто з пляшкою, хтось іще з чимось. І фараонів мало не забили до смерті, як ту шльондру з Біблії. Я пам'ятаю дві речі. Рятувати фараонів приїхав сам глава партії. А друга: Джосі того дня став майже народним героєм.

Милі порядні люди, і все-таки я від вас дещо утаю. Ви, мабуть, думаєте, що кров мені остогидла після того, як я вбив того старшокласника? Можливо, так, але тільки частково. І те, що я перестав користуватися своєю волиною, ще не означає, що я проти того, щоб свою став частіше використовувати Джосі або навіть Тоні Паваротті, який куль даремно не випускає ніколи. Але цей Кубинець, цей клятий Доктор Лав...

Дев'ятнадцяте травня. Цієї дати мені не забути. Вони з Джосі Вейлзом вирушають до багатоквартирного будинку на Орандж-лейні й все там винюхують, як щури. Але цього разу беруть із собою й мене. Може, для того, аби я щось побачив, — і не тільки вибух. Зі спорядження в Кубинця при собі лише шматок якоїсь білої замазки і моток дроту. У дворі він відшукує газовий балон і приліплює ту замазку до нього. Замазка схожа на жуйку, і мені спало на думку, що це якісь дитячі пустощі, і подивувало те, як радіє Джосі Вейлз — аж підплигує, мов школярка зі стрибалкою, — але тут Кубинець каже йому: «Підривай, а ми — в укриття». Потім він прикріплює до замазки дві жили дроту, а його решту розмотує аж за паркан.

Від вибуху в будинку цілком завалюється стіна, а те, що встояло, спалахує від газу У Джосі напоготові волина, щоб застрелити кожного, хто спробує втекти, а заодно й пожежників, якщо ті намагатимуться рятувати погорільців. Гримнуло так, що я мимоволі зірвався — і гайнув звідти. Як би після цього дехто не став сприймати мене за боягуза...

За травень, червень і липень місту, братикам і сестричкам довелося знести багато скорботи. Війна у нашому Вавилоні перекинулася на Спеніш-Таун. Поліція дізналася про таємницю, яка оберігалася так, що навіть я тільки тепер розповідаю про неї вперше. У нас в Копенгагені була своя лікарня. Працювала протягом кількох років. ННП про неї не знала. Не знав і Шота Шериф; він просто вважав, що народ у Копенгагені такий міцний, що аж нездоланний. Правду кажучи, лікарня наша забезпечувалася краще, ніж клініка для багатіїв у Моні. Не знаю, хто її здав, нашу лікарню, але фараонам стало відомо про неї в червні. Вони й не підозрювали, що рани там лікують краще, ніж будь-де на Ямайці. Я досі так і не дізнався, хто зрадив цю таємницю, але йому краще сподіватися, що я відшукаю його раніше, ніж Джосі Вейлз. Я хоча б дам тому Юді шість годин фори на те, щоб утекти. На своїх двох. Але дечого я не знаю доти, доки мені не повідомляють про це кляті газети.

У червні, вперше за довгий час, до нас прямо нізвідки вдерлася поліція — і потягла всіх у тюрму. До дверей на стукіт підійшла моя жінка, але двері вже висадили, а жінку лупонули кийком по обличчю. Я збирався сказати: «Хто це зробив, до завтра не доживе», — та це тільки дало б їм привід відкрити вогонь: вони по ньому за роки зголодніли. Я тільки чув, як двері злітали з петель, а моя жінка кричала. Я вискочив з ванної і тут побачив, що в мене цілять п'ятнадцять автоматів. «Кожне дуло тут голодує за бандитом, тож дай нам тільки привід, вилупку», — мовив один. І це були солдати, а не фараони!

Солдати — в коричнево-плямистій уніформі з багатьма кишеньками, в чорних блискучих чоботах. І ці солдати поводяться не так, начебто ми — злочинці, а вони — охоронці закону; вони поводяться так, наче йде війна, а ми — вороги. Вони густо прочісують усі будівлі та двори, заходять навіть до клубу. Причина одна: приблизно в той же час, коли вони натрапляють у Копенгагені на лікарню, в Ремі вони знаходять ще й дві камери, які слугували за в'язницю. Стрільці з Реми (які звітують переді мною) були викрали з Восьми Провулків двох олухів і тримали їх там дев'ять годин, час від часу б'ючи. І от солдати налітають на нас, витягають з будинків — хтось із наших ще в самих трусах, інші взагалі обмотані тільки рушником. Особисто я проти камер у Ремі не заперечую: є де вчити розуму молодняк із ННП. Знову ж, зрозумійте мене правильно: у цій країні Джа мені не треба ніяких «ізмів» і «азмів», особливо комунізму. Не хочу ні соціалізму, ні комунізму, ні трибалізму — не хочу нічого, де верховодить ННП. Але біда в тому, що про ці плани поліції — гукнути собі в поміч армійців — ми нічогісінько не знали.

Далі фараони тягнуть нас до буцегарні й замикають на три доби — часу досить, щоб засмердіти і засрати всю камеру згори донизу. У приміщенні всього одне віконце; я сиджу біля нього і не кажу ні слова. Ні Джосі, ні Віперу, нікому. А поки нас тримають у тюрмі, в Садах Елізіуму вибухають дві бомби.

Доктор Лав. Більше нікому.

Алекс Пірс

обто це і є суть? Що Співак може бути причетним до афери з перегонами в «Кайманас-парку»? Була в них така подія кілька місяців тому. У ямайців є приказка про те, що коли гівно не пливе в певний бік, то правду слід шукати десь поблизу. «Не все тут щира правда, але приблизно так». Я ні секунди не вірив, що Співак міг брати участь у якихось аферах, — це просто безумство. Але при цьому я впевнений, що хтось обачно збирає лайно деінде — і підкидає йому за огорожу, щоб смерділо. Як повідомило моє джерело, якось в обідню пору, тижнів зо два тому, Співак повернувся з Форт-Кларенс-Бічу, — а це вже само по собі не в'яжеться докупи, бо навіть я, білий і втілення Вавилона, знаю, що вранці він як годинник навідується на Бафф-Бей. І схоже, мало хто знав про ту його «прогулянку» у Форт-Кларенс, що теж цікаво. Туди він вирушив із людьми, які приїхали за ним; місцеві впізнали з них лише одного. А години через три він повернувся такий розлючений, що до кінця дня обличчя в нього було аж червоне.

Аїша пішла з годину тому. Я у своєму номері, все ще в ліжку, роздивляюся свій живіт. Увесь цей довбаний приїзд сюди — повний капець. Навіть не знаю, що я тут роблю. Ну, тобто знаю, але... Здаюся собі папараці з газетки «Нешнл інкваєр»[230], що полює на скандальне інтерв'ю чергового

Деніела Еллсберґа[231]. Тільки я, мабуть, ще гірший: нікчемне бидло, що титрує фотки натурального мудили всього з однією гітової піснею, яку той все ніяк не здрочить у студії. Така робота — повна лажа... Однак, напевно, час перестати витріщатися на свій живіт — і зосередитись. До того ж відчувати до себе жалість — це сімдесят п’ятий рік. Щось назріває, я це нутром чую. Може, щось у музиці, хтозна. Я досі в ліжку, пропахлому парфумами Аїші, дивлюся на сонце, що пробивається у вікно, аж раптом несподівано дзвонить телефон.

— Не відірвав від чогось... чи когось?

— Чудово. Мабуть, весь ранок цю фразу складав, га?

— Ха-ха. Та пішов ти, Пірсе.

Марк Ленсінг. Треба буде при нагоді дізнатися, як цей пісюн розвідав мої координати.

— Чудовий день, правда ж? Ну хіба не чудовий?

— З мого готельного вікна він здається схожим на всі інші.

— Чи й не цабе! Ти все ще в ліжку? Хоча після такої гарячої сучки воно й не дивно. Тобі, чоловіче, не завадило б дивитися на життя ширше.

Навіть не знаю чому, — можливо, через те що я тут єдиний з відомих йому американців, — але він, в односторонньому порядку, вважає мене своїм друзякою.

— Ти що верзеш, Ленсінгу?

— Та оце думав сьогодні вранці про тебе.

— Чим зобов’язаний таким актом благодійності?

— Ну, багато чим. Ти, звісно, чувак пафосний, але ж я — твій друг, тож вважаю за потрібне тобі це сказати.

Хочеться відповісти, що він мені не друг і що я не подружився б із ним навіть під загрозою бути відтраханим насухо в дупу Сатаною і десятьма його багаточленними демонами, — але Ленсінг нині в такому настрої, який робить його цікавим. Таке трапляється, коли йому від тебе чогось треба, але пиха заважає йому озвучити це прямо.

— Отож учора ввечері я був зі Співаком у одній кімнаті.

— В якій ще кімнаті? Що за маячню ти, в сраку, несеш, Ленсінгу?

— Я говорив би з куди більшою охотою, якби ти мене не перебивав на кожному слові, Пірсе. Тобі мамця що, не читала книжок Емілі Пост[232], коли ти ріс?

— Мене виростили вовки, Ленсінгу. Як Мауглі.

Я відчув спокусу триматися й далі цієї глумливої теми і навіть посилити її, бо знаю: ніщо його так не злить, як моє небажання слухати його пронос.

— Я ось тільки недавно розмірковував над тим, як це вона робила, моя матуся: сама ловила і вбивала для себе потенційне м'ясо на чотирьох лапах. Серйозно, раз ти вже згадав про Емілі Пост, то моя колишня подру...

— Ну якого біса, Пірсе? Твоя матуся мені по шарабану. Та й твоя колишня подруга разом з нею.

— Шкода. Вона була дуже навіть нічогенька. Не твій тип, правда...

Я в такому дусі можу хоч весь день. Побачити б зараз, як наливається червоним його пика.

— Пірсе, ну справді, якого біса, hombre?

Hombre? Це щось новеньке. Не вистачало ще дати йому привід подумати, що він тільки-но започаткував новий рівень нашого спілкування — іншою мовою, чи щось таке, бо ж ясно, що оте «чи й не цабе» нас нікуди, бляха-муха, не приведе.

— Ти згадував сьогоднішній ранок. Твої думки з якоїсь причини наткнулись на мене?

— Що? А, так. Так, сьогоднішній ранок. Взагалі-то я там був з одним хлопцем з «Ньюсвіку». А ще була якась дівчина з «Біллборду»[233] і ще одна, здається, з «Мелоді мейкеру», от. Вони все допитувались у Співака про цей концерт за мир, хоча говорив переважно його менеджер. Так, це була прес-конференція в нього вдома.

От же ж йобане брехло. Не могло бути жодної прес-конференції, про яку не знав би заздалегідь я. І чому Ленсінг ні з того ні з сього раптом заговорив з лондонським акцентом?

— Так отож, усе пішло якось швидко, того в них, можливо, просто не було часу зв'язатися з тобою. Але ти не турбуйся, друже. Там від «Роллінг стоуну» був якийсь хлопець, у кожному разі, він сказав, що від «Роллінг стоуну», я навіть здивувався. А ти що, на ту контору більше не працюєш?

— Той хлопець із «Роллінг стоуну» — як, він сказав, його звати?

— Та я гребу! В ту ж секунду, як я почув: «Роллінг стоун», я відразу ж згадав свого гарного друзяку Алекса Пірса.

— Як мило з твого боку. Друзяко.

Я напружено думаю, як би мені ввічливо відшити цю підтирку для сраки, зателефонувати моєму довбаному босові та з'ясувати, чи це правда. Від такого кізяка, як Ленсінг, усього можна чекати. Як типовий одинак без друзів, він не вміє об'єктивно оцінювати, який жарт заходить занадто далеко, а який, бляха-муха, взагалі ним не є. Але якщо він сказав правду, то це лише опускає мій довбаний журнал нижче каналізації, Богом клянусь. Лайно. Воістину собаче лайно. Отже, вони віддали справжню журналістику...

кому? Робертові Палмеру? Декертісу? А мене тим часом відряджають писати про те, як довбана Б'янка Джаґґер підточує пилочкою свої кігті, поки її чоловік записує якусь лободу в стилі реґі... Якщо це все, чого від мене хочуть, то чому не відрядити сюди одного довбаного фотографа (з яким, до речі, я ще тільки маю зустрітися)? Та в сраку все! Серйозно: в сраку все і всіх.

— І тут я подумав: це, певно, удар для мого друзяки Апекса, який ніяк не може вхопити успіх за хвоста...

— Що тобі треба, Ленсінгу?

— По-перше, щоб ти мене звав Марком.

— Ленсінгу, що тобі треба?

— Я більше думав, що треба тобі, Пірсе.

Тридцять хвилин по тому я сиджу під парасолькою біля басейну готелю «Пегас». Білі чоловіки в плавках тут гладкіші, а їхні дружини більш засмаглі — і те, і те означає «багатші», особливо якщо врахувати, наскільки ці жінки молодші за своїх чоловіків. Я не знаю, хто вони, бо Кінгстон насправді не туристичне місто, і якщо люди сюди приїздять, то переважно в бізнесових справах. Ленсінг був так переконаний, що має щось, потрібне мені, що йому вдалося переконати в цьому й мене. І ось я вагаюся між «що за хуйня, Алексе» і «а може, дійсно в нього є щось тобі потрібне». Хай там як, а мені цікаво.

Я чекаю біля готельного басейну, поглядаючи на чоловіка, що не звертає ніякої уваги на двох своїх огузкуватих дітей, які стрибають у воду животами вниз. Старший щойно гепнувся об воду так, що аж луна розкотилася. Я дивлюся, як товстопузик, накульгуючи, вибирається на край басейну, і в нього від бажання розревітися трясуться губи; він плаксиво шморгає носом, але тут озирається і бачить мене. Плакати при чужих, звісно, недобре, але ревіти перед своїм молодшим братиком — взагалі ганьба. Я хочу посміятися з маленького опецька, але відвертаюся, даючи йому змогу опанувати собою. До речі, чекаючи тут на отого схибленого, я подумки перемацую подію, що сталася тридцять хвилин тому. Третє грудня 1976 року, одинадцята година. Рівно тридцять хвилин тому мене звільнили з «Роллінг стоуну». Принаймні я думаю, що мене звільнили. А було так. Я подзвонив.

— Ало?

— Пірсе, чим ти там, у біса, займаєшся?

— Привіт, босе. Як воно нічого? Діти як там?

— Ти, здається, переоцінюєш близькість наших стосунків, Пірсе.

— Вибач, босе. Чим можу прислужитися?

— А ще ти, схоже, схильний думати, що я без кінця готовий вислуховувати твої балачки телефоном. Де твій довбаний репортаж?

— Я над цим працюю.

— Дві тисячі слів про те, чи прилетів Мік довбаний Джаґґер на Ямайку з Б'янкою, чи без неї, — і ти все ще не можеш надіслати мені цю довбану історію? Це що, так тяжко зробити?

— Шукаю кут огляду, босе.

— Ти шукаєш кут огляду! Ану підтвердь, чи я правильно почув: ти шукаєш... кут огляду? Я посилав тебе туди не на прес-конференцію, Пірсе. Я посилав тебе скласти всього лиш сраний фотозвіт, який ось уже кілька днів як мав лежати на моєму столі.

— Гей, босе, будь ласка, вислухайте мене. Я, ну, я тут сиджу на чомусь великому. Справді великому. Просто бомба.

— Годі тринділи на блатняку, Пірсе, — ти ж із Міннесоти.

— А ось це зачіпає, справді... Однак це важливо. Тут щось дуже серйозне затівається навколо Спів...

— Ти взагалі читаєш журнал, для якого пишеш? Про це в нас уже було, в березні. Почитай сам.

— З усією повагою, босе, той матеріал — суцільний шматок гівна. А хлопець, що його писав, просто перся сам від себе і від своєї значущості. У тій статейці нема нічого ні про Співака, ні про те, що реально тут відбувається. А в мене, між іншим, за півгодини зустріч із сином начальника ЦРУ. Еге ж, я просто сказав: ЦРУ. Я до того, що вітерець «холодної війни» от-от принесе сюди реальну бомбу і...

— Ти чув, що я щойно тобі сказав?.. Секунду. Ніякої гельветики[234] — все, крім гельветики, і заради Бога, хоч якийсь знімок Карлі Саймон[235] у такому ракурсі, ніби вона збирається зробити мінет Стівенові Тайлеру[236]. Алексе?

— Я тут, босе.

— Я сказав: про нього матеріал ми вже робили і про Ямайку вже робили. Якщо ж ти хочеш і далі колотитися з тим гівном та бомбами і не хочеш виконувати те, за чим я тебе туди відрядив, то, може, тобі слід зателефонувати в «Крім».

— О, ну коли так! Може, я й справді це зроблю.

— Не трахай мені мізки, Пірсе. Джексон каже, що ти досі з ним не зв'язався.

— Джексон?

— Це наш сраний фотограф, недоумку.

— А більше сюди ти нікого не посилав?

— Ти, взагалі, про що?

— Ти мене чув. Тут від «Роллінг стоуну» ще хтось є.

— Я таких розпоряджень не давав, Пірсе.

— Ні, справді, ти не став би відряджати сюди реального журналіста, якби відчув якусь смажену тему?

— Які там на Ямайці, в сраку, смажені теми? Якщо хтось хоче щось написати від себе самого і це не оплачується з моєї кишені, — вперед. А от тобі я плачу.

— Ага. Тобто це не той випадок, що, мовляв, для Пірса ця тема важкувата, він занадто зелений, пошлю-но я туди справжніх профі?

— Зелений — не той колір, який асоціюється в мене з тобою, Пірсе.

— Справді? А що ж це тоді за колір?

— За два дні в мене на столі має лежати фото з Джаґґером, який хапає за цицьки якусь сучку, — або вважай себе звільненим.

— А знаєш що? Знаєш? Я, мабуть, злиняю з цієї теми.

— Не тоді, коли я оплачую твою срану поїздку, Пірсе. Але не турбуйся: щойно ти притягнеш свою відгодовану сраку назад у Нью-Йорк, я не відмовлю собі в задоволенні особисто по ній гепнути так, щоб ти вилетів з роботи.

І він повісив слухавку. Тож технічно я звільнений, чи, в кожному разі, скоро буду. Власні відчуття з цього приводу мені до кінця ще не зрозумілі. Привіз Джаґґер сюди свою дружину чи ні? Чи оту блондинку, що треться біля нього останнім часом? І як це позначиться на його полюванні за чорними поцьками? У цю хвилину я й побачив Марка Ленсінга, що прямував до мене. Вигляд у нього був — один до одного — як у білого чувака з обкладинки розмовника «Як розмовляти по-ямайськи»: оливково-зелені парусинові штани, підкочені до середини литок, чорні кросівки, майка в червоно-зелено-золотисту смужку, яка не доходить до пупа. Ну а із задньої кишені, мабуть, стирчить ще й хустинка. А на голові — Господи прости! — растаманський тем, з-під якого стирчать світлі пасма! Ну чим не неофіт руху «Підари проти Вавилона»?! Хотів би я, щоб це мене турбувало більше, ніж втрата роботи.

— Земля — Апексові Пірсу. Де літаєш?

Якось непомітно для мене він устиг приземлитися на сусідній шезлонг, зняти штани, оголивши під ними пурпурові «бікіні», і замовити собі «Май-тай»[237].

— І ще пачку сигарет, Джимбо. «Мальборо», а не якийсь там сраний «Крейвен Ей».

— Ясна річ, миттю, містере Брандо.

Офіціант почимчикував геть. Я знехотя подумав, що справджується моя підозра: кожна людина на Ямайці посмоктує кінець зі сфери туризму.

— Алексе, мій друзяко.

— Ленсінгу?

— Певно, вчора вночі та лярвочка тебе добряче причарувала, раз ти все ще про неї мрієш. Я ж тебе вже тричі гукав.

— Відволікся.

— Я й бачу.

Повернувся із сигаретами офіціант.

— Гей, Джимбо, я просив «Мальборо». А ти мені приніс лайно — «Бенсон і Геджес»? Я схожий, по-твоєму, на британського підара?

— Аж ніяк, сер, уклінно перепрошую, сер, але «Мальборо» в нас немає.

— Чорт, я за це лайно не платитиму.

— Як скажете, сер... містере Брандо.

— Ось так. І, поки ти тут, — заміни мені це пійло. Смак — як у води, збовтаної з «Май-таєм».

— Миттю. Прошу вибачення, містере Брандо.

Офіціант підхопив коктейль і поспішив до бару. Ленсінг повернувся до мене і виразно усміхнувся: мовляв, «нарешті ми самі».

— Ну, Ленсінгу?

— Для друзів я Марк.

— Марк... А хто цей, у біса, Брандо?

— Хто?

— Брандо. Він же так тебе тричі назвав.

— Я й не помітив.

— Ти не помітив, що чоловік тричі назвав тебе іншим ім’ям?

— Та хто, в сраку, розуміє хоча б половину з того, що вони белькочуть?

— І справді.

Використання фальшивого імені, разом із моїм знанням цього «конспіратора» як такого, мали максимально активувати в мені інстинкт теорії змови. Але ж це — Марк Ленсінг. Про Джеймса Бонда він, мабуть, чує вперше.

— То що там стосовно прес-конференції?

— Це був радше прес-брифінг. Я справді думав, що побачу там тебе.

— Видно, не таке вже я й велике цабе.

— Ти туди потрапиш.

«Пішов ти, пане засранцю в пурпуровому бікіні».

— Що за чувак був там від «Роллінг стоуну»?

— Не ’наю. Але він ставив багацько запитань про банди і всяке таке. Наче всім аж пече почути про це саме від Співака.

— Про банди?!

— Про банди. Про якусь там перестрілку в Кінгстоні й інше лайно. Ні, справді. А потім він спитав, як близько Співак зійшовся з прем’єр-міністром.

— Отакої!

— Угу. А я весь цей час не переставав думати-гадати: а де ж це мій друзяка Алекс?

— Як мило з твого боку.

— Так, я такий. Милий. І можу залучити тебе до роботи. Цей тиждень я був з ним мало не щодня. Я злетів так високо, що навіть повітряний змій може лопнути від заздрості. Отже. Познайомився я зі Співцем місяць тому, коли його менеджер найняв мене зібрати для цього концерту знімальну групу. Я навіть приніс йому пару ковбойських чобіт. Великі, блискучі, цегляно-червоні, від «Фрая»[238]. Ти ж ’наєш, ці Ямайці обожнюють власні ковбойські фільми. Ті довбані чоботи, скажу тобі, тягнуть на цілий статок.

— Ти їх що, купував?

— Та ну, з якого дива?

— А хто ж?

— Так ми ж добилися ексклюзивних прав на знімання концерту.

— Тобто тебе найняли знімати концерт? Я й не знав, що ти кінематографіст.

— Ти про мене багато чого не знаєш.

— Певна річ.

— Хочеш «Май-тай»? Він тут гівняний, зате безплатний.

— Та ні, мені й так добре. То яку ти мені хочеш надати послугу? І що за це хочеш?

— Ти завжди такий нетактовний? Гей, а де мій, на хрін, коктейль?.. Друзяко, я хочу лише допомогти тобі. Ось у чому річ. Ти ж прагнеш підлізти ближче до Співака, так? Опинитися з ним наодинці?

— Ну, так.

— Я можу зробити тебе частиною нашої команди. Ти будеш журналістом чи ще якимсь членом.

— Я й так журналіст.

— Ось бачиш! Отже, чудово впораєшся з роллю. Я, братику, маю до Співака абсолютно необмежений доступ. Ні в кого ніколи такого не було і ні в кого ніколи не буде, ні в якої знімальної групи. Нас найняв сам менеджер лейблу, і наше завдання — знімати все. Навіть, чорт забирай, коли він сидить на унітазі чи трахає лівійську принцесу, яку хоче навчити сексу мандинго[239]. Я відзніму яке-небудь твоє інтерв’ю для фільму, але ти зможеш його використовувати як забажаєш.

— Ого. Звучить справді круто, Марку, але нащо це тобі?

— Мандруєш порожнем, Пірсе?

— Завжди. Так легше бігати.

— А я маю додатковий багаж, який комусь треба переправити назад до Нью-Йорка.

— Чому б просто за нього не доплатити?

— Треба, щоб він прибув раніше, ніж я.

— Чо ’отак?

— Слухай. Я роблю тебе частиною моєї команди. Коли ти полетиш назад до Нью-Йорка, то прихопиш для мене одну з моїх валіз. Усе просто.

— За винятком того, що нічого не буває просто. Що в тій валізі?

— Та всяка всячина до фільму.

— І взамін багажного ярлика ти даєш мені Співака?

— Ага.

— Май на увазі, Ленсінгу, зовнішність оманлива. У мене лише вигляд ідіота. Кокаїн чи героїн?

— Ні те, ні інше.

— Марихуана? Тільки не свисти мені.

— Що? Алексе, ну що за бздо ти несеш. Ту валізу в аеропорту Кеннеді в тебе відразу заберуть.

— Ти що, шпигун, який повернувся з холоду?

— Раста на ЦРУ не працює.

— Ха-ха.

— Ми з тобою забагато Джеймса Бонда надивилися, схоже. У валізі буде відзнятий матеріал.

— Матеріал чого?

— Як це чого? Документального фільму. Це ж екстрене замовлення, друзяко. Менеджер Співака хоче, щоб матеріал пішов у ефір наступного ж дня після зйомки. І щойно ми його відзнімемо, то зразу й відправимо.

— Ясно.

— Сподіваюся. Я не довіряю чужим, а ті довбуни на митниці можуть засвітити на хрін усю плівку, якщо тільки якийсь білий не розтовкмачить їм що до чого. Ну то як, хочеш сьогодні ввечері потрапити на Гоуп-роуд, 56?

— Що? Так, бляха-муха.

— Я можу або за тобою заїхати, або зустріти біля воріт.

— Підбери мене. О котрій?

— О сьомій.

— Круто. ’Пасибі, Марку. Справді.

— No problemo. Коли ти маєш летіти?

— Наприкінці тижня. Хоча планував лишитися трохи довше.

— Не роби цього. Відлітай.

— Га?

— Відлітай.

Ніна Берджесс

ів на четверту: я звірила з «Таймексом». Вже мала виходити з дому, щоб піти на Гоуп-роуд, аж раптом зателефонувала мама і сказала терміново приїхати в дім. Саме так і сказала: «Терміново приїжджай в дім». Мені чомусь подумалося про Денні. Він тепер у США, має дружину або принаймні подругу, яка знає, що він за один, і яка не вагалася ні секунди, коли він уперше запропонував оральний секс. Хоча, найпевніше, він уже одружений. Мені невідомо, що це таке: чоловік, який від тебе пішов. Якось я прибирала в домі батьків, бо вони вирушили в подорож, а мені хотілося їх приємно здивувати. І ось коли я в комірчині розставляла татові рибальські снасті, з полиці випадково впала коробка з начинням. А в ній був лист, написаний червоним чорнилом на жовтому папері. Він починався так: «Мені знадобилося тридцять років, щоб написати цього листа». І я подумала, що він — від жінки, яка покинула його. А потім замислилась: а чи в усіх є така людина, пам'ять про яку не дає спокою? Людина, яка пішла від тебе.

Опівдні радіо повідомило, що Жіночий кризовий центр погрожує влаштувати ще один марш за мир, де всі будуть у чорному і нестимуть труну. Або наші жінки з верхівок середнього класу надміру полюбляють бути в центрі драматичних подій, або їм просто нема чим зайнятися. Навіть не знаю, що саме змушує мене про все це думати, але шукати взаємозв'язків із допомогою, приміром, високого космосу Кастанеди[240] начебто ще зарано. Я ще не можу відійти від тієї перепалки з сестрою. В душ я так і не сходила, і навіть не пам'ятаю, чи милася, повернувшись додому минулої ночі, точніше ранку.

До дому батьків я вирушила на таксі, дорогою розмірковуючи над тим, що мені сказали в посольстві, коли місяць тому відмовили у візі. У мене не було досить зв'язків, грошей на банківському рахунку, ніяких утриманців чи дохідного заробітку (саме так вони й заявили — «дохідного») — не було нічого, що могло б переконати американський уряд: я не зникну з кінцями, тільки-но приземлюся в Сполучених Штатах. Коли я виходила з посольства, до мене, наче зчитавши вираз обличчя, підійшов товстун у жовтій сорочці з коричневою краваткою. Я навіть не встигла уявити ту незліченну кількість заплаканих жінок, що покидають це посольство з таким же виразом на лиці, як він поцікавився, чи не потрібна мені віза. Зазвичай я на таких «благодійників» і вухом не веду, але він розгорнув свій паспорт — і я побачила там не тільки візу, а й штампи аеропортів Маямі та Форт-Лодердейла. Як з'ясувалося, він знає одного чоловіка, який знає іншого чоловіка, який знає в посольстві американця, готового зробити мені візу за п'ять тисяч доларів. Моя зарплата за півроку. Гроші я можу віддати тільки після того, як реально отримаю ту візу, а наразі з мене — лише фото на паспорт (воно вже лежало в моїй сумочці). Я згадала випуск новин місячної давнини — про розстріл десятьох людей. Не знаю, чому я йому повірила, але я повірила.

До батьків я дісталася не раніше першої години дня. Двері відчинила Кіммі. Вона була... в сукні. Не буденна джинса, і не максі-спідниця із запиленим подолом. Моя сестра була вбрана в пурпурову сукенку без рукавів а ля «слухняна дівчинка», відому також як «футляр», — так, ніби вона збиралася на кастинг для конкурсу краси. Без модних черевичків. Та ще й поводилась як наймолодша в родині. Мені вона не сказала ні слова, і я їй, звісно, нічого говорити не збиралася, хоча й довелося прикусити губу, щоб не вжалити: «А Рас Трент хіба не з тобою?» Двері вона відчинила дивлячись повз мене — ніби лише для того, щоб впустити протяг. «Та ну її в сраку», —

подумала я. Про це, до речі, думається все легше й легше. Сподіваюся, мама лише хоче відіслати мене зі своїм рецептом до аптекаря, щоб він видав побільше ліків. Кіммі таких відповідальних доручень вона ніколи не дає.

Зазвичай, коли я приходжу, мама зайнята або в'язанням мережива, або кухнею. Але сьогодні вона сидить у червоному оксамитовому кріслі, де в інший час, за переглядом «Таткової армії»[241], любить сидіти батько. Вона від мене відвертається, хоча я вже двічі привіталася.

— Матусю, ти сказала мені приїхати. Чому така терміновість?

Вона все ще не дивиться на мене, а лише притискає до губ кісточки пальців. Кіммі ходить туди-сюди біля вікна й поглядає кудись убік. Я здивована, що вона не накинулася на мене з єхидним запитанням на зразок, чи, часом, не відірвала мене матуся від чогось важливого. На журнальному столику лежить нове мереживо, яке мама, ймовірно, в'язала всю ніч. Рожева нитка, хоча вона рожеве терпіти не може. До того ж вона зазвичай вив'язує якихось звіряток, а цей орнамент я не впізнаю. В'яже вона переважно тоді, коли нервує, — і я починаю думати, чи не сталося що. Може, вона побачила когось із тих нападників? Або впізнала його в сусідському садівникові? А може, батьки відчули, що за їхнім будинком стежать? Може, грабіжники повернулися і що-небудь украли, пригрозивши, щоб батьки не зверталися в поліцію. Не знаю, але її нервозність передається мені, а тут ще й Кіммі ходить так, наче їй не сиділося до самого мого приходу. І від цього стає тільки гірше. Я роззираюся по дому, чи все на місці. Не те щоб я знала, так воно чи ні. А Кіммі все ходить і ходить.

— Кіммі, перестань скакати, мов якась клята мавпа, — каже мама.

— Так, матусю, — смирно відповідає та. Я хочу перекривити її, наче мені знову шість років. Ага, можна подумати. Те, як Кіммі стрибає по життю, дозволяючи батькам про себе дбати, дає їй право називатися швидше сином, ніж дочкою.

— І це моя рідна дочка. Господи Ісусе! Господи Ісусе!

— Матусю?

— Поговори зі своїм батьком.

— Про що?

— Я сказала: поговори зі своїм батьком.

— З татусем? Про що? — питаю я, але при цьому дивлюся на Кіммі, яка зараз вдає, що мене не бачить.

— Навіть кулі був би краще, ніж... О Боже... Яка гидота, я ніби чую від тебе цей запах.

— Про що ти, мамо?

— Не смій підвищувати на мене голос! Не смій підвищувати свій голос у цьому домі! Я купала тебе всі ці роки, але так і не зуміла змити з тебе

лярву! Може, тебе треба було більше бити. Може, треба було її з тебе таки вибити.

Я завмерла.

— Я все-таки не розумію, про що ти, — кажу їй.

Вона на мене так і не дивиться. Кіммі нарешті обертається і намагається глянути на мене, але не витримує і відводить очі.

— Так ти тепер просто лярва чи саме його лярва?

— Я не лярва. Якого біса...

— Не смій лихословити в моєму чортовому домі! Я все чула. Про те, як ти блядувала з тим співаком у його притоні. Скільки він тобі платить? Усі ці місяці, що ти не маєш порядної роботи, я сиджу і тремчу: як там наша Ніна без дохідного заробітку? Аж у нас вона грошей не просить, а знайомих у неї нема...

— Знайомих я маю купу...

— Не перебивай мене в моєму чортовому домі! Ми придбали його за власні гроші, трясця б їх вхопила, мої та містера Берджесса.

— Так, матусю.

— Виплатили готівкою без всякої, щоб їй грець, іпотеки, — тож не думай, що можеш перечити матері в її власному домі.

Мої пальці тремтять, ніби я три години відсиділа в морозилці. Кіммі прямує до дверей.

— Кім-Марі Берджесс, нікуди не йди. Краще розкажи своїй сестрі, які в нас тепер новини — через те що твоя сестра принижується перед отим... отим растою.

— Принижуюся? Отже, я принижуюся. Та в Кіммі самої бойфренд — раста.

— Ти порівнюєш його з тим, кому даєш топтати найсвятіше — свою жіночість? Рас принаймні з гарної родини. І це в нього тепер такий період.

— Період? А в Кіммі теж такий період?

— Клянуся, щоразу, коли я думаю про тебе і того співака, про те, як ви лежите на якомусь брудному ліжку, курите наркоту, а потім ти з ним злягаєшся і вагітнієш від нього, — мене нудить. Ти мене чуєш? Мені хочеться блювати! Ти така мерзенна, що, закладаюся, принесла в мій дім воші!

— Матусю...

— Не матуськай. Усі десять років навчання, на що вони пішли? На те, щоб ти стала однією з його підстилок? Цього тепер вчать у старшій школі?

Тепер вона говорить як батько, і мені стає цікаво, де він. Кіммі. Це її робота. Маму трясе так, що коли вона намагається підвестися, то падає назад у крісло. Їй на допомогу, як слухняна донечка, кидається Кіммі. Це вона їм наговорила. Сказала щось погане. Але вона й мене знає. Знає, що я не розповім їм про неї, тому що через одну погану дочку мама впаде в депресію, а ось дві погані дочки заженуть її на той світ. Вона розраховує, що я поведуся як хороша дочка: прийму все на себе, а її, Кіммі, вигороджу. Я майже захопилася цією сучкою.

— Я можу думати тільки про те, як ти приносиш сюди, в мій дім, смердючі запахи марихуани і хтивих брудних рук. Я відчуваю цей сморід на тобі! Яка гидь... гидь.

— Невже? А на другій своїй дочці ти їх не відчуваєш?

— Не смій вплутувати сюди бідну Кіммі!

— Бідна Кіммі? Тобто їй можна спати з растою?

— Не смій мені грубити! Це богочестивий дім.

— Бог свідок: у цьому домі немає нічого іншого, крім лицемірства! Кіммі тягається з растою, а...

— Він не раста!

— А ти йому про це скажи. Або краще скажи про це своїй донечці — й подивися, чи залишиться вона з ним після цього чи ні.

— Ще змалечку ти завжди нападала на свою сестру. Звідки ця заздрість і злоба? Ми ставилися до вас однаково. Але в тобі постійно була ця гидка риса. Мені треба було її з тебе вибити, ось що. Отак узяти — і вибити.

— О, так! А коли той злодій вибивав з тебе твої прикраси і заощадження, тобі це подобалося?

— Не говори так з моєю матір’ю, — подала голос Кіммі.

— А ти взагалі заткни свою срану пащеку, сучко. Уся така слухняна-порядна-любляча...

— Не смій так розмовляти зі своєю сестрою!

— Ти завжди на її боці.

— Мені потрібна хоча б одна дочка, яка не лярва. Повелася б ти з кулі — ще можна було б миритися, але з цим...

— Твоя клята дочка теж трахається з растою!

— Моррисе! Моррисе, спустися сюди і поговори зі своєю дочкою! Викинь її з мого дому! Моррисе! Моррисе!

— Ага, клич татуся. Клич, щоб я зараз же розказала йому про твою улюбленицю.

— Стули рота, Ніно. Ти вже й так багато напаскудила цій сім'ї.

— Я цю чортову сімейку, навпаки, рятую.

— Не пам'ятаю, щоб я просила когось із моїх дітей щось рятувати. Я не хочу доживати в якомусь закуті на подвір'ї розпутного расти, де всі жінки спільні, а дітвора з пелюшок курить ґанджу... Моррисе!

Мені кортить що-небудь схопити й пожбурити в Кіммі, яка досі жодного разу на мене так і не глянула.

— Ти, мабуть, уже носиш його дитину, — каже моя мати плаксивим голосом, хоча сліз у її очах нема.

Кіммі масажує їй спину. А мати дякує їй, що та полегшує страждання своєї нещасної матері. З мене досить. Говорити більше нема про що. Нічого не лишається, окрім як чекати, що мати обпече мене ще якимось словом. На мить я відчула, що страшенно хочу підійти й схопити Кіммі за шию, але я дивлюся, як вона розтирає мамину спину, — і мені їх обох стає шкода. Та раптом Кіммі каже:

— Матусю, скажи їй про чекання біля його воріт.

— Що?! О Боже! Вона ще й пантрує його біля дому — як справжня повія. І тепер навіть він розуміє, яка вона погань. Господи, поглянь, що відбувається з моєю родиною!

— Сука ти йобана, — кажу я Кіммі, яка дивиться повз мене.

— Повторюю: в моєму домі не лихословити! Якщо ти не можеш не бути лярвою, то хоча б спробуй не використовувати в моєму домі її лексикон.

Мене так і тягне сказати: «А як щодо лярви, що зараз тре тобі спину?» Чому, яку б гидоту не сказала чи зробила Кіммі, у батьків завжди є для неї виправдання, ніби вони складували їх ще з дня її народження і тепер за потреби миттєво дістають — як козир з рукава? Я хочу сказати це вголос, але не кажу. Кіммі знає, що я мовчатиму. Знає, що я — хороша дочка, яка залишиться такою, навіть якщо це гірше для мене. Я справді вражена тим, як сильно я її недооцінювала. Тим, як далеко вона зайшла і, ймовірно, на цьому не зупиниться. Я хочу сказати, що мене принаймні жоден чоловік не бив і не жбурляв мною, як непотребом, щоб я потім утиралася й думала: раз б'є, мабуть, так і треба. Але я мовчу, відчуваючи, як серце гулко гупає в скроні. І думаю тільки про те, щоб схопити ножа — кухонного, тупого — і підійти з ним до сестри, але не для того, щоб штрикнути або полоснути ним, а просто, щоб вона побачила, як я до неї наближаюся, а їй нема куди відступати. І стирчу опудалом у цьому остогидлому домі, який дістав, — як стирчала й учора, незрозуміло чому; втім, я знаю причину, але більше не хочу бути з цим пов'язаною. Можу побитися об заклад, що Кіммі — щаслива. Вона поставила доброчесну Ніну на місце.

— У тебе там, унизу, не свербить від мандавошок? Вони тебе хіба не кусають? Як ти можеш взагалі стояти переді мною? Милостивий Боже, за що мені така розпутна дочка! Мене нудить. Кіммі, мене нудить.

— Все гаразд, матусю. Впевнена, у неї немає вошей.

— Звідки ти знаєш? Ці растамани — такі гидкі. І мені все одно, скільки в нього грошей. Вони такі ж брудні і нечестиві. Від тих грошей теж за двадцять футів тхне безбожністю.

— Там, унизу, в мене не свербить від мандавошок. Він пахнув ніжніше дитячої присипки, — кажу я і, не встигнувши договорити, тут же шкодую про це. Я хочу схопити Кіммі і струснути — як вередливе немовля, яке ніяк не вгамується.

— Моррисе! Моррисе! Мені не потрібні калічні байстрюки від гидкого расти, ти мене чуєш? Жодного покруча не буде в цьому домі!

Я дивлюся на Кіммі: невже вона хотіла цього? Чи усвідомлювала, що дійде до цього? На моїх батьків було скоєно напад, але про це вона навіть не заїкається — не тому, що їй нестерпна сама думка про напад на них, а тому, що їй не подобається будь-яка ситуація, де не вона в центрі уваги, навіть якщо це трагедія. Що ж, молодець. Вона перемогла. Вона знає, що я не скажу, що вона теж трахалася зі Співаком. Кім знає: я намагатимуся зберегти мамин розум, навіть якщо вона твердо намірилася довести матір до божевільні. Підступність цієї тварюки викликає в мене мимовільне захоплення. Я хочу, щоб вона глянула на мене — й усміхнулася, даючи зрозуміти: їй відомо, що я знаю її думки і те, що про них думаю я. Мати й далі кричить «Моррисе, Моррисе!» — як заклинання, що має допомогти його викликати.

Раптом мою спину обпалює удар ременя; його кінчик скорпіоном жалить мені шию. Я кричу, а ремінь знову б’є мені по спині, а потім двічі по нозі — і я падаю. Батько хапає мене за ліву ногу і смикає до себе; моя спідниця задирається і з-під неї видно труси. Він тримає мене лівою рукою, а правою — б’є. Я кричу, мама кричить, Кіммі кричить. А він лупцює мене, як десятирічну. Я кричу: «Тату, не треба!», а він лише бухтить, що коли бісовій дівці потрібна дисципліна, то він навчить її в цьому, бомбоклат, домі. Я знову прошу його перестати, а він усе торочить про дисципліну, і лупить, лупить мене по дупі, знову й знову; я звиваюся, і ремінь обпалює моє праве стегно. Батько не звертає уваги на мої крики: ось він розбив мені кісточки пальців, коли я намагалася вхопитися за його широкий ковбойський клепаний ремінь (він такі любить). Я відчуваю, що він розсікає мені шкіру, й лементую: «Тату, тату!», а мама кричить: «Моррисе, Моррисе!», а Кіммі кричить просто так, а ремінь і далі мене обпікає. Я викручуюся, і удар припадає мені прямо в поцьку; я аж завиваю від болю, а батько все торочить про дисципліну штурхає мене ногою — так, він мене штурхонув — і знов замахується, а я намагаюся вирвати з його рук свою ступню: «Відпусти, відпусти ногу!» І тут замахуюся я — і різко б’ю його правою ступнею в груди, і при цьому відчуваю, що ці груди — кволі, старечі. Він падає на спину і захлинається кашлем, але виходить тільки повітря, ніяких звуків. А я й далі кричу — вже без слів, а просто «Аааа! Аааа! Аааа!» — і хапаю ремінь, і луплю його по ногах, і ще раз, і ще — «Ааааа! Ааааа! Ааааа! Ааааа!». А мама тепер кричить: «Не вбивай мого

чоловіка! Не вбивай мого чоловіка!» А він кашляє і кашляє, і тут я бачу, що луплю його не ременем, а пряжкою, і, намотавши ремінь на скривавлений кулак, відвертаюся — і дивлюся на Кіммі.

Баррі Діфлоріо

оя секретарка повернулася зі словами, що секретарка Луїса Джонсона уявлення не має, куди він пішов, а це в перекладі з її коду означає: та не бажає цього розголошувати. Мені довелося піднятися зі свого клятого стільця і пройти шлях коридором до стола тієї жінки, де я поставив запитання: чи подобається їй тут працювати і чи планує вона займатися цією роботою в майбутньому? Якщо так, то їй не завадило б згадати, що вона працює на федеральний уряд Сполучених Штатів Америки, а не на Луїса Джонсона. Було помітно, як її очі в широкій оправі рожевих окулярів а ля Бетґерл[242] розширилися, а лоб наморщився, хоча його жорстко фіксував лакований поні-тейл[243]. У посольстві на те, щоб навчитися приховувати свій переляк, ідуть роки, і вона в цьому мистецтві майже досягла успіху, — однак тепер губилася в здогадах, за якою шкалою оцінювати рівень загрози, висловленої пасивно-агресивною ремаркою начальника. Вона не могла зрозуміти: граюся я з нею чи ні. Отже, «Ліґені-клаб», бульвар Натсфорд.

Там я, звісно, вже був. Мені він чимось скидався на «Родео-клуб джентльменів» у Буенос-Айресі, а також на деякі клуби Еквадору, Барбадосу та Південної Африки. «Ліґені-клаб» принаймні мав певний контингент темношкірих і трохи арабів, які прикидаються білими — гра, що ніколи не виходить з моди. І ось я залишаю офіс і їду прямо на Оксфорд-роуд, де на осонні стоїть нескінченна черга з охочих отримати візи, тоді прямую на захід. На перетині Оксфорд-роуду та бульвару Натсфорд повертаю праворуч, рухаючись на північ. Охоронець біля воріт, побачивши білу людину в автівці, запитань не ставить. Знайома зелена «Кортина» стоїть на краю автостоянки. Я паркуюся на іншому кінці, хоча Луїс, найпевніше, не знає, на якому автомобілі я їжджу.

Обідня зала всередині заповнена білими в ділових костюмах, які прийшли сюди на обідню перерву, а також брунатними красунями в тенісках, що попивають ром з колою. Тих, кого я шукав, я почув раніше, ніж побачив. Луїс, відкинувши голову, на моїх очах привітно ляснув де лас Касаса по плечу. Звісно, це він. Спочатку мені хотілося підійти й різко запитати Луїса, що вся ця хрінь означає, і зробити це перед де лас Касасом. Боже, як же я ненавиджу цього типа! Є в ньому дещо, притаманне хіба що королевам краси, а ще політикам: на лобі в них наче написано: «З усіх маминих синочків я найдужче обожнюю себе». Себе він вважає революціонером, хоча насправді він не більш ніж опортуніст. Луїс і Льюїс — ну чим не робоча назва комедії, сюжет якої розгортається в тебе на очах.

Я влаштовуюсь у віддаленому кутку бару і стараюся не поводитися так, наче когось шукаю. Саме тепер хтось десь пише пародію на шпигунський детектив,

де я — ідіот у барі, який вдає із себе Джеймса Бонда. От чорт, якщо це так, то, може, замовити собі мартіні? Ті двоє несподівано підводяться, і я розумію, що, прямуючи до автостоянки, вони запросто можуть пройти повз мене. Але Джонсон рушає туди через відкриту арку, що за кілька футів від його столика, а Кубинець іде слідом. Зелена «Кортина» виїжджає зі стоянки. Я вилітаю з бару залічені секунди і стартую за ними, від їхньої автівки мене відділяють зо дві сотні футів. Дякувати Богові, що години пік є годинами пік будь-де у світі.

Стежити за автомобілем мені не доводилося з часів Еквадору, коли я працював з Адлером. Для адреналіну я застарий, але, чорт забирай, однаково якесь відчуття є. І мені воно подобається. Тобто дуже, дуже подобається. Може, варто спрямувати цей виплеск енергії у свій член і трахнути когось, байдуже кого.

З Трафалґар-роуду Луїс повертає ліворуч, у скупчення транспорту, а потім ще раз бере ліворуч. Сотню ярдів ми проїжджаємо незнайомою мені дорогою. Тоді Луїс повертає на південь, зрізує через Гаф-Вей-Трі-роуд, і я навіть не помічаю, як ми опиняємося в гето. У кожному разі, будинки навколо стають дрібнішими, дорога — вужчою, і все більше дахів під цинком, притисненим зверху цеглинами. Цементні стіни теж замінив цинк, з написами графіті: «ННП — даймо», «Чоловіки з чорними серцями», «Владу — чорним», «Растафарі — педарасти» і таке інше. Якщо сфокусуватися на них і на зеленій «Кортині», то в голову не лізуть думки про те, який же я причмелений: я, білий чоловік, їду найчорнішим гето Кінгстона. Гаф-Вей-Трі — теж не подарунок, але такого я ще не бачив. Проскакує думка, що тут і заблукати недовго, але я її відганяю. Вони летять на швидкості, і мені теж хочеться піддати газу, але ж на дорогу будь-якої миті може вибігти якась маленька школярка в синій формі.

Луїс тутешні дороги знає. Відчувається, що він не раз бував у цих місцях. Гадаю, багато-багато разів. Я тільки тепер виявляю, що моя нога тисне на газ, але свою машину я відчуваю добре; відчуваю, як трясуться руки на кермі, а автівку кидає то ліворуч, то праворуч, одного разу довелось навіть перестрибнути через відкритий люковий отвір. Авто підплигує на вибоїнах, треться об дорогу, скреготить. Зелений автомобіль то виникає, то зникає з поля зору, ховається за рогом і з’являється знову, коли за три-чотири машини вигулькую я. Боже, сподіваюся, він мене не намагається скинути з хвоста? Я вже майже сказав собі: «Треба валити звідси», — відчував, що треба, але передумав.

Ми їдемо якимось шосе — ще одна дорога, що я її в очі ніколи не бачив. Будинки тут ще дрібніші, ще більше оцинкованих і убогіших, а люди зовні прямують у той же бік, куди їде зелена автівка. Обабіч шляху здіймаються пагорби. Ці пагорби заввишки з двадцять футів, і я починаю розуміти, що це таке. Гори і гори сміття, навіть не гори — а дюни і дюни, так начебто Сахара раптом взяла й перетворила весь свій пісок на барахло та сміття. Дим тут густий і кислий, немов горять трупи тварин. Люди лазять по сміттєвих дюнах, навіть тих, що тліють, риються в усьому цьому непотребі й набивають чимось свої чорні пластикові мішки. Про зелений автомобіль я майже забув.

Одна за одною спливають хвилини. Дюни зі сміття тягнуться без кінця-краю, а вервечка людей на них усе наповнює свої чорні мішки. Зелений автомобіль

уже зник. Я зупиняю машину, розмірковуючи, що робити? Просто переді мною дорогу перебігають двоє хлопчаків, і моя рука тягнеться до приладової панелі. Може, мені варто вийняти пістолет і принаймні запхати його за пазуху? Серце б'ється часто-часто. Що я тут, у біса, роблю? Повз проходять ще двоє юнаків, потім жінка, слідом зграя чоловіків та жінок, хлопчиків та дівчаток — спереду і позаду автомобіля; чоловіки та жінки йдуть човгаючи, а дітлахи — прискоком і підстрибом, і кожен несе з собою чорний мішок. Хтось ударяє автівку, і я підстрибую на сидінні, ривком відчиняючи бардачок, щоб можна було щомиті вихопити звідти пістолет.

Лиш Богу відомо, скільки ще минає часу, перш ніж я нарешті знову тисну на газ. На дорозі, як і раніше, жодної машини, хоча це шосе; з одного боку тут скелі, а з другого — море. Повз мене проїжджає лише білий «Датсун», за кермом якого — чорношкірий з азійськими розкосими очима; він висовує з вікна голову й озирає мене. Міг би присягнутися, що він похмуро супився, що взагалі-то дивно: ми з ним ніколи не були знайомі. Ледве я встигаю наблизитися до повороту ліворуч, як звідти зненацька, немов з нізвідки, вилітає зелена «Кортина» і лупить мене в бік. Я вдаряюся лобом об кермо, а тоді шиєю — об підголівник. Першим з «Кортини» виходить Кубинець (принаймні мені здається, що це Кубинець). Він підбігає до моєї автівки з пістолетом напоготові й упирає мені його під щелепу.

— Стривай, я його знаю. Це один з ваших, — каже він.

— Що? Оце так срань... Діфлоріо? Що за фіґня? Діфлоріо, що за перегони-переслідування?

Вони обидва голосно наполягають на тому, щоб відвезти мене до лікаря, хоча зі мною нічого страшного не сталося. У державній лікарні Кінгстона мені накладають на лобі шви, а я намагаюся не звертати уваги на юрмисько людей у коридорах, а також на сліди крові та ще чогось на підлозі. Лікар навіть не визнав за потрібне зняти з себе хірургічну маску. Я хочу лише одного — поїхати звідси, та ось біда: я не пам'ятаю, як сюди втрапив. Не можу до пуття згадати навіть після того, як бачу біля реєстратури Луїса Джонсона, що незворушно читає газету побік якоїсь чорношкірої жінки.

— Де мій автомобіль?

— Солоденький, тебе підлатали? Маленькому стало легше?

— Мій автомобіль, Джонсоне.

— Не 'наю, десь у гето. Його вже, певно, повністю розібрали на гвинтики.

— Кумедно, Джонсоне. Дуже кумедно.

— Зі мною їхав лас Касас, він і відігнав його до посольства. Все чудово. Доведеться дружині, правда, пояснювати, але авто не так щоб геть розбите.

— Якого чорта, Джонсоне?

— А що я можу сказати, солоденький? У мене хтось висне на хвості, і я вирішую, що треба б цього лайна позбутися. Наступного разу, якщо вирішиш

діяти в тому ж дусі, то хоч роби, бляха, це обачніше. Не так уже й багато «Вольво» кружляє по гето. Ти хоч знаєш, куди заїхав? Ходімо.

Ми повертаємося назад до посольства невідомими мені дорогами. У кожному разі, мені здається, ніби їдемо в той бік. Шкода, що при мені немає пістолета.

— Це ти сказав якомусь чорношкірому, щоб «сфотографував» мене? — питаю.

— Ні, не я, та, може, Льюїс. Білий «Датсун»?

— Ага.

— Отже, точно він.

— Хто це був?

— Знаєш, Діфлоріо, я поважаю те, що ти робиш. І в твої справи не лізу.

— Еге ж. Особливо тепер.

— Еге. Те лайно, яке ви з Адлером колотили в Еквадорі, було дуже конкретне. Працювали ви, правда, повільно, ніби срали патокою, однак акуратно.

— Ти й близько не знаєш того лайна, яким ми займалися в Еквадорі.

— Мені відомо не тільки те лайно, яке ви творили в Кіто, а й те, що тут тобі не довбане Кіто.

— Тобто?

— Твоя безглузда кампанія з написання листів — порожній звук у країні, де навіть не знають, як пишеться слово «комуніст».

Під «кампанією з написання листів» він має на увазі листи-попередження про комуністичну загрозу в Еквадорі, якими я пригощав пресу А також розсипку від «комуністичної партії» на підтримку ректора Центрального університету Кіто, аби зганьбити його на виборах, що зрештою вдалося. Має він на увазі й листівки, друковані для Молодіжного фронту звільнення — псевдокомуністичної організації, яку я сам же й створив усього лиш із рекламного «підвалу» в газеті та двох молодих на вигляд іспанськомовних агентів, що вдавали з себе втікачів-ліваків з Болівії (на випадок, якщо хтось захоче з ними зустрітися).

Кінець кінцем через підкуп військової поліції, який мав місце при кожній такій зустрічі, ми успішно деморалізували Студентський комуністичний рух. Під «кампанією з написання листів» він має на увазі й створений з моєї ініціативи Антикомуністичний фронт, і триста сорок людей, які пройшли в себе вдома спецвишкіл з виявлення та знешкодження комуністичної загрози, — бо свій досвід я привіз із Угорщини, де панує затятий комуністичний режим. «Кампанії з написання листів» у його розумінні — це й те, чого нам варте було призначення Аросемени[244], а потім його повалення (після того як він став неминучим тягарем, яким стають латиноамериканці, варто їм нюхнути хоч

трішки влади). А ще ж не можна було допустити просочування лайна в «Нью-Йорк таймс», поки такі «специ», як Джонсон і Карлуччі, провалювали Конго. А це, між іншим, вимагало залізних нервів.

— Не подумай, що я кажу це з неповаги до твоєї м'якотілої тактики, Діфлоріо, чи до тебе самого, як на те пішло. Але тут не Еквадор. Еквадор тут і близько не стоїть.

— М'якотілої тактики? Краще б ви дотримувалися такої м'якості в Конго.

— У Конго все чудово.

— У Конго повний бардак. А Ямайка навіть не Конго.

— Комунякам тут не світить.

— Ну, звісно.

— Ти патріот, Діфлоріо?

— Що? Звісно. Що це, в сраку, за питання?

— Ну от. Хоч один з нас. А я тут просто роботу роблю.

— Це та частина, де ти хочеш сказати, що працюєш на втіху собі? От просто за «дякую»?

— Ні, платять мені теж непогано. Хм, патріот. Лайно це все. Твоя проблема в тому, що наш рідний уряд вішає тобі на вуха локшину, а ти й віриш.

— А ти вважаєш, що знаєш мене від і до, так? Кожен лист, який надходить на Ямайку з Куби, Китаю чи Радянського Союзу, як і кожен лист звідси, лягає спочатку на мій стіл. Я маю своїх людей у кожній лівацькій організації по цій країні, яких не вирахував навіть наш сирливий орел Білл Адлер. Ти нічим не відрізняєшся від жодного з тих дванадцяти довбаних ідіотів, яких він злив.

— Як це?

— А так. Усе, що ти робиш, вилазить сраним наверх. Якби хлопці на зразок тебе не робили б раз у раз промахів, такі хлопці, як я, просто не були б потрібні. Я тільки-но склав Список стеження за контролем підривної діяльності, яким дуже-дуже зацікавився Буш[245]. Знаєш, на якому ти в ньому місці, Джонсоне? Оцінка «відмінно» в тебе тільки зі сраного спілкування з терористами.

— Ха-ха. Доктор Лав мені про тебе розповідав.

— Це він так себе нині називає? Він і його міднолобі кубинці з багатих синочків, які вважають, що контрреволюцію вони звершують просто тому, що їхні татусики купили їм зброю. Якби Кубу надали в розпорядження таким, як я, а не таким, як він, у Гавані тепер працював би «Макдоналдз».

— Браво. За винятком однієї речі, Діфлоріо. Ти живеш із переконанням, що здатен робити всю роботу сам. Ти і схожі на тебе довбані стратеги-тактики, по суті — бухгалтери. Довбодзьоби, як ти, й уявлення не мають, що відбувається на рівні землі. І це навіть добре. Припини лестити собі думкою, що тобі не потрібні такі, як я.

— Пречудово.

— А який твій останній великий проект, Діфлоріо? Прибамбахана книжка-розмальовка, от який. Примітивна книжка-розмальовка про...

— Виховання йде з дитинства, засранцю.

— Сторінка шоста: «Мій тато каже, що ми живемо в демократичній, а не тоталітарній державі. Тепер зафарбуй букви СССР».

— Та пішов ти!

— Гей, особисто я вважаю, що антикомуністичні книжки-розмальовки — це те, що треба. Саме те для країни, де грамотних — один, два і край.

— Світлофор проїхали, Джонсоне.

— Злякався?

— Роздратований. І втомився теж. Ти взагалі куди їдеш?

— Я думав, ти хотів додому.

— Вертаймося в офіс.

Він дивиться на мене і сміється.

— Може, таки додому? Не розумію я вас, хлопці. Діфлоріо, ти — просто як Карлуччі. Ти і він, та й решта з Кіссинджерового виводка.

— Тільки не кажи мені, що я маю робити, Джонсоне. Серйозно, ти не та людина.

— Це та частина, де ти хочеш сказати, що я непередбачуваний?

— Ні, це та частина, де я кажу тобі стежити за дорогою, а не за мною.

— Та що ти знаєш, Діфлоріо?

— Більше, ніж ти думаєш, Джонсоне.

— А ти знаєш, що певні культурні елементи в цій країні намагаються сформувати свою власну партію? Не ліваки, не американські Ямайці, не церковники, не комуністи. Зовсім інша група. До кінця року ця країна зануриться в повний хаос, якщо тільки хтось щось не зробить. Хаос, до речі, за визначенням твого боса Кіссинджера.

— Кіссинджер мені не бос.

— А Христос, у такому разі, не шлях, не істина і не світло. Ти бухгалтер, Діфлоріо. Сидиш собі в кутовій комірчині й пречудово почуваєшся. Воно й на краще: треба ж комусь зводити балансові книги і друкувати всілякі там розмальовки. Але внизу, на місцях, усе інакше. Конкретна робота має інший механізм запуску. Ти знав, що буквально два дні тому він фактично був у наших руках? Майже, без двох хвилин? Цей довбодзьоб був, вважай, у нас на долоні. Ми майже схопили цього комуняцького вилупка.

— Ну і що ж вам завадило з ним розправитися?

— Не вдавай, ніби знаєш, про кого я.

— І про кого ж ти, Джонсоне?

— От лайно! Ти справді ні чорта не знаєш. Я про прем'єр-міністра.

— Та не свисти мені, засранцю.

— Прем'єр-міністр Майкл Джошуа, хай йому, Менлі. Ми ледь його не дістали. У середу, близько четвертої дня. ННП влаштувала в Олд-Гарборі[246] зібрання — ти ж знаєш, де це? Чергове їхнє збіговисько щодо проблем з насильством; цим ідіотам просто в кайф збиратися десь разом. До речі, ми все ще чекаємо стенограму, але ходять чутки, що Менлі весь той тиждень був на зв'язку зі Стоклі Кармайклом[247] і Елдриджем Клівером. І ось із якоїсь причини «у верхах» виникає суперечка, й один армійський чин — треба буде з'ясувати, як його звуть, — валить на підлогу партійного чинушу. Кулаком прямо в пику. Після цього пан прем'єр-міністр урешті втручається і намагається допитати офіцера, — а той каже поцілувати його в сраку. Менлі поступатись не бажає, але не встигає отямитись, як його вже оточили солдати — і кожен наводить на нього заряджену зброю. Уяви: в Олд-Гарборі армійці беруть на дула самого прем'єр-міністра своєї ж довбаної країни! Хоча потім вони, певна річ, відійшли і стріляти ніхто не став.

— Ого! Історія просто дивовижна. Сюди б ще любовну канву — і золото Голлівуду їй гарантоване. Тільки поясни мені, навіщо нам, американцям, потрібне його життя? Директив про усунення прем'єр-міністра, так само як і будь-якого іншого політика в цій країні, нам не надходило. Це не Чилі, Джонсоне. Я, може, й бухгалтер, але ти в такому разі просто головоріз. Твоя тактика одвічно зводиться до нагромадження купи лайна, а таким людям, як я, доводиться його потім розгрібати.

— Щоб спрацювало...

— Послухай, у тебе немає жодної директиви кого-небудь ліквідовувати, — ти мене зрозумів?

— Я нікого й не ліквідовую, Діфлоріо. Контора не схвалювала, не схвалює і ніколи не буде схвалювати ніяких актів терору, скоєних як окремою особою, так і групою осіб. Крім того, як ти сказав, це не Чилі.

Я хочу сказати, що я радий, що він бачить це з такого боку, адже всі ці питання надзвичайно делікатні, тож вирішувати їх слід надзвичайно

акуратно, щоб залишати якомога менше слідів і було якомога менше супутніх втрат, — але тут Джонсон каже:

— Нє, звісно, не Чилі, але за кілька днів це буде скидатися швидше на Гватемалу, згадай моє слово.

— Що? Що ти таке сказав?

— Ти чув.

— Ні.

— Умгу. І я боюся, що цей рівень — вищий за тебе і за Контору, тож не розказуй мені про свої срані директиви.

— Ні...

— Так-так.

— Господи Ісусе. Ти забуваєш, що мене свого часу посилали в Гватемалу — на кілька місяців, стежити за виборами. І саме в цей час їхні доморощені психопати з нашою амуніцією почали викошувати всіх і все прямо всередині... Як давно ти їх навчаєш?

— До навчання я не причетний. Але, за непідтвердженими даними, приблизно з рік.

— Отже, Кубинець. Він...

— А ти не таке вже й гальмо, як про тебе кажуть.

— Скільки їх?

— Та перестань, Діфлоріо.

— Скільки їх, сучий ти сину?

— Я не з розвідки, Діфлоріо. Ну, та якщо все ж прикинути, то набереться понад десяток, але менше ніж дві сотні. Є ще одна команда патріотів — у Вірджинії. Доналда Кассерлі пригадуєш?

— Ліга свободи Ямайки. Намагався якось виманити в нас гроші для своєї нікчемної організації. А ми платити відмовилися, бо він — довбаний наркодилер. То що там планується? Друга затока Свиней? І це коли до виборів тринадцять днів?

— Діфлоріо дивиться здалеку. Тільки не в той бік. Це не Гватемала, бо народ тут розумніший, і не Бразилія, бо в цих людей нема бажання правити своєю довбаною країною.

— Тоді в чому, на хрін, мета?

— Не розумію, про що ти, Діфлоріо. Якщо купка людей забажає, так би мовити, намочити ноги, скажімо, сьогодні, то це не моя справа — втручатися у внутрішні справи.

— Чорт забирай, то все заплановано на сьогодні?

— У такі тонкощі, Баррі, я не втаємничений, але якби я був...

— Відклич їх, Джонсоне. Зараз же, заради Бога.

— Та я навіть не знаю, кому дзвонити, вибач. Мій інтелектуальний рівень підказує, що смикатися вже, в будь-якому разі, пізно. Крім того, це ж політика федерального уряду США...

— Засунь свого язика собі в сраку, Джонсоне.

— Краще я відвезу тебе додому до твоєї красуні дружини.

— Луїсе, послухай мене. Я не знаю, від АНБ[248] ти чи від кого там, в сраку, ще, але прошу: зроби крок назад і дай свою справу зробити дипломатії.

— До речі, в Еквадорі робота була зроблена першокласно.

— Стули свого сраного рота і слухай мене. Прокляття, ми вже стільки в це вгатили. Нинішня адміністрація це знає. Це знає директор ЦРУ. Я серйозно, з ким ти тут розмовляв? За рік до цих виборів ми інвестували понад сто мільйонів доларів. Сел у «Нью-Йорк таймсі», ЛПЯ, Господи Ісусе, Організація приватного сектору Ямайки...

— Навіщо ти мене всього цього повчаєш, Баррі? Ми два боки тієї ж монети.

— Я — повна твоя протилежність.

— Навіть якщо ці два боки ніколи один одного не бачать.

— Ми такі, в біса, близькі, сучий ти сину.

— Я не той сучий син, Діфлоріо, перед яким тобі треба розпинатися; для цього в тебе є твій маленький приятель Джорджі Буш. Крім того, повторюю, вже надто пізно. Іди додому, а то не встигнеш на «Старскі та Гатча». А ввечері глянь новини. Там має бути дещо цікаве.

Папа Ло

е пам’ятаю, щоб колись я йшов так швидко, але ніяк не міг дійти. Може, справа в сонці, що палить сьо’дні особливо безжально. Коли я спитав Джосі,

чи ’нає він щось про «Операцію „Перевертень“»[249], він похитав головою і сказав «ні». Але «Венг-Ґенг» мав вибухівку, а з Кубинцем співпрацюють лише двоє. Вони та Джосі.

Ось, що я думаю. Якщо він контролюватиме схід, а я здійсню деякі зміни на заході, а Тоні Паваротті, може, направить свою волину на північ і до моря, аж на самісінький південь, то тоді ми будемо добре захищеними. Та коли всі розвіються по різних місцях, то права рука не ’натиме, що робе ліва. Я думаю, що це моя провина. Мусить бути моєю. Якщо тіло хворе, то про це першою має дізнатися голова. Хіба не так? Ми з Джосі перестаємо спілкуватися. Ні, не так. Чоловік, точніше, чоловіки, — вони стають між нами, щоб спершу використати, а потім викинути, як непотріб. Я вже стомився від підлих ігор, і Шота Шериф також від них стомився. Дивно, що я більш упевнений у думках Шоти Шерифа, ніж у думках Джосі Вейлза. Я за дев’яносто ярдів від будинку Джосі.

Мені здається, що сім печаток починають розкриватися, одна за одною. Якесь погане передчуття, ніби щось висить у повітрі. Менш ніж за тридцять днів зіткнуться дві сімки[250]. Я йду до будинку Джосі й усвідомлюю, що забув, яка на вигляд моя жінка. За хвилину згадую, але мене жахає те, що я міг забути її обличчя. Потім у пам’яті спливає мале дівча, схоже на неї, але в нас нема дітей. Хоча багато жінок казатимуть, що їхні сини та дочки — від мене. Я йду дорогою, ярд за ярдом. Один будинок, потім наступний, потім ще один, усі на чотири поверхи, паркан такий високий, що ховає перший. Один будинок рожевий, за ним — червоний, далі — кольору кістки, і я на’іть не пам’ятаю, хто нас змушує фарбувати будинки, можливо, жінки. Я за сімдесят ярдів від дому Джосі.

Коли батько відвертається від власно’о сина, чому він має дивуватися, що син не хоче йо’о більше знати? Не те щоб Джосі був моїм сином, він би мене пристрелив, якби я назвав йо’о своїм хлопчиком. Але моя провина в тому, що я відвернувся від ньо’о, — бо вирішив, що повинен сам робити те, на що вважав не здатним йо’о. Дехто лише мріє, а дехто лише робе, — і те, й інше добре і водночас погано. У таких, як Джосі, нема уяви, а в таких, як я, — стимулу. Я думав, розказував і показував людям нові аргументи, які стосувалися тільки нас самих. Без політиків і уряду. Іншу систему, луччу за нинішню шитстему, — таку, коли зброю не носять, бо вона не потрібна, і коли моя жінка, і йо’о жінка, й інші жінки більше не працюють задля того, щоб багатіли їхні боси. Коли прокидаєшся і хочеш ново’о, бо старе таке вже старе, що на’іть не смердить, — йо’о здуває вітер, як суху гниль. П’ятдесят ярдів до житла Джосі.

Я хочу, перед тим як вийти з йо’о дому, зійтися з ним на одній думці. Добрі та порядні люди, растафаріанці, показали мені істинний шлях. Бо ті’ки дурень може вірити в те, що ми можемо мати майбутнє в цій вавилонській шитстемі. Я вже втомився від цьо’о, і Шота Шериф втомився, і Співак теж. Щоразу, коли я входжу в дім Співака і бачу там чоловіка з Копенгагену і чоловіка з Восьми Провулків, що разом щось обмірковують, то починаю думати, що в трикутника таки три сторони, але всі чомусь бачать лише дві. Сорок ярдів до будинку Джосі.

Я знаю, що планує Джосі. Багато хто загине, поки ці плани будуть втілені в життя. Джосі та Доктор Лав. Джосі та Американець. Джосі та Пітер Нассер. Нема анінайменшого шансу, що ННП переможе на виборах. Її перемога — це

справжній катаклізм для острова. Американець каже: ми — це єдине, що стоїть між миром і хаосом, достатком і голодом. Та Ямайці можуть бути дурними, дуже дурними. Бідні знають, що таке страждання. Якщо ННП переможе, то погана партія стане ще гіршою. Але мені все ’дно тре’ подумати про той рейвах, який він збирається вчинити, — раз він сам мені й слова про це не сказав. Бо ж багацько з тих, хто залучені до справи, не схожі на нас і мають протилежні думки. Двадцять ярдів до будинку Джосі.

Раптом, за десять ярдів до житла Джосі, в пилюку вдаряє черга пострілів: один, два, три, чотири, п’ять, шість, сім, вісім — і підкошує мене. З провулків вистрибують три джипи й починають збивати куряву — таку, як торнадо в білих. Курява здіймається, кушпелить, стає дедалі щільнішою. Машини все нарізають і нарізають кола, але я їх тільки чую, бо через пилюку нічо’о не бачу. Коли вона трохи осіла, я розгледів, що з джипів вискочили фараони й армійці, усі з настовбурченою зброєю: дехто цілиться в мене, дехто — на вулицю, в пошуках яко’ось ідіота, що хоче нарватися. Я теж шукаю. Тако’о ще не було, на’іть найгірші з Вавилону знають, що єдиний спосіб потрапити в Копенгаген — це прослизнути через вільну зону або пролізти через каналізацію. Поліція не ризикує тут з’являтися. Особливо після останньої приходу. А ось солдатам більше подобається повертатися туди, де вони можуть перебити нас ’дно’о за ’дним, як мух. Я теж шукаю, — бо мої люди повинні були чекати мене тут, теж із волинами напоготові, ще задовго до того, як сюди ввірвалися ці джипи. Але всі будинки зачинені. Джосі не вийде. Джосі тут нема. Тоні Паваротті не охороняє північ. Мені це нагадує сцену з одного фільму Клінта Іствуда, де бандити викосили все місто.

До мене підійшли два солдати в зеленому і два фараони — один у синьому, а другий у хакі та темних окулярах.

— Що це за бомбоклат? — питаю я полісмена в хакі.

— Тебе звуть Папа Ло? — ка’е він. Він високий, а йо’о живіт випирає, наче у вагітної.

— Який засранець питає?

— Ого, хіба скидається на те, що я люблю повторювати щось у розмові з кримінальним елементом? Я питаю: тебе звуть Папа Ло?

— Мабуть, ти не в курсі.

— Я схожий на того, хто витрачатиме свій час на смердюка з гето?

Він глянув крізь мене — і двічі кивнув. Я все зрозумів запізно, щоб ухилитися, і солдат, який стояв позаду, вдарив мене прикладом у потилицю. Либонь, він вдарив мене ще раз, бо я почув два удари — й наче очманів. Н’іть не згадаю, що хотів тоді сказати. Коліна підігнулися. Я був проти, я змушував їх випрямитися, але вони не слухалися. Полісмени та солдати кинулись на мене. Вони збили стільки пилюки, що я помічав їхні чоботи лише за дюйм від сво’о обличчя. Вони духопелили моє обличчя, живіт, дупу та яйця, аж поки хтось не крикнув, що я потрібен живим.

Я двічі приходив до тями, і двічі вони мене вирубали. Утретє я опритомнів на ліжку, і коли підвівся, побачив три муровані стіни тюремної камери.

Алекс Пірс

андрівка Гоуп-роудом у компанії Марка Ленсінга чомусь викликає в мене мурашки по тілу. Схоже, цей довбодзьоб не вміє вправно керувати автівкою, принаймні тут, на Ямайці. З Нового Кінгстона до Гоуп-роуду ми їхали серединою дороги, бо їхати лівіше він, либонь, не міг. І при цьому йому вистачало нахабства лаятися з усіма ямайцями, які йому сигналили. Я просто втиснувся в сидіння, частково не бажаючи бути поміченим у товаристві Марка Ленсінга (хоча хто мене тут впізнає?), а частково сподіваючись на те, що як хто-небудь у нас вистрелить, то перша куля дістанеться йому. На годиннику сьома вечора. Робочий день більшості жителів Кінгстона закінчився, і дорога забита бампер до бампера. Сигнали гудуть так, ніби все місто продовжує сварку, розпочату ще до того, як вони сіли у свої машини.

Раптом позаду заревіла сирена й усі, окрім Марка, з'їхали до узбіч.

— Марку, з дороги.

— До біса їх, хай самі з'їжджають.

— Марку, не вдаючись у нюанси історії, скажу: комусь із ямайців буде дуже приємно віддухопелити білого.

— Хай тільки спробують...

— Ленсінгу, з'їжджай!

— Гаразд... Добре... Ш-ш-ш... Братику, не напружуйся так.

Мені здається, я їду в одній автівці з прибацаним Ґрегом Бреді[251]. Прикро те, що Марк, можливо, саме з цього Ґрега і бере приклад. Хай би що він робив, усе аж кричить про його недорозвинений пеніс.

Повз нас пролітає карета швидкої допомоги, і тут Марк робить те, що в першу мить мене шокує, а в наступну здається цілком логічним. Він вирулює на дорогу і прилаштовується за нею слідом. Ми несемося як божевільні. Мені в кайф стежити за подіями, коли я реально втрачаю дар мови, а не тоді, коли це тільки здається ефектним і драматичним. Він шкіриться, як ідіот, охоплений геніальною ідеєю. Натхненні його прикладом, ззаду приклеюються ще чотири автомобілі. Ми швидко наближаємося до величезних воріт Співака. Тобто я їх поки що не бачу, але знаю: вони — за квартал звідси. Ленсінг вивертає кермо, роблячи такий різкий віраж управо, що аж шини скрегочуть, а з автівки позаду лунає: «Трясця твоїй матері!»

— І твоїй теж.

Ми біля воріт Співака. Уже стемніло, але попереду видніється дерево, що майже блокує передні двері. Звідси здається, ніби верхній поверх спочиває на його кроні. Ленсінг сигналить двічі й збирається зробити це втретє, але я його зупиняю. Ленсінг кривиться, а тоді вилазить з автівки й підходить до воріт, щоб привернути до себе увагу охоронця. Той навіть вухом не веде. Я не впевнений, що він відповідає Ленсінгу, аж поки не чую, як Марк вимагає, аби його з автівкою пропустили всередину: «Що це значить: паркуватися зовні? Ти взагалі знаєш, із ким розмовляєш? Я сьогодні зніматиму велике цабе, а ти можеш сам себе трахнути, якщо вважаєш, що я не заїду!» Охоронець говорить значно тихіше, так що здається, ніби він і досі мовчить.

— Засранці. Вони не впускають автомобілі, якщо ти не рідня або не член групи. Ідіоти.

Ленсінг під’їжджає до багатоповерхівки навпроти будинку Співака і моститься на чиєсь пронумероване місце. Коли ми виходимо з автівки, я про це вже навіть не згадую. Камеру він із собою не бере. Кумедно спостерігати, як Ленсінг аж кипить, ніби збирається влаштувати бучу. Ямайці ж такі незворушні, що можуть у цьому позмагатися з жителями Міннесоти. Мабуть, вони сміялися впродовж усього того часу, поки Ленсінг ішов до воріт.

— Ну що, задоволений? — кидає він охоронцеві. Особисто я вартового не впізнаю, мені вони всі на одне лице. Він оглядає Ленсінга з ніг до голови і відчиняє ворота.

— Тобі не можна, вхід тільки для одного, — каже він, і я відступаю.

— Почекай тут, Пірсе. Я дістану дозвіл від боса.

— Умгу. Все крутяк, Марку.

— Чекай тут.

Він прямує до вхідних дверей, після чого повертає ліворуч і зникає. Я не бачу, куди він подівся. Охоронець дивиться на мене, я на нього. Я прикурюю «Ротманс» і простягаю йому пачку. Він виймає одну сигарету й повертає пачку мені. Жоден з нас не сприймає це за контакт. Але принаймні він не заперечує, коли я спираюся на ворота. Чути, як після перерви грає гурт, особливо гітару. До біса стереотипи, але я б спершу послухав баси та барабани. Я чув, що нові музиканти гурту підштовхують Співака ближче до року. Я б сказав: далі від його, Співака, джерел, — але тоді б я став ще одним білим, який вважає за можливе вказувати чорним на їхнє коріння.

Від воріт нічого не видно. Під навісом стоїть не так старий, як давній пікап Співака. Дерева, некошена трава, західна частина будинку та охоронці (щонайменше, я так думаю, з десяток), які перевальцем вештаються подвір’ям. Уперше я звертаю увагу на сусідні будівлі. Там, де поставив автівку Ленсінг, розташовано квартирний комплекс, а обабіч воріт тягнуться таунгауси. Вгору-вниз Гоуп-роудом курсують автомобілі. Я навіть не

подумав, з якого запитання розпочати з ним розмову. «Що ти думаєш про пророкування щодо зіткнення двох сімок? Як тобі новий альбом Банні Вейлєра[252]? Чи означає цей концерт, що він підтримує ННП? Якщо сам раста не працює на ЦРУ, то чи знає він, хто працює?»

Я виймаю з рюкзака блокнот і дивлюся на чистий аркуш. Коли Ленсінг сказав про майбутнє інтерв'ю, мені здавалося, я зможу поставити йому мільйон запитань. І ось я біля воріт, а в голові — нуль. Знаю, що є якась історія, я хочу про неї дізнатися, та ось тепер розмірковую, чи й справді цього хочу. Я не можу визначитися, чи це в мене напад боягузтва, чи я усвідомлюю, що, хоча Співак і в епіцентрі історії, та, по суті, вона не про нього. Начебто є інша версія — про людей навколо, тих, хто приходять до нього і йдуть, але можуть надати більш повну картину, ніж я своїми розпитуваннями — на кшталт того, навіщо він курить ґанджу. Прокляття, те ж мені, ще один Ґей Талезе[253] знайшовся.

Автомобілі на дорозі прискорюються. Я дивлюся на них так довго, що вже й не пам'ятаю, коли охоронець покинув свій пост. Зате знаю, за стрілками годинника, що Ленсінг відсутній уже чверть години. Підходжу до воріт і припадаю обличчям до чавунних прутів:

— Гей! Гей! Є там хтось?

Я не знаю, куди подівся вартовий. На довбаних воротах лише один засув. Треба його тільки штовхнути — і я у дворі. Хіба це схоже на несанкціоноване вторгнення? До біса тебе, Гантере Томпсоне, перед тобою Кітті Келлі[254]. Я вже майже торкаюся засува, коли з'являється ще один охоронець. Це не той, що відійшов. У цього світліша шкіра і шрам на правій щоці у формі телефонної трубки. Я дорікнув себе за такий висновок, але це повернуло мої думки в інше русло. Хто ж тут виконує роль сек'юриті? Зразу видно, що вони не з поліції і навіть не з порядної охоронної агенції, хоча й озброєні автоматами. Напевно, Співак найняв хлопців з гето. Треба було двічі подумати, перш ніж довіритися Ленсінгові. Тепер він, мабуть, визирає з вікна і тішиться, що залишив свого друзяку Александра Пірса на спеці. Може, навіть Співак стоїть поруч із ним і підсміюється. Але мені важко уявити, що людина його масштабу витрачатиме час на такого вар'ята, як Ленсінг, неважливо, за чим той явився. Та менше з тим.

Ворота відчиняються рівно на стільки, щоб проїхав «БМВ» Співака. Моє серце вистрибує з грудей, як у закоханої юнки. Але це не він. За кермом хтось інший — худий раста з жінкою, мабуть, з бек-вокалу, і ще хтось сидить ззаду. Водій чимось невдоволений. Він спочатку озирається, потім глипає на свою супутницю, потім на мене і врешті тисне на газ. Тільки коли він від'їздить, я раптом помічаю, що навколо, виявляється, вже досить темно. Вулицею бігають клинці світла від фар. Я й не туди, що вже за восьму вечора. На другому поверсі ввімкнули світло. Ворота зачинилися. Я начебто впевнений, що чекаю біля воріт уже сорок п'ять хвилин, але, якщо чесно, я втратив відлік часу. «Хто-небудь підкаже, де мій друг?» — питаю я в темряві. Новий вартовий теж покинув свій пост, і я знову подумаю пробратися всередину. Це ж так просто. Звісно, до моменту, коли я ввійду, бо ж на мене відразу, без питань, накинеться з десяток охоронців.

Завиваючи гальмами, на під'їзну алею влітає червоний пікап. Я змушений відскочити вбік. У кабіні двоє — обидва темношкірі й у темних окулярах,

дарма що час пізній. Водій дивиться на мене, і я з усіх сил намагаюся не відвести очей. Другий мужик, висунувши руку назовні, постукує по дверцятах машини. Мотор працює марно. В цей момент ворота відчиняються десь на три фути і виходять семеро — хто в джинсах, хто в хакі, хто в кльошах, усі з волинами — і стрибають у пікап. Останнім іде коротун із дредами в червоно-зелено-золотій майці. Він секунду-дві дивиться на мене, але не зупиняється. Пікап, розганяючись, здає наосліп назад, на проїжджу частину, — і повертає ліворуч. Ворота відчиняються ширше, і я стрімголов відскакую від синього «Форд Ескорта», що стрілою вилітає на алею. В ньому четверо чи п’ятеро, з вікон стирчить зброя. В ту мить я був надто зайнятий собою, щоб порахувати скільки там їх. «Форд» повертає теж ліворуч на Гоуп-роуд, та так, що змушує інших водіїв тиснути на гальма. Я підводжуся й дивлюся на пост охорони. Ніхто не зачиняє воріт. Схоже, всі поїхали.

Я вперше на подвір’ї Співака. Це справді його дім? Я навіть не знаю. Всередині дорога йде колом, а в центрі скупчилися дерева, за якими можна розгледіти вхід з чотирма колонами та подвійні двері, які здаються незачиненими. На обох поверхах вікна, іржавого кольору, розчахнуті. Гурт усе ще грає, але зовні нікого нема. Я йду ліворуч, до його пошарпаного пікапа. У мого батька колись був такий самий — не ця модель, але така ж обтріпана житейськими вітрами рахуба, яку він любив більше за власних дітей. Думаю, він тому так сильно любив її, що вважав єдиною річчю, яка старітиме, але не вмиратиме. Поки це, врешті, таки не сталося. Дуже дивно, але зсередини виразно лунає музика, тимчасом як зокола все тихо. Не те щоб безшумно — періодично чути і клавішні, і барабани, і шум транспорту, — але в цілому панує відчуття спокою, яке мене починає діставати. Повірити не можу, що цей сучий син Ленсінг залишив мене самого. Може, він справді мене кинув? Або це так здається, бо навколо загусає темрява? Хто-небудь усередині здогадується, що всі охоронці поїхали, лишивши ворота розчахнутими навстіж? Це така зміна варти? Нові хлопці змінюють ямайський розпорядок?

До біса все. І насамперед його, друзяку. Я мав здогадатися. Може, так він помстився мені за мої балачки про нього поза очі? Нині я почуваюся справжнім лохом. Але ж річ у тому, що про Марка Ленсінга я ніколи не говорив — ні в очі, ні поза очі, ні натяком, ні навіть щоб обісрати його. Та й з ким мені про нього плести язиком? До біса цього сучого сина і — знаєте що? — до біса це місце. Може, я сам себе обманюю. Знову. Може, мені краще сфокусуватися на місці перебування Міка Джаґґера, щоб зберегти свою йобану роботу, або принаймні зустрітися з тим фотографом, якого я досі так і не бачив. Хоча, якщо чесно, я навіть не певен, що він ще на Ямайці.

Я повертаюся й виходжу за ворота. Рух на Гоуп-роуді досить щільний. Моїх речей у автівці Ленсінга немає, тому я йду собі далі. Повз мене шмигають автомобілі, і ось я бачу білий «Ескорт», схожий на таксі. Водій їде з висунутою з вікна рукою, що зазвичай означає: всі гроші підуть йому в кишеню. Я йому махаю, і він зупиняється. Відчиняючи дверцята, я оглядаюся на дорогу — і бачу, як на під’їзну алею завертає синя автівка.

ненацька настає вечір. Я йду пішки вже кілька годин. Автобуси їздять туди-сюди повз мене, а деякі навіть зупиняються, але я все одно йду пішки вже кілька годин. Іду пішки аж від Дуейні-Парку, де живуть мої батьки, тобто на північний захід від його будинку, якщо вважати його будинок центром. Кіммі подумала, що я прямую до неї, тому й рвонула. Подумала, що я прямую до неї, і спеціально тримаю ремінь пряжкою догори, щоб вибити їй око, на хрін, з орбіти. Вона рвонула з місця, як та сучка в «Чорному Різдві»[255], що за сценарієм гине першою. Вона навіть перечепилася за пиловсмоктувач, який мама в сум'ятті забула прибрати (була надто збентежена через свою старшу дочку, що, бачте, перетворилася на смердючу, дурну, растівську лярву).

Але я не мала наміру переслідувати Кіммі. Хоча вона дуже хотіла стати верескливим дівчиськом з якогось жахастика, бо тоді знову була б у центрі уваги. Готова піти в заклад: Кіммі навіть не думала, що ефект буде геть іншим, ніж вона сподівалася, — і не тому, що батько відхекується на підлозі, мати волає: «Геть з очей», а я її ігнорую, і навіть не тому, що все відбулося зовсім не так, як вона планувала. А тому, що їй не вдалося обіграти ситуацію таким чином, щоб стати в ній головною героїнею. Таки треба було її наздогнати й лишити хоча б кілька гарних кривавих смужок на її спині. Але коли твоя мама верещить, що ти — диявол із чорної пащеки геєни вогненної, і що їй треба було дотримуватися Великого посту, бо через це, бачте, в неї заліз диявол і підмінив її дитинку на бісівське поріддя, — лишається тільки порадити їй не дивитися поганих серіалів або ж просто піти самій. Що я й зробила. Кіммі лише трохи припинила мій шлях до дверей. Вона не переставала пащекувати, втікаючи від мене в свою спальню (вибачте, свою колишню спальню), де замкнулася зсередини.

Я відкинула ремінь і вийшла на вулицю. Щойно захід сонця торкнувся мене своїми променями, я кинулась бігти. Шоста година вже минула. Дзвінок мами звучав як екстрений виклик, тому я швидко взулася в зелені кросівки, не вдягані ще з часів Денні, який їх і купив, і які досі були мені не потрібні. Я не займалася пробіжками з часів школи, то ж навіщо вони мені? У якийсь момент я перестала стрімголов утікати від дому батьків — і перейшла на крок. Може, це сталося, коли я вибігла на дорогу і з першої ж автівки, що вдарила по гальмах, мене облаяли паскудницею. Або, може, коли я летіла по центру дороги і водій іншої машини, яка теж різко загальмувала, назвав мене навіженою. Або ж коли я стрибнула в автобус, який відвіз мене в Кроссроудс (хоча я туди не хотіла їхати, але не пам'ятаю, як у ньому опинилася).

Віза — це квиток. І квит. Не розумію, чому я єдина, хто це усвідомлює. Віза — це квиток з пекла, куди довбані нацпати мають намір запроторити країну. Щоб це стало очевидним, треба стежити за новинами. І не треба чекати, поки з'явиться один з маминих вершників Апокаліпсису, що б, у біса, це не означало. З якою любов'ю вона ходить до церкви, щоб послухати про різні знамення та чудеса і про те, що ми на цьому світі доживаємо свої останні дні. Двоє жалюгідних старців, що втрачають розум. Невже вони не бачать, що... що це... чорт, я не знаю ні що це таке, ні чому я в Кроссроудсі, коли мені треба на Гоуп-роуд. Треба не думати-говорити, а

показати. Треба добути візи та авіаквитки — і шпурнути батькам так, щоб вони не мали часу ні на охи-ахи-ой-йой-ой, ні на розмови з Кіммі, яка може їх переконати лишитися (чекати й далі, поки шитстема виправиться або розвалиться, на хрін, сама). Я виходжу з автобуса.

Я пішла ґеть до того, як батько встиг віддихатися. Так йому й треба. Так їм усім і треба. Мене вже починає діставати те, що кожен чоловік, разом з моїм власним, тепер уже клятим, батьком, побачивши мене, вирішує, що має право поводитися зі мною як останній поганець. Дідько, я розмірковую, як моя мама. Не дай Боже мені стати такою, як вона. Татко відшмагав мене, як маленьку шмаркачку. Наче я й справді якась негідниця. І в усьому винна Кіммі. Хоча ні. Вона звичайнісінька дурепа, яка терпить від чоловіків те, на що цілком заслуговує, зокрема й від татка. У всьому — вина Співака. Якби він мене не трахнув, то я б обійшла його десятою дорогою. І в посольстві мене не годували б різними сраними відмовками щодо візи, і не казали всіляке інше лайно: що в мене, мовляв, немає зв'язків, які тримали б мене тут, тож я точно хочу втекти в ту розприбамбахану країну, де Семові сини стріляють людям у голову, здоровані ґвалтують хлопчиків, а білі, як і раніше, називають темношкірих ніґерами, і в Бостоні їх, тих ніґерів, намагаються проткнути держаком від прапора, і їм, тим білим засранцям, плювати, що це фотографують, — бо в них тепер, бачте, вже інші справи!

Йоханий бабай, Господи Ісусе, як же мені не подобається, що я отак лаюся! Якоїсь миті ловлю себе на тому, що частину свого невеличкого внутрішнього монологу я озвучила, і школярка, яка йшла поруч, перебігла на інший бік вулиці. «Жаль, що тебе автівка не збила», — хочу сказати, але стримуюся. Замість цього йду на схід від Кроссроудсу — від усіх його автобусів, перехожих, школярок у синій і зеленій формі та школяриків у формі кольору хакі, які занадто швидко ростуть, — у бік Мареско-роуду.

В автобусі серце знову починає вискакувати з грудей, ще сильніше, ніж коли я давала таткові здачі. Краще не стає. Автобус набитий валізами, сумками й торбинками, рюкзаками, начищеними імпортними штиблетами і скромними черевичками. Всі їдуть по домівках — хто з роботи, хто зі школи, але тільки не я. Я не маю роботи. І ступні сверблять через кляті кросівки. Якась жінка ліворуч, на четвертому сидінні, крадькома поглядає на мене, і я починаю перейматися, чи все в порядку з моєю зовнішністю. Волосся ніби не розпатлане, футболка заправлена, і зовсім не схоже на те, що я хочу проїхатися на дурничку. Я чекаю, коли вона знову зиркне на мене поверх ґазети, і тоді дивлюся на неї сама — так, що вона відразу ж відвертається. Але через цю бісову тьотю я проґавила свою зупинку. Я сходжу на наступній і тут розумію, що помилялася: через ту тьотю я проїхала купу зупинок, щонайменше п'ять або шість. І ось я рушаю пішки. Скільки доведеться чимчикувати і як далеко мене завезло — над цим я не замислювалась. А між тим, Леді-Масґрейв-роуд — одна довжеле-е-езна вулиця.

Мабуть, ноги знають, чому я йду пішки, бо ґолова цього не розуміє. Можливо, мені більш нема чим зайнятися і лишається тільки це. Напевно, така робота — ходіння — повинна заповнювати порожнечу, пустку, яку я нині в собі відчуваю, от я її і заповнюю. Ходінням околяса? От лайно собаче. Сама не тямлю, що несу. Мої батьки більше не хочуть бути моїми. Може, я стоятиму біля його воріт, аж поки мене не зрушить з місця щось або ж поки не знайду собі інше заняття. Можливо, питання переїзду для батьків не має значення, і мені потрібно лише роздобути ці проклятущі візи, а потім хай

вони роблять з ними що хочуть. Я намагалася, так, їхня гидка дочка, яка трахається з растою, намагалася. Треба було спитати, що їх більше дратує: мій секс із ним чи те, що він — раста.

На перехресті я зупиняюся. Хочеться прилягти на траву на узбіччі й, водночас, бігти, бігти безоглядно. Я розкриваю сумочку й дістаю пудру. Клянуся, що не пам'ятаю, коли я взагалі носила з собою сумочку. Для деяких жінок цей аксесуар — як одинадцятий палець, про який вони навіть не думають (однак не забувають щодня їх міняти). Але я не пригадую, коли встигла прихопити її з собою. Хто ж утікає стрімголов із сумочкою? Мабуть, я їду дахом. Я йду до Співакового будинку, щоб добути грошей на потребу людей, які ні їх, ні мене не хочуть, але я все одно йду. Бо... ну... бо так. Я усвідомлюю, що вперше за сьогодні дивлюся на себе в люстерко. Отже, про волосся я собі брехала: скуйовджене, як у навіженої. Ніби я зняла бігуді, але зачіски не зробила. Зліва стирчить один кучерик, а над правою бровою звисає інший. Вуста — наче сліпа дитина фарбувала. Дідько. Я б сама від себе втекла.

Мені перехоплює подих. Прокляття, бракувало ще розплакатися. Ніно Берджесс, не смій ревти, ти мене чуєш? А травичка така принадна, що аж кортить на неї влягтися й завити — так голосно, щоб люди зрозуміли: цю божевільну краще обійти десятою дорогою. Мабуть, я й справді пропаща-гуляща, як і казала моя мама. А може, це в мене таке затьмарення мізків від ходьби. Хто взагалі в цю пору прогулюється містом? Минулої ночі я справді мала намір пройтися пішки аж до самого Гей-вендейлу, як ідіотка. Чи хоч одній жінці мого віку, випускниці моєї школи, може прийти в голову така ідея? Чому я не заміжня? На що я розраховувала, сподіваючись перебратися до Америки з Денні? Йому тут була потрібна місцева шльондра, і з цим завданням він впорався. Месидж самознищиться за три роки. Ні, все-таки треба було вибити з Кіммі лайно. Або дати бодай одненького стусана.

Між ходьбою й короткою зупинкою в мене просочився вечір.

— Вибачте, містере, не підкажете, котра година?

— А котра потрібна?

Я дивлюся на гладкого сучого сина, який прямує вочевидь додому, хоча й при краватці, і не відповідаю. Я лише дивлюся на нього.

— Восьма тридцять, — каже він.

— Дякую.

— Між іншим, вечора, — каже він і лукаво посміхається. Я вкладаю у свій погляд усі лайливі слова та бридкі «месиджі», які тільки спадають на думку, і обпалюю його ним. Він іде геть. Я стою й дивлюся йому вслід — так, що він аж двічі озирається. Знаєте, що? Усі чоловіки — гівнюки. І це відомо кожній жінці, просто ми про це щодня забуваємо. Але на все воля Божа, і впродовж дня вони, рано чи пізно, вам це нагадають. Моє серце знову вистрибує з грудей. Б'ється дуже часто. Може, тому, що я нарешті бачу Гоуп-роуд. Із заходу на схід, зі сходу на захід мчать автомобілі. Я знову біжу, хоча, звісно, Гоуп-роуд від мене не втече. Не знаю чому, але мені конче треба бігти. Може, в цю мить з воріт виїздить його авто; може,

він прямує в Бафф-Бей; може, хтось до нього приїхав і забирає його час, а може, він щойно закінчив ще одну репетицію «Опівнічних рейверів» і нарешті, нарешті згадав моє обличчя. Мені конче треба туди потрапити. Один рік захоплення бігом для мене давно минув, і тепер я відчуваю, що мої легені ось-ось розірвуться, — але не серце: воно працює як двигун. Я не можу зупинитися й буквально влітаю на Гоуп-роуд, роблю різкий поворот праворуч і біжу далі. Інша «я» нашіптує, що мама з татом цього не схвалюють, і від цього мій біг сповільнюється. До біса їх. Нехай поцілують мене в сраку.

Я вже за квартал від його воріт. Усюди горять ліхтарі, по шосе, не швидко й не повільно, тече потік автомобілів. Через перехрестя прориваються дві білі автівки і мчать у провулок. Перша підлітає до воріт на такій швидкості, що чутно, як вищать гальма. За нею відразу ж друга. Ноги перестають бігти, і я переходжу на крок. Я сподіваюся, що ці люди не віднімуть у мене того єдиного шансу, який я маю. Є тільки цей шанс, і я ним скористаюся, — і в мене вийде, вийде, вийде, бо все інше не має сенсу... Дивно: грудень тільки розпочався і до Різдва ще далеко, а хтось уже запускає феєрверки й петарди. Я знову біжу, біжу, біжу, потім підстрибую, потім іду, і ось від воріт мене відокремлює близько десяти футів.

Демус

сь так прокидаються погані хлопці. По-перше, їх трясе, по-друге, вони відчувають голод, по-третє, все чешеться і свербить, а член ніби ось-ось вибухне. Ось що треба зробити: зупиняєш дрижаки хитанням голови, чухаєшся, поки чорна шкіра не стає червоною, потім ідеш у найтемніший куток халупи й роззяплюєш ширінку. Інші тобі кажуть: «Що за бомбоклат там відбувається?» Але ти й вухом не ведеш, бо посцяти для тебе зараз — найприємніше у світі діло. Але відхідняк не відпускає, і тебе колотитиме аж до приходу Віпера. Зранку халупа здається більшою, навіть з отими шістьма, які намагаються забутися сном поганих хлопців.

Ось так погані хлопці прокидаються — від сну, якого й не було. Я не спав, коли Фанкі Чикен у нападі героїнової ломки почав ходити вві сні, бурмочучи те ж саме: «Левит, Левит, Левит». І тоді, коли Гекл підскочив до вікна і спробував вилізти назовні. Бам-Бам спить, але сидячи на підлозі та притулившись до стіни. За всю ніч він навіть не ворухнувся. Я марю наяву і бачу в думках тих братанів, що залишили мене без цента на іподромі «Кайманас». Мене кидає в жар, як від лихоманки, потім він сходить, потім знову наростає. І так може тривати всю ніч. Учора ввечері, перед тим як піти, Джосі відвів мене вбік і сказав, що ті вилупки напередодні повернулися з Ефіопії. Так, спрага поквитатися теж не дає мені заснути.

Ось як з'ясовується, що більшість у цій кімнаті — жовторота пацанва. Не минуло й години, як усі вже починають крутитися й стогнати вві сні. А якщо

ти товстун із Джунглів, то можеш тричі вигукнути ім’я якоїсь мантелепи. Доркас чи Дора — я не пам’ятаю. Тільки в молодих бувають сни про трах. Гекл у кутку дрочить, запхнувши руку в штани. Тільки молоді можуть спати, коли на їхніх плечах лежить такий страшний тягар, що його, здається, сам Бог втомився нести — і перекинув на людей.

Я не спав. І сонливості не було. У халупі навіть уночі літають мухи. Ні в кого немає годинника, щоб підказати час, але, схоже, десь посеред ночі худий із Джунглів намагається вишкребтися з дверей. Ніхто не прокидається, але я ж не сплю. Чути, як він бурчить: «Що за бомбоклат, коли таких козирів, як я, великі цабе замикають у свинарнику?» Мені хочеться йому сказати: «Розслабся, бо Джосі Вейлз — з тих, хто любить ставити на місце хлопів», але я залишаюся у своєму кутку, лежу на спині й заплющую очі, коли хтось зиркає в мій бік.

Але це було, мабуть, кілька годин тому. Тепер усі в халупі починають божеволіти. Бам-Бам скрикує, знову й знову. Двоє з Джунглів ходять туди-сюди по кімнаті, а щойно натикаються один на одного, то зачинають бійку. Гекл обнишпорює кожен закут, кожну щілину, кожну пачку з-під соку і пляшку з-під безалкогольних напоїв, верх і низ халупи — шукає кокаїн. Я знаю, що він шукає саме його, хоча останній з тих, хто його тут шукав, знайшов тільки промислову отруту проти щурів. Фанкі Чикену вже несила терпіти, тому він іде в куток, де ми сцимо, сідає там і починає чесати собі через сорочку груди — шух-шух-шух. Гекл каже: «Лайно якесь. Може, хтось поможе мені висадити ці паршиві двері?» Але хтось нагадує, що за нами має прийти Джосі Вейлз, однак каже це тихо, наче Джосі — це вершник Апокаліпсису.

Бам-Бам уже репетує, як дівка, якій вставляють. Я кажу: «Стулися, вилупку», але він і далі кричить, наче бачить перед собою нічний кошмар. Я даю йому сильного стусана — і він схоплюється, мов блискавка. Удар хоча б змусив його згадати, що він — чоловік, а от від ляпасу він відчув би себе дівчиськом. За вікном сіре світло змінилося на жовте, з’явилося сонце, яке крізь шпаринки проникає додолу. Немає іншого заняття, окрім як спостерігати, як воно рухається від стіни, підлогою, відступає по підлозі, а потім як прийшло, так і йде у вікно. Сонячні промені всередину більше не потрапляли, але в халупі стало задушливо, як у печі. Напевно, наближався полудень.

Тепер по кімнаті блукають п’ятеро, і від них розходиться сморід поту. Тепер волає вже Фанкі Чикен. Бам-Бам витріщається на стіну, а Гекл — у вікно, ніби розмірковує, як через нього вибратися. Напевно, він прикидає, що якщо в халупі вистачить місця для розбігу, то можна кинутися вперед із випростаними руками, як Супермен, — і отак прорватися назовні. А може, це я так думаю, бо щільно обступає спека — волога, липка й мутна. Я відчуваю повсюдний сморід від спітнілих чоловічих тіл. Тільки оті двоє із Джунглів поводяться так, ніби в них ще лишилася клепка. Вони перестали натикатися один на одного і тепер швендяють разом. Але ось один, проходячи повз Гекла, зачіпає того за ногу, і Гекл каже: «Чого це ти мене штовхнув?» Підхоплюється і штовхає його. Двоє з Джунглів беруться за пацана: один хапає за праву руку, другий — за ліву, і разом гепають ним об стіну так, що аж кімната здригнулася. Вони явно мають намір це повторити, але Фанкі Чикен питає: «Чуєте движок?»

Повз халупу пролітає автівка — вважжжуууух — але їде собі далі. Фанкі Чикен заводить пісню: «Коли настане потрібний нас, убивчий бал прийде по нас». Бам-Бам схоплюється і підстрибує на одному місці зі словами «як солдат», «як солдат», чого я від нього аж ніяк не ждав. Чотири стіни тиснуть, і тільки я це бачу. Я відчуваю дух цих п'ятьох — як вони смердять, як їх мучить спека, як від них тхне страхом, що має кислий запах. Смердить також сциклинням. І сіркою. А ще — нафталіном, мокрими щурами і старим деревом, погризеним термітами. Кімната тисне, а я не можу наробити в стінах дірок, бо Джосі Вейлз із Віпером забрали перед відходом усі волини.

У кімнаті стає прохолодніше, і спочатку мені здається, що нарешті до нас долинув морський бриз, але це просто заходить сонце. Ми сидимо замкнені з ночі до ночі. Але ж мусить бути бодай якась палиця, балясина, труба, молоток, швабра, стовп, лампа, ніж, пляшка з-під коли, гайковий ключ, камінь, великий чи дрібний, — що-небудь, чим можна почастувати тих двох, коли вони врешті повернуться за нами. Предмет, яким можна різко вдарити і вбити їх. Вбити хоч когось. Має ж бути в цій халупі хоч щось — щоб убити того, хто ввійде у двері, байдуже кого, бо мені вже все 'дно, я хочу лише звідси вибратися. Гекл у кутку запхав руку собі в штани. Роззирається, чи бачимо ми, а потім виймає член і починає дрочити, аж поки скрикує, як дівка, і б'є кулаком об стіну. Бам-Бам уві сні бачить, напевно, Фаннібоя, і повторює, знову й знову: «Не чіпай моїх „кларксів"».

Ось як можна зупинити того, хто репетує. Зацідити йому в пащеку, якщо ти хочеш, щоб він відчув себе чоловіком, або дати ляпас — якщо хочеш, щоб він відчув себе дівчиськом. Джосі Вейлз підняв Бам-Бама з підлоги лівою рукою і ляскає по писку правою. Давати ляпаси треба зі сходу на захід, потім із заходу на схід і знову зі сходу на захід — так, як чоловік лупить свою жінку. Я чухаю потилицю, бо не знаю, як це — відчути на собі вологий ляпас, і не можу пригадати, коли встигли з'явитися Джосі Вейлз із Віпером. Ще мить тому їх тут не було, а в якусь наступну — вони вже з'явилися, як за помахом чарівної палички. Як два чаклуни обіа[256]. Джосі й далі частує Бам-Бама ляпасами, наказуючи аби той перестав вищати, як сучка, аж поки не засмучує пацана так, що йому тепер справді є од чого ревіти. Двоє з Джунглів заявляють: «Та пішли ви на хер» — і хочуть накинутися на Джосі, але Віпер, як ковбой, вихоплює дві волини і каже їм: «Заспокоїлися, братики».

Джосі розкриває великий ящик, в якому багато зброї, переважно M16. Віпер розкриває менший ящик, де повно білого порошку. Ми з Фанкі Чикеном першими кидаємося до стола, а Бам-Бам пхикає: «Імені, і мені, і мені». Віпер розділяє гірку на безліч тонких білих доріжок. Першу винюхує сам, за ним Фанкі Чикен, потім я, потім знову Віпер, а Джосі Вейлз кричить на нього, що той обіцяв не вживати цю погань. Віпер його заспокоює: «Усе ніштяк, синку, все ніштяк». Один хлоп із Джунглів втягує доріжку, другий — відмовляється. Віпер пхає йому в лице дуло й каже: «Не думай, що я тебе не пристрелю, а потім все 'дно не скористаюся твоїм трупом». Він наставляє на пацана волину, але той не бздить. Тоді Віпер зі сміхом відводить зброю. Я дивлюся, як Джосі Вейлз за всім спостерігає. До доріжок він не торкається.

Десь на третій доріжці коксу я пішов далі, ніж мене вели думки. У транзисторі грав Дилліндж ер; я й не знав, що в цьому гадючнику є радіо, але воно є, і Дилліндж ер співає: «У Палаці Букінгемському попиваю вино і містера Воллеса переслідую давно». У халупі задуха, різко смердить

сциклинами. Я винюхав три доріжки, але Віпер і далі їх стелить — такі тонкі, що вдихаєш за раз. Двоє з Джунглів голосно регочуть, кричать і підспівують, розмахуючи волинами. Віпер вділив мені ще одну доріжку, і я втішаюся. У носі солодко пече, як від запашного перцю, а тіні починають зістрибувати зі стін і танцювати. Гекл із Фанкі Чикеном отупіли під кайфом, а я ні. Я за межею тупості та мудрості.

Довгий час можна заповнити дрібницями. Коли Джосі Вейлз каже мені: «Зачекай, Джо», я йому відповідаю, що мене звуть інакше, але як саме, не пам'ятаю, тому приймаю ім'я «Джо» і кажу називати мене просто «Джо», і це ім'я для мене солодше за цукор. Минає десять хвилин, п'ятнадцять, година, день, п'ять років. Мені байдуже, скільки часу минає, і Віпер готує мені ще одну доріжку, але каже, що я її не отримаю, поки не покажу йому, як слід поводитися зі зброєю. Я відповідаю, що навіть тупий вилупок, який щойно виліз із манди, вміє стріляти, і він дає мені ляпас, але я нічого не відчуваю. Такі ось справи. Я не відчуваю ні ляпасу, ні болю, ні кулі. Джосі Вейлзу я нічого не кажу. А коли починають танцювати тіні, Вейлз і Віпер мені кажуть, що їх треба вбити — його дружка-злодюгу і його самого, бо вони з тим злодюгою — братани. А отже, і він — злодюга. Не знаю, скільки часу минуло, але радіо в моїй голові звучить до біса солодко. Джосі запитує, чи я готовий, і я питаю: «Що ти маєш на увазі?» Ніхто тепер до мене не сміє торкнутися, тоді як мої очі бачать так далеко і так глибоко, що я заходжу в мозок Джосі Вейлза і назад, — а він цього навіть не відчув. Я вже зараз знаю, як вони розказуватимуть цю історію потім. Знаю, яка частина залишиться, а яка зникне.

Ось так почуваєшся, коли певен, що тобі до снаги вбити Бога і відтрахати диявола. Джосі Вейлз каже, що ми незабаром виїжджаємо, але я відчуваю, що краще це зробити прямо зараз, — і хапаю волину, і думаю, що хочу вбити-вбити-вбити цього вилупка, і ніхто його не порішить, окрім мене; і я хочу вбити-вбити-вбити, і відчуття таке гарне, таке, до біса, приємне, що кожного разу, коли я вимовляю «вбити-вбити-вбити», то відчуваю, що відлуння в кімнаті теж солодке. Джосі Вейлз каже: «Час». Зовні стоять два білих «Датсуни». Джосі Вейлз перед від'їздом каже нам, що ми граємо на обидві сторони, але при цьому ми все одно — шістки ННП. І що ми запишемо мій гіт про «пригнічення», бо це — гасло ННП. І що нас нічим не змінити, але після цього все по-справжньому зміниться.

Ось скільки разів нам повторюють, що нам, вісьмом, робити: тричі. Перший і останній раз я забуваю, бо кайф тепер зовсім інакший. І не тому, що я звик до того чи іншого виду кокаїну, а просто — кайф зовсім інакший. Чумовий. Фанкі Чикен уже геть отупів. Мені холодно, але не тому, що зайшло сонце, надворі стемніло і сутінки згустилися. Джосі дивиться на годинник і лається, що ми спізнюємося. Зовні стоять два білих «Датсуни». Джосі, Віпер, Бам-Бам і я залазимо в перший. Решта пхається в другий.

Ідемо на околицю. Околиця завжди говорить мені те ж саме, коли я туди потрапляю. Зелене світло. Ми летимо, летимо, летимо, як блискавка і грім. Ще б одну доріжку, лише одну, і тоді я полетів би. Перед нами виринає синя автівка і, здається, їде туди ж, куди й ми. Автівка — це Щуролов, а ми, отже, щури[257]. Ми їдемо за нею аж до Гоуп-роуду, 56. Червоне світло каже «стій», але зелене каже «вперед».

Бам-Бам

жосі Вейлз сказав, що для мене більш немає доріжок

Ми в авто, де голосно звучать баси

Нігере, ніякої музики, не тупи

Нігере, лярви на цьому шосе не слухають музику

Коротун-менеджер

На дорозі виляє зухвало

Дорожній убивця, він обдурить тебе

Веди

Восьмеро і два білих «Датсуни»

Як дапі, вилазять при денному світлі

Віпер першим помітив його

Ми сміємось

Сам веде нас на власну розправу

Віпер зве його Щуролов

Не знаю, про що він, тому я питаю

Віпера, що це означає

Ніхто не каже, та всі сміються

Волина треться об мене, треться

Я хочу трахатись, трахатись, трахатись

До біса есе

Десь на околиці

Тікаємо від Вавилону

Затори на околиці

Автівка на автівці, автівка на автівці, автівка на автівці

Затори в Кінгстоні

Притиснем негайно і вб’єм того вилупка

Віпер зиркнув на мене

Він усе бачить

Ніхто не ворушиться

Ми так близько до менеджера-коротуна, що мало не торкаємось

Треба штовхнути його, штурхонути

Щоб, як вийде час, він

Зрозумів, що ми йдемо

Два білих «Датсуни»

Пацани з пацанами за чоловіком, що веде нас до тебе

Я тру свою волину, але це тупо

Волина є волина, що про це говорити

Я хочу трахатись, трахатись, трахатись

Уже п’ятнадцять, а ще не трахався

Погані хлопці трахаються з десяти

Розчави вишеньку, вишеньку розчави

Якось я бачив, як тато трахав маму

Білий «Датсун» номер два за нами

Червона тачка їде позаду

Дві автівки з боків, синя «Кортина», але не «Форд Ескорт»

Рожевий «Фольксваґен»

Рожевий підару рожевому «Фольксваґені»

І ніхто не рухається

Нічо’ не має статися

Я все зроблю, це буде, буде, я вдихнув дві доріжки

Три доріжки чотири доріжки

Це станеться

Хочу схопити волину і почати стріляти

Це має змусити людей тікати

Віпер дивиться на мене

Ти, опусти, бомбоклат, волину

Каже щось про нарика

А я йому кажу, що сам він нарик, нарик

Хочу сказати йому, що цей йобаний нарик робитиме далі

Але почалися круті віражі

Круті віражі, круті, як крута ідея

Рожевий підару рожевому «Фольксваґені» дивиться на нас

Четверо їдуть у білому «Датсуні»

Ми будемо вбивати, збоченцю, а не трахати

Наводжу зброю на його рожеву пику

І на, отримай та-та-та

Ритму голові надто голосний

У стилі Бам-Бама

Тачка наша має летіти!

І вона починає летіти

Менеджер зник

Рвонув з місця, як півень тікає

Від шістдесяти сексі-курочок

Пам-бух-бах

Він відривається

Ми їдемо в те саме місце

Віпер говорить

Демусусе мовчить

Мені Демус не подобається

Дивиться на мене не моргаючи

Ніби записує щось про тебе у своїй голові

Ось і Гоуп-роуд, і менеджер туди звертає

Стаємо

Ми чекаємо й дивимося

Загін «Ехо» не вартує

Загін «Ехо» — це ННП

Загін «Ехо» знає лише одну «п»: плати

Темрява з’являється раптово, коли її не ждеш

Червоне небо стає червонішим

Жовтогарячим, а потім ще більш гарячішим

Чорним, а потім ще чорнішим

Хочу ще одну дозу

Хочу ще одну дозу

Хочу ще одну дозу

Усе через тебе

Ти стоїш між мною і нею

І ось ми прийшли по тебе

Вриваємося через ворота

Автівка під’їжджає аж до дверей

Друга автівка затуляє вхід

Четверо вискакують з авто

Наче Старскі та Гатч

Хто на раз, хто на чотири

Віпер прямує до парадних дверей,

Головних дверей, це маєток

У цьому маєтку білі шмагали рабів до смерті

Вбивати вбивати вбивати

Ти позаду, на кухні, вгору сходами

Пахне ґанджею і пахне тобою, йдемо по сліду

Джосі мене випереджає

Він вів автівку, але заскочив першим і це недарма

Твоя дружина вибігла, байдуже

Вона і хлопець, та мені байдуже

Їй кулю в голову саджаю

Вона полетіла на землю

І впала миттєво

Підходжу, щоб зробити контрольний

Вона наче готова, і кров сильно юшить

Я біжу, щоб дістати тебе, побачити, підстрелити, але

Але мене випереджає Джосі

Бах-бах — дружина мертва

І братчики твої

І сестрички

І всі, хто тримав гітару в руках

Я чую тільки бах-бах-бах на землі

Я встаю і йду вперед

У голові луною бах-бах

Кров тече в ритмі бах-бах

Йобаний цейво, я хотів пристрелити тебе

Тоді вже ніхто не забув би мене

За домом неспокійно, навіть коли я зупиняюся

Біжу на кухню і зводжу курок

Пісню про мене таки напишуть

Ритм безперервно в голові б’є

Усе голосніше

Батько мій співає

Один-два-три-чотири

Колмане, не зрадь довіри

Мідним ціпком вріж йому

Бах-бах-бах

Але перший там Джосі

Джосі, знову вилупок Джосі

Він підбігає і піднімає М16

А їхній менеджер біжить тобі назустріч

Просто на тебе

Я рухаюся швидко, та все завмерло

Стрибаю на останню сходинку, та звук не зникає

Що швидше хапаю волину, то повільніше здається

Просовую голову і бачу тебе, а тоді вже Джосі

Ти не знаєш, що стоїш між мною і дозою

Коротун-менеджер влітає як ураган

Щось белькоче, поводиться, як баклан

Бах-бах-бах-бах-бах

Зброю приніс Джосі

Джосі стріляє йому в стегно і в спину

Він кричить, і я кричу, а ти лише кажеш:

Селассіє Перший Джа Растафарай

Усі навколо падають

Бах горщики, бух консерви

Пил стовпом і вивертається

Через вікно

Тарах

Джосі в голову не цілиться

Хоча Кубинець казав

Треба в голову цілитися,

Щоб луснула, як горщик

Ти дивишся на мене

Кидаєш грейпфрут

Дивишся на мене

Я хочу, щоб ти волав і кричав, плакав і стогнав

Насцяв у штани, здригнувся й упав

Ти дивишся прямо, і не моргнеш

І я і я

Бах-бах

Джа Растафарай поціль йому в серце

Ти кличеш Селассіє

Він не почув? Я Джосі кажу

Еге ж

Я дружину його замочив

Біля входу

Однією кулею голову їй прошив

Сука на землю впала лігма

Вона хотіла втекти від мене і не лишити й сліду

Ким сучка себе вважає — Джил, Келлі чи Сабриною?

Не варто називатися його королевою, суко

Ти застрелив його?

Ти застрелив його?

Ти застрелив його?

Еге ж

Біжимо до входу

Братани нишпорять домом

Демус вилітає через парадні двері

Повз дівку яка за ними сховалася

І випускає чергу яка стріляє в тебе

Ось так; наче по нотах

Люди всередині кричать і метушаться,

Дівка кличе Сико[258]

Усі всередині, як миші, притихли

Ти кинув грейпфрут і поглянув на мене з тиші

Як Ісус на Юду колись

І сказав закінчувати справу

Я — це ти, я — Пилат, римський солдат

Ти навіть не знаєш, хто твій Юда

Демус скаженіє, що Юди нема з тобою

Схоже, що він хотів його більше, аніж тебе

Ти лише стояв на дорозі

Братане, ти — як соус на додачу до страви

Гекл повз Демуса біжить коридором

Його кулі розривають на шмаття

Наче живіт прострочили, на плаття

З кожним пострілом кров витікає

Ми знову обстрілюєм дім цей увесь

Я хочу лише переконатися

Що ти помер

Саме я повинен тебе вбити

Ненавиджу вилупка Джосі Вейлза

Хочу повернутися на кухню

Якщо ти помер

Вбити тебе ще раз

Вискочив Фанкі Чикен, мало не пристрелив мене

Ти вбив дружину?

Так, я вбив її

Вона хотіла втекти до

«Фольксваґена»

Чоловік лежить на підлозі

У будинку стало тихо і раптом

Піу-піу — сигнал фараонів

Звірі Вавилону

Ми тікаємо

Але я спиняюся

Коли ми вибігаємо, з’являється дівка

Ангел не знає, що заходить у пекло

Брунатна шкіра, гарненька, а ще

Підходить до дому зовсім без страху

Сексі-джинси, гарна кофтинка

Прийшла до нього, це зрозуміло

Брунатна шкіра, красиве волосся

Я схотів трахатись, трахатись, трахатись

Побачила мене й не біжить ховатись

Не йде, не задкує, а просто стоїть

Може, плакала, бо очі червоні

Стоїть нерухомо

Сирени наближаються, я піднімаю волину

Вона одна з них, і я її вбити повинен

Але Джосі встигає першим

Він підходить і дивиться в її обличчя

Дивиться в обличчя і нюхає

Він нюхає, а вона здригається й плаче

Доросла жінка, що плаче, немов маленька

Я хочу, щоб вона обісцялася

Я сам хотів зробити усе, але Джосі

І тут мені завадив, я його пристрелю

Джосі, сідай у довбану автівку!

Перша тачка вже зникла з очей

Демус, Віпер, Джосі, Гекл, я

Віпер тисне на газ

А дівка стоїть, ніби Лотова жінка

Що оглянулась

І стала солона

Три постріли — заднє вікно вибухає

Я хочу вбивати, вбивати, вбивати

І трахатись, трахатись, трахатись

Але я кричу, кричу, кричу

Спускаємося вниз і повертаємо вліво

Назустріч машині

Що вб’є нас нині

Гальма вищать, і сигнали вищать

Фараони доганяють, вони летять

Піу-піу

Вавилон налітає раптово

Автівки ухиляються від удару,

Та ось врізається одна, потім інша

На Гоуп-роуді чути що ми — тут

Фараони за нами дають задній хід

Геть, на хрін, з дороги

Бам!

Праворуч поворот на Іст-Кінгс-Гаус-роуд

Червоне світло

Скриплять гальма і шини вищать

Піу-піу

Йобані фараони

Йобаний Вавилон

Пухне голова і серце вистрибує

Бум-бум-бум

Ти дивишся на мене

Піднімаю очі й бачу авто, що летить на мене

Досить волати, як вилупок!

Каже Віпер і тисне на гальма

Моя голова б’ється об приладову дошку

Він викручує кермо, тисне на газ і... і... і...

Демус

атсун» летить іншою дорогою яку я навіть не знаю а потім ще одною потім бере ліворуч ще на одну де з-під коліс відстрибує якийсь пацан але все ’дно чути удар і всі кричать а Віпер каже — Заткніться вилупки заткніться — і ми знову повертаємо повертаємо і завертаємо в провулок такий вузький що зачіпаємо придорожні будинки від чо’о летять іскри а хтось скрикує чи всередині чи зовні автівки здається ми потрапляємо у вибоїну за нею ще в одну і ще в одну автівка скаче то вгору то вниз а потім нас заносить біля бару де грає його пісня бар з вивіскою «Пепсі» і старим зображенням «Швепсу» а Гекл каже — Треба викинути волину треба викинути волину — і викидає а Віпер обзиває його бомбоклатським ідіотом але їде далі й ми повертаємо праворуч на вузьку дорогу без ліхтарів де збиваємо собаку після чого повертаємо ліворуч потім праворуч і ніхто не знає де ми тепер я знаю що я не знаю а в самого голова вже хилиться і мені не пощастить на серці все сумніше і сумніше до рота підступає блювотиння я його стримую ми звертаємо в порожній провулок і ще один провулок і опиняємося на широкій дорозі що перетинає долину в Ґарбиджлендсі і тут я помічаю що фараони за нами вже не женуться а я хлопець і хочу свою жінку ту жінку яку зранку залишив знаючи що можливо не повернуся але не замислюючись над цим я хочу свою жінку але ніхто в автівці не промовляє ні звуку поки Гекл не каже що ми станемо обідом для собак ми горітимемо в пеклі нас усіх відтрахають ми опинимося під пригніченням нас знищать нам дадуть пожиттєве — і він починає плакати а Віпер зупиняє машину і виходить назовні а Джосі запитує — Що ти, бомбоклат, затіяв? — а Віпер витягує волину і відчиняє задні ліві дверцята — Забирайся з довбаної машини батоне — каже він Геклу. Але Гекл каже що нікуди не піде тоді Віпер стріляє в повітря а я думаю — Господи помилуй тепер нас точно зловлять — але Віпер прикладає волину до голови Гекла і каже мені — ацанчику лучче тобі пересісти бо зараз мізками заляпає — і Гекл почав нити — Я виходжу я виходжу мене вже нема — а Віпер вихоплює в нього М16 кидає на купу сміття вказує своєю зброєю і каже — Лучче тікай бо я з тобою більше справ не матиму — і коли той повертається бігти Віпер дає йому підсрачника Гекл підводиться і тікає а Віпер залазить назад в автівку зі словами — Усі хто хоче до нього приєднатися лучче вийдіть на хер з машини — але ніхто не хоче виходити а я б краще пішов у якусь печеру на пляжі або забився в якусь щілину а взагалі я просто хочу нюхнути ще одну доріжку ще одну доріжку ще одну доріжку поки живий бо розумію що мене вб’ють бо вони повинні адже я один з тих хто вбив його а це все ’дно що вбити Ісуса і я хочу щоб моя жінка заспівала мені й краще б я помер від якоїсь хвороби гето типу поліомієліту цинги або водянки або від чого там ще мруть бідняки але Віпер заводить автівку і ми їдемо через Ґарбиджлендс що все не закінчується але до Копенгагену не заїжджаємо і в яру за Тренчтауном Віпер зупиняється виходить з автівки і тікає залишивши нас трьох він біжить і зникає в кущах які його ніби проковтують а я все жду що мене знудить а Джосі Вейлз на передньому сидінні дивиться на Бам-Бама і Бам-Бам вибігає і теж зникає десь на заході а Джосі Вейлз дивиться на мене і каже — Йобаний в рот дурень ти ж був майже собою поки не нанюхався Віперового лайна — і я питаю — Що ти таке верзеш? — але він також побіг кудись на схід у кущі які його проковтнули а я й далі чекаю наступного нападу блювоти і від цього мені закортіло сміятися хоча сміятися особливо нема чого особливо зараз тому я починаю плакати бо ж ніхто не дивиться принаймні я не бачу щоб хтось на мене дивився я хочу заплакати ще голосніше я хочу свою жінку хочу кокаїнову доріжку бо ненавиджу що кайф

закінчується ненавиджу ще більше ніж думати про те що мене пристрелять і що не минуло ще й місяця як я почав нюхати але я вже перетворився на вуличного божевільного з кокаїновим голодом я божеволію і мій мозок зник там звідки не повертаються але ніщо не повертається назад і в цю мить у кущах угорі над яром наче щось ворухнулося і ті кущі спалахнули миготливими іскорками наче волосся від полум'я наче Неопалима купина з «Виходу» світло означає що сюди їде машина щоб зрізати яром дорогу це поліція я знаю що це поліція я відчуваю що це поліція тікати тікати тікати я перечіпаюсь через камінець і розбиваю коліно шепчу «бомбоклат» і намагаюся втекти але ліва нога не слухається як у вбивці в «Брудному Гаррі» тепер Гаррі женеться за мною хоча ні-ні-ні он там є зарості трави такі високі що можуть сховати мене як невеликий стільчик ховає великого кролика — куди він подівся куди він подівся? — але я не кролик я швидше Фоґорн Леґорн[259] і я сховаюся я справді сховаюся он в отій траві от бачите що я роблю але це все жарт... кажу що це жарт — хі-хі ха-ха ха-ха ха-ха — машина проїжджає повз але я не можу зупинитися і знай собі хихикаю — що вони мене зловлять — хи-хи-хи — і вб'ють — хи-хи-хи — не знаю чому я не можу перестати сміятися я затискаю собі рота мимо із шумом проїжджає авто яке розплескує в яру смердючу воду воно розтривожило щурів Боже скільки щурів що аж хочеться заволати — ааааааааааааааааааа! — все одно ніхто не почує — ааааааааааа — як дівчисько не можу знайти свою зброю її забрали щури вони згризуть мою шкіру і пальці ніг а в яру повно всілякого непотребу коробки з-під сиру кукурудзяних пластівців мийних засобів яєчного порошку збагаченого борошна сміттєві пакети мертві щури а в сміттєвих пакетах живі щури вилазять з пакетів з-під молока і печива біжать по пляшках з-під безалкогольних напоїв рослинної олії засобу для миття посуду «Палмолів» так багато пляшок наче щурів і щурів у пляшках що не можуть вилізти треба бігти бігти бігти забути про волину просто забути бо вони йдуть по мене я не хочу вмирати тре' молити Ісуса молити Папу Ло молити Копенгаген хоча посилав нас сюди не Папа Ло а Джосі Вейлз але Джосі нічого не робить без дозволу Папи Ло і я намагаюся втримати свої думки на прямій лінії але для мене лінія означає сніжок означає доріжка коксу і мені тре' доза доза доза бо я стріляв у ЙОГО будинку але я про це постійно не думаю ця думка приходить і йде з моєї голови та я знаю що Джосі Вейлз мав отримати купу грошей за цю справу а інакше він не взявся б за неї бо політика для нього нічого не означає це всі знають і на воротах не було ні поліції ні охорони ніякої охорони схоже вони знали що ми завітаємо але Джосі обіцяв що мені дістанеться тільки один фараон а охорони на воротах не буде ми просто забігли хоча могли спокійно зайти мені здається що єдине що я там розстріляв це було піаніно треба повернутися в Копенгаген бо ця територія схожа на район ННП чому Віпер залишив нас там у районі ННП коли ми щойно застрелили найвідомішого поборника ННП а хто мене знайде то вб'є я не знаю куди приведе мене цей шлях бо дорога йде на злам і щури щури щури щури і я вибігаю але ма'ть вже пізно бо перша вулиця порожня і я не знаю що це за місце два бари з табличками «Зачинено» два сонних собаки одна вулична кішка і вигорілий кістяк автомобіля що блокує дорогу біля знаку «Розтаун: тихіше їдеш — далі будеш» і «Обережно школа» обидва зі старими дірками від куль і кожна дірка ніби вжж бах або бам як у Гаррі Каллагана — Він вистрілив шість разів чи ще тільки п'ять? — а моя волина зникла може я залишив її в сміттєвих полях чи в дюнах і — у цій мішанині сказати по правді я трохи заплутався але оскільки це «Магнум» сорок четвертого калібру найпотужніший у світі пістолет який знесе тобі голову то ти повинен запитати себе: чи супроводжує тебе дурню удача? — І Гаррі стріляє — бах бах бах — руки не тремтіть не тремтіть прошу не тремтіть

ніхто мене не любить усім до мене байдуже довбешка моя мабуть не варить бо я відходжу від дози усе відходжу і відходжу все далі а кайф усього-на-всього пік від якого ти відходиш і відходиш відкочуєшся без зупинки ще нижче і нижче до дороги і під неї у пекло і ніхто не побачить як я біжу крізь ніч усе швидше й швидше а світ рухається повільніше але все в ньому рухається швидше ніж я і дорога і я стрибаю через вибоїни а цинкові паркани заважають мені побачити будинки я біжу біжу біжу прямо на людей яких спершу побачив а вже тоді почув і швидко ховаюся за кущі а вони грають у доміно хтось із них напевно помітив мене хтось уже позаду підходить до мене хоча ні вони всі під світлом вуличного ліхтаря четверо чоловіків за столом троє чоловіків спостерігають за двома жінками чоловік у центрі стола що прихилився до паркану кидає на стіл одну домінину а потім ще і ще вони гупають так голосно що аж стіл хилитається жінка скрикує і сміється а з радіо лунає — Люблю любити але милий любить танцювати він любить танцювати і хоче танців він мусить танцювати — а навколо нікого нема і я їх ненавиджу бо люди з гето не повинні бути щасливими ніхто не повинен сміятися усі повинні бути в злиднях і розпачі я ніколи не сміюся сміявся може разів зо два за все своє життя і кажучи все своє життя я відчуваю себе старим хоча мені нема ще й двадцяти а є в мене тільки моя жінка хороша жінка і я біжу до неї але насправді я не біжу а хочу лише втекти відповзти ліве коліно за ним праве коліно знову ліве знову праве ліве праве чи хтось змиє цей бруд з моїх колін і рук Господи Боже прощу нехай тут хоч не буде собак але я сам повзу як пес по чужому подвір'ї напевно тут район ННП бо геть усі стіни жовтогарячі а мешканці аж занадто веселі мав би я зараз свою волину на цих людців які не знають що значить убити довбаного рок-ідола я повзу по багнюці ой ой ой ой паршиво от лайно здається та жінка мене почула ота що не грала і дивилася де моя волина де моя волина де моя волина а потім вона засміялася і сказала щось про бездомного пса а я повзу повзу повзу поки вже не чую перестуку доміна а далі біжу біжу біжу поки не вибігаю на головну дорогу де верещать гальма а я відсахуюся і біжу через дорогу на пагорб і не знаю хто мене направляє Бог чи Сатана але тепер я на залізничній колії і вона мене веде і штовхає тягне і веде назад до халупи і хтось співає — Виведи мене на колію Джеку — але радіо лише в моїй голові і веде мене прямо туди звідки все починалося а люди подумають що все через політику але усе й справді через політику білим байдуже до тих перегонів я пам'ятаю як той білий і Кубинець говорили — Знай різницю між тим як навести зброю і як з неї вистрілити — і ось я на колії однак занадто темно щоб переконатися що це справді залізнична колія але одна дерев'яна шпала йде за одною мабуть усе-таки колія в цей час поїзди не ходять тільки один проїздить раненько коли ще півень кукурікає може мені влягтися і поспати на колії а прокинутися в пеклі але це кажу не я це доза виходить Ісусе я сподіваюся що Віпер уже повернувся в халупу з білими доріжками але халупи нема лише колія тягнеться на всі боки і я по ній можу вийти аж за місто або навіть у район ННП але принаймні я чую запах моря його можливо уже відвезли в лікарню яка зневажає расту але він тепер у відділі невідкладної і навколо нього метушиться купа білих лікарів а медсестра каже — Лікарю він втратив багато крові — а лікар каже — Мені потрібно ля-ля-ля для ля-ля-ля на ля-ля-ля негайно — хапає електроди і каже — Розряд! — і намагається запустити серце чути музику неприємну від якої в мене пітніє шия спершу відвертається медсестра а потім лікар каже — Ми його втратили — і всі враз аж посіріли якби ж мої думки перестали блукати а мої ноги пішли швидше бо вони нікуди не йдуть а від місяця в небі тільки половинка і вона помаранчевого кольору а небо чорне з червоним а моя кісточка на нозі бомбоклат розпорота битим склом чи іншим лайном з

колії татко розповідав що в поїзді все з унітаза ллється прямо на колію і я не знаю що гірше бите скло чи висохле лайно але ось уже видно халупу і я зможу розкласти підстилку і заснути заснути заснути але це не вона а мій будинок і він усе ближче й ближче і той хто дивиться стежить і готує пастку теж усе ближче й ближче двері не мають так легко відчинятися я не знаю й кажу — я нічого не знаю мені просто край треба доріжка край треба доза нехай цей сраний вилупок Віпер дасть мені дозу — а халупа здається ще ніколи не була такою маленькою у вікні темрява а всередині ще темніше ніж зовні чорніше за чорне і тоді я приходжу до тями ніби потопальник що торкнувся дерева. Я відчуваю чийсь їдкий сморід але нікого не бачу.

— Е-е, сюди не можна. Вилупку, ти мене чуєш? Йоу... Йоу!

— Мушу дочекатися Віпера. Мушу дочекатися Джосі Вейлза.

— Це що, Клінт Іствуд приперся? А за ним ще й балакучий осел Френсис[260]?

— Першим. Я сюди першим прийшов.

— Ні, братане, я те’е ще минулої ночі бачив. Ти не перший і не останній.

— Коли ти... Ти був у другому «Датсуні» чи першому? Бам-Баме? Я так втомився, так...

[КЛАЦ]

— Ти чув, вилупку? Знаєш, що таке «клац»? Різницю між «клац-клац» і «бац-бац» січеш?

— У другому «Датсуні» чи першому? Я знаю, як те’е звати. Ти... Ти...

— Те, що чув секунду назад. «Клац» чи «бац»?

— Це не секунду назад. Віпере? Скажи Бам-Бамові, щоб перестав мене ображати.

— Вилупку, ще один «клац». Жартувати зі мною зібрався?

— Я ніякого «клацу» не чув. Гекле, це ти?

— Після «бац» іде «мац». А після «клацу» — січеш, що?

— Та не чув я жодного «клацу».

— Не чув «клацу»? Після «клац» іде, на хрін, «ба-бах». Чи скажеш, що не чув такого?

— Чух-чух, бух-бух, постріляли клятих мух.

— Ти що, під кайфом?

— Хочу з п’ятнадцяти центів нашкребти один долар.

— Тобі дали курити «хвіст ящірки»[261]?

— Вона крутилася-звивалася, ось так.

— Скільки доріжок ти винюхав?

— Ти знаєш Джосі Вейлза? А Віпера знаєш? Що, як вони прийдуть?

— То ти наркоша, вилупку. Лучне б ти був батоном.

— Я не наркоша, мені просто треба доріжку. Хоч одну. Коли Віпер прийде, він мені її дасть.

— Наркоша-кокоша, блін...

— Скажи Віперу...

— Тут нема ніяких Віперів.

— Ось він прийде і тоді скаже тобі, кому тут можна ходить, а кому ні. Це його хаза. Ось побачиш. Ось побачиш.

— Хаза? Ти десь тут бачиш хазу?

Кущі. Ні дерев, ні підлоги, ні вікон, лише кущі. Одні тамаринди[262] з висячими кажанами. Тамаринди в багнюці. Тамаринди в траві, один біля одного, тамаринд від тамаринда до тамаринда до битої тарілки до пляшки від «Пепсі» до голови ляльки до трави до бур'янів до цинкового паркану. Подвір'я, чиєсь подвір'я. Хтось здіймає крик, углядівши мене, а я бачу, що лежу на траві на чужому подвір'ї. Вона волає й волає, і я впізнаю її.

— Тобі не можна сюди вертатися!

— Тобто як? Але ж я вернувся.

Я роззираюся в пошуках дерева, каменю, цвяхів і запеченої крові, але це не халупа, я навіть не всередині приміщення, а вона — жінка, з якою я живу і чиє ім'я не можу пригадати. Я кажу, що це ж я.

— Божевільний, йди з мого двору!

Але я не божевільний. Я чоловік, що живе з тобою, так ніби ти матуся, а я татко. І тут до мене доходить, що я не пам'ятаю, яка вона на вигляд, і не уявляю її обличчя, але знаю, що зараз я в її домі. Моєму домі. Червоний будинок на Смітерсонлейні, четвертий від перехрестя; будинок з кухнею всередині; таких кухонь нема в більшості сусідів, і їм доводиться готувати їжу на подвір'ї.

— Але я живу тут так само, як ти, жінко.

— Жінка? Яка я тобі жінка? Мій чоловік узагалі помер. Для мене. Забирайся.

Розмову завершено. Вона піднімає із землі камінь. Перший пролітає повз, другий теж, зате третій влучає проміж лопаток.

— Ти чо’о, в сраку, робиш?

— Вали з мого довбаного двору! Ґвалт! Ґвалтують вдома! Бо-храни, манду топчуть! Ґвалтують!

Чого Папа Ло терпіти не може, так це ґвалтівників. Ліпше вбити десять жінок, ніж зґвалтувати хоча б одну. Жінка, з якою я живу, жбурляє в мене камінням, а я звиваюся зигзагом, мов та ящірка. Вона знову кричить, а сонце світить на мене прожектором: «Ось він!» Сонце насилає на мене демонів, наче на Юду Іскаріота.

«Пішов ґеть», — каже жінка; я обертаюсь і бачу, як вона піднімає руку ще з одним каменем. Я дивлюся на неї прямо, не моргаючи. Вона кидає камінь і втікає в спальню, яку ми з нею зволожували так, що їй потім доводилося сушити матрац. Що там, по той бік паркану, я не бачу й не чую, але відчуваю: вони йдуть. Я виглядаю з-за паркану — і бачу Джосі Вейлза з трьома, яких я раніше вже бачив. Один з них — Тоні Паваротті, імен інших двох я не знаю. Я хочу крикнути, що все це якась фіґня, що братани таке не чинять, тим більше в себе вдома. Та не встигаю й слова сказати, як на відстані чується «пах-пах», а потім «бах-бах» по паркану; останній «бах» пролунав біля мого правого вуха. Не знаю чому, але я ще раз визирнув, щоб Джосі Вейлз зрозумів, що це я, а не якийсь ґвалтівник, — та він дивиться прямо на мене і на бігу знову стріляє. Паркан пробивають ще чотири кулі, і два «вжухи» свистять поруч зі мною. Я біжу за будинок і стрибаю через паркан, але ноги чомусь приземляються не там, де я думав. Там мала бути дорога, а не глибокий яр — як шлях у пекло. Я падаю без упину. Намагаюся котитися, як Старскі чи Гатч, але вдаряюся правим коліном. Нема часу навіть для «ааааааа». Побігти ліворуч — означає заглибитися в Копенгаген, праворуч — потрапити в даунтаун.

У даунтауні на вулицях автобуси не стануть тебе чекати. Сонце так високо, що зачіпає тільки верхівки будівель. Повз мене пробігають дрібні пацани зі стосами ґазет на ґоловах. «У Співака стріляли! Менеджеру критичному стані! Рита отримала медичну допомогу і відправлена додому!»

Джа живий. О ні...

Бам-Бам

е ховайся на видному місці, вилупку не ховайся на видному місці». Це лайно з якогось кіна, і стрільці бачать тільки те, що перед ними. У натовпі теж не ховайся, бо для того, щоб натовп обернувся на агресивне зборище, досить одного лише зойку: «Гляньте, ось він! Хіба ні?» — і юрба тут же розколюється на них і тебе. Але ж ти був з ними, а з них усі тепер проти мене. Я хочу, щоб повернувся мій татусь, а мати не була шльондрою, а Джосі Вейлз не прагнув мене знайти. Це минула ніч, чуваче, все минула ніч. Першим вискочив Віпер, за ним Джосі Вейлз і я (не знаю, якось теж просто

взяв і вистрибнув). Демуса я вже не ждав. Та не встиг я відбігти, як мене стали наздоганяти кулі — пух, пух, пух. Я біжу й думаю: це фараони. Повертаю ліворуч — і кулі теж ліворуч; повертаю праворуч — і кулі за мною праворуч. Я вже добігаю назад до Ґарбиджлендсу, а кулі все женуться за мною. Я пірнаю у велику купу сміття, що смердить гівном, сциклинами й тухлими яйцями, і та купа мокра. Мокра й смердюча, і те мокротиння зі смородом загиджують моє волосся та губи. Я не ворушуся. Сміттєвий сморід мене оберігає, ховає, коли вони проходять повз. Це не фараони.

Джосі Вейлз із Віпером ідуть, тримаючи перед собою волини. — Ну що, ти йо'о дістав? — каже Віпер.

— Що значить, чи дістав? Я схожий на то'о, хто хибить?

Віпер сміється і наче чогось чекає. Під'їжджає червона автівка і забирає їх. Тепер м'ні додому не можна. Я лишаюся на купі, поки мокрий сморід на м'ні не обсихає. Я не йду, поки весь центр Кінгстона не засинає (цей час я знаю). Вибігаю з Ґарбиджлендсу і біжу через порожню ринкову площу. Тут неподалік живе Шота Шериф. Я бачу крамничку, яка чи то ще не зачинена, чи, навпаки, відчиняється з настанням комендантської години. Все, що чутно через транзистор, — що когось там підлікували і відправили додому, ось тільки питання: чи буде він виступати? І я розумію, що Джосі схибив. Брудний смердючий вилупок схибив, і треба б м'ні, напевно, повернутися і власноруч прикінчити його. Щоб уже напевне. Той засранець випустив вісім куль — і все 'дно схибив. І тепер він женеться за мною.

М'ні тре' кокс, хоча б півдоріжки, хай на'іть третину. Минулої ночі, десь посередині, хтось чимось хлюпнув м'ні в обличчя, і я не можу дихати. Не водою — вода збігає і сохне швидко, — а це залишається на лиці й потім повільно стікає прямо в ніс і рот, та так, що навіть коли я сякаюся, воно не виходить. Як слина. Неначе Бог на тобі заснув і обслинив усе твоє обличчя. Я прокидаюся від того, що нема чим дихати, а хтось і далі дихає на мене ґарячим смородом прямо в ніс, — хоча ні, це пес. Пес лиже моє обличчя. Я підхоплююся, кричу і відштовхую його; він ґавкає, скиглить і тікає на трьох лапах. Я на лавці в Парку національних героїв. «Він приходить» — написано на величезному постері, з якого Співак вказує на небо. «Усміхнись, Ямайко» — публічний концерту неділю, 5 грудня, о 5-й вечора. Він перемагає смерть — як Лазар, як Христос. У парку чути розмови, люди вже починають сходитися; вони проходять прямо повз мене, божевільного на лавці, і кажуть між собою, що добре було б, якби мною зайнялась поліція, бо не гоже порядним людям терпіти смердючого безумця. Люди сходяться з раннього ранку — ті, хто чекають на нього. Я лупаю очима — і бачу, як вони вбігають і вибігають, але за мною ніхто не йде. Вони схожі на немовлят, тільки в одного — троє очей, у другого зуби такі довгі, що аж стирчать з рота, а в третього обидва ока на місці, але нема рота, а з-за спини — крила, як у кажана. Минулої ночі, після того як я утік від Джосі Вейлза, хтось знову почав мене переслідувати. Вони переслідували мене весь шлях по Дюк-стриту аж до парку. Хоча ні, минулої ночі я, здається, задрімав на залізничних коліях. Утім, ні, не там, а в Ґарбиджлендсі, де в мене стріляв Джосі Вейлз, а прокинувся я тільки від того, що хтось підпалив мою купу сміття, — не знаю, через одну чи дві ночі після того, як я його застрелив. Але й двох днів не минуло, як ґазети заголосили на весь світ, що в Співака стріляли, а він ось живий. Навіть, мовляв, бандити його не заглушать. Усе це — день по тому, хоча ні — два. Пам'ятаю, що поїхали

ми до нього третього числа. Але люди сходяться в парк по двоє та по четверо — то це вже має бути п’яте грудня.

Джосі Вейлз стріляє в мою голову, а я, пам’ятаю, від нього тікаю і, пам’ятаю, повторюю собі «не плач, не плач, не плач, маленький підаре», але все ’дно плачу, бо не розумію, чого він у мене стріляв, — і тоді я вперше замислююся про інших, де вони. Чи, може, Джосі Вейлз їх усіх перестріляв і лишився тільки я? Не знаю, чи бачать у цьому сенс великі люди, але я його не бачу. Навіть коли я відірвався від Джосі, то бігти все ’дно не перестав. Я не зупинявся від самого Ґарбиджлендсу, біг, і біг, і біг аж до самого даунтауну, де Тауер-стрит пролягає зі сходу на захід повз галантерею, сирійську крамничку та ліванський супермаркет, які всі зачинені до закінчення загальних виборів. Тауер-стрит перетинає Принсесс-стрит з її жебраками, Орандж-стрит з її вуличними лоточниками, Кінг-стрит з її торгашами та Дюк-стрит з її купою адвокатських контор. Угорі на Дюк-стриті я повертаю і біжу в темряву. І раптом розумію, що женеться за мною не Джосі Вейлз і не Папа Ло чи Шота Шериф, а це йде він. Він переміг смерть і тепер іде за мною. І навіть не йде, а сидить де-небудь на якомусь пагорбі й розставляє пастку, знаючи, що такі люди, як я, народжуються дурнями і потраплять у неї з льоту. Парк національних героїв. Сьогодні цей парк — його, і кожен, хто тільки ступить сюди ногою, належить йому. Весь Кінгстон. Уся Ямайка.

На моєму лиці, в очах і носі — якийсь густий сік, схожий на слину. Я прокидаюся відкашлюючись на лавці: на моєму плечі — пташиний послід. Не знаю, чи то коли я заснув тоді знову, чи коли прокидався минулого разу, м’ні це примарилося. У парку вже повно люду, щоб чекати й дивитись. Я теж дивлюся й чекаю. Я чекаю їх, фараонів, стрільців ЛПЯ, стрільців ННП, тебе. До четвертої години народу тут уже на тисячу більше, і всі чекають, але щось тут не так. Ці люди не від ЛПЯ, не від ННП чи якоїсь іншої «П», — це просто чоловіки й жінки, брати і сестри, матері та дядьки, страждальці й ще бозна хто, — й усіх їх, оцих людей, я не знаю. Я встаю і прямую повз них, крізь них, навколо них, як дапі. Ніхто мене не чіпає і не відступає з дороги, вони мене просто геть не бачать. М’ні не відомі люди, які не тримаються нічийого боку. Я не знаю, які вони на вигляд, що відбувається в їхніх головах, — поки вони чогось не скажуть: люди, які не носять ні зеленого кольору Лейбористської партії Ямайки, ні жовтогарячого кольору Народної національної партії. І цих людей тепер усе більше й більше, їхній натовп росте, і скоро вже лусне пояс навколо парку і натовп почне розтікатися вшир, — але вони чекають його і співають його пісні, чекаючи, поки він до них вийде.

Натовп — єдине ціле. Але вони дізнаються, що я — не один з них, рано, чи пізно, чи ще раніше. Рано чи пізно одне з цих ягнят скаже: «Гляньте, оно він! Гляньте на вовка!» Не ’наю, як вони про це дізнаються, але вони дізнаються. Тільки я їм по шарабану. Я кузька, муха, воша чи ще щось дрібніше. На сцені — «Третій світ»[263] в оточенні всіх фараонів Ямайки, а писана красуня звідти говорить так, наче вона — Іван Хреститель, ну а Співак — сам Ісус, і вона змушує натовп підхоплювати «уууу», і «аааа», і «еей», а сукня на ній червона з помаранчевим і тягнеться по підлозі, ніби це полум’яний язик від Мойсеевої неопалимої купини. Але вона розмовляє не з ними, а зі мною, і каже: «Гей, придурку, та хто ти такий, щоб змагатися з Могутнім гонгом[264]?»

Натовп то подається вперед, то відкочується назад. Гойдається зі сходу на захід і зі заходу на схід, а я намагаюся не зирити в той бік і не привертати до себе поглядів, а повз проходять двоє хлопців, один дивиться на мене якось довго, а другий упускає газету. Навколо темно, але світло від ліхтарів, яке падає на людей, іноді освітлює землю. Ямайська «Дейлі ньюз». «У Співака стріляли!», «Під нас нічного нападу гангстерів постраждав менеджер „Вейлерс" Дон Тейлор...» На газету хтось наступає, потім ще, потім ще хтось, натовп її розсмоктує, розтягує, і газети більше нема.

Я піднімаю очі, і він...

Ні, не він. Ти.

Ти дивишся прямо на мене.

Ти на сцені за півсотні, за сотню навіть не футів, а ярдів, — і ти дивишся на мене. Бачиш мене задовго до того, як тебе бачу я. Але на мене ти не дивишся. Єдине світло тепер — це те, що на сцені, а я захований у темінь.

На тобі чорна облипла сорочка, наче ти явився з пекла, а штанів я розгледіти не можу — не знаю, джинси на тобі чи шкіра, від виду якої жінка, з якою я живу, починає часто дихати. Ти крутишся, і від променя світла твоє волосся ніби спалахує. Сині джинси. На сцені так людно, що ти навіть не можеш пританцьовувати, як зазвичай. Та красуня, твій Іван Предтеча, схрестила руки, але вона відчуває музику. І тут ліворуч я помічаю далі, і хочу втекти. Але наштовхуюсь на чиїсь груди. Я перепрошую, але та людина мене навіть не помічає, а тільки відчуває приємну вібрацію. Я озираюсь на сцену і бачу, що дапі — це не дані, а твоя жінка, одягнена в біле. Дмуть у ріжок, але ти стоїш нерухомо. Тебе я не чую, але чую людей, а вони чують тебе. Я можу тебе бачити, але мене ніби щось відгороджує, і я таке наче глухий, і я думаю собі: як же це ти гратимеш зара' для глухих і що вийде в тебе з революцією, якщо люди за тобою не підуть?

Ти.

Ти кажеш, що завжди знав; знав завжди про свою впевненість у повній перемозі добра над злом. Про мене ти не говориш. Я знаю: зараз ти почнеш пророкувати про мене. Ти ідіот. Ти забуваєш, що ти то лев, але ж я — мисливець. Знову спалахують вогнем твої дреди. Я якось забуваю, що хоча ти й лев, а я мисливець, однак тепер я перебуваю у твоїх джунглях. Бетонних джунглях. Я повертаюся, хочу зникнути, але ніхто не рухається, всі стоять як укопані. Натовп застиг, та потім подається вперед. І згодом цей натовп починає стрибати, а я — стою на місці. Чиясь нога наступає зверху м'ні на ступню, і ще одна, і ще, та якщо я теж не почну стрибати, вони всі підімнуть мене своїми скоками під себе й розтопчуть.

Це все ти.

Ти кажеш їм, щоб вони зімкнулися і затоптали Вавилон. Тепер я стрибаю під твій спів для них — про мене. Ти лев, а тепер ти ще й ковбой, який хоче прогнати з міста Божевільну Лисину. Я дивлюся в землю і баси затовкують мене в неї щоб мене можна було розтоптати. А гітара пронизує натовп як спис прямо в моє серце. Я думав що минув усього день після того як ми тебе

застрелили але спинившись на мить розумію що минуло вже два і незрозуміло де я спав чи в Ґарбиджлендсі чи на Дюк-стриті чи в парку не помічаючи як вечір переходить у ранок а ранок знов у вечір і так два дні поспіль. А де я був де провештався всенький день не пам'ятаю. Але думати я до пуття не можу бо ти нападаєш на мене і всюди куди не гляну шлях м'ні загороджують люди може тому що десь тут має бути Джосі Вейлз а з ним і Папа Ло і я тепер бачу що це ти так замислив.

Я дивлюся вгору і бачу, що люди сидять і на деревах, і в одного з них неодмінно має бути волина, націлена м'ні в голову. «Ти січеш, на що нарвався, чи хочеш іще? — питаєш ти, звертаючись до мене, і тільки до мене, і тільки я один розумію, що ти насправді маєш на увазі. — То ти вважаєш, вилупку, себе аж таким крутим поганцем? Що можеш ось так прийти, бомбоклат, і відправити в пекло усе й усіх? Ти задумав розправитися з Могутнім гонгом? А може, ти вирішив стерти також і Його імператорську величність? Джа тут, вилупку, і він вирве твоє мерзенне серце. Джа спрямує свій перст, як блискавку, і спалить тебе, перетворивши на жменьку попелу, що годиться тільки того, аби до нього підійшов паршивий пес, задер лапу й посцяв, щоб усе це разом зі смородом стекло в канаву Ти січеш, на що нарвався, чи хочеш іще?»

Ні. Більше я не хочу, бо я помічаю їх: немовля з крилами кажана, безроте немовля з двома очима, і ще одне, з ротом і триоке, і всіх їх оточує синє полум'я, і вони неспішно пливуть через натовп, а я хочу вигукнути: «Люди, ви що, їх не бачите?! Не бачите цих демонів?!» Але люди дивляться на тебе, тільки на тебе. Щось крадькома ковзає м'ні по ногах, треться об щиколотки. Я кричу, але одночасно зі мною реве гітара і гасить мій крик. Може, якщо не бігти, а спробувати йти потихеньку, то вдасться втекти. І ось я іду, пробираючись крізь натовп, але всі скачуть, розмахують руками, кайфують, співають, а ліворуч звідси — околиця, ліворуч від мене — хлопчача школа Волмера, де мене ніхто не помітить, тому я беру ліворуч, а юрма все співає й ворушиться, співає й танцює — так, що не видно дороги, але я все йду і йду, і весь час думаю, і, коли врешті підходжу до краю парку, ще один голос промовляє: «Нікуди тобі не дітися, вилупку», — а ти починаєш співати «Так сказав Джа».

Я думаю податися на схід.

Ні.

«Так сказав Джа».

Ніякий, бомбоклат, дапі мене не зловить.

«Так сказав Джа».

Ні, вони мене все ж таки зловлять.

«Так сказав Джа».

Джосі Вейлз знайде мене і вб'є, і він це робитиме не зволікаючи, бо я забагато знаю. А може, мене знайде Папа Ло — й уб'є повільно, щоб усім поганим хлопцям була наука.

Так.

«Так сказав Джа».

Нікому не вбити Могутнього гонга.

«Так сказав Джа».

Я прискорюю крок. Я йду, мої ноги рухаються все швидше, але ти стаєш дедалі голоснішим, голоснішим, голоснішим, і я зупиняюся, дивлюся й бачу, що ти став наче ближчим, ніж раніше. Відмотай довгу волосінь, щоб обдурити рибу. І ось ти дивишся на мене, і я не можу рушити. А немовлята з крилами кажана й синім полум'ям усе ближче; я їх не бачу, але відчуваю і не можу від них утекти, — бо на мене дивишся ти. Зупинись. Чуєш мене? Зупинись! Це не мій був план тебе вбивати; м'ні навіть байдуже, живий ти чи мертвий. Облиш мене, дай мені спокій, вошивий шизонутий расто! Я ж знаю, ти дивишся на мене, — «так сказав Джа». На сцені настільки людно що ти не можеш навіть поворухнутися там і шеф поліції в хакі і білий чувак з камерою і прем'єр-міністр стоїть на «Фольксваґені» а чорних там ціла хмара і вони такі чорнющі що схожі на тіні вбрані в одяг і вони співають танцюють викаблучуються в темряві. І ти співаєш і твоя примара-дружина і всі співають і натовп співає і твій голос у всьому цьому розчиняється.

Я дивлюся на тебе і бачу, як твої губи ворушаться — вони співають одне, але говориш ти щось інше. «Поглянь сюди, хлопчику Вавилону. Подумай, на що ти зважився: піти проти Його імператорської величності Хайле Селассіе? Основа його — у святих горах. Браму Сіону Джа любить більше, ніж усі оселі Якова. Преславні речі говорилися про тебе, о місто Боже. Пригадаю я їм Рахав[265] і Вавилон, які знають мене. Филістія[266] з Тиром і Ефіопія прославлять ім'я його, народженого там, ім'я того, хто, піднявшись, освятив собою ту землю, Джа! Растафарай! Тож поглянь сюди, хлопчику».

Я дивлюся. Але ти на мене не дивишся. Тобі не потрібно дивитися на мене з тієї ж причини, з якої Бог не дивиться на людину. Бо самого Його погляду досить, щоб випалити людські очі з очниць, випалити в ніщо, навіть не в точку, а взагалі без сліду. Але кажу це не я, а ти. Я більше не я, мій голос уже не звучить як мій, а з усіх людей тут — тільки ми з тобою, і не лунає жодного звуку з динаміків, тільки глибоке бухання ритму. А ти тримаєш у повітрі мікрофон, як смолоскип, і знову прикриваєш очі, але все бачиш. Вони думають, що ти танцюєш, але насправді ти передаєш смисли — твої слова, не мої. З мене ллється холодний піт і все не перестає, збігає по спині, наче крижаний палець, що рухається вниз — туди, де зад розділяється надвоє.

І ось ти рухаєш рукою, висвічуєш свої дреди і націлюєш на мене свій погляд. Крізь мене, всередину мене, за мене — ти дотягуєшся аж до самого мого серця і хапаєш його. Ти кажеш: «Дивись роботу Растафарая. Дивись, як він з лева перетворюється на мисливця, і як мисливець стає здобиччю». Ти знаєш, що я втратив свою волину — ту, яка ледь не забрала тебе. Ти знаєш, що, якби на'іть волина в мене була, я б усе 'дно не міг вистрілити. Ти знаєш, що я ніщо, я живий мрець. Знаєш, що биття мого серця — це змія довкола моїх ніг; знаєш, що з твого наказу натовп зіб'є мене й поглине. Ти в джунглях, у чагарях, і ось ти виходиш на галявину для аудієнції з Його імператорською величністю. Ти робиш крок уперед і закочуєш рукав. Вавилон

намагався прокусити тобі руку, але не зміг. Ти розстібаєш на сорочці один ґудзик, потім другий, потім третій і випинаєш груди — як Супермен. Вказуєш на рану на руці та рану на грудях. Ти переможно танцюєш і заново проживаєш ту сцену полювання, і всі це бачать, але тільки я знаю. Мій піт холодний, як лід. Ти вказуєш на свою рану, як Ісус указував би на свій бік, де слід від списа. Людей на сцені побільшало, а та красуня знову бере мікрофон, але не раніше ніж починає дути вітер і кукурікає півень, а ти картинно висмикуєш із кобури два пістолети, наче Малюк Сиско[267]. Або Марті Роббінс. Або Людина без імені[268]. Ти відкидаєш голову і смієшся так довго, що для сміху на'іть не потрібен мікрофон. Ти смієшся з мене, а потім швидко, гнівно змовкаєш і дивишся прямо на мене очима — як два вогні. Я щосили зажмурююсь, аж поки не відчуваю, що ти на мене більше не дивишся, а коли розплющую очі, тебе вже нема. А я знаю, що я вже мертвий, і, коли бачу, що ти пішов, можу тільки бігти.

Але за мною невідлучно — немовля з крилами кажана. Люди штовхаються, штурхають ліктями, і ось уже хтось або щось б'є мене прям' в обличчя. Потім ще один удар, прям' у живіт; м'ні здається, що я зара' виблюю, але замість цього я обісцявся. Я не плачу. І не заплачу. Я не годен зупинити нічого, що зі мною зара' відбувається, на'іть то'о, що я обісцявся. Сциклиння тече по нозі, а люди тусають мене, б'ють, ляскають, луплять, проходять і біжать, біжать і проходять. Я вибираюся з парку, поки юрма ще не зрозуміла, що ти пішов і більше не повернешся, а на вулиці темно й порожньо, і я не впізнаю жодного з будинків через вулицю. Я на'іть не помічаю Тоні Паваротті, посіпаку Джосі Вейлза, поки той не опиняється просто переді мною і не наставляє дуло прямо в моє обличчя.

Демус

біжу в ніч весь день. А дві ночі тому я тікав у сон.

Канава так смердить покидьками, що навіть щури туди не наближаються. Я біжу з Дюк-стриту вгору на Саут-перейд і стрибаю в перший же автобус, що відходить. Вже не пригадую, заплатив я кондукторові п'ять центів за проїзд чи ні. Пасажирів у автобусі всього четверо, і лише один — за моєю спиною. Мені починає боліти голова, не сильно, але настирно, ніби у вухо влетів якийсь надокучливий комар і тепер рухається десь до центру черепа. Від цього дзижчання виникає відчуття, що на тебе ззаду дивляться, прямо в спину. Я обертаюся й бачу школяра. Зняти з нього форму — він буде, либонь, одного зі мною віку. Але на мене він не дивиться. А якщо й дивиться, то коли я стою до нього спиною. Я знову обертаюся. Хочеться підійти й лишити йому на щоці мітку викидним ножем, що завжди зі мною. Або проломити голову — за те, що він ходить до школи, бо мені в хорошу школу ходити не доводилося, та ще в отакій гарненькій формі кольору хакі. Та що з нього взяти, він усього лише хлопчак. Я знову відвертаюсь і тут чую цокіт кінських копит. Звуки все голосніші й голосніші — тудук-тудудук, — і я розумію, що це так працює старий автобусний двигун, але все одно це

копита. Тоді я зістрибую з автобуса, десь у Барбикані, і з невеликого містка злажу в канаву, де й лишаюся.

А прокидаюся від того, що хтось держить мене за яйця. Чиясь рука згребла в жменю штани і міцно так тримає, я аж підстрибнув. А видно тільки руку, що стирчить з купи сміття; якийсь монстр, що живе на звалищі з газет, ганчір'я, пластикових пакетів, харчових відходів та гівна. Я з криком відштовхую монстра; він відсахується і теж валує. Частина газет осувається, і з'являється жіноча голова. Чорна як смола, волосся вкрите брудом, але з двома рожевими шпильками, а коли вона починає знову репетувати, її пащека розтуляється, і я бачу в ній всього три зуби — один такий довгий і жовтий, що здається, ніби це вампірка, прикрита газетами. Вона верещить без угаву, і я, намацавши рукою каменюку, замахуюся, погрожуючи кинути. Тоді вона схоплюється — я й забув, якими спритними й стрибучими бувають божевільні, — і прудко-прудко тікає канавою, аж поки не перетворюється на цятку, точку, ніщо.

Не можу пригадати, коли я їв востаннє. Або востаннє мився. Я сподівався, що як мене певний час не навідує згадка про доріжки коксу, то я їх і не захочу, — але тепер я знову про них думаю і відчайдушно намагаюся ці думки в собі заглушити. Та ось я знову чую цокіт копит. Серце починає битися швидко-швидко — пум-пум-тгум, а копита — тудук-тудудук, а руки й ноги при цьому холонуть і холонуть. Голова волає «біжи, дурню, біжи!», а канава здригається. Але це, всього-на-всього, проїхала мостом вантажівка. Треба лишатися голодним. Якщо лишатися голодним, то думаєш про їжу. А якщо голод твій — за доріжкою, то про неї й думається. Якщо думаєш про свій голод, то можна забути і про Джосі Вейлза («Йобаний в рот дурень, ти ж був майже собою, поки не нанюхався Віперового лайна»). Мені не треба б думати про цей міст і про те, що я ж насправді хотів тільки показати — Співаковим братчикам, а не йому, — що з Демусом краще не жартувати. Як мені бридко, як я втомився від того, що мене використовують: спочатку — ті братчики, потім Джосі Вейлз («Йобаний в рот дурень, ти ж був майже собою, поки не нанюхався Віперового лайна»), а до цього — кожен у сраному гето, хто думає тільки про те, чого він хоче і як йому використати мене, щоб те добути. Ма'ть, щось написано на моєму лобі, типу: «Користуйтеся ним, бо він дурень, і це факт». Тут, у яру, починаєш розуміти, що сморід здатен звести людину з розуму. Як вона починає думати про всіляке божевільне лайно, лихе лайно, погане лайно, як-от: убити дитину, чи трахнути дівчинку, чи насрати в церкві, — бо цей сморід проникає в тебе, як вода крізь сито, і ти тепер теж пройнявся цим смородом. Ні. Зараз я повинен мислити ясно. Я повинен мислити, як розумна істота. Мені треба забиратися з Кінгстона. Я мушу звідси швидко робити ноги. Мені треба втекти кудись туди, де люди ні про що ні слухом ні духом, у якийсь Геновер[269]; хто знає, що там взагалі, в тій сраці, діється? Геновер так далеко від решти Ямайки, що можна побитися об заклад: в ніяких виборах тамтешній люд участі не бере. Податися в Геновер і взяти там собі прізвище на зразок Евертон, Кортні або Фіцгаролд — останнє звучить так, ніби мене ростили обоє батьків: тато і мама. Знову чути цокіт копит, і я підхоплююся на рівні й біжу. Біжу в тому ж напрямку, куди помчала та божевільна, отже, я теж не кращий за неї, бо, почувши кінський тупіт, біжу, наче якийсь голий раб-утікач у землі маронів[270] — від свого господаря-переслідувача. Точно, може, я повинен бігти до маронів, — хоча хто ховається у маронів одна тисяча дев'ятсот сімдесят шостого року? Звучить розумно. Звучить дуже розумно. Здається, в цьому є здоровий глузд. Принаймні здається, що в цьому є здоровий глузд. Це майже

змушує мене сміятися, і я біжу по канаві, дивлячись, як з кожним моїм пробігом попід мостом небо навколо стає все темнішим, і все менше світла. Я біжу, біжу і біжу, поки повітря не стає солонуватим — ознака того, що близько море. Я біжу і біжу, поки сонце не торкається краю обрію, після чого спека починає спадати, а сонце тим часом сідає все нижче, нижче і нижче, аж поки не вражає погляд прощальним жовтогарячим відблиском і зникає. А я не зупиняюся, навіть коли завважую, що босий, а вода, яка хлюпотить під ногами, стає чистішою.

Я підбігаю до згорілого кістяка автівки і ледь не зупиняюся — з думкою, щоб у ній сховатися, аж доки і від мене не залишаться самі кістки, — але все ж біжу далі. Нічого мене не мучить, поки я про це не замислююсь; так, варто мені подумати про їжу, як голод починає мучити настільки сильно, що я готовий упасти й котитися клубком. Тож думати про їжу я перестаю. Від бігу стали приходити думки, що скоро комендантська година, тож із канави можна буде вилізти й податися кудись туди, де можна поцупити харчу й попити води, — але я тут же себе картаю, бо від згадки про їжу шлунок теж відразу нагадує про себе, та так, наче мене ножем ріжуть. Суща правда: чимдалі ви втекли від того, що вас мучить, то легше себе почуваєте стосовно того, від чого віддалилися.

Я минаю ще один кістяк машини, цього разу вантажівки, а коли невдовзі на шляху трапляється ще й кістяк човна, до мене доходить, що я більше не в канаві. Але я й не на березі моря, хоча відчуваю присмак солі та вдихаю запах хвиль. Ступні тонуть у багні та піску, а навколо густо стоять деревця — сухі й жовті, наче пластмасові, з гладенькими гілочками, що звисають до землі й звиваються, як змії. Пісок місцями то холодний і вологий, то сухий і гарячий. Проходячи через одну таку ділянку вологого піску, я натрапляю на маленьку нірку, з якої метушливо вибирається безліч крабів. Я нагинаюся і розглядаю їх; світла вже майже нема, а море гуркоче все гучніше. Я піднімаю очі й тут бачу перед собою літак. Він нібито впав, і намагається знову злетіти, але застряг у якихось тенетах. Він рветься з полону, але чагарник таки бере гору. Літак усе ще бореться, але плетиво чагарнику перемагає. Літак стирчить вертикально, як хрест, його черево ще не втратило сріблястого блиску. Половина лівого крила кудись поділася, а хвіст загруз у піску. З його кабіни і вікон проростають стебла, звисають гірлянди водоростей, ніби саме вони і є на ньому реальними пасажирами. Навколо бігають краби. Частина мене хоче відчинити дверцята й глянути: чи нема там усередині справжнього, людського, скелета, а друга частина хоче примоститися на сидіння й дочекатися, коли літак вирветься й полетить. Кущі хрустять, а гілки тріщать під ногами диких свиней, що нишпорять чагарником. Я обертаюсь і раптом бачу, що мене оточують п’ять, шість, сім, вісім растаманів, усі в білому.

— Що за бомбо...

Бам-Бам

криком кричу: «Гооооосподи! Ооо! Нінінінінінінініні!» — кричу але не чую крику бо в мій рот запхано затичку і язиком її не виштовхнути і до горла підкочується блювота а я не можу її назад ковтнути та я кашляю і давлюся. Джосі Вейлз зриває з мене грубий светр яким мені прикрили очі і я бачу лише світло фар і тінь на дереві ніби хтось величезний простягається із землі але все це якось розмито. Темно і я намагаюся втекти але мої ноги зв'язані й руки теж. Я нічого не можу вдіяти і просто дрібно стрибаю а Джосі Вейлз сміється. Його я не бачу чую лише сміх. Але ось він киваючи виходить з-за дерева і тоді я бачу що він людина а не тінь. А Віпер і Тоні Паваротті хапають мене піднімають і я нічого не можу зробити ні штовхнути їх ні вдарити ні штрикнути а можу лише люто на них дивитися дивитися і благати щоб клятий Ісус Христос хоча б раз дав мені суперсилу про яку я молю з дванадцяти років. Зроби так щоб від жару мого погляду їх розірвало надвоє! Ісусе! Ісусе! Вони хапають мене піднімають розгойдують на «раз-два-три» і відпускають і я лечу прямо в могильну яму падаю в ній на живіт обличчям прямо в бруд. Бруд заліплює праве око і воно пече і я не можу через нього моргнути. Я перевертаюся а вони дивляться на мене згори а Джосі Вейлз шкіриться а в моєму роті смак блювоти каміння і — ніііііііііііі! ніііііііії! ніііііііії! Рука горить але шкіра з неї не облазить. Шкіра не облазить! Не облазить шкіра а отже кров не змочить і не послабить мотузку і мені не вивільнити руку. Віпере просто пристрель мене будь ласка просто пристрель мене пристрель мене паршивцю бісів ти вилупок пристрель мене! Пристрель мене! Джосі підходить до краю і сцить на мене. Мої руки за спиною і я чую як там повзають земляні хробаки і мурахи відчуваю як вони мене гризтимуть поїдом а Паваротті між тим починає закидати могилу — ніііііі! ніііііі! ніііііі! — і бруд сиплеться багнюка ллється і вдаряє мене грудками-бризками-грудками з висоти п'яти ні шести футів і я не можу встати не можу встати бруд і багнюка і пил упереміш із камінцями і один камінець ламає мені ніс і ще один камінець вибиває мені око я вже не відчуваю пальців ніг і мотаю головою — ніііі! — мотаю головою мотаю головою струшуючи бруд і — ні ні ні ні ні ні ні ні ні ні ні ні ні ні — намагаюся вихаркати з рота затичку і не можу — Ісусе Супермене Людино-Павук Капітане Америка дайте мені свою суперсилу мені б суперсилу щоб хоча б розтягнути мотузку — і я тру її мізинцем тру-тру-тру її мізинцем і ось я вільний! Вільний! Та бруд летить і летить і його стає дедалі більше а я не можу глянути вгору але чую як вони копають і кидають посопуючи землю й каміння яке лупить по моєму лобі та я не можу витріщатися на них суперсилою як Супермен — бах жуу жууууу жуууууууум пам — для них це все бачу жарти а я відкидаю бруд обома ногами одночасно наче штовхаю футбольний м'яч та футболіст я ніякий поганий і я втомлений я втомлений бруд усе падає він мокрий і важкий мене ніби притискає сам Бог — ні ні н... н... н... — бруд у лівому оці, я не можу його заплющити і моргати теж не можу а Віпер регоче а бруду все більше каміння все більше більше й більше а я під цим градом ворушуся звиваюся звиваюся звиваюся. Каміння! Каміння летить і летить ще і ще перемішується з брудом знову й знову я перевертаюся і згортаюся калачиком як немовля якби було повітря я б трахнув жінку з якою живу ні не її а іншу двома поверхами нижче ні іншу білу з рожевою піською з «Ангелів Чарлі»[271] яку я бачив у схованій книжці в тата під ліжком яку він виймав коли думав що я сплю і сам себе пестив і стогнав при цьому зі словами «О Бооооже» я хочу трахати землю трахати трахати трахати хочу піську ні не хочу піську трахати трахати трахати зігнути її і терти її піську підняти за дупцю і всунути так щоб пісі в пісі було тісно як татові коли він вставляв моїй матері-шльондрі

ззаду а їй все ’дно хто спить а хто прокинувся і вона вся збуджується й насаджується на батьків член вона заводиться й починає рухатися взад-вперед і підмахує і скавчить як сучка а він вганяє їй член по самі яйця та я ні разу не бачив свого батька голим ніколи не бачив як він трахає мою матір може це був Фаннібой хоча ні він же батон що якось змусив чоловіка в себе відсмоктати а тоді пристрелив його пристрелив на смерть я ж ні разу не був на Кубі й ні разу на Барбадосі і не знімав «С» із грудей у Супермена і не можу плакати через ліве око бо воно геть набите брудом і дихаю я коротко бо зовсім мало повітря і зверху навалюється новий бруд і я тільки відчуваю що темно мокро і важко бруд такий важкий і я не можу більше — ні ні ні ні ні ні ні — не спиняй дихання спиняй дихай коротко щоб зберегти зберегти що? Копай копай копай копай — бах бах бах — ти мертвий ти помреш помреш швидше зробіть мене мертвим ні живим ні мертвим ти помреш ще раз вдихни не трать повітря воно мокре жорстке і щільне хтось тисне на мого носа наче на ньому рука — а-а-а-а-а Ісусе! Ісусе! Ісуууууусе! — один вдих вдих вдих 1 вдих 2 вдих 3 вдих 4 вдих дих...ай п’яяяяяяяяяяяяяяятий вдих шостий вдих сьо сьо сьо сьо сьоооооооооооомий вдддддд диииииии хх вдиииииииииих хх восьсьсь хх ххх хххххх х х х х х де-в’я-тий! Дев’яяяяяяяятий деееее дееееееее деееее сяяяяя яяяяяяя яяяя я я яяяя я татусю ні не жовту пожежну машину а червону жовта не як справжня татусю ні я хочу шипучку і і льодяник і цукерку на паличці і всі шипучки і пурпуровий олівець і червоний також не рожевий рожевий для дівчат рожевий для дівчат жуйка «Губба-Бубба» не липне навіть коли надуєш дуже-дуже велику кульку найбільшу і найкулястішу ніжками затопчу хвостиком замету е-е все обман е-е обман ми...

Сер Артур Джордж Дженнінгс

ог поставив Землю так далеко від Небес тому, що не може терпіти сморід мертвої плоті. Смерть — не ловець душ і не дух, це вітер без тепла, повзуча недуга. Врятуватися не намагається ніхто. Я буду на місці, коли вони вбиватимуть Тоні Мак-Ферсона. Я буду на місці, коли будинок для літніх людей «Івентайд» охоплять вогонь і дим. Ніхто не намагається себе врятувати. Я буду на місці, коли похований живцем хлопчина перейде сюди, все ще думаючи, що він не мертвий, і я вирушу за ним слідом, коли він піде до дому Співака реґі. Я буду на місці, коли вони прийдуть за останнім у старому місті. Коли троє постануть перед швидким судом. Коли повернутий з небуття Співак згасне в Пенсильванії і його дреди розпадуться.

Ті, кому судилося померти, здатні бачити мертвих. Ось що я кажу зараз тобі, але ти мене не чуєш. Ти можеш бачити, як я йду за тобою, і дивуєшся: якщо я йду, то чому я при цьому ніби не торкаюся землі, хоча я йду за тобою, позаду них? Вони слідували за тобою весь твій шлях до того місця, де болото зустрічається з морем, і ти їх навіть не помітив, поки вони не оточили тебе, просто біля все ще блискучого літака з мерцем у оточенні мішків білого порошку. Їх було семеро, і ти сприйняв їх за вершників Апокаліпсису, — але вони були всього лиш людьми з мачете, які відчули тебе

за твоїм страхом, людьми, які тебе не переслідували, а просто чекали, поки ти прийдеш прямо на своє місце. Я бачу, що ти бачиш мене. І це для тебе недобрий знак.

Ти прокинувся, а він на тобі — плювок демона, що загус на твоєму обличчі так, ніби хтось узяв тебе за ноги й занурив головою в желатин. Частково ти його з себе відшкрябав і вирішив, що все це був лише сон, та насправді він уже в тобі, ти вдихнув його — як риба. Ти, і похований заживо хлопчина, і ті інші — вони ніколи не помітять того, що тепер сплять на спині.

«Що за дивний білий чоловік — нісенітниця, повна нісенітниця», — думаєш ти. А я ступаю слідом невідлучно, як удова на похоронній процесії. Твої штани зачепилися за напівурослий у землю камінь, і ти об нього порвав ліву кишеню. Ці люди вивуджують тебе, як рибу, і з кожним новим їхнім смиком петля на твоїх зап'ястках затягується все тугіше. Тебе тягнуть довгі милі, ти звиваєшся й перевертаєшся, а під час останнього твого звивання і перевороту камінці шкрябнули сильніше й лишили на животі червоні борозни; об один з них тріснула твоя права колінна чашечка. Тебе тягнуть таємними дорогами, забутими провулками, поростими травою стежками, уздовж затишних річок, протягують крізь печеру, про існування якої знають лише мертві раби і яка веде глибоко в Кінгстон. Тебе тягне лише один з них, і робить він це без зусиль; він тягне тебе так, ніби ти — подушка, начинена пір'ям, губками та повітрям. Ти геть не важкий: ті, кому нема й двадцяти, важкими не бувають. Прямуючи за тобою, я намагаюся поважно схиляти голову, але при кожному такому кивку вона звалюється, а шия надламується. Ти знову крутишся, і волога трава січе твоє обличчя. Впродовж довгих миль ти волаєш, але крик глушиться затичкою, — хоча я й тут, щоб тебе чути.

Месники-расти, всі в білому, пахнуть димом ґанджі та залізом, просякнутим кров'ю. Семеро чоловіків, яким немає чого сказати; семеро чоловіків, один з яких тягне тебе на мотузці крізь чагарник, вгору цим пагорбом, вниз цією долиною, потім знову вгору пагорбом, а з неба на все це байдуже споглядає кривавий місяць. Мене дивує, як їм серед чагарів удається зберігати таку білизну одягу. У трьох із сімох голови обгорнуті білим, як у жінок деяких африканських племен. Ти можеш мене бачити. Сподіваєшся, що я читаю по очах. Я це можу і — їм байдуже що я перевертаюся а моє обличчя ніс і рот забиті брудом а трава тут гірка гірка гірка е-е чорт куди це ми йдемо куди вони мене тягнуть у мене ж усе лице подряпане голова вже схожа на той кривавий місяць місяць теж кровоточить а трава на кожному кроці ріже шкіру а вони все йдуть і йдуть через чагарник ніби з ними нікого й немає бредуть собі куди знають ковзають у повітрі через чагарник а земля тут ніби всіяна лезами. — Однак ти не той, кого я чекаю. Я думав так спочатку, бо вловив на тобі його запах — слабкий, але він був, і я майже вирішив, що це — він, поки не побачив, що це ти. Ще багатьом доведеться постраждати. Ще багатьом доведеться померти.

Тягнучи тебе крізь чагарі, ці люди не співають пісень. Шкіра моя біла, як їхній одяг, але на мені немає одягу. Ти не в силі стримати своїх спроб заволати. Тобі цікаво — я з ними чи ні, можуть вони мене бачити чи ні, і якщо я не реальний, то все це теж не є реальним, і навіть процесія в напрямку смерті — всього лише метафора для опису чогось іще. Хоча слова «метафора» ти ніколи не чув.

Але ти щось маєш — те, чого не маю я. Ти розумієш людей, які тебе забрали. Можливо, після стількох миль, якими тебе протягли, ти відокремив їх: своє «Воно» — від свого «Над-Я»[272]; свій розум, який знав, що ти до цього йдеш, — від свого серця, яке все одно не хоче цього приймати. Ірраціональної частини людини — людини, яка хапається за соломинку і пробує все, щоб лишитися серед живих; це вона, падаючи з балкона, хапалася за повітря і кричала до Бога зробити так, щоб за це повітря можна було зачепитися. У мене немає розуміння чоловіка, який мене вбив. Ти дивишся на мене, і навіть у темряві мені видно, як люто моргають твої червоні очі.

Він ось там. Дивиться на мене і на них. Іде позаду праворуч ліворуч праворуч ліворуч за багато кроків від них і дивиться на них і на мене і на небо ніби кричить або плаче але не говорить з ними допоможи мені допоможи мені поліція вбивство стій не йди ти так ніби не помічаєш крові й ніби ти не є свідком. Не знаю чи є якийсь сенсу тому щоб він цей білий чоловік такий білий що аж-аж щось таке сказав га? Кричи біжи повернися з волиною кричи тікай але не йди просто так і ні я не дивлюся на тебе коли вони тягнуть мене крізь чагарник я впираюся перевертаюся то на бік то на спину але мене все тягнуть крізь ці зарості мої руки зв’язані мотузкою вона пече руки я перевертаюся зі спини на живіт ні на спину ні на бік ні на живіт і бачу двох із них ні троє ні четверо і ми вже на пагорбі може того що мотузка тягне все жорсткіше і від неї мені боляче а білий чоловік дивиться але ось у нього зникає голова хоча мені добре не видно бо тут густі чагарі — о Господи Ісусе як же вона мене ріже — і білий чоловік зникає а тоді повертається ні здається знову без голови але ні вона просто гойдається наче він немає шиї а потім він її якось рукою прилаштовує чи що? Він ставить свою голову на місце і прикручує її Господи Ісусе Господи Ісусе чорт забирай бомбоклат це ж не людина це ж щось схоже на мертве він це робить як живий але його очі неживі а мене волочать крізь чагарі я застрягаю ми зупиняємося я застрягаю ми зупиняємося і двоє підходять до мене але не для того щоб стукнути і ще один ставить мені ногу на бік але теж не для того щоб стукнути і він штовхає щоб я покотився і двоє з них расти з пасмами живими як змії хоча це не змії а більше схоже на дим і вони всі в білому і в обох у лівій руці мачете, ні в правій я хочу сказати — Не рубайте мене, будь ласка, не рубайте мене — а там де мої мізинці на ногах холодно ліворуч ні праворуч моя жінка плаче вона плаче саме зараз і вона знайшла іншого чоловіка який буде дбати про неї от уже довбана шльондра але ні вона плаче і йде до Джосі Вейлза питати — де там мій чоловік? Що ти з ним таке зробив? — Джосі Вейлз бере і її і трахає трахає робить з неї дурну чи дає їй гроші ти чув про це? Моя жінка теж Юда занадто біла людина я теж а раста в білому дає мені стусана і я викочуюсь із чагарів а місяць тепер білий вже більше не кровить а зап’ясток чорт його бери горить мене тягнуть через каміння я проїжджаю по ньому спиною і з мене зриваються штани вони сповзають стій стій роздираються а мене затягують угору на пагорб і прощавайте мої штани за вологою травою білий чоловік кудись пропав мене волочать я стукаюся головою я б’юся об асфальт мене волочать через дорогу зі скреготом стій стій стій гравій в’їдається в дупу гравій в’їдається в спину в’їдається і в’їдається а дупа вже вся мокра, мокра дупа і кров я знаю залізний такий запах від крові білий чоловіче скажи це кров ну скажи вилупку де ти там? Вони тягнуть мене через дорогу знову в чагарі вгору на пагорб Джосі Вейлз я збираюся вбити Джосі Вейлза о Господи Ісусе Господи Ісусе Христе-Боже я не хочу вмирати Отче наш Ісусе я ж не хочу вмирати білий чоловіче повернися до мене заради

Христа ні чому ти нічого не кажеш подивися бачиш як кров стікає по моєму обличчю.

Я забагато говорю. Та я людина, яку ніхто не слухає. Ось і ти скоро станеш таким. Тебе витягають на найкрутіший схил; об твоє тіло з тріском ламаються гілки, рветься і мнеться листя, і навіть я дивуюся, чому місяць не візьме чийсь бік. Тебе волочать на стежку, що йде уздовж Чорної річки; про це місце в мене є якась пам'ять, але я не знаю, чи моя вона. Тебе тягнуть ще кілька хвилин, після чого зупиняються. Я дивлюся вперед, ти теж намагаєшся вивернутись і зробити те ж саме. Коли ти бачиш те, що бачу я, твій рот волає так гучно, що мало не випадає затичка.

Стрій, ворота, фортечна стіна з растаманів — майже всі в білому, хоча деякі в кольорах, замаскованих місячним світлом. Цей стрій — плече до плеча, із шаблями та ножами в руках, з автоматами наперевіс, — аж поки сягає око. Один біля одного, впритул, цей стрій тягнеться по правий бік і по лівий — так довго, що зникає за вигином пагорба, та вдалині з'являється знову. Кільце людей охоплює гору, і я про це знаю, але не пам'ятаю. Я невідривно дивлюся на них. Про тебе я забуваю. Мені хочеться оббігти довкола пагорба й подивитися, чи є десь у цьому строю просвіт, хоча я знаю, що нема. Вершину вони відрізали від решти території — і замкнули строєм. Лише пропустили всередину тих сімох растаманів, що притягли тебе сюди. Всі мовчать, і тільки ти щось постійно бурмочеш. Тебе волочать стежкою ще п'ятдесят футів, після чого відхиляються від курсу, різко, як зграя птахів. Кущі тут сягають пояса, і ніякої стежки не видно, але, схоже, вони знають, куди їм іти...

Дерево я бачу раніше за тебе.

Вони зупиняються. Той, хто тебе волік, відпускає мотузку, а ще двоє допомагають звестися на ноги. Ти стоїш, але, побачивши над собою розлоге дерево, падаєш. Тебе вчасно підхоплюють. Ти чекаєш і, щойно тебе відпускають, дрібно скачеш геть. За тобою не женуться і навіть не здіймають тривоги, а просто чекають, коли ти впадеш. Тоді той здоровань, що всю дорогу тебе сюди тягнув, хапається за твій ремінь — і от ти вже в повітрі. Він несе тебе, як ляльку. Схоже, лише йому на цьому пагорбі не терпиться. І він ставить тебе на потрібне місце. Петля готова заздалегідь. Вона вже чекає тебе. Він намагається надіти її тобі на шию, але ти сіпаєш головою туди-сюди, вперед-назад і щось волаєш у затичку. Ти звиваєшся, ти трясешся, ти обертаєшся і дивишся на мене. Навіть у темряві я бачу, як ти моргаєш. Ти волав кілька хвилин, але тільки мені відомо, що волав ти до мене. Високий растаман однією рукою тримає тебе за шию, а другою прилаштовує петлю. Затягує. Я думав, вони поставлять тебе на барабан, виб'ють його з-під тебе, і все. Однак твоя шия в зашморгу, мотузка від якого тягнеться вверх до міцної гілки і спускається з іншого боку дерева, де стоять двоє растаманів; намотавши її на руки, вони починають тягнути. Цікаво, чи вважаєш ти чимось для себе принизливим те, що вони роблять своє діло тихо, так, ніби це буденна справа. Цікаво, чи сподіваєшся ти, що Співак якимось чином почує твої благання про пощаду.

Утім, тобі варто це знати: живі — вони ніколи не слухають.

Частина третя

Танець тіні[273]

75 лютого 1979 року

Кім Кларк

оразу, коли я сідаю в автобус, мені починає здаватися, що він ось-ось вибухне. До того ж я завжди впевнена, що вибухне ззаду, і тому сідаю спереду. Начебто це щось змінить. Можливо, це через лютневі вибухи в лондонському ресторані; я вже кілька місяців не дивилася телевізор, та от увімкнула й відразу побачила те лайно. Чак каже: «Ти забагато хвилюєшся, манюня, ліпше взагалі не їздь автобусами». Господи Ісусе, як я ненавиджу слово «манюня», ненавиджу, терпіти не можу, так би вихопила пістолет і застрелила, та моя реакція спонукає його називати мене так ще частіше. Бо його, бачте, тішить, як моя брова при цьому мимоволі злітає вгору — ще до того, як я сама це фіксую. Чак каже: «Манюня, не їздь автобусами, якщо тобі не подобається почуватися сардиною». Я не розповідаю, що ненавиджу зовсім інше.

Я відчуваю, що моя спина дивно вирівнюється, коли я підходжу до дому. Чомусь, саме коли я підходжу до дому. Мені подобається, як на мене дивляться, коли я до нього підходжу, але не подобається, коли за мною спостерігають. Насправді вони не мене бачать, а просто жінку, яка прямує до будинку, розташованого біля пляжу, будинку, що його немов перенесли із серіалу «Поліція Гаваїв». Зовні будинок непримітний, для сторонніх геть нецікавий, тож люди й дивуються, чому ота чорношкіра сюди ходить, та ще й з гордо піднятою головою, наче вона тут господиня. Спочатку вони дивляться на мене як на жінку, яка прийшла, щоб уранці піти із зароблением за ніч. Потім вони дивляться на мене як на ту жінку, яка приходить часто, тож, мабуть, добряче задовольняє отого білого, хоча й не вихваляється. Згодом, можливо, дивляться на мене вже як на його жінку, яка приходить і йде в будь-який час. А ще через певний час, побачивши, як я йду звідти й повертаюся з пакетами продуктів, вони думають: «Може, вона в цьому будинку покоївка» Та потім вони помічають, що я сную туди-назад не надто причепурена або що виходжу з дому на пробіжку, як нині заведено серед білих людей в Америці, — і тільки тоді починають думати: «Мабуть, вона справді тут живе». Вона з білим чоловіком. Хоча ні, білий чоловік і вона — при ньому. «І вам доброго вечора, містере-штовхаю-візок-повільно-щоб-шпигувати-за-особистими-справами-сусідів. Проходьте, добродію». На тому тижні я зламала каблук на оцій-о дорозі, — бо це навіть не дорога, а звивиста стежка, вгору-вниз пагорбами, до скелі поруч із пляжем, де можуть жити тільки такі, як Чак. Або Еррол Флінн[274].

Чак. «Чаки, чаки, чаки, чок, пішли дітки у танок», — сказала я, коли він підійшов до мене в барі «Мантана», куди ходять усі експати[275] і працівники «Алкорп бокситу», — бо це єдине місце, де гамбургери смакують дещо інакше (хоча самі Ямайці переконані, що вони мають бути тільки із шинкою). Він ще й підняв капелюха, як ковбой у кіно, і спитав: «Як воно? Я Чак». А може, тебе звати Біля з відділу продажів, який теж казав мені «як воно?» лише три ночі тому? Вголос я нічого не сказала. Чак. Наче Чип, Пет, Бак або Джек. Мені подобаються односкладові американські імена; вони чомусь викликають в уяві яблучний пиріг і легкі гроші; здається, варто їх лише один раз вимовити — і все готово. Ось чуєш від них «емге», «як воно?», «яку красуні справи?», і відразу ж відчуваєш потребу сказати: «Я — не з тих місцевих жінок що для вашої зручності не носять під сукнею трусиків, хоча дякую за віскі, яке я не питиму». Не знаю, що мені приємніше згадувати: як години зменшуються до хвилин, коли я чекаю на нього в «Мантані», чи як Чак тоді запитав «як воно?», а я подумала: «Можливо, щось і вийде».

Дім. Обережно, міс Кім, ти називаєш це місце так, як навіть Чак його не називає. Зараз я зайду до вітальні, думаючи про вибухи в автобусах, а він скаже: «Що? Що тривожить мою солоденьку?», і я відчую себе кроленятком у безпечній нірці. Хоча ні. Це якась дурість з безглуздої книжки, заради Бога, досить думок, Кім Кларк. Уже надвечірок; мабуть, затримався на роботі, бо зазвичай до цього часу він уже дома. А я зазвичай на цю годину готую вечерю, на яку він каже всіляке лайно, та це все одно сходить йому з рук. «Чорт, манюня, я й не знав, що Ямайці роблять рис зі спеціями», — сказав він минулого вечора. Поглянь, до чого тебе довели роздуми: під вікна знову налетіли чайки. Тепер-ось я жінка, що живе по сусідству з чайками. Ненавиджу чайок. Дрібні нахаби щодня злітаються сюди і гидять, як непрохані гості, загарбують мою терасу, ніби хочуть сказати: «Іди геть, сучко, тепер це — наша територія». Не знаю чому вони унадилися: надворі немає для них поживи, а я нізащо їх не годуватиму. До того ж вони галасливі й нестерпні, але щойно побачать Чака — вмить зникають. На мене вони не реагують. Я знаю, про що вони думають. Щось таке: «Ми тут були першими, задовго до того, як ти почала жити з цим чоловіком, ба, ми тут були ще й до нього». Кричать так, ніби знають щось про мене. Забирайтеся геть від мого вікна, бо мій американський Чак витягне свій американський пістолет і бах-бах вас у голову, як Прудкий Дро Мак-Ґро[276], ясно? Господи Ісусе, коли це я почала дивитися мультики?

Сьогодні я любитиму його волосся. Я думатиму про його каштанове волосся, яке біля щік має рудуватий полиск; йому подобається носити їх по-солдатськи коротко, але тепер він їх відрощує, бо я сказала: «Милий, з тебе вийшов би дуже симпатичний пірат». Я думала, мої слова зникнуть в нікуди, але він на них зважив, і тому тепер він мій сексуальний пірат, хоча сексуальним я його ніколи не називала. Мабуть, тому що назвала «милим».

Сексуальний.

Сексуальний — це Джон. Яке ж у нього прізвище? Ну, генерал Лі з «Дьюків з Газзарду»[277] — не з каштановим волоссям (той надто схожий на одруженого), а той, якого звати Джон; авжеж, його звати Джон.

Сексуальний. Люк Дьюк зіскакує з кузова вантажівки і закидає одну ногу в кабіну, прилаштовуючи свою «шаблю» до іншої ноги, — цікаво, інші жінки таке теж примічають? Кім Кларк, ти збочене, вередливе дівчисько. Той Джон таке наче ніколи не носить трусів. На цьому тижні «Дьюків з Газзарду» показуватимуть через супутникову тарілку. Я знаю тільки одну таку — на будівлі «Джей-Бі-Сі»[278] в Кінгстоні, але Чак і собі встановив таку ж на даху.

Авжеж, сьогодні я думатиму, як люблю те, що він робить зі своїм волоссям. Учора я любила те, що він завжди знімає капелюх перед тим, як зайти у двері: «Так, мем». У будь-які двері. А позавчора я любила, як він називає мене «міс Кім» — щоразу, коли ми трахаємось і я сідаю зверху. Ні, мені це не подобається, геть не подобається — маю на увазі «міс Кім», а не трахання, — але мені подобається, що від цього божеволіє він. Звісно ж, йому до вподоби чорна сучка, яка доводить його до шаленого оргазму. Либонь, ще за два роки до появи тут зі своїми кресленнями та стояком, він уже чув про гарячих ямайських дівчат. «Стояк» американці називають «торчок», що не має сенсу. Ні. Він ніжний. Він ніжний і приємний чоловік, тож коли він піднімає мене на руки — легко, наче я паперова, — і цими своїми м'якими та ніжними руками усаджує на кухонний стіл і з усмішкою каже: «Гей, манюня, ти сумувала за мною?», — я розумію, що міркувала над цим не раз і що «так, я справді за тобою сумувала, справді сумувала, бо коли тебе тут немає, то я лишаюся наодинці зі своїми думками, а я ненавиджу думати, так ненавиджу, що пішло воно к бісу».

Нехай краще думає Чак.

Нехай краще переїздом займається Чак. Нехай краще Чак вирішує, що взяти із собою, а що — лишити в минулому. Другу частину цієї думки я люблю значно більше, ніж першу, і господи-божежтимій.

Хоча, стій, це ж глушник. Постріл у голову з глушником.

Господи Ісусе, дихай, Кім Кларк... Ну ж бо, вдих, видих, вдих, видих, вдих, видих. Ось уже втретє я називаю себе Кім Кларк, не подумавши, що мені треба називати себе Кім Кларк, або хоча б після того, як назвала, зауважити: «Отакої, я назвала себе Кім Кларк». Навіть роздуми про Кім Кларк уже досягли тієї точки, коли мені ні про що більше не треба мізкувати, а тим паче про якесь інше ім'я. Нехай ця особа йде нах'. Зрозуміло? Я кажу «нах'» — як американка, а ось Чак усе ще говорить «к чорту», — і це так мило. Чак і його «довбойобство». Понеділковими вечорами він дивиться футбол, і від нього тільки й чути: «довбойобство те», «довбойобство се» або «це довбойобство зветься „спред-офенс"[279]». Ніхто в грі не користується ногами, але це все одно називають футболом. Мене потішає, коли американці наполягають на тому, що щось є чимось — попри чіткі докази, що воно ним не є, а швидше навпаки. Як та ж футбольна гра, де ніхто не працює ногами і яка триває цілу вічність. Минулого разу, коли він мене змусив дивитися те лайно, я сказала: «Зайчику так довго повинен тривати тільки секс», а він назвав мене своєю сексуальною лярвочкою. Це мені теж не сподобалося; одна з двохсот помилок, що їх припускаються чоловіки щодня стосовно тих жінок, з якими живуть, — і це змусило мене замислитися, зі скількома ж насправді жінками він мав секс. Я до того, що в нього непоганий вигляд. Ні, він навіть симпатичний. Ні, він досить привабливий. Мабуть, цієї миті три тисячі ямайських жінок ненавидять мене

за те, що я з ним. Я маю те, пиздосі, чого бажаєте ви. Я, Кім Кларк. Спробуйте відібрати, якщо вистачить снаги.

Утім, це все брехня. Я знаю як білий день, що ямайські жінки зовсім не шукають собі білих іноземців. Більшість з них навіть не уявляють їх голими. Вони думають, що білі чоловіки мають самі яйця без члена, і це є доказом того, що ці жінки ніколи не бачили «синього» кіно[280]. Я повертаюся додому за сонця, о третій годині дня. Монтеґо-Бей сприймається тобою як Маямі, де ти, Кім Кларк, ніколи не була. Але менше з тим. Я йду і сподіваюся, що Чака в будинку ще немає. Занадто ризиковано. Він би сказав: «Як недоречно». Слово «недоречно» він вживає останнім часом постійно, і це змушує мене думати, що все, що вилітає з мого рота, чимось заплямоване. Але я не хочу цим зараз заморочуватися, бо нині мені вкрай потрібен час для себе. Я знову несу дурню, мов якась їхня дроботушна янкі; я розмовляю сама з собою вже так довго, що не в змозі ні перестати, ні терпіти це далі. Тому наказую собі: мисли, будь ласка, адекватно й конкретно! Отже: я сподіваюся, що його немає, бо мені потрібно спокійно сісти на канапу, прислухатися до власного дихання й подивитися в телевізорі «Вок з Яном»[281], а мозку дати можливість відпочити, адже все це — оце життя, оце ходіння, оця балаканина, оце сидіння в приміщенні, яке, як не крути, мені не належить, — усе це достобіса тяжка робота. Існування — тяжка робота. Хоча ні. Саме життя — таке тяжке, такий бомбоклат, що ну його нах’! Саме тому я іноді й матюкаюся, як оце.

Цікаво, а чайки чують, про що я думаю? Може, цим вони зовні й займаються? Слухають мої думки і сміються. А чи діє на птахів отрута для мух і тарганів? Може, вони хочуть розклювати мою шкіру і зжерти мою плоть. Як же я, блін, ненавиджу цих клятих птахів. А ще я не знаю, що робити з Маковими слівцями, які останнім часом прилипли до мене і які я називаю «чакізмами». Отак, певно, й відбувається, коли в якийсь момент чоловік влізає у твою голову разом зі своїми черевиками.

Чака вдома немає. Диван дуже зручний. Я весь час засинаю на ньому, а от на ліжку заснути ніяк не можу. Вночі я зазвичай просто лежу на волохатих Макових грудях і прислухаюся до його серця: перестане воно стукати чи ні.

Попри те, що ми вибираємося, у будинку треба прибрати. Навіть якщо переїзд наприкінці наступного місяця. Я б що завгодно віддала, аби зникнути звідси у грудні. Хочу сніжне Різдво. Я мрію про сніжне Різдво. Ні, я мрію про Різдво далеко звідси. Що швидше я заберуся з цієї глушини, то краще. Коли Чак розповів мені, що він родом з Арканзасу, я, здається, запитала його, чи це не поруч з Аляскою. А він у відповідь запитав, чи я люблю білих ведмедів і лісорубів. Не розумію, що він мав на увазі. Я потерла йому живота і сказала, що вже маю великого ведмедя, якого люблю, але йому це смішним не здалося. Американські чоловіки — дивні. Тонкий жарт не сприймають, а з якоїсь дурні регочуть до всирачки. Ну ось, блін, знову я думаю на американський манір, так, як він. Сьогодні я любитиму його волосся. Завалюся на м’який диван, стулю очі й думатиму про його волосся. І що та як пакувати.

З них уже досить, з них справді досить цієї комедії під назвою «уряд Ямайки». Смішно, та хоча цей будинок стоїть далеко від дороги, біля моря, яке невгамовно гуркоче хвилями під неймовірний галас отих пернатих бестій за моїм вікном, але шум транспорту все одно сюди проникає. Як отой клятий

клаксон автомобіля, що перебив мої думки. «Нам таки справді досить», — такі їхні слова. «Час ушиватися з цього сраного місця», — сказав його начальник. Досить терпіти цей уряд і Майкла Менлі, що витягує гроші з бокситних компаній, ніби вони і без того не допомагають цій країні. «К чорту; „Алкорп" дуже змінив цей довбаний задрипаний острів, хоча, звісно, залізницю вони так і не побудували, та, безумовно, лишились у виграші. А як щодо іншого — шкіл, сучасного житла, водогону, каналізації? Це ж ляпас, справжній ляпас — вимагати податки понад те, що ми вже реально робимо для цієї країни. І цей ляпас був першим пострілом, який почув увесь світ: Ямайка аж біжить до комунізму, запам'ятай мої слова. Націоналізація — завжди перший крок, і для мене, манюня, лишається таємницею: як могли ці довбойоби проголосувати знову за ННП? Це для мене загадка, манюня». Чак повторював цю коротку тираду так часто, що я можу переказати її мало не дослівно, навіть з його пікантними означеннями. «А як щодо того смоляного озера, яке ви лишили після себе? Воно придатне тільки для того, щоб бандити скидали туди з кінцями трупи», — цікавлюся я. Іноді мені доводиться йому нагадувати, що за три фути[282] вгору від вагіни я маю ще й мозок. Але навіть американському чоловікові не подобається розумна жінка, особливо жінка з третього світу, яку він просто зобов'язаний повчати. Диван м'якший, ніж мені здавалося.

Минуло два роки з часу виборів. Ямайка ніколи не стає гіршою або кращою, вона лише шукає нові способи для того, щоб лишатися незмінною. Країну не змінити, але, ймовірно, є можливість змінити себе. Не знаю, хто так думає. Я з думанням, чесно кажучи, зав'язала. Щоразу, коли я думаю, цей процес мене повертає або до вибуху автобуса, або до того, що я дивлюся в дуло пістолета. От лайно, це ж я тремчу, а не диван. Тобто, канапа. Чорт забирай, цей чоловік мене змінює. Мені подобається демонструвати, що мені це не подобається. Та навряд чи його обдуриш. Щоразу, коли він зі мною кудись вибирається, то вважає це особистою перемогою, бо, правду кажучи, я рідко на таке погоджуюся. Звучить це дещо самовпевнено. Сподіваюсь, я не надто самовпевнена. Вже й не пригадаю, як ми з ним від «як воно?» доросли до стосунків, але сталося це за його ініціативи.

Вираховувати щось — річ небезпечна. Вона змушує озиратися назад, що теж небезпечно. Якщо й далі цим займатися, то знову зіткнешся з тією думкою, яка з самого початку відштовхувала тебе від себе. Не знаю; я ж присяглася, що ляжу на цю бісову канапу і перестану думати. Мені б хотілося, щоб він був удома. От дурепа, ти ж тільки-но хотіла, щоб його тут не було!

Буквально п'ять хвилин тому, дівчинко, я була поруч і все чула. Таке взагалі буває? Щоб людям хотілося бути з кимось постійно, принаймні більшість часу, і одночасно — бути на самоті? Не через стінку, а одночасно. У ту саму мить? Увесь час? Я хочу бути сама, але мені це не потрібно. Хотілось би, щоб Чак був одним з тих чоловіків, яким усе можна пояснити. Зазвичай я просто вмикаю радіо, і воно заповнює будинок — шум, люди, музика, компанія, на яку я не зобов'язана реагувати, але знаю, що вона є. Якби ж отак можна і з реальними людьми. І якби ж вони так само поводилися зі мною. Де той чоловік, з яким я можу бути, але якому від мене не треба, щоб я його потребувала? Схоже, я не тямлю, про що кажу. Бо ж потреба — єдина причина, з якої я зараз тут, у цій кімнаті... Господи Ісусе, яка ж я сука! Я ж готуюся сьогодні любити його волосся.

Сьогодні я любитиму всі звуки, які він видає вві сні. Причмокування, посвистування закладеної ніздрі. Уривки фраз. Бубніння. Його хроп-хроп-хроп-хроп. Зойки та йойки. Американосівський пердіж. Ту частину ночі, десь о третій чи четвертій годині, коли я ставлю запитання, а він на них відповідає; саме так я дізналася, що він не впевнений, як таку жінку, як я, зустріне його рідня, хоча його мама чудова, просто найкраща. Я знаю всі його звуки, бо сама ніколи не сплю. Бадьорюся всю ніч, а потім сплю весь день — таких жінок якось по-особливому звуть. Такі, як я, не сплять. Ми знаємо, що ніч нам не товариш. Уночі твориться всяке, люди приходять, ти зникаєш. Ніч не дасть тобі забутися, навпаки: вона вповзає у твої сни, щоб змусити тебе пам'ятати. Ніч — це гра, в якій я вичікую, відраховую, коли у вікні з'явиться рожева смужка; тоді я вибираюся назовні — подивитися, як над морем устає сонце. І вітаю себе з тим, що подужала цю ніч, бо я щоночі займаюся божбою. Кожнісінької ночі.

Минулої ночі я раптом зрозуміла, що можу вбити кого завгодно, навіть дитину. Принаймні хлопчика. От щодо дівчинки — не знаю. Якщо не спиш, це не означає, що не бачиш снів; мама про це чомусь мені не казала. Минулої ночі я могла б убити дитину. Там були ворота — звичайні ржаві ворота, — та я знала, що повинна крізь них пройти. «Єдиний шлях уперед — це наскрізь». Хто це сказав? Мені треба було крізь них пройти, а інакше — загибель: мене випотрошать, поріжуть на шматки від шиї до сороміцьких губ, і весь цей час я нестямно волатиму, — тож я просто мушу, мушу пройти крізь ці довбані ворота. Біля воріт стояло дитинча, як у фільмі, коли незрозуміло, хлопчик це чи дівчинка. Здається, воно було білим, але не за кольором шкіри, а білим як білизна. І весь цей час я бачила і білий будильник, що показував майже другу годину, і чотири стіни навколо мене, і два вікна, і навіть небо, але бачила й ті ворота, і чула, як хропе Чак, але також бачила й дитинча, а коли опускала очі, то на місці ніг бачила місиво з крові та плоті. Я сходила свої ноги до м'яса. Я хочу зайти в ті ворота, але дитина не пускає мене своїм поглядом, — не загрозливим, а впевненим, зухвалим, навіть нахабним (Чак сказав би «вилупленим»). Я вихоплюю ножа, що був при мені, хапаю дитинча за волосся, піднімаю і всаджую лезо в серце; кров у нього — блакитна, тому мені байдуже, і я його знову й знову штрикаю ножем, який щоразу входить не туди, куди я цілюся, і ніж аж гнеться, так, наче роздирає сильно задубілу шкіру, а дитинча кричить і сміється, кричить і сміється, і мені залишається тільки відпиляти йому голову й викинути геть. Я з криком біжу до воріт. А тоді прокидаюся. Хоча й не спала.

Може, мені варто помитися у ванні абощо. Чак, ідучи на роботу, спитав, які я маю на сьогодні плани. Даремно я йому сказала, що ніяких, бо я таки виходила з дому. Може, варто перевдягнутися чи хоча б перевзутися. Навіть чоловік, якому подобається казати: «Манюня, я не розбираюся в моді», розуміє, що одяг на вихід відрізняється від того, в якому я ходжу по хліб. І якщо він побачить свою жінку в гарному вбранні, то зметикує, що вона хотіла справити враження на чоловіка (і їй, можливо, це вдалося, хоча той чоловік — не він). Краще перевдягти блузку. Або прилягти, поки чайки не розлетяться. Якщо він запитає, можна сказати, що одяглася для нього, сподіваючись, що ми кудись підемо. Але він скаже: «Манюня, зовні немає безпечних місць, — навіть у Монтеґо». Я зауважу, що в ямайців заведено скорочувати Монтеґо-Бей до Мобей, а не Монтеґо. Скажу, що хочу вийти в люди, потанцювати, а він скаже: «Але я танцюю краще за тебе», а я вдам, що він мене не образив. Насправді я не хочу йти на танці. Щоразу, коли я прошуся, то сподіваюся, що він відмовить. Потрібно, щоб він вірив, що мені

цікаво все робити разом. Може, він знову приведе друзів додому і я матиму причину не перевдягатися. Востаннє він привів чотирьох колег, які були нижчими чи вищими версіями його самого, з такою ж облупленою на сонці білою шкірою. Низенький блондин — його, їй-богу, звали Бак, принаймні щось схоже на Чак, — сказав мені: «Ти найгарніша скво[283] з тих, яких я бачив». А я ще ображалася, коли ямайські чоловіки називали мене «теличкою». Цієї ночі я любитиму, як він спить. Покладу голову на його волохаті груди, лизатиму волосинки і притиснуся до нього так міцно, що він без мене нікуди не поїде. У мене зберігся спогад про те, як я чекала, коли засне моя сестра, а потім намотувала краєчок її нічної сорочки собі на руку, щоб коли далі прийде схопити мене вві сні, то вслід за мною поволочилася б й вона — і тоді ми обидві прокинемося. От тільки сестри я не маю.

От лайно... Ч-чорт, які! Звідки вас стільки взялося на ліжку? Мабуть, я старію чи божеволію, раз не пам’ятаю, що зайшла в дім з повною торбою які. Стара і божевільна. А може, божевільна і стара. Чак любить які. Постійно просить «отих штучок, сонце, що схожі на яєчню, ти знаєш, які ростуть на деревах і дуже солодкі». Я купила дві дюжини в однієї жінки, що слухала через радіо американського проповідника з ковбойським акцентом, який усе торочив про кінець світу. «Ти знаєш, що ми доживаємо останні дні?» — запитала мене торговка. «Ні. Знаю тільки, що надворі тисяча дев’ятсот сімдесят дев’ятий рік», — відповіла я їй, уявивши собі того проповідника: червоний і спітнілий, як свиня, витирає хусточкою лоба й поправляє перуку. Мабуть, відповідь не сподобалася торговці, і вона покарала мене, накинувши до ціни п’ятдесят центів. Здається, я сказала: «Знаєш що, любове моя пречиста? Бери. Забирай, за кілька тижнів ямайськими купюрами можна буде хіба що дупу підтирати». Гарно сказано, по-ямайськи, та жаль, що не вголос. Я б нікого не назвала «пречистою любов’ю».

У клятому домі надто тихо, а слухати радіо мені не до снаги. Не хочу чути ніяких новин. З того часу, як я не слухаю новин, не читаю газет і не дивлюся телевізор, моє життя стало значно щасливішим. «Щастя», отже, можна купити і продати. Я не хочу знати ніяких новин і не хочу, щоб їх мені розповідали. Усі новини я дізнаюся від Чака, і вони мені теж не до вподоби. Але його новини — інші. Його новини — про від’їзд. Він від’їздить. Ми від’їздимо. Він придбав квитки? Чи знадобляться вони нам? Чи за нами, як на війні, прилетить гелікоптер і винесе звідси? Приземлиться на подвір’ї, а Чак скаже: «Манюня, немає часу збиратися, ходімо вже». Він матиме досить сумний вигляд і не знатиме, що я саме цього й хочу — нічого з собою не брати, навіть рушників; нічого, що нагадуватиме мені про залишене позаду, нехай воно все йде нах’, і я не жартую, — я хочу потрапити в Америку чистою, як шкільна дошка, без жодного спогаду про минуле. Я хочу здобути новий досвід, казати незнайомцям «як воно?». І гелікоптер не сяде на землю, аж поки ми не опинимося десь далеко, десь у Баффало, Нью-Йорку чи на Алясці — там, де ніщо не нагадає про пережите тут. Ніколи.

Може, хоч на бісовому радіо є гарна музика? Зазвичай на ФМ музики більше, а балаканини менше. Шкода, що Чака немає. Він танцює куди краще, ніж я — ганьба чорної раси. Коли білий чоловік уміє танцювати — це щось. На наш ювілей — уже виповнилося шість місяців нашим стосункам — він повів мене в клуб. Він сам забажав відсвяткувати наші спільні півроку. А ще кажуть, що жінки сентиментальні! Та менше з тим. На шість місяців — танці. На п’ять —

сережки. На чотири — він власноруч намагався приготувати курку джерк. Моя мама сказала б: «Це означає, дорогенька, що він не гомосексуал». Не впевнена, бо іноді Чака забагато. Мені щодалі більше подобається, коли він на роботі. Ні. Неправда. Просто в цю мить я люблю його волосся, а вночі любитиму, як він спить.

На час нашого знайомства в «Мантані» я була вже біля тієї межі, де внутрішній голос промовляє: «Господи, за будь-яку ціну, та прошу: хай це станеться зараз». Мені набридло, що все обридло. Я була готова йти куди завгодно. Мій бос поклав мені руку на коліно, удруге за день. Ні, навіть утретє, коли запитав, чи подобається мені в нього працювати. Звідки він знав, що ця робота — моя рятівна соломинка, останній прихисток? Начебто продавати дешеву, як гівно, біжутерію в розцяцькованій крамничці під промовистою назвою «Тадж Махал» було найкращим, на що я могла сподіватися. Але насправді, Кім Кларк, так і було. Ти буквально зубами вчепилася за цю роботу, інакше б вони, ні секунди не зволікаючи, взяли когось іншого. Я мусила працювати в Монтеґо-Беї. Просто мусила, бо в Кінгстон вороття вже не було.

Та я й не думаю про Кінгстон. Я хочу думати про Енді Ґібба[284]. Майже такий вродливий, як Джон з «Дьюків з Газзарду». Енді Ґібб — волосся, груди, волосся, ланцюжки, волосся, зуби, волосся, волосся. Джон Дьюк — усмішка, волосся, джинси, волосся, яку дівчини, «Я хочу бути твоїм всесвітом». А у лівій штанині Люка Дьюка — отакенна біла шаблюка... Господи Ісусе, дівко, ти, мабуть, єдина в усьому Монтеґо-Беї маєш такі збочені думки. Однак із приймача лунає не: «Я хочу бути твоїм всесвітом», а «Будь ніжним, проведи мене крізь ніч танцем тіні». Я знаю, чого хочу. Щоб настала така ніч, у яку я б не думала про Люка Дьюка в той момент, коли в мені чи на мені — Чак. Ні, я й не думала. Брешеш — думала. Треба приготувати акі. Він їх любить на сніданок. Та й проти такої вечері не заперечуватиме. Справді, краще я думатиму, як люблю його волосся.

Рано чи пізно він дізнається. Кім Кларк, ти вважаєш себе розумною. Він неминуче все з'ясує, якщо вже не з'ясував. Хоча цього ранку я взяла лише десять доларів. Більше за один раз я не брала. Минулої п'ятниці — п'ять. А за чотири дні до того — шість, хоча ні — п'ять, ні — п'ять і дві купюри по долару. Американських баксів я не чіпала. Він подумає, що це навіть мило з мого боку. Яка ж дружина не пасеться в гаманці свого чоловіка? Але я не його дружина. Я нею стану. Ні, ви лише живете разом. У сучасному світі всі так роблять, бо надворі тисяча дев'ятсот сімдесят дев'ятий рік. Час готувати вечерю. Я впевнена, що він не знає. Я маю на увазі, який чоловік стане перелічувати гроші в гаманці?

Американець.

Вони всі проходять через «Мантану». Я про білих чоловіків. Якщо він — француз, то вважає, що може запросто назвати тебе «мандою», вимовивши це слово майже вишукано, з їхнім «фірмовим» прононсом: «маннндааа» — і це зійде йому з рук, бо ж ми, дикунки, як він вважає, нізащо його не зрозуміємо. Побачивши тебе, він зразу кидає тобі ключі від машини і командує: «Ану, припаркуй моє авто, maintenant! Depeche-toi![285]» Ти береш ключі, кажеш: «Слухаюсь, мій пане», заходиш із ними до жіночої вбиральні — і змиваєш їх у найбруднішому унітазі. Якщо він британець і йому немає тридцяти, отже, власні зуби ще при ньому, але коли ви

підніметеся до нього нагору, то він буде вже надто п’яний, щоб чимось зайнятися. Йому буде байдуже і тобі теж — звісно, за умови, що він не виблює на тебе, хоча потім і залишить на столику кілька фунтів, бо ж, розумієте, сталася така страшенна прикрість... такий великий конфуз... Якщо він британець, якому вже за тридцять, то тобі доведеться витерпіти цілу купу стереотипів, починаючи з «Люююбоонькоо, яяя гоовооориитиимуу поовііільноо, боо тиилилиишеее чоорноошкііираа»; при цьому він демонструватиме свої жахливі зуби, зіпсуті звичкою пити какао перед сном. Якщо він німець, то худющий і знає, як займатися сексом, але робить це — як поршень у двигуні; і кінчає швидко, тож назвати німця сексуальним язик не повернеться. Якщо він італієць, то також знає, як трахатися, але не завжди перед цим миється, а ще може дати, в приступі сердешної пристрасті, дзвінкий ляпас і залишить гроші, навіть якщо ти казатимеш, що не повія. Якщо ж австралієць, то розкинеться і дозволить тобі все зробити самій, бо «навіть у Сіднеї ми чули про ямайських дівчат». А якщо ірландець, то змусить тебе сміятися, і навіть сороміцькі жарти з його вуст звучатимуть сексуально. Але що довше ти залишаєшся, то більше він напиватиметься, а що більше напиватиметься, то більше шансів, що кожен день тижня ти бачитимеш інший тип чудовиська.

Однак американці... Більшість із них витрачає дуже багато часу або страшенно багато часу на те, щоб переконати тебе: вони анітрохи не відрізняються від інших чоловіків. «Я лише Рокі з Мілуокі». Навіть Чак назвався «звичайним собі хлопцем з Літл-Рока». Коли я спитала, навіщо здаватися звичайним хлопцем, він не знайшов, що відповісти. Разом з тим є щось у чоловікові, який наперед каже: «Що бачиш, те й отримуєш». Не менше, але, безумовно, і не більше. Може, мої стандарти занижені. Може, мені полестило, що хоча б один чоловік сказав усе це відверто. Не думаю, що і я йому здалася ґарненькою. Хоча, звісно ж, здалася: він підійшов і запитав: «Як воно?», і обрав для цього найвдаліший момент: зразу після того як француза викинули за крики: «Де ключі від мого авта? Ах ти манннддааа!», а італієць пішов танцювати з тупою американкою, яка прилетіла сама, а до цього два з ґаком роки збирала на поїздку, і тепер ця товстуха, звісно, хоче відірватися на повну. Італієць не виявився чорним м’язистим мандинго[286] з великим членом, про яких вона читала в «Господині Фалконгерсту»[287], однак мав смагляву шкіру, а отже, ґодився для такої місії.

Я просиджувала там кожен вечір. У Монтеґо-Бей я перебралася в січні, до однокімнатки із загальною кухнею, яку літнє подружжя до мене здавало студентам. Але жила я, по суті, в «Мантані». Першого ж дня на роботі я почула про цей нічний клуб. Фактично підслухала, бо в тій ювелірній крамничці жодна з тамтешніх сучок-кулі не бажала розмовляти з чорними працівниками (хіба що вони могли нагадати нам, що мають зв’язки в поліції і якщо зникне бодай один кулон, то нас усі вихідні нещадно ґвалтуватимуть у буцегарні). Отже, я почула, що «Мантана» — це таке місце, де збирається увесь бомонд, а впускають туди тільки з правильною зовнішністю, що, дякувати Богу, не стосується чорношкірих. Хто ж тоді знав, що чорний колір виявиться саме правильною зовнішністю? Через два тижні після переїзду мене впустили до клубу в білій майці, джинсах «Фіоруччі» й на високих підборах. Я пройшла майже впритул повз одну з тих кулі, довгокосу, з плескуватим носом; помітивши мене, вона хотіла було щось сказати, але наткнулася на мій погляд і зрозуміла, що це може виявитися небезпечним для її життя. Я

була за крок від того, щоб ужалити її: «Іноді вони хочуть шоколаду, а не карі».

Але тільки-но я туди потрапила, з'ясувалося, що все, починаючи з музики, там інакше, ніж обіцяли в рекламі. Диджей постійно крутив «Лети, вільшанко, лети»[288], а білі танцювали, як білі. А не білі, переважно жінки, дивилися одна на одну спідлоба, бо тільки такий погляд міг замаскувати той факт, що всі ми мали однаково нещасний вигляд, який свідчив про одне: «Білий чоловіче, прошу, підійди й порятуй мене, бо мені нема де більше шукати». Мені здалося, що я вибралася на самісіньку «маківку» країни, з якої можу — одне з двох — або зірватися, або полетіти. Ким я стану в Америці? Самантою із «Зачарованого»[289]? Тією крикливою жінкою із «Живучи день за днем»[290]? Я хочу бігти, і, примчавши в центр міста, на його головну площу, підкинути капелюшок у небо, як Мері Тайлер Мур[291], — і тоді нарешті мені щось удасться. Господи Ісусе, я готова їхати.

Я справді готова їхати.

Я майже забула. Уже тричі я проводила пальцями по відбитку, відчуваючи кожну виїмку від печатки. Печатка надає йому вірогідності. Завдяки печатці він гарно пахне; еге ж, я його ще й нюхала. Очам не варто вірити. Значно переконливіше, якщо торкаєшся, а от із запахом усе стає взагалі цілком реальним. Мої пальці пахнуть американським папером — якимись хімікатами, що ось-ось випаруються. Я майже забула. Кім, спробуй забути все, що з цим пов'язане. І годі так усміхатися, бо щоки вже болять. Але якщо не усміхатися, то можна розплакатися.

Ти смердиш. Треба відмитися від смороду. Змити чорнило з клятого пальця. Як я могла забути? Він повернеться за кілька годин, а я ще не змила з себе все це. Дівчино, йди змий... досить. Ось що я зроблю. Ось що спрацює. Я покупаюся. Зготую для нього акі. Він віднесе мене нагору і трахне. Ні, ми трахнемо одне одного. І прокинемося разом, а тоді він... ні — ми не поїдемо ще принаймні три тижні. Я збиратимуся. Іди, дівчино, змивай сморід.

Кожного дня він прихоплює з офісу що-небудь додому. Частково за цим можна простежити характер американців. Вони люблять колекціонувати. Коли в «Мантані» з'являється Тоні Кертіс[292] чи Тоні Орлан до, американці завжди випрошують у них автограф, тобто їхній підпис на серветці. І чіпляються за неї так, наче більше ніколи не побачать живого Тоні Кертіса. А тепер Чак приносить усі ці речі додому, збирає їх, ніби хоче переконатися, що вони в безпеці. Не знаю від чого він хоче захистити, приміром, кавову чашку. Або п'ять коробок з бухгалтерськими гумками, фото Фарри Фосетт[293], портрет президента Картера, а ще цілий ящик лікеру, ніби в Америці його катма. Або статуетку растамана, що тримає свій стоячий пеніс, головка якого більша за його власну голову. Можливо, Чак вважає себе Ноєм, що рятує статуетку расти з його величезним членом для свого ковчега. Якщо він рятує ту довбану статуетку, але не планує врятувати мене, то, присягаюся Богом, я його вб'ю.

Спершу піду у ванну, а потім приготую акі та солону рибу. Хоча ні, акі й тушковану свинину, а не рибу. І томати. Кім Кларк, іди змий із себе сморід. Не розмірковуй, а залиш усе на кухні та йди помийся. І зуби

почисти. І прополощи рота «Лістерином»[294]. Він же годиться і для жінок, і для чоловіків. Хіба ні? Мабуть, не знаю. Впишіть те, що я маю відчувати, сюди:_____, щоб я це відчула. Я нічого не відчуваю. Либонь, я повинна хоч щось відчувати через те, що я нічого не відчуваю, — але й цього відчуття в мене нема. Що ти взагалі за жінка, Кім Кларк? Облизуючи раз по раз губи, ти відчуваєш запах і навіть смак цього ополіскувана. Виплюнь бодай його з рота, паскудне дівчисько.

Я уявляю, як він мене виганяє. Буде схоже на сцену в кіно, де всі розмовляють італійською. Він виволочує мене з дому — його дому, — а я на підлозі волаю, повзаю і благаю: «Чаку, прошу тебе, не виганяй мене, прошу тебе, не виганяй мене, благаю! Ну ж бо! Я повзатиму перед тобою навкарачки. Я готуватиму тобі їжу; виховуватиму твого синочка і смоктатиму твій член, навіть коли ти його не помиєш. Я це робитиму! Ну ж бо! Ну...» А він подивиться на мене і спитає: «Що, в чорта, значить „ну ж бо“? Хіба дикунська дурня „ну ж бо“ те саме, що й „будь ласка“? А член — це хер, він і для тебе хер», — скаже він, бо це звучить грубо, так, наче він не мав часу все обдумати, а тому має право бути розгніваним, але все одно він цілком контролює ситуацію, — поки я скиглю на підлозі «ну ж бо, ну ж бо, ну ж бо», розмірковуючи при цьому, що мені, можливо, варто повестися так, як у серіалі «Даллас»[295], і сказати: «Коханий, усе не так, як тобі здається».

Треба піти у ванну, почистити зуби, віддерти все з милом. Та чи не стану я тоді надто чистою? Якщо буду надто чистою, то це здасться підозрілим. Ми тепер у тій фазі стосунків, коли мені вже не обов’язково зачісуватися чи фарбувати губи, бризкатися парфумом; і вже нічого страшного, якщо він помітить, як я чешу дупу, а потім тією ж рукою мішаю їжу в каструлі. Він тепер пердить, коли забажає, дарма що мені це геть не до вподоби. Американосівське бздо більш смердюче — напевно, тому, що янкі жеруть багато м’яса. Обережніше з власними бажаннями, коли чоловік нарешті почувається вільно поруч з тобою. Починаєш розуміти, що оте ввічливе залицяння було показним. Точніше, не показним, а просто виставою. Скільки часу він уже розігрує цю виставу? Якщо вона затягнеться довше, ніж він, можливо, бився об заклад, то він мене викине і перейде на іншу місцеву дівку, що виглядає з моря погоди. Дякувати Богові, на чорній шкірі не видно слідів. Чорношкірі жінки можуть приховати сліди на собі. Може, саме тому чоловіки вважають, що їх зручніше лупцювати. А от «палкі стосунки» між чоловіком і білою жінкою зразу видає її шкіра. Дурепо, змусь його сьогодні не хотіти тебе. Скажи, що в тебе болить голова або почалися місячні; йому дуже не подобається, коли ти кажеш «місячні», бо йому чується «пісячні».

Чи лишилися в мене фотографії для паспорта?

А в Америці, до речі, є гаряча вода?

Тупа сучко, звісно є. І там не чекають годинами, поки нагріється обігрівач. Може, додати у воду мийного засобу «Пайн-Сол»? Господи Ісусе, Кім Кларк, на тобі ж лише його піт, а не гній. «Послухайте, босе, це всі гроші, які я маю. Я вам віддала свій годинник і навіть ланцюжок, який він мені подарував на тому тижні. Тепер мені доведеться збрехати, що він упав у стік чи щось таке. Віддайте мені бісів паспорт. Що означає „у мене є ще одна цінність“? Я вас не розумію.

А-а.

Кажу вам, хай би ви були хоч з Південного полюса, хоч з північної частини Сент-Кетрину, — всі чоловіки однакові». Кім, не грубіянь чоловікові, просто роби, що треба. «Тут? У вашому кабінеті? За стіною ж люди». Та звісно, там люди. Він хоче, щоб зовні всі чули і знали. «А я можу бути певною, що ви мені його віддасте потім?» Не дратуй чоловіка, дурна поцько; ти два роки цього чекала — майже два роки, але все одно довго, — а він може перед тобою порвати документ. Чи є ще в мене фото для паспорта? Я взагалі не люблю, коли мене фотографують. А негативи в мене лишилися? Он у нього по всій стіні картинки голих білих жінок, двох чорношкірих, які стискають свої цицьки, щоб стирчали. «Дозволите не знімати сукню? Господи Ісусе, зачекайте ж, дякую, але я можу й сама зняти трусики». Кім, досить витріщатися на календарі, не забувай вдавати, ніби це повний відпад, коли він у тебе входить; він... «О-о-о, о-о, о Боже... ви не казали, що у вас такий великий...» Великий, як гнилий банан, чи не так, Міс Грудень? Я уявляю, як він вивалює свого члена перед кожною жінкою, що заходить у ці двері з якимось нагальним, але не зовсім законним проханням. Чи залишиться в мене після цього досить часу, щоб купити акі, а ще відмитися від нього? Може, вдасться забігти в готель через вулицю, прослизнути там у ванну і стерти з себе цього сучого сина. Ш-ш-ш, Кім Кларк, заплющ очі й думай про Арканзас. «Ммм, о-о-о, ммм, ммм, о-о-о-о...» На його дверях написано «НОТАРІУС», а з внутрішнього боку — «МИРОВИЙ СУДДЯ». Коли чоловік стоїть ззаду, неможливо сказати, що в нього на думці. От чорт, я навіть не помітила, що мій палець на штемпельній подушці. Вітаю, Кім: кінчики твоїх пальців у фіолетових чорнилах, а цей чолов'яга й далі тебе джаґає, тільки й чути вологе шльоп, шльоп... Може, мені про всяк випадок поцупити цього штемпеля? Раптом знадобиться ще один паспорт... Ти вже скоро там, уроде?.. Один рік, п'ять місяців, сімнадцять днів, одинадцять годин, тридцять хвилин — і ось до чого ти дійшла. Ось через що доводиться пройти, щоб нарешті здобути паспорт, візу і квиток з йобаного Вавилону. Господи, хоч би вже він нарешті кінчив. Заплющ очі, Кім Кларк, і уяви перекотиполе. Арканзас, ні, Аркансо, обожнюю його. Ми зупинимося у фургоні на вершині пагорба, а нам назустріч бігтимуть Лора Інґаллс, Мері Інґаллс[296] і маля, що постійно падає в траву, бо в нас уже троє діток, і всі дівчатка. Добре, хай буде й хлопчик, але тільки один. Боже, як добре, що я п'ю протизаплідні пігулки. Може, цей сучий син не заразить мене гонореєю. Я чую, як люди в його офісі принишкли і слухають. За сім хвилин жоден палець не вдарив по клавішах друкарської машинки. Я відраховую секунди і стежу за настінним годинником. Вітаю, Міс Квітень, Міс Травень, Міс Вересень і Міс Серпень, яка не стискає цицьки, а навпаки, їх розводить. Може, якщо я підмахуватиму, як у порнофільмах, то цей-во швидше кінчить? Цікаво, а Чак знає, що я знаю, що на дні потаємної шухляди його письмового стола в кабінеті зберігається цілий стос «Гастлеру»[297]? А в ящику з краватками лежить «Пентгаус», — бо він, мабуть, хоче, щоб я його знайшла і вивчила трюки зі «Щасливої повії»[298]?.. Усе завжди триває довше, ніж хотілося б. Кумедно, але саме секс змушує мене думати по-ямайськи. Ні, Кім Кларк, ти не думатимеш про те, у кого ти перетворилася...

Сучий син дер мене ще сім з гаком хвилин. Зовні ніхто не надрукував жодної букви. Потім він віддав мені паспорт, я розгорнула його ще раз і подивилася на своє фото з візою, проштампованою прямо в мене на голові. Віза B1B2. Я хотіла підняти шум, що заплатила за «ґрін-карту», але

передумала: напевно, краще таки взяти те, що є, а інше нехай Чак дороблює. Хтозна, що цей сучий син змусить мене виробляти за «ґрін-карту».

Кім Кларк, ти брешеш.

Ти брешеш. Багато з цього дійсно сталося. Але ти йому нічого не сказала, навіть не гмикнула. А просто підняла спідницю, спустила трусики і подумки помолилася, щоб у цього чоловіка не було сифілісу. А той навіть нервував, нервував так, що стало зрозуміло: ти, певно, перша жінка, яка піддалася на його шантаж, і він не міг повірити своїй удачі. І секунд ти не рахувала, а лише гойдала дупою взад-уперед, щоб він не втрачав ритму і не думав про дружину, а коли він нарешті кінчив, ти його пожаліла, бо він знав, що тобі доведеться йти до виходу повз його підлеглих. І з того часу ти навіть не глянула на паспорт, бо якщо ти це зробиш, навіть сране фото змусить тебе запитати себе: а воно було того варте? Чи було воно того варте, Кім Кларк? Так, так, так, чорт його бери! І годі себе допитувати. Я знову йому дала б, ще й відсмоктала б. Навіть очко йому вилизала б, бо надворі тисяча дев'ятсот сімдесят дев'ятий рік. Тисяча дев'ятсот сімдесят довбаний дев'ятий рік, і жінка мусить знати, що єдиний шлях уперед — це крізь. Коли я опинилася в Монтеґо-Беї, я вже знала, що на літаку чи в контейнері, але я все одно звідси звалю. Ямайко, ти, напевно, вирішила, що спіймала мене? Майже вирішила, що спіймала мене. То поцілуй, бомбоклат, мене в дупу. От блін, фіолетові відбитки по всьому холодильнику — скільки займе часу, щоб усе це відтерти?

Знову чекаю воду. Стою під душем і слухаю, як хрипить стік. Довбана країна. Щодня вода зникає саме в ту мить, коли вона потрібна. Якби за будинком була річка — я б могла помитися, як сільська баба. І це ж єдиний раз, коли мені знадобилася вода вдень! Щоб змити з себе чужого мужика, поки мій не повернувся додому... Ну чому я така? Чому я не можу відчувати щось глибше? Чому я не відчуваю глибше?.. Чому моє серце б'ється сильніше, коли я експериментую з новою стравою? Може, якщо бити себе в груди досить сильно або досить довго, то кров заповнить те місце, де має бути совість? Невже ви не розумієте: я справді хочу щось відчувати. Хочу, щоб моє серце відчайдушно билося — через провину, яка осідлала його і не злазить. Відчуття провини хоч щось би означало... Скільки ще дерти, щоб домогтися чистоти? Що б я віддала, аби вода полилася зараз, цієї ж миті? Ну, будь ласка, поки він не прийшов додому. Ні? Тоді пішло воно все нах'... Коли він прийде, я зустріну його приготованою вечерею, а потім бавитимуся його волоссям, ніби не думаючи ні про що, і йому це сподобається. Може, заспіваю йому «Королеву танцю»[299] — він знає, як я люблю цю пісню, — або що-небудь з Енді Ґібба. Може, на радіо знову гратиме «Танець тіні», і я витягну його з крісла зі словами: «Потанцюй зі мною, милий», а він здивується: «Кім Кларк, манюня, з тобою все добре?» А я покажу йому візу.

Ні. Жахлива ідея. Дурепо, ти ж уже сказала йому, що маєш візу, хоча він і не питав. Якщо покажеш її тепер, то він побачить, що печатка проставлена лише минулого тижня. До того ж він ще не сказав однозначно, що забирає тебе з собою. Хоча навіщо йому це говорити? Ви ж із ним разом жили, тож він не може так просто взяти і змитися. А, мо', це його така тактика, щоб зробити прощання менш болючим? Який з варіантів не змусить мене його вбити? Може, він тренується перед дзеркалом? Кім Кларк, якби ти мала хоч трохи клепки, то встигла б від нього завагітніти. Якщо від сьогодні

перестати пити пігулки, то, може, до від'їзду я встигну залетіти? Сьогодні я любитиму його волосся, а ще запитаю, коли починати збори.

Кім Кларк, ти робиш неправильний крок. Замовкни, Кім Кларк, і виходь з душу. Потрібно нанести фіксаж на волосся. Краще зробити це тут чи вже в Америці? І так з усім, що не візьми: краще тут чи вже там? Господи Ісусе, чим я займусь, коли мені остогиднуть тринадцять телеканалів? Коли мені остобісять кукурудзяні пластівці, точніше «Фростед флейкс»[300]? Коли мені стане нудно від хмародерів, у яких не видно даху? Коли мені стане огидно викидати хліб, що пролежав чотири дні, бо я хочу купити свіжий? Коли мені спротивляться всі ці «Твінкі», «Галстони», «Ліп смекерзи», «Легґси» та всілякі дрібнички від «Ревлону»[301]. Коли настане день, у який мені набридне, проспавши з ночі до ранку, прокидатися від аромату кави, гомону птахів і запитання Чака: «Манюня, ти гарно виспалася?» А я йому: «Так, коханий, виспалася», — бо я не свердлила всю ніч поглядом темряву, слухаючи цокання клятого годинника (тому що нині, тільки-но я нібито засинаю, до мене повертається минуле)... Кім Кларк, я вважала, що ми припинили цю історію з думками. Без жартів: думки — дуже підступна річ. Будь-які думки повертають тебе до все тієї ж, єдиної, думки, — але ти ніколи до неї не повернешся, затямила? Ніколи не повернешся. Тільки дурні жінки повертаються.

— Я люблю цю країну. Ви, народ, маєте такий скарб, однак навіть самі цього не розумієте. Але у вашого дорогоцінного прем'єр-міністра лайно замість мізків. Як ви, народ, примудрилися знову його обрати?

— Може досить казати «ви, народ»?

— Вибач, манюня, ти знаєш, про що я.

— Ні, не знаю. Я за нього не голосувала.

— Але...

— Годі казати мені «ви, народ», ніби я представляю всю Ямайку.

— Ш-ш-ш, це ж просто вислів такий.

— Тоді висловлюйся інакше.

— Чорт, чого це ти з ранку ніби не з тієї ноги встала?

— А в нас, народу, кожен день важкий.

— З мене досить. Я пішов на роботу.

Гей ти, дівчино в дзеркалі! Ти, Кім Кларк, визнай: зробити це виявилося простіше, коли ти змусила себе розгніватися на нього. Але що ти накоїла, тупа сучко? Ти ж ніколи по-справжньому не гніваєшся, ніколи не даєш йому ні найменшого приводу навіть подумати про те, щоб покинути тебе. Ти ніколи не поводилася, як проблемна сука, — цей привілей належить винятково білим жінкам.

— Сподіваюся, до мого повернення ти будеш у ліпшому гуморі.

— Сподіваюся, до свого повернення ти перестанеш верзти дурниці.

Іноді мені здається, що я подобаюся йому сварливою. Не знаю. Жінці слід знати, коли заткнутися і змусити чоловіка повірити, що перемога нібито за ним. Я навіть не розумію, навіщо це. Раніше я вважала, що знаю, чого хочуть американські чоловіки. Коли він веде тебе в «Кей-Еф-Сі», це «побачення». А якщо він з'являється лише час від часу, та й то лише для сексу, це означає, що «ми зустрічаємося». Або що я з ним «сплю». Фіґня несусвітна, бо якщо він приходить тільки заради сексу, то останнє, чого я від нього хочу, це щоб він зі мною спав. Чи можна змусити чоловіка любити тебе дужче?

Минулого тижня на «побаченні» Чак повідомив: «Після тридцяти років на Ямайці фірма згортається». «Алкорп» нарешті набив бокситами черево і тепер пакує валізи. Чак сказав: «Усе через податок на видобуток бокситів, бо це перший крок на шляху до націоналізації яка сама по собі є першим кроком до комунізму». Я прокоментувала: «Ви, янкі, боїтеся комунізму як сільські баби — ролінг-кафа[302]». «Чого-чого?» — перепитав Чак. «Бабая», — відповіла я. А він голосно розсміявся.

— Треба забиратися, поки це місце не стало кубинською столицею.

Тепер настала моя черга реготати.

— Можливо, Кім, я знаю дещо, чого не знаєш ти.

— Ні, ти, напевно, лише чув дещо з того, чого не чула я. Але це не те ж саме.

— Чорт, оце так ротик...

— Щось ти не скаржишся на мій ротик, коли дещо в нього вставляєш.

— Манюня, ти знаєш, що ти — справжня сексуальна бестія?

Цікаво, а чоловіки одружуються зі своїми сексуальними бестіями? Треба, щоб він повів мене кудись, де йому довелось би представляти мене іншим, — щоб я почула, як він мене називає, і зрозуміла, яке я посідаю місце. Втім, чи так уже й хочеться тобі це знати? Твоє життя, Кім Кларк, не більше ніж добірка планів «Б». Радій тому, що є чоловік, якому подобається масажувати твої ноги. Кремезний, високий, чоловік-гора. Шість футів чотири дюйми. Не менше. Сірі очі, а губи такі тонкі, наче їх прорізали гострим різцем. Волосся кучеряве — це стало помітним, коли воно почало відростати. Широка грудна клітка, великі руки — свого часу він працював руками, до того, як почав працювати і їсти за робочим столом. Волосся на голові каштанове, над пенісом — руде, ще й стирчить на яйцях. Іноді я завмираю і дивлюся на них.

— Що ти робиш?

— Взагалі-то нічого.

— Якщо так витріщатимешся, то він від тебе сховається.

— Я чекаю, коли волосся спалахне.

— У чорношкірих чоловіків хіба немає волосся в паху?

— Звідки мені знати?

— Не ’наю. Ти ж сучасна жінка?

— Сучасна жінка — тобто лярва?

— Ні, сучасна жінка — тобто ти місяцями ходила до «Мантани». І там розважалася.

— Звідки ти знаєш, які в мене були розваги?

— Кім, я розвідував місцевість у «Мантані» ще задовго до того, як ти на мене глянула. Скажи чесно: ти ніколи не спала з чорношкірим? І навіть з ямайцем?

Май на увазі: слід запам’ятовувати, в яких ситуаціях цей чоловік називає тебе манюнею, а в яких ти просто Кім. Це важливо, Кім Кларк. Зі своїми манюнями чоловіки одружуються. Так-так. Можливо, варто порадіти, що він останнім часом не величає тебе сексуальною бестією. Коли він так востаннє казав? Не пригадую. Подумай добре. Ні, не пригадую. Мені потрібно, щоб він перейшов від «я кохаю тебе», що годиться лише для слізного прощання, до «я так тебе кохаю, що хочу зараз же одружитися, щоб у мій Арканзас ти полетіла вже як місіс Чак». Хіба Арканзас — не одне з тих місць, де не люблять чорношкірих? Якщо я доб’юся, щоб він зі мною одружився, то, може, доб’юся й того, щоб він перебрався в Нью-Йорк або Бостон? Не в Маямі: я хочу побачити сніг. Вчора я засунула руку в морозильник і тримала її там хвилини, мабуть, чотири, щоб відчути, що таке зима, заледве голову туди не запхала. Нашкрябала інею й стискала його, аж поки холод не став пекти так, що біль досяг мозку. Тоді я зробила з інею грудку і кинула у вікно. Через секунду вона впала, а потім розтанула, і я заплакала.

— Мала, я ніколи не пускаю справи у вільне плавання.

Цікаво: як це стосується мене? Може, він не хотів ризикувати: раптом я піду і більше ніколи не з’явлюся в «Мантані», — хоча я там стирчала щовечора. Вичікуючи. А може, це означає, що він уже придбав квитки назад до Америки, або ж їх надала йому фірма. Квитки. Квиток. Вони оплатили йому тільки один квиток, коли він їхав сюди, то з якого дива вони вручать йому два — на виїзд звідси? «Чарлзе, Чарлзе, ми не можемо надавати додаткові квитки кожному працівникові, який завів шури-мури з представниками місцевої фауни. У нас, що, по-твоєму, південь Океанії?» Кім Кларк, годі думати-гадати; повір, цим ти зведеш себе з розуму. У гуртку церковної молоді нам казали, що тривога — це гріховна медитація, бо ти цим засвідчуєш, що не довіряєш Богові. У старшій школі я вважала, що, в разі чого, хоча б потраплю в рай — на відміну від тих гидких дівчат, які дозволяли хлопцям себе мацати (мовляв, у нас швидко ростуть цицьки, а хлопці кажуть, що не вірять). Знадобилося перебратися аж до Монтеґо-Бея, щоб переконатися: з жодною з тих сучок я більше не зустрінуся (о ні, зовсім не тому, не бреши, хоча яка тепер різниця). Принаймні у мене не

завелося дитинки, яка б відсмоктала мої цицьки аж до самих колін; Господи Ісусе, як я ненавиділа тих сучок.

Може, почати пакуватися? Починай... Так, Кім Кларк. Наказую тобі: йди. Пакуй валізу, ту саму, фіолетову, з якою ти приїхала в Монтеґо-Бей. Пакуй негайно. Хоча для Америки варто купити нову. Цікаво, чи захоче він забрати рушники? Я придбала їх лише на тому тижні. До біса рушники, залишмо все і не озираймося. Кім Кларк, не перетворюйся на Лотову дружину.

«Будь ніжним, проведи мене крізь ніч танцем тіні». Це диджей фанатіє від Енді Ґібба. Хотілося б зараз послухати «Тобі треба танцювати». Ось що я хочу послухати. «Милий, ходімо потанцюємо», — скажу я Чарлзу, тільки-но він зайде у двері. І ми з ним підемо — не в «Мантану», а можливо, в «Клаб 8», — а коли він трішки вип'є, я скажу йому: «Милий, я знаю, ти мене ще не просив, але я вже почала пакуватися, щоб потім було менше клопоту. Яку вас, американців, це називається? Ініціативність. Ось я її й проявила, бо ж ви, чоловіки, завжди чекаєте до останнього, поки вже майже нічого не можна зробити, включно з пропозицією». Ні, я не казатиму про «пропозицію». Жоден чоловік не хоче, щоб його загнуздали обманом. А коли він запустить крутихвоста й стане заперечувати, я вийму його член і продемонструю все, чому навчилася у «Відкритті Місті Бетговен»[303].

— Не 'наю. Не чекав, що ямайські жінки такі схожі на чорношкірих американок.

— Не чекав, що ми теж чорношкірі?

— Та ні ж, дурненька. Я не чекав, що ви такі ж консервативні в сексі. Той, хто виріс в Арканзасі, має про вас хибне уявлення.

— Чому, коли мова заходить про мене, ти завжди говориш у множині?

— Може, я ласий до чорношкірих жінок?

— Умгу. А я, отже, єдина делегатка від чорношкірих жінок.

— Я чув, що в Міка Джаґґера теж така схильність.

— Ти чув, щоб я так говорила про тебе?

— Манюня, але ж у мене все це є.

— Ти про що оце зара'?

Якщо вдуматися, то єдиним іншим чоловіком, що припадав губами до моєї поцьки, теж був білий. І теж американець. І... ні, я не можу про це думати. До речі, щось сполохало чайок. Як давно вони полетіли? Я тільки зараз помітила, що розмовляла вголос. Вони б не полетіли, якби... Краще перевірю у вітальні.

— О! Привіт, золотце.

— Ой! Чаку!

Він киває з широкою усмішкою.

— Я й не знала, що ти вже тут. Навіть не чула, як увійшов.

— Невже? А мені здалося, в тебе тут компанія. Роззувався, хотів зайти і приєднатися...

— Я сама.

— Правда? Говориш сама з собою, як якась дивачка, що трохи поїхала дахом?

— Так, думки вголос.

— А-а-а. Про мене?

— Повірити не можу, що ти зайшов у будинок, а я тебе не почула.

— Це мій будинок, і я не мушу влаштовувати сцену зі свого приходу сюди. Зайшов то й зайшов.

Не зважай, Кім Кларк, забудь, це не смертельно.

— Я збиралася зготувати вечерю.

— Прикольно, як кажуть Ямайці: зготувати вечерю замість того, щоб зробити вечерю.

— У чому різниця?

— Ну, скажімо, можна зварити макарони, натерти сир — і все: вечеря зроблена.

— Ти хочеш макарони з сиром?

— Га? Та ні. Хочу те, що ти готуєш. А що ти там готуєш?

— Просто не віриться, що ти ось так зайшов.

— Тебе це турбує? Розслабся, дорогенька, нападати на тебе все одно ніхто не збирався. То що в нас на вечерю?

— Акі.

— Треба ж таке!

— Цього разу з тушкованою свининою.

— Що це таке?

— Такі товсті шматки бекону.

— Бекон я люблю. Тоді займайся собі вечерею, а я почитаю «Стар»[304]. Присягаюся, ця газета значно цікавіша, ніж нудотна «Дейлі ньюз»[305], над якою можна заснути.

Сподіваюся, він не стане переповідати мені, що там у тій газеті. З кожним днем мені все складніше ухилятися від його переказу новин. Це, звичайно, мило з його боку — тримати мене в курсі подій, але ще миліше, коли він читає газету сам. Минулого вівторка, побачивши, що він іде до мене на кухню з газетою, я сказала: «Я вже її прочитала» — у надії, що це вирішить проблему, — але насправді все сталося навпаки. Тільки-но він це почув, відразу ж захотів усе обговорити. Мені не подобаються новини. У більшості випадків я навіть не хочу знати, який нині день тижня. Клянуся, щойно я про щось чую або збираюся почути, моє серце починає битися так відчайдушно, що хочеться одного: втекти до спальні, закрити обличчя подушкою і кричати. Навіть на ринку, варто мені почути від торговки: «А ви чули про таку й таку міс?», як я прискорюю ходу і минаю її, нічого не купуючи. Не бажаю нічого чути. Не треба мені ніяких, бомбоклат, новин. Незнання — блаженство. Я знаю Чака, зараз він увійде у двері... Нагрій олію, нагрій олію, Кім Кларк, нагрій так, щоб, коли він зайде, ти змогла кинути в неї цибулю, і тоді — пшшшшшшш! — його слова потонуть у цьому шумі. Я спитаю: «Що-о-о-о-о-о-о?» Він повторить, а я йому знову: «Що-о-о-о-о-о-о?» — і бризну в олію води, щоб він, сполоханий бризками і шкварчанням, забув, що хотів сказати. Добре було б, якби тут досі кружляли чайки; він би тоді вибіг з дому, щоб їх відігнати, а я б могла поставити одне з тих тупих запитань на зразок: «А в Америці є чайки?» Із серії тих, на які білі чоловіки люблять усміхатися, коротко кивати і поблажливо відповідати. «А велосипеди у твоїй країні є? І вони їздять гайвеєм? Ви там у Америці дивитесь „Сімейку Манстерів“[306]? А „Диво-Жінку“[307]? Яка висота статуї Свободи? А у вас є чотирирядні магістралі?»

Дихай глибоко, Кім Кларк. Усе крутезно. Ти щаслива.

— Кумедна публікація в «Стар», — повідомляє він з порога.

— Милий, ти точно не хочеш переодягнутися в домашнє?

— Ти мені вже й мама?

Він усміхається.

— А ти відігнав чайок?

— Вони знову тобі докучали?

— Не більше, ніж звичайно. А у вас у Арканзасі які чайки водяться?

— Такі ж, про які я тобі розповідав три дні тому.

— Ой! У мене мозок наче сито. Щойно в нього надходить інформація, як я її зразу ж просіваю назовні.

— Більше схоже на пряму кишку, ніж на сито.

— А ти сьогодні в грубіяна вирішив пограти, га?

— Обожнюю, коли ти лаєш мене на ямайський лад.

— Ха-ха. Якщо раптом ця олія бризне тобі на костюм, ти отримаєш те, на що сам напрошуєшся. БомбоклатG.

— Не те слово.

— Дай-но цибулину.

— Де вона?

— Отой кошичок на шафі, поруч із дверима біля тебе... обережно, дивись під ноги, я підлогу щойно начистила... слизько.

— Нічого, я спритний пацан.

— Еге-ге.

— Ого-го, ну ти й швидко порізала! Чи всі ямайські жінки вміють так готувати?

— Так. Усі путящі жінки. Тож відповідь: ні, в Монтеґо-Беї жодна ямайська жінка не вміє готувати.

— Ти намагаєшся відбити в мене охоту ходити в «Мантану»?

— Ха.

— Гей, манюня, маю тобі щось сказати...

— Милий, я не зможу засвоїти нічого з того, що написано в тій газеті. Ця твоя «Стар» — безсоромна й скандальна, а на третій сторінці біла дівчина показує цицьки. Що ти сьогодні поцупив з роботи?

— Нічого я не цупив. Глечик, звичайний глечик, але зелений, як смарагд.

— Ти маєш купити мені смарагд.

— Кім...

— Хоча я народилася в листопаді й мій камінь — топаз, але якщо вже ти сам заговорив про смарагд і...

— Кім, ти про що взагалі?

— Чаку, я не хочу нічого знати з того, що пишуть у твоїй гівняній «Стар».

— Що? Я не про «Стар» хотів сказать. А про «Алкорп».

— А що з «Алкорпом»?

— Нам сьогодні прийшло розпорядження. Компанія згортає діяльність у швидшому режимі, ніж передбачалося спочатку... тобто ніж планувалося.

— Може, скажеш простіше?

— Ми вилітаємо на наступному тижні.

— Ой! От лайно!.. Втім, це ж добре.

— Насправді все так херово.

— Ні. Добре, що у нас уже гараж зібрано. Але скільки ще треба зробити! Хоча, якого біса! Як ти казав? Що не влізає, те просто залишається, га?

— Під словом «ми» я маю на увазі компанію, Кім.

— Справжніх акі в Америці не знайти, тому наїдайся про запас, коли приготую.

— «Ми» — це персонал і екіпаж.

— Треба приготувати дуже смачно, бо це в нас, вважай, остання вечеря, — прости, Господи, що згадую всує!

— Мені треба збирати речі.

— Звісно ж, треба. Ти сміятимешся, коли дізнаєшся, що я саме дивилася на оту бридку фіолетову торбу в кутку.

— Мої речі, весь цей дріб'язок офісний, — не певен, що на все вистачить місця.

— А я ось думаю, чи брати мені джинси. Якраз сьогодні подумала, чи не взяти мені їх. Брати рушники і килимки, певна річ, — це жлобство в стилі гето. Але джинси? Ти ж знаєш, як я люблю свої «Галстони», або швидше, ти любиш, як вони сидять на мені.

— Стільки доведеться залишити...

— Ні, тягти з собою рушники — таки жлобство. Ми ж не в Мочо[308] летимо. Це все одно що брати з собою зубну щітку. А я хочу в Америці почистити зуби новою щіткою. Звучить по-дурному, я знаю.

— О Господи, Кім!

— А зубна паста. У вас в Америці вона гелева, у великих сімейних тубах, з помповим дозатором.

— Я не думав, що дійде до такого...

— У мене буде час зробити зачіску? Отакої, диджей знову крутить Енді Ґібба? Пісня, мабуть, уже на першому місці в чартах? Невже на радіо так легко замовляти пісні?

— Кім...

— Добре, можна й без зачіски, але якщо я в літаку матиму вигляд божевільної — винен будеш ти. Тож ліпше замов за мене слівце.

— Окей, Кім, окей.

— Раніше, ніж мене заверне митниця.

— Кім!

— Господи Ісусе, ти справжній майстер розповідати новини. Добре хоч ніхто не скаже, що ми втекли, як коханці.

— Що ми...

— Простирадла беремо чи залишаємо?

— Га?

— Від них ніякої користі, їй-бо.

— Вони не...

— Всі білі, крім єгипетської бавовни, лишаємо. А он ту беремо, ти мене чуєш? Якщо подумати, то й твої речі краще мені зібрати: ви, чоловіки, все одно не вмієте збиратися.

— Це все ваш Менлі винен. Це він усе руйнує... усе це...

— Тобі треба забрати габардинові штани, а ось карибські костюми не варто. Ще не вистачало, щоб твої в Америці подумали, що їхній син став соціалістом.

— А тепер...

— І он ту блакитну сорочку — для виходів на танцюльки. В Арканзасі є «Студіо 54»[309]?

— Я не їду в Арканзас. І не збирався туди повертатися.

— А, окей. Тоді хоч куди. Ха, я мало не сказала: «Головне, щоб ми були разом», — але згадала, що саме цю кляту репліку чула того тижня в кіно. А може, в «Далласі». Ти гадаєш, у «Далласі»? Памела Барнс цілком могла бовкнути таке.

— Справжнє пекло, наче вивід військ. Я сказав Джекменові: «Послухай, довбойобе, це ж Монтеґо-Бей, а не Сайґон».

— Чи варто повідомити в мою ювелірну крамницю? Я ж не звільнилася, а просто перестала приходити.

— Вони, бачте, замовили чартер.

— Пішли вони к бісу. Або, як ти кажеш, к чорту їх. Я на’іть не кинула, а просто припинила ходити на роботу, пам’ятаєш? Ти тоді вирішив, що це буде кумедно...

— Замовили довбаний чартер, наче планується повітряна евакуація.

— ...то тепер я їм точно нічого не казатиму. Чартер? Доведеться потерпіти інших дружин на борту, але к чорту їх. Правильно? Мені подобається, як ти кажеш «к чорту їх».

— Кім...

— Ще стільки справ. Просто не віриться, що ти ось так звалив на мене таку новину. А вони — ось так — на тебе.

— Кім...

— Та нічого, буде як буде. А коли...

— КІМ!

— ЩО?!

— О, мала... Манюня, між нами було щось неймовірне, але...

— Що?

— Я тобі вишлю трохи грошей, скільки треба, все, що тобі треба.

— Що?

— Можеш жити тут скільки заманеться. За будинок заплачено до кінця року.

— Що?

— Я подумав... Тобто справді. Було неймовірно, справді неймовірно, але ти ж не думала серйозно, що...

— Що?

— Ти ж знала. Тобто ти ж знаєш, що я не можу... Мала...

— Добре, евакуйовуйся без мене. Залиш квиток, щоб я приїхала в Америку з заднього входу. Мені якось байдуже. Байдужісінько.

— Манюня, я не...

— Прокляття! Годі казати «манюня» і поясни все до ладу.

— Та я вже п’ять хвилин тобі пояснюю.

— Що? Про що ти, Чаку? Га?

— Що ти не... Ти... ти зі мною не їдеш.

— Я з тобою не їду?

— Так, не їдеш. Тобто ти мала б це знати.

— Мала б це знати? Добре, я мала б це знати. Хоча ні, скажу, як ти: «Я мала б це знаааатиии».

— Господи Ісусе, Кім, — плита!

— Я мала б це знати.

— Кім!

Він проштовхується повз мене і вимикає плиту. Скрізь дим. Я бачу лише його спину, а кругом клубочиться дим; він ніби йде з його вух, як у мультику про Кролика Баґза Банні.

— Що смішного? Чого ти регочеш?

Кім. Кім. Кім, ти мала б це знати!

— Перестань, хай тобі, з мене сміятися. Господи, Кім, я ж навіть обручки не знімав. Навіть не розумію, як ти могла подумати, з чого ти взяла, що... Ти ж зависала в «Мантані». А всім відомо, що це за місце. Усім. Я жодного разу не знімав обручки. От, ч-чорт, поглянь: вечеря згоріла.

— Вечеря згоріла.

— Та все окей.

— Вечеря згоріла?

— Усе окей.

Обручка, обручка, довбана обручка, — як безплатна іграшка в пачці «Крекера Джека»[310].

— Манюня, ти ж знаєш, як я до тебе добре ставлюся.

— Як звати твою білу дружину?

— Га?

— Білу дружину — жінку, яку ти зраджуєш, завівши трах-трах на стороні.

— Вона не біла.

— Мені треба сигарету.

— Ти ж не куриш.

— Я хочу сигарету.

— Манюня...

— Повторюю: мені тре’ сигарету, то дай мені, бомбоклат, сигарету!

— Окей, окей, маню...

— Не смій мене так більше називати. Ніколи не зви мене цим довбаним ім’ям.

— Вибач, ось твоя сиг...

— Мені її об дупу підкурити, чи як?

— Ось запальничка. Вона, між іншим, належала моєму батькові.

— Я схожа на ту, що краде довбані запальнички?

— Кім, мені так прикро.

— Усім прикро. Усім так прикро. Знаєш що? Я втомилася від того, що всім прикро. Краще б тобі не було прикро. Краще б ти сказав, що тобі — не прикро, а я — ідіотка. І що ми гралися в ляльковий будиночок, бо це мило, а тепер тобі час повертатися до своєї білої американської дружини.

— Вона не біла.

— Мені треба прилягти.

— Звісно, мала, звісно, не поспішай, не поспішай...

— Перестань зі мною говорити, як довбаний лікар. Бідний Чак, він не думав, що все отак закінчиться, еге ж? Скільки разів ти репетирував цю промову? Двічі? Тричі? Дорогою сюди? Я заслуговую принаймні чотирьох репетицій.

— Кім...

— Перестань мене так називати. Краще потиснути одне одному руки і сказати: «Приємно було мати з тобою справу».

— Послухай, немає такого...

— Чи тобі зручніше виписати чек і залишити його на тумбочці?

— Я ні разу не назвав тебе повією.

— Звісно, ти ж так добре до мене ставився. Говниста, бомбоклат, брехня білого мена.

— Річ не в білому і не в чорному, бо моя дружина...

— ...тебе так полюбила. Ми тебе обидві так полюбили, наш любий, так полюбили...

— Вона чорніша за тебе.

— Отже, це було змагання чорних пизд?

— Кім...

— Замовкни! Не треба мені, на хер, тут пиздіти, що, як і чому.

— Що?! Я тебе не розумію.

— Просто вивези мене з країни.

— Що?

— Вивези мене з країни.

— Що ти таке кажеш?

— Вивези мене з країни. І залиш на найближчій автобусній зупинці.

— Кім, твої слова позбавлені сенсу.

— Мені треба виїхати. Мені треба, на хер, виїхати. Я так готова виїхати. Будь ласка, Чаку, я все за це зроблю. Я дуже-дуже готова виїхати. Я так готова виїхати, я так готова виїхати...

— Виїхати куди? Я не розумію, про що ти, Кім. І відпусти мою сорочку, якого чорта? Що на тебе найшло? Кім, Кім, відпусти... Кім... Та відпустись же... Чортове довбойобство!

— О-о-о-ой...

— Вибач. Вибач. Я... бачиш, що ти мене змусила зробити. Кім, це твоя...

— Замовкни, будь ласка.

— Але в тебе може піти кров. Дозволь я...

— Не смій до мене, хай тобі, торкатися. Дай мені ту кляту газету.

— Ти ж ніколи не читаєш «Стар» і ненавидиш новини.

— Досить говорити так, ніби знаєш мене. Ти мене не знаєш, чуєш? Ти мене не знаєш. Мені хочеться блювати. З тебе нікудишній бойфренд, нікудишній татусик і трахаль ти лайняний. Від усього цього мені хочеться блювати на твою йобану підлогу. Нах’ ті акі. Дай мені ту газету, або... або... або... я закричу.

— Мала...

— Будь ласка, будь ласка, будь ласка, замовкни. Просто замовкни. А я піду шукати свою голову.

Я беру його газету, йду в спальню і грюкаю дверима. Обручка на пальці. Наче я її ніколи не бачила. Бачила, і не раз. Хоча ні, не бачила. Не хотіла бачити. Йобаний сучий син.

«Ти йобаний сучий син!»

Заспокойся, Кім Кларк. Заспокойся. Ти навіть не змогла вигукнути це вголос, бо в тебе немає на те жодної причини. Згадай, навіщо Бог привів

тебе в цей будинок. Згадай, навіщо Бог привів тебе в цю кімнату, виходь з неї — і люби його волосся. Скажи йому, що ти не напрошуєшся бути його дружиною, а можеш бути тим, ким він захоче. Він хоче тримати дистанцію? Ти ямайська жінка і знаєш, як тримати дистанцію. Піди до нього і скажи: «Так, милий, я розумію. У тебе тут один світ, а там — інший, і ці два світи не можуть перетинатися, це зрозуміло. Але поглянь на нас, поглянь на нас — ми ж робимо так, що обидва світи існують, а ми навіть не живемо в такій величезній країні, як твоя. Містер Біґ[311] має дружину, що живе у високих хоромах, і жінку — завсідницю клубів. Дружина ніколи не спуститься, а жінка ніколи не підніметься, тому чоловік зберігає рівновагу. Я можу тобі це показати. Імені не треба прилітати на літаку „Алкорпу". І не треба жити в Арканзасі. І нам не треба вити там спільне гніздечко... Ми не повинні...». Замовкни вже, жінко, про те, що ти можеш пристосуватися. Це не робить тебе жінкою, це робить тебе бактерією. Чоловік тебе зневажатиме. Ніби ти не хотіла збудувати ляльковий будиночок у Арканзасі. Ти просто шукаєш шлях. Тобі треба у світ. І тобі потрібен був «транспорт», на якому можна перетнути кордон, — і тепер у цьому домі це відомо всім. Іди до нього й люби його волосся. Ти вже маєш паспорт і візу. Але з ним я б мала... що? Дівонько, тобі треба забиратися з цього кип'ячого чайника, поки ще є час. Гадаєш, ти в безпеці, але зазирни під сукню — і побачиш кола, як на мішені, які звужуються до «яблучка». Гадаєш, у тебе немає такої мішені й на лобі? Гадаєш, тебе вже не шукають?.. Якби ж то... Отже, я вийду й любитиму його волосся. Цієї ночі я повинна була любити його волосся. Але ти зіпсувала акі. Ти знаєш, як він їх обожнює, а сама взяла й зіпсувала. Може, варто сходити на танці? Сказати йому, що це востаннє перед його від'їздом. Нашим від'їздом. Ти планувала приземлитися з цим чоловіком на Божій землі, і перефарбуватися в американські кольори.

Знаєш, що?..

Замовкни.

Просто замовкни.

Ти схожа на двох чорних американських придурків з комедійного телешоу: «Сам замовкни».

От лайно, я ж навіть не курю.

— Кім, ти там окей?

— Не заходь.

— Ти наліпила пластир на щоку?

— Не заходь.

Я повинна була здогадатися. Цей дурень собі уявив, що кожна жінка, переступаючи поріг «Мантани», вже репетирує ось такий день? Очевидно, що кожна, — крім мене. Я не пригадую інших чоловіків з клубу. Тобто їх самих — можу, а ось їхніх пальців — ні. Бідна Кім Кларк, коли ти дісталася до «Мантани», то вже була засліплена своєю метою. Бідолашка Кім Кларк, поруч з тобою не було татка з матусею, які б навчили: коли чоловік і жінка опиняються на перехресті, де в них різні цілі, і чоловікові дають свободу

дій, то він неодмінно тебе обкрутить. Бідолашка Кім Кларк. Ти ж знала, що «Алкорп» закриває контору і має намір звалювати, ще до зустрічі з Маком. «Алкорп» мав намір звалювати, а ти мала власні цілі. На когось. На всіх. Хоч когось. Як змусити чоловіка любити тебе сильніше? Невже в кожного мужика в «Мантані» на підмізинному пальці — обручка або слід від неї? Кім, імпровізуй. Імпровізуй.

— Кім.

— Усе добре. Просто не заходь.

— Окей.

Замри. Замри і заспокойся. Сподіваюся, хоч зараз твоя недільна школа принесе тобі бодай дещицю користі. Ні, про Бога ти зараз не думатимеш.

Може, я таки почитаю «Стар», нашу «народну газету»? Не знаю, для чого він читає її день у день, хіба для того, щоб зайвий раз нагадати собі, які тупі Ямайці? І все-таки я в курсі, що сталося в Літл-Року. Оце дурне дівчисько слухало-таки вчителя на заняттях історії, коли йшлося про цивільні права і Мартіна Лютера Кінга.

Нелегкий шлях трійці: особистий охоронець, нацгвардієць і конвоїр. За даними «Стар»... Близнюки на титул «Міс Ямайки»... Дівчина з 3-ї сторінки, прекрасна Памела, спокуслива пишногруда красуня, готується стати стюардесою і шанує довгу руку закону... Дефіцит борошна на прилавках Геноверу. За даними «Стар», власники крамниць «зав'язані» з інсектицидом «Бейгон» і наполягають, щоб з кожними двома фунтами борошна покупець брав ще й один балончик цього спрею... На цвинтарі «Мей Пен» працівницю атакував привид. Юлалей Леджистер займалася своїми справами, коли... Комуністична загроза повертається через Сент-Мері?.. Відбір і нагородження конкурсанток «Міс Ямайки-1979». Шеллі Самуда — Міс «Марзука», Арлін Санґінетті — Міс «Бобкет», Жаклін Парчмент — Міс «Гантер Сек'юриті», Бриджит Палмер — Міс «Соверен Супермаркет», Кім-Марі Берджесс — Міс «Аммарс»

Кім-Марі Берджесс — Міс «Аммарс»

Кім-Марі Берджесс — Міс «Аммарс»

Кім-Марі Берджесс — Міс «Аммарс»

Стейсі Барракат — Міс «Ривер Роуд Клінерз»...

Конкурс краси — повний відстій.

Домашнє насилля вилилося в умисне поранення. Суддя Патрик Шилдс виніс сьогодні судове рішення... Перестрілка в Джонстауні — четверо вбитих... Ваш гороскоп на 20 квітня. Ви — Овен, але на межі Тельця, і вами керуватимуть почуття...

Ось що ти ігнорувала майже два роки. Перегортаємо сторінку.

ВІД КОНЦЕРТУ ДО РОЗБУДОВИ ГРОМАДИ — РІК ПО ТОМУ

...повернення з чотирнадцятимісячного заслання після замаху на життя, що стався 3 грудня 1976 року. Концерт відкрив Його королівська величність кронпринц Ефіопії Асафа Возен... «Це були плоди двох років кропіткої праці», — заявив політичний активіст ЛПЯ Реймонд «Папа Ло» Кларк. «Забагато війни та насилля на вулицях, настав час об'єднатися. Надходження від концерту використають для доброустрою громади, насамперед для обладнання громадських убиралень та нового приміщення клініки Західного Кінгстона», — сказав головний активіст від ННП Роланд «Шота Шериф» Палмер. Ключове значення в цій ситуації має суперзірка реґі, що прилетів додому на острів після майже дворічної відсутності.

Усе. Годі читати, Кім Кларк.

З початку року сталося три сотні вбивств, які, за чутками, можна назвати політично заангажованими.

Годі читати, Кім Кларк.

Фото на розгорті: рукостискання політичних активістів над коштами, зібраними від концерту.

Не дивися, Кім Кларк.

Зліва направо: Міністр молоді та спорту Ямайки містер _____, політактивіст ЛПЯ Реймонд «Папа Ло» Кларк, політактивіст ННП Роланд «Шота Шериф» Палмер.

Кім Кларк, припини дивитися, припини читати, припини нишпорити. Не дивися: ось Папа Ло — біла сорочка, грудні м'язи випирають, як жіночі цицьки. Не дивися: Шота Шериф у штанах хакі, як у студента або солдата. Знімок чорно-білий, але ти знаєш, що це хакі. Не бігай очима з обличчя на обличчя, на обличчя, що дивляться в об'єктив, і на ті, що відвертаються, і на ті, що дивляться вдалину з цього клятого фото. Поруч із Папою Ло стоїть жінка. За жінкою — ще один чоловік. За ним — ще один, у темних окулярах. Ти ж упізнаєш цей погляд? Не він від тебе ховається, а ти ховаєшся від нього. Кім Кларк, негайно згорни газету. Ось він ззаду — не усміхається, не дивиться і не погоджується на довбаний мир. Йому потрібен не мир, йому потрібна ти. Два роки на втіках, — і ось він тебе знайшов. Дурепа. Він до тебе дотягнеться.

— Кім, що відбувається?

Кім?

Кім?

Два роки бігу по прямій, що в підсумку перетврюється в коло. Ти дійшла до воріт. Тепер тебе ніщо не зупинить. Ніхто тебе не підштовхує, але ти все одно підходиш до воріт, — бо що ж іще лишалося зробити, окрім як рухатися вперед? Підходиш і гладиш живота, як вагітна. Не звертаєш уваги на феєрверки, хоча ще тільки початок грудня і для феєрверків зарано. Дивишся на темного чоловіка, обличчя якого видно нечітко, бо надворі вже восьма вечора; він іде тобі назустріч, і ти завмираєш як укопана. Він вирячується

на тебе, роздягає й промацує поглядом. Ти прислухаєшся до криків позаду, до виття поліційних сирен, які наближаються по шосе, — а в обличчя тобі наставляють пістолет.

Кинувшись бігти, ти вже не зупинялася. Напхала фіолетову валізу і втекла від 3 грудня 1976 року, — хай буде проклятим той день, який Бог сотворив, бо він був жахливим. Ти гадаєш, що втечеш до Америки, але твій американець уже все прорахував, аж до останнього чеку за оренду житла, і дуже скоро він від тебе втече. А цей чоловік, чоловік на фото, — ні. Він наблизився до тебе з кутка ось цієї газети. У нього є ім'я — не читай його.

Дурна ти жінка. Ти так і не втекла від 3-го грудня 1976-го, а, навпаки, увірвалася в саму гущу того дня. Ти так і не пізнала наступного — 4-го грудня. І 20-го квітня... Ти знаєш тільки ТРЕТЄ ГРУДНЯ. Цей день буде тривати, поки не об'явиться, щоб його прикінчити, він. Фотографія ніби промовляє: «Третє грудня повертається по тебе. У нас іще є незавершені справи. Монтеґо-Бей не в змозі все зупинити, так само, як і Америка. Я йду по тебе, Нін...». Не називати її цим ім'ям, не смій ніколи називати її цим йобаним ім'ям! Це мертве ім'я мертвої жінки з мертвого міста. Біжи на хер якомога далі, бо вона померла...

А тепер запали сигарету його запальничкою, яку він чекає назад, але не віддавай, поки сам не попросить. Прикури сигарету й затягнися. Кашляй, кашляй довше, кашляй голосніше. А тепер ще раз затягнися. Затягуйся, аж поки серце не почне битися так повільно, що можна буде порахувати його удари. А тепер візьми сигарету — і пропечи його голову. Ткни так, щоб аж до останньої сторінки прогоріло; тисни, поки не спалахне яскравий язичок полум'я, а тоді кинь газету на ліжко.

— Кім, що там за довбойобство відбувається?

Пропали собі шлях — крізь стукіт отого білого за дверима, крізь його крики, зойки, грюкання і бахкання у двері, які не піддаються; крізь потріскування подушок, і шепіт шовкових простирадл, і сміх поліестерових штор. А сама — не руш, лише дивися, як буйно, немов з-під задертої вітром спідниці, вивертається полум'я й оголює верескливе вікно.

Пропали собі шлях до безпечного виїзду. Єдиний шлях уперед — це крізь.

Баррі Діфлоріо

ойно в Ірані стався вибух лайна. Ну, вибухнуло ще в січні, але наслідки доходять до нас лише тепер. Лайно вибухає по всьому світу. «Хаос і розбрід, розбрід і хаос», — повторюю я раз по раз, ніби ці слова мають між собою щось спільне: Содом і Гоморра, Гоморра і Содом. Всі ці сімейні знімки подорожують у моїй валізі — не в портфелі; з портфеля цю течку треба вийняти й віддати Селлі на знищення, але ж можна спочатку зробити

кілька знімків? Господи Ісусе, мені здається, я підчепив щось на зразок лихоманки Ніксона. Я так часто повторюю людям, що життя не подібне на довбану бондіану, що часом випускаю з поля зору, що це все ж не так. Саме бондіана, та ще й яка! Чого мені іноді справді хочеться, то це відкинутись у кріслі, зняти взуття та шкарпетки й поміркувати, де лайно вибухне наступного разу. Тим часом воно, правда, іншого різновиду, рвонуло в Югославії. І хлопця з НАТО воно застало зненацька. Чільник найкрутішого у світі ЦРУ — а от не знав.

Ліндон Вольфсбрикер. Ім'я, над яким дуже довго сушить голову старше покоління: що це за постать, де взялася і що їй передувало? Вольфсбрикер. Справді, звучить як стереотип, який так і тягне назвати нацистським фетишистом. А між тим Вольфсбрикер — це посол США в Югославії. Не питайте мене, як він дістав цей пост, але посольська посада як така завжди, так чи інакше, проходить по лінії Контори. Ніби зсередини. Згідно з директивою спецслужб, розісланою резидентам по всьому світу, всі стратегічні операції тримаються в таємниці від будь-яких послів. Першою моєю думкою було: та ну! Я маю на увазі, це дійсно розумно. Адже дехто з послів отримує призначення тільки завдяки прихильності президента, а вдале потрапляння на гарне місце, де ти можеш зробити собі ім'я, — скажімо, на Кіпр, — згодом може підняти тебе і до сенатора, губернатора чи навіть віце-президента. Хтось, навпаки, призначається тому, що президент цього довбодзьоба ненавидить усіма фібрами душі, тож із його, президентського, боку що може бути більш розсудливим, ніж прибрати негідника з дороги і запроторити, скажімо, в Радянський Союз або взагалі на край світу, в яку-небудь Папуа-Нову Гвінею? В будь-якому разі, амбітного засранця, заклопотаного власним звеличенням і кар'єрним ростом, не слід тримати в курсі справ узагалі, бо понад усе інше і передусім він — це скалка в дупі, і досить велика. Ось вам готовий портрет Вольфсбрикера: розлючений гівнюк, який ув'язнув у телефонних розбірках з адміралом Танні — через те, що, бачте, від нього, посла, приховують інформацію, порушуючи офіційні президентські укази, між іншим, сімнадцятирічної давнини.

І ось Вольфсбрикер надсилає адміралові послання, яким ЦРУ в Югославії оголошується поза справами — аж до скасування цієї директиви. І заявляє він це з усією серйозністю: ніхто не займає відповідальних посад і не веде ніякого бізнесу ні в Белграді, ні взагалі будь-де в Югославії. Пан посол здуріііііііііііііів.

А гірше те, що він кляв у батька-матір директора ЦРУ за речі, в яких він сам — ні бе ні ме ні кукуріку. Я чув, адмірал так розлютився, що залив собі всі штани гарячою водою з лимоном. Пішли дзвінки по всьому світу, стосовно того, хто що знає про цю директиву і від кого вона взагалі виходить. Зрозуміло, коли зателефонували мені, я сказав, що в Конторі відбувається перерозподіл сфер впливу між містером Бушем і адміралом Танні, а я просто виконую накази. Чиї? Ні, не спецслужби, якщо вас цікавить саме це, панове. Я не творю політику, я забезпечую її реалізацію. Кумедно, в той момент я був упевнений, що просування службовою драбиною мені не бачити, а сама служба буде складатися так, що дружина на неї буде лютувати значно більше, ніж я сам.

Але, слава Богу, до тисяча дев'ятсот сімдесят дев'ятого року Ямайка відрадно змінилася, і тепер вона вже не той нужник, яким була раніше. У кожному разі, станом на тепер. Наступного тижня ми летимо до Аргентини, і

Клер уперше за роки здається щасливою. «Ну що, нам тепер налягати на іспанську?» — каже мій малюк, і тільки тут я згадую, що ми три роки не були в іспаномовній країні. Судячи з кількості дзвінків, які дружина зробила в цьому місяці винятково іспанською мовою, вона, схоже, розсилає попередження всім своїм сучкам-подругам, що орел скоро приземлиться. Уявляю рівень розгубленості тих, хто постійно потайки пліткував про неприязнь Клер до цієї країни та її бажання знову опинитися у Вермонті; тепер же про Вермонт вона й не згадує... Моєму наступникові треба буде це прес-пап'є? Бог його знає, я не хочу... чи, може, й хочу. Я сьогодні такий роззявкуватий. Чорт забирай, і про що це я щойно думав?.. А, так, Вольфсбрикер. Югославія. Адмірал у нападі гніву. Лайно собаче, адже Контора й справді діяла в обхід закону.

А ось ця стругачка згодилася б моєму синові. Від однієї стругачки довбаний офіс не збідніє, а якщо й так, кому яке, в сраку, діло? Наче хтось на Ямайці веде облікові відомості. Найбрудніше на світі місце, в якому я... Ні, неправда: Еквадор був значно, значно гіршим. Мене відчутно розбирає злість, хоча не можу второпати чому. Може, тому, що ми повертаємося в цю задрипану Аргентину. Не те щоб я аж так її ненавидів; навпаки, навіть приємно буде посидіти у вуличній каварні, поглядаючи заради розмаїття на сексуальних аргентинок. Така ось країна. Хай їй грець. Я не збираюся бути десятитисячним білим, який запав на цю країну. Я на неї не западаю. Або якщо я хочу це зробити, то мені треба щонайменше забити на все та покурити «травички» на Трежер-Бічі разом з усіма тими пропащими гіпарями.

На Ямайці безтурботний вечір — на цей момент це єдине місце у світі, де справді спокійно. Бо Іран... Боже правий, подумати тільки: нас колись направляли туди. А цей президент[312]? Та його ж усі на глузи беруть. Луїс розповідав, що вже невдовзі після того, як він в'їхав на своїй ковбойській дупі в офіс, то вчинив Конторі справжній розгром, а нас назвав національною ганьбою, — це, втім, не завадило йому завалити нас купою розпоряджень, ще більшою, ніж за Форда, і майже такою ж, як за Ніксона. Сам він, зрозуміло, дивився на це інакше. Перманентний напад совісті, певно. Цей хлопець переймається якимись там чорношкірими за кордоном, у той час як у власній країні він для рідних ніґерів не може побудувати навіть нічлігів. Або підірвімо апартеїд, — та звісно, бо ж усе, що вам треба, — це пара червоних черевиків з підборами для відбивання чечітки. А для чого його підривати? АНК[313] уже не перший рік спонсорує Країна Рад, бо, за інших рівних умов і попри всі їхні дурощі, в соціальному плані комунізм прогресивніший за нас. Та він хоче зробити апартеїду летальну ін'єкцію і звільнити Родезію від цього нацистського маніяка Яна Сміта[314].

Я знаю двох із тих хлопців, що були впроваджені в БОСС[315], і їх обох вхопила за дупи таємна поліція Родезії. Треба мати новий, просто неабиякий рівень некомпетентності, щоб потрапити в незграбні лапи африканської таємної поліції. Троє наших попали до тих недоумків, а четвертого злило саме БОСС. Ті африканські хлопи, певно, дуже собою пишалися. Нам узагалі не треба було лізти в ту чорносраку Африку, хай би вона лишалася тим бісовим англійчикам, чортовим бельгійцям і клятим португальцям, по стількох роках усе ще схибленим на колоніалізмі. Господи Ісусе, Баррі, якби хто-небудь зараз тебе чув, то вирішив би, що ти стаєш ліберaлом. Дяка Луїсу — щонайменше за те, що змусив мене отямитися й побачити, що насправді діється навколо. Чи, може, то був Вільям Адлер.

Селлі подумує, що її теж переведуть. Моя секретарка трохи на мене запала. Це дуже приємно усвідомлювати. Дружина навчає іспанської Айдена. Що ж до Тімоті, то він уже не пам'ятає жодного іспанського слова. Дізнавшись про наш від'їзд, він не на жарт розлютився. «Ідійоцька лажа!» — брякнув він і кинув об стіл виделку. До тривожних симптомів можна зарахувати те, що він відмовляється їсти американську їжу, а вимагає лише крабів, батату, тушковану свинину та бредфрут. Довелося нагадати малому виродку, хто в домі старший. Бідолаха, він думає, що я не знаю про його маленьку ямайську подружку. Дідька лисого, та я збагнув про це відразу, як він сказав Айденові, що його Бетмен із Суперменом — «ідійоцькі пуцики», і це про свої ж улюблені іграшки, з якими раніше не розлучався! Малий шмаркач вважає, що йому відома суть любові. А між тим любов — це всього лиш перехід на осілий спосіб життя. Бісів осілий спосіб життя. Повільне випадання в осад.

Луїса Джонсона, мого молодшого «приятеля» по сімдесят шостому року, відрядили назад до Центральної Америки — мабуть, «Школі Америк» цього року знадобилася його «рука допомоги». Треба ж комусь будувати армію, здатну дати відсіч соціалізму, комунізму та іншим «ізмам», що тільки й чекають нагоди прибитися до наших берегів. Кумедно, ми ніколи не симпатизували один одному (мало того — я терпіти не можу цього покидька, який нещадно б'є свою дружину), а ось тепер він мені постійно телефонує. Розповідає про все це лайно і сентиментально скаржиться, що йому, мовляв, треба хоч іноді чути кілька фраз англійською. Я міг би йому сказати: «От не гамселив би свою дружину, то було б з ким розмовляти», але це звучало б якось вульгарно. Говоримо ми й про спецслужби, до яких він входить, а я — ні, і де тепер усе реально шкереберть. Він вважає, що річ тут у адміралі Танні — людині, яка і в кращі часи мала досить поверхове уявлення про те, як влаштована Контора. «Танні — канцелярський щур», — сказав я йому. Просто просиджує штани і час. Знову ж таки, хто відчуває довіру до людини, яка надає перевагу водичці з лаймом, а не віскі чи хоча б каві? Ну, а далі що — сцяти сидячи? Ні. Це все Ніксон, саме він винен у розвалі ЦРУ. Почнемо з того, що Конторі він ніколи не довіряв. Разом з тим випадає тільки захоплюватися простотою його світогляду: світ населений людьми, які або з ним, або проти нього. Чорт забирай, я цього хлопця навіть ні разу не зустрічав.

Тим часом проблема тут ось у чому. Збудувавши громіздку систему бісового стеження, якось нелогічно скаржитися потім на витоки. Це означає, що стеженням охоплено стільки народу, що вже не піддається обліку, хто за ким, власне, стежить. А ще гірше довіряти роботу тим йолопам, які просрали затоку Свиней, — їхній рівень компетентності нам-бо відомий. Взяти того ж Луїса: він багато знає і принципово відмовляється тримати будь-що в таємниці. Секретар оборонного відомства стукає на Кіссинджера; у будь-якому разі, я про це чув. Важко повірити, що Кіссинджер про це б не знав. Прослуховуються Білий дім і Кемп-Дейвід[316]. Сам Кіссинджер прослуховує своїх помічників, а люди на зразок мене, здавалося б, повинні ці витоки припиняти, — але вони трапляються знову й знову. Проблема в тому, що в ланцюжок понатикано людей, яких ми з Луїсом знаємо більш ніж добре. Про це мені телефоном, щохвилини пирхаючи від сміху, говорив сам Луїс. Взяти, скажімо, Чипа Ганта. «Лайно кінське, Діфлоріо, ось наочний приклад бовдура, проти якого навіть недотепа здаватиметься генієм. Такий от облом. Господи, і як він тільки цього домагається? Одна людина самотужки руйнує весь Уругвай. Ти як гадаєш, Спритний Дікі[317] обрав Чипа через те, що сам

почитує його шпигунські романчики?» Але це, мабуть, усе, що той написав; до того ж це події восьмирічної давнини, коли виплекані Ніксоном сходи дали йому самому такого копняка під зад, що він не втримався біля керма, а злітаючи, прихопив із собою мало не всіх.

Кумедно: коли мені сімдесят шостого подзвонив Вілл Адлер, я звинуватив його в смерті Ричарда Велча в Греції. Мовляв, так і так, ти видав імена людей з Контори і тим самим наразив їхні життя на небезпеку, — однак усе це було лайном собачим. Він знав це, і я це знав, але просто мусив був це сказати. Насправді в смерті Ричарда Велча винен Ніксон: це він наказав нам розпалити вогнище в Греції, через що спалахнула війна між греками і турками за Кіпр. А далі — гірше: все це лайно розтеклося. Ну, а потім, як усім відомо, Ричард Велч загинув разом зі своєю бідолашною дружиною. Самі трупи. Боже ж ти мій, ось так втратити керівника резидентури. Клятий Ніксон, щойно Гувер[318] врізав дуба, взявся розвалювати ще й ФБР. Утім, кому до цього є діло тепер, тисяча дев'ятсот сімдесят дев'ятого року?

Я це подумав чи промовив уголос? Тут немає нікого, а навколо тихий кінгстонський вечір. Давно вже час додому. Клер то метушиться щодо переїзду, то телефонує своїм знайомим у Буенос-Айрес, ніби вони їй справжні друзі, і питає, як там американська школа — не пішла ще коту під хвіст? Тим часом я розмірковую, кого все ще знаю в Аргентині з ким дійсно хотів би поспілкуватися. О Боже, якби можна було повернути ті простіші часи, коли, зустрівши тих, хто туди впроваджений, ти переконуєшся, що у президента не забруднені руки, роздаєш інструкції, пхаєш кому треба готівку й обіцяєш цим виродкам з липкими пальцями, що я, звісно ж, можу розглянути закупівлю деяких нових іграшок. А для тих, хто особливо відзначиться, ми навіть можемо організувати веселі посиденьки у Форт-Бреґґу[319].

Згадувати минулі часи, коли справи дійсно робилися, — велике випробування для почуттів. Пам'ятаю той день у Аргентині, коли я дізнався від агента з Ла-Паса, що ми нарешті схопили Че. Навіть не знаю, чому мені раптом згадався Че Ґевара. Я ж думав про Аргентину і про те, як сильно все змінилося з тисяча дев'ятсот шістдесят сьомого року. Телефонне спілкування Клер наводить мене на думку, що вона просто зісковзує назад, у ту місцину, яку для неї за її відсутності зігрівали друзі. Така моя дружина — завжди вважає, що все скрізь лишається незмінним, як на час її від'їзду звідти. Мені здається, вона просто щаслива, що забирається з Ямайки геть. Вона розповіла мені, що вони з Неллі Матар посварилися, і її аж пересмикнуло, коли я сказав «нарешті». Всі ці сирійці на Ямайці — кінчені лицеміри, та ще й страшенно вульгарні. Тобто, я знаю, що вони крамарі, але в цьому вони обійшли навіть китайців.

— Я просто спитала, чи крамничка «Матарс кеш-енд-кері» — її сімейний бізнес. Мені здається, нічого поганого немає в тому, щоб вести чесну справу. А вона невідь-чому так на мене визвірилася.

— І чого б ото?

— Ой, прошу тебе, Баррі. Людина або крамар, або сноб. Бути одночасно і тим, і тим неможливо. Крім того, якби мені треба було повторювати, що капелюшок, який вона носить, годиться тільки для виходу на перегони, я замість слів просто зірвала б ту кляту штуковину з її голови.

Упізнаю свою дружину: завжди думає про інших. А я при ній лише бухгалтер, такий собі хлоп, що має бути заточений лише на збільшення коефіцієнту корисної дії. Ось тому деякі диваки вважають, що можуть зливати на мене всіляке лайно. Жодному з тих, хто полює на ключову інформацію, не спаде на думку поцікавитися в Баррі Діфлоріо. І ось іще чого моя друга половинка, схоже, не знає: Аргентина й досі в епіцентрі цього самого лайна.

У стародавніх єгиптян баламутів та підбурювачів роздягали догола, ставили рачки і поливали сечею суки, а потім спускали на них псів, які, приймаючи їх за сук, трахали в зад. А от із шахом[320] вийшло ще гірше. І на четвертий день лютого лайно потрапило у вентилятор. Мені зателефонував Роджер Теру. Білл Адлер був, у найліпшому разі, посереднім агентом, а ось Роджер — справжній ас, може, найкращий з тих, що мала Америка. Один мій знайомий у Вашингтоні, який знав Роджера і мене, запитав, чи бажаю я ознайомитися з доповіддю Теру про Іран. Теру повідомив дещо, докорінно відмінне від того, що Контора доповідала президентові Картеру. Він був безпосередньо там, у самій гущі подій, і стверджував, що все це схоже на Кубу тисяча дев'ятсот п'ятдесят дев'ятого року, тільки гірше, — бо замішане на релігії.

Розумію, чому така доповідь здалася Картеру, та й не тільки йому, повною нісенітницею. Яка релігія? Революція — це ліберали, гіпі, комуняки, всіляке лайно на кшталт Баадера-Майнгофа[321], а ви тут розводитеся про релігію як рушійний фактор? Та побійтеся Бога, за вікном тисяча дев'ятсот сімдесят, хай йому грець, дев'ятий рік. Половина тих Саудівських та іранських дітлахів жила й навчалася в Парижі, носила обтислі джинси і трахалася в дупу більше за пересічного американського гомика, — то як там могла підняти голову релігія? І тут Роджера Теру викрали.

Повелися з ним, м'яко кажучи, не надто лагідно. Відразу звинуватили у зв'язках із ЦРУ, влаштували сфальсифікований процес, винесли вирок, засудивши до смертної кари менше ніж за місяць. Хвала, мабуть, Ісусові, чи Аллаху, що Роджер знав напам'ять Коран. Коли мені зрештою вдалося з ним поговорити, він розповів: «Баррі, я зажадав зустрічі з їхнім довбаним муллою. Коли той мудило таки з'явився — а зробив він це, повір, не відразу, — я сказав: послухай, можеш прочитати свою священну книгу справа наліво і зліва направо і зробити це ще раз, та ніде не знайдеш там ані слова про правомірність таких діянь. А роблячи так, ти йдеш проти волі Аллаха і його пророка». І Роджера відпустили. Та навіть з огляду на все це два дні тому Вашингтон здивовано звів брови. І було від чого: як щось може бути аж таким несподіваним і неминучим водночас?

Не думаю, що Клер читала щось про Аргентину. Мабуть, ліпше поки що цю тему не чіпати, тим паче що я певен: її друзів поточні події особливо не торкнулися. Чи вона нудьгуватиме хоча б за нашим будинком? Безумовно, Клер багато в нього вклала, але така вже вона є. Навіть зупиняючись на кілька днів у готелі, неодмінно щось у ньому переробляє, облаштовує під себе. Я намагаюся визначити, за чим, крім курки джерк, сумуватиму я. Чорт його забирай, Баррі Діфлоріо, минуло якихось три роки, а ти вже звучиш так лірично, ніби відвідував цей заповідний острів не інакше як на «Човні кохання»[322]. Може, мені їй сказати? Що жоден з тамтешніх поетів, яких вона свого часу, починаючи з 1977 року, запрошувала на вечерю, нині не на слуху. Як і танцівниця або отой білявий гомосексуал Умберто, якого вона

вважала чарівним комуністом. Перед моїм внутрішнім поглядом він так і лишається весь у білому, яким, власне, і лишався до самого кінця.

Коли сімдесят восьмого року в багатоповерхівці Буенос-Айреса вибухнула бомба, я на секунду подумав, що це — робота де лас Касаса. Але нині він знову тут, на Ямайці, ймовірно з тим, щоб завершити розпочате в 1976-му (один Бог знає, що це може бути). Мені відомо, що чіпати його не можна. Гірше тільки те, що це відомо і йому. Тим часом мене ніхто не замінює, хоча хтось однозначно замінює Луїса. За моїми відомостями, кілька днів тому цей «хтось» навіть мав тут приземлитися. Його ім'я мені невідоме, і вже й не знаю, чи це зумисні дії спецслужби, чи недогляд агенції. В кожному разі, хтось вважає, що згортати книжку під назвою «Ямайка» поки передчасно. З цією країною і цим народом наперед нічого не відомо. Часом враження таке, ніби йдеться про Філіппіни.

Я, як і раніше, хочу знати, хто писав ту кляту доповідь, хто її візував і наскільки м'якотілим є цей президент, якщо він покірно ковтає все це лайно. «Не в революційній і навіть не в передреволюційній ситуації...» Боже ж ти мій! І ось три дні тому повстанці нарешті зім'яли війська шаха, й усі лише приголомшено на це витріщаються. Всі, крім Роджера Теру.

Я оглядаю офіс, куди більше вже не повернуся, і міркую, яку дрібку інформації мені таки можна розкрити дружині. Умберто поранить її найсильніше. Вона вже кілька тижнів намагається до нього додзвонитися і впевнена, що або вони вибралися звідти, або ж вона неправильно записала номер телефона. В якийсь момент Клер навіть спитала, а чи не спеціально їй надиктували не той номер, і я не знав, як на це відповісти. Найдивніше те, що коли вона цікавиться ним в інших своїх знайомих, вони всі як один мовчать. Наче їм справді нема чого сказати. Навіть Фіґейроси, що живуть усього на п'ять поверхів нижче. Вони якщо й не знають, що з ним сталося конкретно, то, принаймні мають знати, що щось таки сталося.

Політику формують політики. Над цим я розмірковую весь тиждень. А ще — про Вілла Адлера. Два дні тому він знову мені телефонував (кумедний збіг, бо того ж дня дзвонив і Луїс). Адлер, зокрема, страшенно обурювався тим, що його таки випхали з Великої Британії.

— Та ну, Віллє. Хай би яким дрібним не був хер у Америки, ці англійчики навіть через Атлантику дотягнуться його посмоктати.

— Влучно сказано. Я знав, що час проти мене, але таки сподівався...

— Погана форма, навіть як для екс-агента.

— Не «екс», а звільненого.

— Хоч круть-верть, хоч верть-круть. Як там Сантьяго?

— Я чув, улітку там сонячно. Справді, Діфлоріо. Бжезинський не вважав би цю розмову навіть наполовину такою цікавою, як Кіссинджер.

— Може, й ні, але ти ж чув? Ми скорочуємо витрати скрізь, де тільки можна. Всі, хто чекає, що з їхніх телефонів знімуть прослуховування, в глухій дупі. До речі, ця балачка про скорочення витрат — як...

— ...як та зламана платівка, яку ти все не можеш полагодити?

— Дражлива на дотик.

— Як-не-як, лютий, трясця йому, надворі, якщо ти ще не звернув увагу. Всі дражливі.

— Чого ти хочеш, Адлере?

— Звідки ти взяв, що я чогось хочу?

— О, то ти, солоденький, дзвониш, бо тобі самотньо?

— Ніколи не зустрічав у нашій професії людини, яка б відчувала себе інакше. Хоча, знову ж таки, Діфлоріо, ти ж...

— Бухгалтер. Але знаєш, якщо ми хочемо стати друзями, то тобі справді треба перестати називати мене...

— Бухгалтером?

— Ні. Діфлоріо.

— Не підлизуйся, Діфлоріо, тобі це не пасує.

— Якби ти знав, що мені пасує, ти б називав мене Баром, або Баррі, або Бернардом, як моя теща. Тож іще раз: чим можу бути тобі корисним?

— Ти чув усі ті дурниці щодо Ірану?

— Що, дискотека накрилася?

— Просто тягне побазікати.

— Хочеш поплескати язиками?.. Я он чув, що Джон Беррон пише продовження свого роману про КДБ.

— Все може бути. Бачить Бог, ми повинні винюхувати всіх їхніх «кротів».

— І зрадників, що їх підтримують.

— Хто б це міг бути? Вілл у його книжці? Про себе я читав, що я п’янчуга і бабій, та ще постійно без цента в кишені.

— То ти читав її?

— Звісно, читав! Дивуюся, що ти сприймаєш цього ніби-агента так серйозно.

— Його книжка щонайменше така ж цікава, як твоя.

— Та пішов ти! У нас тут інша історія для книжки на підході, між іншим.

— Ну, так, звісно. У тебе є ще принаймні тисяча життів, щоб її перекрутити. До речі, а як там твій друзяка Чопоров?

— Хто?

— От спритник. Дуже майстерно. Хай тобі чорт, Адлере, навіть «Дейлі мейл» знає, що ти спілкуєшся з Чопоровим.

— Не знаю, про кого...

— Чопоров Едгар Анатолійович, інформагенція «Новості» в Лондоні. Він із КДБ. Ну, вперед. Зроби здивований вираз обличчя. Тільки май на увазі, на мене це не подіє, бо твого обличчя я ніяк не побачу.

— Чопоров не з КДБ.

— А я ношу жіночу білизну, а не труси. Ти з ним у контакті щонайменше з сімдесят четвертого року.

— У «Новостях» я нікого не знаю.

— Дорогий мій Віллє, ти б хоч брехав краще. Спочатку ти кажеш, що його не знаєш, а потім, що він — не з КДБ. Може, зробимо паузу, щоб ти зібрався з думками? Якщо ти не знав, що Чопоров кадебіст, то ти або дуже дурний, або вкрай легковірний. А може, просто хочеш грошей. Скільки тобі підкинула кубинська розвідка? Мільйон?

— Мільйон? Ти не знаєш Кубу.

— Один ти в нас усе знаєш. То чого тобі, в біса, треба?

— Інформацію.

— Інформацію? Знайдений скарб? Що й по чім? Ти ж із такими словами звернувся до КДБ, коли намагався їм продатися?

— Я не прошу інформації, йолопе, я її даю. Дещо з неї може стосуватися навіть тебе, сраного випускника Єлю.

— Гей, не стріляй у мене, бо й сам пливеш із флоридської Такоми. І що б ти мені не втюхував, я це ні за що не куплю. А розмова наша, між іншим, записується.

— Ми це вже встановили.

— Не турбуйся, все це потім буде використане як доказ.

— Коли я надумаю здатися?

— Коли ми, на хер, самі тебе зловимо.

— Вам, бухгалтерам, навіть бзда не спіймати.

— Ну і що? І це слова керівника операції, схопленого під час спроби встановити в посольстві прослуховування о п’ятій ранку.

— Ти, до речі, знаєш, що фігуруєш у «Книжці жахів»?

— Якій ще «Книжці жахів»?

— Не певен, що в неї саме така назва, якщо вона є взагалі. Присягаюся, моє найбільше розчарування в житті — це те, що я видав свою книжку до того, як спливло все це лайно.

— Не знаю, про що ти. Та одного дня ми твій витік нейтралізуємо.

— Якось одного дня?

— Раніше, ніж ти думаєш. Якась у нас нудотно довга розмова виходить. Ти впевнений, що потягнеш її по грошах? Мені час зачиняти крамничку, Віллє.

— О, так, тобі ж іще треба пакуватися, прощатися. Чудово. Бідний президент Форд! Він входив до комісії Воррена[323], а так і не дізнався, що ми йому про це дещо не договорили.

— Це ти про що?

— Та все про «Книжку жахів». Хто їй дав цю назву? Тебе б це вразило.

— Анітрохи. Іноді, Адлере, я просто дивуюся: адже ти зі мною, власне, розмовляєш ні про що. Ми з тобою як дві дівчини, і ти говориш із таким розрахунком, щоб тебе обов’язково підслухав хлопець. Ти вже он скільки років поза Конторою, а поводишся, мов ті диваки, які втовкмачили собі в голову, нібито їх викрали інопланетяни, щоб вставити їм у дупу свій інопланетний фалос. ’Споди!

— Може, це й не зовсім книжка. А швидше досьє.

— Досьє? У ЦРУ? У ЦРУ досьє є, і не одне, та ще й під грифом «Цілком таємно». Як ти взагалі примудрився туди пробратися?

— Не ображай мої розумові здібності, Діфлоріо.

— Та що там, у сраку, ображати?

— Я маю на увазі досьє, складене Шлезинґером для Кіссинджера; ту саму доповідь, яку він надав Фордові на Різдво сімдесят четвертого року.

— І він каже мені про сімдесят четвертий рік! Друзяко, не хотілося б перебивати тебе, але президент у нас давно вже змінився, та й нинішній довго не протримається, якщо все складатиметься так само погано. Іран підриває всю світову пресу, а бідолаха Вільям Адлер, бачте, тільки тепер показує те, чим ми обісралися в далекому сімдесят четвертому.

— Кіссинджер представив прикрашену версію реально соковитого матеріалу. Оригінальне досьє Шлезинґера все ще плаває десь там у кулуарах, і я чув, у ньому є унікальні факти.

— Ти вже чув мою думку про всі твої думки, Адлере. У тебе що, дефіцит письменницького матеріалу, друзяко?

— Ти — сміттяр, Діфлоріо. І єдина причина твоєї незацікавленості полягає в тому, що до зацікавленості ти так і не доріс. У невеликій службовій записці Шлезинґера є все; все, що пересічний американець вважав би за чудову начинку для шпигунських романів. Підрив останніх акцій Тома Гайдена[324]. Кого і як трахає Білл Косбі[325]. Контроль розуму за допомогою ЛСД. Повсюдні вбивства, та хоч би й Лумумби в Конго. Море компромату на твого друзяку Мобуту...

— Поправка: це друзяка Френка.

— Ну, ви з ним та Ларрі Девліном усі один на одного схожі, латиноси-африкоси... А ще — число замахів на Кастро, ініційованих самим Боббі Кеннеді...

— А ти вже чув, що Гавіланда виштовхують на пенсію?

— Кого?

— Гавіланда. Того самого, що тренував тебе і мене. Хоча я ґеть забув: ти ж сам себе тренував.

— Ти ж розумієш: якщо ці матеріали дійдуть до американської ґромадськості або хоча б до Картера, то Конторі кінець? Твоя робота, на хер, піде прахом.

— Присягаюся, часом я не можу розібрати: ти дійсно кінчений ідіот чи тільки прикидаєшся, як у телевізорі? В якому світі ти живеш, Адлере? Ти той самий унікальний агент, який не до кінця розуміє, що відбувається на цій сраній планеті. Ти думаєш, твої друзяки з КДБ здійснюють якусь ґуманітарну місію? Так ти думаєш?

— Я екс-агент, пам’ятай це. І моїх думок ти не знаєш.

— О, та все я знаю. Оригінальність — не те, що можна поставити тобі в заслугу.

— Я так і знав, що на «Книжку жахів» тобі насрати. Знаєш, ти найгірший з усієї вашої зґраї. Одна річ, якби ти хоч схвалював те, що робить твій уряд, — але ж тобі й це байдуже. Головне — визначте ліміт часу й оплатіть чек.

— Мені подобається, як ти тішиш себе ілюзією, ніби розкусив мене. Це один з твоїх найгірших недоліків, Адлере: ти переконаний, що вмієш читати людей, хоча нічого ти, в сраку, не вмієш.

— Що, справді?

— Так, справді. А знаєш чому? Бо в усіх твоїх балачках про цю «Книжку жахів», в усій твоїй спробі втюхати мені, що мій уряд займається всякими дурницями, в усіх твоїх марних намаганнях розпалити в мені хоч якусь

зацікавленість — в усьому цьому тобі жодного разу не спало на думку, що причиною моєї незацікавленості може бути те, що всю цю маячню написав я.

— Що?! Що ти сказав? Ти що мене, на хер, розігруєш?

— Я хоч віддалено схожий на того, хто тебе розігрує? Так, трясця тобі, всі ці матеріали написав скромний бухгалтер. Ти що, серйозно вважаєш, що секретар оборонного відомства став би марнувати час, пишучи те лайно? Знаєш, спочатку мене якось зачіпало, що я не згадуюся у твоїй книжці жодного разу. А потім я зрозумів, що ти справді й гадки не маєш, чим я займаюся, правда ж? І гадки, бля, не маєш. Бо якби ти її мав, то не марнував би на фіґ мого часу протягом цих шести з половиною хвилин. Ти ж зараз випав зі свого гамака, тож, поки сидиш на підлозі, дякуй своєму комуняцькому богу, що не мене, трясця тобі, відрядили за тобою полювати. До речі, кавоварка в тебе нікудишня, а вид з вікон твоїх нових апартаментів — просто гівняний. Скажи Фіделеві, що тобі потрібна квартира з видом на океан.

Звичайно ж, негідник кинув трубку і передзвонювати не став. Підозрюю, що більше він мені не зателефонує ніколи.

У сраку цей стіл. У сраку цей офіс. У сраку цю країну. У сраку весь цей рік, що почався. Піду я ліпше додому.

Папа Ло

икрасти Міка Джаґґера і зробити на цьому два мільйони.

Ми з Тоні Паваротті їдемо в машині, вгору-вниз дорогою, що в’ється й повертає як річка, підступаючи мало не впритул до вітряного хвилястого моря. Джосі Вейлз не прийшов. Ідемо вздовж узбіччя на «Форд Кортині». Крутий поворот вліво, потім різко вправо — і хвиля, вдаряючись об камінь, бризкає піною прямо на лобове скло. Ось як близько дорога підходить до моря, ось як з морем зближуємося ми, — а Паваротті кермує й кермує, холоднокровніше за саму матір холоднокровності.

Тоні Паваротті зі своїм носом, як у Паваротті. Я не пам’ятаю ні батька його, ні матері, ні того, як він ріс, ні тих речей, що зазвичай витворяють хлопці, коли дорослішають, ні сварок, які вони затівають між собою. Він як той товариш-друзяка з кіно — погаааааааааний такий hombre, що виник приблизно посередині фільму, та далі вже йде пліч-о-пліч і говорить про те про се, ніби тут весь час тільки його й чекали. Тоні Паваротті просто є, і перш ніж його покликати, слід добре помізкувати, що тобі від нього треба, а також чи треба тобі це взагалі. І він ляже й чекатиме, на підвіконні якогось старого будинку або на дереві, що на верхівці пагорба, або на купах сміття в Ґарбиджлендсі, або за якими-небудь дверима, чекатиме всю ніч — поки не стане абсолютною тінню і не зніме твого ворога пострілом з

відстані трьохсот футів. Він працює на Джосі Вейлза, але навіть Джосі не може утримувати його при собі постійно, хоча багато нині людей тримаються при Джосі постійно. Ми мовчимо. Коли я вдома, то лишаюся всередині будинку, а коли йду, то виходжу за межі країни. До його дому я не йду ніколи. Але Тоні Паваротті з тих, хто служить усім і нікому, — і сьогодні весь день він працює на мене, вмостившись на лівому водійському сидінні та їдучи вузькою дорогою, надто близько від такого сердитого моря.

Знайте: тюрма для людини з гето — університет. Неволя треться об неволю. Вавилон прийшов по мене два роки тому, — два відтоді виповнилося чи ні? Я намагаюсь утримувати в пам'яті, як він тоді зазіхав на мене. У вантажівці дорогою до буцегарні один фараон плюнув мені в обличчя (з новеньких), а коли я сказав: «Вилупку, у тебе харкотиння жуйкою тхне», то другий приклався руків'ям до моєї голови так, що я прийшов до тями аж у тюрмі, як мене облили водою. Обидва фараони померли до тисяча дев'ятсот сімдесят восьмого, — і все завдяки чоловікові, що сидить тепер поруч зі мною: він їх вистежив зразу після того, як я вийшов на волю. Знайте, усі милі та порядні люди: Мама Ло не виростила ще жодного сина, який, ходячи з розправленими плечима, раптом отримав би плювок, як паскудний дворовий пес. Папа Ло такого і таких людей не забуває. Ми згрібаємо їх разом і веземо в кінець Копенгагену, де мешкає лише голота та полощеться в морі лайно багатих, — і вони починають голосити, що в них, бачте, жінка не працює і троє дітей, на що я зауважую: то гірше для них, бо замість татуся вони отримають дохлого вилупка.

Однак, повертаючись до того, як мене відвезли в тюрму. Навіть якщо ти такий гнучкий, що можеш прослизати крізь систему, тобі все ж не вдасться прослизнути крізь залізо. Залізо є залізо, залізо сильніше за лева, а сталь — не гнеться. Ґрати промовляють: «Виходу нема, тож просто угамуйся, сядь, а якщо задумав помандрувати, то постукай собі зсередини по голові й скажи їй вирушати в подорож». Ось, мабуть, чому чоловік там приходить до того, що починає читати книжку, яку інакше читати б не став, а то й писати. Але ґрати кажуть також інше: «Ніхто не може ввійти й перервати цю науку, і, можливо, ця наука — це якась кара у твоїй голові, і тюрма змушує тебе застигнути духом, щоб ти приготувався її вислухати», бо, жентельмени, ніхто — я повторюю, ніхто — не може чогось осягнути, якщо він з самого початку не приготувався слухати.

Автівка налітає на грудку землі, але Тоні Паваротті цього не помічає. Мене підкидає, як жовторотого пасажира. Він — єдиний з відомих мені людей, хто кермує в рукавичках з дірками для пальців і тильним боком долоні. Брунатна шкіра. Сонце рухається швидше, ніж ми добираємося до затоки. Сонце не має бути свідком того, чим займається людина з настанням темряви. Сходить місяць; місяць — хороша компанія, особливо коли він повний, круглий і насичений, ніби піднявся із крові. Ви коли-небудь бачили, як сходить місяць? Я хочу поцікавитися в Тоні Паваротті, але не думаю, що він мені відповість. Таких людей про такі речі питати безглуздо.

Я виймаю з кишені дві сигарети і даю йому одну. Він затискає її губами, я даю йому прикурити. Повз нас миготять палісади, що простягаються біля аеропорту, саме на відрізку до Порт-Рояла, де в «Докторі Ноу»[326] віз чоловіка дорогою Джеймс Бонд. Ми їдемо, поки не дістаємося форту, зведеного ще до того, як сюди на кораблях работорговців прибули такі люди, як я. Під час землетрусу тисяча дев'ятсот сьомого року половина форту

ввійшла в пісок, але якщо їхати швидко, складається таке враження, ніби він зараз збирається з нього повстати. Бачачи гармати в піску, починаєш уявляти, якими ж, напевно, високими й гордими були стіни цього укріплення, коли по них, накульгуючи, походжав адмірал Нельсон[327]. Про Нельсона ми вчили в школі, а разом з ним і про адмірала Родні[328], що врятував Ямайку від французів. Хто ж врятує Ямайку тепер?

Нижче дорогою — всім відомі Порт-Роял і Форт-Чарлз. Тільки мало хто знає, що в прибережних чагарниках заховані ще два форти, один з яких — цей. Я висовую з вікна голову і дивлюся, як на землі останні смуги від сонця стають спочатку жовтогарячими, потім рожевими, і ось уже їх немає, і стає чутно, як дихає море, перекриваючи своїм шумом навіть гудіння двигуна. Ми з Тоні Паваротті прямуємо до форту, який зачаївся між сонцем, що заходить, місяцем, що сходить, і тінню, що зникає. Ми різко звертаємо ліворуч — через колючі чагарі, сильно вдаряючись днищем об грудкувату землю. Я тримаюся за двері, як недосвідчений пасажир. Вибираємося на пагорб, схожий на верхівку гори: зверху йде крутий спуск прямо на берег. Складний шлях донизу, віраж уліво, потім управо, я ледве встигаю відсмикнути руку назад у машину, поки колючі кущі не почали битися об скло (інакше моя рука вже була б уся в крові). Вниз, вниз, вниз. Ще раз вліво, ще раз вправо, потім стрибок — і ми знову котимо праворуч, і я дивуюся, як цей паршивець зберігає такий спокій і, не кажучи й слова, просто крутить кермо, як справжній лідер перегонів. Машина летить униз, здається, без гальм, мене так і під'юджує крикнути «гей!», — і тут ми гальмуємо. Тоні Паваротті уповільнює авто, воно сповзає, і ми вузькою береговою смугою підкочуємо до входу у форт. Воріт тут нема, тому ми просто в'їжджаємо всередину. Звідси Кінгстон здається лише плямою за морем.

Машина зупиняється. Тоні опускає скло й одним махом, стильно, вискакує назовні. Він справа, я зліва, ми обидва одночасно підходимо до багажника. Він вставляє ключ і відмикає його. Якби перший хлоп міг кричати, він би скрикнув від слабкого світла — найяскравішого з того, що вони бачили за останні три години. На те, щоб запхати в багажник цих двох, я витратив усю свою лють. Я б з усім запалом і пристрастю вчинив це з ними давно, років зо два до цього, але тепер у мені вже нічого не лишилося, нічого, тому першого з них я просто витягнув за руки. Коли я підняв його за комір, він був легкий, як пір'їнка. Наручники за спиною липкі від крові, а зап'ястя білі — там, де шкіра має бути чорною. Від нього тхнуло лайном і залізом. Хлопець мимрив щось крізь сльози, його щоки й очі розчервонілися, з носа все текли і текли шмарклі. Те ж саме й у того пацана, якого витяг Тоні Паваротті, — обидва смерділи, та ще й були мокрими від своїх власних сциклин.

Дорогою сюди мене кортіло їх спитати: «Ну що, вилупки, пам'ятаєте ту сцену на березі? Пам'ятаєте, як ви наводили волини на Співака, бо хтось обмахляв вас у вашому сраному „бізнесі" і ви вирішили вибити гроші з нього? Ви не тямили, що він запам'ятає ваші лиця? Ви не тямили, що вже небіжчики — з тієї самої секунди, як навели дула на цю людину? З таким же успіхом ви могли навести дуло на самого Бога!» Мені так кортіло сказати це все їм обом, але тепер, у цьому форту, де за довгі віки полягло стільки іспанців, британців і ямайців, я подумав, що колись теж помру і, може, дуже навіть скоро, і говорити бодай щось перехотілося. А Тоні Паваротті й так ніколи нічого не говорить.

А от ці двоє балакали без угаву. Навіть через затичку можна було розчути слово, фразу чи навіть речення. Люто моргаючи червоними очима, вони вичавлювали з себе сльози. «Благаю, Папо Ло, я тут ні до чого, подивися, я все такий же злидар. Благаю, Папо Ло, Співак же наді мною зглянувся. Благаю, Папо Ло, я знаю тільки про ті перегони, а про нічний напад не знаю нічо'. Папо Ло, благаю, дозволь мені пірнути в море, і я попливу на Кубу, і ніколи вже не вернусь у Джемрок[329]». Але мені це до сраки. Вночі на дім Співака напала якась банда. І ще одна банда — може, та ж сама — підняла на нього волини на пляжі, бо втягла його в аферу з перегонами, до якої він жодним боком. Сам вітер, і той підказує, що це — ті ж самі люди. А інший вітер шепче, що банди ці — різні. Але навіть вимовити це мені не до снаги. Мені вже до сраки. Вони прорубують глибокий рів між мною і Співаком; рубець, що, загоюючись, таки лишає шрам. Ці люди мусять бути покарані вже за те, що витягнули волини, як і за те, що з них стріляли. Диявол, який чекає біля воріт пекла, посортує всіх. Це все, що я думаю сказати оцим двом, але не кажу. Я, Папа Ло, став як Тоні Паваротті. А той уже тягне першого шмаркача крізь чагарі на пляж із чорного піску.

...Весь трюк, весь фокус, уся причина в тому, щоб затягти його назад, — не назавжди, але просто щоб збити першу кісточку доміно. Затягти його для того концерту, — хоча нині тут ідеться вже про куди масштабніші речі. Ширші за змістом та глибші по суті. Хоч про що саме йдеться, я до пуття й не знаю. Ямайко, ти готова для цього? Моя голова повна надій, але разом з тим мені тяжко, мені дуже тяжко; і заспокоює лише те, що на серці в бідного Папи Ло легко ніколи й не було. Те, що має сенс у Англії, не має сенсу тут. Англія — це Англія, Лондон — це Лондон, і коли перебуваєш у такому великому місті, то й мислити починаєш по-великому, і говорити по-великому, і пророкувати про грандіозні події, а коли повертаєшся в Джемдаун, то дивуєшся, чому аж так розбухла твоя голова.

Безліч людей навіть посеред свого страждання добровільно віддають перевагу відомому їм поганому над тим хорошим, про яке вони можуть тільки мріяти, — бо хто ж мріє, крім божевільних та дурнів? Війни іноді припиняються, бо люди забувають, чому воюють; іноді до них уві сні повертаються ті, хто загинув, — але ти не пам'ятаєш їхніх імен, а іноді починаєш бачити, що той, з ким ти борешся, тобі зовсім і не ворог. Глянути хоча б на Шоту Шерифа.

Пляж — суцільний пісок аж до моря. Там він змінюється на камінці, що, перекочуючись і перекидаючись із напливом хвиль, наче потріскують, як жінка-дапі: кхе-ке-ке-ке-ке-ке-ке. Тоні Паваротті волоче хлопа прямо туди, де на пісок набігають хвилі, і штовхає його ззаду під коліна, щоб він упав у «молитовній» позі. Той так і стає. Все швидко й різко, і, не зронивши ні слова, Тоні продовжує свою справу. Кхе-ке-ке-ке-ке-ке-ке. У хлопця в білих шортах спереду жовта пляма, ззаду — коричнева. Тоні Паваротті — в солдатській сорочці кольору морської хвилі, з еполетами та безліччю кишень, і в габардинових штанях, закочених над солдатськими ботами до середини гомілки. Він повільно, обома руками, бере пацана за голову і тримає — майже ніжно, немовби пестить. Хлоп, видно, вирішує, що помилуваний. Він знову починає плакати, нестримно трясучи головою. Тоні знову притримує його голову, наче заспокоює. Кхе-ке-ке-ке-ке-ке-ке — і бух.

Мій хлоп волає в затичку, знесилюється, і я мушу тягнути його на пляж. Вода ще не сягнула його штанів, тож свіжа волога на них засвідчує, що він знову обісцявся. Тоні лишив автівку заведеною, і, можу присягтися, я чую радіо, а можливо, це лише камінці. Кхе-ке-ке-ке-ке-ке-ке. Я волочу пацана просто до мертвого тіла і штовхаю, щоб він упав на коліна. Лишаю на ньому тільки зелені шорти. Притримую його голову, але він все ’дно нею крутить, навіть коли я натискаю на спусковий курок. Бух. Поцілило трохи вбік від скроні, в око. Кхе-ке-ке-ке-ке-ке-ке. Хлоп смикається й падає. Тоні Паваротті вказує на море, а я відповідаю: «Ні, лишаємо їх тут».

Поза хлопців засвідчує, що вони тепер брати не по крові, а по стражданню. А коли ви, як брати, страждаєте разом, то разом здобуваєте й нову мудрість. Скажімо, я здобуваю нову мудрість у той же час, що й Шота Шериф, а коли ми зупиняємося й усвідомлюємо, що ми з ним справді одного розуму, то беремо це усвідомлення в Англію, де переконуємося, що Співак там теж має одну з нами мудрість. Справді, він став мудрішим, у порівнянні з тим, коли управляв своїм розумом власним будинком, де довгий час вороги зустрічалися як друзі, — навіть коли ми билися, як дикі звірі, з усім, що нас оточувало. Люди гадають, усе це примирення — через концерт, чи через те, що білий чоловік від ННП потиснув руку білому чоловікові від ЛПЯ, — але це все одно що рак лікувати мікстуркою. Бо навіть я знав: сам концерт — це ніщо, але при цьому я є той, хто особисто витягнув на сцену Сіаґу[330].

Шота Шериф тоді стояв на сцені, але потім зістрибнув і почав мало не переслідувати Міка Джаґґера, який походжав між глядачами назад-уперед, звертався до їхнього розуму, наганяв ритм і наче й не відчував, що все це місце кишить лихим людом. Він щохвилини шкірився у широкій посмішці. «Давайте викрадемо Міка Джаґґера й потримаєм у себе, поки не стягнемо за нього два мільйони», — повторював Шота Шериф ніби жартома, але потім, спостерігаючи за тим, як Мік Джаґґер пірнає й виринає з натовпу, почав думати про це серйозно. Про розкутого білого молодика, що роздає посмішки, як дитя багатого політикана, і базікає про свою поїздку в Маямі. Шота знай собі підсміюється — ха-ха-ха-ха, — аж поки це не почув Співак і не стрельнув у нього таким поглядом, якому позаздрив би й сам Мойсей у своїх Десяти заповідях. Менше з тим, нехай думають, що він повернувся лише задля того, щоб заспівати пісні про кохання для свого наступного ліричного альбому. Нехай він собі спить, як немовля, поки ми діємо — як месники-перевертні, у дусі Нікодемуса. Бо обговоривши готування до концерту, ми з Шотою Шерифом розмовляти між собою не перестали — і спілкуємося й досі.

Сонце ховається за обрій. Тоні Паваротті веде автівку, а в приймачі грає «Будь ніжним, проведи мене крізь ніч танцем тіні». Цю пісню я знаю. Її любить моя жінка і каже, що співає її якийсь Ґібб. Я запитав, звідки вона знає, а вона мені випалила: «Геть мене за неотесу маєш?» Я розсміявся, бо танцював з тінями і на світанку, і вночі. І навіть посеред дня, бувало, нам доводилося шукати темні закапелки. Чотири дні забрало те, щоб зігнати всіх причетних до того махлярства з кінними перегонами, які підняли волини на Співака. Й одну ніч — щоб замкнути їх у камеру, про яку я, дон над усіма донами, один, напевно, не знав у всьому Копенгагені. Джосі Вейлзові ще доведеться це мені пояснити.

Рано-вранці ми забираємо звідти перших двох, тільки тому, що вони стрибають попереду усіх і найголосніше шумлять. Перший — про те, як голий

дапі в синьому полум’ї шматує його шкіру й довгими акулячими зубами всю ніч поїдає його плоть, затуляючи йому рота, щоб не кричав. Ці дапі ляскають їх усіх по щоках і гамселять в обличчя — і раз, і вдруге, і втретє, і вчетверте. Його очі вологі від правди. Він вказує на свої груди, стверджуючи, що цей дапі ще й гризе йому серце, хоча на грудях — жодного сліду. Другий без угаву верещить, що голову йому проїла змія і вилізла через ліве око, — ось, бачиш дірку? — й указує на те око, ціле, але вибалушене. Всі пустобрешуть про слину диявола на обличчі, коли вони прокидаються. Тих двох неможливо привести до тями, тож ми затикаємо їм роти перкалем і кидаємо в багажник автівки. Коли ми тягнемо їх, вони навіть не пручаються. Ми відвозимо до тієї частини Геллшир-Бічу, що тепер закрита і там висить табличка «Прохід заборонено». Ідуть вони покірно, на власних двох, що мене насторожує. Не подобається мені, коли люди ось так запросто змиряються зі своєю долею, тож я навіть штовхаю того, хто зі змією в голові, і він перечіпається. Але нічого не каже, просто підводиться і йде далі.

Тоні Паваротті кладе першому з них руку на плече, щоб поставити його «в позу», однак вони обидва самі стають на коліна й заплющують очі, шепотячи щось, схоже на молитву. Потім той, що зі змією, розплющує вологі очі й киває — мовляв, роби це прям’ зараз, бо мені вже несила терпіти далі. Тоні Паваротті заходить ззаду і швидкими пострілами вбиває обох. Навіть найгірший бандит і той кричить, прощаючись із життям, як дитина, а ці хлопи були дуже тихі. Цікаво, що ж у їхньому житті таке сталося, що вони готові отак просто померти? Дапі в синьому полум’ї — лайно якесь. Цікаво, що збудить посеред ночі мене?

Коли настає вечір, ми вивозимо ще двох. Час наближається, приходить і втікає, і я знаю, що він, зрештою, залишить мене позаду, — ну й пішов він до дідька. А ось Джосі стосовно себе на таке не погодиться. Він напевно забіжить уперед і скаже: «Глянь, вилупку, я тебе обійшов і тепер б’ю тебе так, як ти бив мене шістдесят шостого». Усю цю роботу він лишив на мене, бо на Співака йому завжди було наплювати. Тепер Джосі зустрічається з Кубинцем, який знову сюди повернувся, дарма що сімдесят шостого весь його динаміт і вибухи так і не забезпечили перемогу ЛПЯ.

Багатьом доведеться постраждати. Багатьом доведеться загинути. Коли Вавилон вдерся до мене і прибрав з дороги, щоб Співака можна було застрелити без моєї спроби втрутитися, то Вавилон заявився і до Шоти Шерифа. Люди з обох боків почали думати, що ми, дони над донами, вже непотрібні. Посадивши разом кота з собакою, неси відро на кров. Вони вирішили: якщо нас усіх — людей з Копенгагену і людей з Восьми Провулків — замкнути в одну буцегарню й викинути ключ, то ми тут неминуче один одного переб’ємо. Що ж, і таке траплялося, і в тюрмі дехто помирав, реально помирав.

З першого дня ми кружляли навколо один одного, як лев і тигр, що застрягли в одних джунглях. Я сидів у камері на сході, а поруч — напоготові віддані люди (тюрма в усякий час повна людьми з гето). Шоту Шерифа тримали на заході, та його теж оточували віддані люди. Обидва ми отримували новини один про одного — як там і що там, і ніхто з нас не засинав без охорони хоча б двох, вірних і недремних, очей. Щоб склепати план, багато часу не знадобилося. Один чоловік з мого боку, діючи самовільно, спробував підрізати одного з людей Шоти. Шота Шериф передав мені вісточку, що

помститься — зріже кого-небудь з моїх. Я надіслав йому вісточку, що не думав на нього нападати, то для чого ж йому нападати на мене? Він повідомив мені, що один з моїх під час прогулянки столовим ножем вирізав на обличчі когось із його людей мітку, схожу за формою на телефонний апарат. Я надіслав повідомлення Шоті Шерифу: мовляв, він має назвати ім'я цієї моєї людини.

Тритоп. Ось що було у зворотному посланні. Коли нас вивели на прогулянку наступного разу, я сам підходжу до Тритопа й кажу:

— Синку, давненько я не перевіряв, підходиш ти для підвищення чи ні. Дайно я гляну на твій ніж.

— Папо, я нікому йо' не даю, — каже він. Але дає.

— Мені тре', щоб ти довів свою відданість, замочивши одного вилупка з ННП, — ка'у я, тримаючи його ножа й перевіряючи, чи добре заточене лезо.

— Папо, — каже він, — та я хоч зара'. У вівторок я поставив одному мітку. Хочеш, я розберуся з Шотою Шерифом?

— Що тебе на це тягне, га? Ні, синку, не тре' цього робити, але затям ось що, — ка'у і штрикаю ножем у йо'о шию, розпорюючи вгору через горло. Потім ще штрикаю три рази збоку, а мої люди стоять навколо стіною. Після цього ми розходимося, лишаючи того малого вилупка, з якого кров цебенить, як з безголового курчати; він лежить і смикається.

Згодом Шота Шериф надсилає мені вісточку, що настав час реально перетерти. Коли кіт із собакою вбивають один одного, єдиний, хто у виграші, це Вавилон. Я беру цей резон і мислю собі далі. Вавилон — це країна, Вавилон — це шитстема, Вавилон — найбільший гнобитель, і — Вавилон тримається на фараонах. Вавилон втомився чекати і тому запроторив до буцегарні головного кота і головного собаку, щоб вони хутенько один одного прикінчили, — але тут, у буцегарні, почалася інша вібрація. Позитивна вібрація.

Після цього ми з Шотою Шерифом весь час граємо в доміно, тоді як Вавилон кружляє зовні, тримаючи для нагляду за нами поліцію. Я чую його резони, він чує мої, і ми обоє народжуємо нові резони. Першим з тюрми виходжу я, а в січні — Шота Шериф. Насамперед він знаходить мене. Тієї ночі, 9 січня 1978 року, мої люди і його люди опустили свої волини, запалили свічки і заспівали: «Ми більше не будемо вчитись війни»[331]. Тієї ж ночі Джейкоб Міллер[332] створив свою нову пісню, назвавши її «Особливий мирний договір»; вона стала справжнім пострілом і дуже швидко злетіла на верхівку гіт-парадів. Позитивна вібрація. Тільки затямте собі, милі та порядні люди: в будь-яку ситуацію людина входить або із цілющим засобом, або ж із волиною. Щось можна вилікувати, а чомусь може зарадити тільки куля.

Ось погляньте, милі та порядні жентельмени, на останні дії Вавилону. П'яте січня, за чотири дні до нашого співу зі свічками. Я відчуваю в собі піднесеність, бо ще тільки початок року, і надто рано відчувати гнітючу втому. Однак банду «Венг-Ґенг» новий рік застав без зброї. У «Венг-Ґенгу» всі дурні, як колоди. Це «дитятко» Пітера Нессера, але контролювати своїх за межами Копенгагену він так і не навчився. Еге ж, вони все ще ворушилися і, як і раніше, не підкорялися таким, як я чи навіть Джосі. Але до кінця

сімдесят сьомого року «Венг-Ґенг» волин уже не мала, бо навіть Пітер Нессер зрозумів, що не слід озброювати людей, яких ти не можеш контролювати. Хтось сказав тим дурням, що якщо «Венг-Ґенг» візьметься викосити людей ННП у Восьми Провулках і ослабить їхній центр, то їхня банда й далі отримуватиме зброю, яку чарівним чином доставлятимуть у стару бухту в Сент-Кетрині.

Цей хтось нібито залишить автівку з багажником, набитим по зав'язку зброєю, а їм треба буде тільки її звідти вийняти й учинити шарварок на території ННП, після чого дула вони можуть забрати собі. Як завжди, «Венг-Ґенг» радитися ні з ким не стала. Ці жевжики почали мислити з розмахом, бо той, хто їх інформував, мав зв'язки в оборонному відомстві. Їм навіть пообіцяли реальну роботу на пристані, пов'язану переважно з охороною, де б вони змогли пускати в хід свої волини.

У Джемдауні ніхто нічого не робить без передоплати, але ця банда погоджується навіть на це. І ось рано-вранці в землі «Венг-Ґенга» приїжджають два армійські санітарні фургони — й забирають чотирнадцять пацанів. Ці два фургони їдуть від Західного Кінгстона на схід, повз Порт-Гендерсон, через міст, минаючи чотири пляжі Портмора, і вгору схилом пагорба. На під'їзді до Ґрін-Бею водій каже їм вийти з фургона і чекати прямо тут. Мовляв, скоро сюди повинна прибути ще одна вантажівка, уже зі зброєю, — і ніхто з них навіть не пригадує, що раніше йшлося про легковик, а не вантажівку. Тож та братва дивиться і чекає. Підходить якийсь армієць і забалакує з головним з них. Вони удвох відходять у чагарі, і раптом інші чують постріл — як на старті перегонів. І тут таке зчинилося!

З кущів повертається той армієць і з відстані починає стріляти. Ще один солдат біжить на хлопців з автоматом, стріляючи на ходу, і в той самий момент з укриття в чагарнику взагалі починає торохтіти кулемет — рататататататата — наче на війні. Один хлоп кидається навтьоки, та його наздоганяє куля ще одного армійця і зносить півчерепа; ще один тікає чагарями, які деруть йому шкіру впродовж усього шляху до моря. П'ятеро вбито, кількох поранено, один чи двоє пірнають у море, де їх рятують рибалки. Решта розпорошується. Потім той армієць з'являється на телебаченні й каже, що ті хлопці опинилися на полігоні під час навчальних стрільб. А міністр у телевізорі та через радіо заявляє: «Серед убитих у Ґрін-Беї святих не було». За три дні до концерту ми виходимо з протестом проти того, що люди в ґето досі їдять і серуть в одному місці. У відповідь фараони з Вавилону чинять розгром у ґето і вбивають трьох, зокрема одну жінку. І той же міністр заявляє: «Якщо цього року загине хоч один полісмен, тих, хто його вбив, відловлюватимуть, як собак».

Багатьом доведеться постраждати. Багатьом доведеться загинути. Перший тиждень у буцегарні Вавилону мене били безперестанку. Ніякої інформації вони з мене не вичавлювали і стукачем не намагалися зробити. Вони просто по черзі били, щоб показати, хто тут справжній господар. Поодинці ніколи не приходили — після того першого разу, коли до мене завітав один герой, якому я завалив по яйцях так, що ті влетіли в його мозок. Відтоді вони вже заявлялися по двоє, по троє, а то й по четверо. Немов змагалися між собою: від кого я завию першим, той і виграв. Імена перших трьох я дізнався — Вотсон, Ґрант і Невіс. Вони прийшли крадькома, пізно вночі, але ж я почув, як дзенькнули відчиняючись двері. Заходять вони — і гайда мене молотити кийками. «Це тобі за Родерика, — сказав один. — І за його вдову». «Якщо

пришиєте мене, то знайте: хтось із вами за мене поквитається», — сказав я їм і виплюнув кутній зуб (він у мене все ’дно був зіпсутий). Після цього фараони приходили до мене мало не щоночі, цілий тиждень, і завжди найбільшим гадом виявлявся хтось із тієї трійці.

Останньої ночі явилося четверо: двоє пригасли моє обличчя до підлоги, що смерділа моїми власними сцяками. У згорнутий рушник вони поклали брусок мила і по черзі лупили мене, приспівуючи: «Раз, і два, і три, й чотири! І навіщо тебе вчили?» Мене це лайно почало втомлювати, тож я сказав: «Ґранте й Невісе, відваліть від мене, поки я не розійшовся». Вони спершу були вражені, що я ’наю їхні імена, а потім розлютилися ще дужче. За два дні обидва попросили кількаденний відгул. Ґрантова дружина, схоже, повністю втратила ліве око, а в Невісового сина зламані рука й нога. Невіс прийшов до мене в камеру зі словами, що вб’є мене власноруч. А я йому сказав, що його сина мені дуже шкода, але турбуватися йому слід не про нього, а про тринадцятирічну дочку, а точніше про її дівочу пліву, яку може порвати не той, хто треба. Завжди смішно бачити, як чорний чоловік стає білим. Коли мене нарешті випустили в загальну зону, де вже чекали мої люди, ті зустріли мене похмурим мовчанням. Я подумав був, що це через новини про Невісового сина (мовляв, це вже занадто) або ж що вони так засвідчують мені реальну повагу. А тоді я вихопив у одного з них газету — і на першій сторінці побачив Співака.

Вечір. Ми з Паваротті запізнюємося. Годинника я не маю, але дуже добре орієнтуюся в часі. Я вмів це робити ще змалечку. Плюс дід навчив мене визначати час — як колонець. Хоча він мені не дід, дідів у гето не має ніхто. Він просто старий, якому пощастило стати єдиним, хто дожив до старості. Пригадую, він весь час наспівував пісню колонця: «Раз, два, три, чотири, йде колонець. Раз, два, три, чотири, йде колонець. Раз, два, три, чотири, йде колонець із латунним ланцюжком на животі — дамбам. А запитай його про час — на сонце гляне він, і латунним ланцюжком заграє — бам, бам-бам, бам-бам»[333].

Паваротті незворушно глянув на мене — я й не помітив, що співаю вголос. Уже вечір, десь пів на восьму, і ми їдемо вздовж моря, тож ніщо не затуляє захід сонця. Тоні Паваротті їде повільно, а я його й не підганяю, і простір салону заповнює диско-музика, бо інакше нам довелося б заповнювати її своїми голосами. Спочатку музика здається мені дещо підарською, але слова поступово проникають. А й справді — танець тіні. Щойно гасне світло, ми починаємо свій танець тіні. Бо те, що зроблено в темряві, назад до світла повернутися не може.

Ми мирно їдемо вздовж моря, а я пригадую другий концерт за мир — той, що затівався в Англії. Бо тисяча дев’ятсот сімдесят сьомого була тільки війна. Концерт закликав до єдиної любові, і ми брали по два долари за «сектор згуртованості», по п’ять за «сектор любові» і по вісім за «сектор миру» — на випадок, якщо на концерт надумають прийти обпечені на сонці білі чоловіки та жінки, яким на це вистачить сміливості (хоча ми розуміли, що цього ніколи не станеться). Обпечений білий мен не хоче миру — він хоче, щоб Ямайка стала п’ятдесят першим штатом США; чорт, він би ще більше волів, щоб вона стала просто колонією.

Концерт ми проводимо, бо байдуже — «зелений» ти чи «жовтогарячий», але в нас досі є місця, де навіть нужників немає, а наші діти виживають — під

палицями, камінням і кулями — лише для того, щоб потім померти від ковтка брудної води. Концерт ми проводимо, бо кожен третій тут не має роботи, і не тільки в гето. Концерт ми проводимо, бо Вавилон уже геть нас замучив.

Співак повернувся, але видно, що він змінився. Якщо раніше він кидався обійматися ще навіть не глянувши на тебе, то тепер він секунду-другу чекає й киває головою або мовчки усміхається, тримаючись за підборіддя. Раніше він закінчував твою фразу, а тепер чекає, поки її закінчиш ти, і, нічого не кажучи, дивиться прямо крізь тебе. Та зрозумій же ти: я не маю нічого спільного з 3 грудня 1976 року, — але я знаю, що він тепер спить з одним розплющеним оком.

Ми з Тоні Паваротті віддаляємося від моря і повертаємо до Каналу Мак-Ґрегора.

Концерт. Сімдесят шостого року я на Концерт за мир не потрапив. Зате війну після нього і побачив, і відчув сповна. А ось на концерті 22 квітня я був. Навіть більше — стояв на сцені. Дивився, як Сіаґа та Менлі утворюють руками над головою Співака «купол». Люди завжди вишукують знаки й чудеса, хоча знаки не означають нічого, а в чудесах немає нічого чудесного. Однак чоловік, якого я не забуду ніколи, — це Тош. Спочатку мені здавалося, що він чхати хотів на цей наш концерт. Чоловік мав просто талант морочити голову, та зрештою я його розкусив. Та навіть коли розкусив і вирішив, що між нами налагодилося порозуміння, він все ’дно поводився як трохи причмелений, — може, тому, що, на відміну від інших двох учасників гурту, більше знався з Вавилоном, особливо з вавилонською поліцією. Всього за місяць до повернення Співака, Тоша в аеропорту затримав митник і дуже довго його там тримав. І ось що цей офіцер прошепотів йому на вухо: «Я шукаю лише привід, щоб пришити тобі розстрільну статтю». Я не дуже й хотів залучати Тоша, бо такі люди не чутливі до позитивних вібрацій. Це Співак хотів його участі й переконав його приїхати. Я в сімейні справи свого носа не пхаю. Минув уже майже місяць, а я Тоша згадую й досі. Він став тим, завдяки кому ту подію запам’ятають назавжди. Перед самісіньким виступом він сказав, що грати на цьому бомбоклатському концерті не буде; бо кожен, хто до нього причетний, все одно до його кінця не доживе. І от спекотного вечора він виходить на сцену — весь у чорному з голови до п’ят, мов якийсь чинуша чи пов’язаний із ЦРУ раста. І перше, що робить, це вимагає від оператора вимкнути бомбоклатську камеру. «Чи володіє слово „звук“ силою, здатною зламати бар’єри гноблення, побороти беззаконня й утвердити рівність? Нині ви маєте систему, або шитстему, що складалася і керувала цією країною дуже довго, протягом століть. Ось уже чотири сотні років ви живете за вказівкою господарів, і чорні відчувають свою неповноцінність, а брунатні та білі — свою перевагу, і вони правлять у цій маленькій чорній країні, як їм заманеться, дуже, дуже довго. Але ось прийшов я — із Землетрусом, Блискавкою та Громом, щоб зламати ці бар’єри гноблення, побороти беззаконня й утвердити рівність між смиренними чорними людьми!»

Я закляк, оглушений цією промовою, як мале хлопчисько. Навіть з растаманською вібрацією, якою наскрізь просякла моя голова, я ніколи не замислювався над долею чорних, навіть коли проїжджав повз іще уцілілі плантації. Останнім, що сказав Тош, було: «Якщо ви хочете податися на небеса — справа ваша, а я затримаюся тут на мільярд років». А потім по сцені п’яним цапом почав стрибати Мік Джаґґер, вдаючи з себе бозна яке цабе.

Ми з Тоні Паваротті їдемо вниз дорогою. На скільки хвилин ми вже запізнюємося? Я почуваюся так, ніби задрімав, а коли прокинувся, літак усе ще був у повітрі. Тоні Паваротті не говорить ні слова.

— Ми вже повернули до Каналу Мак-Ґрегора?

Він, пригадую, кивнув. Либонь я просто втомився. Встановлювати справедливість — тяжка праця. Тяжча, ніж чинити злочин. Від Каналу Мак-Ґрегора завжди несе лайном — через фабричні відходи. Проте тут живуть люди, і два дні тому я надіслав їм повідомлення, що до нашого приїзду їм лучче злиняти. А потім, коли ми поїдемо, вони зможуть повернутися.

Поліція нікого з тих вилупків шукати й не збиралася, а ось я — так. Два роки я дивився і чекав. Дивився, як вони розповзаються по норах, як гади, і чекав, коли повернеться Співак, щоб узятися за них по-справжньому. Один з них сховався в Джунглях, і в цьому винувата його мати. Чорт би забрав їх і їхню материнську любов. Скільки ж убивць жінок перед смертю згадують День матері! Тож матуся понад рік ховала свого синочка в шафі, і сама з ним мучилася. Звали його Легґо Біст, і він сидів там навпочіпки понад рік — серед хлібних крихт, тарганів, сиру і мишей. Вилазив ті'ки ночами, ніби справжнє його ім'я — граф Дракула. Малий вилупок так і не втямив, що як хочеш сховатися на виду, то не будь дурнем і скажи матері купити тобі кокаїну На нього мене вивів Джосі.

Сьома сорок п'ять ранку. Вавилон ще спить — як завжди, коли діло доходить до справедливості. Я посилаю звісточку, що тим малим гаденям пора зайнятися. От пришелепок. Я посилаю двох, щоб його витягли з шафи й доставили до мене разом з матір'ю. Чую, як мати кричить: «Там ніко'о нема!», хоча її ніхто ні про що не питає. Господи Боже, жінки такі дурні, їх приводять до мене, до воріт. Вилупок моргає від надміру сонячного світла, а шкіра його аж побіліла від голови до п'ят. Я не хочу осквернити свою оселю їхньою присутністю, тож сам виходжу на дорогу. Мати волає: «Не чіпайте мого хлопчика, не чіпайте мого хлопчика!» Але я не маю чого їй сказати. Натомість я хочу, щоб її виблядок зрозумів, що він заслужив і як заплатить. Рік, проведений у шафі, загальмував його ріст. Він — самі кістки та шкіра, і зиркає на мене поглядом вертким, як у ящірки, а потім ховає очі в землю. І це нещастя кличуть Легґо Віст? Я розглядаю його сітчасту майку й обрізані аж під сраку джинсові шорти, бачу коросту на його правому плечі. Легґо Віст знову дивиться на мене; я вбираю його всього, потім стискаю кулак — і різко б'ю по обличчю його матір.

Вона відсахується, він репетує. Я хапаю її спереду за сукню, щоб вона не відхилялася надто далеко, а потім знову луплю її прямо в лице: раз, два, три. Її губа лопається, як помідор, а ноги підкошуються, і я даю їй опуститися на дорогу. Я складаю пальці докупи і починаю хлистати її по щоках: спочатку по правій, потім по лівій, потім знову по правій, по лівій. Легґо Віст волає до матері, і тоді я вказую пальцем — і мій помічник руків'ям волини лупить його по яйцях. Сходяться люди. Хай дивляться. Хай запам'ятають, як Папа Ло наводить дисципліну. Я знову роздаю їй ляпаси — по лівій, по правій, по лівій. Баба кричить: «Папо, прояви милосердя!», і тоді я цю суку відпускаю, підходжу до свого помічника і беру в нього волину. А потім знову йду прямо до тієї баби, підставляю їй цівку до лоба й кажу: «Милосердя хочеш? Що ж, хер тобі в

сраку, я покажу тобі милосердя. Покажу милосердя — ціною покари». Баба перелякано відсахується від мене. Я підходжу до неї і двічі копаю ногою. Потім хапаю за руку й тягну на спині всю дорогу аж до самого її двору, а натовп суне за нами. Той гівнюк кричить і голосить над матір'ю. Вона не ворушиться, і я наказую якійсь жінці принести відро води. Та зникає і швидко повертається. Я виливаю воду бабі на голову, вона трясе головою, кашляє, а тоді знову береться завивати. Я хапаю її за волосся і піднімаю голову — щоб вона бачила моє обличчя.

— Маєш півгодини, щоб 'відси піти, ясно? І щоб я ніколи тебе більше не бачив і не чув, щоб і запаху твого тут не було, ясно? Побачу — вб'ю тебе, і брата твого, і матір, і батька, і решту твоїх дітей, ясно? Тридцять хвилин — і геть з моєї території, а ні, то змушу тебе дивитися, як здихає твій виблядок.

Потім я повертаюся до юрми роззяв:

— А ви слухайте. Якщо хтось із вас їй бодай чимось поможе, бодай заговорить з цією сукою — побачите, як швидко я пошлю вас разом з вашим барахлом слідом.

Того дристуна я саджаю в камеру разом з іншими, хто стріляв у Співака. Один з них уже геть з глузду з'їхав, балакає сам до себе, пудить у штани і каже, що в його голові звучить радіо, яке не вірить, що він помер. Він не вгаває день і ніч, а вранці розказує, що голий дапі в синьому полум'ї акулячими зубами всю ніч пожирав його плоть і затуляв рота, щоб він не міг кричати. А коли нажерся, то роззявив рота й облизав йому лице своєю слиною, густою, як желе. Я йому ка'у: «Вилупку, ти хоча б тямиш, через що твоє життя от-от урветься?» А він ті'ки: «Джа живий, Джа живий, Джа живий».

О третій дня я ка'у людям винести з будинку його матері весь мотлох і спалити прям' серед вулиці. Леґґо Біст у камері голосить, і молить, і виє, розказуючи при цьому, що йо'о найняв Джосі Вейлз, а білий, який учив їх стріляти, був із ЦРУ. Той цереушник носить коричневі штани і темні окуляри, навіть уночі, і тренуватися він водить людей на узгір'ї в Сент-Мері, — «це має бути Сент-Мері, бо ми йдемо на схід і вгору на пагорби, і він показує нам, як заряджати і наводити М16 і М9... Дуло рушниці має бути спрямоване в безпечному напрямку Зводимо затвор і відкриваємо курок, ні, відкриваєте затвор і зводите курок. Переводите рукоятку перезаряджання в переднє положення. Ставите у запобіжник — ні, ставите на запобіжник. Перевіряєте, чи порожній набійник. Вставляєте магазин, штовхаючи його вгору, поки заскочка його не зафіксує. Тиснете на нижню частину магазина, щоб переконатися, що він надійно зафіксований. Натискаєте зверху, щоб звести курок. Тиснете на досилач патрона, щоб переконатися, що курок зведений і замкнений... Чоловік з голосом Спіді Гонзалеса[334] показував нам, як поводитися із С-4, ясно? Мнеш її, як шматок замазки, ось так. Потім встромляєш у неї дріт, капсуль, з'єднуєш, закладаєш, відмотуєш довгий дріт, клацаєш — і бум, hombre. А що мені дають кокаїн і героїн, то я від нього хочу вбивати людей і трахати жінок, чоловіків, собак, — але від героїну не стоїть, навіть якщо так хочеться трахатися, що аж яйця зводить. Якоїсь ночі нас замикають у тісній кімнаті, і ми там впріваємо, бо, як він каже, „ви, йобані Ямайці, не маєте ні волі, ні душі, ні самовідданості, і ви — ніхто проти болівійців чи йобаних парагвайців, які

за два йобані тижні навчаються значно краще, ніж ви, чорносракі, — за два роки". А ямаєць, що прилетів на третьому тижні з Вілмінгтона з двома великими камуфляжними сумками, торкає білого за плече і каже: „Стій, партнере, давай, бра; легше, ми тут революцію робимо", і відходить із Джосі та Спіді Гонзалесом, який говорить англійською ті'ки коли хоче показати, що й досі розлючений за Свинячу затоку Джосі з ним балакає іспанською. Еге ж, він може іспанською, я чув на власні вуха. Не вірте його словам, ми всі чули. І ось ми вже місяць як тренуємося, вдень і вночі, в солдатській формі, і якоїсь ночі Джосі заходить до кімнати і просто стріляє одному хлопцеві в голову, бо той відмовився підкорятися. Джосі зі Спіді Гонзалесом відходять і вдвох щось довго між собою перетирають. Коли вони перетерли, було вже за північ, і ми поїхали забрати з доку вантаж, повен нової зброї, зокрема й тої, Папо, що заразу тебе. Твої волини — теж із тієї партії. А той білий нам сказав: „Ви, хлопці, всі як один, рятуєте Ямайку від хаосу, тож робите Божу справу". Рятуєте порядок від хаосу. Рятуєте Порядок від Хаосу.

Рятуєте Порядок від Хаосу.

Рятуєте Порядок від Хаосу.

Рятуєте Порядок від Хаосу.

Рятуєте Порядок від Хаосу.

Рятуєте Порядок від Хаосу...»

Тоні Паваротті лупить його прикладом.

«Після першого разу, як мені дали кокс, я став тим, кому без цього так погано, що я б, Джа знає, осьо так дірку в дупі відкрив і підставив тому білому — за ще одну доріжку. Джа знає».

— Це скажеш на суді, — кажу я йому, щоб обірвати всі ці підарські одкровення, але при цьому відчуваю, що він мене спантеличив. Половина з того, що ллється з його рота, це ніби й не його слова, і вимовляє він їх так, наче родом не з Копенгагену.

Що це затія ЦРУ — дурість несусвітня, особливо якщо врахувати те, що всі знайомі мені білі, які прибувають сюди з Пітером Нессером, — усі як один — торочать про свій зв'язок із ЦРУ. Але в цієї пацанви нема таких розумових здібностей, щоб вигадати отаку нібито брехню самотужки. Це схоже на розповідь малолітнього хлопчика, яка — слово в слово — звучить як побачена ним телепередача. Це змушує мене замислитися глибше, особливо після всього наспіваного Співаком, який стверджує, що раста на ЦРУ не працює. Все, що я 'наю про ЦРУ, — воно з Америки і хотіло б, щоб до влади замість ННП прийшла ЛПЯ, бо комунізм на Кубі такий поганий, що там матері вже вбивають через нього своїх немовлят.

Але чо’ б це раптом ЦРУ сприймало Співака аж так серйозно, що намагалося його вбити? Він же, зрештою, не політик і з урядом не пов’язаний. І чо’ б тоді не прислати для цього діла яко’ось Джеймса Бонда чи іншо’о спецагента, а не цих трьох дурнів з гето? Я питаю Джосі Вейлза, що це, бомбоклат, за «сповіді», а той відповідає, мовляв, невже я так отупів, що не розумію — ці хлопи хапаються за будь-яку соломинку, аби я лише виявив поблажливість, і все це дитяче базікання надто жалюгідне, як для нього. Я вирішую пропустити повз вуха те, що він щойно назвав мене тупим, наче це не я своїми руками витягнув його з пекла шістдесят шостого року. І взагалі, він став надміру чванливим і останнім часом розмовляє зі мною зверхньо, так, ніби я побоюся збити оту його пиху Я дивлюся на нього і мені кортить усе це йому висловити, але я стримуюся. Натомість питаю, де гарантія, що він, Джосі, і справді не пов’язаний з тією стрілянино̀ю, адже так багато людей на це указують, а він мені: «Брате, якби я хотів Співака вбити, то цей вилупок давно вже був би мертвим».

Вірити йому чи ні, я не знаю. Багатьом чорношкірим Співак теж не до вподоби, але це переважно ті, хто носить сорочки з краватками і працює на Дьюк-стриті. Мені не подобається те, як Джосі останнім часом дивиться на мене, й оте шипіння в його голосі, яким він ніби дає зрозуміти, що йому до сраки, вірю я йому чи ні. Я чухаю голову, намагаючись визначити рік, місяць, день, годину, коли цей чоловік почав підсиджувати мене, вирішивши, що він крутіший, ніж я. І коли це стали помічати рудбої з гето. Я останній, хто дізнався, що рудбої вже не називають себе рудбоями. Кожен з них тепер, виявляється, «шота»[335]. І в них тепер не банди, а «групи». І вони навіть спілкуються телефоном з Америкою... І ось одного вечора я відправив з Тоні Паваротті звісточку Співакові та його менеджерові: «Зустрінемося на Каналі Мак-Ґрегора, і раз і назавжди відновимо справедливість».

Ми вже заглибилися в Канал Мак-Ґрегора так, що навіть сморід став інакшим. Легґо Біст і ще двоє зв’язані по руках, а з ними й отой божевільний із затичкою (бо я вже не можу витримувати його торохтіння). Кожного з них Тоні Паваротті штовхає ззаду під коліна, і вони падають на землю. Поруч із Паваротті стоять ще двоє. З іншого боку — троє жінок і троє чоловіків, які відповідальні переді мною. Вирок — за ними, суд — за мною. Ось чується гудіння двох двигунів, і, під’їхавши до місця, зупиняються дві автівки й гасять фари. Спочатку з машини виходять двоє моїх людей. Слідом за ними з’являються Співак і менеджер.

У миру кажуть, що люди повинні мати справедливість, тому ми їм цю справедливість і даємо, — бо у світі править лише правосуддя Вавилону, яке мордує нас, мов худобу. Канал Мак-Ґрегора — це, власне, діра. Це прохід під гето, яким має протікати дощова вода, щоб не сталося паводку, але Вавилон не надсилає в гето сміттєвози, тож усі скидають сміття в цей канал, і, коли випадають дощі, ті ж таки люди в гето отримують разом з водою і паводки, та ще й з відходами та лайном. Отих відходів так багато, що вони утворюють цілий вал зі сміття. Спочатку мені думалося, що суд винесе вердикт швидко, раніше, ніж сюди збіжаться армії щурів, але ці чоловіки й жінки, схоже, не поспішають: вони розсілися на каменях і поваленому стовбурі дерева і їхні лиця суворі. Я вивчаю їхні обличчя, а вони вивчають мене. На Співака і його менеджера вони навіть не дивляться. Тільки-но Легґо Біст побачив Співака, як почав лементувати, вити й

голосити, мов одержимий, — і я даю знак Тоні Паваротті його заткнути, і Тоні знову лупить його прикладом.

— Ці троє прийшли на Гоуп-роуд і вчинили замах на вбивство, — ка'у я.

— Папо, це не я! Я не...

— Мовчи, хлопче, стули свій гівняний рот. Їх там бачили люди, у нас є свідок. Але я чоловік милостивий. Сам я правосуддя не здійснюю. Суд Вавилону — суцільна найобка, тому ми чинимо власний суд. Ви, народ, і є суд. Ви судите, і саме так, через людей, здійснюється правосуддя для людей, — і ніхто не зможе сказати, що це Папа Ло сам накликає кару, як старозавітний Бог. Ми все робимо як треба. У Вавилону, леді та жентельмени, справедливості нема. У Вавилону інші цілі, ось чому Вавилон ніко'о з нападників не піймав. Але почуйте мене зара'. Прямо зара' вислухайте свідка і вислухайте обвинувачених, бо навіть у них є право сказати за себе слово; кінець кінцем, на основі цьо'о ми доводимо вину, а не коли людина доводить свою невинність. Це більше, ніж вони заслуговують, і це більше, ніж вони могли б отримати від вавилонської шитстеми під назвою «Суд у справах, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї». Навіть якби справа туди дійшла. Поліція перестріляла б їх задовго до того, як вони опинилися б на лаві підсудних. Бо ж усі ми добре знаємо, що насправді за всім у Вавилоні ховається спусковий курок. Ти, пане Менеджере, розкажи нам, що сталося того вечора.

— Ну, мушу сказати, що бачу зараз перед собою одного з них. Але декого дуже важливого я не бачу. Не бачу взагалі.

— Кого ти не бачиш?

— Його тут немає.

— Кого?

— Але ось цей там був. І цей. І... підведіть-но його до світла. І він теж.

— Чи має щось сказати Співак?

— За Співака і за себе кажу я, бо на кухні були тільки ми з ним.

— Ясно.

— Варте уваги те, що тільки-но сказав юнак.

— Що він там сказав? Далі.

— Ну, ви, певно, не знаєте, але я був солдатом армії США. Служив із шістдесят шостого по шістдесят сьомий рік. Саме в розпал В'єтнамської кризи.

— Джиммі Кліфф має таку пісню, «В'єтнам».

— Хм... Ну, так, здається. Так от, як я говорив, я знаю все про те, як працює ЦРУ. Тож, якщо ви бачите якогось аташе, консультанта, посольського

працівника, взагалі будь-якого білого в костюмі, який аж надто віддалився від Нового Кінгстона, — це означає, що перед вами майже напевно агент ЦРУ. Власне, на вашому місці я б не довіряв жодному білому поза межами Неґрила або Очо-Ріоса[336]. Тепер про те, що стосується дня, до якого є питання...

— До дня ні в кого питань нема.

— Це такий вираз. Це... та менше з тим. Отже, я саме цілком заслужено розслаблявся в одному місцевому закладі, аж тут мене терміново викликали в Маямі. Я повернувся наступного дня, тобто, здається, третього грудня? Так, точно. Отже, йдемо далі. Спочатку я повернувся до своїх нагальних справ. Потім навідався в «Будинок Ченя» — посмакувати козлятинкою в соусі карі...

— Як це стосується...

— Я до цього вже майже дійшов, джентльмени. І леді. Так ось, я пішов у «Будинок Ченя» на бульварі Натсфорд, де подають чудову козлятину в соусі карі. Звідти я поїхав у «Шератон» — забрати керівника лейблу, але його там не виявилося. Тоді я повернувся в автівку — я брав її в оренду — і сам поїхав на Гоуп-роуд, 56. Я завжди паркую свою машину під навісом, тому й цього разу зробив так само. Було чути, що в будинку йде репетиція, і я, звісно, до них заглянув, та його там не побачив, він був на кухні. Тож я пішов на кухню і застав його там: він їв грейпфрут. Ми мали обговорити деякі питання, ну і грейпфрут я їв бозна-коли. Я й сказав, що не відмовився б від скибочки, а він махнув рукою — підходь, мовляв. Щойно я потягнувся за скибочкою, як ми обидва почули звук, ніби розірвалася хлопавка чи петарда. Але ж, джентльмени і ви, леді, як-не-як почалася різдвяна пора, — і тому на цей звук, який ми обидва сприйняли за феєрверк, я особливої уваги не звернув. Здається, він сказав: «Це хто там, бомбоклат, на моєму подвір'ї феєрверки влаштовує?» Щось на зразок цього. Але не встиг він договорити, як знову: тратататата. І тут мене мов обпекло. Потім ще раз і ще — дуже швидко, майже одночасно. Я навіть не зрозумів, що це постріли і що це мене підстрелили. Зазвичай людина цього відразу не усвідомлює, а лише відчуває, як їй обпалило ноги і вони підкошуються, але в неї є трохи часу — щоб подивуватися. Я тільки пам'ятаю, що впав на нього, а він вимовив: «Селассіє Перший Джа Растафарай». Усе відбулося дуже швидко. Дуже, дуже швидко.

— Якщо в тебе стріляють зі спини, звідки ти знаєш, хто саме в тебе стріляв? — запитує одна з жінок.

— Здається, я втратив свідомість. А коли прийшов до тями, то зрозумів, що я й досі на кухні. І що в мене стріляли. Я чую людські голоси, які кажуть, що я помер. Оскільки я був мертвий, то й уваги до себе більше не привертав; растафаріанці, як відомо, до покійників не торкаються. Усі вважали мене мертвим. Полісмени закинули мене у фургон, бо вважали трупом. Медсестра в лікарні зиркнула на мене лише раз і сказала: «Це труп». Мене вже везли в морг, хоча я весь час чув розмови про себе, але вдіяти не міг нічого. Лише уявіть це. Дякувати Богові за багамців. Повз мене проходив лікар-багамець, який сказав: «Дозвольте перевірити». Він і виявив, що я ще живий. Чотири постріли, джентльмени. Один біля основи хребта — це справді диво, що я можу ходити на своїх ногах, спасибі лікарям у Маямі. І це справді диво, що мене не відправили туди, куди вказали ямайські лікарі та медсестри.

— Чи має щось додати Співак?

— За Співака кажу я.

— Він знає, хто намагався його вбити?

— Звісно, що знає. Декого навіть особисто.

— Котрий з них зробив постріл?

— Постріли.

— Постріли. Він бачив, котрий з цих у нього стріляв?

— Троє з них, це точно. Але де інші?

— Інші мертві.

— Мертві?

— Мертві.

— Хіба? Щонайменше двох з них я бачив на концерті за мир. Один навіть був поблизу сцени.

— Я не знаю, що ти маєш на увазі. У нас є троє, і всі вони зізналися.

— Навіть оцей, із затичкою в роті?

— Двоє інших стверджують, що він причетний.

— Шефе, вони мене змусили! — встряває Леґґо Бієст. — Вони, Джосі Вейлз і ЦРУ запхали в мене порошок, щоб... щоб мене задурити! Грозилися вбить мене.

— Можу я послухати отого, із затичкою? — питає менеджер.

— Не надто гарна ідея.

— Боюся, що змушений наполягти.

— Наполягти? Це як?

— Якщо ми не почуємо його слів, то обидва підемо.

— Тоні, вийми з йо’о рота ту штуку.

Тоні витягує затичку. Хлопець лише пускає слину і вирячується в темряву, як сліпий.

— Юначе, що ти скажеш на свій захист? Ти. Конкретно ти. Хіба не бачиш, що ми даємо тобі шанс?

Дурний дурне і каже. Дивиться на менеджера і бубонить:

— Я бачу крізь себе. Бачу наскрізь, наскрізь бачу. Левіт, Числа і Повторення закону.

— З йо’о рота не почуєш нічого путнього, — ка’у я і махаю Тоні Паваротті, щоб той знову запхав йому затичку.

— А кого-небудь з оцих ти бачив сам?

— Я бачив отого, що стоїть ззаду і зараз чогось замовк, — відповідає менеджер.

— Цього мати увесь рік ховала. Прямо в нас під носом.

— Нас надуло ЦРУ, — бубнить гівнюк. — Я на’іть нічо’ не пам’ятаю. Аж коли мати мені сказала, що я стріляв... Ті’ки тоді я й узнав, але сам так і не згадав, клянуся Джа.

— Стривай-но... Цей мені знайомий! Його кличуть Леґґо Біст. Він із Джунглів. Недалеко від тих місць, де ми всі виросли. Він часто приходив; так часто, що я його навіть упізнаю, хоча навідувався туди досить рідко.

— Це все цереушник. Цереушник і Джосі Вейлз, і ще один, який говорить по-ямайськи і по-американськи. Як ти. Чого мені ніхто не вірить?

— Тоні, заткни цього вилупка. Леґґо Біст? То ти бачив йо’о біля будинку?

— Раз чи двічі, але жодного разу всередині дому, тільки за воротами або біля них. Якось ми навіть виходили перетерти з ним і його братчиками.

— Ми?

— Ми. Ті, кого ти тут бачиш. Підійшли поговорити з ним і його другом, але вони сказали, що з Джунглів і в них справи з їхнім другом, а не зі Співаком.

— Ясно.

— Я ж кажу, що ніколи не дозволяв турбувати Співака. На’іть до дому його підходити — без мого дозволу. А вже тим більше щось у нього’о випрошувати.

— Не думаю, що справа була в цьому.

— Так я ж ка’у! Ми не до нього приходили! Ми приходили не до Співака! Я сам ті’ки до його друга приходив. Ми з Демусом.

— Тоні, я ні разу тобі не казав заткнути цього хлопця? Що ще за Демус?

— Один з нас. А ще Віпер. І Джекл, тобто Гекл. А ще Джосі.

— Заткни його.

— Джосі? — питає менеджер.

— Досить, розмову закінчено, — кажу я. — Настав час допитати ще одного свідка. Міс Тіббс?

Одна з жінок різко встає.

— То леді у вас за присяжну і за свідка? — питає менеджер. Схоже, він любить побазікати. А ще позубоскалити там, де не тре’.

— Міс Тіббс? — я повторюю, а вона двічі озирається, але на Співака не дивиться.

— Була десята, точніше одинадцята година. Я тільки-но закінчила молитву, віддала хвалу Царю небесному, потім визирнула з вікна і побачила, як надворі різко заскрипів гальмами білий «Датсун». З автівки вилізли четверо, а серед них — той, хто отам позаду стоїть. Так, я все бачила на власні очі. Вони вискочили з білого «Датсуна» і розбіглися на всі боки, як таргани, коли раптово ввімкнеш світло. Хтось запитав он того, який стоїть за Леґґо Вістом, не за божевільним, — отого: «Де твоя волина?» А той каже: «Не знаю, загубив, ма’ть, коли з’їжджали з Гоуп-роуду». Я на власні вуха чула про Гоуп-роуд.

Наступний встає, не чекаючи, поки я його викличу. Підводиться й каже:

— Ви всі знаєте мене, як людину, якій дозволяється ходити і по Копенгагену, і по Восьми Провулках. Це я пішов до Шоти Шерифа і сказав: «Тут є люди, що стріляли в Співака, за них у Копенгагені ніхто не відповідає. Папа Ло ні за що не допустив би в себе таку херню...».

— Стеж за своїм язиком.

— Та я до того, що вони себе прирекли. І я сказав: «Шото, ти знаєш, вони більше не на території ЛПЯ. Тож прочешіть свою територію з околицями і знайдіть їх». Так вони зловили ось цього божевільного, він весь час ховався в кущах біля Сент-Томаса. У його трусах знайшли волину. Я спитав у людей Шоти, як вони його розшукали, а ті сказали, що фараони знали, де він подівся, бо він сів у мінібус, що йде за місто.

— А як щодо того, хто стріляв особисто? Це той же бевзь, що й у мене стріляв?

— Він мертвий, кажу ж тобі.

— Той, що чотири рази поцілив у мене?

— Мертвий.

— Дозволю собі не погодитися. Адже він потім був присутній на кон...

Співак торкає менеджера за плече:

— А-а, я зрозумів. Може, воно й на краще. Продовжуйте.

Менеджер замовкає. Я все-таки розраховував, що Співак заговорить. Я дуже сподівався на це. Хоча для мене він уже сказав досить. Він знає, хто в нього стріляв. І я теж це знаю.

Джосі Вейлз.

Усі інші у двох автівках були лише бонусом, додатком, частинами тіла — але ні головою, ні серцем. Ми нічо' не кажемо вголос, але говоримо доволі. Я дивлюся на Співака і відчуваю, що знову його розчаровую. Але він, звісно ж, повинен знати, що ні світ, ні небо, ні планети — ніщо не більше за звичайну людину з гето, яка намагається виправити неправду.

Джосі Вейлз.

Мені хочеться йому сказати: «Гірка правда — ліпша за солодку брехню». Хочеться сказати: «Не можеш зловити Гаррі, то хоча б хапай його сорочку і тримайся за неї»[337]. А ще: «Я старий, а коли старієш, усі твої постріли стають холостими», — так я хочу йому сказати. Він дивиться на мене і бачить людину, яка цілилася йому в серце. Джосі Вейлз. Я все ж сподівався, що той, хто стріляв, — серед цих трьох, хоч і знав, що так не буде. Звісно ж, людина впізнає то'о, хто намагався її вбити, впізнає хоча б духом. У менеджера стріляли зі спини, але ж Співак отримав кулю в груди. І це мене бентежить. Нащо комусь знадобилося вбивати Співака? Навіть пацани, яких обдурили в афері з кінними перегонами, мали зуб не на самого Співака, а ті'ки на його друга. Він подивився на мене, я подивився на нього — і ми обидва зрозуміли, що існує той, на якого ні він, ні я не може кивнути. Я хочу вбити Леґґо Біста, повернути його до життя і знову вбити. І зробити це ще сім раз, поки Співак не вдовольниться. Але це ніко'о не вдовольнить. А цей суд уже перетворюється на посміховисько. І я хочу піти з'ідси навіть раніше за нього.

— Я в нього не стріляв, — каже Леґґо Біст. — Я стріляв у його дружину.

Після цього змовкає навіть менеджер. Увесь канал затихає: ми впиваємося очима в Леґґо Біста. Він вимовив ту фразу так, ніби вона — остання соломинка, за яку можна вчепитися. Мені пригадуються чиїсь слова: «Папо, я не вбивав ту жінку, я її всього лише зґвалтував». Той вилупок, що стоїть поруч з Леґґо, починає гиготіти.

— Та це ж Бам-Бам її пристрелив, а не ти, — каже він.

— Ні, це зробив я.

— Куди ж ти їй стріляв? — питаю я.

— То ж було в голову. Ага, бомбоклат, у кляту голову.

Другий — той, що не божевільний, — починає сміятися.

Десь глибоко, але далеко від серця, мене теж пробиває на сміх.

— Ти вистрілив їй у голову, але так і не вбив? ЦРУ тренувало тебе майже два місяці, а ти на'іть не зумів убити одну жінку? А як же те, що показують у кіно? Що ж це за довбане тренування, коли вісім чи дев'ять

лобів з автоматами не можуть убити одну людину? Одну, та ще й беззбройну? Десять мішеней у студії — і всі цілі!

І тоді моя жінка каже: «Але ж, Папо, ти — тямущий чоловік».

Я дивлюся і наче бачу її над каналом, але насправді там нічо'о нема, навіть дерева. Холодний вітер війнув у прохід. Готовий заприсягтися: я, здавалось, побачив, як він на мить завис над нами, після чого пірнув униз, хоча вітер не має кольору. Пісня вистрибнула з радіо і теж пірнула в русло каналу «Будь ніжним, проведи мене крізь ніч танцем тіні». Ми з Тоні Паваротті їдемо в автівці. Хоча ні, я в таксі з трьома іншими чоловіками, а Тоні Паваротті серед них нема. Тоні Паваротті пішов. Та ні, ось же він, поруч. Точніше, за силуетами трьох присяжних. Ми в Каналі Мак-Ґрегора, і він там. Дивиться в сутінки, і ні в якій ми не в автівці. Співак теж із нами, разом зі своїм менеджером. Говори, менеджере, скажи щось хвалькувате, не в тему, щоб я знав, що ти все ще з нами. Леґґо Біст не перестає повторювати, що стріляв не в Співака, а в йо'о дружину. Я почуваюся так, ніби кудись ненадовго відійшов, а коли повернувся, обговорення відчутно відхилилося в інший бік. Але ж я нікуди не відлучався. Ось я, тут, а там вітер — шугає вгору і вниз, наче привид, і я бачу його і не бачу, і гадаю, чи я єдиний, хто його бачить і не бачить, — вітер, що здіймається над каналом, наче душа, яка готується злетіти...

— Го' цеї срані. Ким ви їх визнаєте? Винними чи невинними?

«Винними!» — лунає над усім каналом. Я дивлюся і перераховую, з першого до останнього. Один... три... п'ять... сім... вісім... дев'ять. Дев'ять? Я дивлюся знову і бачу вісім. Кліпаю і в мить між кліпання та розплющеними очима впевнено бачу — дев'ять, і дев'ятий схожий на Христа. Ні, на Супермена. А може, на агента ЦРУ? Кліпни, Папо, кліпни ще раз, нехай зникне. Нехай зникне, а ти оголошуй вирок.

— Суд визнає...

— Та який це, бомбоклат, суд!

— Суд визнає вас винними.

— Це, бомбоклат, ніякий не суд. Вимагаю правосуддя!

— Суд визнає вас винними.

— Це не суд, а підстава! Ви всі — вилупки! І ти, і він, і він теж. Змушуєте людей робити те, що вам тре', а тоді...

— Вас усіх засуджено на смерть. Це справді народний суд.

— Народний? Козирі, що нагорі, лишаються безкарними, а бідняки знов страждають.

— Тепер усі страждають через вас.

— Ось він не страждає. Як леву Сіоні[338].

— Тоні, тягни цьо’о бомбоклата сюди.

Тоні знову запихає Леґґо Вістові в рота затичку й тягне. Він на’іть не жде, щоб той ішов своїми, — волоче йо’о за сорочку, наче Леґґо вже труп, і його ноги шкребуть дорогу. Він тягне йо’о до мене, а я махаю в бік Співака. Я гадав, що жінки підуть, але вони лишаються і дивляться. Уперше за весь час я підходжу до Співака. Він знає, що я збираюся зробити. Одним помахом голови він може сказати «так» чи «ні», але мені він мусить це сказати. Людина, з якою вчинили не по правді, сама повинна вирішити, як відновити справедливість. Менеджер відступає, бо справа суто між мною і Співаком. Він дивиться на мене, я дивлюся на нього — і в якусь мить бачу спалах і чую пум, і бум, і шипи. Я на дорозі з трьома людьми, але не з Паваротті. Співак рябить, як крізь «сніжок» на екрані, а в його очах поблискують вогники. Трясу головою — відганяю видіння. Бриз більше не відчувається. Прохолодний бриз, який мені так до вподоби. Ще раз трясу головою. Дивлюся на нью’о, а він дивиться на мене. Позаду, в задній кишені, у мене пістолет, я виймаю його і, тримаючи за дуло, простягаю Співакові. Чекаю, коли він візьме зброю. Дивлюся на Леґґо Біста і Співака. Його рука на’іть не здригається. Він на’іть не хитає головою — мовляв, «ні». Він просто повертається і йде, а слідом за ним дріботить менеджер. Я не хочу, щоб він пішов раніше, ніж дізнається, що Папа Ло здійснив правосуддя. У диджеїв на тусівках заведено говорити: «Народ, ви гото-о-ові?» Коли я натискаю на курок, Співак на секунду спиняється. Але не обертається, коли тіло Леґґо Біста пластом падає додолу. Я знову запихаю пістолет у штани. Леґґо Біст лежить мертвий на землі, з дірки в потилиці струмочком витікає кров, густа, як дитяче блювотиння. Довкола звивається вітер, немов американське торнадо.

Ми поблизу берега, і я відчуваю запах морської солі. Хоча Канал Мак-Ґрегора не поруч із морем. Співак з менеджером поїхали. Коли вони встигли поїхати? Здавалося, я кліпнув, а їх уже нема. Я знову трясу головою. Дивлюся і бачу його на ліжку, в країні білих людей, у кімнаті в будинку з довгою дорогою, що піднімається в гори, — місце немов із книжки казок. Я знову кліпаю — і бачу, як у мій бік іде ще один чоловік, але вже не Співак. Він дуже худий і чорний. Підходить так близько, що я чую від нього сморід «трави» і перетравленої їжі, і питає мене: «Де перстень? Де перстень Його Імператорської Величності? Я знаю, ти його бачив. Я знаю, ти бачив, як він його носив. Де він, бомбоклат, подів той перстень? Мені він терміново потрібен, він не може піти з ним у землю, ти мене чуєш? Мені треба, бомбоклат, той сраний перстень. Я маю право на воскресіння Його Імператорської Величності царя Менеліка[339], Соломонового сина, що править Ізраїлем і послав вогонь творіння в лоно цариці Савської». Отаке він мені каже і підходить упритул, а я дивлюся повз нього, і вітер стає холоднішим, голоснішим, сильнішим, уже як буря, але це не буря, а море, і мене трусить, по-справжньому трусить, — але ось усе минає, і Канал Мак-Ґрегора знову здається спокійним. Спину тре волина, ще тепла від пострілу, руків’я прямо під ременем, а двоє колишніх присяжних накинули на двох інших підсудних ласо і тягнуть їх, як худобу на ранчо; жінки ж, як і раніше, стоять і спостерігають. Я спостерігаю, як вони спостерігають. Хотілося б знати, що змушує жінку дивитися на зло, яке творить чоловік. Може, якщо жінка не стає свідком вчинення правосуддя, то його, отже, й не відбувається?

«Але ж, Папо, ти — тямущий чоловік», — каже моя жінка.

Я чую її, але не бачу. Тих двох тягнуть у чагарі. Без барабанного бою, без музики, без церемоній. Кінці мотузок перекидають через дві гілляки одного дерева. Чому біля них зараз білий чоловік? Чому він за ними, навіщо дивиться на них і чому повертається до мене? Коли він глянув на мене, бриз став крижаним. Ті двоє стоять на високих табуретах, обидва тремтять і голосять. Тремтять так, що табурети аж хитаються, і від того вони скрикують. Той, який не божевільний, гадає, що йому варто лише напружити шию, напружити в ній кожен м'яз, і тоді, коли табурет упаде, він не помре. Не знаю, чому мені відомі йо'о думки, але це справді йо'о думки, я знаю. А білий чоловік оглядає їх, дивиться на мотузку, дивиться й на мене, від чого мені хочеться підскочити й закричати: «Хто ти, білий чоловіче? Хто ти такий? Це ти йшов слідом за Співаком? Як ти тут опинився?» Але вимовити я не можу ні слова, бо той білий чоловік раптом наближається до них. Ніхто його не бачить. Не знаю чому, але він дивиться на них і пильно вдивляється в мене. Тоні Паваротті не чекає. Жінки спостерігають. Може, то дапі.

Тоні Паваротті вибиває перший табурет, від чого засуджений зісковзує вниз на фут чи два. Він смикається, хрипить і, різко гойднувшись, збиває з табурета свого товариша, прирікаючи його на ще швидшу смерть. Вони обидва сіпаються й гойдаються, мотузки скриплять; я дивлюся на них і дивлюся на білого чоловіка між ними, і в мене самого шия починає горіти, різатися й кровоточити, а череп накачується важкою пульсацією крові, мов куля — водою. Ті двоє все ще смикаються. В усьому винні ковбойські фільми. Люди думають, що смерть через повішення настає відразу, як закінчується музика. Але насправді, якщо не зламується шия, цей процес може тривати дуже й дуже довго. Усе затягується, і жінки розходяться — спинами, назад у темряву. Голови в тих двох розбухають від припливу крові. Від нестачі кисню не витримують легені — і приречені перестають смикатися. Але вони ще не померли. Я знаю. Не знаю звідки, але знаю. Знаю з почуття, що всередині них і зовні, і просто дивлячись на їхні шиї.

Той білий чоловік усе ще там. Білий далі. Я кліпаю, а він уже зі мною в автівці. Я та двоє інших, яких я знаю, але не можу пригадати, і ми на дорозі — на мосту через море, — тільки за кермом не Паваротті, а хтось інший. Ми з ним знайомі, бо він жартує про дурного коня, якого я купив рік тому і який і досі не виграв жодного заїзду. Що взагалі не має сенсу, бо коня я купив лише тиждень тому. Але коли я кажу, мене ніхто не чує, бо в автівці я теж розмовляю, і бачу там сам себе за розмовою, і чую на'іть власні слова про коня і те, як кажу сам собі, що я ж купив того коня лише тиждень тому.

Тіла гойдаються на вітрі, хоча, як і раніше, не в такт. Усі розійшлися: жінки, чоловіки, ніч минула, посіріло небо, і чути крик чайок. Я більше не бачу білого чоловіка. Ми в автівці. Тепер ми в автівці, тільки вона давно зупинилася. Ми прямуємо до Каналу Мак-Ґрегора. Ні, ми їдемо з футбольного матчу, тільки я думаю, що, все ж, із перегонів — бо в автівці Ллойд, а він тренує коня. Ні, нині 22 квітня 1978 року. Я ніколи не забуду день повішення. Хоча ні, сьо'дні 5 лютого 1979 року, і я ніколи не забуду день того ідіотського футбольного матчу, бо я тоді розмовляв з Ллойдом про те, як він тренує мого коня.

Ні, зачекай. Відмотай плівку. Щось у мене не те з головою.

Хмари сизі та важкі; ось-ось піде дощ.

— Треворе, чому ти завжди летиш, коли ми доїжджаємо, бомбоклат, до цієї сраної дамби? Ти що, від денного світла тікаєш?

— Босе, ти ж йо’о знаєш. Йому не терпиться вибратися з Портмора.

— Не терпиться? Як там її звати, Клодетт чи Доркас?

— Ха-ха, босе, ти ж знаєш, що дівулі в Портморі — справжні вампірки.

— То перестань підставляти їм свою шию і, для розмаїття, подбай про власне дитя. Як щодо того?

— Босе, гарно сказано. Гарно сказано!

— І чого чоловіки в автівці завжди балакають про баб? Ох-ох...

— Босе, можна вернутися і провідати Клодетт і Доркас.

— Ну вже ні, не треба мені недоїдків Тревора. Вони вже, мабуть, оброблені по повній. Користі тепер від них ніякої.

— Оввa, босе, з тебе сьо’дні гумор так і пре.

— Папо, а як щодо Лерлін і Міллісент замість Клодетт і Доркас?

— Клодін і Дорсент.

— Лерлент і Міллісін.

— Ха-ха.

— Ви сьо’дні ніби клепки погубили. Ллойде, хоч ти скажи щось путнє.

— Бомбоклат! Босе... Папо...

— Братику, чо’ гальмуємо?

— Босе... глянь.

— А це що за срань?

— Четверо, босе. Вавилон. Три мотоцикли і четверо фараонів. І ще «червоні лампаси». Спинятися?

— Ні. Ви бачили припарковані машини, коли ми проїжджали? Хтось, ма’ть, скоро під’їде ззаду.

— Я не помітив машин.

— Тоді що ж це за нами? От срань. Ллойде, ми далеко від цинкового заводу?

— Зо сотню ярдів буде, босе.

— Ті’ки проткнуться ніде не можна.

— Босе, за нами зупинилось авто.

— Скільки там фараонів? Ясно, що не ті’ки ці троє. Скільки їх виходить з авта?

— Ніхто не виходить. То ми спиняємося?

— Пригальмуй, плавно... Чорт би їх побрав.

— Якщо не спинитися, то вони з нашої автівки сито зроблять.

— Їх лише четверо, на трьох моциках.

— Папо, четверо, але з «калашами».

— Задній хід і розвертайся.

— Босе, все ’дно нас швидко доженуть.

— За що? У нашій машині нічо’ нема.

— Все ’дно, як тре’а — що-небудь приплетуть, босе. Он в од-но’о мегафон.

— Чекай. Я йо’о знаю.

— Спиніть авто і ви’одьте з руки вгору!

— Треворе, Треворе, зупиняй машину. Тільки двигун не глуши.

— Вибіркова перевірка на доро’ах! Ви’одьте по ’дному, з руки вгору!

— Папо, не виходь з автівки. Не виходь з автівки.

— Вибіркова перевірка на доро’ах! Ви’одьте, бомбоклат, з авта, з руки вгору!

— Папо, мені це не подобається. Не виходь з автівки.

— Слухайте, ч’твертий раз повторять не буду ви’одимо, бомбоклат, з авта, Папо Ло.

— Офіцере, що там... що там таке?

— Папо, звідки вони ’нають, що ти тут?

— Офіцере, що там таке?

— Я схожий на mo’o, хто бавиться балачками? Ти і твої кадри мають евакуватися з авта.

— Бра’, розвертай авто. Миттю!

— Прямо в машину ззаду? Ти, часом, не здурів? Папо, що ти надумав?

— У ко’о тут є волини? У мене тридцять ’осьмий.

— А в мене нічо’.

— У мене теж.

— А я, босе, коней треную.

— От бомбоклат!

— Папо, тобі не спондобаєцця, якщо я стану повторять, щоб ти ви’шов.

— Папо?

— Виходимо... Ми виходимо, офіцере. Бачите, ми...

— З такими, як ти, розмова коротка. Ви’одьте і ставайте он там, біля чагарнику. Так, чагарник через дорогу, ідійоте.

— Спокійно, партнере.

— Я тобі не партнер, вилупку. Думаєш, я те’ боюсь?

— Тобі треба бон...

— Треворе, стули рота. Куди стати, офіцере?

— Ти, вилупку, глухий чи як? Хоч’, щоб я по складах тобі повторив? Віді’діть усі від авта, щоб ми могли йо’ обшукать. Руха’теся вліво, аж поки не станете біля чагарнику збоку дороги.

— Папо, Папо, ти думаєш, вони...

— Замовкни, Ллойде. Краще розслабся.

— То як, містере Папа Ло, хочеш узнать, нащо ми те’ спинили?

— У мене нема з Вавилоном ніяких справ.

— Нам безперечно доведеться повчити те’ деяким манерам до ночі.

— Як вам завгодно, офіцере.

— Сержанте, ти не повіриш, що в них тут.

— В тачці?

— В тачці. У них ту’ магнітола.

— Магнітола? У машині чувака з гето? Справна? Ану ’вімкни. Ану гол’сніше... Оце так штучка. ’Начить, ти, капрале, ’наеш, як танцювать під диско? Смаж легко, смаж крізь усю ніч, танець тіні...

— Ха-ха, сержанте, слова там трох’ інші.

— Це ти мені будеш розказувать слова пісні? Хіба не ми з тобою минуло’о вечора були в «Тернтейбл-клабі»?

— Минуло’о вечора? Та ж; сержанте, комендацька година.

— Стули пащеку Інспекторе, не міг би ти поки обшукать цих штирьох? Швидко! І не забудь обмацать піськи й сраки, а то ці хлопці з гето вважають нас задурними для такої перевірки. Спочатку обшукайте Папу Ло. Так... Смаж легко, смаж крізь усю ніч, танець тіні. Ла-ла-ла-ла. Смаж легко, смаж ще легше, легше, легше, танець тіііііііііііні. Ла-ла-ла-ла. Так, коли ось так, грамотно, робиш «па», усі дівки на дискотеці на тебе западають. То як, інспекторе, хтось із них робить танець тіні?

— Ні, сержанте, та як кліпнете, то зможете це побачити.

— Капрале, в авті є ще щось?

— Нічо’о, сержанте. Усе чисто. Ті’ки револьвер тридцять ’осьмого калібру. Хтось із них вважав, що заховав його під пасажирським сидінням.

— От бомбоклат! Тридцять ’осьмий калібр? На підлозі? Бува не твій, Папо? Щось тобі не дуже щастить, сучий ти сину. Чи, мо’е, це волина твоєї матусі? Інспекторе, оглянь зброю, поки ми з констеблем стежимо за ч’твіркою. Реальний тридцять ’осьмий калібр?

— Реальний, сержанте, як пузо моєї вагітної жінки.

— Це ж тре’а. Тридцять ’осьмий. Офіцери, я от що думаю. Ми знайшли тридцять ’осьмий калібр. А чи не той самий це тридцять ’осьмий, з якого Папа Ло зі своїми посіпаками стріляв у поліцію?

— Складно ска’ати, інспекторе.

— А ти хіба не пам’ятаєш? Той інцидент, коли Папа Ло зі своїми трьома посіпаками відкрив вогонь по поліції, яка зупинила їх для вибіркової перевірки? Ви, четверо, не опускайте рук.

— Не пригадую.

— А ти вдумайся і напруж пам’ять. Інспекторе, я дивлюся, ти вже тямиш, про що я. То ти не пригадуєш, як Папа Ло відкрив огонь по поліції? Вистрілив із цієї самої цівки тридцять ’осьмого калібру, а нещасній поліції не лишалося нічо’о, крім як відкрити стрічний огонь.

— Коли ж таке було?

— Прямо зара’. Огонь!

І стріляє в мене з мого ж пістолета тридцять восьмого калібру, і пуля пробиває мені губи, вибиває два зуби, пропалює язика й робить дірку в потилиці через яку проникає повітря а зовні виходить кров але ж ми лише повісили двох так ми повісили двох а пророк Гад[340] допитувався в мене де подівся той паршивий перстень ніби я щось знаю про руки Співака кулі з «калашів» прошивають мені груди один два три чотири п’ять шість сім вісім а в себе в будинку Пітер Тош стоїть на колінах після того як одна куля влітає в рот жінці та вибиває два зуби а Леппо приставляє Тошеві до лоба волину і пах-пах і ще дві кулі для чоловіка з радіо одна куля в спину наступного де вона залишиться назавжди але це стріляють у мене і з мене витікає річка крові та сечі і Карлтоне я бачу тебе Карлтоне на ритмі а жінка за твоєю спиною розсовує ноги перед тим хто збирається тебе вбити Карлтоне! А у Співака більше нема волосся Співак лежить у ліжку йому робить заштрик білий з гітлерівською свастикою що палає в нього на лобі куля відбиває мені палець і ставить на мені печатку як в Ісуса Христа на лівій долоні болю немає лише миттєвий жар крізь усе тіло і таких вогняних точок у мене вже дві дюжини але повітря виходить з мене зі свистом Тревор і Ллойд танцюють під кулями вони вжик вжик вжик підскакують сіпаються крутяться кричать кашляють і тремтять наче в них лихоманка а кулі змушують їх підстрибувати і я теж підстрибую так ніби в мене влучають петарди моя шия розмовляє кров’ю а рот не може розтулитися а на плечі у Співака сидить ангел смерті це білий чоловік я його вже бачив і знаю що він стоїть на сцені як Сіаґа та Менлі й обіцяє біднякам гарну долю а потім моя шия тріщить і я бачу як сам кружляю в танці куль ніби дивлюся на себе в театрі з верхнього ряду який усе вище й вище і вже над дамбою і морем і високо над сімома автівками що зара’ злітаються сюди як мухи з них вибігають фараони і лунають один два три постріли я вже збитий на землі тону в асфальті а один з них стріляє ще двічі зі словами — Так тобі й треба виродку. Тепер ти не такий сміливий — а потім ще один постріл і ще один і ще один пах пах пах стріляють по всіх нас вилупки а хтось у рацію передає — Здогадайтеся з ким ми щойно розібралися — і з’являється ще більше фараонів які віддають якусь свою данину один стріляє мені в шию пах другий у колінну чашечку пах третій у яйця пах чому ж за весь цей час не проїхав жоден автомобіль окрім поліційних вони заблокували дорогу здалеку схоже що в них у ґето є інформатор і він їм сказав що я їду а у Тревора не лишилося обличчя а у Ллойда розпанахано живіт і груди а в мене розколота голова але серце ще б’ється і тут наді мною нахиляється ще один фараон і каже — Це тобі за Себерта — і стріляє мені прямо в серце і воно вибухає й мертвіє і тоді він підводиться і йде до своєї автівки а інші фараони розходяться по своїх а я піднімаюся все вище й вище але я все ще на дорозі й можу бачити низку поліційних машин вони залишають мене і їдуть з увімкненими сиренами щоб інші перед ними розступалися. Вони їдуть як одне велике тіло довгої зміюки із сиреною до кварталу де розміщено офіс міністра безпеки і вони кружляють довкола знову й знову і гучно сміються а я бачу все що зверху і все що знизу і все що відбувалося десятки років тому Пітер Нессер з першою волинок) тисяча дев’ятсот шістдесят шостого року коли я взяв до себе Джосі Вейлза і коли помилково вбив того школяра і я бачу що відбувається в сірому місці ніби я можу щось зробити й усе змінити якщо тільки закричу доволі гучно — Відріжте йому на нозі пальця відріжте пальця не слухайте бомбоклат цього ідіота расту що лише смокче вашу кров через люльку з «травичкою» відріжте пальця і не дозволяйте нацистам себе торкатися! — та через дорогу стоїть білий чоловік і я його впізнаю але я його не знаю і він дивиться крізь чагарники поруч із дорогою там невеличке болото в якому плаває водій з його ран не тече кров добре отже крокодил на нього не

полюватиме тож він пливе пливе і пливе і ось помічає рибацького човна і той теж його помічає і підбирає він залазить усередину і тремтить і скиглить що він лише водій таксі й рибалка відпливає а я вже не на каналі й не вершу суд мене взагалі не було на каналі це сталося більше року тому і все скінчилося більше року тому і все що сталося між пострілом у мою голову і пострілом у моє серце сталося миттєво і все те останнє що я робив у своєму житті постало одне за одним і одночасно але оно Тревор усе ще стікає кров'ю і Ллойд уже відчув поцілунок смерті й ось він я жентельмени. Ось він я.

Алекс Пірс

удь ніжним, проведи мене крізь ніч танцем тіні... Це має спрацювати... Припини наспівувати цю довбонуту пісню. Продовжуй у тому ж дусі і не встигнеш поворухнутися, смикнутися чи... знаю, ні, таки не знаю... Якщо він здогадається, тоді все скінчиться жахливою сценою вбивства та крейдяною лінією навколо трупа, — а все через те, що ти прокинувся з довбонутою пісенькою, що трясе пітною поліестеровою дупою у твоїй голові. Рано чи пізно йолоп поплатиться за те, що зважиться поворухнутися. Права частина мозку каже: «Ти мав би померти заради чогось більшого, а не через пісеньку про сраних каченят[341], якою ти заразився на танцюльках. Спав би собі вдома — і горя не знав...» Утім, це ж справді може бути сон. Найпевніше. Викидаю знічев'я пальці на подушку: чотири означатимуть, що це сон, п'ять — що дійсність. Раз два три чотири п'ять... От дідько!

А якщо мені сниться, що все це — по-справжньому? Якщо це сон у сні? Пригадую, я десь читав: таке відбувається, коли помираєш. Господи Ісусе. Дихай розмірено. Ні, взагалі не дихай. Гаразд, дихай, але повільно. А тепер перестань. Ні, він це відчує — і зрозуміє, що ти прокинувся. Я знаю, що це. Найпевніше, у тебе закінчується кайф. І тепер ти просто виповзаєш із глюків. Ось що буває, якщо розживатися коксом деінде окрім Сорок Другої або Восьмої вулиці, адже саме туди мене направляли зазивачі із Сорок Першої, і з П'ятої. Чекайте, який же це глюк? Я ніколи не ловлю галюнів на Ямайці. Вона сама по собі глюк, і... Господи Ісусе, досить сушити собі голову. Продовжуй у цьому ж дусі почнеш думати вголос... Я щось уже сказав? Господи Ісусе, Господи Ісусе, Господи Ісу-у-усе, — годі, годі, Алексе Пірсе. Охолонь зараз же, охолонь. Стули очі та спробуй вхопитися за сон, який від тебе вислизнув; негайно хапайся за нього, а коли прокинешся, на краю твого ліжка вже не сидітиме цей чоловік. А може, і ще краще: не буде того, хто відчинив твої двері і зайшов якраз в момент твого пробудження, бо ти ж і не спав по-справжньому, та й не міг спати на такому незручному ліжку. Ніхто не заходив, не підходив до вікна і не заштрорював його, не ліз собі під сорочку — не дивись... твою маму, не дивися — і не сів на твоє ліжко. Ніяких тобі скрипів, клацань, скреготів замка. Стули очі. Ось так просто, це спрацює. ЦЕ СПРАЦЮЄ...

Я в готелі «Скайлайн». Заїхав два дні тому, хоча в Кінгстоні вже п’ять місяців, а на Ямайці й усі вісім. Вісім місяців з того часу, як Лінн поставила мені ультиматум: вона або Ямайка. Бісова дурепа, я й не розраховував, що вона зрозуміє мою роботу, але сподівався хоча б на повагу до того, чим я займаюся. Не сказати, щоб воно аж так їй не подобалося. Дідько, з ненавистю я б якось упорався. Ненависть — це принаймні вже щось. Але вона виявляла таку рідкісну байдужість, яка мене просто бісила, і ще гірше — її ультиматум стосувався того, на що їй, по суті, було начхати. Я шукаю спосіб відплатити їй тією ж монетою. Хоча, чесно кажучи, я все-таки вважаю, що вона сказала: «Книжка або я» задля того, аби розпочати місію зі встановлення фактів, тобто просто щоб побачити мою реакцію.

І ось у чому прикол: в якості відповіді цілком годяться обидва варіанти. То що ж тепер? Так, я нібито ненавиджу її за те, що вона не відчуває ненависті до мене. Ненавиджу за те, що вона ввійшла в мій кабінет у Брукліні, мою гарну спальню з розкладним письмовим столом і сказала: «Коханий, сьогодні твій визначальний день. Ти мусиш вибрати: або твоя ямайська книжка, яка нікуди не приведе, або наші стосунки, які ні до чого не приведуть, бо одне або інше повинно мати розв’язку». Я їй відповів: «Господи Ісусе, ти забагато слухала „Прибуття повільного поїзда“[342]? Якщо так, то ти вибрала найгірший час, щоб стати фанаткою Ділана». Вона назвала мене пихатим чваньком і йолопом, якому просто потрібно відповісти на поставлене запитання. Я сказав, що останнім часом багато читав на тему психології і що подібна ситуація називається не інакше як «емоційний шантаж», тому я відмовляюся відповідати на таке запитання. Вона подивилася на мене і сказала: «Що ж, це і є твоя відповідь». І вийшла з моєї — нашої — спальні. Господи Ісусе, я б зараз багато віддав за ляпас, який, мабуть, варто було тоді їй вліпити.

Не знаю, про що я думав. Я мав би обрати її, зусиллям волі влаштувати їй щастя, — і ми б протягли ще років зо два, поки нарешті не зійшлися на тому, що вкрай обридли одне одному. Однак либонь цього я й заслуговував — стати таким собі нудним, задоволеним своєю долею господарем дому-родини, який намагається позбутися нажитого пузця. Але в такому разі я принаймні, прокинувшись одного ранку, не побачив би незнайомця, що всівся на моє ліжко і розглядає підлогу. Нудьгувати в Брукліні — це щонайменше смішно. «Люба Еббі[343], порадьте, бо в мене з’явилася проблема ще до того, як з’явився до неї привід».

Правду кажучи, до Нью-Йорка я повернувся, відчуваючи в собі діру розміром з третій світ, яку, я знав, Лінн собою не закриє, але все одно я намагався, щоб вона це зробила. Можливо, мене ображало те, що вона навіть не спробувала влаштувати мені драматичну сцену із закидами, що їй, бачте, не під силу бути поруч зі мною супержінкою; злило й те, що вона не покинула мене, заливаючись сльозами, і не написала потім про мене пісеньку в стилі Карлі Саймон[344]. Натомість я здобув дівчину, яка, по суті, ставилася до мене так само, як Ямайка — інша моя любка: те, що в нас є, можливо, й непогане, але не варто себе обманювати думкою, що після певної межі їй буде до тебе хоч якесь діло. Можливо, вона мені сподобалася з тієї ж причини, з якої мені подобається час, проведений на Ямайці. Я з самого початку знав, що в нас нічого не вийде, але це однаково не утримало мене від того, щоб до неї позалицятися. Навіщо? Хтозна. Чи поводився б я так само, якби знав відповідь на це запитання? Чорт забирай, цілком імовірно.

Тим часом збоку, на лівому боці мого ліжка, сидить якийсь чоловік і розглядає підлогу. Я відчуваю, що він на неї дивиться. Лише раз я підняв голову і тут же подумки себе вилаяв: він, напевно, це відчув. А може, й ні. На моєму ліжку сидить такий легкий чоловік, що його вага майже не відчувається, хоча він сидить на моїх простирадлах, в яких, у нього за спиною, заплуталася моя права нога. Хтозна, де тепер моя ліва, головне — нею не ворушити. Не ворушити. І все обійдеться. Друже, ти, здається, збирався знову заснути; згадай, саме таким був твій початковий план. Прекрасно, просто стули очі, прикинься сонним, аж поки не заснеш насправді, — а коли прокинешся, його вже не буде. Перестань думати, що це не спрацює; йолопе, ти ще не пробував. Стули очі — і все. Стули так міцно, щоб аж сльози виступили. Замруж їх і відраховуй секунди, 12345 — занадто швидко, занадто — 1... 2... 3... 4... 5... 6... — повільніше, ще повільніше, — а коли ти їх відкриєш, його вже не буде. Не буде... Нє, ще сидить.

Він усе ще тут. Поглянь на нього напівзаплющеними очима. Він що, ввімкнув світло? Цей довбодзьоб увімкнув світло? Хто, чорт візьми, вмикає світло в цю пору? Ні, не дивися. Чорні штани, ні, сині. Точно? Може, темно-сині, з синьою сорочкою? Лисий? Він тримається за голову? Білий? Смаглявий? Підпирає голову руками? Хто ж носить темно-синю сорочку і штани в тон? Не дивися. Може, якщо захропіти, то він піде? Чорт. Треба перевернутися. Уві сні всі перевертаються; якщо я не робитиму цього, він подумає, що я не сплю. А якщо я перевернусь і ненароком його сполохаю, і він раптом що-небудь зробить? Мої джинси все ще лежать на стільці біля письмового стола, за яким я не працюю. Гаманець ледь не вивалюється з кишені. Квиток на автобус, презерватив, тридцять баксів, ні п’ятдесят, — і чого це я розглядаю свій довбаний гаманець? Порожня коробка з «Кей-Еф-Сі» — в Джемдауні це культова їжа. А де ж моя довбана сумка? У нього в ногах? Він її обнишпорює? Алексе Пірсе, сирливий ти боягузе, ану швидко підхоплюйся і кажи: «Братане; якого чорта ти тут, власне, розсівся? Це що, твій номер?»

«Чо’о? Ой, друзяко, я ж справді думав, що це мій номер».

«Хіба він схожий на твій?»

«Бра’, ми ж у готелі, хіба ні?»

«Твоя правда».

«Чуване; я з вечора так напився, що навіть не пам’ятаю, як піднявся нагору Ти, між іншим, сам винен, що двері не зачинив, — ось такий п’яний дурень, як я, і зайшов. Тобі ще пощастило, що ти не симпатичний, бо прокинувся б з моїм членом у дупі аж по саме нікуди».

«Добре, що я не симпатичний».

«Проти правди не попреш».

«Зараз ти заберешся...» — ч-чорт, із ким це я розмовляю? Я сказав це чи подумав? Він не поворухнувся. І не ворушиться. Усе ще не ворушиться.

Чуваче, зберися. Швидко збери себе докупи. Дихай повільно, дихай по-вільно. Може, варто його злегка штовхнути? Готель же, в принципі, безпечний.

Можливо, він із чотириста двадцять третього номера, а сюди втрапив просто помилково; або ж я справді залишив двері відчиненими; або, може, готель так заощаджує — на однакових ключах до всіх дверей, бо ж ніхто не перевірятиме, тому що, Господь мені свідок, білі, які шукають пригод, але не ставлять запитань у країні третього світу, ніколи й нізащо не втраплять у таку халепу, як я.

Боже, як би я хотів перестати думати. Засинай уже, засинай по-справжньому, а коли реально прокинешся, його тут не буде. Це все одно як... все одно як... знаєш, все одно як що? Як залишити відчиненим вікно, побачивши в кімнаті ящірку. Та стули вже очі, ну будь ласка. Поруч із коробкою полковника Сандерса[345] стоїть важелезна друкарська машинка. Може, пробурмотіти, нібито крізь сон, скільки вона коштує, — хай би він її забрав і звалив звідси? Тьху, типова помилка письменника, що злодії начебто байдужі до літератури. Йоханий бабай! Меннікс[346] уже вхопив би оту лампу і вперіщив його по голові. Вчепись за її основу і цільсь в потилицю. Темп життя — не двадцять чотири кадри в секунду. Барнабі Джонс[347] давно б уже що-небудь зробив. Навіть «Жінки в поліції»[348] уже б щось вигадали, хоча вони такі нездари і, як правило, тільки замахуються, але не б’ють.

Ліворуч від мене стіл, праворуч ванна кімната, а між ними — цей чоловік. До ванної — п’ять футів. Шість, максимум вісім. Двері відчинені. Чи є там ключ? Нібито він повинен там бути, бо ж у кожній ванній кімнаті має бути ключ, — чи не повинен? Я вистрибну з ліжка, висмикну свою стопу (вона майже під ним) і, напевно, рвону до дверей — у ванній я можу опинитися раніше, ніж він на мене накинеться. Ну, мо’ доведеться зробити два стрибки, максимум три. На підлозі килим, тому я не послизнуся. Он вони, довбані двері, треба лише добігти до них, зачинити за собою і міцно триматися за ручку, якщо немає ключа, — а він же там обов’язково є, мусить бути, інакше... І що ж я зроблю тоді? Отож. У мить, коли я сіпнуся, він своєю дупою притисне мою стопу і в нього якраз вистачить часу пустити в хід свій катлас[349] — цей тип точно ямаєць, тож обов’язково має при собі мачете. І він устигне штрикнути мене в стегно, щоб я не побіг, і він полосне мене по тій артерії, ну, по тій, як її там, артерії, при пошкодженні якої стікають кров’ю в лічені хвилини, і ніхто не зможе врятувати... Прошу тебе, сучий ти вилупок, не тисни так на мою стопу. Може, треба підскочити — начебто я прокинувся від кошмару, різко штовхнути його в спину — точніше, в бік, а поки він намагатиметься зробити те, що там заведено в бандитів — сконцентруватися, вихопити дуло чи ще щось, — я вже доскочу дверей номера; вони ж мусять бути відчиненими, раз він зайшов. Вибіжу в трусах і закричу на весь коридор ґвалтують вбивають поліція — будь-що, бо річ ось у чому: він не повинен тут бути, як не крути, тому що я його не запрошував.

«Братане, чуєш? Схоже, настав час обзавестися штукенцією.

— Штукенцією?

— Штукенцією. Тобі, либонь, підійде „Беретта“.

— Якого дідька? Ні, Присте, не хочу жодної довбаної волини. Знаєш, що трапляється з волинами? Гинуть люди.

— Братане, мова про інше.

— Гинуть не ті люди.

— Дивлячись на кого направлене дуло і хто його направляє.

— А що маю робити зі зброєю я? Чорт, і для чого вона мені?

— Спитай краще: як швидко мені вдасться її роздобути і як легко буде її застосувати.

— Ну добре, як швидко я зможу її дістати?

— Зараз.

— От, лай...

— Тримай.

— Що? Ні. От лайно... Ні.

— Братане, бери штукенцію.

— Присте...

— Бери штукенцію, кажу тобі.

— Присте...

— Бери, володій і контролюй.

— Ні, Присте, не хочу я ніякого довбаного пістолета, їй-богу.

— Хіба йдеться про те, чого ти хочеш?»

Ямайці та їхні розмови загадками. Коли-небудь я йому скажу: «Послухай, Присте, вся ота твоя закодована нісенітниця не додає тобі розуму». Але тоді я ризикую втратити найкориснішого інформатора в усьому Кінгстоні.

«Скільки років ми вже з тобою знаємося?

— Не ’наю. Років зо два, три?

— Я бодай раз казав тобі хоч щось позбавлене сенсу?

— Ні.

— Тоді бери волину. Або ніж. Братане, хоч щось.

— Навіщо?

— Бо за вівторком іде середа. А те, що ти робитимеш у вівторок, змінить ту середу, яка настане для тебе.

— Господи Йсусе, Присте, ти хоч раз можеш сказати мені все прямо?

— А то ти мене не розумієш? Хто ж, як не я, розказує тобі про все, що відбувається? Я знаю все про всіх. Навіть про тебе».

Будь ласка, не завалюйся ще далі на ліжко, не торкайся моєї ноги; він там що, схрестив ноги? Ніхто не схрещує своїх ніг; так роблять тільки британські підараси. Тепер він дивиться на мене, я це чую: коли ти відчуваєш на собі чийсь погляд, шию ззаду ніби поколює. А зараз моя шия починає безупинно сіпатися. З яким виразом він на мене дивиться? Схилив свою голову, мов песик, якому ти здаєшся дуже кумедним, чи як оті ямайські дітлахи, що уважно оглядають мене при зустрічі і, певно, думають: чи Ісус за другого пришестя може носити обтислі джинси? Що цей тип має намір зробити? Схопить мене за яйця? Чи бачить він мене крізь простирадла?

«Братане, знаєш, як ти лохонувся? Як сильно ти обкрався? Я зараз навіть говорити з тобою не хочу.

— Що сталося? Брате, піднімайся нагору, дощ іде. Я подзвоню черговому, щоб тебе пропустили.

— Я люблю, коли Джа влаштовує мені водні процедури.

— Не мели дурниць, Присте. Пів на десяту вечора. Тебе навіть погано чутно через грім.

— Минулого понеділка ти прийшов зі мною поговорити і сказав: „Присте, я хочу поставити йому одне-єдине запитання". Я сказав тобі: „Ти можеш поставити, але, по-перше, він не зобов'язаний тобі на нього відповідати, і, по-друге, якщо він відповість, то відповідь тобі не сподобається". Пам'ятаєш?

— Звісно, пам'ятаю, адже ти мені це казав. Казав: „Думай, про що запитуєш Папу Ло".

— Так я не про Папу Ло. Він не єдиний, з ким ти говорив.

— То ти про Шоту Шерифа? Ти мені стрілку з ним не влаштовував, я сам її забив.

— Братане, я тобі про людину з ЛПЯ. Ти говорив із Джосі Вейлзом.

— Умгу. І що з того? Він там був. Я спитав, чи можу трохи з ним поговорити, і він сказав „так". Ось я і порозпитував.

— А ще я сказав, що рот мені скоро доведеться закрити на замок, бо вони починають здогадуватися, що я стукач. А я, братане, кажу лише правду. Я ж навіть не інформатор.

— Так, ти не інформатор, розумію. Заходь, брате.

— А ще я тобі сказав: не думай, що в Джемдауні всі стають ідіотами, щойно бачать білу людину. Не ходи в гето без паспорта гето.

— Пристe...

— Не ходи в гето без свого паспорта гето, — казав я тобі.

— Пристe, тобі не здається, що це все якась дурня?

— Я казав: „Не ходи на ту чи іншу територію, поки я не дам знати певним людям". Я казав: „Не ходи на ту чи іншу територію, якщо з тобою нема мене"».

Бабахнутий на всю голову Прист. Мені знадобився певний час, щоб зрозуміти, що він геть не той, за кого себе видає. Хоча, знову ж таки, єдиний спосіб роздобути інформацію вгорі — зайняти положення знизу Хай куди б ти поїхав, інформатори завжди залягають на самому дні. Можливо, в кожній окремій країні — з тих, де мені доводилося бути, — вони чимось різняться, однак у суті своїй однакові: це на третину підлотники, на третину брехуни, і ще на одну третину — звичайні кульгаві невдахи, які знають, що важливі доти, доки їм вдається видавати себе за пупів землі. Особливо цей екземпляр, що видає інформацію з таким виглядом, ніби власноруч пише Повторення закону. У сраку його «вуличний паспорт», — бо хлопці з Восьми Провулків, з якими я поспілкувався, як з'ясувалося, вважають його самого найдовбонутішим клоуном у гето. «Прист вважає, що його лайно у Восьми Провулках має якесь значення? І що тобі можна сюди зайти, бо тебе послав або привів Прист? Знаєш, чого його звуть Пристом?

— Він сказав мені: це тому, що він єдиний, хто ходить і в Копенгагені, і у Восьми Провулках.

— Та ну його в сраку! Отаке він сказав? Йоу, братани, чули, що йому наплів Прист?

— То це неправда?

— Чо'о ж, частково правда. Тїки не те, що в нього начебто є влада Ісуса, — бо той довбень завжди поводиться так, ніби зараз вручить тобі п'ять хлібин і дві рибини.

— Тобто?

— Прист тому й вештається по всьому гето, бо його навіть коти не бояться. То як гадаєш, чого ми його кличемо Пристом?

— Ну, він...

— Послухай таке. Колись давно Прист хотів стати великим шотою. Колись давно. І щодня канючив у дона: „Доне, даси мені волину, га? Ну дай, будь ласка, га? Бачиш, я ж народжений бути рудбоєм". І ось Шота Шериф, втомившись від його сліз і шмарклів, таки дав йому волину. І знаєш, що сталося? Цей дітвак засунув те дуло собі в труси, і раптом — бах! Та й відстрелив собі пісю. Дивом вижив узагалі. Якось я спитав Шоту, чи часом він не спеціально зняв ту волину із запобіжника, — але той промовчав. Дивно, що він на себе після цього не наклав руки: якщо не можна трахатися — для чого взагалі жить?

— Але ж язик у нього лишився.

— Що ти сказав?»

Вісім Провулків. Це правда: Прист нічого не зробив, щоб мене з ними звести. Це я сам запитав знервовану леді з Ямайської ради церков, чи не можна мені поговорити з кимось із тих людей, що стоять за договором про оте примирення. Вона кудись зателефонувала, і несподівано для себе я почув, що хоч наступного дня можу піти туди на зустріч.

У ямайців усе крутиться навколо «туди» або «сюди», «сюди» або «туди». Хоча з Копенгагену туди не так просто втрапити. Крутишся вуличками, виробляєш віражі по ринку, і голова в тебе йде обертом уже від усього цього — дерев'яних прилавків з бананами, манго й акі, грейпфрутами і джекфрутами, платтячками з рюшечками та відрізами габардину для штанів, лотками з газетами та сигаретним папером, і при цьому в твоїх вухах постійно лунають ритми реґі (на радіо його не почуєш), тож і кліпнути не встигнеш — а ти вже майже проґавив Перший Провулок з Восьми.

Але в кожного цього Провулка є ріг, і на кожному такому розі стоїть по п'ять-шість пацанів, готових зайнятися тобою. Мене вони чомусь пропустили спокійно, тож я зробив висновок, що на цей час, завдяки Співакові, місцеві вже звикнися з тим, що на їхню територію можуть зайти білі. Хоча більш доречне, все ж, інше пояснення: без слова дона тут ніхто не смикнеться. І цю п'ятірку голодних щенят, готових щомиті на когось накинутися, стримує невидимий повідець. Прист із таким запалом утирав мені про всілякі небезпеки Копенгагену, що йому навіть не спало на думку, що я можу ось так навідатися у Вісім Провулків.

Про них він сказав мені лише за день до того, як я туди подався. До того ж Прист вважає, ніби я працюю за його графіком. А ще: що я — дурний американос, який досі живий винятково завдяки йому. Хоча, бачить Бог, сам мій приїзд сюди був таки дурістю.

Тільки подумати, як надовго я застряг з тими вилупками з північного узбережжя, одягненими у футболки з написом «Від'ямай мене». Але, з іншого боку, чи багато людей можуть сказати таке: «Брате, я бачив справжню Ямайку. Я був там зі „стоунзами", коли вони записували „Юшку з козячої голови" на „Дайнемік саундз"[350] (хоча я не маю ніякого стосунку до того, що той альбом врешті вийшов шматком лайна). А починаючи з сімдесят шостого року, Пітер Тош бачив мене в студії постійно — і не виганяв. І тобі варто було б там бути, коли я сказав Співакові, що його обробка бітлівської „я люблю її", на думку Пола Мак-Картні, — найкраща кавер-версія всіх часів»? Тож утріться.

Саме тому я не боюся заглиблюватися в нетрі Кінгстона. Важливо лише те, яка це глибина. Такої ви ще ніколи не бачили, хоча, може, і бували тут десятки разів. Раніше я намагався проводити паралелі, але коли ти тут, це не має сенсу. Коли проходиш повз пацанів на розі, тобі навіть не спадає на думку підвести очі й оглянути місцину. Ти просто йдеш повз них і повз чоловіків, що грають у доміно. Чоловік, який сидить обличчям до мене, щойно високо підняв руку, щоб грюкнути доміниною об стільницю і, мабуть, виграти партію (бо на його обличчі аж сяє усмішка переможця), — та ось він помічає мене, і його рука сповільнюється, він кладе кісточку дуже

обережно, так, наче ця його гра така нікудишня, що йому соромно перед білим містером, який її бачить.

Ти йдеш далі й дивуєшся: а може, ти сам тут уже став ходячим шоу? Ти знав, що на тебе дивитимуться і навіть витріщатимуться, але не сподівався, що опинишся наче в центрі якогось фільму, що уповільнюється і, врешті, майже спиняється, і все довкола перетворюється на окремі кадри, а вуха вловлюють уже лише тишу: начебто щойно все звучало на повну гучність, та раптом, десь, різко змовкла музика, чи розбився келих, чи дві жінки зойкнули, — або ж така тиша була тут завжди.

Ти проходиш повз перший будинок (хоча це не зовсім будинок, це точно чиєсь житло, але аж ніяк не будинок), і намагаєшся не витріщатися на трьох дітлахів у дверях. Але все одно це робиш і дивуєшся: а чому прохід так добре освітлений? Може, то прохід між будинками або просто немає даху? Але потім ти бачиш стіну — синю і рівну, і мимоволі замислюєшся над тим, хто так дбає про це місце.

Малюк у довгій, до колін, жовтій майці «Старскі та Гатч» усміхається мені, але дві дівчинки (обидві старші) вже навчені цього не робити. Та з них, що на нижній сходинці, підіймає поділ сукенки, з-під якої виглядають джинсові шортики. Двері за ними такі ветхі, що скидаються на уламки плавнику, прибитого штормом до берега, але я намагаюся на це не дивитися, бо, десь двома футами нижче, на сходах сидить жінка і зачісує ще старшу дівчинку, що вмостилася на нижній сходинці. А між трьома дітлахами і жінкою — може, то їхня мама? — цегляна стіна, в якій не вистачає стількох цеглин, і вона вже більше схожа на шахову дошку. Хтось почав було фарбувати її в білий колір, але облишив. Це дещо збиває з пантелику, адже ННП виграла на виборах, а тут — її територія. Здавалося б, її рідні нетрі повинні мати кращий вигляд, але вони ще гірші, ніж у ЛПЯ. Хоча, «гірше» — відносне поняття для Кінгстона, і воно змінюється з кожним днем і... Якого біса?! На моєму ліжку розсівся якийсь довбаний чувак, — а я думаю про якесь довбане гето за десять миль звідси!

От лайно... Чувирло, сядь прямо, не завалюйся на ліжко. Ти вже тут скільки, хвилин десять? Заснув, чи що? Я так теж уже робив: хапав голову руками, ліктями впирався в коліна, хоча зазвичай я не спав, а мандрував під кайфом. Навіть не знаю, що робити. Ось зараз візьму — і перевернуся.

Що гіршого може статися? Він трішки запанікує, а потім вирішить, що я все ще сплю. Це ж природно — повернутися вві сні; він може вважати дивним саме те, що я не ворушуся. Хіба ні? Я хочу побачити його довбане лице. Він потирає собі потилицю (лисий, я тепер бачу), а його руки — червонаво-брунатні. Може, це приплив крові? Перевернуся і штовхну його в спину. Так, саме так і зроблю.

Ні. Дідько, я ж лише хочу встати у своєму довбаному готельному номері й замовити чашку гівняної кави, — бо в цьому дешевому готелі вважають американців такими тупими, що вони навіть не знаються на смаку справжньої кави, і це недалеко від правди, якщо постійно випивати їхню оту бурду до останньої краплі; але я все одно її питиму, бо треба ж чимось зайняти рота, поки розшифровуватиму плівку з учорашнього дня, на якій може й не виявитися нічого цікавого та більш «смачного».

А потім я візьму рюкзак, натягну джинси, стрибну в автобус і гляну на людей, які дружно подумають: «Ого, з нами їде білий мен». Тільки вони подумають це дещо іншими словами, та я не лізтиму не у свої справи, і вийду на зупинці перед «Ґлінером», і поговорю з Біллом Білсоном, хоча він і довбана маріонетка ЛПЯ та американського уряду, яка постійно годує побрехеньками отого нишпорку з «Нью-Йорк таймсу». Хоча, по суті, Білл хороший хлоп, завжди готовий видати кілька непевних цитат; я ж лише хочу запитати його, чи Джосі Вейлз пригадував той день, коли стріляли в Співака (хоча, зрозуміло, то була справжня трагедія), і як він міг розповідати, що в Співака поцілили саме в момент, коли він передавав своєму менеджеру скибочку грейпфрута, — адже цей дрібний фактик не знав ніхто, крім самого Співака, його менеджера і мене, бо я був єдиним, із ким вони про це говорили.

Тобто, це вже не бозна який секрет, але — саме та деталь, що виринає лише після тривалої кропіткої праці, коли врешті вдається заручитися довірою того, в кого береш інтерв'ю, і розв'язати йому язика.

Зрозуміло, про грейпфрут я не заїкатимуся, скажу лише, що цей дон знає аж надто унікальні подробиці того замаху, який, до речі, мені заборонено називати «замахом». Коли я спитав Співака, хто його намагався вбити, він подивився на мене з усмішкою і сказав, що це велика таємниця. Я не згадував цього в розмові з Джосі Вейлзом — бо коли я востаннє дивився в дзеркало, в мене на лобі напису «ПІДАР-САМОВБИВЦЯ» не було.

От лайно, ніяк не можу привести думки до ладу. Усе було не так. Тобто, цього ще не сталося, бо я все ще на межі Восьми Провулків — і шукаю Шоту Шерифа, а не Джосі Вейлза. Якого дідька я згадав Джосі Вейлза? Він навіть не з тих, чиє ім'я спадає на думку, і готовий піти в заклад, що це його самого більш ніж влаштовує. Джосі Вейлз — це Копенгаген. Алексе Пірсе, це було потім. Те, що ти дізнався у Восьми Провулках, спрямувало тебе в Копенгаген, — щоб усе прояснити до кінця. Але спочатку я побував у Восьми Провулках. А був я там для того, щоб зустрітися з Шотою Шерифом. Хотів дізнатися, чи діє, як і раніше, мирний договір — після отих убивств на Орандж-стриті та Печон-стриті минулого тижня, де, через подружку, хлоп від ЛПЯ зарізав хлопа від ННП. І після того останнього з'ясування стосунків із поліцією — через те, що хлопці в чорно-червоному знайшли схрон зі зброєю та боєприпасами, та такий, яким не могла б похвалитися навіть Національна гвардія США.

Звісно ж, запитати про таке прямо я не міг. Після зустрічі з «вітальним комітетом» Восьми Провулків, який виклав мені досьє на Приста, я несподівано побачив його самого — під вуличним ліхтарем, де він чекав на мене. Принаймні він так і сказав: «Братане, я давненько вже тебе дожидаюся». Зв'язок у гето старіший, але більш передовий за телефон. Прист зручно вмостився на сталевому барному стільці зі справжнього бару, за тридцять футів від рогу, з-за якого вигулькнув я. Він повагом курив сигарету, посмоктував «Гайнекен» і стежив за партією гри в доміно. Мав вигляд чоловіка, до якого запросто можна підійти зі словами: «Слухай, чуване, а де знайти такого собі Шоту Шерифа?»

— У такому місці аж ніяк не сподіваєшся побачити блискучий барний стілець.

— Або друге пришестя Ісуса. З диктофоном.

— Я вже не раз це чув.

— Що саме?

— Неважливо.

Він теж знає, що я прийшов поговорити про мирний договір. Виявляється, їх із Папою Ло одночасно посадили — якраз тоді, коли бандити вчинили напад на Співака, — і, як будь-яка група розсудливих людей, що опинилися в одному місці, вони почали тлумачити те, що відбувалося. Потім, як відомо, виник мирний договір, про який навіть співак Джейкоб Міллер написав пісню (не те, щоб супер, але згодиться), а згодом повернувся Співак — закріпити ту угоду ще одним концертом. Я хотів дізнатися, що ж насправді підвело договір до межі зриву і чи поставлено хрест на його майбутньому. Я запитав Приста про ніч напередодні, як армійці перестріляли хлопців у Ґрін-Беї, що призвело до першої тріщини в мирному договорі. Чи чув він про Джуніора Соула? Складно повірити в існування кілера з ім'ям, яке більше пасує співакові в стилі ду-воп[351], — але якщо такий реально існує, то Шота Шериф, імовірно, про нього чув. Адже він теж, певною мірою, причетний до укладання тієї угоди про замирення.

— Ні, чуваче, я не чув про такого... А він хіба не від ЛПЯ?

— Кажуть, що Джуніор Соул був головорізом від нацпатів.

— Головорізом?

— Химерною особою.

— Химерною?

— Забудь. То він не звідси?

— Ісусику, в нас немає нікого з таким ім'ям.

Більше, напевно, мені не сказав би й Шота Шериф. Не встиг я спитати, чи можна ще з кимось переговорити, як Прист схопив мене, злодійкувато озирнувся, чи ніхто не дивиться, і прошепотів: «Юначе, цей договір повинен діяти. Повинен». Він майже благав. Я ще трохи порозпитував його «братиків» про якісь дурниці, приміром, чи знають вони, що виконавиця «Ще, ще і ще» була порнозіркою[352], і пішов.

На днях Прист підшукав мені декого більш корисного. Він привів мене в якийсь неймовірно загиджений провулок, у тому кварталі Кінгстона, де верховодить ЛПЯ, і там познайомив із хлопом, що виявився одним з тих, хто втік з Ґрін-Бею; так я вперше зустрів «реального братана» з реальної банди «Венг-Ґенг». Хлоп відвів мене в бар, футів за двадцять від місця зустрічі, і почав говорити. За його словами, той Джуніор Соул прослизнув у Саутсайд — це територія ЛПЯ, — де затусив з «Венг-Ґенгом» і бовкнув, що армійцям бракує людей на охорону будівництва в Ґрін-Беї. Потім Джуніор Соул зв'язав їх з такою собі Матою Харі з кінгстонського готелю, а та сказала, що хлопці скоро отримають волини плюс по триста американських доларів на брата, а для закріплення угоди ще й трахнулася з трьома чи чотирма з них.

Прист усе ж розповів мені про Джуніора Соула, але цей, що вижив після відстрілу на побережжі, розказав ще й про таку собі Селлі К'ю (аж ніяк не ямайське прізвисько). Бідоласі на вигляд нема й сімнадцяти, але для Джемдауну він усе одно застарий — як для першого траху.

— Тож Джуніор Соул з'являється, чотирнадцятого січня, — пригадує він після того, як я віддав йому свою пачку «Мальборо», сімдесят баксів та касету Джеррі Раффертi[353], що невідь-як опинилася в моєму рюкзаку. — Він під'їхав з двома «швидкими», і мені це здалося підозрілим, — сказав хлопчина. Але юному шоті тоді було сказано, що в обумовленому місці на нього чекають волини, які треба лише піти і взяти, — а це ж все одно що сказати нарику: «У смітнику, в кінці провулка, лежить нічийний пакет з героїном». Те, що він тоді розповів, було дуже важливою інформацією, тільки я не надто пригадую її. Треба перевірити в записах.

«Ми ж були, в основному, растафарі, а нелейборити. — Ось воно. — Ми ніколи не лізли в політику Розумієш? І в кишеню нікому не заглядали, тож працювали на кого хотіли. Розумієш?» — Однак то був січень, відразу після Різдва, й усі знали, що в гето ні в кого немає грошей; гірше того, «Венг-Ґенг» розсварилася з іншими бандами Кінгстона. — «Коли почалося нове будівництво, з'явилася потреба в охороні, але щоб вона була зі своїми волинами. Знаю, що видається це не зовсім правильним, та коли на півночі матуся каже чоловікові, що малюку потрібна їжа, а матуся на півдні каже, що дитині край треба шкільна форма, то про деталі якось не задумуєшся. Тож той чувак зв'язався щодо волин з армійцями, — але ж ти розумієш, що вони не такі швидкі зі зброєю, як Прудкий Дро Мак-Ґро. Якби йшлося про поліцію, я б не тільки не повівся, а ще й побив би того Джуніора Соула. Та нам не було чого хвилюватися через армійців, головне — не переходити їм дорогу. Як я казав, у політику ми ніколи не лізли. Але я тоді нічого не знав, і раптом армійці нам кажуть: „Ставайте он туди, біля мішені". І тут я різко впав, таке як знепритомнів, ще до того як вони почали стріляти. Повзу через колючі кущі; а я ж іще був і босим. Я боявся навіть дихати, поки повз із того стрільбища до місцини з очеретом. Вони вислали гелікоптер — нас шукати. Дивно, що не знайшли: мої ноги так подерли колючки, що кривавий слід вів аж до схованки в очереті. Добре, що я знав Ґрін-Бей. Я врятував чотирьох: вивів їх із чагарів у очерет (дякувати Богу, він виріс високим і сховав нас від гелікоптера) і провів до самого центру, до Школи сестер-бенедиктинок. Один з нас зумів вибратися іншим шляхом до моря, і там його витягли з води двоє рибалок. Тоді ми вперше викликали поліцію. В інший час вони б нас із радістю повбивали самі, але в них кров закипає, коли армійці хочуть зробити щось першими. Єдині, кого фараони ненавидять більше за бандитів, це солдати. Братане, віриш мені? До нас на захист прийшла поліція!»

Що довше я пригощав його випивкою, то жвавіше він говорив, ясніше висловлювався, і від того ще більше виникало невідповідностей. Річ у тім, що оборонне відомство Ямайки не особливо приховувало ті події. Я навіть зустрічався з одним військовим чином — цілком приємний чоловік, хоча дещо необтесаний. За його словами, всі постраждалі в тій історії були членами «Венг-Ґенгу» або їхніми спільниками; вони проникли на військове стрільбище в Ґрін-Беї, де відкрили вогонь по кількох солдатах, що того ранку вправлялися у вогневій підготовці. Може, вони спланували помсту — за те, що армійці безцеремонно патрулюють їхню територію. Або прочули, що тут є склад зі зброєю, який погано охороняється, тож його можна захопити. У

будь-якому разі, вони, як стверджував чин, «дістали по заслузі, з'явившись посеред білого дня, як ковбої». Тільки навряд чи можна отак з'явитися і розмахувати волинами, якщо їх, тих волин, немає, якщо ти якраз за тим і прийшов, щоб їх забрати.

Пізніше, в офісі Білла Білсона, коли я розповів йому, що натрапив на одного утікача з Ґрін-Бею, він раптово страшенно зацікавився, хто б це міг бути. «Звичайний хлопець, — сказав я. — Ти ж знаєш, як воно: через якийсь час усі вони здаються однаковими». Повна нісенітниця, але оскільки всі Ямайці в глибині душі вважають, що всі білі — расисти, то я вважав це зручним способом збити Білла зі сліду. А він показав мені знімки, що їх, за його словами, «якийсь чувак» кинув йому в поштову скриньку. Якийсь чувак? «І хто ж із нас недоговорює?» — хотів я сказати, але стримався. Натомість придивився до п'яти мертвих тіл, розпростертих на піску. На одному знімку двоє, ще двоє — на другому, а на третьому — всі п'ятеро, і лише тіні від армійців, що стоять над ними; самих армійців немає на жодному фото. Із п'ятьох мерців взуття тільки на одному. Крові небагато — напевно, вся увібралася в пісок. Узагалі-то, я не вперше бачив трупи на Ямайці.

— То як, Білле, що ти збираєшся з цим робити? А в міністерстві оборони Ямайки, до речі, знають, що в тебе є ці знімки?

— Тепер, напевно, знають. Може, це вони самі й організували витік.

— Та невже? І яка була історія?

— А в тебе яка?

— Що? Ні, брате, спочатку ти. Безумовно, була офіційна заява. Усе ж сталося приблизно з рік тому.

— Заява? Військовики не роблять заяв. А ось твій друг мер...

— Він мені не друг.

— Це ти скажи кому-небудь з бандитів. Мер не робив ніяких заяв, але сказав, що група бандюганів намагалася напасти на контингент військових офіцерів, які відпрацьовували вогневу практику на стрільбищі в Ґрін-Беї. Цілком можливо, бандити вважали, що раз ідеться про стрільбище, то там є зброя.

— А хто каже, що це були бандити?

— Усі вони із Західного Кінгстона.

— Це його репліка чи твоя?

— Ха-ха. Ти, я бачу, хитрий. Загалом, він сказав, що вони з'явилися на території серед білого дня, як ковбої. Армійцям не лишалося нічого іншого, як відповісти на вогонь.

— Хіба для вогню у відповідь не треба, щоб перед цим у тебе стріляли?

— Тобто?

— Та це я так, просто кажу. Тож вони атакували опівдні? Він сказав: опівдні?

— Ага.

— Гм. Але...

До мене не доходило. Хоча нібито все було цілком зрозуміло. Може, Вілл і справді такий тупий або ж поводиться, як Ямайці, коли заплутуються у політичних нетрях: нічого не бачу, нічого не чую. Мер стверджує у своїй заяві, що банда напала на солдатів опівдні і ті відкрили вогонь у відповідь. Але я дивлюся на знімок, на тіні, що пролягають на ньому, і бачу, що вони занадто витягнуті. У полудень таких не буває. Все сталося вранці — навіть напівсліпий стариган, що геть вижив з розуму, скаже те ж саме. Але я дивився на знімки занадто довго і занадто уважно. Вілл звернув на це увагу; помітив він і те, що я не закінчив своє запитання. У ямайців є своєрідне вміння затримувати на тобі погляд після того, як їм стало ясно: цей білий хлоп починає все розуміти. І очей вони при цьому не відводять: перевіряють, з якого моменту ти вже цілком врубився і чи не ляпнули вони тобі щось зайве. Те, чим Ямайці досі обґрунтовано пишаються, це своїм талантом зберігати пильність, нічого не розбовкувати. Або ж узагалі не випускати з себе ні слова, навіть якщо їм дуже кортить надути тебе прямо зараз, у цю ж хвилину.

Окей. Не розумію, чому раптом у думках виринула Аїша. Може, тому що я в ліжку. Може, тому що я в ліжку, на краю якого, збоку сидить якийсь чувак. Шкода, що я зняв годинника. Гей, братане, ти можеш уже що-небудь украсти — і звалити? Який дурень посеред пограбування влаштовує собі посиденьки? Боже, будь ласка, не треба, прошу, не сідай, Ісусе, він сідає на... сів мені на стопу. Кістлява дупа цього вилупка треться об мою стопу. От дідько, він повертається. Потемніло. Темно-червона пелена, крізь зажмурені повіки пробивається світло. Розплющуйся, повільно... стій, ідіоте. Хочеш бачити, як він тебе хутенько пристрелить? Може, буде краще, якщо він мене продірявить раптово. Може, краще померти з якоюсь розумною думкою. Невже настав час замислитися про небеса і решту супутньої фіґні? Моя мама-лютеранка пишалась би мною. Цікаво, він вважає, що я сплю? А де друга подушка? Він збирається прикрити нею мою голову і вистрелити? Який же я боягуз. От же ч-чорт. Розплющуй довбані очі. Він дивиться не на мене. Він усе ще дивиться в підлогу. Гівнюк сраний, довбень, на що він там вирячився? Якась пляма у формі Ісуса? Я гадав, такі плями бувають тільки на стелях. Чи, мо', на тому килимі лишилися сліди сперми отих мерзенних довбнів, які спали в цьому номері до мене? Дуже сподіваюся, хоча б простирадла тут чисті. У готелі, що так далеко від Гаф-Вей-Трі-роуду, нічого не можна гарантувати.

Якщо опуститися двома кварталами нижче, взяти ліворуч, до Челсі[354], і підійти до самого повороту, то там буде готель «Челсі»; у його вікні — оголошення, що двом дорослим чоловікам номери категорично не здаються. З іншого боку, якщо ти педофіл, то, отже, ласкаво просимо? Не знаю, чому я про це думаю; не знаю, чому мені раптом болісно захотілося, щоб простирадла тут були ретельно випраними. Такі простирадла, про які хотілося б сказати: «ретельно випрані». Ні, «дуже ретельно випрані»... Та

йди вже звідси, вилупку. Принаймні я не згадуватиму, яким був боягузом, коли лежав тут на ліжку в надії, що не всеруся від страху і що моя ліва ступня перестане тремтіти. А може, вона просто поколює, бо я її відлежав; і як мені тепер рвонути у ванну, коли м'ні нога заніміла?! «М'ні нога», — я вже й психую по-ямайськи. Братику, а може, ти звичайний збоченець? То потримайся за мої яйця — і вали звідси.

Отже, розстріл солдатами юнаків у Ґрін-Беї сімдесят восьмого року призводить до появи мирного договору. Але не минає й року, як стрілянина поліції в центрі міста вже змушує людей пліткувати, що миру настав кінець. Зазвичай, коли бандит перебуває на нейтральній території, а на сцену раптово вискакують зі зброєю поліція з військовиками, — це підстава, яку часом влаштовує хтось із його власного «братства». Таке сталося багато років тому з кількома бандюками від ННП (за словами Приста) і могло статися з отим хлопцем, про якого я намагався розпитати Папу Ло. Нашу зустріч влаштував Прист, — і одному Богу відомо, що про мене там подумали, адже я, через своє знайомство з цим Пристом, здавався лузером. Я навіть не міг з'ясувати підґрунтя того вбивства, оскільки Прист мені розповів, що однією з умов договору між бандами про замирення було те, що ніхто нікого не здає поліції.

Коли ж я зачепив цю тему перед міністром, той, хай йому грець, розсміявся. Він сказав: «Не для протоколу», — ще до того, як я почав усе записувати (мабуть, він минулого тижня почув цю фразу від якогось козла в телевізорі), а потім повторив те, що вже казав для преси, — що «таких людей будуть вистежувати, як собак». Зазвичай собаки самі вистежують, а не їх вистежують, та це залежить від того, які в кого аналогії. Хто що знайде. Йому вистачило кмітливості розгледіти, що мені палець у рот не клади, тож на тому інтерв'ю й завершилося. Міністр виявився шматком лайна з кучерявим волоссям, зачесаним назад так жорстко, що воно вирівнялося.

Я плутано висловлююся. Річ ось у чому: важливою частиною згаданого мирного договору, за словами Приста, було те, що ніхто не видає імена таким людям, як цей міністр. Але ось ми маємо труп бандита — даруйте, політичного активіста, — і, з огляду на те як працює кримінальна поліція, стає зрозумілим, що своїми силами виявити цю людину Вавилон не зміг би. Ямайська поліція, мабуть, не знайшла б навіть білборда посеред Гав-Вей-Трі[355], на якому оголена дівиця, розставивши ноги, пестить свою піську, з написом унизу: «Вавилоне, шукай тут». Точніше, фараони його б виявили тільки після того, як їм конкретно вказали б, куди дивитися. Як і Прист, цей чоловік прослизав на територію і ЛПЯ, і ННП. Але, на відміну від Приста, він мав реальний вплив, бо був у Папи Ло другим чи третім номером.

А це ж щось означає, хіба ні? Означає те, що Кінгстон дійшов до точки, де такий «високопоставлений» персонаж може випивати з людьми, до вбивства чиїх друзів він причетний. Коли спілкуєшся з Біллом Білсоном, Джоном Терном та й з будь-яким журналістом, інтелектуалом чи просто світлошкірим, який живе вище Кроссроудсу, то всі вони прагнуть так чи інак вивідати, як довго той договір проживе, — але це швидше проста цікавість і аж ніяк не вияв тривоги. Гучне зітхання і кивання головою виказують їхнє нібито роздратування, хоча насправді засвідчують те, що навіть це їм по шарабану Чому ж я так переймаюся цим довбаним мирним договором? Адже він, по суті, і документом ніяким не був. Хоча Папа Ло і Шота Шериф літали в Лондон і обговорювали його там зі Співаком. Це не бозна яка таємниця, але те, що

лише за один рік щось багатонадійне стає геть безнадійним, — не може не викликати сум'яття.

Загалом я це знаю. Папа Ло знає, але не скаже. Знає й Шота Шериф, — але ж вам відомі випадки, коли хтось не закінчує анекдот тому, що зрозумів: ви його вже знаєте.

От тільки я цей анекдот реально не знаю. На краю мого ліжка сидить чоловік у темно-синій сорочці.

З Папою Ло я вже зустрічався. Перед самим концертом за мир я був у Копенгагені разом із Пристом. Нас там зустрів велетень, який ставав ще більшим, коли розкривав руки й обіймав усіх підряд. Я ніби й не боягуз, але навіть я укляк від ведмежої ласки цього громили. «Тут усі в безпеці! Мир і любов — єдині вібрації, які йдуть від нас!» — начебто казав він, а потім запитав, що поробляє Мік Джаґґер — чи часом не замкнувся на невеличкий трах-трах із чорношкірою красунею. Мені знадобилися дві хвилини, щоб переконатися: реп «Ґлімер твінс»[356] давно вже вийшов за межі «Студіо 54».

— Ти не чув «Деяких дівчат»[357]? Для них це справжнє повернення.

— Яких дівчат я тільки не чув...

От і все. А потім — стрибок уперед, до подій кількох останніх днів. Я ще ніколи не бачив, щоб такий велетень видавався таким маленьким. У нього не було навіть сил наїхати на Приста — за те, що той знову привів до нього цього білого хлопця. Він не хотів розповідати про свою людину, яку пристрелила поліція. Не хотів говорити про поліцію взагалі. Він поводився так, як поводяться вже немолоді люди, які забагато знають або ж урешті ввійшли в той вік, коли світ для них перестав бути загадкою. Вони розуміють те лайно, яке є між людьми, і знають, чому ми всі такі примітивні, підлі та мерзенні, і які ми в житті реально паскудні тварюки, — така ось мудрість приходить до людей з віком. І для цього необов'язково бути старцем, — Папа Ло не такий уже й древній (у гето взагалі не доживають до старості). Причина — у тому віці, який можна назвати віком осягнення; як це осягнення настає, я не знаю, але це щось дуже велике, із сивиною, сіре, і коли воно оволодіває тобою, ти розумієш, що опиратися йому — безглуздо. Як я вже казав, Папа Ло зовні різко змінився лише за один рік і нині здавався надзвичайно виснаженим. Точніше, втомленим.

— Чому поліція вбила твого другого номера?

— Чому троянди червоні, а фіалки фіолетові?

— Не доганяю.

— «?» — крива буква з довгим хвостом. Обрізати їй хвіст — вийде «V». «V» означає «вагант»[358], а ти і є вагант, тобто волоцюга.

— Як їм вдалося його вбити?

— Я чув, що з двох-трьох волин.

— Гадаєш, твою людину здала ННП?

— Що?

— Нацпати. Це вони злили твою людину? І чого поліція не дотрималася договору?

— Білий хлопе, а ти жартівник. Хто сказав, що фараони підписалися під тим договором? І чого ти киваєш у бік ННП?

— Мабуть, твоя правда.

— Ха-ха, білий хлопе, ще ти мені вказуватимеш.

Його правда. Шота Шериф теж поглянув на мене, коли я згадав про смерть «другого номера». Поглянув так само, як і Папа Ло.

— Погані часи для одних — це хороші часи для інших, синку. Те, що для когось погане, для інших — добре.

— Хто ж злив другого номера поліції?

— Ти бачив Джосі Вейлза після приїзду?

— Лише раз.

— Він живе на іншому кінці. Розпитай лучче його про другого номера.

— Джосі Вейлза?

— Про вулицю я більше нічого не знаю. Миру кінець.

— Миру між ким? Можеш мені пояснити? Можна я поставлю ще кілька запитань? Папо?

Мабуть, ні.

Джосі Вейлза мені не довелося шукати, він сам мене знайшов. Не встиг я вийти від Папи Ло, — і не питайте мене, чому я почав задкувати, — як зіштовхнувся з двома крутими лобами. Той, що лисий, навіть не глянув на мене, — вхопив за руку і мовчки повів уздовж дороги. Другий — більший і товстіший, з короткими дредами, — сказав: «З тобою говоритиме дон». «А Папа Ло хіба не дон?» — хотів я запитати, але передумав. Той, що лисий, у синьому, той, що з дредами, в червоному, синхронно й підкреслено діловито чимчикували обабіч мене. Це все скидалося на якийсь мультик, не інакше. Люди на вулиці відводили погляди. Коли ми проходили повз, вони просто відверталися, майже всі. Лише дві жінки й один чоловік не сховали очей, та дивилися ніби крізь мене, наче й не бачачи. Немов я — привид або чужинець, якого виперли з міста. Кожне ямайське село — це глухоніма пустка. Мене доставили до оселі Джосі Вейлза, завели через передні двері, але ніхто не сказав, де можна сісти. До першого з трьох великих вікон вітальні був приліплений календар «Ессо». Єдині цілі вікна на всю околицю, без тріщин і вм'ятин від каміння. На вікнах червоно-жовті фіранки у квіточки; відчувається, що тут є жінка.

— Милі фіранки. Господиня повісила?

— Надто багато запитань, білий хлопе.

— Гм, я взагалі-то не...

— Шастаєш зі своїм чорним записничком. Ти в нього все записуєш?

Я чув, що Джосі Вейлз високої думки про свою англійську.

— Де ти так розмовляти навчився?

— А де ти навчився срати?

— Га?..

— Приберіг найрозумніші питання насамкінець?

— Вибач, я... я... я...

— Ти... ти... ти...

Увесь цей час я не бачу нічого, крім обгорненої рушником голови чоловіка, що сидить на дивані обличчям в інший бік. Дон у себе вдома, де десь тишком-нишком сидить собі його співмешканка. Звідки лунає цей голос?

— Щось ти, розумнику, швидко замовк. Сідай, білий хлопе.

Я сідаю на стілець біля вхідних дверей.

— Хіба у твоїй країні не сідають у вітальні?

Я переходжу до вітальні, якщо так можна назвати кімнатку завбільшки з приймальню лікаря. Тут сірий диван усе ще обтягнутий фабричною поліетиленовою плівкою. Жінки ніде не видно, господар сам. Погляд спочатку помічає майку-сіточку, потім — великі руки, які стягують з голови рушника. Він витирає ним голову — і кидає позад себе. Мабуть, його жінка звикла за ним підбирати. Джосі Вейлз. Здоровило, хоча не такий товстий, як Папа Ло, а очі вужчі, ніж можна очікувати, майже як у китайця. Живіт уже починає випирати під майкою-сіточкою — молодіжною уніформою гето, хоча, мабуть, він її носить лише вдома. Коли ямайський кримінальний авторитет починає йти вгору, це насамперед стає помітно за його гардеробом: виходячи з дому, він неодмінно одягає сорочку, ніби в будь-яку хвилину може опинитися в суді.

— Ручка при тобі завжди напоготові?

— Так.

— Я знаю декого, хто так само поводиться зі зброєю. Двоє з них зараз стоять під моїми вікнами.

— Але не ти?

— З дула пістолета ще не вилітало нічого хорошого. Тобі варто було б покращити свої здібності, ти так не думаєш?

— Тобто?

— Реакцію. Як кажуть, миттєву реакцію.

— Не розумію.

— Щойно я казав, що з дула пістолета ще не вилітало нічого хорошого.

— Я це почув, містере Вейлз.

— Містером Вейлзом мене зве тільки суддя. Джосі.

— Окей.

— Як я вже сказав, із дула пістолета ще не вилітало нічого хорошого...

— Я вже чув.

— Тобі щось у сраку коле, що ти мене постійно перебиваєш? Як я вже казав, і повторюю ще раз, із дула пістолета ще не вилітало нічого хорошого. Я помітив, що ти смикнувся. Хоча твої очі широко розплющені. Але ти, схоже, не чекав почути щось таке з вуст дона.

— Я не...

— Та ні, бра', саме так. Це тривало тільки мить, так швидко, що більшість і не помітили б. Але я — не більшість. Ти й сам, напевно, не усвідомив.

— Ні. Просто рефлекс.

— Такі, як ти, нічого не помічають. Завжди щось записують у свої чорні книжечки. Не встиг ще з літака вийти, а вже придумав статтю. Тепер ось шукаєш, яку б ще фіґню приплести, щоб сказати: «Дивись, Америко, ось які справи на Ямайці».

— Скажу, що не всі журналісти такі.

— Ти з «Мелоді мейкеру»?

— З «Роллінг стоуну».

— То ти тут робиш уже майже рік? Чорні поцьки такі принадні?

— Що?.. Ні, ні. Я працюю над статтею.

— Тобі що, цілий рік треба, щоб написати історію про Коппера?

— Якого Коппера?

— Отож! Ти навіть не знаєш імені того, про кого на всі лади розпитуєш. Коппер — людина, що неправильно прочитала договір.

— То документ таки є?

— Я так розумію, «Роллінг стоун» прислав до нас не найрозумнішого.

— Я не дурний.

— Навіщо «Роллінг стоуну» відряджати сюди людину майже на рік? Що ж це за стаття така неймовірна?

— Журнал мене не відряджав.

— А ось це правда. Ні на який «Роллінг стоун» ти не працюєш. І на «Мелоді мейкер» теж, і на решту подібних. «Нью-Йорк таймс» — так, вони можуть відрядити свого репортера на рік, але аж ніяк не журнал, що любить друкувати на своїх обкладинках педиків із зіркою в лобі. Я вважаю, що ти тут усе-таки заради чорної манди. Як тобі, до речі, ця Аїша? Добре догоджає? Манда все така ж вузесенька?

— Що за...

— Білий хлопе, я знаю про тебе більше, ніж ти про мене.

— Аїша, вона... вона не моя дівчина.

— Та куди вже їй... Такі, як ти, не тримають чорних дівок для такої мети. Вони у вас — тільки для траху.

— Для такої мети в мене взагалі немає жінок.

Джосі Вейлз хрипло сміється, немов цідить сміх крізь зуби. Зовсім не так, як Папа Ло: той закидає голову і виштовхує сміх із глибини величезного живота.

— Юначе, це відповідь збоченця. Збоченця і дикуна. Але добре! Запиши.

— Я тут весь тиждень.

— Нє, сьогодні ж їдеш.

— Це жарт? Ти ж смієшся, то я й кажу, що я тут весь тиждень, тобто що весь тиждень приходитиму з новими жартами. Це зі стендапу... проїхали.

— Нащо ти ходиш і випитуєш про Коппера?

— Я...

— Питав навіть того курдуплистого ідіота Шоту Шерифа.

— Він не багато сказав.

— А що він міг сказати? Він-бо його до пуття й не знав.

— Ви з ним дружили?

— Джосі Вейлз усіх любить.

— Я маю на увазі Коппера, а не Шоту Шерифа. Він справді був причетний до Центральної ради за мир.

— А що ти можеш знати про Центральну раду за мир? Готовий піти в заклад: ти так і не допетрав, що все це було жартом. Мир... У гето буває тільки один мир. Усе просто, так просто, що навіть гальмо знає, чим він пахне. Навіть білий мен. Тої ж миті, як ти скажеш «мир» або «поговоримо про мир», бандити складуть зброю. Але ось у чому річ, білий хлопе. Тільки-но ви складете свою зброю, як фараони дістануть свою. Мир небезпечний. Мир робить нас дурними. Укладаючи його, забувають, що не всі під ним підписуються. Хороші часи для одних — це погані часи для інших.

— Ого. Готовий заприсягтися, що чув... Ти вважаєш, домовлятися про замирення — це погана ідея?

— Ні. Це ти щойно сказав.

— Ну, а ти що кажеш?

— Коппер прийшов із Варейка-Гіллзу[359], це майже сільська глибинка. Він не розумів уклад Кінгстона. І вирушив у Копенгаген, до свого хорошого друга Папи Ло, а потім пішов випити рому зі своїм ще одним хорошим другом, Шотою Шерифом. І все б нічого, якби йшлося тільки про територію ЛПЯ чи ННП.

— Але торік, у травні, він пішов у «Кайманас-парк», що вважається...

— ...нейтральною територією.

— І, що ще гірше, пішов один.

— Віяння миру перетворили його в наївного дурня. В цьому й проблема. Мир робить тебе безтурботним.

— Як поліція дізналася, що він там?

— Вважаєш, знайти гангстера так уже й складно?

— Але їх туди набігла ціла зграя, а не кілька якихось вошивих копів, що роблять ставки на перегонах.

— Засада. Любиш фільми про ковбоїв?

— Чесно кажучи, терпіти не можу. Я ж частково сіу.

— Сью?

— Сіу. Як черокі. Чи як апачі[360].

— Ти індіанець?

— Трохи є.

— Схоже.

— Ти знаєш, хто його підставив? Коппера?

— Може, він сам себе підставив.

— Але тут подейкують, що він був другим номером Папи Ло, а з часом міг стати першим.

— Чоловік, який навіть не жив у Копенгагені, бо боявся схопити кулю? Хто тобі таке сказав?

— Люди. А з його смертю...

— Якщо вдуматися, це була та сама довбана куля, від якої він ховався. То й що, що він помер? У гето можна кого завгодно замінити. Навіть мене.

— Ясно. А як, думаєш, на все це відреагує Співак?

— Схоже, що я читаю Співакові думки?

— Та ні, я до того, що... Між вами ж любові не було?

— Не знаю, що ти маєш на увазі, але він пройшов через багато чого. Люди повинні дати йому спокій. Облиште його. Дайте спокій.

— Однак він, схоже, відданий справі, бо приїхав ще з одним концертом. Особливо якщо зважити на те, що сталося минулого разу.

— Ха-ха. Тепер уже на Співака ніхто не смикнеться.

— Готовий піти в заклад, що й першого разу ніхто про таке й подумать не міг.

— Минулого разу друг дозволив другові провернути в себе вдома аферу з перегонами. Тепер же він такого не утне. І цього разу ніхто не стрілятиме йому в груди, бо нема кому всадити йому ножа — у спину.

— Стривай, ти вважаєш, що напад насправді чинився на друга Співака? Що за афера?

— Про Співака мені нема чого сказати.

— Але ж ти казав про його друга, а не про Співака.

— Деякі дерева вже давно спиляні.

— Ти говориш, як Папа Ло.

— Ось що відбувається, коли люди помирають. Вони живуть у твоїй голові.

— Я іноді говорю, як мій тато.

— А я караю — як мій.

— О-о! Справді?

— Уяви собі. Дехто в гето реально знає своїх батьків. Деякі з них навіть були одружені на їхніх матерях.

— Я не те мав на увазі.

— Усе важливе, що ти сказав досі, ти не мав на увазі.

— О-о.

— Папа Ло — ось причина, завдяки якій ми в гето нині добре живемо. Це заслуга Папи Ло, що коли я змиваю унітаз, то не сумніваюся, що моє гівно поплило геть. Ти, мабуть, білий хлопе, сприймаєш це як належне? Що коли натискаєш на кнопку, то навіки прощаєшся зі своїм гівном. Так, завдяки Папі Ло люди в гето живуть на славу. Папа Ло і Співак — те ж саме. І Співака чекає така ж доля.

— Перепрошую?

— Перепроси себе.

— Я бачу, ти не його фанат.

— Більше — Денніса Брауна[361].

— Він начебто вірив у це перемир’я.

— Тебе, білий хлопе, коли-небудь саджали в тюрму?

— Ні.

— Це добре. Бо коли ти в ній опиняєшся, фараони з тебе вибивають усе. І мова не лише про удари кийком по пиці, стусани в спину чи вибивання двох здорових зубів, через що ти не можеш нормально їсти, а твій язик мало не розрізано вздовж. І навіть не про те, що вони беруть два електричні дроти, одним обмотують тобі навколо яєць, другим — навколо головки і вставляють у розетку. Це ще тільки перший день, та й не найгірше, що може статися в тюрмі. Найгірше в ній — це коли ламають твоє сприйняття часу, дати, навіть твого власного дня народження. Справжнє пекло, коли не можеш навіть сказати, середа сьогодні чи субота. Ти втрачаєш орієнтацію. Геть втрачаєш зв’язок із зовнішнім світом. А чи тобі відомо, що стається, коли ти не знаєш, чим ніч відрізняється від дня?

— Скажи.

— Чорне стає білим. Верх стає низом. Собака з котом стають друзями. Спитай себе: що це за мирний договір? Він укладався між двома районами чи лише між двома чоловіками, які довго сиділи в тюрмі?

— Що ти думаєш про...

— Я тут не для того, щоб думати.

— Та ні, я про Співака.

— Ти все чомусь вважаєш, що я маю думати про Співака.

— Та ні, я про другий, торішній, концерт за мир. Може, він вважає, що на нього в цьому процесі замирення покладена велика місія?

— Перший концерт був за мир. А другий — за унітази.

— Що?

— Ти працюєш у журналі, а сам нічогісінько не знаєш? Певно, ти працюєш на ямайську газету.

— І все ж, повернутися через два роки, після того як вони його ледве не вбили...

— Вони — це хто?

— Я... Я... Не знаю. Кілери.

— Як у кіно з Брюсом Лі.

— Вбивці.

— Як у кіно з Клінтом Іствудом.

— Я, я не знаю, хто вони були.

— Ха. А ось Папа Ло, схоже, знав. У мене до тебе запитання щодо Співака. Ти ж іноземець, до того ж освічений?

— Та є таке.

— Відповідь на це може дати тільки освічена людина. Ти ж знаєш, що таке «літературний засіб»?

— Так.

— Тож коли Співак схопив у груди кулю, яка, по суті, призначалася для серця, то, як ти вважаєш, він сприйняв її як кулю в груди — як від будь-якого іншого пострілу, — чи, може, вона для нього означала щось більше? Літературний засіб.

— Засіб. Тобто йдеться про символ?

— Щось таке.

— Тобто чи міг він подумати, що те, що йому ледве не влучили в серце, має щось означати...

— Усе, що може означати постріл у серце.

— А звідки ти знаєш, що його мало не поцілили в серце?

— Я чув.

— Від кого?

— Від природної містики, що літає в повітрі.

Коли я сказав Присту, що розмовляв із Джосі Вейлзом, той стояв під дощем і відмовлявся ввійти. Ви знаєте, що навіть у темряві можна вгадати, як людина на тебе дивиться?

На краю мого ліжка сидить чоловік у синьому. Два дні тому помер Сід Вішес[362]. Ніхто нічого не знає, але, за чутками, матуся дала покидьку героїн, відразу як він вийшов з клініки для наркоманів. Рок у Нью-Йорку реально хворий і при смерті. Вішеса знайшли голим у ліжку, здається, з якоюсь актрисою, теж голою. Двадцять один рік. Та до біса його, цей панк. Єдине, в чому всі погоджувалися, — це що зійдуться дві сімки. Мама би мною пишалася, хоча Бог свідок, навряд чи стати філофоністом було вдалою затією тоді, коли гуртом дня вважався «Гоквінд»[363]. Але Сід Вішес помер два дні тому. Через багато місяців після того, як убив свою подружку... Мерці, усі вони мерці. Тільки четверо знають про те, що куля ледь не влучила Співакові в серце. Співак, його менеджер, хірург і я (бо підловив Співака у вдалий день, коли він не віддубасив мене за те, що я переслідував його по всьому Лондону). Тільки трьом відомо, що Співак їв четвертинку грейпфрута, відрізавши половину для менеджера. І лише двоє знають, що він вимовив: «Селассіє Перший Джа Растафарай», — сам Співак і я (і теж лише завдяки тому, що підловив його в Лондоні у вдалий день).

А цей хер у херовому синьому сидить, на хер, на краю мого херового ложа. І я вже майже почуваюся вбитим персонажем у грі «Лайв», що готовий крикнути вбивці: хапай своє херове дуло і пускай його в хід! Ну ж бо, дій!

Моя ліва нога затерпла. Я бачу вже кількох чорношкірих їхнє число зростає і всі вони зливаються в одного чорного а потім і він зникає. На краю мого ліжка сидить лисий чоловік у синьому і потирає голову свою блискучу спітнілу світло-брунатну голову. Його сорочка темно-синього кольору. Моя довбана ліва нога затерпла під його дупою. Дивись у стелю Алексе Пірсе. Рахуй борозенки на штукатурці шукай Ісуса. Ага ось він. А тепер шукай хрест. Шукай чобіт Італії шукай жіноче обличчя. Чоловік на моєму ліжку — чорти б його забрали у нього ж зброя у цього садюги є зброя і він направляє її собі у скроню щоб я те бачив розігрує тут з себе Гемінґвея[364] для чого йому прокрадатися в мій номер щоб убити себе але не розраховуй вилупку я не буду твоїм глядачем і не смій спускати отой курок щоб твої мізки заляпали мої чисті простирадла брудні простирадла загиджені довбаною спермою і лобковим волоссям невипрані простирадла але все одно вони мої і я не хочу щоб ти їх запаскудив своєю кров’ю та мізками але він думає стріляти не себе він думає стріляти у мене довбане серце перестань битися він почує але таке ніхто не почує а ось він його почує

чорт чорт чорт він розмахує крутить мов ковбой у кіно своїм шестизарядним дулом як у «Рівно опівдні», «Ліберті Веленсі» чи «Синах Кейті Елдер»[365] принаймні я помру як справжній ямаєць але це не смішно геть не смішно я сьогодні не помру я не збираюся сьогодні помирати перестань крутити пістолетом як довбаний пращник до рук якого щойно втрапила потерта платівка «Балад ганфайтера» яка на Ямайці є в кожній довбаній халупі я не збираюся сьогодні помирати моя мати не стоятиме в аеропорту Міннеаполіса і не зустрічатиме труну або ще гірше не клеїтиме по всьому Кінгстону листівки з написом: РОЗШУКУЄТЬСЯ. ВИ БАЧИЛИ ЦЬОГО ЧОЛОВІКА? А потім вона з'явиться на шоу Діка Каветта[366] поговорити про свого бідного сина і про жахи бюрократії на Ямайці де їй не допомагали і взагалі все це насправді змова або в кожному разі спроба зам'яти справу або ж просто жахлива некомпетентність яка відняла у неї сина адже вона знала що щось затівається хтось щось натворив і тепер вона гори зверне щоб докопатися до правди нехай навіть поліція міністр і посол пальцем не ворухнуть щоб допомогти і я стану героєм статті а вона — однією з тих виснажених бабусь яку покинули інші діти (вона була однією з найкращих мам на світі поки не стала одержима привидом власного сина) і в якої не лишиться нічого крім сигарет і місії — місії докопатися до правди. Вона стане учасницею «60 хвилин»[367] і знову піде на шоу Каветта а коли всі почнуть забувати тоді вона... не знаю що вона тоді робитиме.

Господи Ісусе зроби так щоб він пішов. Зроби так щоб я заплющив очі заплющив наскільки ти захочеш а коли розплющив його б уже не було. Хочеш я помолюся? Я це зроблю клянуся Богом. Клянуся Богом. Клянуся тобі. До біса все. Не думатиму на що схожий рай. Хто взагалі так робить? Я цього не робитиму. А просто скажу йому: «Якщо вб'єш мене ось тут то я дивитимусь тобі у вічі й залишуся плямою у твоїй голові поки ти й житимеш. Присягаюся переслідувати тебе як останнього вилупка та так що екзорцист глянувши на тебе скаже: Синку тобі вже нічим не поможеш. Я прийду з богоненависницею Ліндою Блер[368] та її сестрою серійною вбивцею з „Амітивілля"[369] і виріжу шматок твого мозку щоб ми втрьох могли там оселитися і ми їстимемо тебе зсередини як ракова пухлина. О як я переслідуватиму тебе йобаний вилупку! Я змушуватиму тебе волати в церкві що в тебе вселився диявол щоб на тебе найшло потьмарення і ти відтрахав власну сестру і примушу тебе говорити з самим собою бо тільки ми з тобою будемо знати що насправді ти говориш зі мною. І я зроблю так що ти з'їдеш із дамби у море але ти все одно не помреш бо я не дозволю бо я змушу тебе жити й мучитися сотню років — ні я переслідуватиму тебе цілу вічність; писатиму своє ім'я на дзеркалі щоразу як ти митимешся в душі і якось ти прочитаєш на стелі „готуйся смоктати хери в пеклі" і ліжко твоє затрясеться а лікті зачешуться так що всі вирішать що це від героїну і жоден пес до тебе не підійде бо вони чують коли в людині живе бісів дух — тож тобі краще негайно повернутися встати і вийти з цієї кімнати інакше присягаюся Богом я це зроблю. Зроблю. Зроблю».

Дзвонить телефон.

Він підстрибує.

Я підстрибую.

Пістолет крутиться і падає.

Він дивиться на мене, я — на нього.

Нахиляється за пістолетом — штовхни його штовхни.

Штовхаю його в спину і ще раз у потилицю.

Тепер перевернись і вибирайся з ліжка.

Хапає мене за ступню.

Відвали від мене відвали — але він навалюється.

Удар — він перехоплює мою руку і не відпускає.

Стягує з ліжка — закричаааати б — рукою стискає мені шию.

Стиснув. Я червонію я стаю багряним буряковим як жирний гусак очі як не лопнуть. Кашляю кашель надсадний задушливий чужа рука стискає мою шию давить розчавлює борлак йому все одно не можу вдарити не можу штовхнути дряпнути дряпаю а він навіть не намагається мене зупинити роздряпую йому щоку все обличчя а він лупить мене як сучку довбану сучку кашляю він усівся мені на груди не можу дихати не можу дихати як у лещатах Господи Ісусе Господи Ісусе він хапає мене за праву руку наче я дурна сучечка така мала дурна сучечка не можу рухатися притис шию голова горить розривається пуста голова темрява ні я мушу їй сказати сказати їй що знав що вона піде з дня нашої зустрічі от ч-чорт життя зараз мигне і зникне будь-якої миті може краще розслабитися спершу ноги розслаб спершу ноги щоб коли мене знайдуть я здавався спокійним якого біса телефон дзвонить я підскакую і він підскакує але не на шию занадто повільно відводить своєю рукою мою — ляпас — я підіймаю свою руку — ляпас — його рука в моє обличчя — удар кулаком — я ляскаю по-дівчачому то й добре він все одно нічого не каже мої пальці слизькі його рука на моїй шиї не душить а тисне він шукає дідько він шукає пістолет лайно собаче він шукає пістолет пістолет пістолет а я дивлюся на лампу довбану важку лампу мереживну серветку гідеонівську Біблію[370] Господи Ісусе канцелярський ніж як сувенір від готелю на столику він знову повертається до мене підводить до мене руку а в ній пістолет? Нема пістолета? Не бачу зброї не пам’ятаю коли схопив гострий кінець темний кінець чогось чому він нічого не каже він знову хоче стиснути мою шию я стискаю канцелярський ніж він стискає я замахуюся прямо над його шиєю кісточкою вдаряюся об його підборіддя — таке як удар — палець зісковзує от дідько але лезо ввійшло глибоко. Він дивиться на мене піднявши брови і широко вибалушивши очі він не торкається ножа який стирчить у нього із шиї кров спочатку капає потім тече наче зірвало кран в його очах крайній подив наче він не вірить що це відбувається з ним не знає що робить решта його тіла. Він не видає й звуку тільки сіпається смикається сповзає з мене ось він уже на ліжку ось уже скотився з нього ось уже добирається до дверей права нога підгинається він випростується але права нога підгинається — і він падає на підлогу.

Джосі Вейлз

вже знаю: є три речі, до яких вороття нема і не повинно бути. Перша — це сказане слово. Другу я забув у шістдесят шостому році. Третя — це таємниця. Але якби мене попросили додати четверту, то я б її додав. Скільки куль має проскочити повз серце й уп'ястися в руку, перш ніж ти допетраєш, що дім тобі більше не дім? Куля в руці, яку не вирíже жоден лікар, бо знає: якщо її торкнути, ти вже ніколи не зможеш грати на ґітарі. Я сиджу в затишному кріслі, яке моя жінка щойно начистила до блиску, аж тут дзвонить телефон. То скільки куль? Може, п'ятдесят сім? Кажуть, він назвав таку цифру, але ніхто мені не може сказати, коли чи в кого. Сказали, що в будинку випустили загалом п'ятдесят шість куль, а отже, підозрюваний у скоєнні злочину теж загине від п'ятдесяти шести куль. Але для такого пророцтва потрібен інший, новий спосіб мислення. П'ятдесят шість кожному чи п'ятдесят шість, помножене на вісім? Або, навпаки, поділене на ті ж вісім? Ділення — процес непростий, та й часу в мене немає на таке складне розумове заняття.

А може, він думає, що п'ятдесят шість — це для того, хто все це спланував, — найголовнішого дона, кримінального авторитета? Спитайте, як мене вже нудить і як сильно я стомився від усієї цієї срані, замішаної на чорній магії обіа та ворожінні. Чоловік сьогодні назвав себе растою, а вже наступного тижня починає виголошувати пророцтва. Дуже розумним для цього бути не обов'язково — досить вивчити кілька біблійних псалмів про пекельні муки. Або сказати, що вони, ці піснеспіви, — з Левита, тим більше що цього Левита все одно ніхто не читав. Це щоб ви знали. Ніхто, дочитавши Левит до кінця, не сприйматиме цю книгу серйозно, як до того. Навіть книга, повна всіляких таких словесних премудростей, — не дружить із здоровим глуздом. Не брешіть чоловікові, як жінці, — ну, з таким «законом» я згоден. Але чого не можна їсти крабів? І навіть з ніжним, м'яким, солодким смаженим бататом? І навіщо за це людину карати на смерть? І повірте мені на слово, останнє, що від мене отримає будь-який жеребець, який зґвалтував мою дочку, — це згоду на шлюб з нею. Як він зможе оженитися в той момент, коли я дертиму його шматок за шматком, залишаючи при цьому живим — щоб цей вилупок бачив, як я згодовую шматки його тіла бродячим псам?

Пам'ятаю минулий рік, коли Західним Кінгстоном, як вощі, розповзалися вечори дружби на честь того мирного договору. Один раста тоді їздив мені по вухах про те, що несе на собі Число Звіра. Ніщо не розпалює расту більше, ніж балачки про Армагедон. І ось він мені каже:

— Йоу, брате, я не купую нічого, що може виявитися несвіжим, бо тепер усе, що в пачках або пакетах, позначене Числом Звіра. Оці ось смужки з чорними цифрами на білих папірчиках...

Я тим часом спостерігаю, як довкола моєї жінки, що стоїть під вуличним ліхтарем поміж розтанцьованих парочок, в'ється якийсь тип з Восьми Провулків, і йому ґеть байдуже до персня на її підмізинному пальці. Турбуватися нема про що: вона добре знає, як відшивати таких нахаб, — і робить це не ґірше за мене. А раста між тим і далі мене резонить. Навіть коли відомо, що все це фіґня від початку й до кінця, воно все одно тебе чіпляє.

— Ти про штрихкод чи що? — питаю я. — Та в ньому ж ціла купа різних цифр, і особисто я ще ні разу не бачив поєднання «666».

— Тобто ти стежиш?

— Ні, але...

— Це все, братику, — для тупих баранів. Ти поміркуй. Ні в кого на Ямайці немає влади і сили Звіра. Вони просто живляться тим, що їм дає Звір. Ти не помічав, що будь-яке число там починається з нулів? Нуль, нуль, нуль, а далі інші цифри? Так от, це якась десяткова наука. Ціле число, натуральне число і подвійне число. А всі ті числа в коді по всьому світу складаються в 666.

Я відходжу від нього з препаскудним відчуттям: мені починає здаватися, що це таки має певний сенс. Хоча в тих вечірках за мир безглуздим було все, що не візьми. Чи «Дванадцять племен» растафарі, шкіра яких, здається, з кожним місяцем стає все світлішою, чи балаканина між ННП і ЛПЯ, чи змагання в доміно між Копенгагеном і Вісьмома Провулками, чи всі оці цьомики-обіймики («не журись, це не я три роки тому пришив твого брата, батька та діда»). Що таке мир? Мир — це коли я дмухаю на чоло своїй доньці, коли та спітніла вві сні. А це не мир — це швидше пат. Це слівце — «пат» — я засвоїв від Доктора Лава.

Доктор Лав недавно полетів у Маямі, сказавши, що йому треба вибрати президента. Туди я недавно послав і Віпера. Хто знає, що ці двоє між собою замислили, коли зрозуміли, що книжки ваблять їх більше, ніж жінки. Доктор Лав мені сказав: «Hermano, ті довбодзьоби з Медельїна знову збираються тебе випробувати — так-так, ще раз, а ти чого чекав, muchacho? Минулого тижня вони викрали з моргу мертве немовля, випатрали його, як рибу, нутро цього малого засранчика набили кокаїном, а тоді віддали трупик одній дівці, щоб та доставила його літаком у Форт-Лодердейл[371], — і це буквально назавтра після її quinceanera[372]. Жорстко, як порно, еге ж?»

Мені всі ці перевірки починають дещо набридати. Їм і мені відомо, що і третє грудня теж було не більш ніж дурною перевіркою. Я надіслав їм на погодження звісточку, але вони сказали, що їм потрібен труп. Ну, труп — то труп, мені до сраки. Однак мені не до сраки, коли, бомбоклат, якийсь іспаномовний вилупок вважає, що перед ним — хлопчик на побігеньках, якого можна постійно перевіряти й перевіряти, ще раз і ще раз.

У грудні сімдесят шостого Співак дає свій концерт у парку, а я гаю час на довбаний міжнародний дзвінок тільки для того, бачте, щоб почути, як Доктор Лав чехвостить іспанською якогось «ідіота», — але не кубинською іспанською, тож основного я не розумію; чую тільки, що він розлючений. І от я, вислуховуючи все це, міркую: ким цей вилупок себе вважає, сміючи говорити зі мною таким тоном? Наче я не знаю, що означає hijo de puta. Він що, думає, що я зараз розридаюсь і заголошу: «Ой, босе, я так завинив! Присягаюся наступного разу виправитися!» Так, чи що? Мов та шльондра, яку товче носом її сутенер? Я хотів був відповісти цьому maricon у тому ж дусі, але тут Доктор Лав мені каже: «Гаразд, дороблляй роботу, muchacho, та й по тому». Отже, Ямайський Сирієць, Кубинець і Колумбієць, вимагаючи

труп, так і не зрозуміли, що я дав їм щось важливіше, ніж просто мертве тіло. На тому ж тижні мені телефонує Пітер Нессер:

— Ви там що, бомбоклат, розвели? Ґа, ви, йобаний народ із ґето?

— Це вже не вперше я чую від тебе: «ви, народ».

— Я не сказав «ви, народ», я сказав «ви, йобаний народ із ґето». То що там за бомбоклат твориться? Вас же там дев'ятеро?

— Восьмеро.

— Ну от — команда з восьми лобів. І у вас... скільки? Чотирнадцять дул? І жоден не вміє влучно стріляти?

— Та вміємо ми стріляти.

— То як же так вийшло, що ти — перша людина в історії, яка стріляла в голову і при цьому не застрелила? Ну, скажи мені, майстре.

— Не знаю, що ти маєш на увазі під «ти». Чи ти такий вдарений на всю голову, що вважаєш, ніби лінію не прослуховують?

— Що? Це, по-твоєму, шпигунське кіно? Кому, в сраку, треба тебе прослуховувати?

— І все одно я не знаю, що це за «ти», але впевнений, що він, хай би хто він був, у голову нікому не цілився.

— Схоже, він, хай би хто він був, цілився лише в стіни та небо. Ні, буше[373]? така неміч і показуха може бути тільки в комедіях. Сотні куль випустили — і хоч би кого вколошкали! З автоматів що, так складно, на хер, людину застрелити? Я думав, Луїс вас, паскуд, навчив, як справлятися з цими штукенціями.

— Не знаю, що за Луїс, і, безумовно, не знаю, що це за паскуди.

— Не чіпляйся до слів, Джосі Вейлзе. Я, знаєш, казав йому: і не намагайся чогось навчити ніґерів з ґето. Якщо для діла треба хоч трішки інтелекту, вони його рано чи пізно просеруть. Моя сліпа бабця — і то стріляла влучніше, ніж ви. Всі восьмеро. І навіщо я взагалі тобі дзвоню?

— Я теж не знаю. Тим більше що ніхто з тих, про кого ти говориш, тут не живе.

— Навіщо мені взагалі витрачатися на телефонну розмову, ге? От скажи.

— Питання не до мене, буше.

— Буше? Та ти з ким так залуплюєшся? З ким ти, бомбоклат, тут розпиздівся, ти, дрібний...

— Дрібний? Спусти труси і в себе перевір.

Я кладу слухавку. Це повна срань — усвідомлювати, що, хоч ти й не ходив до престижної школи та іноземного коледжу, однак ти — єдиний у цьому кодлі, хто вміє мислити розсудливо. Мені справді хотілося провчити цього зарозумілого сирійського паскудника. Досить уже того, що тьма-тьмуща людей має Співака за пророка, і варто його вбити, як він підніметься ще вище — до мученика. Але тоді весь світ довідається, що цей пророк, виявляється, — всього лиш людина, така ж, як і всі, і, як будь-кого іншого, його можна вбити, і що навіть він — як будь-хто в цій країні — ні від чого не застрахований. Своїми пострілами я скинув цю людину з п'єдесталу, і він знову стиснувся до людських розмірів. Пітерові Нессеру я про це нічого не сказав. Потрібно вдивлятися крізь лице — вглиб, під шкіру, до справжньої шкіри, — і тоді стає зрозуміло, що, попри всю свою «світлість» (цей тип навіть на пляжі не з'являється — через побоювання, що засмага може зробити його чорнішим), Пітер Нессер такий же селюк і неук, як і будь-який чортовий ніґер у ґето. Принаймні останніми днями він не називає мене «буша». Треба спитати мою жінку, коли це я встиг обернутися на світлошкірого, що п'є коктейлі в ґотелі «Мейфер». От бомбоклат, ненавиджу, коли мене допікають так, що я починаю лаятися. Лаються тільки неуки.

Докторові Лаву — він теж телефонував мені того вечора — я сказав, що з усіма цими перевірками я зав'язав ще тисяча дев'ятсот шістдесят шостого року, а якщо вони вважають, що створили тут підготовчу школу, де можуть вічно тестувати й тестувати, то хай використовують гомиків з Багам. Але потім, як кажуть расти, мене осяяли інші резони. Якби Співак дійсно став мучеником, це, звісно, обернулося б великою проблемою, — але це була б їхня проблема, а не моя. Пітер Нессер став би таким одержимим спробами покінчити з легендою, що дошкуляти мені своїм лайном у нього не лишалося б часу. Давно вже минули ті часи, коли політикан казав: «Стрибай», а я питав, на яку висоту. Тепер, коли політикан каже: «Стрибай», моя жінка відповідає: «Він не може підійти до телефона, залиште повідомлення». І ще про дурнів: як ви гадаєте, що найімовірніше станеться, коли ви дасте людині з головою волину, — вона її вам поверне чи залишить собі? Навіть Папа Ло не був настільки тупим.

Тож я вирішую дати своєму розумові попрацювати над цим новим резоном. Четвертого грудня тисяча дев'ятсот сімдесят шостого року стає відомо, що Співак і всі з його оточення вижили. У лікарні чатує Вавилон, а я на той час уже найняв Тоні Паваротті, бо Віпер для таких тонких справ не має належних навичок. Співака обробляють у пункті екстреної допомоги і відсилають додому. У лікарні залишається тільки менеджер, та кінчати з ним уже немає сенсу. І ось ми з Паваротті їдемо на Ґоуп-роуд, 56, очікуючи застати там фараонів. Фараони — це пусте, якщо все, що тобі треба, — тільки один постріл. Крім того, я роблю дзвінок, після якого вони повинні здиміти звідти за шістдесят секунд. Але будинок 56 і все довкола нього постає перед нами наче якесь місто-привид. Під'їзна алея порожня, вікна не світяться. Ніде ні душі і жодного тобі фараона. Я сміюся, і Паваротті дивиться на мене так, ніби хоче щось запитати. Тим часом Пітер Нессер дозволяє собі такі ляпи, що це вже більше схоже на телешоу про те, скільки промахів здатна зробити одна людина. Дурний шматок собачого лайна залишає повідомлення, яке записує моя жінка: «Якщо мудрець піде в танець, то я зведу вас нанівець». Всього кілька разів у своєму житті я бачив, як Тоні Паваротті сміється; сталося це й цього разу, коли я прочитав йому те повідомлення. Моя жінка ґеть нічого не розуміє і йде, лишаючи нас двох у вітальні. Сидячи з Паваротті на дивані, я прикидаю, чи не було з мого боку

помилкою послати Віпера підчистити роботу. Замість того, щоб зробити це власноруч, він, як боязке дівчисько, передоручив справу якимсь растаманам. Гірше того, він зробив це з мого телефона. І ось я йому дзвоню:

— Куди спурхнула птаха?

— Якого ти мені дзвониш, братику?

— Повторювати питання не люблю.

— Він пішов. Їхній менеджер у лікарні, а його відвезли на Пагорб білих людей.

— Фараони?

— Один — у тачці з ними, ще кілька — в будинку. На пагорбі всю ніч чергують «Дванадцять племен». А ще білий хлоп...

— Що за білий хлоп?

— Білий хлоп з камерою. Ніхто не знає ’відки, а сам він каже, що зі знімальної групи. Ну, все, базар закінчено.

— Ні, не закінчено, Мегре ти сраний.

— Цю пісню я вже відспівав.

— А мені здається, дятлику, ти ще й не починав.

— Сьогодні ввечері на той пагорб навіть Господа Бога не пустять.

— Що там з концертом?

— Повний поліційний ескорт туди й назад.

— А наступного дня?

— Не знаю.

— Говори, вилупку.

— Наступного дня він має відлетіти. У них для нього приватний літак.

— Наколи?

— Пів на шосту, шосту.

— Ранку чи вечора?

— А ти як думаєш?

— Куди?

— Ніхто не знає.

— Відлітає літак, і ніхто не знає, куди він летить? Знову за ідіота мене маєш?

— Босе, я ж кажу: ніхто не знає. Навіть мировий суддя не знає. Навіть він не знає, що Співак планує вилітати.

— Це що, така вже таємниця?

— Ще більша, ніж колір трусів у королеви. А те, що відомо, знаємо тільки тому, що наш братан у машині з ними прикинувся, ніби задрімав, і підслухав їхню балачку. Білий менеджер сказав їм там, на пагорбі, що, тільки-но концерт закінчиться...

— То це офіційно. Сам концерт буде чи ні?

— Та нічого тут офіційного. Просто планують, що і як, про всяк випадок. Коротше, менеджер сказав: щойно концерт закінчиться, йому подають літак. Тільки з самого ранку, поки аеропорт ще не відкрився.

— В аеропорт Нормана Менлі чи «Тінсон Пен»[374]?

— Менлі.

— Міжнародний, значить.

— Ти можеш налаштуватися на хвилю поліції.

— Умгу, от тільки нащо мені...

— А ти налаштуйся. Прямо зараз.

Шоста ранку; вид аеропорту скидається на перші кадри з ковбойського фільму. Бракує лише свисту вітру та перекотиполя. Рожеве небо. Ми з Тоні Паваротті чекаємо на сходах, що ведуть у залу вильотів. Щось на зразок оглядового майданчика. Хтось додумався зробити тут стіну з квадратними отворами, саме під дуло гвинтівки. Тут, до всього, ще й тінь, в якій нас не видно. Паваротті спочатку переходив з місця на місце — все йому кут наведення не подобався. Сам літак уже чекав на злітній смузі. Паваротті затих: права рука — на спусковому курку, ліве око — біля прицілу гвинтівки.

На кінці злітної смуги чергують два джипи міністерства оборони Ямайки, за джипами — четверо чи п’ятеро солдатів, серед них двоє з біноклями. Я їх помітив відразу, щойно вийшов на оглядовий майданчик. Побачивши армійців у караулі, я уявив, як Співак зараз сходить з Пагорба білих людей. Вираз його обличчя, коли він прокидається і не бачить навколо себе поліції. Напевно, він вислав наперед двох-трьох своїх братчиків-растаманів — подивитися, чи безпечний шлях, — а це означає, що він зі своєю «правою рукою» спускається з того пагорба без супроводу. Без солдатів, що дивляться в біноклі. Щодо фараонів завжди можна розраховувати на один з двох варіантів: (1) ти поповнюєш їхній банківський рахунок або пхаєш гроші в задню кишеню — і твоє питання вирішено; і (2) їх завжди можна купити

задешево. А от із солдатами все не так просто. Вони стоять ніби на чатах, утім, можливо, вони просто чекають. Цікаво, пілот покличе їх до себе?

— Обов'язково зніми його до того, як під'їдуть солдати.

Паваротті киває.

Шоста нуль дві. Всі, крім сонця, чекають Співака. На секунду виникає відчуття, ніби я жду процесію — кортеж з автомобілів на зразок того, що в отій зернистій кінохроніці про Кеннеді в Далласі[375], яку кожного року в листопаді крутять у телевізорі. Співака чекають усі. Не тільки я, не тільки солдати, не тільки Тоні Паваротті чи літак, а й Пітер Нессер та Доктор Лав, а також отой телефонний номер Меделянського картелю, за яким я сам жодного разу не дзвонив. Але потім мені спадає на думку: а чого саме всі чекають — його наступного кроку чи мого? Хто в цьому кадрі справжня мавпа-танцюристка? Чий наступний порух викликає такий ажіотаж? І якщо ті люди командують тобі: «Стрибай!» — і ти підстрибуєш на потрібну їм висоту, то чи скажуть вони «Годі, з тебе досить», чи назавжди перестануть тебе поважати, вирішивши, що ти вчинив не по-чоловічому, — і скажуть: «Пішов ти в сраку, гівнюк, який не скаче, і не скакай більше ні для кого»? Проблема в утвердженні себе полягає от у чому: замість того, щоб дати тобі спокій, люди підкидають і підкидають тобі все нові, все складніші виклики для подолання, для доведення, що ти на це здатний. Всіляке лайно, поки все це не почне скидатися на комедійний телесеріал. Чи взагалі на жарт над тобою.

Тоні Паваротті торкається мого плеча. Він тут. Він і ще один раста йдуть до літака. Все навколо застигло, рухається лише пил, який вони збивають. Аеропорт, як і раніше, порожній і до сьомої ранку він не прокинеться. Ідуть вони неквапом, постійно озираючись, час від часу зупиняються на якусь хвильку — і прошкують далі. Співак позирає то на літак, то на всі боки, а раста за ним іде ніби спиною вперед — перевіряє, чи нема чого ззаду. Побачивши армійський джип, вони зупиняються. Обидва не ворушаться. Тоні Паваротті веде їх на мушці. Його палець обвивається навколо спускового курка. Співак дивиться на солдатів і щось каже расті. Вони відновлюють рух, але йдуть ще повільніше і спиняючись прямо перед літаком. Може, чекають, що хтось із нього вийде. Я пам'ятаю, що Тоні Паваротті мої вказівки не потрібні. Чую металеве клац.

— Стій.

Паваротті дивиться на мене, дивиться на тих двох, що саме біжать до літака.

— Та ну його.

Вони вбігають у літак і змушені самі зачинити за собою двері.

Коли назавтра в мене лунає два дзвінки, я обрубую їх однією короткою фразою: «Він так потрібен вам мертвим — то самі й убивайте».

Я сиджу у своїй вітальні чекаючи, коли задзвонить телефон. Краще, якби він задзвонив швидше, бо тоді я зможу відразу перестати думати. Час дії — не час для роздуму. За чий кошт буде дзвінок? До того, як я вкладуся спати, телефон має задзвонити тричі. Без дзвінка не настане навіть завтра. Я

сиджу, чекаю дзвінка, і тут мені в голову знов приходять думки про Співака; я ледь стримуюся, щоб не лайнутися. Цей чоловік так ніколи й не дізнається, що двічі був на волосині від того, щоб я його вбив. І що я його відпустив, бо знав: якщо він сяде на той літак, то назад уже не повернеться. І все ж тисяча дев'ятсот сімдесят восьмого року він знову зійшов з літака і навіть, здається, викликав переполох на митниці. Цього разу, по двох роках, Пітер Нессер добре подумав, перш ніж прийти до мене гавкучим псом з людським голосом. Прикметно, що він почав називати мене «бушею» постійно; я навіть перевірив, чи часом не вибілило мені карболове мило шкіру.

Останнім часом я перестав ним користуватися, що неабияк потішило мою жінку, бо вона почувалася так, ніби спить у лікарняній палаті. Не знаю, що здивувало Нессера більше: повернення Співака зі ще одним концертом чи те, що я дізнався про це повернення раніше, ніж цей засранець.

— Вся ця срань з мирним договором — ти до неї якось причетний?

Ми сидимо в стрип-клубі «Рожева леді» — він йому подобається якось аж занадто. Жодна зі шльондр, з якими мав колись справу Віпер, тут, схоже, вже не пасеться. Чи то їх більше не цікавлять пляшки пепсі на сцені, чи то його більше не цікавлять вони. Однак серед нового поповнення є світлошкірі дівулі, а отже, у закладі повно люду. Розпорядниця саджає нас у кімнаті нагорі й цікавиться, чи не хочемо ми відшліфувати член або надраїти дупу. Я відповідаю: «Сьогодні ні», а от Пітер Нессер ніколи не нехтує нагодою отримати «вакуумний масаж гето», як він це називає (я не хотів би, щоб ця фраза пристала до мене). Він, схоже, готовий говорити про справи навіть тоді, коли в нього відсмоктує шльондра. Я йому кажу: «Бра', два висунуті кінці в одній кімнаті — це занадто, хіба ні?» Останнє, чого він хоче, це розжитися славою батона, тому, не чекаючи його відповіді, я сам йому кажу, що вийду прогуляюся. Кажу, хвилин на п'ятнадцять, але, коли повертаюся через вісім, шльондра від нього вже виходить, плюється і лається, що «білий, бомбоклат, набризкав їй повен рот».

— Знаєш, що мене найбільше дістало? Все це лайно щодо мирного договору. А тепер ще й Джейкоб Міллер написав про це пісню. Чув її? Хочеш, наспіваю?

— Ні.

— Договір про примирення, щоб йо' в сраку...

— Наступного разу скажи солдатам не стріляти.

— Солдатам? Ти про Ґрін-Бей? Все це, думаєш, через Ґрін-Бей? Ти хіба не чув у новинах, що святих серед застрелених у Ґрін-Беї не виявилося?

— Кумедно, ге? Хіба вони всі не з твого виборчого округу? Один з них мені навіть розповів, як у твої землі прийшов такий собі Джуніор Соул і сказав, що вони можуть на шару розжитися зброєю.

— Не 'наю я ніяко'о Джуніора Соула.

— Але чомусь усі вважають, що знаю я. Я питав: «У кого в гето може бути така кличка? Більше схожа на ім'я якогось співака з „Мотауну"[376]».

— А що ти, до речі, знаєш про приїз... Ну, та нехай...

— Може, це просто витало в повітрі.

— Натуральна містика?

— Ти знав, що він приїздить? Повертається першим з усіх, через цю срань з мирним договором.

— Так він уже ж побував тут зі своїм клятим концертом за мир. Що, мало йому? Хіба він тепер не лондонець? Може, він хоче власноруч поставити всі ті унітази в гето?

— Якби ти їх там поставив, він би не мав резону сюди повертатися.

— Звісно, Джосі Вейлзе, бо ж моя партія при владі. Ти, схоже... Гей, буше, що ти в цьому бачиш кумедного?

Знизу лунає боніємівська «Мамця Бейкер». Її чути навіть крізь крики й свист, лайку й улюлюкання натовпу — все це адресується тій дівулі, яка зараз дає там виставу на подіумі. Я мовчу про те, чому «Мамця Бейкер» викликає в мене сміх.

— Гаразд, буше. Ти справді вважаєш, що Співак повертається заради унітазів?

— Ну, не точно заради унітазів. Можливо, через фурнітуру і світильники, чи як там називається те, про що тепер горланить люд з гето. Можуть горланити скільки влізе, — не треба було голосувати за тих, бомбоклат, соціалістів. Двічі поспіль. Ти можеш спитати: як глибоко треба засадити людині хер у сраку, щоб до неї дійшло, що її їбуть?

— Співак ці кляті унітази ставити не збирається.

— Отже, він повертається заради цього сраного мирного договору. Сподіваюсь, ти знаєш, що дехто нагорі через це дуже непокоїться. Дуже. Знаєш, скільки за минулий тиждень прилетіло на Ямайку кубинців? І тепер їхній сраний посол Ерик Естрада козиряє так, ніби він тут господар.

— У Співака була зустріч одночасно з Папою Ло і Шотою Шерифом.

— Та хто про це, на хер, не знає? Все крутиться-вертиться навколо Гоуп-роуду, 56, навіть твій довбонутий прем’єр-міністр їздить туди, як на роботу.

— Саме перед концертом за мир усі троє зустрічалися в Англії.

— І що з того? У нас тут з рік тому вже був концерт за мир. Як був, так і загув.

— Ти думаєш, ці три найбільші цабе Кінгстона з’їжджалися лише для того, щоб обтанцювати концерт за мир?

— Схоже, вони взагалі багато що можуть.

— Концерт за мир — це всього лиш приємний бонус.

— Я приймаю як даність, що ти знаєш, у чому тут суть.

— Реально. Так само як я приймаю за даність, що твій фінансовий чарівник-бос знає, що реально роздуває інфляцію.

Пітер Нессер повільно зводить на мене очі, а я цього наче й не помічаю. Ох уже ці сирійці.

— То що цей патлатий вилупок планує робити? Створити третю колону? Все так серйозно?

— Хвилину тому ти цим чомусь не цікавився.

— Буше, викладай, на хер, усе, що знаєш.

— Головна програма в нього — після концерту за мир. План. Назвімо його «порядок денний».

— Що за порядок денний?

— Ти готовий до таких новин? Уряд з растаманів.

— Що?! Ти що, бомбоклат, городиш?

— Отож. Це щоб ти знав, коли тут раптом приземлиться ціла артіль растаманів з Англії. Хтось уже тут. Тримайся, бо впадеш: ти, мабуть, не знаєш, що Папа Ло теж растою зробився? Він навіть свинину перестав їсти кілька місяців тому. І на збори «Дванадцяти племен» частенько навідується.

— Повірю в це тільки тоді, коли він перестане зачісуватися.

— А хто тобі сказав, що всі расти ходять із дредами? Гсподи...

«Не треба робити з нього аж такого дурня».

— Тобто... як це...

— Неважливо. То ти хочеш почути, що там расти з почесними растами перетирали в Англії, чи ні?

— Я уважно слухаю, буше.

— Хтось, не пам’ятаю хто, сказав: ідея в тому щоб утягти растаманів у суспільство, політику і народні маси.

— Такі от точно слова?

— Я що, по-твоєму, їх записував?

— Оввa! Тобто вони зустрічаються на концерті за мир і продовжують розмову про уряд. Як кожен злидень на кожній веранді кожного будинку на Ямайці. Це і є твоя новина?

— Ні, бра’. Спочатку вони перетирають щодо нового уряду, а вже потім говорять про концерт за мир.

— Що?

— Ти, я бачу, ні бум-бум, який годинник дзвенить. Ти навіть не знаєш, що той годинник — на Біґ-Бені. Ось їхній план: створити і зміцнити опозицію з обох боків ґето. Частково це справді для народного блага: ім’ям Джа Растафарая звільнити людей від таких, як ти.

— Джемдаунське мау-мау[377], чи шо?

— Ти про шо?

— Але ж усі расти марять життям у сраній Ефіопії. Ну то хай обмажуть якийсь бісів човен червоним, чорним і зеленим — і звалюють звідси на хер. Хай назвуть його «Чорна зірка 2» чи ще якось так[378].

— Ти думаєш, лондонські растамани хоч щось знають про Ефіопію? Лондонські дредлоки знають про Джа Растафарая тільки через реґі, буше. Де живе реґі, там реально живуть і расти. І тут раптом растамани в Англії починають ходити в бізнесові школи, обиратися в лондонський парламент і посилати своїх нащадків, навіть дівчат, здобувати всіляку там освіту. А для чого воно, питається? Англії ці розумники не потрібні. То куди вони, по-твоєму, попруть?

— Отлайно.

— Даунтаун розділяється, босе. Тобі це треба знати, бо це ти його розділяєш.

— Я ніколи нічого не розділяв.

— Он як? То ти, значить, відколюєшся від своєї партії? Ви двоє і розділяєте. Ну а я, спитаєш? А я всього лише інфорсер. То що, по-твоєму, буде після концерту за мир? Що відбувається, коли люди сходяться разом?

— Розділення зникає.

— Це тільки перша фаза, босе. Якщо народ сходиться разом у мирі, це означає, що скоро він зійдеться і в політиці. Народ уже вибирає, який з донів і від якого району опиниться при владі. А це означає ще й те, що влада таких, як ти, скоро закінчиться.

— І все це стартувало на тій зустрічі в Лондоні?

— Реально.

— Але, буше, та зустріч була рік тому.

— І що?

— Ти чекав рік, щоб мені це сказати?

— Я не думав, що тобі це цікаво.

— Він не думав, що мені це цікаво... Джосі Вейлзе, я тебе коли-небудь наймав для того, щоб думати? Я схожий, на хер, на того, хто, для того щоб думати, кличе до себе ніґера? От скажи мені.

— Май на увазі: відповідь тобі не сподобається, — кажу я і бачу, як він знову повільно відводить очі.

— От же ж бомбоклат! Довбойобнутий ти сучара! Ти хочеш сказати, що вся йобанута раста-секта емігрує назад, в той час як стільки народу валить звідси? Ти знаєш, скільки їх уже прилетіло? Ось прямо зараз, цієї хвилини? Ти про це по думав?

— Ні, буше, коли треба думати, думання я лишаю тобі.

— Чорт, чорт, прокляття! Вибори вже наступного, на хер його, року. Наступ-но-го, бомбоклат! Ти хоч доганяєш, скількох людей мені тепер треба обдзвонить? Повірить не можу — він цілий рік ждав, щоб мені це сказати!.. Ну, я цього тобі не забуду, Джосі йобаний Вейлзе.

— Добре. Бо ти й сам зазвичай любиш забувати — коли це тобі вигідно. Забувати, в першу чергу, те, чому тут заправляє Папа Ло. Але це, зрозуміло, між вами двома.

— Звісно. Ти ж тепер зайнятий своїми поїздками в Маямі. Думаєш, у міністерства нема очей? Думаєш, що сильно піднявся? Та знай: твоє становище все ще досить хитке.

— Що це означає?

— Ти ж так хотів думати? Ось і подумай.

Але я все зрозумів. Зрозумів ще задовго до того, як він мені це бовкнув. Зрозумів ще до четвертого грудня сімдесят шостого року. Зрозумів ще до того, як Співак сів на той літак, — як і те, що як він повернеться, то вже з новим «резоном» і новою силою за плечима. А ось сирійський неук з нікчемним херчиком не розуміє, що цей пес винюхав нового господаря, але й новий господар теж помиляється, якщо вважає того пса своїм слугою.

Я дивлюся на цього ідіота з гачкуватим носом і по-новому осягаю слова з Біблії, почуті колись давно в недільній школі. Ця людина свою нагороду дістала вже сповна. Далі йти йому нема куди, навіть униз. Він упевнений, що має право підвищувати голос, бо дехто все ще вважає, що світла шкіра дає йому такі повноваження, не знаючи при цьому, що повноваження і авторитет — не те ж саме. Ну та нехай, нехай тішиться, поки я відчуваю в собі дух доброго самаритянина. З рік тому Доктор Лав сказав мені затерту фразу: «Тримай своїх друзів близько, а ворогів — ще ближче». Фраза, звісно, банальна, як собаче лайно, але з кожним моїм кроком уверх її сенс

оновлюється, стає свіжішим. Зрештою, мисливець не стріляє в дичину, що летить низько.

Тепер Пітер Нессер приплачує в аеропорту Нормана Менлі трьом, щоб ті винюхували кожного растафарі з кокні[379], який там приземлиться, особливо нічним рейсом. Чомусь він не подумав, що революція растаманів може звалитися на голову і через повітряні ворота Монтеґо-Бея. Він навіть змушує їх там бігати в певну телефонну будку і кожні дві години дзвонити йому. Потім він захотів, щоб я або хтось від мене подався до Лондона, знайшов там Співака і що-небудь зробив, і неважливо, де він — у турі чи в студії звукозапису. Я пожартував, що, мовляв, як йому все це бачиться фільмом про Джеймса Бонда, то, може, мені слід прихопити з собою його королеву краси, бо ризикувати в такій справі справжньою красунею — ганьба і сором. Посміятися в слухавку для мене було компенсацією за час, витрачений на розмову з цим занудою. До того ж Співакові там і без того — як у могилі. Прирікши людину майже на смерть, ти її не просто майже вбив: ти підрубав їй коріння, відірвав від дому, і вона вже ніколи й ніде не зможе жити в мирі. Для Співака єдиний спосіб повернутися назавжди — це повернутися в труні.

Але то був тисяча дев’ятсот сімдесят восьмий рік, а я з тим роком зав’язав. Коли в січні старий американець звалив у Аргентину, на його місце приїхав новий. Нова американосівська пісня на старі слова. Себе він називає містером Кларком. «Просто містер Кларк, без „е“ на кінці[380]». Він думає, це дуже смішно, тож при зустрічі повторює раз по раз: «Кларк, без „є“ на кінці». З Доктором Лавом він уже знайомий, але, схоже, хто такий Льюїс Ернан Родриґо де лас Касас, знає кожен американець, що розгулює Кінгстоном у пітній сорочці й зі збитою набік краваткою. У квітні сімдесят восьмого ми сидимо в «Морґанс ґарборі», ґотелі для білих у Порт-Роялі. Сидимо і з майже порожнього ресторану дивимося на Кінгстон. Точніше, дивляться вони. А я спостерігаю. Я з двома іноземцями, вже просякнутими піратським духом з голови до хера. Дивитися їм є на що, — я маю на увазі те почуття, що охоплює кожного білого мена щоразу, коли ти привозиш його в Порт-Роял. Чи не той це самий дух, який сходить на них, щойно вони зіскакують на будь-який кам’янистий берег? Готовий посперечатися: це в них ще з часів Колумба і работоргівлі. Цей дух розв’язує їм язик і б’є навідмаш у голову.

— А скажи-но, душечко, чи не в цих місцях ґрабував та бешкетував Чорна Борода[381]?

— Я ’наю ті’ки про Генрі Морґана[382], сер. А на Ямайці душечкою звуть жінку, яку утримує чоловік, але вона йому при цьому не дружина.

— Ой-йой.

Я вже давно ось так навмисно не ламав свого язика; кілька разів навіть змусив Доктора Лава мені перекласти. Ніби не розумію сказаного. Цей американос був хоча б не як Луїс Джонсон, який тримав аркуш паперу догори ногами, демонструючи білим, що ніґери не вміють читати, — і досі пам’ятаю ту сцену. І тут він каже:

— Ви бідний, коштовний народ, який навіть не знає, що перебуває на самій межі анархії.

— Моя не розуміти. Якщо ми коштовний, то чо’ ми такі бідні? Алмаз — коштовний.

— Такі ось ви, хлопче, невідшліфовані алмази. Весь острів такий невідшліфований. Так грубо вирізаний і такий гарний. І такий неміцний. Під «неміцним» я маю на увазі, що ви ходите по краю. Тобто...

— Нестійкий?

— Так. Exactamente[383]. Exactamente, я правильно кажу, Льюїсе? Нам з Льюїсом є що згадати. Ми з ним так давно знайомі, що початку вже й не вгледиш. До цього було ще кілька estados latinos[384], еге ж?

— Ви теж частина то’о шоу в затоці Свиней?

— Що? Хм... Ні, ні. Те було задовго до мене. Дуже задовго.

— Ну, мо’е, ви колись та ’найдете отруту, що подіє на Кастро.

— Хе-хе-хе-хе, а ти тямущий хлопець, хитрий, я б навіть сказав, еге ж? Це Льюїс тебе підгодовує новинами?

— Ні. Новинами мене підгодовують новини.

Тримайся, Джосі Вейлзе. Ніщо так не відштовхує американців, ніж коли до них доходить, що вони в тобі помилялися. Не забудь хоча б раз до його від’їзду сказати «без проблем, сер», та ще й отак гугняво: «без проблееееммммм». Щоб він поїхав з відчуттям, що знайшов того, кого треба. Уперше я шкодую, що не маю дредів і не вмію так танцювать не танцюючи на місці, як це роблять растамани, навіть якщо ніякого ритму й нема... Оскільки я весь час спостерігав за тим, як Доктор Лав погідно киває всім словам американця, то майже пропустив те, що той навіює мені. А навіював він мені — майже тільки про це й говорив, — що Ямайка перебуває в стані війни. І війни куди більшої, ніж була тут тисяча дев’ятсот сімдесят шостого року (це вперше він озвучив дату: 1976-й рік). «Холодної війни», — уточнив він.

— Ти знаєш, що означає «холодна війна»?

— У воєн температури не буває.

— Що?.. Та ні ж, синку. «Холодна війна» — це термін, фігура... Просто назва того, що тут відбувається. Знаєш що? У мене тут дещо з собою є... Глянь-но ось на це.

Білий виймає книжку-розмальовку. Коли клеїш дурня з американцями, то очікуєш усього, — але це приголомшує навіть мене.

— Шо воно таке?

Я беру розмальовку догори дриґом: навіщо її вертіти, якщо на обкладинці написано здоровенними буквами: «США — це Демократія!» Американець дивиться на те, як я тримаю книжку перевертом, і я точно знаю, що він думає.

«Послухай, Льюїсе, compadre[385], я знаю, ти розумієш, про що йдеться, але ти впевнений, що ми взяли правильного хлопа?»

— Це ніби схема, щось схоже на те. Льюїсе, він знає, що... Тобто... дивись. Можна я її візьму, на секунду? Дякую. Погляньмо, погляньмо... Ага! Сторінки шість і сім. Бачиш, шоста сторінка? Це світ за демократії. Ось бачиш? Люди в парку. Діти пробігають повз візки з морозивом, хтось хапає «Твінкі». Ось глянь: бачиш, хлопець читає газету? А ось іде дівчина, — гаряча штучка, правда? У міні-спідниці. Не знаю, що ці пацани вчать, але вони йдуть до школи. А всі дорослі на цій картинці? Вони можуть голосувати. Вони вирішують, кому потрібно піти... тобто, вести країну. О, так, поглянь ще на ці високі будівлі. Це все завдяки прогресу, ринковій економіці, свободі. Вільна ринкова система, синку. А якщо комусь на картинці що-небудь у цьому всьому не до вподоби, він може висловити свій протест.

— Хоч', щоб я цю картинку розмалював, босе?

— Що? Ні, ні. Краще, скажімо, я дам тобі пару дюжин таких книжок, а ти віднесеш їх у свою колишню школу. Нам треба вчити молодь, наставляти її на правильний шлях, поки їх не переманили всі ці ліваки та комуняки. Всі ці комуняки — просто шизонуті; ти знаєш, чому серед них так багато підарасів? Бо нормальні люди — такі, як ми з тобою, — розмножуються. А комуняки? Вони — як ті гомики, ходять і переманюють на свій бік людей.

«Як і ваші американосівські релігійні секти, що все тут заполонили», — думаю я, але вголос не кажу.

— Пра'ильно, босе, пра'ильно.

— Добре, добре. Бачу я, містере Вейлз, що ти хороша людина. І відчуваю, що з тобою можна ділитися думками. Ось що я тобі скажу: все, що ти зараз почуєш, — під грифом «Таємно». Цієї інформації поки що не має навіть Кіссинджер. Навіть Льюїс зараз почує її вперше. Ну ж бо, Льюїсе, ти знаєш, який промисел процвітає нині у Східному Берліні? Не знаєш? Пізні аборти. Угу, ти почув правильно. Якийсь м'ясник витягує немовлят на п'ятому, сьомому, іноді навіть на дев'ятому місяці вагітності і, щойно з піхви показується голівка, розсікає горло. Ти уявляєш цей жах? Справи там такі погані, що жінки вважають за ліпше вбити своїх дітей, ніж дати їм з'явитися на світ у так званій Східній Німеччині. Народ у тій Німеччині за всім стоїть у чергах — прямо як у цій книжці, містере Вейлз. Люди мало не вмирають у чергах навіть за звичайнісіньким милом! А знаєш, що вони з ним роблять? Продають або вимінюють на їжу. Бідні засранці не можуть дозволити собі навіть пристойної чашки кави: їхній обхезаний уряд змішує це лайно з цикорієм, житом та буряком і називає це все «мікскафе». Від самої назви блювати хочеться, еге ж? Я думав, що пройшов уже через все і все знаю. Але від цього, скажу я вам, просто волосся дибки. Ось ти, містере Вейлз, п'єш каву?

— Та я більше чайний, сер.

— Молодець, хлопче, молодець. Але ось ця маленька коштовна країна... За два роки вона стане ще однією Кубою або ще гірше — Східною Німеччиною, якщо цей процес не зупинити прямо зараз. Я бачив, як таке ледь не сталося

в Чилі. Я бачив, як таке ледь не сталося в Парагваї. І одному лише Богу відомо, що може статися в Домініканській Республіці.

Дещо зі сказаного ним схоже на правду. Але ці люди з ЦРУ аж надто захоплюються. Варто їм лише подумати, що ти повірив, як це перетворюється для них на якийсь наркотик. Точніше, не на наркотик, а на спорт. «Ану, поглянемо, як далеко я зможу завести цього неука-ніґера». Краєм ока я спостерігаю, як він спостерігає за мною, гадаючи, чи я — таки та людина, яку він сподівався зустріти. Луїс Джонсон до самого свого від'їзду залишався під надзвичайним враженням від того, що чоловік, який не знає до пуття грамоти, виявився аж таким метикуватим. Зрозуміло, метикуватим у тому сенсі, наскільки можуть бути метикуватими дресований пес чи мавпа. Бач, як цей містер Кларк заливає мені про інопланетян, а сам дивиться: куплюся я на все це чи ні. І при цьому обличчя його здається таким серйозним, що я навіть раз глянув на небо — чи не стало воно сірим відповідно до настрою його розповіді.

— Я намагаюся сказати, що ця країна — на роздоріжжі. І наступні два роки будуть вирішальними. То можемо ми на тебе розраховувати?

Я навіть не знаю, яку срань цей чоловік сподівається почути у відповідь. Яких слів він від мене чекає? Що я готовий зійти на борт? Може, гарикнути йому: «На абордаж!» — зважаючи на те, що ми саме сидимо в піратській гавані Порт-Рояла? Доктор Лав стріляє в мене поглядом, після чого розмірено киває із заплющеними очима: мовляв, скажи цьому ідіотові те, що він хоче почути, muchacho.

— Я готовий зійти на борт, містере.

— Радий це чути. Першокласно, чорти б його взяли.

Містер Кларк підводиться й каже, що автомобіль доставить його назад у готель «Мейфер», де він отаборився, поки для нього готується квартира. Залишивши на столі десять американських доларів, він робить кілька кроків, але потім різко повертається — і припадає до мого лівого вуха:

— До речі. Я помітив, ти останнім часом відлучаєшся в Маямі і на Коста-Рику. Трудишся як бджілка, еге ж? Звісно, американський уряд не виявляє інтересу до ділової активності між Ямайкою і членами її діаспори. Працюй з нами з усіх питань, і ми шануватимемо конфіденційність наших угод. Перекладеш це йому, Льюїсе?

— Щасливої дороги, містере Кларк.

— Просто Кларк, без...

— ...«є» на кінці.

— Hasta la vista![386]

Я дивлюся на Доктора Лава:

— Його справді звуть Кларк?

— А мене справді звуть Доктор Лав?

— Замість «ми» він каже «я».

— Я теж це помітив, hombre.

— Мені на це звернути увагу?

— Та хрін його знає. Живи собі далі, та й по тому. Ви той свій ящик з пожитками ще не розпакували?

— Здається, американоси кажуть «манатки».

— Я, по-твоєму, схожий на довбонутого янкі?

— Як, по-твоєму, я маю на це відповісти, Докторе Кохання-Зітхання? Ящик той уже давно розпакований.

Він має на увазі ще одну поставку, здійснену тим же шляхом, що й ота груднева, сімдесят шостого року. У здоровенному ящику з маркуванням «Аудіоапаратура / Концерт за Мир», залишеному на причалі. Ми його забрали разом з Віпером, Тоні Паваротті та ще двома. Сімдесят п’ять М16 ми лишили собі. Двадцять п’ять продали людині з Венг-Сенгу, що віднедавна відчуває гостру потребу у вогнепальній зброї. Всі патрони ми теж забрали собі. Ідея Віпера: нехай, каже, самі собі кулі відливають.

Ми ніби готувалися до війни, тоді як усі інші прагнули миру. Сам Папа Ло вийшов з-за сірої хмари, яку натягнув на себе з того дня, як стріляли в Співака. Він, здавалося, брав на себе всю провину — зворотний бік приписування собі всіх заслуг.

Співакові він сказав, що все сталося тому, що він сидів у буцегарні, — інакше ніякого замаху взагалі не було б. Папи Ло давно вже немає, він полетів з цієї планети на чарівній ракеті й тепер, мабуть, уже приєднався до «Свиней у космосі»[387]. Біда в тому, що з кожним днем на цей рейс сідає все більше народу Лихоманка замирення так сильно охопила ґето, що наприкінці першого Вечора єднання до мене підійшов той, хто вбив мого кузена, з розпростертими, як для обіймів, руками. Я назвав його батоном і пішов геть.

Лихоманка замирення докотилася аж до Варейка-Гіллзу, і звідти, вперше за роки, спустився той самий Коппер, — наче забув, що в кожного фараона на Ямайці є в патроннику куля з його ім’ям. І ось коли вже навіть Коппер з’явився сюди поїсти-попити-повеселитися, я зрозумів, що для мене настав час прицінитися до іншої країни.

До мене додому приходив сам Папа Ло — запитати, чому я не танцюю під нові ритми миру: мовляв, чорним давно вже слід дослухатися до сподівань Маркуса Ґарві, який дуже піклувався про нас усі ці роки. Я вже не став питати, чи знає він з Маркуса Ґарві хоч рядок, чи йому все це наспівав який-небудь клятий раста з Лондона. Але тут я побачив, що очі його — вологі. Що вони просять. І я зрозумів дещо про цього чоловіка і про його справи. Він уже дивився кудись далі, за виднокрай, значно далі за ґето, значно далі за час і своє місце в цьому світі. Цей чоловік думав про те, що напишуть на його

надгробку. Що скажуть про нього люди в далеких часах, коли останній шматок його прогнилої плоті відстане від кісток. Забудьте про його сім походів у тюрму за вбивство та замах на вбивство, після яких він завжди виходив на волю. Забудьте, що до того як у гето прийшли білий мен і Доктор Лав, кожного чоловіка тут учив стріляти він, Папа Ло. Забудьте, що кордони в гето накреслили вони з Шотою Шерифом і вони ж орудують усередині них. Але він хоче, щоб на його надгробку було написали: це він об'єднав гето.

Дехто думає, що я ставлюся до Папи Ло вороже. Хоча в мене до цього чоловіка немає нічого, крім любові, і те ж саме я повторю будь-кому, хто мене запитає. Просто гето є гето. Таким речам, як мир, у ньому просто не місце. Є тільки цей факт. Твоє бажання вбити мене може зупинити тільки моє бажання вбити тебе. І в гето живуть люди, які бачать лише в цих межах. Я ж змолоду бачив тільки те, що за його межами. Прокидався дивлячись назовні, ходив до школи і весь день збавляв дивлячись у вікно, підходив до Мареско-роуду і стояв там біля паркану, що відокремлює хлопчачу школу Волмера від коледжу Міко — всього лише цинковий паркан, бачачи який багато хто й не здогадуються, що він відділяє Кінгстон від Сент-Ендрю, передмістя — від середмістя: тих, хто має, — від тих, хто терпить нужду. Люди без планів чекають і дивляться. Люди з планом бачать і чекають слушного часу. Світ — не гето, і гето — не світ. Люди гето страждають, бо є люди, які живуть тим, що заподіюють їм страждання. Хороші часи для одних — це погані часи для інших.

Ось чому ні ЛПЯ, ні ННП з тим замиренням не поспішають. Мир не може настати, коли аж так багато вкладено у війну. Та й кому він треба, той мир, якщо всі при цьому лишаються такими ж бідними? Я думав, Папа Ло це розуміє. Так, можна намагатися вести людей до миру. Можна полетіти до Співака і змусити його заспівати за гроші, які підуть на будівництво туалетів у гето. Можна налагодити каналізацію в Рейтауні та Джунглях і навіть замиритися з тими, хто рік тому вбив твоїх братів. Але просунутися в цьому можливо рівно стільки, скільки дозволяє повідець, перш ніж він не натягнувся. Поки господар не скаже: «Досить цього лайна — нам не туди». Повідець Вавилону, повідець поліційних зведень, повідець суду у справах, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, повідець двадцяти трьох родин, що правлять Ямайкою. Він почав натягатися два тижні тому, коли сирійський вилупок Пітер Нессер спробував завести зі мною свою гнилу «кодовану» розмову. Або тиждень тому, коли зійшлися Американець із Кубинцем, щоб показати мені книжку-розмальовку і навчити, що таке анархія.

Ці троє роблять мене неабияк зайнятим. Містер Кларк міркує про Кубу як мужлай, який не сприймає того, що жінка, яку він трахав, більше його не хоче. А тому він не допустить, щоб щось таке сталося і на Ямайці (що саме, відомо лише йому). Все-таки дивно, коли чоловік хоче «трахатися» з країною, з якою раніше ніколи не жив. Може, йому слід було б з рік почекати, а потім запитати себе, чи вона й справді гідна того, щоб послати їй «валентинку». Кажу вам: поведешся з білими — почнеш говорити, як вони. Може, Пітер Нессер тому й кличе мене «буша» з певного часу. Один — вульгарний політикан, що день у день бздить у передчутті дзвінка про пришестя раста-апокаліпсису. Один — американець, підзвітний другому американцеві, що підзвітний третьому, який бажає всього лиш відштовхнутися від цієї країни, аби стрибнути на Кубу. І один кубинець, який живе у Венесуелі та прагне, щоб оцей ось ямаєць допоміг колумбійцеві проштовхнути його кокаїн у Маямі та насадити його на вулиці Нью-Йорку (бо багамці,

бачте, скурвилися й почали варити свій фрибейз, заливши цим лайном тамтешній ринок). А найгірше, що ці троє вилупків гребують кров'ю. Атому вважають за краще, щоб за них управлявся четвертий — тобто я — і заточив таким чином під них тисяча дев'ятсот сімдесят дев'ятий рік. А я... мені остобісіло робити щось для інших, з Папою Ло включно.

Однак Папа Ло, той хоча б заряджався своєю місією справедливості. Вона його живила, як вітаміни «Флінстоун». За п'ятдесят шість куль на Гоуп-роуді він, здавалося, п'ятдесят шість разів покаявся. І ось прямо перед другим концертом за мир я згодував йому Леґґо Біста. Сказав, що Леґґо Біст ховається в матері в шафі, всього за п'ять будинків від самого Папи (але не сказав, що ховається він там уже два роки). Цю новину Папа зустрів напруженим сопінням. Разом з Тоні Паваротті та ще деким він рушив до того дому, як Христос на очищення храму. Він хотів показати людям, ґето і навіть Співакові: мовляв, дивіться, як я чиню помсту, — хоча ніхто його про це не просив. Виволік того хлопа разом з матір'ю на вулицю й почав її, бідолашну, гамселити на людях, дарма що їй уже йшов п'ятий десяток.

Одна справа — розбиратися з жовторотим, що замахнувся на Співака, але зовсім інше — з жінкою, яка намагалася вберегти свого єдиного сина. Видно, він хотів, щоб люди бачили його здатність на вчинки. Наче те, що вже було й минуло, від цього якось зміниться. Він хотів, щоб вона стала прикладом, — спалив усе її життя і дав під зад ногою, але сам при цьому виставив прикладом тільки себе. Як якийсь ніґер, що демонструє всю свою лють, бажаючи догодити ґосподареві.

А Леґґо Біст почав волати, що це ЦРУ змусило його все зробити. ЦРУ разом з людьми з Куби — це вже ґеть позбавлено сенсу, бо ж усім відомо, що кубинці — комуняки, тож вони не стали б мати справу ні з ким з Америки. Наче Папа Ло знав про те ЦРУ більше, ніж будь-хто з ямайців. Потім Леґґо Біст став кричати, що це був мій задум. Я дивлюся, як Папа Ло дивиться, чи зморгну я. Леґґо Біст кричить уже так довго, що сам починає сумніватися, чи це правда. На Ямайці ж як кажуть: «Не все тут щира правда, але приблизно так». Власне, саме це Папа мені й каже, коли через день після того, як я навів його на Леґґо, приходить і стукає до мене у двері. А з ним двоє хлопів — таких ще сопливих, що волини провисають до трусів. Під моїм поглядом вони відвертаються; той, що ліворуч від Папи, смикається, як дівчисько, але другий знову повертається і пробує дивитися на мене. Я його запам'ятовую. Папа Ло притупує ногою, наче ґнівається наперед. І каже:

— Не все тут щира правда, але приблизно так. Що скажеш?

— Чого тільки Леґґо Біст не наговорить тепер! Ти ж знаєш приказку про потопальника?

— Потопальник не має часу вигадувати таку іррацію.

Я мимоволі стискаю кулаки і ледве стримуюся сказати, що «іррація» — неправильне слово.

— А я не маю часу на пояснення, що вірити такому ідіотові, як Леґґо Біст, нерозумно. Мав аж два роки, щоб забратися так далеко, що й сліду не знайти, — а він доліз лише до материної шафи.

— Проте ти знав, де його шукати, братику.

— Мати щотижня ходила на базар, а поверталася звідти зі здоровенним пакунком. Нащо стільки харчів, якщо живе сама? Чи вона утримує «Армію Спасіння»? Але питання не в цьому, а в тому, як ти, дон над усіма донами, нічого навіть не помітив?

— Не можу ж я, мій добрий братику, стежити за кожним закамарком. Хіба не ти в нас для цих цілей?

— Ну тоді й не став дурних питань щодо Співака, коли сам знаєш відповідь.

— Правда? А ти не швидше мені відповіси? Бо...

— Якби вбити Співака намагався я, ні одна б з тих п’ятдесяти шести куль не схибила.

Хочеш дати людині зрозуміти, що розмову закінчено, — говори чистою англійською. Папа Ло йде, його хлоп’ята стрибають слідом. Незабаром після цього він відвозить Легґо Біста на виставу племені кенгуру біля Каналу Мак-Ґрегора, — щоб зайвий раз довести свою здатність вершити хай і неправий, але суд. Подейкують, там був навіть сам Співак (що досить дивно, бо ж весь світ стежить за кожним його кроком), проте сам я вірю слову тільки Тоні Паваротті, а він мовчить. Потім Папа відшукує декого з учасників отієї афери з кінними перегонами, відвозить їх у старий форт і згодовує рибам. Хотілося б запитати: як можна мати всю цю кров на руках, коли твоя місія — мир?

У вітальні темніє. Я чекаю ще трьох дзвінків. Повз мене з курячою ніжкою в руці проходить мій старший син. Він уже так схожий на мене, що я мимоволі потираю собі пузо, щоб переконатися, що це все ж я, а не він.

— Хлопче, що ти тут робиш? Чому не з матір’ю? Гей, я з тобою розмовляю.

— Та ну, та’. Я її іноді реально не переварюю.

— Ну а зараз що ти таке утнув, що вивів бідну жінку з себе?

— Їй завжди не подобається, коли я щось кажу про тебе.

— Ну, а я — про тебе. Їй це теж не до шмиги.

— Та ну, та’.

— То що ти сказав своїй матері?

— Ха-ха, що навіть поганий хлопець уміє готувати краще, ніж вона.

— Ха-ха-ха-ха-ха-ха. Ти малий, я бачу, непростий. Хоча правда. Я ніколи ще не стрічав такого ворога кухні, як вона. Може, того я з нею довго й не затримався. Тобі ще пощастило, що вона тебе не пристрелила.

— Шо? Мама вміє управляться з волиною?

— Ну а ти як думав? Чи забув, хто був її чоловік?.. Ну, добре, пізно вже. Досить тинятися в моєму дому, як дапі.

— Ти ж однаково не спиш. Ти завжди тут сидиш допізна.

— Он як? А відколи це ти шпигуєш за батьком?

— Та я не...

— Брешеш так само гарно, як твоя мати готує.

Не знаю, як я все це прогледів. Я дивлюся на свого хлопчика — йому скоро дванадцять, от-от до середньої школи. Він випинає груди, дивиться мені прямо в очі і злегка хмуриться, ще не знаючи, що для кам'яного обличчя треба прожити роки. Робить він це вперше, і про це знаємо і він, і я: син, що намагається поглядом подужати батька. Але хлопчисько — це всього лиш хлопчисько, не чоловік, вистояти він не може — поки що. Він відводить очі й відразу ж знову їх наводить, але раунд уже програно, і він це розуміє.

— Я чекаю дзвінка. А ти йди побався з братом, — кажу я, проводжаючи його поглядом. Скоро настане той час, коли мені доведеться за ним наглядати.

Коли-небудь, мій сину, ти дізнаєшся вдосталь і навчишся тримати себе так, щоб останнє слово лишалося за тобою. Але не сьогодні. Один дзвінок, небажаний у пізню годину, буде від Пітера Нессера. Ось уже два місяці, як я дав йому приманку щодо раста-апокаліпсису, а він усе ще або рясно пітніє, або влаштовує черговій дівці в «Рожевій леді» сім хвилин армагедону, після яких їй не хочеться жити. Щодо Співака все вже зрозуміло і йому, і Ямайці, і Медельїну, і навіть Калі[388], хоча останньому з цим складно змиритися. Чому? Бо навіть якщо Співак не стане голосом партії, або руху, або чого там ще, то він стане чимось куди важливішим — грошима. Досить того, що сьогодні три тисячі родин щомісяця отримують завдяки йому якісь кошти — навіть сім'я хлопця, який у нього стріляв. До речі, про стрілянину: навіть я був неабияк вражений, побачивши одного разу фото Співака в «Ґлінері», на якому поруч з ним стояв Гекл.

Тієї ночі, коли Віпер зупинив тачку в Ґарбиджлендсі й викинув Гекла, я більше не бачив від нього ні вух, ні хвоста. Ось вам ще один з тих, хто виявився якщо не хоробрішим, то принаймні кмітливішим за Віпера, — таким кмітливим, що я міцно задумався, кого лишати на цьому світі. Таким метикуватим, що став єдиним, хто, нюхнувши носом вітер, зрозумів: після такої справи живими назад не вертаються. Мені імпонує, коли людина вміє читати письмена на стіні. Але Геклові слід знати: турбуватися йому не було про що, — відплата чекала тільки тупих, а не кмітливих розумом. Якби я міг з ним перемовитися, то сказав би: «Не переймайся, братане. Світ з тобою цікавіший, ніж світ без тебе». Проте він зловив струмінь попутного вітру й накивав п'ятами, вистрибнувши тоді з автівки, як пес із відстебнутим нашийником. Лишатися на Ґарбиджлендсі він навіть не думав. Віпер винюхав, куди втекла більшість, а тих, кого не знайшли ми, розшукали растамани. Вголос про них ніхто не говорив, а єдиним свідченням, що вони виходили на полювання, був труп Демуса, що розгойдувався на дереві в горах Джона Кроу. Очі та губи йому склювали грифи. Але де Гекл, сказати не зміг ніхто. Навіть його жінка, навіть після того, як її тричі віддубасили і мало не

задушили. Це, признаюсь вам, викликає в мені ще більше захоплення: чоловік отак от просто взяв і зник з кінцями.

І ось майже рік по тому до мене прийшов Папа Ло, ще божевільніший, ніж звичайно. Ну, не те щоб божевільний, швидше заклопотаний, але так, що аж очі йому сходяться мало не на переніссі.

— Він узяв того вилупка з собою в тур, ти можеш це уявити? Зробив йому, бомбоклат, візу!

— Заспокойся, чоловіче. Ще не вечір.

Насправді стояв якраз вечір, незвично мирний як для гето.

— Нічо’ не розумію. Може, він справді якийсь пророк. Не ’наю, чи витворяв таке навіть сам Ісус, хоча він і любив заганяти в кут мудреців.

— То ж кому він зараз дістав ту візу?

Ішлося, певна річ, про Співака.

— Я ніяк не міг повірити, поки не побачив того малого вилупка, як він ховається за ним, мов схарапуджене курча. Геклу.

— Геклу? В натурі?

Хтозна, де Гекл переховувався майже два роки. На південному узбережжі серед гіпі? На Кубі? Де б він те не робив, але вже через три дні по приїзді Співака на другий концерт він окопався на Гоуп-роуді, 56. Без зброї, без взуття, смердячи пустирем. Співак, безумовно, зрозумів, хто він, хоча з нападників, я впевнений, не розгледів нікого. Я не знаю, чим варто захоплюватися більше, його хоробрістю чи його тупістю, але Гекл, на вид — страшний, як сама смерть, пішки здолав шлях до Гоуп-роуду, пробрався повз охорону, а коли Співак вийшов з дому, кинувся йому в ноги і став вимолювати прощення. «Убий мене або спаси», — так, здається, сказав. Само собою, кожна жива душа на тому подвір’ї жадала розправи над ним. Що потім робити з тілом, їх навіть не турбувало.

Можливо, Геклові поталанило, що в цей час Папа Ло був не там. А може, його щастя в тому, що Співак став бачити речі під іншим кутом. Або ж він подумав, що цьому напівтрупові — з такими запалими очима, ніби він курив «хвіст ящірки», від якого смердить, як з-під хвоста у корови, і з пальцями, що стирчать з дірявих черевиків, — падати нижче просто нема куди. А можливо, він справді пророк. Співак його не тільки простив, а й невдовзі ввів до свого найближчого оточення, а їдучи з Ямайки, взяв із собою. Папа Ло нічого цього не знав, поки не побачив фотографію в «Ґлінері».

Уперше за роки я змушений переосмислити Співака. Папа Ло свариться, що, мовляв, ось іще одна ситуація, над якою ми не маємо влади. Хто ж наважиться хоч кого проклинати — після того, як його благословив сам Співак? Гекл став недоторканним. У Копенгаген він ніколи не повернеться, як і в Джунглі чи Роузтаун, зате оселиться в тому самому будинку,

мешканців якого ми намагалися перебити. А коли господаря там нема, він з комфортом роз'їжджатиме по всьому світу.

Уже пізня година, а я все сиджу біля телефона й чекаю, коли той задзвонить три рази. Цим людям відоме моє ставлення до часу. Не терплю, коли запізно, і ненавиджу, коли зарано. Треба — вчасно. В одного з тих людей є ще чотири хвилини. У другого — вісім. У третього — дванадцять.

— Поцілуйте мене в шию! Та що ж це сьогодні ввечері мої діти ніяк не вгомоняться?

У дверях стоїть моя найменшенька, позіхає й потирає очі. Стоїть на одній ніжці, тручись об неї другою. І в маєчці з портретом Диво-Жінки на все пузо. Навіть у темряві видно. Мама перед сном заплела їй волосся в дві коси, і можу піти в заклад, що, побачивши зараз свою доцю, вона б не похвалила її за ці пізні мандри і постійне підсмикування трусиків, наче в неї сраченя чешеться. А щічки — викапана мама — з віком нікуди не дінуться. Для темної дівчинки на Ямайці майбутнього нема, попри все це лайно собаче з правами чорних. Варто глянути, хто в нас недавно став «Міс Світу».

— Що, доцю, дапі в тебе влетів через рот?

Замість відповіді вона мовчки чалапає до мене, підтягуючи на ходу трусики, і зупиняється біля мого коліна. Моя дівчинка знову тре очі й дивиться на мене так, наче хоче переконатися, чи це я. А потім, так само мовчки, хапає мене за штани, мавпочкою вибирається на коліно — і засинає в моїх обіймах. Звідки в неї таке прагнення до свавілля — від матері чи від мене?

І як поганці робили свій бізнес до появи телефону? Чорт забирай, навіть я тепер не пам'ятаю, як приймались і передавалися звісточки. Перший дзвінок за три хвилини. В голові раптом оживає ще один телефонний дзвінок. Звісно, я знаю чому. Доктор Лав називає це «дежавю». Це були ті дні, коли всі розсудливі люди вже почали втомлюватися від цього лайна про мир та любов. Приблизно тоді з пагорбів спустився Коппер. Спустився з таким виглядом, начебто я й інші люди забули, ким цей гівнюк був до замирення, як він ґвалтував жінок слідом за тим, як убивав їхніх чоловіків. Та навіть Папа Ло, зі своїм «уб'ю кожного, хто згвалтує жінку», дав Копперові втекти на Варейка-Гіллз. Хороші часи для одних — це погані часи для інших, і кількість людей, яким світять погані часи, досягає того, що нові американці називають «критичною масою». Критична маса усвідомлює те ж, що й жінка, яку лупить чоловік: так, справи погані, але не смикайся, якщо він працює на тебе. Цей тип «поганості» ми знаємо. Ну а «хорошість»? Хороше — це добре, ось тільки воно нікому не відоме. Хороше — як привид. Від хорошого гроші в кишені не заводяться. Погане, воно для Ямайки краще, бо воно якось та працює. А тому, коли певні люди зчиняють ледь не паніку від того нібито хорошого, що загрожує наступним виборам, — особливо коли очевидно, до чого це все може призвести, — у мене починає дзвонити телефон. Моя жінка тоді прийняла повідомлення, що складалося з усього одного слова.

— Коппер.

— Ну, і?.. Далі що?

— Все, просто Коппер.

Ніяких проблем. Цей пузатий шматок лайна ненависний мені з найпершого дня, який був дуже давно. Але від замирення Коппер дурнішим не став, тобто не втратив пильності. На пагорбах він жив собі поживав цілком безпечно, як і потім у Копенгагені, і навіть у Восьми Провулках. Але від поліції він застрахований не був. Коппер не грає в ті ігри, правила яких не знає. А тому на одній з недільних вечірок у Рейтауні я підійшов до нього і сказав:

— Послухай, Коппере. Ось ти і такі, як ти, що живуть на пагорбах, коли востаннє ласували смаженою рибкою?

— У-у-у, по правді кажучи, я вже й запах той забув.

— Та ти що? Ну, так не годиться. Завтра, ось прямо-таки завтра вирушаємо прямо на берег, смажимо там рибу і фестивалимо.

— Овва. Реально фестивалимо? І засмажка на риб’ячому жиру? Та ти хто такий, демон-спокусник, чи що?

— Смажений жовтий батат, печена кукурудзочка з сухим кокосом, десяток рибок з маніокою, п’ять — з перчиком, ще п’ять засмагають у власному жирку... То як?

— О-о, Г’споди, чоловіче добрий!

— Готуй кого-небудь зі своїх, щоб вони виїхали у Форт-Кларенс.

— На вавилонський пляж? Оце вже ні!

— Я скажу про тебе охороні. Та ну, можна подумати, ти сам не хоч’. Купа риби й інших утіх, повеселишся, погуляєш вавилонським пляжем, а фараонів і близько не буде.

— Чоловіче, був би ти жінкою, я б упав на одне коліно й освідчився тобі. Але, братане, не мо’у я на таке лайно клюнути. Я й до дамби ще не доїду, як за мною приклеяться відразу три фараонські тарандайки. І рук підняти не встигну. Хоча вони цьо’о й ждать не будуть.

— Бра’, та ти головою мізкуй. Фараони вважають себе такими розумаками. Вони ж точно впевнені, що погані хлопці, щоб їх обдурити, їздять якраз обхідними шляхами.

— Ну...

— Та яке там «ну»! Найліпший спосіб заховатися — це бути на видноті.

— Звучить як гівняна ідея.

— Послухай, я коли-небудь у житті пропонував хоч одну гівняну ідею? Якщо хочеш попастися фараонам — їдь по дамбі, їдь через Тренчтаун, через Максфілд-парк-авеню. А якщо хочеш доїхати до пляжу з миром, їдь тією дорогою, якої остерігаєшся. Ти що, за всі ці роки не розкумкав, як мислять

фараони? Та їм і в голову не прийде, що ти серед білого дня можеш їхати Гарбор-стритом. Тому там і не патрулюватимуть.

Ненажера в одному — він у всьому ненажера. Наприкінці я кажу Копперові запитати там міс Джині — кулі, яка має на пляжі свою рибальську халупу. А в халупі тій — дві стиглі дочки з розкосими очима, Бетсі та Петсі. Затягни одну з них у тачку — і матимеш ще й десерт.

Тієї ж ночі я буджу телефонним дзвінком поліційного інспектора. Коппер до пляжу так і не доїхав.

Одна хвилина.

Сорок п’ять секунд.

Двадцять секунд.

П’ять.

Слухавку я хапаю на першому ж дзвінку: надто не терпиться.

— Ну?

— Тебе мати вчила гарним манерам? Пристойні люди спершу вітаються.

— І?

— Звершилось!..

— Ісус знає, що ти вкрав його слова?[389]

— О Господи... Джосі Вейлзе, тільки не кажи мені, що ти богобоязний чоловік.

— Ні, я всього лише святитель. Де?

— На дамбі.

— П’ятдесят шість разів?

— Босе, ти мене, часом, не плутаєш із персонажем з «Вулиці Сезам»[390]?

— Переконайся, щоб у газети обов’язково просочилося: п’ятдесят шість куль. Чуєш мене?

— Чую, босе.

— П’ятдесят шість.

— П’ятдесят шість. Тут ще дещо, я...

Вішаю слухавку. Чортів дзвінок з’їв усі чотири хвилини. Він сьогодні більш мене не набере.

Сорок три секунди.

Тридцять п’ять секунд.

Дванадцять.

Одна.

Мінус п’ять.

Мінус десять.

Мінус хвилина.

— Ти спізнився.

— Вибач, босе.

— Ну?

— Босе... Я цей-го... не знаю, як і сказати.

— Ліпше тобі вже якось сказати.

— Він зник, босе.

— Люди просто так самі не зникають. Тільки зі сторонньою допомогою.

— Він утік, босе.

— Ти про що, в сраку, говориш? Куди він утік, ідіоте? У нього що, віза є?

— Не ’наю, босе, але ми вже скрізь шукали. Дома, в домі його жінки, в домі ще однієї його жінки, в клубі Рейтауна, де він колись працював. Навіть у домі Співака, де він мав кімнату для зустрічей. Відучора пасем його на всіх дорогах.

— І?..

— Нічого. Коли ще раз трусили хату, усе, крім одного комода, було виметено дочиста. І павутини не лишилося.

— Ти хочеш мені сказати, що один ідіот-раста зумів утекти від десятьох крутих хлопців? Так? А мо’, ти йому послав звісточку, що ви за ним ідете?

— Та ні, босе.

— Ну, тоді тобі ліпше його відшукати.

— Так, босе.

— І ще одне.

— Так, босе?

— З’ясуй, хто до нього довів цей витік, і вбий його. І, бра’, якщо ти за три дні не знайдеш його, я вб’ю тебе.

Мовчу і чекаю, поки він повісить слухавку.

Чортів бомбоклат.

Лайно.

Не знаю, чи я думаю це, чи кажу вголос. Дочка моя так і спить, пустивши мені на праве коліно слинку. Щойно зник Тристан Філліпс — той самий раста, який, власне, накреслив карту замирення й очолював так звану «раду єдності». Такі-от справи. Залишається додати його до таких, як Гекл. Мертвий чи живий, але він стопудово зник. Та Пітер Нессер від цього не порозумнішає — бо ж тупий від природи. І тут до мене доходить, що один дзвінок я пропустив. Точніше, його просто не було. Від чоловіка, який не спізнюється ніколи. Взагалі ніколи.

П’ять хвилин затримки.

Сім хвилин.

Десять хвилин.

П’ятнадцять.

Двадцять.

Тоні Паваротті. Я піднімаю слухавку — і чую гудок. Кладу слухавку назад, аж тут лунає дзвінок.

— Тоні?

— Ні. Це я, Віпер.

— Чого тре’, Віпере?

— У тебе там що, мурахи у штанях сверблять?

— Звідки ти знав, що я не сплю?

— Так усі знають, що ти не спиш. Ти в цю пору на чатах.

— Чого?! Знаєш, уже пізно розпитувать, що ти маєш на увазі. Зійди з лінії, я чекаю дзвінка.

— Від кого?

— Від Паваротті.

— А коли він мав подзвонити?

— Об одинадцятій.

— Е-е, ’начить, уже не подзвоне. Якщо мав об одинадцятій, то й подзвонив би об одинадцятій. Ти ж йо’о знаєш.

— Я те ж саме думав.

— А нащо йому дзвонить тобі так пізно?

— Та посилав його підчистити одне дільце в «Чотирьох сезонах».

— Дурничка, а він усе ще не відзвонився? Дивуюся, що ти не пошлеш за ним двійко братиків — перевірити...

— Не вчи мене, як і що робить, Віпере.

— А в тебе й справді щось у штанях свербить.

— Не подобається мені, коли єдиний надійний у всьому Копенгагені чоловік — і раптом не виправдовує довіри.

— Ауч.

— Ауч? Це ти від своїх нових американосівських друзяк набрався?

— Мабуть. Слухай. А може, щось сталося і він мусив залягти? Ти ж знаєш: він не дзвонитиме, поки діло не зроблене як слід. Тільки після цього.

— Не знаю.

— А я знаю. Ну, менше з тим. А як так виходить, що про зміну планів тут відомо мало не всім, крім мене? Я прям’ на ідіота схожий перед тією колумбійською сучкою.

— Бра’, ну скільки разів повторювати, щоб ти не обговорював зі мною справи моїм телефоном?

— Що за бомбоклат, Джосі! Ми ж маємо справу з «травою». Ти ж мені так і сказав, коли посилав сюди: «Всі сили — на ґанджу». І жодного разу не заїкнувся про «біляк».

— Брате, кажу тобі вже вчетверте. «Трава» — занадто клопітно, і, чорт забирай, вона габаритна. Крім того, янкі тепер вирощують власну «траву», і їм не треба наша. А «біляк» займає менше місця, тоді як грошей за нього — в сім разів більше.

— Не ’наю, не ’наю. Ці кубинці мені поперек горла, друзяко. Вже які комуняки були слизькі, але ці, в Америці, — в натурі урвиголови. І ніхто з них не вміє водити авто.

— Особливо та баба — взагалі причмелена. Та, що всім заправляє, знаєш? Узагалі, в сраку, скажена сука. Братане, вона всю ніч лиже своїм лярвочкам поцьку, а назавтра їх убиває.

— Хто тобі це сказав?

— Та сам знаю.

— Віпере, я тобі сам завтра передзвоню по «Джамінтел»[391]. А то в таку ніч у телефона, сам знаєш, вуха можуть відрости. Сходи поки куди-небудь, відірвися. Таким, як ти, там є де відірватися.

— Ти що маєш на увазі?

— Та те. Тільки не влаштовуй більше такої срані, як минулого тижня в «Мірамаре».

— Йоу, а що мені лишалося? Той чувак мене схопив за...

— Годі. Ти як гадаєш: що мені робити з Паваротті?

— Дай йому час до ранку. Якщо від нього нічо’ не почуєш, то досить скоро почуєш про нього.

— На добраніч, Віпере. І не довіряй тій колумбійській сучці. Я тільки на тому тижні зрозумів, що вона — лише тимчасова зупинка перед пунктом, куди ми справді мітимо.

— Хм... І що ж це за пункт, милий мій братику?

— Нью-Йорк.

Сер Артур Джордж Дженнінгс

ось нове повіяло в повітрі, — недобрий вітер. Малярійний. І багатьом ще належить постраждати, а багатьом і померти — двом, трьом, сотні, восьмистам, восьмистам дев’яти... А тимчасом я дивлюся, як ти кружляєш, немов, у ритм і на випередження, стрибаючи вгору-вниз на сцені, завжди приземляючись на свій багатостраждальний великий палець. Чимало років тому, на футбольному полі, один гравець, у взутті зі шпичаками, — ну от хто в такому грає у футбол? — копнув тобі по нозі так, що розсік на ній великий палець. А коли ти був ще зовсім хлоп’ям, то мало не розрубав його навпіл сапкою. Рак — це бунт; клітина, що повстає проти тіла і по-зрадницьки, часточка за часточкою, спокушає інших рівнятися на неї. Я розділю твої часточки — і підкорю. Одну за одною знерухомлю твої кінцівки; наллю отрутою твої кістки, бо ж глянь: я не маю нічого, крім темряви. І неважливо, скільки разів мати перебинтовувала тобі палець марлею, посипала порошком «Ґолд Бонд»[392] — його так і не вилікували.

І ось щось нове повіяло в повітрі. Троє білих людей постукали у твої двері. П’ять років тому перший з них попередив, щоб ти не виїздив. У глибині тисяча дев’ятсот сімдесят восьмого року третій — вони завжди

знали, де тебе знайти, — застеріг, щоб ти не повертався. Другий з'явився з дарами. Ти його вже до пуття й не пам'ятаєш, але ж він приходив до тебе — як один із трьох волхвів, з коробкою, упакованою як на Різдво. Ти розкрив її й аж підстрибнув, — хтось же знав, що кожен босяк у гето потайки мріє бути чоловіком, що застрелив Ліберті Веланса[393]. Коричневі чоботи, зміїна шкіра, загравання з червоним, — хтось же знав, що чоботи ти любиш майже так само, як коричневі шкіряні штани. Ти взув правий — і скрикнув, як той хлопчик, що зламав ступню, намагаючись розколоти нею кокос. Чобіт ти зняв, відкинув убік і не зводив очей зі свого великого пальця, який, у такт биттю твого пульсу, ритмічно бризкав кров'ю. У Джиллі та Джорджі напоготові були ножі. Надріз по шву, шкіру з чобота спущено, і ось він — тонкий витягнутий мідний дротик, пряма бездоганна голка, побачивши яку, ти мимоволі подумав про Сплячу красуню.

Щось нове повіяло в повітрі. Біля підніжжя Варейка-Гіллзу виходить з дому чоловік на прізвисько Коппер і зачиняє ворота. Індигова ніч накочується і сходить, сходить і накочується. Він робить два кроки, а ось третього вже не робить. Чоловік на прізвисько Коппер падає і випльовує невеликий згусток крові, що підкотив з грудей і живота. Стрілець кидає на землю М1, але передумує й підіймає, після чого біжить до вже рухомої автівки.

Ти в студії, з гуртом, створюєш нову пісню. Годинник цокає за ямайським часом. Ті, хто спостерігають, роблять кілька затяжок «травичкою» і передають далі по колу. Два гітарних соло звиваються тугим клубком, немов зчеплені в сутичці змії. Новий гітарист з коротшими дредами — рокер і шанувальник Гендрикса, — дограви, висмикує з гітари шнур. Ти кидаєш на нього погляд широко розплющених очей:

— Не йди! Терміни мене й так тиснуть.

Щось нове повіяло в повітрі. Дон на ім'я Папа Ло їде з перегонів додому на таксі, проїжджає через дамбу. Вікна таксі опущені. Хтось кидає жарт, і солонуватий морський вітер підхоплює гучний глибокий сміх дона. Дорога не петляє, а лише робить плавний поворот на міст, який підіймається, а потім спускається до трьох поліційних автомобілів, що блокують дорогу. Ще до того, як водій зупиняється, він знає, що вони знають, хто він. Вони знають, що він знає, що вони знають, ще до того як вигукують про «вибіркову перевірку на доро'ах». Ще до того, як таксі зупиняється, він знає, що там, позаду, підбираються ще машини. Полісмен номер один каже: «Спиніть авто і ви'одьте з руки вгору! Руха'теся вліво аж поки не встанете біля чагарнику збоку дороги». Полісмен номер два знаходить у таксі «тридцять 'осьмий калібр». Полісмени номер 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 і 16 стріляють. Хтось потім скаже, що випущено сорок чотири кулі, хтось, що їх було п'ятдесят шість — рівно за числом гільз, знайдених на Гоуп-роуді, 56, того грудневого вечора тисяча дев'ятсот сімдесят шостого року.

Ти граєш у футбол у Парижі, на зеленому полі під Ейфелевою вежею. Граєш просто так, тільки б грати. З білими хлопчиками, що відчувають шанобливий трепет перед зіркою, та чоловіком із французької національної збірної. Твій персонал навіть після довгих років гастролювання все ще не звик до міст, які ніколи не сплять. Уже за полудень, та вони досі мляві. Французи грають не так, як британці: отой, з їхньої збірної, грає так хвацько, наче він на полі — один. Зате хлопчики рухаються, як злагоджена команда, хоча

до цього між собою не зустрічалися. Один з них грає не надто вправно; він робить незграбний рух — і всією своєю вагою наступає тобі на правий великий палець, зриваючи з нього ніготь.

Щось нове повіяло в повітрі. Чоловік, який убив мене, платить «Венг-Ґенгу» шістдесят доларів на день, щоб вони влаштували стрілянину на двох з Восьми Провулків. Двох найближчих до моря. Провулки з поржавілими цинковими парканами і застояними калюжами смердючої води. Банда протягом дня наїжджає кілька разів з нерівними інтервалами і поливає вогнем навмання з усіх волин. Потік куль. Ціла злива, град.

Ти в Лондоні. «Цей палець на нозі треба ампутувати, ампутувати негайно», — каже лікар, не дивлячись тобі в очі. Набити взуття тканиною, ватою, штукатуркою — і нікому ні гу-гу. Приміщення пахне антисептиком, який сиплють на гнояку, щоб не смерділа. І залізом, наче хтось у сусідній палаті лудить сталеві горщики. Але раста й забитий палець вважає Божою карою, то що вже казати про ампутований? Ти в Маямі. Лікар вирізає шматочок і пересаджує тканину з лівої ноги. «Все успішно», — запевняє він, хоча й іншими словами (запам’ятати їх тобі не вдається). Проте він каже, що рак зник, що його більше немає. Та одного пізнього вечора, тупаючи після сцени вулицями Вавилону, ти відчуваєш, що твій правий черевик майже вщерть наповнений кров’ю.

Щось нове повіяло в повітрі. Член парламенту від ННП Тоні Мак-Ферсон разом зі своїм охоронцем потрапляє в Оґест-тауні в засідку. Бандити з пагорбів, об’єднавшись із Копенгагеном і нападаючи з двох боків, відкривають вогонь. Тоні й охоронець стріляють у відповідь. Вм’ятини від куль покривають корпус автомобіля, павутинки від тріщин розбігаються по склу, але пробити броню кулі не можуть. Вогонь січе нещадно, але стрільці далеко, за парканом і кущами, відгороджені від проїжджої частини колючим дротом. А далі — сирени, поліція і безумний тупіт ніг: відступ такий же стрімкий, як і напад. Автівки, поспішаючи виїхати на шосе, шалено крутять колесами по гравію. Виття сирен, поліція все ближче, все голосніше, майже поруч. Хух, пронесло... Тоні Мак-Ферсон першим відчиняє дверцята і виходить; на його обличчі розповзається полегшена посмішка, в якій і за чотири сотні кроків можна розгледіти переможність. Три постріли — і третя куля пронизує шию збоку, зриваючи спинний мозок і вбиваючи все, що знизу, раніше, ніж сам мозок усвідомлює, що мертвий.

Ти в Нью-Йорку. Двадцять перше вересня. Всі знають, що ти завжди піднімаєшся першим, а лягаєш останнім, особливо коли працюєш у студії. Ніхто не помічає, що цього розпорядку вже рік як нема. Ти прокидаєшся в жару; матрац від твоєї шкіри ввібрав пару фунтів води, дарма що десь поблизу чутно гудіння кондиціонера. Варто тобі лише подумати про біль десь справа в голові, як він уже тут. Тепер ти міркуєш, чи був цей біль просто відстороненою думкою до тієї миті, як ти про нього згадав. Чи, може, біль у тобі так довго, що став невидимою частиною тіла, кротом, що забрався в тебе через пальці ніг. Чи, може, ти якимось словом, як сказали б баби з пагорбів, сам себе зурочив. Ти не знаєш, що сьогодні — двадцять перше вересня, у тебе немає пам’яті про позавчорашній другий концерт, нема й гадки про те, де ти і з ким: ти знаєш лише те, що довкола тебе — Нью-Йорк.

Щось нове повіяло в повітрі. Ісильда каже Кристоферу: «Доїдай усе; чи ти гадаєш, куряча спинка дешева?» Її хлопчик наспіх ковтає три шматки за раз

і стрімголов мчить до дверей. На ходу він хапає з тумбочки вінілову платівку, — свіжу, щойно випущену. «Не забувай, що тобі завтра на роботу», — нагадує Ісильда, а сама усміхається, проводжаючи його поглядом до дверей. Хлопці на Ґолд-стриті, ча-ча-ча, зодягнені як картинки — габардинові штани, поліестерові сорочки; сексуальні дівчата в щільно обтислих джинсах, гарячі з голови до п’ят. З динаміків звучить «Тамлінс», а після нього — новісінький-свіжісінький «Мічиган і Смайлі»[394]. Але все це тьмяніє в порівнянні з тим, що приніс із собою Кристофер. А приніс він ще новіший і свіжіший «Блек Угуру»[395], який тут усіх просто порве. Дівчата танцюють з хлопцями впритул, парочки виснуть одне на одному, а бас із динаміків піддає в груди. Але хто заніс на вечірку петарди? І не петарди навіть — це якийсь чи то дощ, то чи град, лупить по цинку: ту-ту-ту. «Дарма, не намокнемо!» — голосно каже Жаклін, і тут дві кулі пробивають їй праву грудь. Її крик розривається прямо посеред юрби танцювальників. Вона озирається: з боку моря наближаються згорблені тіні, з автоматних дул урізнобіч б’ють переривчасті вогняні спалахи. Від кулі в шию падає диджей. Юрба з лементом розбігається, суне просто по дівчатах, які вже долі. Кулі скошують одного, другого, третього. Постатей з моря все більше; вони розтягуються широким ланцюгом і, стріляючи, ще й осліплюють людей ліхтариками. Жаклін стрибає через цинкову огорожу, що ріже їй ногу, й біжить щодуху Ледд-лейном, залишаючи позаду крики, стогони й верески. Вона забуває, що з грудей у неї б’є кров. Невдовзі вона падає прямо посеред провулка. Її підхоплюють чиїсь руки і волочать геть.

Відповісти на град куль Ґолд-стрит може лише двома волинами. Тим часом людей з моря підходить все більше; хтось наближається сушею, перекриваючи всі три виходи. Стрілянина будить полісменів, які дрімають у своїй вартівні, за кілька сотень футів від кварталу; втямивши, що це не дощ, вони хапаються за зброю, але двері виявляються замкненими зокола на навісний замок. Растаманові нема куди бігти, а народ усе налягає. Люди позаду падають повільною хвилею. Фет Ерл на землі стікає киплячою кров’ю. Растаман кидається до нього, ще живого, намагається якось вгамувати кров. Підходять стрільці й, прийнявши за мертвого саме його, дострілюють Фета Ерла, після чого відступають до моря.

Ти бігаєш навколо ставка в південній частині Центрального парку. Інша країна, але той же персонал, і на секунду в тебе виникає відчуття, ніби ти знову опинився на досвітньому Булл-Беї. Пробіжка по чорному піску пляжу, занурення в водоспади, можливо, гра у футбол, від чого нагулюється здоровий апетит до сніданку, який готує Джиллі. Але ні, ти, як і раніше, в Нью-Йорку, і вже починає збиратися на дощ. Біжучи, ти піднімаєш вище ліву ногу, щоб перескочити калюжу бруду, і тут відчуваєш, що тобі не підкоряється права. Стегно провертається — а це ще що за срань? — але права нога все ж не рухається. Піднімайся, — наказуєш їй подумки. Ні, не працює. А тепер не рухається й ліва. Обидві ноги відмовляються чути тебе, хоча ти чітко їм скомандував, тричі подумки викрикнув: бомбоклат! Ззаду біжить твій товариш, і ти хочеш його гукнути, але твоя шия повертається лише на півдюйма — і вклякає. Ні кивнути «так», ні мотнути «ні». Крик губиться десь на шляху від горла до губ. Тіло обвисає, і його неможливо зупинити. Точніше, воно не обвисає, а перекидається, а ти не годен витягнути перед собою руки, щоб пом’якшити падіння. Земля стає дибки і б’є тебе в обличчя.

Ти приходиш до тями в готелі «Ессекс-гаус». Ноги-руки нібито слухаються, але страх не минає. Неспроможний піднятися з ліжка, ти не знаєш, що кілька хвилин тому до тебе приходила дружина, але її не пропустили. Ти приходиш до тями і чуєш запахи сексу, сигаретного диму і віскі. Ти бачиш і чекаєш, але ніхто тебе не слухає, ніхто не заглядає, ніхто не приходить. Вуха, коли ти у свідомості, ловлять звуки від друзів, які змінюють один одного на чергуванні біля твоєї кімнати; за білою стіною друзі хропуть, друзі трахають фанаток, друзі трахають шльондр, друзі трахають друзів, растаман на фри-бейзі ґвалтує священну люльку з «травичкою». Миготять люди в костюмах, ласі до наживи ділки, бізнесмени п'ють твоє вино; твоя кімната як храм, що ніби чекає, поки його очистить від скверни Ісус. Або якийсь пророк. Або будь-який пророк. Але ти безсило занурився у своє ліжко, вдячний принаймні за те, що можеш ворушити шиєю. Повз гуляють бруклінські хлопці з волинами, бруклінські хлопці з членами. Вогонь расти невблаганно згасає. У тебе немає сили ні стояти, ні сваритися, і ти тільки шепочеш: зачиніть будь ласка двері. Але ніхто не чує, і, коли «Ессекс-гаус» розбухає і лопається, друзі розтікаються по Сьомому авеню.

Щось нове повіяло в повітрі. Зворотна еволюція. Чоловіки, жінки та діти в розтаунському гето починають з того, що стоять і ходять, іноді бігають — зі школи додому, з дому до крамниці, з крамниці в бар. До полудня всі сідають грати в доміно, перекусити, робити домашнє завдання, пліткувати про лярв із провулка Свинячого Лайна. У другій половині дня всі в будинку опускаються на підлогу і туляться там. До вечора повзають з кімнати в кімнату і вечеряють на підлозі, як риби, що харчуються на самому дні. До ночі всі лежать покотом на лінолеумі, але ніхто не спить. Діти лежать на спині й чекають бахкання куль об цинк, як граду. Кулі схрещуються з кулями, дзижчать крізь вікна, влипають у стелю, роблять дірки в стінах, дзеркалах, світильниках — і в будь-кому, хто здуру підвівся. Тим часом чоловік, що вбив мене, виступає в телевізорі; Майклові Менлі та ННП треба назвати дату наступних виборів.

У Пітсбурзі ти падаєш непритомний. Нічого доброго не буває, коли чуєш лікарів, як вони вимовляють слова із закінченням -ома. Та «ома» підняла голову, стрибнула і перенеслася з твоєї ноги на печінку, легені та мозок. На Мангеттені тебе опромінюють, і твої дреди розпрямляються й рідшають. Ти вирушаєш у Маямі, потім у Мексику, в ту саму клініку, що не змогла врятувати Стіва Мак-Квіна[396].

Четверте листопада. У православній церкві Ефіопії твоя дружина влаштовує обряд хрещення. Ніхто не знає, що з цього дня ти звешся Берхане Селассіє. Тепер ти християнин.

Щось нове повіяло в повітрі. На стіні кінгстонського даун-тауну напис: «МВФ — Менлі Винен Фінанси». Загальні вибори призначено на 30 жовтня 1980 року.

Хтось везе тебе через Баварію до австрійського кордону. З лісу там, як за помахом чарівної палички, виростає клініка. На обрії сніжні гори — мов облиті цукровою глазур'ю. Тебе знайомлять з високим баварцем — чоловіком, що, кажуть, готовий допомогти будь-якому безнадійному. Він усміхається, але очі його посаджені так глибоко, що не помітні з-під тіні чола. «Рак — сигнал бойової готовності, що попереджає: в небезпеці все тіло», — каже

він. Добре ще, що він забороняє їжу, від якої сам растафарі давно відмовився. Схід сонця сповнює надією.

Щось нове в цьому подуві. Листопад тисяча дев'ятсот вісімдесятого. Вибори виграла інша партія, і чоловік, що вбив мене, сходить зі своїми побратимами на подіум, щоб обійняти владу в країні. Він так довго цього чекав, що на сходах спотикається і падає.

Баварець відкланюється. Про надії ніхто не говорить, ніхто взагалі ні про що не говорить. Ти в Маямі, про переліт не пам'ятаєш нічого. Одинадцяте травня ти зустрічаєш із розплющеними очима, найпершим (як у старі часи), але бачиш лише старечі руки в чорних венах і кістляві коліна. Тобі під шкіру заганяють пластмасову штукенцію, що виконує за тебе всі необхідні для життя функції. Ти постійно почуваєшся наче зануреним у сон, можливо, від усіх цих ліків, але ця штукенція в тобі — як повзуча рослина-паразит, і ти вже знаєш, що, хай куди б тепер ти вирушив, повернення звідти не буде. З вікна несподівано лунає щось схоже на «Майстера Бластера» Стіві Вандера[397]. Над Нью-Йорком і Кінгстоном полуденне небо полум'яно-сліпуче, аж раптом його і тут і там одночасно розколює удар грому, а за ним спалахує яскрава блискавка. Літня блискавка, на три місяці раніше строку. На Мангеттені прокидається одна жінка, а друга сідає на ґанку в Кінгстоні, й обидві знають: Ти відійшов.

Частина четверта

Білі доріжки / Хлопці в америці[398]

14 серпня 1985 року

Доркас Палмер

и ж знаєш, які вони, всі ці дівулі, невиправні — приїздять у Америку, а все одно поводяться, як брудні шльондри з Каналу. Втомилася я від них так, що просто йой. Казала ж одній сучій лярві, що працювала в міс Колтерст: «Лярво ти паскудна, — кажу, — коли вже ти на цій роботі й живеш під цим дахом, то стули всі свої губи, зрозуміла мене? Всі губи замкни на замок». Звісно ж, та сучка мене не послухала — й залетіла. А міс Колтерст її, ясна річ, мусить звільнити — за моєю рекомендацією. А інакше — можеш собі таке уявити? Щоб по дому бігало смердюче негреня? На П'ятій авеню? Оце вже ні. У білих усе має бути білим, бо буде ще більше лихо.

— То вона міс Колтерст чи місіс Колтерст?

— То вона міс Колтерст чи місіс Колтерст? Оце так насобачилася! Ти їм швидко сподобаєшся. Я сама іноді плутаюся в усіх тих «міс», «місіс». Щойно вона почала читати журнали, де в назві є «міс», то й себе наказує називати «міс Колтерст». А я кажу «мем».

— Мем? Як за рабства?

Здається, це вперше у неї такий вигляд, ніби вона не знає, що відповісти. Ось уже три роки я працюю в агенції з найму «Боже, благослови», і щоразу, коли я сюди приходжу, вона розповідає про ще якусь лярву з гето, яка залетіла у свою зміну. Чого я не розумію, так це чому вона завжди вважає за потрібне розказувати все саме мені. Я ж не прагну здаватися ні уважною, ні співчутливою — мені просто потрібна ця срана робота, щоб господар халупи, в якій я мешкаю, не випхав мене з тієї першокласної квартирки на п’ятому поверсі без ліфта, де унітаз, коли спускаєш воду, видає такі звуки, що холоне кров, а щури вважають за можливе сидіти поруч зі мною на дивані й дивитися телевізор.

— Постарайся не вживати слова «рабство» при Колтерстах. Ньюйоркці з Парк-авеню від нього стають дуже дратівливими.

— А-а.

— Добре, що в тебе одне з тих біблійних імен, які їм так подобаються в ямайок. Я минулого тижня навіть одного чоловіка прилаштувала на роботу. Уявляєш? Мабуть, тому, що його звали Єзекія[399]. Хтозна? Може, подумали, якщо в нього ім’я зі святої книги, то він у них не крастиме. А ти, часом, тишком-нишком не крадеш?

Це запитання вона ставить мені щотижня, коли я приходжу за платнею, — хоча я працюю тут уже третій рік. Але тепер вона дивиться на мене так, ніби справді чекає відповіді. Безперечно, Колтерсти — незвичайні клієнти. І де ж тепер моя вчителька з десятого класу, яка б їй розповіла, скільки дверей у своєму житті я відчинила лише завдяки тому, що вміла правильно розмовляти. Міс Бетсі все дивиться на мене. Трохи з ревнощами, але ж вони притаманні кожній жінці. А ще трохи заздро, бо в мені є те, що учасниці конкурсів краси називають «манерами»: я ж, як-не-як, дівчина із середньою освітою, яку здобула в школі Сент-Ендрю, що в Гейвендейлі. А ще — з гордістю, бо в неї є та, ким вона може нарешті вразити Колтерстів, та так, що готова навіть оббрехати мою попередницю, аби її звільнили. Хоча в її погляді є й жалість, яку видно найбільше. Їй цікаво, як така дівчина, як я, докотилася до такого життя.

— Ні, міс Бетсі.

— Добре, добре, пречудово.

Не питайте, чому я гуляла Бродвеєм повз 55-ту вулицю. Напевно, тому, що нічогісінько не відбувалося — ні на тій вулиці, ні в моєму житті. Але іноді, не знаю, всі ці прогулянки нью-йоркськими вулицями... проблеми від них не стають меншими, не зникають, але з’являється відчуття, що можна... просто гуляти. Та й проблем у мене особливих немає. Взагалі нічого немає. Хоча можу піти в заклад: моє «нічого» все одно важливіше за їхнє «нічого», будь-якого дня тижня. Іноді я хвилююся тому, що нема чого хвилюватися, але

то вже якесь психологічне лайно, щоб голова не пустувала. А може, мені просто нудно. Люди тут мають по три роботи й шукають четверту, а я взагалі не працюю. А отже — треба гуляти. Навіть я розумію, що в цьому немає сенсу, — однак це пояснює, чому люди тут так багато ходять пішки, навіть туди, куди можна доїхати на метро. Іноді реально замислюєшся, чи в цьому місті хто-небудь узагалі працює? Чому на вулицях так людно?

Отож я йшла собі Бродвеєм, униз від 120-ї вулиці. Іноді під час прогулянки настає момент, коли заходиш так далеко, що нічого іншого не лишається, як іти далі. А от доки — не знаєш. Я завжди при цьому відсторонююся, поки не помічаю, що знову йду невідомо куди й навіщо. І раптом бачу себе лише за декілька кварталів від Таймс-скверу, — і Бог знає чому, але мені вистачає якихось десяти хвилин на Таймс-сквері, щоб занудьгувати за химерною, чарівною місциною на зразок Західного Кінгстона. Хоча не скажу, що мені до смерті хотілося б туди. Тож я й тоді безцільно йшла Бродвеєм, повз ту 55-ту вулицю, трохи остерігаючись нарватися на збоченців, ексгібіціоністів та все те, що бачила в телевізорі, — але тут нічого схожого не лізло на очі (крім безхатьків, жоден з яких не був схожим на замаскованого Ґарі Сенді[400]). Та ось я завважую невеличку вивіску, ледь помітну між двома китайськими ресторанами на 51-й вулиці. «Агенція з найму „Боже, благослови“» — вже з однієї назви ясно, що тут заправляють Ямайці, а якщо відразу не зрозуміло, то притулене нижче прислів’я «Лагідна відповідь відведе гнів» (яке бозна що тут означало) мало вас у цьому остаточно переконати. Єдине, що ще можна було додати до цієї назви — слово «МІЖНАРОДНА». Так, мені ще вистачало нахабства вважати, що я можу дивитися згорда на контору, де нібито допомагають саме таким невдахам, як я. Але, з іншого боку, скільки ж я ще могла набридати дзвінками своєму колишньому коханому янкі в Арканзасі та випрошувати грошей? Врешті він сказав: «Добре, я вишлю тобі трохи готівки, але якщо ти ще хоч раз подзвониш мені й погрожуватимеш розмовою з моєю дружиною, то я просто наберу номер СІН[401], і ти й оком не змигнеш, як твоя хитра ніґерська дупа опиниться на першому ж сраному рейсі на Ямайку, із прозорим пакетом, який видають усім депортованим, — щоб усі в аеропорту Кеннеді бачили, якої фірми твої прокладки». Я не стала йому казати, словосполука «ніґерська дупа» не справило на мене того образливого ефекту, на який він сподівався, бо ямайські дівчата — шоколадні й не реагують на ці слова (як і на «манду» чи «суку»). І все ж я була не в тому становищі, щоб пройти повз місце з вивіскою «Агенція з найму»: останні американосівські «дари кохання» вже закінчувалися.

— Знаєш, чому я даю роботу саме тобі? Бо ти перша з дівчат, що показує хоч якісь натяки на манери.

— Справді, міс Бетсі?

Таку розмову ми теж уже проходили. Вона керує агенцією з найму, що постачає жінок — переважно чорношкірих і переважно іммігранток — здебільшого в заможні будинки, щоб ті доглядали за наймолодшими дітьми чи старими батьками, які (це стало для мене новиною) мають однакові потреби. А в обмін на те, що ми возимося з їхнім лайном (іноді в прямому сенсі цього слова), вони не запитують, звідки ми і чи легально працюємо. Усім вигідно. Точніше, вигідно двом, а я лише забираю гроші... Навіть не знаю. Одна річ, коли просиш гроші в начальника, а інша — коли роботодавець сам радий тобі їх видати.

Першими клієнтами, до яких вона мене направила, було біле подружжя середнього віку з Ґрамерсі[402], надто заклопотане справами, щоб помічати, що їхня немічна мати смердить, як котяче лайно, та постійно розповідає про якихось бідних хлопців з лінкора «Аризона»[403]. Старенька безвилазно сиділа у своїй кімнаті, де обігрівач був незмінно виставлений на мінімум. Коли я вперше зустрілася з тією парою, дружина жодного разу на мене не глянула, зате її чоловік, навпаки, не зводив з мене очей. Обоє ходили в чорному, та ще й у темних круглих окулярах, як у Джона Леннона. Дружина сказала, звертаючись до стіни біля мене: «Вона там, заходьте й робіть усе, що належить». У мене промайнула думка: може, вони чекають, щоб я її вбила? Але кого? В кімнаті я не побачила нікого, крім подушок і простирадл, нагромаджених на ліжку. Лише підійшовши ближче, я розгледіла, що посередині лежить сухенька бабуся. Сциклини й гівно смерділи так, що я замалим не пішла звідти, але потім згадала, що подачок з Арканзасу більше не буде.

Мене тоді вистачило на три місяці, і причиною було аж ніяк не гівно. Якщо ти живеш під одним дахом з мужиком, рано чи пізно настає цей момент: йому спадає на думку, що він може ходити перед тобою без одягу. Коли він зробив це вперше, було очевидно, що він сподівався викликати цим у мене збудження — але я лише побачила, що ще одному стариганові потрібна нянька. Коли він зробив це вп’яте, то повідомив, що дружина пішла на збори матерів-ветеранів і повернеться нескоро, на що я йому відповіла: «Тобто це мені треба шукати, куди ви запроторили своє спіднє?» На сьомий раз він уже відкрито трусив переді мною своїми вже сивими причандалами, — і я так розреготалася, що аж почала гикати. Навіть його мати зі свого закапелку гукала пояснити, що там за жарт такий смішний, — і я їй розповіла (хай знає). Вона теж розсміялася і сказала, що її син — весь у батька, який теж влаштовував усілякі схожі шоу. Однак відтоді стара стала різкою у ставленні до мене і навіть дещо зухвалою. Занадто зухвалою, як на матір членотряса. Я пішла звідти геть ще до того, як той членотряс мене звільнив. Міс Бетсі я сказала, що готова вишкрібати скільки завгодно лайна, але от мати справу зі зморщеними білими пенісами відмовляюся. Її вразило те, що я за всю ту розмову не сказала жодного нецензурного слова, навіть коли питала, чи це часом був не бордель з доглядом за бабулькою в якості бонусу.

— Ти, мабуть, ходила в зразкову школу, — зауважила міс Бетсі.

— «Святе дитинство», — кажу я.

— Без різниці, — відповіла вона.

Того дня, коли вбили Джона Леннона, я вигулювала в парку свою другу роботу Ще одну стареньку, чия забудькуватість ще не дійшла до тієї стадії, коли вона забуває про свою забудькуватість. По парку я її вже вигуляла і збиралася вести спати, аж раптом вона заявила, що хоче піти в «Дакоту»[404] і ні про що інше не хоче й чути. Тобто: або ми туди йдемо, або вона впаде в істерику, яка зазвичай закінчувалася лементом про те, що оці ось незнайомці й оця негритянка її викрали.

— Прокляття, я хочу піти туди, і ви мене не зупините, — сказала вона. Її дочка глянула на мене так, ніби я ховаю від нещасної її «Валіум»[405]. А

потім махнула на нас рукою. Всю ніч я провела зі старенькою біля «Дакоти», серед приблизно ще двох тисяч людей. Здається, ми співали «Дайте миру шанс» усю ніч. Якоїсь миті я теж приєдналася до співу і навіть заплакала. Через два тижні та бабуся померла.

Наступного тижня я пішла в ямайський клуб «Стар трек» у Брукліні. Не питайте навіщо: я не люблю реґі і не танцюю. До того ж, бачить Бог, ніякої користі мені від тієї публіки нема. Але я просто відчула, що мені це потрібно, бо ніяк не могла викинути з голови ті дві смерті. Клуб розміщався у старому триповерховому будинку, майже маєтку. Коли я заходила, всередині грала «Нічна доглядачка» Ґреґорі Айзекса[406]. Дехто з чоловіків та жінок глянув на мене так, начебто їхньою роботою й було оцінювання тих, хто переступає поріг, — як у вестернах. Час від часу то тут, то там спливала хмарка від закрутки з марихуаною або від сигари. Якби я затрималася на довше, якійсь тамтешній суці з Ямайки неминуче здалося б, що вона впізнала мене, — а я цього дуже не хотіла. Бо незабаром вона почала б випитувати мене про роботу і, не дослухавши, сама взялася б розповідати, де працює, де живе і хто встиг тут розжиріти, а хто розмножується, як довбаний кролик.

У якийсь момент поруч зі мною присів раста, що не зводив з мене очей відтоді, як я ввійшла, і сказав, що мені потрібен масаж спини. Це саме та ситуація, про яку нас учили: якщо ігнорувати залицяльника, то він піде геть. Якщо, звісно, він не прийшов сюди передусім на ті заняття. «Принаймні, погляньмо на нього», — сказав хтось у моїй голові, дуже схожий на мене. Дреди є, але їх доглядає перукар. Шкіра світла, майже як у азійця, губи повні, але ще надто рожеві, хоч мали б і потемніти після років куріння. «Що тут робить Яннік Ноа[407]?» — поцікавилася б я, якби була певна, що він знає, про кого йдеться. Він запитав, як я гадаю, чи Співак одужає, бо вигляд у нього якийсь не надто здоровий[408]. Я ледве не прохопилася: що ж ти за ямаець, якщо вживаєш вирази «не надто здоровий»? Але відповіла: «Про Співака я не хочу говорити». Справді не хочу. А він і далі говорив зі своїм ледь помітним ямайським акцентом, який дістався йому від батьків або, може, від сусідів. Не треба й прислухатися, як він скорочує Монтеґо-Бей до Монтеґо — замість Мобей, щоб зрозуміти: він не справжній ямаєць. Це підтвердилося в ту хвилину, коли він запитав, чи я кінчила, — на Ямайці чоловіки про таке не питають. Він залишив свій номер на столику біля ліжка, поки я спала. Частина мене була готова образитися — у разі, якщо під запискою виявляться гроші, хоча інша частина все ж сподівалася, що там буде щонайменше п’ятдесят баксів. Надворі тисяча дев’ятсот вісімдесят п’ятий рік, і я не хочу акцентувати свої думки на тому, що мене вже чотири роки трахають ямайриканці — без будь-яких зобов’язань, а я підтираю старечі сраки, — але робота є роботою, а життя є життям.

Отже, мем влаштувала мене до Колтерстів, у яких мені для розмаїття доведеться доглядати не стару, а старого. Навіть не знаю. Одна річ — підмивати жінок, і зовсім інша — чоловіків. Зрозуміло, що тіло є тілом, але в жінок немає такої частини, яка твердне й утикається тобі в плаття. Хоча кого я обманюю? Той дідусь, мабуть, нічим нікуди не втикався з тих часів, як Ніксона ще не вважали крутієм. Однак він залишався чоловіком, — а отже, мужиком.

Перший день, чотирнадцяте серпня. 86-а вулиця, між Медісоном і Парком. П’ятнадцятий поверх. Я стукаю у двері, й мені відчиняє чоловік, чимось схожий на Лайла Ваґґонера[409]. Я застигаю, мов ідіотка.

— Ви, мабуть, та новенька, яку найняли підтирати мені сраку? — питає він.

Віпер

то-небудь, стягніть з мене простирадло. Дивлюся на себе: моя грудна клітка вдихає, моя грудна клітка видихає, трохи волосся, два соски, член, який спить на животі. Дивлюся ліворуч, а там він: загорнувся в простирадло, як гусінь у кокон за три дні до того, як стати метеликом. Надворі звичайний прохолодний ранок.

Він лежить так, ніби хтось погодився, щоб він залишився, або був занадто втомленим, щоб спровадити. Спочатку я подумав, що він — просто фарбований у блондина латинос, але він сказав, що «на сто відсотків білий, братику». Уже ранок — так свідчить годинник біля ліжка, з його боку. Але небо за вікном нічим не підтверджує, що й справді ранок. Бруклінський, він темно-синій. Вуличне світло згущує темряву в провулку, де чоловіка можуть убити, жінку — зґвалтувати, а жалюгідного дурня — пограбувати, ще й дати зо два ляпаси, як суці, щоб знав, що він — лузер.

Три тижні тому, ніч суботи. Після перевірки місцевості йду додому найкоротшим шляхом; за мною білий хлоп, сухорляві м’язи якого обтягує обрізана футболка (не для занять у спортзалі, а задля креку), — невідступно, як мусульманська дружина. Обоє мовчимо, і тільки Деніс вільямс[410] співає «Привітаймо цього хлопчика» — з вікна двома поверхами вище, де на пожежній драбині висить низка трусів. «Бачу хворих на голову гівняних підарів», — каже ніґер, що вигулькнув з алеї, ніби шматочок пазла.

— Ґей, двоє, ви, любителі задів, вибрали не те ґето для свого мерзенного діла.

Білий крекер[411] робить крок назад, але я кажу: «Стій». Він усе ще відступає, тож я повертаю голову й дивлюся на нього: «Стояти, я сказав». Білий хлоп видає звуки, як шипіння змії: «Щось підказує мені, що цей нігер зараз на тебе нападе». Я швидко кидаюся ліворуч, ухиляюсь від руки ніґера, в якій ніж, і різко сіпаю його вниз лівою рукою, замахуючись із-за спини правою. Кісточками пальців — прямо в ніс. Ніґер скиглить, бо отримує ще й коліном по яйцях; я викидаю ніж, потім хапаю його за ліве зап’ястя, штовхаю на забите дошками вікно першого поверху — і «розпинаю» на ньому. Довболоб кричить, а я кажу білому хлопові: «Тепер можеш тікати». Той реґоче. Ми біжимо, і хапаємось один за одного, і сміємось, і збуджуємось, і зупиняємось, і тут його язик опиняється в моєму роті, перш ніж я встигаю заперечити. Забігши в під’їзд, ми летимо нагору, стрибаючи через дві

сходинки. Ось і мій сходовий майданчик. Я відчиняю двері. Пряжка ременя розщеплена, штани падають на підлогу, я здираю труси до колін, і стаю на всі чотири.

— А гейського раку[412] не боїшся? — питає він, плює на свій член і вставляє.

— Ні, — кажу я.

Минуло три тижні.

А сьогодні — це сьогодні.

Отже, ранок. Ноги вже на підлозі. Сонце скоро з'явиться, так чи інакше. Схід — північний схід. Ану потягну за цей ріжок простирадла, може, викочу його назовні. Він упаде на підлогу, але хоча б перестане хропіти. Малий обмотався так туго, наче прагне захиститися, тільки від чого? Тягну, смикаю, тягну, смикаю, тягну сильніше, смикаю, — але довбаний хлоп і не думає прокидатися. Спробую запам'ятати його обличчя. Волосся каштанове, рудуваті борода й потилиця. Руде волосся і на по-дитячому білих грудях. «Ах ти, поганий хлопчику, ось тобі!» — примовляв він щоразу, коли штовхав глибше. Врешті я витягую його з простирадла, тепер він лежить на спині. Але навіть це його не розбудило. Спить. Як мертвий. Учора у «Стренді»[413] не було жодної книжки Бертрана Рассела. Небагато людей знають, що я тямущий чоловік. Може, відчинити вікно? Може, лягти назад у ліжко, потерти його волохаті груди й соски, вставити язик йому в пупок, спуститись нижче — і смоктати, поки не прокинеться? Минулої ночі він був ще одним мозком, який відкрив для себе дещо нове. Не думай, що чоловік, якого ти трахаєш, — обов'язково сучара. Я затулив йому рот вказівним пальцем і показав, для чого насправді в мене дірка.

— Я люблю тебе...

— Ні, я не це маю на увазі, — сказав я.

Дати йому по ногах, щоб прокнувся, — і виставити за двері.

Залишити його — і він, можливо, буде все ще тут, коли ти повернешся.

Залишити його тут — і повернутися згодом у обчищену й пусту халупу, з якої він винесе все, включно з тарганами. Дати йому по ногах — і вигнати геть.

Залишити його тут, а повернувшись, розділити з ним «доріжку». Він же не просив грошей.

На небі — рожева смужка; схід — північний схід. Сонце вже точно сходить. Латинос повертається на бік, потім знову на спину. Уяви, що це — кіно. У цій частині ти одягаєшся, а хлопець прокидається (тільки там хлопець буде дівкою), і один з вас каже: «Мені треба йти». Або ж ви лишаєтеся в ліжку й займаєтеся чимось ще; у чоловіка простирадло — до пояса, у жінки — по груди. Але ніколи в кіно не покажуть отаку сцену, в отакій халупі. Не знаю... Може, й мені зараз знову влягтися, підлізти йому під праву руку і лишитися там днів на п'ять. Так. Зроби це. Зроби це прямо зараз. Сьогодні може бути тим днем, який здатний відбутися і без мене. Зроби це. Бачиш:

перед тобою не хлопчик, це чоловік. Що розкинувся в ліжку так, ніби він радий усьому і не переймається нічим. Вдивляюся в те, що сталося цієї ночі в мені. Справжній чоловік члена в себе не впустить. Але я не такий, я гірший. Справжній чоловік не покаже своєму їбаку, що той його добре трахає, бо тоді той їбак відчує свою зверхність. Можна стати навкарачки чи нагнутися, щоб той підійшов ззаду і ввігнав. Трохи постогнати, пошипіти крізь зуби й наказати: «Працюй краще, засранцю!» — як біла дівка, що підставляється під чорний член у порнофільмі. Але ж ти хочеш вити й кричати по-справжньому; так, я читав «Крик»[414], довбаний ти білий хлопе; ти думаєш, якщо я — чорний і з гето, то не вмію читати? Однак справа тут не в білому недоумкові, а в тобі; справа в тому, що ти дуже сильно хочеш кричати і зойкати, але ти не можеш дозволити собі кричати і зойкати, бо якщо ти будеш кричати і зойкати, це означатиме, що ти не віддався — а здався, але ж ти не можеш здатися: ні оцьому чоловікові, ні будь-якому іншому чоловікові, нікому, ніколи. Поки ти не зойкаєш — ти не баба. Ти не був народжений для цього.

Лише вийшовши з в’язниці, ти зміг сказати: «До біса Біблію, дірка — це просто дірка». Роби внесок або знімай із вкладу, з яким-небудь залишком. Ти або вкладник, або банк. У в’язниці ти точно завжди щось носиш у дупі, і всі вилупки за ґратами приєднуються до одного торгового маршруту Засранець зі сходу доставляє товар засранцеві із заходу, а пункт призначення — засранець на півдні, з грошима або іншим товаром. Пакет коксу, пачка жуйок, плитка шоколаду, «Снікерс», «Мілкі Вей», ґанджа, гашиш, пейджер, тюбик пасти, пігулки для схуднення, «Ксанакс», «Перкоцет»[415], цукор, аспірин, сигарета, запальничка, тютюн, м’яч для гольфу (з тютюном або коксом), цигарковий папір, сірники, блиск для губ, мастило для очка, шприц із ковпачком, п’ятнадцять лотерейних білетів... Три роки у в’язниці, і член стає всього лише ще однією штукенцією, яка запихається в дупу. В отого, що лежить на ліжку, акцент не мешканця Нью-Йорка. Не думаю, що коли-небудь ще з ним зустрінуся. Зрештою, хер — це всього лише брунька на тілі. Хіба всіх згадаєш? От чорт, я вже навіть не пам’ятаю, яка на вигляд манда. Починаючи з Маямі й довбаної манди Ґризельди Бланко, яку бабою й не назвеш. Мені сьогодні в аеропорт.

Шоста п’ятнадцять. За дев’ять годин з Ямайки вилітає Джосі. Годин за дванадцять-тринадцять він буде тут. Ми збираємося в будинку на Брукліні, який він визначив ще на Ямайці. У кожному кварталі Нью-Йорка є місце, де торгують креком, і крек-точка — вона скрізь крек-точка, однак він хоче подивитися саме цю крек-точку. Він заздалегідь хоче знати, хто купує кокаїн, а хто — його продає, щоб він міг особисто доповісти Медельїну. Так він сказав телефоном. Я спитав його, чи це надійна лінія. Джосі сміявся хвилини зо три, а тоді мовив: «Роби свою роботу і менше дивися телик. Нью-Йорк треба схопити і тримати міцно, як Маямі». Правда, він не сказав, чи вірить, що я можу таке забезпечити. Я ж лише хочу підлізти під руку цього хлопця і жити там. Телефоном він сказав, що їде до Нью-Йорка остудитися після Ямайки. Але це Ямайці треба серйозно остудитися після Джосі Вейлза. Два тижні тому до Брукліна зазирнув один мій друзяка, який розповів, що там сталося в травні.

Великдень настав і пішов, а Рема, цей прищ на сраці Копенгагену, як зазвичай, вередує. Ніхто не знає, де закінчується Ґарбиджлендс і починається Рема, але щонайменше раз на рік вони випинають груди і заявляють, що хочуть більшого. Більшого, ніж просто бути отим прищем на

сраці Копенгагену, — і вони вважають, що можуть вимагати й погрожувати, що перекинуться до ННП. На півночі в них гори сміття, на півдні — море, але не здумайте їсти рибу, яку вони ловлять.

Субота, дев'ята вечора, може, десята; напевно, все ще спекотно. Чоловіки грають у доміно, одна жінка пере одяг за колонкою. Дівчатка й хлопчики грають у денді-шенді. І тут на середину вулиці влітають шість тачок і розділяються по три — ліворуч і праворуч. Джосі та ще п'ятеро вискакують з першої автівки, ще п'ятнадцять — з інших п'ятьох, у кожного — М16. Джосі зі своєю групою рухаються вздовж дороги, а чоловіки, жінка та дітвора тікають і кричать. Чоловік із жінкою підбігають до свого дому, але Джосі насідає їм на п'яти і мочить обох біля самих дверей. Його братва відкриває вогонь і розстрілює всіх гравців у доміно; двоє з них намагаються втекти, але потрапляють під танець куль. Якась жінка хапає свою дитину і тікає. Стрільці перебігають від дому до дому, від паркану до паркану; вони висовують над цинковими огорожами свої волини — і тра-та-та-та. Де тамтешні чоловіки? Дев'ятнадцять озброєних гангстерів бігають і стріляють; знавіснілі люди забиваються в щілини, мов таргани. Джосі Вейлз ходить, він ніколи не бігає. Він бачить ціль, приміряється, неспішно підходить і вбиває. Бандити кулями перетворюють цинкові паркани на решето. Хтось підстрілює хлоп'я. Жінка кричить так голосно і так довго, що Джосі врешті підступає до неї і приставляє волину їй до потилиці. Він і його група відступають від Реми, залишивши дванадцять трупів. На Копенгаген налітає поліція, знаходить дві волини, але це все. Дона чіпати не сміє ніхто.

Джосі летить до Нью-Йорка. Не знаю, приїздив він сюди раніше чи ні, він про це ніколи не казав. Його братан у Бронксі тримає під собою околицю. Обоє рябоє, знаються ще з шістдесят шостого року. Той братан з тисяча дев'ятсот сімдесят сьомого збував «травичку», а потім перейшов на кокаїн, який тут ще називають «біляком». Він орудує там — ого-го! Триста тисяч фунтів «трави», двадцять тисяч — кокаїну. Бронкс — це база, а з бази він переправляє продукт у Торонто, Філадельфію та Мериленд. Не знаю, що той братан наплів про мене Джосі, — може, хлоп просто не хоче, щоб я працював на нього. А може, він сказав Джосі, що, мовляв, даремно ти прислав сюди цього чувака. Бо, коли групі Джосі потрібен звір, він посилає людей з Кінгстона, Монтеґо-Бея і Сент-Енну[416]. «Слизький» — ось як той братан мене називає, але каже це не мені, він каже це Джосі.

Джосі летить у Нью-Йорк. Отже, річ у мені. А може, й не в мені, і не в отому, хто на ліжку. Ямаєць, прибувши до Нью-Йорка, зазвичай відразу ж розчиняється. Він чіпляється за свого товариша в Бронксі, щоб спільно будувати свій Джемдаун між Бостон-роудом і Ґан-Гіллом. Але я не такий. Хоча я теж хотів розчинитися, тому з Маямі й подався до Нью-Йорка. Кручуся тут з ранку до ночі, бо мені нема куди йти.

Три з половиною доріжки коксу на журнальному столику. Цей хлоп так і лежить у ліжку на спині. Руки зчепив за головою і дивиться на мене.

Минулого тижня; Іст-Віллидж, паркувальний майданчик за багатоповерхівкою. Білий пацан розтягнувся в шезлонзі, наче на пляжі. Каштанове волосся, руда борода, на білих грудях рудуваті зарості, блакитні шорти закочені так високо, що я спочатку подумав, що на ньому бікіні.

— Беру сонячну ванну, — каже він.

Я запитав:

— Ти думаєш, якщо так посидіти, то сонце тебе відмиє до блиску?

Він вийняв пачку «Ньюпорта» і простягнув мені одну сигарету.

— Ти не звідси?

— Га?

— Ти не звідси.

— А-а... Ні.

— Щось шукаєш?

— Е-е... ні...

— Тоді як дізнаєшся, що знайшов?

Тристан Філліпс

помітив, як ти поглянув на мене, Алексе Пірсе. Ні, не щойно — це погляд сови, що витріщається на ліхтарик, — а отой твій погляд, секунд п’ятнадцять тому. Я знаю цей погляд. Ти мене ретельно вивчав певний час: скільки місяців? Шість? Сім, може? Ти ж знаєш, як воно, у в’язниці: всі втрачають лік дням, навіть якщо календар висить над унітазом. Чи, може, ти не знаєш? Чесно, найточніше про це сказав Джиммі, ветеран В’єтнаму: тюрма — це всього лиш навчальний табір для новаків. Нудніший за будь-що інше. Робити нічого, тільки дивитись і ждати. Власне, ждати нема чого, але ти розумієш, що цього й не треба, ти просто в процесі очікування, і коли ти забуваєш, чого саме ждеш, то залишається просто ждати. Тобі варто це спробувати.

Тепер я рахую дні до того, коли мені треба буде висрати чергову пляшечку з креком і сунути її в кишеню якомусь охоронцеві, — щоб викупити ще один місяць носіння моїх дредів. Один хлопчина спитав мене минулого тижня: «Дредастий, як тобі вдається зберегти свої дреди так довго в тюрмі? Вони, певно, думають, що в тебе там ще з півтора десятка ничок?» Я йому на те кажу (вибач, сказав, усе забуваю, що ти це записуєш): «Переконати тутешніх босів було непросто. На те пішли роки. Та я таки переконав їх, що якщо вже мусульманський брат може носити тут свою шапочку і фарбувати бороду в рудий колір, то і я маю право носити дреди». Коли це не спрацьовує, я кажу їм те, що для них очікуване і переконує на всі сто: «З цим моїм розплідником вошей та бліх одного дотику досить — і можете підчепити навіть хворобу Лайма[417]».

І знову ти це зробив, — я про твій погляд. Цей погляд — «якби тільки». Цей погляд наче каже: «може, якби в тебе були всі шанси», ні, «можливості», — тобто що тоді я міг би стати кимось іншим, може, навіть тобою. Та проблема в тому, що якби я був тобою, то усе своє життя чекав би розмови з таким, як я. Ні, не питай мене про життя в довбаному гето, я ті дні давно забув. У «Райкерсі» ти не прожив би й двох днів, якби не навчився забувати. До біса, тут ти забуваєш, приміром, що мусиш смоктати член. Тож я не той, кого варто розпитувати, що за життя було в гето. Таке, наче я народився не там.

Шістдесят шостий рік? Ти справді хочеш розпитати мене про шістдесят шостий рік, брате? Ні, чуваче, про шістдесят шостий я не говорю. І про шістдесят сьомий — теж.

А якщо серйозно, Алексе, то бібліотека у в'язниці — те, що треба. На Ямайці я багато куди ходив у бібліотеки, та в жодній не бачив стільки книжок, скільки в «Райкерсі». Одна з них — це книжка «Середній прохід». Написав її один кулі, на прізвище Найпол. Брате, цей мужик написав, що Західний Кінгстон це таке, на хер, паршиве місце, що його навіть не можна на фотоапарат зняти, бо сам процес знімання приховує від тебе те, як там насправді гидко. О, ти читав? Повір мені, навіть цей кулі теж помилився. Бо він написав так красиво, що краса його фраз також вводить тебе в оману щодо того, як там реально погано. Там настільки погано, що про це не можна писати красиво.

Але як ти дізнаєшся про мир, якщо не дізнався спершу, чому почалася війна? Який з тебе журналіст, якщо ти не хочеш знати передісторію? А може, ти її вже знаєш? Та пусте! Ти не можеш знати про війну і мир, або навіть як Копенгаген вибився на перше місце, поки не дізнаєшся про місце під назвою Балаклава.

Уяви це, білий хлопе. Дві — всього дві! — колонки. Два — лише два! — нужника. І п'ять тисяч людей. Каналізації нема. Водогону нема. Будинок, що його розніс ураган, потім стулився назад, як магнітом, бо його на місці утримала якась одна штукенція. А потім глянь, що його оточувало. Найбільше звалище в Бампер-Голлі; Ґарбиджлендс, де тепер вони мають середню школу. Скотобійня, що пускає кров уздовж вулиць до самого каналу. Найбільша водоочисна станція в околиці, розміщена так високо, що все лайно стікалося прямо до нас. Найбільший громадський цвинтар в усій Вест-Індії. Ринок «Коронейшн» — найбільший на Карибах, майже всі похоронні контори, нафта, залізниця, автобусний парк. І... Але навіщо ти сюди прийшов, Алексе Пірсе? Що ти дійсно хочеш знати і нащо тринькаєш мій час на запитання, відповісти на які може ямайське довідкове бюро?.. А, ясно. Я бачу твій метод. Коли ти востаннє повертався на Ямайку? Реальних причин для цього ти не маєш; вид у тебе — як у того, хто там ніколи не бував або не може туди повернутися. На що це схоже? Чесно, я про це не думав, поки щойно не сказав оце все — щоб подивитися на твою реакцію. Тепер здогадуюся, в чому річ. Дорогою до «Райкерсу» скільки струн ти смикнув, га, Пірсе? Знаєш що, не відповідай мені. Я це з'ясую таким же способом, яким з'ясував щодо тебе і Ямайки. Став свої запитання.

Брате, ти ж знаєш, що я — з району растафарі, то нащо про це питати? Ти справді вважаєш, що ЛПЯ думала помогти растам, а ННП — Балаклаві? Ти все

ще такий дурний? Авжеж, рис «Анкл Бенс» до біса жорсткий. Але той день, чоловіче... Лайно.

Та що ти про це знаєш? У Балаклаві життя було не таким уже й поганим, залежно від того, де ти жив і з ким. Тобто не було такого, щоб кожен день мерли немовлята або комусь обличчя обгризали щури чи ще щось. Я про те, що справи не були добрі. Аж ніяк не були добрі. Але я досі пам'ятаю деякі ранки, коли я виходив і лягав на траву, просто на чисту зелену траву, і дивився, як наді мною в танці в'ються пересмішник і метелик. Я ж народився сорок дев'ятого. У мене завжди є відчуття, ніби мати народила мене вже на шляху до Англії, та ось дорогою скинула з корабля. Не біда, що мої матуся з татусем утекли, але ось навіщо вони лишили мене — з цим напівазійським лицем? Навіть мій братан растафарі над цим підсміюється: мовляв, коли «Чорна зірка» врешті припливе, щоб забрати їх у Африку, їм доведеться розрубати мене на дві половинки. Та що ти, янкі, знаєш про устрій життя на Ямайці? Іноді мені здається, що бути наполовину кулі — це ще гірше, ніж бути батоном. Якось одна смаглявка глянула на мене і сказала: «Як сумно, що Бог благословив тебе таким гарним волоссям і прокляв, давши таку шкіру». Тій сучці, бачте, моя темна шкіра нагадує, що мій праотець був рабом. Тож я їй відповів: «Імені тебе шкода. Бо твоя світла шкіра нагадує мені, що твою праматір ґвалтували».

Так ось, Балаклава. Неділя. Я на своєму спальному місці, яким служить підібране на смітнику старе лікарняне ліжко. Я вже не спав; схоже на те, що мене розбудив гуркіт. Не питай, чи я спершу відчув це, чи почув. Ще мить тому — нічого, а вже в наступну секунду — гуркіт. Потім упала зі стільця моя чашка. Гуркіт стає все голоснішим і голоснішим, і звук тепер — ніби реально низько летить літак. Усі чотири стіни здригаються. Я вже сиджу в ліжку, і раптом бачу: стіна, в якій вікно, зминається. Величезна залізна щелепа щойно відкусила мою стіну і вирвала її. Я пищу, як дівка. Зриваюся з ліжка — буквально за мить до того, як щелепи прориваються всередину, вгризаються в землю і хапають і моє ліжко, і мій стілець, і частину даху, який я будував власними руками. Дах, утративши опори з двох стін, почав розпадатися. Я вискакую назовні, поки все не завалилось, а щелепи позаду продовжують свою роботу.

Ні, про Варейка-Гіллз я говорити теж не хочу. Звідки ти, в біса, викопуєш ці запитання?

Чоловіче, так тобі потрібно щось про шістдесят шостий чи про вісімдесят п'ятий? Визначся і перестань ставити запитання, на які вже сам знаєш відповідь. Ти прийшов сюди говорити про Джосі Вейлза. З минулого травня всі хочуть говорити тільки про це. Ой, зажди, то ти не знаєш? Та ну. Я тут, у «Райкерсі», та й то знаю все, а ти, весь із себе репортер, — і не знаєш?

Я чув, що ми з Вейлзом жили неподалік один від одного, але минуло ще з десяток років, перш ніж я його зустрів. Адже він був від ЛПЯ, а після того як ЛПЯ вигнала мене з Балаклави, я з цими людьми не мав ніяких справ аж до мирного договору. Коротше, дякую Селассіє Першому Джа Растафараю, а то й не знаю, що б я робив. У кожному разі — зразу після падіння Балаклави. Ха-ха, ти зрозумів? Коротше, після падіння мене загріб Вавилон. Навіть не пам'ятаю, в якому з клубів. «Тернтейбл-клаб»? Бар «Нептун»? Люди, що знають краще, краще й діють, — так недарма кажуть. Холеро ясна, все, що

було на той момент у моїй кишені, — це п’ять доларів та пляшка «Джонні Вокера»[418]. Я розумію так, що за кожен долар — по одному року, еге ж?

Так ось, я виходжу з в’язниці загального режиму в тисяча дев’ятсот сімдесят другому. І відчуття таке, що Джемдаун — уже ґеть інше місце. Або, принаймні, тут орудує інша партія. Навіть музика звучить інакше. Хоча, мабуть, вона не надто й відрізнялася. Але сімдесят другого року, якщо ти молодий і тобі чогось треба — роботу, будинок, навіть, нахрін, якийсь конкретний тип жінки, — ти мусиш заручитися згодою двох: Бантин-Бентона і Дишреґа. Обидва вважалися головними донами ННП у Кінгстоні, а може, й на всій Ямайці. Отож виходжу я, і бачу всіх цих — Шоту Шерифа, нехай спочиває з миром; Шотландця, Тоні Флеша з групи «С-90»; усі вируджені, як сери, з юрбою гарячих і готових на все дівок. І я питаю: «Звідки бабло, хлопці?» А вони мені: «Зв’яжися лучче з Бантин-Бентоном та Дишреґом і, дивись, дістанеш роботу на Каналі Мак-Ґрегора». А що? Гроші там принаймні були пристойні, хоча пускати в хід голову не доводилося ні разу. Єдине, про що варто було турбуватися, — це про поліцію. Так тривало, поки фараони не вколошкали самих Бантин-Бентона з Дишреґом. Кумедно, що коли поруч були наркодилери, я мав пристойну роботу, а щойно наркодилерів убили, я сам став наркодилером. Річ у тому, що хоч нацпати й не святі, та в них ніколи не було надмірних амбіцій. Проблема головоріза в тому, що він мало думає. Головним доном Восьми Провулків тепер був Шота Шериф, а другою людиною при ньому — тепер він, здається, перший — такий собі Фаннібой. Уже й не пригадаю... Так ось, усе, що ці шістки від ННП могли, — це оберігати територію так, аби бути певними того, що на неї не ступить і нога стрільця з ЛПЯ. А от у ЛПЯ — там справжні рудбої. Вони мають розмах, ідеї. Джосі Вейлз вів розмови з колумбійцями ще задовго до того, як ті зрозуміли, що багамці їх задовбуть. О, є ще одна дрібничка, про яку мало хто знає: Джосі вільно ґоворить іспанською. Якось я чув, як він балакав нею телефоном. Одному Богові відомо, коли він устиг вивчити ту іспанську.

Обидві сторони — і нацпати, і ліберати — розуміли, що мають дещо спільне. Вавилон налаштований на вбивство незалежно від того, який ти звір — у цятку чи в смужку. Після Ґрін-Бею це стало ясно всім, не тільки бандитам. Так, Вавилон ніколи не потурбує тебе, якщо ти — з ННП. Але їхня поліція та солдати ґотові вбити будь-кого. Це я можу стверджувати відтоді, як наскочив на Рогайда. Ти не чув про Рогайда[419]? Невже?! І ти пишеш книжку про Ямайку? Рогайд — це один інспектор ямайської поліції, і він же — охоронець одного цабе з політиканів. Ні, справжнього його імені я не знаю. Отож сидимо ми якось у «Двох друзях», нічному клубі в даунтауні, біля пірса, й усі там — на одній хвилі, всі просто відпочивають, розслаблені, ніхто не хоче нікого вбивати, всі просто п’ють, балакають і труться в танці об дівчат, бо якраз пісня Деніса Брауна, така класна... Ну і хто, по-твоєму, вривається з шумом, якщо не Рогайд? Круті мужики і рудбої не бояться нікого, але всі знають, що Рогайд теж не боїться нікого. Усі знають правила Рогайда. Якщо він побачить при тобі волину — ти мрець. Прямо ось тут, зразу ж. Без жодного запитання, просто мрець. І ось я обережненько знімаю з себе волину — двома пальцями, ніби це дитячий підгузок, — кладу одну руку на талію дівки, ніби я танцюю з нею, і пхаю зброю між її цицьок. Лола! Її звали Лола. Вона була... А чого ти регочеш? Ой... Ну, так... Я ж бо думав, ти мене розпитуєш про замирення. Малий, що в тебе за мода — збивати з теми? Але скажи мені, Алексе Пірсе: чого ця тема тебе інтригує? Це те слово? Чого ця тема так тебе інтригує? Чесно

кажучи, ось зараз оглядаюся на той договір — і думаю: цей мир був як маленька пляма лайна, що змилася після першого ж прання.

Шота Шериф — це він звернувся до мене з пропозицією стати головою Ради за мир. Спочатку вони з Папою Ло і ще кимось з'їздили в Англію — переконати Співака повернутись і дати концерт, щоб зібрати грошей для гето. А тепер спитай мене: чому, маючи стільки політиканів, які щодня навідуються в гето, нам усе ще треба влаштовувати концерти для збору грошей? Коротше, він виставив моє ім'я на посаду голови, і ніхто не заперечив. Шота Шериф — ніколи ще не бачив чоловіка, який би з таким сумом вручав мені волину (ніби я його розчаровую чи щось таке). Річ у тому, що досі він завжди доручав мені не збройну роботу, — на зразок організації танців, проведення похорону; кілька разів навіть приставляв мене до політиканів, коли ті проходили через гето. Якось туди прийшли двоє білих із камерою — зняти якийсь сюжет про ринок «Коронейшн», і він мені сказав: «Тристане, кулі ти наш, сходи покажи цим білим людям ринок і поговори, як уміеш». Я й не знав, про що говорити; аж ось біла жінка наводить на мене камеру, і я бачу: вона чекає, що я не тільки покажу їм ринок, а й розкажу про нього. Вони всі дають мені мікрофон, ніби я — ведучий «Поїзда душі»[420]. Шота Шериф, чуваче... Він був інакшим. Він був...

Він був...

Я... Я...

Зупини плівку. Просто зупини плівку. Зупини довбану плівку.

Куди ти зібрався? Сядь... і дай мені розповісти тобі історію. Співак готується до другого концерту за мир. Світло на місці, мікрофон, сцена, все. Співак навіть повторно перевіряє звук. Мені в офіс дзвонить Джосі Вейлз: один з ящиків зі світловим обладнанням, виявляється, все ще на пристані, а він їм терміново потрібен на сцені. Тож я дзвоню міністру нацбезпеки, щоб той ящик розмитнили. Вейлз посилає одного зі своїх людей, від лібератів, розібратися з обладнанням, — мужика, який назвався Віпером. Ти спілкуєшся з цим мужиком одну хвилину — і винюхуєш, що він щось замислив, відчуваєш — з ним щось не так, у ньому — щось не так, але все, що ти знаєш про нього, — це те, що він виставляє напоказ. Він навіть «так» говорить як на публіку. І ось я на нараді, і мені хтось каже, що той ящик з обладнанням до сцени так і не дійшов, хоча всі документи на нього були в мене на столі. Коли ж стає відомо, що в Копенгагені багато хто сплавляють свої старі волини у «Венг-Ґенг», бо натомість отримали новенькі, то я прямо дивлюся на Віпера, але той і оком не моргне. Нараду я закінчую раніше і нагадую йому, що частина грошей за концерт чомусь досі не надійшла.

— Віпере, секундочку, — кажу я до нього, а він відсувається. — Що за бомбоклат?

— Який бомбоклат, де? — прикидається невинним він.

— Що там за срань зі світловим обладнанням? Ти знав, що там — волини?

— Філліпсе, та ні. Ти ж казав мені тільки забрать його. Чого ж тепер мене допитуєш?

— Не намагайся клеїти дурня, вилупку, тебе це не прикрашає, — кажу я йому.

Він скорчив гримасу, наче внюхав щось погане. А потім каже:

— Слухай, братане, ти в мирному ритмі, тож рухайся далі, я не збираюсь тебе спиняти. А я тут теж із миром маю справу, тільки пишеться він по-іншому.

І він ішов. Дивно, але я не думаю, що він так розмовляв би з кимось іншим у гето. І досі не знаю, чи він хотів показати мені, що він небезпечний, чи — що розумний. Йому безумовно не сподобалося, що я не визнав його привабливим.

Та вже годі про того вилупка. Скажи мені правду, Алексе Пірсе. Чому ти не можеш повернутися на Ямайку?

Джон-Джон Кей

тосовно шабашки ця бомбонута скажена колумбійська сука виявила всю свою фантазію. «Прикінчити його повільно, але дай зрозуміти, що це планувала не я. Тож нічого особистого. Але хай усі ніґери од затоки Біскейн до Кендал-Весту[421] навчаться поважати маму-джаму», — її слова, не мої, бо ця лесбі-нелегалка досі так і не навчилася розмовляти, як янкі. Це все, що я повинен донести до нього, поки сучий син стікатиме кров'ю. Вона ще багато всякого лайна наговорила, яке я теж не зрозумів (може, тому, що й вона не надто пам'ятала, що казала на початку). Сука весь час удавала, нібито накази надходять безпосередньо від неї, хоча сама вона, ясно, всього лиш йобана шістка на побігеньках. Але к чорту Ґризельду Бланко. Я в Нью-Йорку — тож поцілуйте мене в сраку!

Прикиньте: я повернувся в Чикаго, хоч обіцяв деяким горлорізам, що більше туди ні ногою, — бо ж остання ліквідація, п'ятирічної давнини, обернулася мало не повним крахом. Той авторитет із Саутсайду обійшовся в кругленьку суму, і банда жадала розплати. Я купив усім обід у «Денніз»[422], там і перетерли цю справу. Вони кажуть: п'ятсот баксів, і ти зі своїм братаном Пако прибираєте цього штриха на ім'я Юстас. «Юстас? Він що, підарас якийсь?» — питає Пако. Хлопець із банди не відповів, але сказав, що це буде досить просто: о дев'ятій десять щовівторка його дружина йде на хор, а він тим часом сідає в підвалі зі своїм проектором, сигарою в одній руці та членом у другій, і вдовольняє себе під «Вишневі хлопавки», випуски 1-4. Пако зіскочив, сказавши, що він — крадій, а не горлоріз. Коли я вже наполовину спустився в підвал, той тип мене помітив; одна його рука була на члені, а друга — не скажу де, але це той випадок, коли рук для волини вже не лишається. Я стріляв і все не міг зупинитися. Гуркіт стояв такий, що я не відразу розчув, як верещить його дружина, — вона виявилась удома. Баба побігла, а я — за нею, молячись, щоб вона не встигла домчати до

дверей. Але вона встигла — і з криками вискочила на вулицю. І ось ми біжимо Мартин-стритом — вона в нічній сорочці, капцях-зайчиках і репетує як недорізана, а я позаду. Уклав її посеред дороги, саме коли повз проїздили два фургони. Один загальмував, і я вистрілив у заднє скло і далі стріляв, поки вони не від'їхали й не врізалися в дерево десь ярдів за сімдесят. Покінчивши з цим лайном, я мусив тоді покинути Чикаго.

Але потім — на той момент я вже шість місяців прохолоджувався в Нью-Йорку — мені подзвонили. Схоже, чутка поширилася. Те вбивство в Саутсайді вийшло незграбним і брудним, але не провальним. Чималі супутні втрати — та це таке. Я був молодим, однак не дурним. Зухвалим, але вмів прислухатися. А нове замовлення здавалося легким. Жидка, що вів бухгалтерію банди останні десять років, помітили в одній нехорошій справі. Хтозна, винен він чи ні, — але випливли фотографії, на яких він заходить в офіс ФБР, а через три години — звідти виходить. У будь-якому разі, той єврей став проблемою. Я був готовий замочити щура у ванні — ось як я нудьгував, коли мені зателефонували з цією пропозицією.

Чотирнадцяте грудня, четверта година дня. 207-ма вулиця, єврейський Бронкс, куди, у Верхній Мангеттен, вже чомусь проникли й оті ямайські ніґери з кумедним акцентом, що ніколи ні з ким іншим не мають справи. Два поверхи і горище. Замки я ламаю з семи років. Реальна морока була зі сходами: я сподівався, що вони чимось покриті, що маскувало б усі скрипи. Мені не дали жодної деталі, я не знав навіть, скільки в будинку кімнат, тож довелося всі ускладнення й ризики брати на себе.

Перші двері виявилися стінною шафою з білизною (от якого біса розміщати шафу з білизною біля сходів!), другі двері вели у ванну, треті здавалися входом у спальню, — тож я зайшов, відчуваючи певну незручність від зайвої ваги нової зброї. Порожньо. Я спустився в передпокій і відчинив останні двері. Той хлоп сидів, притулившись до спинки ліжка, ніби чекав мене. От лайно. Хлоп дивився прямо на мене — і я не міг вистрілити. А потім до мене дійшло, що він дивився не на мене, а просто кудись у нікуди. Малий дивився наче крізь мене — і дрочив. Усе летіло к бісу: якщо стріляти зараз, він розбудить весь будинок.

— Вони зараз сплять на горищі, — сказав хлоп. — Ти ж знаєш: старі люблять спати при п'ятдесяти градусах[423].

Протягом тижня «Нью-Йорк пост» безперестанку поливала лайном новоявленого Сина Сема[424]. А потім мені зателефонував Пако і попросив приїхати до нього в Маямі. До біса цей Нью-Йорк і решту стражденної Америки — воістину довбана Гоморра з присмаком геморою. Тут заморожують діаманти і використовують їх як кубики льоду Я вилетів першим же рейсом.

Тож сидимо ми в «Анаконді», і тут я дізнаюся, що нью-йоркське діло розійшлося по світу й дійшло вже й сюди: поліція повідомляє про подвійне вбивство; чоловік із дружиною вбиті вві сні, обоє застрелені в голову. В «Анаконді» кипить нічне життя; у вбиральні нібито готується до виступу Донна Саммер[425], є й деякі інші люди, які вважаються знаменитостями. До мене підходить братан на ім'я Бакстер, про якого я знаю, що він крутий чувак.

— Що, довбодзьоби, ловите тут сонячні промені? — сказав сміючись, а потім глянув на мене серйозно. — Добре ти там зачистив, у Нью-Йорку.

— Та аби мамця була задоволена. Я, знаєш, зроблю все, щоб ця сука мною пишалася. Пако знає, що ти тут?

— Та пішов він, цей малий putito.

— Отже, «ні».

— Чо’ ти тута робиш, Джон-Джоне? Реально.

— Розслабляюсь. Брат притяг мене сюди з Нью-Йорка, надто спечно нині там, тож приїхав поганятися за чиєюсь дупою, реально.

— Е, ганятися за цим лайном тобі краще в іншому клубі. «Тропік-сіті», через дорогу.

— А тут чим погано?

— Давній китайський секрет.

— Тобто?

— Слухай, я тобі ка’у це ті’ки тому, що ти мені симпатичний.

— Що? Довбана музика надто голосна.

— Бачиш он тих кубинців там? Великий стіл на шістьох?

— Ага.

— Зараз ми їх тут будемо мочити.

— Звідки ти знаєш, що вони кубинці?

— Чуваче, глянь на ці піджачки. У колумбійців хоч якийсь смак. Коротше, ми за ними вже давненько ходимо, та ті’ки разом застати ніяк не вдавалося. Так от, тепер вони всі в одному місці. Це так, ніби діваха в одну ніч тобі й смокче, і в зад дає. Двоє за столом непра’ильно терлися з моєю шефинею, а вона з такою сранню не мириться. Тож горіти цим дебілам тут, як у Сонгмі[426]. Май це на увазі.

— Зрозумів, брате. ’Пасибі за пораду.

Я наткнувся на Пако біля барної стійки з якоюсь дівкою; його руки накривали її ліву цицьку, мов ліфчик.

— Чуваче, нам тре’ валити з’ідси. Я внюхав тут якесь серйозне лайно.

— Кумедно, що ти згадав про «нюхати». Хоч’ закинутись? Ми можемо занюхати обоє з цицьок Шарлін, що скажеш?

— Чуваче, нам треба валити.

— Внюхни це з ї’ дупи. Тут Донна Саммер виступає. А ще, ка’уть, в якомусь номері Джин Сіммонс із Пітером Криссом[427] якусь китайську кралю поклали в «сендвіч». Чуваче, розслабся, просто розслабся. Не бач, що я зайнятий?

— Я, на хер, з тобою не граюся! Лайно скоро почнеться! Тож годі трахати пальцями цю хвойду і послухай мене.

— Ко’о ти назвав?..

— Розслабся. Він же гомик, не ’нає, що робити з леді.

— Ага, я не ’наю, що робити. Пако, ну яко’о біса?

— Це ти яко’о біса? Що не так з тобою?

— Щойно зіштовхнувся з Бакстером.

— Бакстером? Цей сучара тут? На хер цього бро’, чуваче, я...

— Він тут на роботі, ідіоте. Він і ще дюжина горлорізів.

— До біса! Ну чо’о тут? З такого, на хер, класного клубу зроблять руїни!

— Не ’наю, якісь розбірки між колумбійцями і кубинцями. Вони збираються замочити якийсь столик.

— От лайно, я мушу попередити мо’о хлопа.

— Роби що хочеш, а я з’ідси валю.

Я вийшов і покинув Пако, який, мабуть, пішов сповістити свого друзяку, що тут скоро буде біда. Не минуло й п’яти хвилин, як із клубу почали вибігати люди. Спочатку я здивувався й подумав, чи часом не оглух: стрілянини не було. «Спрацювала пожежна сигналізація», — сказав Пако, коли вийшов.

— Ти сказав своєму дружку, щоб змивався?

— Ага. Це добре, що він прийшов з п’ятьма двоюрідними братами із закордону.

— Один? П’ять? Ти про стіл із шістьма кубинцями?

— Ага, як ти...

— Ти йобаний ідіот! Ти йобаний сраний дебіл!

Я забронював виліт назад до Нью-Йорка на перший же рейс. Та коли вискочив в аеропорту з таксі, вони вже чекали на мене. Четверо. Один у коричневому костюмі з коміром, що стирчав, як крила, і троє в гавайських сорочках — червоній, жовтій та рожевій, як гібіскус. Битися не було сенсу.

Мене везли далеко, кудись за Корал-Ґейблс[428]; повз місцини, де нічого, крім дерев, не було; повз дороги зі знаками; повз ліхтарні стовпи, які

зігнуло останнім тропічним штормом; повз два зачинені клуби. Минули середню школу Корал-Ґейблса — двоповерхову, з припаркованим перед нею самотнім «Мустангом».

— Доставити ми тебе повинні живим, — сказав Рожевий Гібіскус. — Але це не означає, що одним шматком.

— Це все через минулу ніч?

— Ага.

— Так це лайно через мого дружбана Пако, ви ж знаєте.

— Не знаємо ми Пако. Бакстер сказав, що попередив тебе.

— Так чому ви з Бакстером не розбираєте це лайно?

— З ним уже говорили. Як належить.

— Е-е, а ваш бос, він буде...

— Хто знає, що цій Іоса[429] стукне в голову?

Я сказав, що вона — як гучний знак запитання, але ніхто в тачці не відгукнувся, напевно, не розчули. Я тупо дивився крізь вікно, як Флорида стає однобарвною.

— Ми все ще в Корал-Ґейблсі?

— Нє.

— Якщо вона думає мене вбити, то чому б вам, хлопці, не зробити це зараз і не згодувати мене якомусь алігаторові.

— Бо алігаторів вона надто поважає, ось чому. Тепер просто стули, на хер, пельку. Твій йобаний ну-йокський акцент дістав уже.

— Чиказький.

— Один хер. Ми на місці.

Таке враження, що за межі Корал-Ґейблса ми не виїжджали. Припаркувалися на під'їзній доріжці, на яку вибігли двоє по пояс голих хлопців; один гнався за другим з водяним пістолетом. Вулиця сонна й порожня. Через дорогу за «Мустангом» чекав синій «Шевроле». Після Нью-Йорка та Чикаго всі ці передмістя здаються неймовірно широкими, де аж до кінця дороги — лише один будинок, дві автівки та три дерева, і таке ж лайно — по інший бік вулиці. А будинок той так схожий на попередній та наступний, що здається, це зробили навмисне, бо господар чи господиня — chico або chica[430] — надто прагнуть бути схожими на взірцевих американців. Крім того, всі ці будинки, хоч і достобіса великі, але такі ніякі... Всього в один поверх, так ніби господарі вважали, що їм забракне повітря для того, щоб підніматися сходами. В усіх — іспанські дахи з черепиці, різних відтінків пастелі, приміром, у цього дому — синій. У Корал-Ґейблсі досить швидко впадає у

вічі різниця матеріальних статків: ось маєток, що хизується своїм шиком, а он — просто великий дім, прибудовані до якого додаткові кімнати стирчать, як прищі на пиці в ботана. Низькосортне лайно, з якого аж кричить його новий господар: о, так, довбодзьоби, в мене є гроші, і я зроблю з цього будинку маєток прям' зара'.

Під'їзна доріжка виявилася доволі довгою. По обидва боки — пальми, ніби будинок стоїть на кокосовій плантації. Однак примітивним його не назвеш. Замість звичайного входу — мурована арка, а вікна всюди широкі, суцільні, тож зовні з усіх боків видно вітальню; вищий клас. Хлоп у коричневому костюмі вказав на передні двері, і я трохи розслабився. Може, вони просто хочуть поговорити, хоча б для початку. Цивілізованість, витонченість, — можливо, перебування на континенті надало колумбійцям цих позитивних рис, на відміну від дебільних кубинців, які завжди і скрізь лишаються неотесами. За мною ввійшов тільки отой, що в коричневому костюмі.

Домашня їжа. А я зголоднів. Не пам'ятаю, щоб дорогою пригальмував, та раптом ледь не спіткнувся від штурхана в спину Коричневого Костюма.

— Твою курву маму...

Коричневий Костюм заткнув мене, погрожуючи волиною.

— Господиня не любить, коли в домі лаються, — мовив він. Ліворуч був ще один мурований прохід у формі арки, що вів у вітальню, де хлопчина з кучмою чорного волосся дивився «Вулицю Сезам». Бекон і млинці. Ми йшли на запах бекону з млинцями.

Джосі Вейлз

руті мужики поміток у книжках не роблять. Я кажу вам щось, що знаю точно: приміром, від сонця все надворі стає тільки жаркішим і важчим. А ви записуєте це у своїй голові і тренуєте її, щоб вона запам'ятовувала. «Прощати» і «забувати» — це не в моїй книжці. Не тому, що я не прощаю, — якби я не прощав, річка б стала червоною від Парку національних героїв і аж до Кінгстонської бухти. Просто я дію інакше: пам'ятаю, чекаю і рухаюся. Той батон Бой Джордж[431] якось проспівав на радіо: «Ти маєш справу з чорними грошима?» Я маю справу з усім, що чорне.

Віпер з Нью-Йорку каже мені, що застарий для брейк-дансу. Для Маямі він — не той типаж, хоча це я, власне, знав ще коли він був на Ямайці. Віперові подобається вважати себе тямущим чоловіком, але куди йому: він просто прочитав кілька книжок. Точно так, як і деякі з цих хлопців вважають себе зрілими та досвідченими, хоча всього лише пройшли через кілька гівняних катавасій. Я доручив Віперові тільки одну справу: забезпечувати зв'язок між Джемдауном і Ґризельдою Бланко. Їй треба, щоб лайно швидко поставлялося в Маямі, а звідти — пливло до Нью-Йорка. Наша ж справа —

переправляти його прискореними темпами в Маямі з Кінгстона, через північне узбережжя або Кубу.

Однак Віпер має одну особливість: він не вживається з жодною жінкою. Точніше кажучи, жодна жінка не може йому вказувати, що робити. Хоча Ґризельда й не жінка зовсім. Вона — вампір, у якого сотню років тому відпав член. Віпер допік їй; а коли така скажена істота, як вона, втрачає терпіння через тебе, перед нею відступають навіть затяті ямайські рудбої, — бо ця відьма, бомбоклат, у гніві просто навіжена. Те, що вона своїми руками вб'є Віпера, — лише справа лічених місяців.

Але в церкві кажуть про дар проникливості. Наділені ним не тільки священики, а й усі, хто вважає, що здатний ускочити в ці штани й іти попереду всіх. У ту саму секунду, коли я вперше побачив Бланко, я вже знав, що переді мною — груба й жорстока фурія, яка має в голові від сили ложку глузду, однак рішучості, щоб звалити на землю бика, їй не бракує. Як і я, Ґризельда розуміє: «правота» і «неправота» — це всього лише два слова, вигадані якимось дебілом, а значення має тільки те, яку вагу я маю над тобою, а ти — наді мною. Але вона ще не визначилася, що з цим робити, тож іноді вислів «неотесаний ніґер» — це швидше про неї, оту почвару з Колумбії, занадто тупу, щоб зрозуміти: я веду справи одночасно і з Медельїном, і з Калі, — а хлопці з Калі хоча б дружать з головою.

Проникливість. Дивлячись на людину, я завжди можу її «прочитати». Як-от Віпера. Ось уже скільки років я знаю, що він не лише трахає мужиків, а й сам підставляє зад, і, хай би що він там говорив, та в душі все ще сумує за в'язницею. Уже за це одне мені треба було б його вбити, але я цього не роблю. Дивлюся, як він трахає підара за підарем, бабу за бабою, і все сподіваюся: може, він таки одумається, змінить свою поведінку, ну, щоб бодай не вставляли йому.

Я не багато знаю про стосунки содомітів, і Біблію не читаю. Але одну річ я таки знаю: коли людина дурить саму себе. Є щось, за чим треба стежити. Хтозна, що він там затіяв у Нью-Йорку. Я не можу приставити за ним хвоста, бо це він точно пронюхає. До того ж є такі справи, які робити може тільки Віпер.

Учора моя жінка запитала, як це мені дали візу в Америку, і розсміялася. Вона має право сміятися. Але цього року мені є чим зайнятися. Вже й не скажу, коли мене востаннє цікавило, що робиться на вулицях Кінгстона. Ліберати так хотіли отримати країну — і тепер вони мають її. Тож подавіться. Інша вулиця хоче тепер моєї уваги, і все, що мені треба робити, — це дивитися. Крутий чоловік нотаток не робить. Крутий чоловік записує все в голові.

У Бронксі я маю Юбі. Люди не можуть зрозуміти, чому я переймаюся цим братаном («люди» в цьому випадку означає — Віпер, який його терпіти не може). Справді, важко симпатизувати чоловікові, що стрижеться що два тижні, розмовляє так, ніби здобув освіту в елітній середній школі, і завжди носить шовковий костюм, незалежно від погоди. Але ось причина, яку мало хто вловлює: якщо люди приймають тебе за сутенера, ніхто з них не подумає, що ти — наркодилер. Юбі скидається на студентика, і це дає йому привід вважати, що він стильний. І він таким є, трохи. Хлопець серйозно готувався до Колумбійської школи права, але закинув, бо вирішив, що й так

достатньо вчений. Юбі чудово влаштувався у Квінсі та Бронксі, і я дозволив йому взяти під себе ще й Маямі — замість Віпера. Віпера я до відома не поставив, тож він мені на тому тижні передзвонив сам:

— Братику, що це за бомбоклат?

— Я бачу, тобі треба перезміни. Маямі для тебе — це вже глуш, тобі потрібен Нью-Йорк. У Нью-Йорку — безліч книжок. І безліч нічних забігайлівок.

— Що це, бомбоклат, означає?

— Це означає те, що означає, вилупку. Я розміщую тебе на Мангеттені або, може, в Брукліні.

— Я ті місця не ’наю.

— Тоді купи, бомбоклат, путівник і вивчи.

«Братику, ти ж знаєш, у мене на такі речі чуйка, і я цьому жевжику не довіряю», — він це каже щоразу, коли дзвонить, оцією самою фразою. Але Віпер не тямущий чоловік, він лише прочитав кілька книжок, а ось Юбі мислить широко і далекоглядно. Він покинув Колумбію заради торгівлі «травою», бо Колумбія в плані заробляння грошей уже не могла навчити його нічого, чого б він сам не знав. Він дуже кмітливий, можливо, навіть занадто. Сто тисяч фунтів «трави» і десять тисяч «біляка» — всього за один рік. Це знаю і я, і він, і Віпер теж це знає, тому він його ще більше ненавидить. Мозок цього «жевчика» робить нас багатими. Але цей його мозок потребує моєї підтримки: я впевнений, що він уже намагався контактувати з Ескобаром сам, без посередників, але ті крутелики ніколи не довіряться такому «слизькому типу». Мені байдужі такі його дії, я навіть здогадувався, що він так чинитиме, — але Віпера я в це не посвячую. Іншим разом Віпер подзвонив мені, щоб сказати: Юбі єдиний чоловік у Джемдауні, хто робить педикюр, а отже, він, певно, батон або щось подібне. Я реготав з цього так довго, що Віпер почав питати, у чому жарт. Я сказав Віперові охолонути. І не сказав, що Юбі, коли не вбиває сам, то підсилає двох своїх братиків, рідну кров, — як я чув, вони вже вколошкали для нього більше півсотні людей. Я впевнений, що в таких людей, як Юбі, є якийсь діагноз, але це питання — до психіатрів.

Лихі чоловіки нотаток не роблять. Натомість я пригадую імена — як дехто пригадує великих людей: роблю список і запам’ятовую у формі пісеньки чи дитячого віршика. Якби хтось це знав, мене б перестали сприймати серйозно. І ось я послав Віпера з іще одним хлопцем забрати певний вантаж у Флориді і потім, іншою вантажівкою, переправити його до Вірджинії, а то і в Огайо. Але в Західній Вірджинії фуру перехоплює поліція. Мало того, що пропало стільки доз, так тут ще й почали наших хлопців відстрілювати: у Вашингтоні, Детройті, Маямі, Чикаго і по всьому Нью-Йорку.

Але попри це все Віпер з Юбі не злазить.

— Я думаю, він точно «ча-ча-ча». Ну поглянь на нього: костюм — наче з маминої штори. Згадай моє слово, Джосі: рано чи пізно цей покидьок повстане проти тебе.

— Я за ним наглядаю, Віпере.

— Ну, тоді тобі варто наглядати пильніше. Я не надто йому довіряю. У нього рука завжди на підборідді, ніби він думає: може, над тим, як скинути тебе.

— Ти серйозно? Він не єдиний, за ким я наглядаю, Віпере.

— Що це, бомбоклат, означає?

— Це означає те, що означає. Чому пацан із Квінсу доповідає мені, що поставки товару між тобою і Юбі нестабільні? Нема каналу в Нью-Йорку?

— Вони не нестабільні. Чуваку просто треба навчитися, бомбоклат, терпіння.

— Ти реально думаєш, що чувак ждатиме? Що, бомбоклат, з тобою не так?

— Ти про що?

— Братику, ти що, вважаєш Нью-Йорк своєю монополією? «Ієрархія донів», «Загін кривавої троянди», «Беззаконники» — всі хочуть шматок від кожної вулиці, і це я назвав тільки ямайців. Не будемо поставляти ми — вони знайдуть іншого постачальника, все просто. І ось через таких людей, як ти, я змушений сам летіти в Нью-Йорк і знову наводити там лад. Господи Ісусе! Віпере, ну от подумай, нащо мені летіти ради цього в Нью-Йорк? Може, мені лучче просто передати Квінс тому ж таки Юбі, а тебе відкликати назад на Ямайку...

— Ні! Ні, Джосі. Ні, братику. Я не... я можу це залагодити. Я ж просто...

— Ти просто що? Не змушуй чувака з Квінсу дзвонити мені ще раз. Я й половини не втямив з того, що той засранець мені наговорив.

— Так, братику, я цим ділом займусь, — каже Віпер. Але чого він не каже, так це того, що він реально не справлявся, але не з низовим бізнесом, а з тим, що на його територію зайшли нові чуваки, з нової банди, — і це та сама банда, яка прагне вдертися і в Маямі. Люди забули, що, коли тисяча дев'ятсот вісімдесятого вибори виграла ЛПЯ, купа народу рвонула в Штати. Тепер цей люд — у «Кривавій троянді», «Беззаконниках», але найбільше — в «Ієрархії донів», і всі вони зазіхають там на територію, так само, як колись у Кінгстоні. І знову це наводить на думку, що Віпер — людина не тямуща, він просто прочитав кілька книжок.

І ще дещо. Сказати по правді, я не багато вимагаю, але я кажу Віперові:

— Слухай, ти пам'ятаєш того вилупка, Тристана Філліпса? Того, з Ради за мир з Папою Ло, Шотою Шерифом та Співаком? Того, що зник, як у магічному трюку, хоча я посилав розібратися з ним не одного, а цілих двох? Він тепер живе у Квінсі, і я хочу, щоб ти застосував «швидкорозчинний крем» на цьому братану. Поки він не приєднався до якої-небудь банди від ННП, — хоча він з тих, хто може піти й на американське ТБ, щоб побалакати про рух за мир.

Тисяча дев'ятсот вісімдесят другого року я вже відряджав Віпера зайнятися цим хлопом. Сказав йому взяти квиток на літак і полетіти в Нью-Йорк,

знайти там волину і згорнути цей розділ ямайської історії. Через тиждень був дзвінок, але не від Віпера, а від Бенні, одного з посильних Віпера; він повідомив, що справу зроблено. Я вже не став питати Віпера, під яким кайфом він був, даючи цьому малому засранцю номер мого телефона. Гірше того: він дав його хлопові, який дозволив собі говорити зі мною отак: «Коротше. Віпер велів сказати, що „крем" подіяв, ти чув? Ну бай-бай». Та сам той хлоп мені до сраки. Бо якби я спитав його, чого ти, засранцю, так зробив, він сказав би: зробив що? Не тому, що він засранець, а тому, що, навіть каючись перед Богом, він не знав, з ким говорить у такому тоні. Менше з тим, я це скинув із себе. Бо вважав: Філліпс мертвий, цей розділ згорнуто.

Позаминулого четверга один з моїх людей, що тільки-но вийшов з «Райкерсу», запитав, чи знаю я такого собі Тристана Філліпса, який каже, що знає про мене все. Я уточнив: «Ти, напевно, хочеш сказати не „знаю", а „знав"?» А він мені відповідає: «Ні, Джосі, той братан не мертвий, він сидить у „Райкерсі"; саме відсидів два з п'яти, які дістав за збройний грабіж. Сидів у „Аттиці", а потім його перевели в „Райкерс". Тепер він в „Ієрархії донів". Якщо хочеш, можу відправити звісточку, щоб його там замочили», — запропонував мій хлоп, але я сказав: «Та не треба, нехай чувак живе». А в п'ятницю я дзвоню Віперові:

— Знаєш, з ким я нині перетнувся? З матусею дитини Тристана Філліпса. Приходила до ЛПЯ по гроші; казала, що Тристан узяв і покинув її і грошей на дитину не шле. Кумедно, еге ж? — питаю.

— Ага, це кумедно, — каже він, схоже, дещо спантеличений.

Тож я збираю спортивну валізу, щоб летіти до Нью-Йорка.

Надовго лишатися там не планую. Юбі вже все підготував. Раптом я помічаю свого хлопчика: він у шкільній формі, стежить за мною від дверей.

— От бомбоклат, татку, ти звідкись вернувся? Вигляд у тебе — наче під кайфом.

— А ти чого стоїш там, як сторож? Іди до школи, юначе.

— Та пішла вона в сраку.

— Я схожий на батька, що дозволяє своєму сину лихословити у своїй присутності?

— Ні, тату.

— Гаразд. Тож краще перестань кривити пику і неси свою сраку до школи. Ти думаєш, хлопчача школа Волмера безплатна?

— Вся освіта безплатна, тату, тож з нею ніяких проблем.

— Знаєш, що ще безплатне? Удар довбаною волиною по твоїй голові. Тож краще перестань загороджувати мені двері — і неси свій зад до школи. Поки ще не зачинили ворота.

— Татку, ну звідки мені знати, що...

— Знати? Знати що? Ти ж зараз про свою освіту? Я думав, ти таки йдеш до школи; то чого я досі бачу тут твою кислу мармизу? Ти щодалі більше скидаєшся на свою, бомбоклат, матусю.

Я усміхаюся, щоб він не відчував з мого боку погрози, але йому вже шістнадцять, а я все ще пам'ятаю свої шістнадцять, тож знаю, який голод зростає в ньому. Всі наші розмови рухаються в напрямку від маленької поступки до маленької погрози. Частково мене розчулює, коли я бачу, як цей малий засранець випинає груди. Він повертається і йде, і я кажу вслід:

— Дивись мені там.

Хлопець не усміхається у відповідь, нічого схожого, — просто киває один раз і йде, а я все дивлюся на голубий рюкзак, що віддаляється від мене. Ще рік, може два, і я вже не зможу його стримувати.

Тристан Філліпс

е заливай мені. «Двоє друзів» у сімдесят сьомому ще не відкрили? Відкрили тільки сімдесят дев'ятого? Тоді в якому клубі я нарвався на Рогайда — «Тернтейблі», чи що?.. Ні, сонце, уявити не можу, щоб це був «Тернтейбл-клаб», — туди ж навіть прем'єр-міністр заходив. Поєднання людей з вищих сфер із середнім класом, зв'язок культур, ходіння в народ, усяке таке... Ти впевнений? Чого ти такий впевнений? Для людини, яка каже, що на Ямайці не була з сімдесят восьмого року, ти про сімдесят дев'ятий знаєш до біса багато. Ти ось мені кажеш, що пишеш книжку про Співака, але який стосунок вона має до самого Співака? Він же в інший світ пішов у вісімдесят першому, так? Ну, а ти до цього дня де переховувався — в дупі, чи як? Чи я, по-твоєму, народився з-під корови? Чи ти пишеш історію про привидів? Як далі Співака розгулює Роуз-Голлом? А ти сам подумай: якщо ти справді пишеш про Співака, то якого біса ти завів розмову зі мною? Ти мене, що, бомбоклат, за ідіота маєш, Пірсе?

Та не виправдовуйся ти, що тринькаєш мій час; сідай уже, не вийобуйся, Пірсе. Ось дивлюсь я на тебе і читаю по очах: ще одне невеличке запитання — і ти мухою вилетиш з цієї кімнати. Єдине важливе діло, яке ти зробиш за весь день. Ти глянь, як у тебе пика почервоніла — прямо як кабан, що вдавився... Та не сіпайся, на хер, Александре Пірсе. Гаразд, давай так: ти не говориш, навіщо тобі треба знати про замирення, про Джосі Вейлза, Папу Ло і Шоту Шерифа, а я не скажу, як я тебе розкусив. Ну що? Згода?

У Ради за мир був навіть офіс. Його облаштував Співак на першому поверсі свого будинку, вхід ззаду. Ми з ним ладнали так, що люди думали, ніби ми брати. Та ми й справді були як брати. Обидва з гето в Джемдауні. Жменька людей про те знає, але я і в музиці колись був просунувся. Раз навіть

грали з хлопцями в будинку батька прем’єр-міністра — точніше, колишнього прем’єр-міністра. Я навіть ріс разом з найліпшим другом Співака. Я завжди вважав себе тямущим, та, як видно, Співак виявився розумнішим. Не знаю, чи то хтось так влаштований всередині, чи так у гето заведено, що якщо тебе не знищує інша людина, то ти неодмінно губиш себе сам. У гето кожен народжується з цим, тільки Співак якось цього уникнув. Є в мене одна фотографія, де ми з ним удвох: обидва як для гето занадто розумні, але тільки один реально звідти вибрався. Деяким людям на роду написано постійно сідати в калюжу, навіть якщо вони мають достатньо розуму, щоб передбачити той чи інший поворот.

І ось Співак надає мені кімнату під офіс Ради. Я все ще міркував, чим займатися, але насамперед треба було зібрати всі гроші за концерт за мир. Якось в обід Папа Ло прислав до нас у будинок Джосі Вейлза, щоб той скинув виторг за квитки, продані на західні сектори. Співак саме стояв біля входу, після гри у футбол. Джосі Вейлз припаркував свій білий «Датсун», виліз з нього і пройшов повз Співака; Співак при цьому на нього подивився, а потім глянув крізь вікно офісу прямо на мене. Скажу тобі, брате: якби очі в нього були реально, як ті промені у хлопця з «Людей Ікс»[432], від мене не лишилося б і сліду, як і від усього будинку. А щойно Вейлз пішов, Співак різким кроком зайшов до офісу «Хто це був?» — спитав він ще до того, як я поцікавився, в чому річ. Я сказав, що це — Джосі Вейлз, громадський активіст з Копенгагену, нібито заступник Папи Ло. Треба сказати, що за той недовгий час я вже вивчив Співака дуже добре і бачив, як йому раз чи двічі вривався терпець. Але я ніколи ще не бачив його таким розлюченим — його аж трясло, і кілька хвилин він навіть не міг говорити. А я сидів і дивився, як Співак від люті аж задихається, а потім він каже:

— Тристане, то’о чоловіка я знаю. Він був тут, був саме тієї ночі, коли в мене стріляли. Знаєш, чому я зразу зрозумів, що це замирення не триватиме довго? Саме через ту ніч.

І ось я лечу в Канаду на розмову з деякими організаціями, щодо Ради за мир, а ще щоб зустрітися з одним братаном у Торонто. Він розповідає мені все про той концерт, та так багато, що я кажу: «Братане; ти ніби там побував». А він: «Так я ж усе бачив. Його від і до крутили на ТБ, на каналі культурних подій». Я здивувався, яким чином у Канаді могли бачити концерт, якщо зі мною ніхто навіть не говорив про купівлю прав. І тут у розмові спливає якась «Копенгаґен-сіті промоушнз», що продає матеріал телестанціям у Торонто, Лондоні та Міссіссозі. Я, зрозуміло, телефоную Папі Ло і питаю: «Братане, що за срань?» Він каже, що про матеріал нічо’ не знає, бо весь час займався ті’ки Міком Джаґґером. Але як хтось міг назвати свою фірму «Копенгагеном», якщо сам він, цей хтось, не звідти? Папа Ло каже: «Може, вона зі справжнього Копенгагена, отого, що за кордоном». Ага, а в мене на лобі написано, що я ідіот! Я вже не став говорити йому, що ніяких білих на зніманні концерту не було і, схоже, ми обидва знаємо, хто за цим стояв. Тоді він каже: «Може, це Шота Шериф». Я розсміявся, а перед тим, як повісити слухавку, сказав: «Натягни повідець на Джосі Вейлза, інакше мені доведеться це зробити замість тебе». Далі мені зателефонували з Нью-Йорка, з «Дабл’ю-Ел-Ай-Бі»[433], і запросили до себе на передачу. Тоді я сказав Папі Ло, що змінюю свій маршрут з Торонто на Нью-Йорк, в аеропорт Кеннеді. Але щойно вішаю слухавку, як вирішую натомість летіти в Маямі. Там купа ямайців, які про Раду ще нічого не чули, а інтерв’ю на радіо можна дати й телефоном.

За чотири дні я в Маямі. Хочу зустрітися з А-Плюсом, братаном з Балаклави. Коли я стукаю в його двері, він відчиняє і буквально підстрибує, скрикнувши, як дівчисько. Ти добре почув. Він сахається, наче побачив перед собою дапі. Дапі, до речі, це привид. Кажу тобі, чоловік ніби не знав, обісратися йому чи обісцятися. І ось він хапає мене, як своє рідне дитя, хоча є правило: поганий хлопець ні з ким не обіймається. Особливо з іншим поганим хлопцем. А цей обіймає мене і каже:

— Боже ж ти мій, Тристане, ти що тут робиш? Як ти зумів уціліти?

— Уціліти від чого? — питаю я.

— Ну як же! Чи ти не чув, бра'? Зараз тільки й розмов, що тебе вже нема серед живих!

— Що?! Це що за, бомбоклат, брехні?

— Віпер таке пускає, чотириокий заступник Джосі Вейлза. Буквально позавчора розповів, що тільки-но злітав у Нью-Йорк і порішив тебе.

— Порішив мене? То перед тобою, А-Плюсе, виходить, дапі стоїть, чи як?

— Та я вже й сам, якщо чесно, над цим міркую.

— Братане, цей вилупок не тільки мене не вбивав там, — я сам навіть не з'являвся в Нью-Йорку.

— Що?

— А то, чуваче. Передумав, коли зрозумів, що з радіостанцією в Нью-Йорку можу перебалакати й телефоном. Тоді як у Маямі багатьом не завадить почути про створену Раду за мир.

— Братане, як добре, що ти з'явився, бо я вже думав брати з собою двох і йти строїти того вилупка.

— Чекай-чекай, він що, ще в Маямі?

— Умгу, тут. Саме до дружбана поїхав перетерти — будинок на розі 30-ї та 46-ї. Ти знаєш, де тут парк з меморіалом Лінкольна?

— Та знаю. Які в тебе є причандали?

А-Плюс показує мені автомат Томпсона і «дев'ятку». Я беру «дев'ятку», він споряджає автомат, і ми виїжджаємо до меморіалу Лінкольна. Авто залишаємо за два квартали і чешем пішки до двору того дружбана. Ти взагалі знаєш ту частину Маямі? Одноповерхові будинки з верандою збоку, іноді заскленою. Замість газону в них — висохла трава і сухий бруд. Той будинок зі сплющеною автівкою на галявині ніби перенесли зі Східного Кінгстона. Коротше, підвалюємо до дому, А-Плюс заходить спереду, я ззаду. Двері в тих вилупків, звісно ж, не замкнені. Звісно ж, голосно і чітко чути Віперів голос. У будинок я потрапляю з лівого боку передпокою. Роблю два кроки — і ось він: стоїть до мене спиною і сцить в унітаз. Ще два кроки — і я біля

нього, штовхаю його повз унітаз так, що ми влітаємо у шторку для душу, і я вкарбовую його в стіну. Прямо лицем, тож удар його оглушує. Окуляри злітають. Поки хлоп не отямився, я підставляю йому дуло до скроні та зводжу, щоб він почув клацання. Віпер починає сіпатися, та так сильно, що в мене ледь волина не випадає з рук. Чувак при цьому й далі собі сцить. Я ка'у:

— Ну, вилупку, уяви-но собі: схожу я з літака в Маямі й дізнаюся, що вже мертвий, і це чули всі на світі, крім мене. Як ти таке уявляєш?

— Йой, йой, не 'наю, Тристане, не 'наю, як це ти мо'еш бути мертвим. Ти ж... я ж бачу, що ти ось тут.

— То ти не 'наєш? Але, братане, це ж ти патякаєш направо-наліво, як убив мене? І коли ж убив? На тому тижні? Вчора?

У цю мить у дверях з'являється його дружбан, якого ззаду дулом автомата підштовхує А-Плюс.

— Ну, Віпере, братику мій, розкажи-но, як ти мене вбив? А то я мертвим себе щось геть не відчуваю.

— Та хто ка'е, що я тебе вбив, босе? Хто таке набрехав?

— Хочу просто дізнатися, чо' ти такий поквапливий. Ти б хоч, братику, перше вбив, а потім уже хвалився.

Вилупок не каже ні слова. А потім починає плакати, а разом з ним і той його дружбан. Ну, вони навіть не плакали, швидше — голосили. Звісно, хто сьогодні не вбив мене, того завтра вб'ю я, — і ось я притискаю Віперові волину щільніше до скроні, щоб прикінчити. А той другий починає вити, щоб його пощадили. Прямо реально молить його пощадити, от уже й на коліна опустився, аж незручно. Прямо як маленькі обидва. Коли я відводив убік волину, Віпер метнув у свого дружка швидкий погляд. Ну й розлючений він був! Ніколи не бачив такої люті. Ми з А-Плюсом гепнули їх обох руків'ям волини, та й пішли.

Якось ти надто вже легко це сприймаєш, скажу тобі, Алексе Пірсе. Ти там не обісцявся під столом? А втім, щось мені підказує, що ти не з полохливих.

Чи боюсь я чо'ось? Відплати? Повір мені: Віпер — найостанніша людина у світі, що наважиться мене переслідувати. А тим часом поліція вбила Коппера. А тоді й Папу Ло. Ти дещо мусиш зрозуміти. Оте замирення було між гето ЛПЯ і гето ННП. Поліція не підписувала договору ні з лібератами, ні з нацпатами. Правда, фараони на Ямайці відомі своєю тупістю. Ти надто молодий, щоб пам'ятати старі чорно-білі фільми. Ніколи не бачив коротких німих комедій про кейстонських копів[434]? Бачив? Так от, поліційні сили Ямайки — це і є та сама зграя кейстонських копів, тільки без Чарлі Чапліна. І Коппер, і Папі Ло вистачило смальцю зрозуміти, що фараони надто захоплені своєю вуличною вендетою, щоб надавати хоч якогось значення тому сраному мирному договору. Однак на те, щоб вистежити таку людину, як Коппер, у цих бевзів пішло не менше десяти років. Тобі, Алексе Пірсе, смальцю теж має вистачити, щоб зрозуміти, до чого я хилю. А між тим загинув Джейкоб Міллер[435]. Про те, чим усе це пахне, невдовзі збагнув

Шота Шериф, — тому й літав у Маямі аж п’ять разів. А потім поцупив партію кокаїну у брата людини з «Венг-Ґенгу» — і перестрибнув у Бруклін. Там його й дістала куля одного з нью-йоркських «побратимів» «Венг-Ґенгу» — просто на танцях у клубі «Старлайт». Отак, не встигли люди оговтатися, як усі, хто входив до Ради за мир, виявилися мертвими, — крім отієї жінки та мене. Випадково чи ні, з’ясовувати я часу не мав. Я ще раз повернувся на Ямайку, на похорон Коппера, — і знову накивав п’ятами. І тепер туди — ні-ні-ні.

Доркас Палмер

сь уже годину я сиджу і дивлюся на чоловіка, який сидить і дивиться на мене. Зрозуміло, я чекаю інструкцій від місіс, міс чи як там ця Колтерст себе називає, але ж і він сидить так, ніби теж чекає інструкцій.

Спина випрямлена, руки на колінах, а погляд такий, наче переді мною — Сі-Три-Пі-Оу[436]. Однак мені він здається більше схожим на домашнього цуцика, а оскільки я — жіночої статі, то, отже, мене ця ситуація робить схожою на сучку? Мабуть, ідеться про новий рівень вседозволеності: знати, що можеш змушувати інших чекати стільки, скільки тобі заманеться.

Я часто замислювалася над цим: може, це якийсь тактичний хід, щоб інші знали своє місце? Я даю гроші — тож цілуй мені дупу. Ось чек — тому зупиняй таксі і чекай чотири години.

Клята країна. Хоча, знову ж таки, це її гроші. Хоче платити мені ні за що — адже мені платять погодинно — будь ласка. А він і справді схожий на Лайла Ваґґонера, цей чоловік (я щотижня дивлюся «Шоу Керол Бернетт»[437], у повторах). Високий, темне волосся з сивиною на скронях, а підборіддя — як у симпатичного персонажа з мультику. Раз по раз він поглядає на мене, а зустрівшись зі мною поглядом, зразу відводить очі.

Може, сказати, що мені треба посцять, і тоді я зможу вийти з цієї кімнати? Точніше, попісяти. Господи Ісусе, терпіти не можу це слово: «пісяти». Особам чоловічої статі з десятирічного віку варто заборонити його вживати. Щоразу, коли чую його від чоловіків, відразу ж уявляю їхні малесенькі пісюнчики. Раптом він різко зиркнув на мене; мабуть, я гмикнула. О Боже, сподіваюсь, нічого не сказала вголос. Тепер залишається тільки вдати, що кашляю. Чути, як у себе в кабінеті та місіс / міс підвищила на когось голос, мабуть, на чоловіка, хоча хтозна. Лайл Ваґґонер дивиться на її двері, усміхається й водить головою з боку в бік. Які чоловіки носять рожеві штани? Ексцентричні? Гомики? Хоча, якби він був гомиком, то не мав би ні дочок, ні внучок. Біла теніска привабливо обтягує тіло. Чесно кажучи, такого Лайла Ваґґонера навряд чи прогнали б з любовної оргії, якби він захотів приєднатися. Готова піти в заклад на свою майбутню зарплату, що в басейні він одягає вузькі плавки. Мабуть, його можна назвати татусем або сивим плейбоєм — так американські дівчата називають тих, із ким їм не трахатися. Господи, швидше б уже та місіс / міс закінчила розмову, бо ще

почну думати вголос і не зчуюся, як Лайл Ваґґонер вражено показуватиме на мене пальцем — як на чокнуту.

Не завадило б оглянути будинок. Я б, мабуть, підвелася, але щось мені підказує, що Лайл Ваґґонер, варто мені відійти хоча б на крок, вигукне: «Ні до чого не торкайся! Ти куди? Стій!» Будинок схожий на ті, де в порожній вазі на столі не знайдеш ні монетки, ні підібраного ґудзика, що відірвався. Стіл, зрозуміло, скляний, але не обідній. Ми з Лайлом Ваґґонером сидимо на дерев'яних стільцях з округлими спинками і м'якими сидіннями. Оббивка кремова, з коричневим орнаментом пейслі[438]. На стіні висять портрети: три літні білі жінки з глухими комірцями та двоє білих чоловіків — усі з кислим виразом на обличчі, який білі зазвичай мають на зображеннях. Праворуч і ліворуч від входу ще два стільці, точнісінько такі ж, на яких сидимо ми. Килимове покриття — в тон стільців. На журнальному столику стос журналів «Таун енд кантрі»[439] (це єдина частина кімнати, що видається трохи неприбраною). Багряний двомісний диванчик на таких же фігурних ніжках, як ванна в мене вдома. Одна з віталень схожа на ті, які завжди можна побачити в рекламі на задніх обкладинках «Нью-Йорк таймс меґезин». Від картин на лівій стіні можна просто з'їхати з глузду.

— Он там, посередині, Поллок[440], — каже він мені.

— А мені здається, це де Кунінг[441], — зауважую я.

Він витріщається на мене, а потім киває.

— Навіть не знаю, що в біса купує моя сім'я, але ця картина висить тут уже досить давно. Мені здається, ніби дитина зжерла свій набір кольорових олівців, а потім виблювала все на полотно.

— Окей.

— Ви, я бачу, не згодні.

— Чесно кажучи, містере, мені немає діла до того, що думають інші про мистецтво. До вас воно доходить або ні, але досить безглуздо чекати, що дійде до інших. Натомість довкола вас вивільняється музейний простір — від ще одного ідіота, який каже, що його чотирирічна донька малює не гірше.

— Ого. Де ж вони вас таку знайшли?

— Сер?

— Кен.

— Містер Кен.

— Та ні, просто... не зважайте. Як ви гадаєте, міс Жу-Жу-Жу коли-небудь почне поважати наш час і, врешті, ЗЛІЗЕ З БІСОВОГО ТЕЛЕФОНА?

— Я не думаю, сер, що вона вас почула.

— Я ж сказав, мене звати... та, байдуже. Ви, можливо, не знаєте, але, як ви гадаєте, моя невістка спеціально запросила темношкіру хатню робітницю?

— Мене в таку інформацію не посвячують, сер.

— Кен.

— Містере Кен.

— Мені просто цікаво, бо Консуела — мені здається, її звали саме Консуела, — виносила з дому все, що тільки могла.

— Окей.

Я була впевнена, що ніякої ямайської робітниці на ім’я Консуела не існувало.

— Вона була дуже своєрідна. Все, що крала, ховала спочатку під меблі. Скажімо, сьогодні вона краде постільну білизну. Спочатку вона запихає її під ліжко. Назавтра це може бути мило — під стільцем біля дверей спальні, яке потім перекочовує до столика зовні, потім під крісло, потім під крісло у вітальні, аж поки не опиняється на пристінному столику біля вхідних дверей. Таким чином щодня, переміщаючи кожну річ оцим маршрутом, вона завжди мала що-небудь біля дверей, а потім це виносила. Я сказав невістці: «Та нелегалка створила в нас удома справжній канал контрабанди!» А вона мені, знаєш, що сказала? «На півночі, пап?, такі розмови неприпустимі». Можна подумати, я народився не в довбаному Коннектикуті. Тож я припустив, що з неї вже досить пуерториканців.

— Я з Ямайки.

— Не може бути. Я був на Ямайці.

Я лише подумала: ну ось, починається, черговий білий мен почне мені розповідати, як йому сподобалося в Очо-Ріосі, але сподобалося ще б більше, якби там не було таких злиднів. І країна така гарна, і народ такий доброзичливий, і навіть за всієї своєї трагічності знаходить у собі сили усміхатися, особливо їхні бісові дітки. Хоча він, схоже, любить відпочивати в Неґрилі.

— Еге ж. Пляж Скарбів.

— Га?

— Перепрошую?

— Вибачте, Пляж Скарбів?

— Ви його знаєте?

— Звісно.

Сказати по правді, я про нього й гадки не мала. Щось чула краєм вуха. Цікаво, він у Кларендоні чи в Сент-Мері, — в одному з тих місць, де я ніколи не бувала, бо ми не мали бабці, яка б усе ще жила в сільській

місцевості. Чи в одному з тих місць, щоб відвідати яке, треба бути туристом, на зразок Французької бухти. Та байдуже.

— Усе таке незаймане. Дароване від Бога, як зазвичай називають ті місця, які потроху знищують. Скажімо так: там ніхто не носив футболок «Від'ямай мене». Я попросив одного хлопця, який був у білій сорочці та чорних штанях, принести мені колу, а він відповів: «Іди, бомбоклат, сам собі візьми». Лише уявіть. Я зразу полюбив те місце. Тож ви...

З кімнати нарешті з'являється міс, тримаючи під пахвою сумочку і на ходу поправляючи волосся.

— Папа, будьте ласкаві, покажіть міс Палмер будинок. Тільки сьогодні не перевтомлюйтесь, окей?

— Прошу вибачення, міс Палмер: за вами часом не стоїть якась дитина? Може, в дверях.

— Папа.

— Бо я не розумію, до якої дитини вона звертається.

— О, заради Бога, папа. Ваш син божеволіє там, на новій квартирі, бо я хочу туди мікрохвильову, а він каже, що вона надто дорога. Тому я мушу терміново йти. Папа, покажіть міс Палмер, де кухня. Нічого, якщо я кликатиму вас Доркас?

— Нічого, мем.

— Чудесно. Мийні засоби в тумбочці під раковиною. Прошу обережніше з нашатирним спиртом, від нього довго вивітрюється запах. Обід зазвичай о п'ятій, але цього разу можете замовити піцу, тільки не з «Шейкі», там вони надто солоні. Що ж іще... Гм-м-м... Не знаю. Та нічого. Щасливо всім. До зустрічі, папа.

Вона зачиняє за собою двері, залишаючи нас наодинці з батьком. Може, варто йому сказати, що я — не покоївка, а «Боже, благослови» — агенція іншого профілю?

— Тут, напевно, якась помилка.

— А то я не знаю. Але мій син усе одно з нею одружився. Ось такі справи.

Він устає і підходить до вікна. Воно теж високе. Що більше я дивлюся на цього чоловіка, то більше не розумію, навіщо я тут. Мені не здається, що настане такий момент, коли треба буде обмивати його від лайна або вкладати в ліжко після того, як я зміню обісцяні простирадла. Він дуже високий і зараз стоїть, нахилившись до вікна, — одна нога пряма, інша зігнута, ніби він збирається витиснути шибку. Я, мабуть, ще не бачила мужчину його віку, в якого б так збереглися сідниці.

— Ви друга за місяць, — каже він, як і раніше дивлячись у вікно. — Цікаво, скільки ви протримаєтеся.

— Перепрошую, сер, але мені не зовсім зрозуміло, навіщо я тут.

— Їй незрозуміло, навіщо вона тут...

— «Боже, благослови» не надає послуги покоївок, сер. Мабуть, саме тому у вас не склалося з попередньою працівницею.

Він повертається, притуляється до шибки спиною.

— Знати нічого не знаю ні про яке «Боже, благослови». І, будь ласка, будь ласка, будь ласка, досить зі мною делікатності розводити.

— Добре, містере Кен...

— Гаразд, хай буде так, раз не можна інак. Котра година? Їсти хочете?

Я зиркнула на свій годинник.

— Дванадцята п’ятдесят дві. І я прихопила з собою сендвіч, містере Кен.

— В ігри граєте?

— Що?

— Та це я так, жартую. Хоча мені куди більше до вподоби ваше «га», а не «що». Один з тих небагатьох випадків, коли я чую, що в кімнаті є справжня Ямайка.

Я кажу сама собі: «Це приманка, не ведися, приманка, не ведися, приманка, не ведися».

— Ну, а якщо я не справжня Ямайка, містере Кен?

— Не ’наю. Тоді ти — хтось, хто шукає вигоди. Або, можливо, грає роль. Я незабаром зрозумію.

— Щодо цього, сер, не скажу нічого, але ваша дочка безумовно подзвонила не в ту агенцію. Я не виконую роботу покоївки.

— Та розслабся ти, та тупа манда всіх навколо вважає покоївками. Я впевнений, що у твою агенцію телефонував мій син, а не вона. Вона мене зазвичай ігнорує, але віднедавна я тісно спілкуюся з адвокатом, і вона, мабуть, захвилювалася, що я зміню свій заповіт. Якимось чином вона переконала мого сина, що я дійшов до точки, де за мною потрібен нагляд.

— Нащо?

— Краще запитай мого сина. Хай там як, мені нудно. Анекдоти знаєш?

— Ні.

— О-о, заради Бога, ти що, справді така тупа й занудна? Окей, тоді я тобі розкажу. Схоже, тобі не завадить. Тож слухай. Як гадаєш, чому акули ніколи не нападають на чорних?

Я вже збиралася сказати: «Послухайте, ця Ямайка, яка перед вами, вміє плавати», але він договорює:

— Бо вони приймають їх за китові какавельки.

І сміється. Не голосно, лише короткий смішок. Я думаю, чи варто мені стати зараз чорною американкою і заволати про образу, чи просто дати мовчанню повисіти, поки воно не почне гнітити.

— А скільки часу білій жінці потрібно, щоб висрати какавельку?

— Ого. Я... Я не знаю.

— Дев’ять місяців.

Він червоніє і, після тривалої паузи, починає голосно реготати. І регоче так довго, що в нього майже починається напад, він надривно кашляє, утирає набігліі сльози. Я й не думала, що цей жарт аж такий смішний.

— О Боже ж ти мій, Господи милостивий!

— Ні, справді, містере Кен, я, мабуть, піду. А ваш син нехай подзвонить в агенцію покоївок і...

— Ні, ні, ні! В сраку це! Ти не можеш зараз піти. Ану швидко: чому в чорних білі долоні та підошви?

— Якось не дуже хочеться й знати.

— Коли Бог малював їх фарбою, вони стояли рачки.

Він знову заливається сміхом. Я хочу стриматися, але тіло починає мимоволі трястися ще до того, як я сміюся. Він підходить до мене, регочучи так, що майже не видно очей.

— Рачки, ге? — питаю. — Чи треба хвилюватися через те, що тебе зґвалтував гурт білих?

— Святі небеса! А не треба?

— Ні. Чого ж хвилюватися? Хіба можна бути зґвалтованою малими пісюнцями?

Його рука в мене на плечі, судячи з усього, для опори, бо він весь здригається від сміху.

— Стривай, у мене теж є жарт, і цього разу він про білих. Що спільного у білого їбака і тампона?

— Не знаю. Обоє п’ють кров?

— Ні! І він, і вона — до кожної манди затичка!

Тепер уже я поклала руку йому на плече, бо не змогла стриматися від сміху. Ми перестаємо, а тоді знову сміємося. В якийсь момент, не пам'ятаю коли, на підлогу спадає сумка з мого плеча. Ми сідаємо в крісла, що стоять навпроти одне одного.

Джон-Джон Кей

кухні, що за троє дверей далі коридором, пахло беконом і чулося шкварчання та потріскування. Майже по всьому її периметру — стінні шафи з темного дерева; з відчинених дверцят однієї видно «Вітіз», «Корнфлейкс» та пластівці «Лайф». На чолі стола, як начальник, сидить чоловік, схожий комплекцією на Коричневого Костюма; він читає газету, роблячи в ній позначки червоним маркером. По боках сидять двоє хлопчиків — один, на вигляд старший, уже з ниточкою вусиків, які, вочевидь, надто часто змащує, щоб вони по-модняцькому блистіли. Він гарненький (і я міг би заприсягтися, що він мені підморгнув), але його вуха — ну чисто тобі як у Алфреда Ньюмена[442] з обкладинки журналу «Мед». Другий хлопець змушує мене із запізненням пошкодувати, що батько не обзивав мене довбаним валянком, коли я у дванадцять років намагався відростити волосся.

— Юка[443]! Юка! Юка!

— Артуре! Скільки разів тобі казати: не кричи за столом, — осмикує його мати. Кожне з цих слів вона немов видихає спиною. Ребристий светр робить її схожою на чоловічка «Мішлен»[444], але білі штани виправляють враження, викликаючи натомість асоціацію з власниками яхт, які не вміють ними керувати. Волосся стягнуте в тугий хвіст, через що, коли вона до мене повертається, її брови здаються припіднятими. Очі темні й уже з самого ранку щедро нафарбовані тушшю, а губи блищать від бальзаму, як у тинейджерки.

— Ти, шибздик.

— Шо-шо?

— Нічого. Глухих повезли, тебе забули.

— Ма', ти нас добиваєш, — стогне старший. Вона усміхається.

— Що, диаро[445], смакує?

— Умгу ма', справжня їжа для крутих пацанів.

— Тож не поводься, як дурень.

Старший знову стогне, тоді як молодший простягає тарілку за добавкою юки.

— Ти, сідай снідати, — каже вона і вказує на мене сковорідкою.

Я стою нерухомо; не розумію, до кого вона звертається. Але тут Коричневий Костюм підштовхує мене вперед, точніше, припечатує кулаком у спину. Старшенький глянув на мене і відвернувся, молодший задумливо смокче свою юку, а чоловік за столом досі жодного разу не відвів очей від газети. «Дай йому тарілку», — звертається вона незрозуміло до кого. Чоловік підводиться, виймає з шафи тарілку і повертається до своєї газети. Вона накладає юку та чоризо[446] з червоної сковорідки на тарілку, яка, схоже, призначається мені.

— Ти той вилупок, що мені всю справу спартачив, — каже вона.

— Шо-шо?

— Знову ти за своє. Слуховий апарат, може, вставити?

Молодший сміється.

— То що воно?

— Ма’, не «що воно», а «як воно»! От же ж!..

— Мої muchachos вважають, що англійська в мене не досить хороша. Я їм кажу, що я американська бізнесвумен, а значить, мені й говорити треба по-американськи, правильно? Іти своїм шляхом.

— А то, ма’.

— Тож ти... ага, я з тобою розмовляю. Ти той вилупок, що мені все пересрав.

— Я не хотів. Твій хлопець...

— Той хлопець уже історичний.

— Не історичний, а історія, ма’!

— Історія. Той хлопець уже історія. Не повернеться. Так завжди буває, коли даєш роботу отій чорній чорноті. Ні дисципліни тобі, нічого; тільки те й роблять, що зливають мій бізнес. Що він тобі розказав?

— Та нічого, в натурі. Сказав, що збирається замочити столик із залітними козлами...

— Вибирай слова, putito.

— Вибач. Сказав, що вони з хлопцями хочуть прибрати якихось кубинців у клубі. Натякнув, щоб я звідти забирався. А я сказав про це своєму друзяці Пако. А той сказав, що хоче попередити свого друга. Я думав, що він там викидайло якесь, а не...

— Досить тринділи. Твій варіант історії... нецікавий. А знаєш, що цікаво? Тих maricones не вдавалося зібрати разом півроку. Півроку, гонко.

— Гонкі[447], ма’, заради Ісуса...

— Поводься за столом як слід! — вона вдарила долонею по стільниці і хлоп відразу ж змовк.

— Тепер — до тебе. Знаєш, хто я? Я американська бізнес-вумен. А через тебе я втратила багато грошей. Купу бабосиків. І тепер я хочу знати, як ти плануєш розраховуватися.

— Я?

Я надкушую юку. Якщо це моя остання трапеза на цьому світі, то логічніше, щоб це був сніданок. У цю хвилину до кухні долинає гомін з телевізора, щось про «сорокафутову гориииилллууууу!». Чоловік усе ще сидить, зануривши у газету. Ніколи не думав, що в Маямі може статися щось настільки цікаве, щоб про це читати аж із таким захватом. А от юка, до речі, була смачна. Взагалі-то я її раніше не куштував, але переді мною була домашня їжа, а отже, вона має бути смачною (хоча та, яку готувала моя мама, була жахливою).

Раптом я отримую сильний ляпас. Вона щось каже, здається, що я відволікаюся, але той мордас мене ошелешує. Рука так швидко потяглася в піджак, що я навіть не згадав: пістолет уже не при мені. Ще до того як загорілось моє лице, а Ґризельда відвела для удару руку зі сковорідкою, ще до того як я підскочив і мій стілець упав, до того як я назвав її довбаною мандою і паршивою гастарбайтеркою, — я почув клацання. П’ять, десять, усі п’ятнадцять. Не пам’ятаю, коли в кухню зайшли Гавайські Сорочки, але ось вони тут. І чоловік у коричневому костюмі, і чоловік, що був за столом, і її старшенький, — усі похмуро цілять в мене: пістолетами, дев’ятиміліметровими та «ґлоками» і навіть револьвером з ручкою зі слонової кістки. Я підняв руки.

— Сядь, — сказав чоловік за столом.

— Вам усім треба навчитися поважати маму-джаму, — додала вона.

Рожевий Гавайський Сорочечник подав їй жовтий конверт. Ґризельда його розірвала, вийняла фото і, глянувши на нього, почала гиготіти, хрипіти й трястися. Та довбана фотка її дуже розвеселила. Вона показала її чоловікові за столом, який зиркнув на знімок з таким же кам’яним лицем, з яким читав газету. Потім він кинув фото мені. Воно крутнулося в повітрі, але приземлилося майже ідеально переді мною.

— Схоже, алігатори воліють самотужки ловити здобич? Наступного разу згодую їм живого вилупка, а не мертвого.

На фото був Бакстер. Алігатори не могли визначитися, що робити з його головою. «Я не заблюю», — якщо повторити це кілька разів, то вдасться.

— Навіщо треба було прибирати Бакстера?

— Це послання, для науки. «Хто має вуха слухати, хай слухає»[448], — так говорила сестра з... Як це тут називається? Монастиря? Ага. Бакстер

обісрався, і ти теж. Але мої хлопці тут порозпитували. Ходить чутка, що ти провернув у Нью-Йорку одну справу, яку навіть поліція вважає чистою.

Я ледь не розсміявся. Багато хто вважав мене не досить акуратним. Але як же мають лажатися хлопці з Маямі, щоб на їхньому тлі навіть я здавався професіоналом?

— Ось що ти повинен зробити для мене...

Мабуть, коли я заснув, мене вирубило конкретно, на кілька годин. І я навіть гадки не мав, що в ліжку є ще хтось, поки не почув:

— Ні, я не знаю, що повинен для тебе зробити.

Гомик із жирним волоссям, з минулого вечора. Сподіваюсь, я притяг цього підараса до себе не лише задля того, щоб під ним вирубитися. Та оскільки він усе ще тут, йому або сподобалося, або ж він не зміг знайти мій гаманець і чекає оплати. А може, йому просто нема куди податися. Якесь божевілля: я на підлозі, в самій футболці, та колумбійська сука влазить у мої сни зі своїми довбаними вказівками, а я навіть не пам’ятаю свого перельоту з Маямі до Нью-Йорка... Отже, приземлився десь о сьомій вечора. Зареєструвався в готелі «Челсі» о дев’ятій («Нащо тобі туди?» — запитав мене Рожевий Сорочечник. Я не поцікавився, чому при згадці про цей готель він так вирячився на мене). Потім, об одинадцятій дванадцять, у районі Мітпекінг[449] я зняв цього гомика в тісних спортивних шортах і футболці «Рамоунз».

— І? Що тепер?

— Ти сказав, що хочеш, щоб я для тебе ще дещо зробив. Та якщо не доплатиш, то я вже йду.

— Ідеш? І куди ж? Не хочеш пропустити клієнта на пірсі?

— Пірс? Чуваче, ти не в темі. Там можна запросто провалитися крізь настил, підхопити правець або ще якусь болячку. До твого відома, туди ніхто особливо й не ходить відтоді, як гейський рак стали називати СНІДом. Та й кабінки там частково позакривали.

— Та невже? Тоді давай зробимо ось що. Для початку ти знімеш штани... та зажди ти, притримай коней. Спершу витягни із задньої кишені своїх довбаних штанів мій довбаний гаман. Бо оця штука в мене в руці, яку я щойно витягнув з-під ліжка, вона стріляє не водою, як дитяча пукавка.

— О Боже, татку...

— Давай без цих дурниць... Так, слухняний хлопчик. Наступного разу, придурку, як крастимеш гаман, не чекай сніданку. А тепер про те, що ти маєш зробити.

Я перевернувся на спину і задрав ноги. Тоді обхопив коліна руками й відкрився, як довбана квітка. «Штука» лишалася в моїй руці.

— І давай лижи як слід...

Досьє я від неї, зрозуміло, не чекав, а відомості про ямайця були такими уривчастими, що його постать зразу стала таємничою. Спочатку я запитав, чому б мені не доробити Бакстерову роботу, але вона відмовила, бо, по-перше, це треба заслужити (я зауважив, що вона сказала «по-перше», такий собі натяк, що далі буде і «по-друге», і «по-третє», і бозна-скільки ще). Отже, живе собі в Нью-Йорку якийсь ямаєць, і його треба усунути, і сьогодні саме випадає шанс, що буває раз у житті, — її слова, не мої. Ох і в історію я влип! Його зовнішність вона навіть не описала, сказала тільки, що він «чорна чорнота» і при ньому, найпевніше, є зброя. Коричневий Костюм дав мені його адресу і скупо описав методи. Якогось дня вісімдесятого року цей тип просто сплив нізвідки з одним довбаним кубинцем на прізвисько Доктор Лав, — з цього все й почалося. Ні з якими кубинцями Ґризельда досі справ не мала (якщо не брати до уваги спроб їх повбивати), тож накази взаємодіяти з тим кубинцем та ямайцем, найпевніше, надходили з Меделянського картелю. І тут цей ніґер починає поводиться так, ніби вже підім'яв під себе весь ринок Маямі, зробивши Ямайку перевалковим пунктом між Колумбією та Маямі, — і це тепер, коли багамці все так заплутали, проштовхуючи свій товар. Ґризельда з'ясувала, що Ямайці працюють ще й з картелем Калі, а це вже, звиняйте, ні в які ворота не лізе. Але Ямайці влаштовували Меделянський картель, їх поважали за вміння налагодити командну роботу. Тож із ними доводилося працювати і рахуватися, хоча їй це дуже не подобалося. З її розповіді було ясно: найбільше їй не до шмиги те, що ці мерзотники вклинилися посередині — і тепер контролюють поставки з Колумбії в Штати, а також витісняють хлопців, які штовхають крек на вулицях. Кажуть, той ямаєць здобув вишкіл у ЦРУ, що найпевніше брехня, але все одно слід бути пильними.

У кожному разі, він зараз у Нью-Йорку і комусь треба, щоб його не стало. Хто цього хоче, Ґризельда не сказала, але дала зрозуміти, що не вона. «Я лише передаю звісточку», — пояснила. Насправді мені по шарабану, я ніколи не хотів знати — хто, кого й навіщо, головне, аби гроші платили. Дивно те, що після інструктажу вона захотіла, щоб я лишився і ми поговорили наодинці. Інших вона вигнала. І знову почала триндіти про нього. Як вона чула, він не розуміє жартів, і не знає, коли з нього приколюються, а коли реально обсирають; якось він застрелив хлопця лише за те, що той сказав, нібито його товсті губи створені для того, аби смоктати йому член. «Не ′наю, гонко, як ти вважаєш: Ямайці сміються, коли дивляться „Джефферсонів"? А „Троє — це компанія'"[450]? Кажу тобі, той тип ніколи ще не сміявся».

Загалом, хтось захотів, щоб він помер, але не через бізнес, бо він усе робив справно. Замовлення надійшло зверху. А що вище влада, то безглуздішою є причина. Ґризельда замовкла, її нижня губа тремтіла: вона наче хотіла сказати ще щось, але не наважувалась. Її щось гризло, щось, про що кортіло поговорити, але вона не могла. Від неї нічого не залежало. Наче за цим хлопцем у Нью-Йорк повертаються якісь привиди із Ямайки. Тим, хто бажає його смерті, байдуже, як саме все станеться, — але в мене був лише один день (тобто одна ніч, якщо конкретно). Убивати краще вдома, де ціль можна застати зненацька. Вона сказала, що сьогодні він, імовірно, буде вдома допізна. Цілком можливо, в будинку повно інфорсерів, тому краще все зробити по-снайперськи. Байдуже, я лише хочу прийти, прибрати його і зникнути.

Гомик помітно нервував, поглядаючи то на мій гаманець, то на подушку (я засунув пістолет туди, звідки взяв); хтозна, що в цього вилупка на думці.

— То трахатись будемо, чи що?

Джосі Вейлз

саме спостерігав, як моя жінка пакує мою валізку «Адідас», коли задзвонив телефон. Я хотів проігнорувати дзвінок, та мене просвердлив її погляд: думаєш, я тобі тут за покоївку? — Ало?

— Братику, сподіваюся, ти прихопиш хоча б три бредфрути, десять банок шпротів та мішечок з рисом чи горохом — для мене, як свояку?

— Юбі? Як там воно, бра’?

— У ритмі. Нема коли розслаблятись, ти ж знаєш.

— Отже, без напрягу. Однак, чуваче, треба тримати контроль — щоб усе працювало без збою, поки взагалі працює.

— Ось і я про те. Як там братани?

— Все ладком, бра’, все ладком.

— Я тут міркую собі. Знаю, ти не дружиш із літаками... Але ж паспорт з візою вже маєш? Це ж тобі не автобус, сам розумієш. — Юбі, все чикі-пікі.

— Круто. То ти, Джосі, ще в Нью-Йорку не бував?

— Ні, бра’, ті’ки в Маямі. У бізнесмена, ти ж знаєш, часу на відпустки нема.

— Що правда, то правда. Як там місіс?

— Вона була б рада, якби ти називав її місіс Чортиця. Уже місяць пресує мене, коли ж ми поберемося, як порядні люди з передмість, і чо’ в нас усе так по-жлобськи, як у гето. Це не ти її всьому такому навчив?

— Ха-ха, ні, братику. Але ж Біблія каже: «Хто жінку чеснотну знайшов, знайшов той добро...»[451].

— Гей, Юбі, чого це ти говориш про мою жінку як про якусь річ?

— Я? Ні. То Біблія! Ти і Бог мають бути в цьому заодно. Але ти не мусиш сприймати Біблію дослівно, буквально. Ти розумі...

— Розумію, Юбі. Для цього мені в Колумбійський універ ходить не тре’.

— Та певно що! Хоча я тут, у Нью-Йорку, живу вже скоро десять років, але й досі розумію далеко не все. Буде дуже цікаво, як ти його сприймеш. Нью-Йорк, як я його тобі описував, із хмародерами й усім цим...

— Як у «Джефферсонах»?

— Є ще дещо, ну, приміром, Стіві Вандер, чуваче. Та багато чого... Ну, ви ж, Ямайці, розумієте, що тут створено багато чого вартісного, не тільки «Майстер Бластер», хіба ні?

Усього дві хвилини розмови, а Юбі вже двічі тонко натякнув мені, що я невіглас.

— Ви, Ямайці? А хіба не ти минулого тижня вистрибнув з човна в Нью-Йорку, бо думав, що він не зупиняється?

— Ха-ха-ха, конкретно підколов, Джосі Вейлзе, конкретно.

Моя жінка не спускає з мене очей: мовляв, з ким це ти так щебечеш? Вона знає моє ставлення до Юбі, хоча сама його ніколи не бачила. Фішка Юбі в тому, що, на відміну від інших, кого виростив Західний Кінгстон, він родом не з гето. Юбі цілком сформувався раніше, ніж я взагалі його зустрів. У нього Бронкс та Квінс злилися з Медельїном ще до того, як мені спало на думку лишити Маямі тій сучці Ґризельді Бланко, яка все одно воліє за краще мати справу з багамцями. І він уже з сімдесят сьомого року прибрав до себе найкращих з братів Копенгагену. Найцікавіше те, що я його ледь пам’ятаю. Вийшов він не з бідняцької Балаклави і не з задрипаної Ґази[452], а з заможного будинку з двома пристойними машинами, встигши здобути гарну освіту. Коли він якось приїздив у гості, то дивився на всіх і все на Ямайці так, наче потрапив у зоопарк. Але, дарма що пітнів у своєму шовковому костюмі, жодного разу не дістав білу хусточку, що стирчала з кишені, і не витер нею обличчя. Багато хто на Ямайці живе в такому ритмі, бо так ти можеш знайти себе і, виклавшись на повну, стати козирем. Одне слово, не знаю. Якби я був на його місці і мав таке походження, як він, то ніколи б і нізащо не знайшов себе в цьому. Юбі єдиний, кого я знаю з тих, хто в цій грі лише тому, що це — його пристрасть. Мені здається, це йому йде на користь, бо розігріває, як деяких наших хлопців — постійна гонитва за новою свіженькою поцькою, бажання міняти їх частіше, щоразу зазіхаючи на ту, яка вище. Він — чоловік великих амбіцій при малих ставках. Водночас, цей мужлай, який за дві хвилини зробив із себе міщука, усе ще, ніби хизуючись, забобонно носить у кишені оту білу хусточку, — бо ж ніхто в Америці не знає, що він боїться чорної магії обіа більше, ніж дехто — диявола.

— Тож, Юбі, ти просто не міг дочекатися, аби почути мій голос, дарма що скоро мене побачиш, — чи ти таки хочеш щось сказати мені?

— Ого, Джосі, а ти тямущий. Тобі про це ніхто не говорив?

— Моя мамця.

— Ха, я дійсно дзвоню тобі з приводу. Дещо мене... До речі, братику, тільки-но скажеш, що це — не моє діло, я тут же стулю варнякало.

— Що за тема, бра?

— Ну, я пробував перетерти це із твоїм братаном Віпером, але не зміг його застати і...

— Що за тема?

— То Віпер тобі не дзвонив? А я був думав, ти ска'еш, що це вже вляглося. Просто коли ти по повній займаєшся Бронксом і чуєш щось про бізнес у Брукліні, то зразу думаєш: «Це не моє діло, це парафія чувака на ім'я Віпер». Але, як я казав, я набрав його домашній — ти мені сам колись дав номер, — а він чо'ось не взяв трубку. Він що, змінив номер?

— Що за тема?

Юбі зробив паузу. Він точно мене не боїться, тому я знаю, що він не хвилюється. Він просто тягне час. Хоче, аби я зрозумів: у нього є дещо, потрібне мені, але я сам про це ще не здогадуюся.

— Ну, коли один такий випадок стається, це мало що значить. Іноді буває, що нарики скачуть з району в район, шукаючи, де б надибати ще більше доз, так? Я про те, що в цьому нічо' тако'о. Але коли їх припирає шестеро з Брукліну в Бронкс, це таки щось означає.

— Ти хочеш сказати, у тебе було сьогодні шість клієнтів із Брукліну? Може, вони просто не знають, куди їм піти в Брукліні?

— Ти що, з дуба впав, Джосі Вейлз? Коли крекерові тре' дозу, повір мені, гівнюк знає, куди йти. І він не попхається галасвіта. Крокова близькість — ключ до успіху, братику мій, хоча, звісно, я кажу тобі те, що ти й сам чудово знаєш. Так от, мій хлопець спіймав одного з тих твердолобів та й питає, навіщо він забрався у Квінс, — а той каже, що з Бушвіком[453] справ більше не має.

— Що сталося в Бушвіку?

— А там хіба не твій Віпер заправляє?

— Що сталося в Бушвіку, бра'?

— Той твердолобий сказав, що двоє дилерів раптом почали брати вдвічі більше, ніж зазвичай, просто так, на рівному місці. Я знаю, як і ти, що ми будуємо роботу на довірі й шукаємо нових клієнтів, але щось я не пам'ятаю, щоб ти говорив про зростання ціни. Тому мене й здивувало, що вона так злетіла у Брукліні. Тобто, це ж нелогічно, бо ж саме через фіксовану ціну в нас немає зайвого руху клієнтів між районами, так?

— Хм-м.

— І ще одне, юначе. Здається, парочка твоїх дилерів також вживає. Я не знаю, як із цим у Маямі, але тут це завжди, завжди шкодить бізнесу Один з

тих нариків розповів, що не міг знайти твого дилера і тому пішов на «точку» — думав, що йому хтось там дасть дозу, а там ті два дилери — від'їхали в кайфі. Обидва! Тобто, якого чорта два твоїх дилери сидять обнюхані на «точці», коли надворі — черга клієнтів за дозою? І що, ти можеш тепер довірити цим довбойобам вести справи? А коли вони під кайфом узагалі спалять весь твій власний запас? Джосі, ти мене чуєш?

— Я чую тебе.

— Гей, братику мій, я просто кажу тобі, як я це бачу. Коли нарику доводиться скакати зі свого району в чужий район, щоб роздобути два або три пакетики, це вже звучить як проблема. Дозволь нагадати: у мене в Бронксі все строго, ще відтоді як я приторговував тільки «травою». А з сімдесят дев'ятого я взагалі налагодив механізм — як у справжньому бізнесі, краще за будь-яку крамницю. Тому що я знаю: коли диявол поводиться як хлопчисько, не буде ніякого росту, бо все розвалиться на кореневому рівні. Терпіти не можу розхлябаності. Особливо від своїх власних братчиків. Знаєш, що я сказав останньому чувакові, який лажонувся? Я сказав: «Я даю тобі вибір. Юначе, вибери сам, якого ока готовий позбутися: правого чи лівого». Якщо у твоєї тачки пробите колесо, вона рано чи пізно перевернеться і вб'є усіх. І те, що стосується Бронксу, так само розповсюджується на Квінс.

Мені все ще не віриться, що він мене щойно назвав «юнаком».

— То хто їх найняв, ти чи Віпер? Я маю на увазі, що Віпер повинен був це угледіти і швиденько виправити, але, знову ж таки, Віпер... Ти ж маєш знати, що робить твоя права рука.

— Так.

— Кажу тобі, востаннє, коли мій помічник почав уживати, я просто його порішив. Бо тут справа така, Джосі: кокаїн — це тобі не крек. Хто сидить на коксі, принаймні шарить щось, а якщо ні, то хоч гроші має. Тож із ним треба поводитися по-джентльменськи. А крек — що? Крекер заради кайфу піде на все: хоч за щоку візьме, хоч серце у свого немовляти виріже. Ти ж не можеш допустити, щоб такий довбойоб продавав твій товар? Ні, юначе. Нізащо. Але ви з Віпером зробите все як було, еге ж?

— Не так, як було.

— Ну, я не знаю. Як я вже казав, Віпера треба знати. Але ти мусиш хоча б перевірити, що відбувається на твоїй «точці» в Бушвіку. Я на кожні розбірки приходжу з голкою і дулом. Щоб або прибити кого потрібно, або приспати його убоге існування. Якщо треба, щоб я навів порядок і в Бед-Стаю[454], і в Бушвіку, чи де завгодно — просто скажи. Знадобиться більше пацанів, але все одно я...

— Я тобі вже казав, Юбі: вони в мене під контролем. Ти розбирайся зі своєю територією. Ну гаразд, наберу тебе, коли доберусь.

— Га?.. А, так, само собою. Дзвони.

Я вішаю слухавку. Моя жінка все ще не відвела погляду. Я набираю Віпера, але на дзвінок ніхто не відповідає. Я відчуваю цей погляд: вона знає, коли мене розбирає лють. Я вже майже чую, як вона мені каже: «Та облиш, у тебе ж є ще рідні діти, воно того не варте».

Я дивлюсь на неї й кажу:

— Все нормально, не дивися так.

Віпер

рубку збираєшся брати? — Ні.

— А хіба тобі не треба когось зустрічати в аеропорту?

— Я тобі що, про це казав? Поки ні, пізніше.

— Тоді хоча б вируби дзвінок. Ця штука, вона...

— Та знаю я, де цей довбаний дзвінок. А де, до речі, ключ?

— Не ’наю, десь на цьому ліжку.

— І де ж?

— Та не ’наю я. Мо’, ти на ньому лежиш. Або під подушкою, під тобою. А знаєш що? Перевернися. Нічого, в мене не впаде. І не ’наю, що такого поганого в плюванні? Ямайці аж шарахаються від слини.

— Що за ремарка? Ти плюнув на людину, це неповага.

— Це просто волога. Так само якби ти плюнув мені на дупу і злизав це.

— Г’споди! Нізащо!

— Через те, що це дупа чи слина? Ти ж розумієш, що коли лижеш дупу, то злизуєш свою слину.

— Як можна злизувати назад свою слину? Щойно вона покидає рот, то назад у нього потрапляти вже не повинна.

— Ха-ха. Перевернися.

— Що?

— Що чув. Перевернися.

— А мені так лучче. Глибше проникаєш.

— Можна подумать. Ти просто не хочеш на мене дивиться. У кімнаті обідня пора. Я перевертаюся. Ліжко надто м’яке, я в ньому утопаю, а він зверху вдавлює мене в простирадла. Дорікає, мовляв, ти закомплексований, але я не розумію, про що він, хоча мовиться це з усмішкою. Він дивиться на мене невідривно. Сьогодні вівторок, від цього дня я багато не сподіваюся. Він дивиться і дивиться. У мене що, потріскані губи? Чи очі косять? Він думає, що я відведу погляд першим, але я не відводжу, навіть не моргаю.

— Ти гарний.

— Та годі.

— Ні, кажу тобі, мало яким мужикам пасують окуляри.

— Хлопче, досить цього лайна. Мужик не повинен говорити мужикові всяку...

— Підарську бридню? Я знаю, ти це вже всьоме повторюєш. Клянуся, тобі б полюбилися пуерториканці. Вони теж не вважають смоктання члена і трах у дупу гомосексуалізмом. Тільки якщо трахають тебе, то ти — йобаний підар.

— Ти назвав мене йобаним підаром?

— О ні, ти помішаний на поцьках.

— Я люблю поцьки...

— Друзяко, так ми трахаємося, чи мені бути Гаррі Гемліном для твого Майкла Онткіна[455]?

— Ти взагалі про що?

— Знаєш, скільки за ці два роки я чув ось таких балачок? Вони дістали, а ще я втомився смоктати члени і при цьому ховатися. Особливо ваші, чорні. Я просто хочу робити ось це...

Я мовчу і чекаю. А він починає смоктати мій правий сосок, потім переходить до лівого, але робить це жорсткіше, ніби збирається його відірвати. Я вже збираюся сказати «якого біса, боляче», та він заходжується його лизати. Прицмокує язиком, прицмокує й облизує. Я тремчу. Я майже благаю його, щоб він лизнув ще й правий, і тоді мене перестане так пробивати на трем. Я відчуваю на своєму соску краплю теплої слини, і він дмухає на неї. О ні, годі робити з мене жінку. Дерти мене в дупу — я не проти, а ось обдувати сосок — це вже ні.

— Та дай ти вже йому спокій, довбодзьобе. А то, дивись, удавишся.

— Що?

— Не можна одночасно догоджати партнерові й ублажати себе, — тож вибери щось одне. Напевно, мені краще піти, а ти мене гукнеш, коли визначишся.

— НІ. Тобто — ні.

Він припадає до мого рота, перш ніж я встигаю сказати «поганці не цілуються». Посмоктує мій язик, водить своїми губами по моїх, язиком по язикові, «танцює» ним і змушує мене робити те ж саме. Змушує мене відчувати себе гомиком.

— Ох, поглянь на себе. Ти щойно гиготів, як школярка. Може, надія для тебе ще не втрачена.

Він лиже мій рот, губами по губах, підвертає губи, покриває своїм язиком мій, потім навпаки, губами смокче мій язик; я розплющую очі й бачу, що свої він щільно стулив. І цей стогін... Він виходить з нього чи з мене? Я простягаю долоні і стискаю йому соски, але не сильно, бо я ще не знаю різниці між пристрастю і болем. Але він стогне і веде своїм язиком, униз по моїх грудях, до сосків та пупка, залишаючи вологий слід, який віддає холодком, хоч його язик теплий. А Нью-Йорк шпигує, поки я роблю це? Ну, і за чим він шпигує, питаю я? За моєю тугенькою дупою? Це вікно п’ятого поверху, та я все одно не впевнений, що нас не бачать. Хоча для мийника вікон це не надто високо, але хто б там дрався на цю стіну? Нас ніхто не бачить, окрім неба. А ось коли повз буде пролітати «Ейр Ямайка», Джосі матиме шанс мене угледіти... Чувак лоскоче мій пупок язиком, а я хапаю його голову. На секунду він підводить очі й усміхається, а його тонке, м’яке каштанове волосся просочується крізь мої пальці. Описуючи так його волосся, я висловлююся, як білий.

— Повертайся, довбограю.

Я хотів сказати, що я — тут, але в цю мить він бере в рота мій член, і ці слова застрягають у моєму горлі. Він бурмоче щось про крайню плоть. Відтягує її, дивиться на головку і всім ротом «пірнає» на неї — так, що я аж здригаюся. «Ви, необрізані, реально чутливі, еге ж?» Він лиже й посмоктує спершу лише головку члена, а потім заковтує його всього, поки не натикається ротом на моє пахове волосся. Вгору-вниз, вгору-вниз, вгору-вниз; я відчуваю його губи, його язик, його піднебіння, вологе, тепле; він відпускає, смокче, відпускає, смокче, відпускає — і я мимоволі впиваюся в його плечі щоразу, коли він відтягує мою крайню плоть. Я дивлюсь на біле, яке ковзає по чорному — вниз, потім вгору, вниз, знову вгору, з вигинанням і мельканням рожевого язика. За третім разом я хапаю його за плечі й шалено стискаю. Він зупиняється. Але потім раптово схоплює мене за обидві щиколотки, підштовхує вверх мою дупу — і проникає туди язиком. Я жену від себе думку, що це не надто мені до вподоби, — таке відчуття, наче щось гаряче зволожує мій задній прохід. Він залишає мої ноги піднятими догори, скочується з ліжка і дістає презерватив. Я все ще не можу відчути різницю між «одягненим» та «неосідланим», і геть не розумію, для чого використовувати презерватив з чоловіком. Я знаю, що піді мною — п’ять поверхів, але що, як хтось пройде повз вікна прямо зараз і побачить мої задерті в повітря ноги? Це справді має зараз знову статися. Я не так багато трахався щоб перестати думати про те що так це справді зараз станеться. Я все ще трахаюсь не досить часто щоб перестати думати про те що так у цій кімнаті є один твердий член і він не мій. І мені просто хочеться схопити його стиснути і потягнути а потім згодом може і відсмоктати. І ось його пальці втирають мені в очко мастило а я знову жену від себе думки про тюремний трах хоча що я кажу. Коли я збираюсь не думати про тюремний трах я якраз про нього і думаю він старанно втирає мені

мастило і трахає спочатку пальцем дістаючи десь там до чогось що змушує мене підскакувати але ні я не думаю чи це те ж що відчувають жінки коли я досягаю їхньої «точки» бо на хер жінок на хер поцьки і на хер мої спроби відтрахати підара принаймні тут і тепер на висоті п’яти поверхів. І ну їх на хер усі ці просторікування про те що означає білий зверху бо я не думаю про те що білий зверху доти доки не думаю що це Америка. А якщо я думаю як ніґер то це означає щось типу того що білий зверху але наверх можу вилізти і я хоча він при цьому як і раніше буде скакати на мені. Дяка Богові що в мене зараз не стоїть...

Знову дзвонить телефон.

— Ти мене хоч у якийсь момент впустиш у себе, солоденький?

— Що? Ой!

— Чого ти такий скутий? Маю сказати, вся ця байда — щодо розкутості ямайців — мені все більше скидається на міф. Ка’у як є.

— Я не скутий.

— Малий, я міг би навіть звисати зі стелі, запихаючи тобі в дупу свій великий палець, тоді як ти...

— Ха-ха.

— Ага, отже, фокус у тому, щоб змушувати тебе сміятися. Або трахати тебе в темряві. Тоді б у тебе, може, не було проблеми.

— Чо’ось у всіх фільмах герої трахаються лише в темряві. Навіть у телику.

— В який же момент до тебе дійшло, що не всі мужики в Америці схожі на Боббі Юїнга[456]?

— А мені темрява подобається.

— Благаю, Бетмене, зміни тему.

— Це ти зміни тему.

— Ти знаєш, що єдина істота, яка побачить тебе з цього вікна, — це Супермен. Вірити в нього чи ні — діло твоє. Піду віділлю, і зразу назад.

Я змусив себе промовчати й не кинути навздогін: «Поспіши». Я все ще не можу позбавитись безглуздої думки, що ось-ось за вікном з’явиться Джосі — вигулькне, як у тій картинці «Тут був Кілрой»[457]. І знаєте що? Я скажу йому: «Це Америка, тому я роблю що хочу, і мені начхати на будь-чию думку з цього приводу; чи, як кажуть американоси, kiss ту ass[458]». У Нижньому Іст-Сайді все піді мною, і Бед-Стай я тримаю, і не треба було кликати ніякого ідіота Юбі, — та якщо він ловитиме ґав, то Бронкс буде теж мій. По суті, мені не потрібен цей Бронкс з його довбаними чорношкірими, у мене є білі люди на Мангеттені, які платять утроє більше. Тож коли літак Джосі нарешті приземлиться сьогодні ввечері, він побачить, що Віпер реально заправляє Нью-Йорком, і все, що треба робити, робиться як слід саме

завдяки мені, — тож дай мені чортів спокій і не лізь у мій дім, і не дивись під моє простирадло, а якщо вже дивишся, не кажи нічого. Що, в біса, ще мужик має робити?

Справи йдуть туго, тільки й усього. Просто йдуть туго, зі скрипом.

Він виходить з ванни, його твердий член, загнутий вліво, вже в гумі. А в білих шкіра світліша на місці плавок. І вогняний кущик навколо члена та яєць. Цікаво, чи буде він ніжним? І чи саме ніжність робить цей процес «підарським»? У будь-якому разі, я його таким не відчуваю. Ні в «Шахті», ні в «Орлиному гнізді», ні в «Шипі», ні в «Новому театрі Давида», ні в «Театрі Адоніса», ні в «Західному світі», ні в «Біжу 82», ні в «Дорогоцінному камінні», ні в «Книгарні на Кристофер-стриті», ні в «Лігві Джея», ні в «Клубі пекельного полум'я», ні в «Лез Оммі», ні в «Книгарні на Енн-стриті», ні в «Шомполі», ні в «Бедлендсі», ні в «Рамблі»[459]; ні з бізнесменом, що йде додому до своєї дружини, ні з байкером, ні з патлатим студентом-гіпаком, ні з диаро, muchacho або mariconcito[460], ні з церковним хористом, ні з клоуном з восьмидюймовим написом на джинсах, ні з хлопом, якого інший хлоп називає «препі»[461], ні з сивочолим джентльменом, що вигулює пса, ні з чоловіком без особливих прикмет та особливих занять.

Хтось підходить ззаду, коли я спускаю шорти; хтось запрошує мене додому, якщо в нього є «біляк». Хоча ніхто в Америці й гадки не має, що таке «біляк», тому я кажу «сніжок», «порошок», «кокс» або просто «кокаїн». Дилер може тихенько цупити зі свого ж товару. Вдома чи в парку я опускаю шорти — і вони плюють, мажуть, трахають; я чекаю, поки вони кінчать, а деколи вони — щоб кінчив першим я, а тоді здрочують мені на дупу. Але все одно це мужик трахає мужика — і я відчуваю, що при цьому залишаюся мужиком. А коли ось так, по-ніжному, в ліжку, виникає інше відчуття: що ми — два підараси. І розмовляємо, як два підараси. Ну так що ж? Отже, ми, певно, і є підараси.

— Так і будеш весь день стояти дрочити? — питаю я.

І саме тут дзвонить телефон. Він зиркає на нього, потім на мене і бачить, що я в той бік не дивлюся. Думає щось сказати, але не каже. Телефон і далі дзвонить.

Я чекаю, коли дзвінок змовкне, а він залазить на ліжко і бере мене за щиколотки. Дзвінок обривається, і він задирає мої ноги в повітря. Я чекаю, що телефон знову задзвонить, бо якщо це було щось важливе, він чи вона наберуть мене ще раз.

Він змащує мені дірку. Телефон мовчить. Він змащує собі член. Телефон мовчить. Я все чекаю, що той ось-ось озветься знову, і, хоча він мовчить, гигочу, мов дівчисько.

Він усміхається, дивиться прямо на мене і вставляє мені на всю довжину, не швидко і не повільно, але впевнено і не зупиняючись, і раптовий біль за мить минає; він уміщає в мене весь свій кривий член — і починає рухатися...

Не встигаю я сходити посцяти, як телефон знову дзвонить.

— Ало?

Чорт. Трубку взяв не я, а він.

— Ало? Ну ще раз: ало? Одну секунду. Здається, тебе.

П’ять секунд — і я на дроті:

— Ало?

— Хто це, в чорта, був?

— Що? Ти про що?

— Що там у тебе за засранець? Там у тебе що, дапі бере трубку?

— Ні, Юбі.

— Тоді хто?

— Це мій братан зайшов... зайшов за... Хочеш, я тобі музичку поставлю? Філа Коллінза[462]?

— І він знімає трубку з твого робочого телефона?

— Та завжди ти, Юбі. Ніхто її не знімає. Просто я вискочив у сральник, виходжу і бачу: він її вже взяв. Ну так що там у тебе, юначе? Як живеш?

— Не говори зі мною, як піндос.

— А ти не говори зі мною, як зі шмаркачем. Що там сталося?

— Та ось те й сталося. Третій раз тебе вже набираю.

— Ну ось, ти дістався до мене.

— Мені є що сказати.

— Ну так що саме, бомбоклат, не тягни за яйця?

— Коротше, плани змінилися. Джосі зустрічаю я, а не ти, і...

— Та ну йо’ на хер. Про зміну планів Джосі мені сказав би.

— Тоді ласкаво прошу в аеропорт, побачиш, як я його там зустрічаю. Разом веселіше скрізь, як я завжди кажу. І ще. Джосі не хоче їхати в Ість-Віллидж, а хоче глянути, як справи у Бушвіку.

— Бушвіку? Чо’ це раптом йому треба в Бушвік, ні сіло ні впало?

— Чо’ це раптом ти думаєш, що я екстрасенс? Якщо в тебе проблема з Джосі, то поговори з Джосі.

— Я хотів для початку зводити його в «Міс Квіні». Найкраща ямайська їжа в усьому Нью-Йорку. Прямо в бруклінському Флетбуші[463].

— Віпере, Джосі Вейлз схожий на того, хто покидає Ямайку, де може насолоджуватися ямайською кухнею весь час, щоб попробувати довбану імітацію? Ти ідіот чи прикидаєшся?

— Йоу, ко’о ти назвав...

— Прибуття о пів на десяту. Побачимося в Бушвіку.

Доркас Палмер

ожливо, хтось знає щось, чого не знаю я, але мені ніколи не доводилося чути, щоб чоловік казав «мені просто цікаво», не тримаючи в голові ніяких інших причин. «Ти живеш сама? Мені просто цікаво». Так, то був початок однієї крутої нічки. Зрозуміло насамперед: це я — ідіотка, раз потягла його до себе додому. Чому? Бо зв’язалася з чоловіком у тому галасливому ямайському клубі тільки через те, що він не схожий на ямайця; виснула на ньому й дала на автостоянці привід для продовження; не хотіла йти до нього додому, — як сказала б директорка школи Непорочного зачаття, яка ще лярва взагалі таке робить?

Привела я того мужика до себе додому, а в нього відразу виросло ще сім рук: одна обвилася довкола моєї шиї, друга вже в моїх трусиках треться — певно, він гадає, що клітор стирчить, як член.

Кумедно, але запах пива здається сексуальним лише в барі. Я сказала, що передумала, тоді він вчепився мені в горло й почав душити. Я схопила його за руки, але його хватка лише зміцніла, і він спитав: «Нам же, я думаю, проблемки не потрібні?» Я відповіла: «Ні, котику, я тільки піду у ванну й перевдягнуся в що-небудь зручніше». Знаєте, прямо як у кіно.

— Тоді скажи, де в тебе тут бар, я собі щось наллю.

— У тебе на це не буде часу, цьомчику.

Я зайшла у ванну і таки знайшла там дещо для себе достатньо зручне. Пам’ятаю, свого часу в пошуках цієї штукенції я спустилася до самого кінця Ґан-Гілл-роуду. Власник крамниці уважно подивився на мене й поцікавився, що я збираюся цим косити.

Тим часом мій залицяльник розташувався в одному з крісел, які стояли у вітальні. Не біда, мені доведеться всього лиш пройти квартал чи два — і я матиму нове крісло. Що ж, супутні збитки.

Він саме нахилився, стягуючи з себе останнє, що на ньому лишалося з одягу, — розпаровані шкарпетки. Мачете розтяв повітря з такою легкістю, якої я від нього не чекала, рівно розсік верх крісла і застряг у його спинці.

Чоловік підскочив, хоча й не надто швидко — може, в першу мить вирішив, що це жарт. Далі він вчинив те, що зазвичай роблять мужлаї, — почав підступати ближче, розмахувати ліктями, підсміюватися наді мною, так наче думав, що я виявлю страх.

Його налякав до всирачки не той удар, а те, з якою майстерністю я висмикнула мачете і замахнулася ним удруге — як каскадерка у фільмах Брюса Лі. «Дівчині треба мати корисне захоплення», — казала мені мати.

Я знову розрізала перед ним повітря, заволавши: «Ану ґеть, бомбоклат, з мого дому!» Він такий: «Заспокойся, мала, заспокойся», а я верещу: «Ґвалтують! Ґеть звідси, бомбоклат, ґеть!»

І розмахую далі; при цьому, начебто промахнувшись, розбиваю свою дорогу вазу, — хоча вона не варта доброго слова, а розгепала я її лише тому, щоб показати йому: ця скажена сука реально не жартує. Він відступав, але не надто поспішно. «Можу я хоч одяг забрати?» — спитав він, але я й далі кричала, а тоді стала ґнатися за ним, розмахуючи довбаним катласом направо й наліво, ніби пробиваючи собі дорогу в кущах. Він побіг до дверей і вискочив у коридор, крикнувши щось про скажену суку. Ну, не знаю, про кого це він. Я ось думаю, чи була я тоді більше Ямайкою, ніж тепер, чи нині я вже звичайнісінька американська істеричка. І...

— Гаразд, не розказуй, мені не обов’язково знати.

— Знати що?

— Присягаюся, мій кузен Ларрі зі своїм Альцґаймером і то уважніший, ніж ти.

— Ой, вибачте.

— Ні, не вибачаю. Тепер мені доведеться розповісти тобі анекдот.

— Господи, містере Кен, знову ці жарти про ніґерів...

— О святі небеса, про них більше не проси. Я хотів про Альцґаймера. Кумедно, коли люди з великою «С» жартують про людей з великим «Ч», — наче той факт, що ти нібито забуваєш про свою хворобу, робить цю хворобу трохи легшою.

— То ви-велика «С» чи великий «Ч»? Може «П»? Або «Д»? Моя сім’я на Ямайці може похвалитися великим «Д».

— Великим «Д»?

— Діабет.

— А «П» в такому разі — Паркінсон? Іноді мені хочеться, щоб у мене була якась середньовічна хвороба, на зразок сухот або кривавого проносу.

— А у вас що?

— Не перетворюймо це в кіно тижня, гаразд? А то в мене відчуття, ніби я живу в телевізорі своєї донечки. Взагалі, вся ця сцена мала б бути менш схожою на «Імітацію життя»[464], а більше — на «Мандри Гулівера».

Він виходить у передпокій і бере шапку та шарф.

— Ходімо.

— Що? Куди? До ліліпутів? Скоро ж піцу мають привезти.

— Ой, я ніколи не їм це лайно. Вони просто залишать її на порозі й знімуть бабло з нашого рахунку. Нумо розважатися, мені тут так остогиділо.

Чесно кажучи, я реально хотіла злиняти. Усе це меблювання епохи рабства, виготовлене лише кілька років тому, діяло мені на нерви. Десь у цьому будинку міс Колтерст, мабуть, тримає усі до одного випуски «Вікторії». А ще, напевно, «Червону книжку»[465] — на випадок, якщо їй захочеться самій зробити цукрову глазур.

— І куди ми підемо?

— Та чорт його знає. Може, ти зводиш мене на обід у Бронкс. Тоді я знатиму, що ти читала Свіфта.

— Ямайські школярки читають «Гулівера» ще до того, як їм виповниться дванадцять.

— Ого. Який же сюрприз одна з них розкриє в наступні сорок хвилин? Допитливий розум хоче знати. Гайда.

Цей чоловік не жартував щодо Бронксу. Не знаю, чому я нічого не сказала, коли ми запросто, не змовляючись, вискочили з таксі на під'їзді до Юніон-скверу, спустилися в метро і стрибнули на 5-й маршрут, що йшов у тому ж напрямку, звідки ми приїхали. Ми вмостилися на тримісне сидіння біля дверей. Щоб не ловити на собі погляди, я намагалася не піднімати очей. З кожною зупинкою ставало все більше графіті. Доки ми не дісталися до 96-ї вулиці, у вагоні були переважно білі — чоловіки та жінки похилого віку, які, напевно, нікуди не поспішали, а також школярі, що поверталися додому.

Між 110-ю і 125-ю вулицями більшість білих вийшли, залишивши латиносів та кількох чорних. До 145-ї у вагоні вже були майже самі чорні. І ті, й інші, і треті не могли стримати спокуси глянути на нас. Я вже шкодувала, що не вдяглася як медсестра і що мій супутник був так схожий на Лайла Ваґґонера. Чорні чоловіки, ймовірно, думали, що цей поважний мен має бути особливим, раз може дозволити собі чорну жінку. Або ж розмірковували над тим, чому він їде в таку далечінь до повії. Найгірше те, що, після того як ми проїхали 180-ту вулицю, я була змушена сидіти й чекати, поки всі вийдуть з вагона, розглядаючи при цьому нас.

— Ти десь тут живеш?

— Ні.

— Я просто так спитав.

— Знаєте, не дуже безпечно їхати цим поїздом у таке місце і в таку пору дня, чи не так?

— Ти взагалі про що? Тільки п’ята година вечора.

— Це п’ята година вечора у Бронксі.

— Ну і?..

— У вас телик є?

— У цьому світі, Доркас, люди самі вирішують, чого їм боятися.

— Люди, що живуть на Парк-авеню, самі вирішують, чи боятись їм чогось сьогодні. А для всіх інших існує правило: у Бронкс після п’ятої не їздити.

— То чого ж ми їдемо?

— Я не їду. Це ви їдете. А я просто слідую за вами.

— Ха, це ж ти мені сказала про курку джерк на Бостон-роуді, а я тобі сказав, що ямайської кухні не їв ще з сімдесят третього року.

— Тобто виходить, що в кожного білого має бути своє власне відчуття «Серця пітьми»[466].

— Не знаю, що має вражати мене більше: той факт, що ти така начитана, чи те, що чим далі ми від П’ятої авеню, тим сміливішим стає твій тон.

— І що з цього випливає, містере Кен? Що я добре говорю англійською? Чи що американці не читають книжок в інституті? Що ж до тону — оскільки з’ясувалося, що мене найняли помилково, можете бути певні: із завтрашнього дня ви не побачите ні мене, ні кого-небудь ще з цієї агенції.

— Овва, це було б помилкою жахливих масштабів, — пробурчав він не мені, а комусь там, за вікном. Я крадькома оглянула вагон, чи не слухає хто нашу розмову.

— Мені здається, я знаю, що ви робите, — сказала я.

— Справді? Тоді кажи.

— Чим би ви не страждали, зрозуміло одне: це викликає у вас підсвідоме бажання померти. Тому вам не треба більше нічого боятися — і ви робите те, що хочете.

— Можливо. А може, Фройде, я просто хочу трохи довбаної в’яленої свинини і курки джерк, батату і ромового пуншу, і мені начхати на твою довбану дешеву попсову психологію. Ти про це не подумала?

Двоє чоловіків підняли очі.

— Вибач. Я просто вже об’ївся всього цього лайна від свого сина та його дружини... Мені його не треба, особливо від того, кому я плачу.

Троє чоловіків і дві жінки подивились на нас.

— Що ж, ’пасибі за привід для всіх цих людей подумати, що я повія, — кажу я.

— Що? Про що ти?

— Вас чули всі.

— О-о, ні-і.

І тут він підводиться. Я широко розкриваю свою сумку, прикидаючи, чи поміститься в ній моя голова.

— Дивіться, люди... Я... е-е... знаю, що ви могли подумати...

— Ви що, серйозно? Вони ні про що не думають. Сядьте.

— Я просто хочу сказати, що Доркас, ось вона — моя дружина, а не якась там повія.

Я знаю, що подумки я закричала. Не знаю, чи робила б я це публічно, але всередині, чорт візьми, я таки кричала.

— Ми одружені вже... скільки, сонечко, чотири роки? І я мушу сказати: все так, як і першого дня, — хіба це не чудово?

Складно сказати, чи він так незграбно намагається захистити мою репутацію, чи йому просто приємно влаштовувати це шоу. Тим часом я озираю людей, з усіх сил намагаючись на них не дивитися. Якась жінка похилого віку прикриває рот, сміючись. Я хочу засміятися теж — так, ніби цей жарт мене не стосується, — але сміх не виходить.

Кумедно те, що я навіть не злюся на нього. Він тримається за поруччя, розгойдуючись разом з вагоном, немов збирається танцювати. Поїзд зупиняється на «Моррис-парку».

— Це наша станція.

— О? Але це ж «Моррис-парк». Я думав, ми виходимо на «Ґан-Гілл-роуді»?

— Це наша зупинка.

Я вискакую, щойно відчиняються двері, не чекаючи на нього. Я навіть не озираюся. Я майже хочу, щоб він залишився там і їхав до біса на «Ґан-Гілл-роуд», узагалі куди захоче. Але потім я відчуваю його дихання позаду.

— Боже, це було весело.

— Збивати з пантелику людей — це весело?

Я стою на платформі й чекаю вибачень, бо, як я бачила в кіно, це саме те, що я маю робити.

— Можливо, тобі варто запитати себе, чому так легко збити з пантелику тебе.

— Га?

— Люблю, коли ти говориш на ямайський лад.

— Ви серйозно?

— О, чорт забирай, Доркас. Ти не знаєш жодної людини в поїзді, ти ніколи більше не побачиш нікого з них, і навіть якщо побачиш, ти не пам’ятатимеш, який вони мали вигляд. То хіба не насрати, що вони там подумали?

Господи Ісусе, ненавиджу, коли не тільки я маю здоровий глузд.

— Тепер нам чекати наступного поїзда.

— Та ну його. Підемо пішки.

— Ви збираєтеся йти пішки. У Бронксі.

— Ага, це я і зроблю.

— Ви знаєте, що в Гаффен-парку майже щоранку знаходять мертве тіло?

— Ти хочеш налякати ветерана трупами?

— Справжній злочин зовсім не такий, яким його показують у «Жінці в поліції»[467].

— «Жінці в поліції»? Ти коли востаннє вмикала телик?

— Ми не можемо просто гуляти про Бронксу.

— Не хвилюйся, Доркас, у найгіршому разі вони просто подумають, що ти допомагаєш мені роздобути геру.

— Ви щойно згадали героїн?

Це буде круто: іммігрантка із сумнівними документами розгулює Бронксом з дивакуватим білим меном, явно не тутешнім, бо він поводиться так, наче обпився еліксиру під назвою «Я білий і мені море по коліно».

— То ви що, навіть не подзвоните своїй сім’ї?

— До біса їх. Зморшки, що з’являться в моєї дочки, коли вона посердиться на мене, — особливо після підтяжки обличчя, яке вона зробила недавно, — точно варті цього.

Тристан Філліпс

, так ти можеш вернутися на Ямайку, щойно того захочеш? Навіть так? Ти схожий на чоловіка, який каже, що може кинути пити, коли захоче. Так ось, май на увазі, Алексе Пірсе, Ямайка може прорости з твоїх жил і стати однією з тих темних і солодких спокус, які не підуть тобі на користь. Але годі, я більше не говоритиму загадками. Річ ось у чому: якби ти не знав, де мене шукати, ти б точно мене не знайшов. Так-так, тебе хвилює, що загнувся процес замирення, але скажи-но мені ось що: а як ти плануєш дізнатися про нього хоч щось, якщо не був у країні після сімдесят восьмого року? Дивуюся, що ти взагалі почув про це, бо ти ж не був при справах, коли це сталося. То ти збираєшся говорити з Люсі? Братику, ти це серйозно? Люсі — це ж ключ. Ми з нею — єдині з Ради за мир, які ще живі. Тобі доведеться шукати її по всій Ямайці, юначе. Ти ніколи не замислювався, чому так сталося, що ми двоє — досі живі, коли всі інші — мертві? Звісно ж ні, ти аж до цього моменту думав, що вижив тільки один. Утім, ти ж знаєш, що на папері я теж значуся мертвим. Усіх повбивали, і, залежно від того, з ким говорити, це стосується й Співака. Скажи-но мені ось що: ти коли-небудь чув, щоб хтось заразився раком?

Ніяк не збагну: чого ця тема так тебе чіпляє? Ти ялозиш її, ніби в тій комедії — «День, коли Ямайка пішла до біса», — ну була та й загула. То яке твоє улюблене місце на Ямайці? Тренч-таун? Це ж ким треба бути, щоб вибрати Тренчтаун своїм найулюбленішим місцем? Тобі пощастило, що ти білий, еге ж? Дозволь запитати: як ти гадаєш, Тренчтаун — найулюбленіше місце хоч для когось, хто живе в тому Тренчтауні? Думаєш, хтось із них сидить у себе на ґанку і каже: «О-о, оце так життя!» Кумедний ви народ, туристи.

О, так, ти не турист. Не розказуй мені: справжню Ямайку ти таки знаєш! У тебе, здається, і коханка там була? Аїша. Класне ім’я, його наче видихаєш із себе водночас із тим, як кінчаєш. То вона хороша дівчинка чи просто за щічку в тебе брала? Ха-ха, я не проти, білий хлопчику, я ж якраз людина світу. Третього світу, але все ’дно. Скільки в нас сьогодні ще часу? Скільки хоч’? Це в «Райкерсі»? Братику, це ти за яку ниточку сіпнув? Все одно краще повернутися до нашої теми, чи не так?

Поки мені про Джосі Вейлза не сказав Співак, я про того хлопця зайвий раз і не думав. Але потім стало відбуватися багато іншого, і тут уже починаєш бачити знаки, навіть якщо ніколи в церкві не був. Я маю на увазі те, що якби він реально хотів убити Співака, він би з цією роботою впорався наступної ж ночі. У чувака мусило бути щось інше на думці. Як можна, нахрін, переступити поріг дому Співака через два роки — так запросто, ніби нічого й не сталося? З якими ж яйцями цей чувак? Тримайся далі від нього. Тепер легко казати, що мир із самого початку був приречений, бо війна — у самому нутрі людини з гето. Так-так, це звучить розумно, але це треба враховувати і на практиці. Ніхто з нас не був ідіотом. Ми розуміли, що на

дев’яносто відсотків це замирення приречене на провал, але, чуваче, решта десять відсотків ще ніколи в житті не були такими солодкими. І нам здавалося, що ми можемо це зробити. І коли Шота Шериф сказав мені, що я повинен очолити Раду за мир, це було так, наче він дивиться на мене вперше, але бачить у мені щось таке, чого навіть я сам у собі не бачу. Я...

Я...

Я знову з’їхав з теми.

І раптом бац — Коппер застрелений, Папа Ло застрелений. Я спершу подумав, що це поліція зводить рахунки, поки ми шмарклі жуєм. Або ще гірше: що політичні партії, яким мир ніколи не був потрібен, розправляються з ним напередодні наступних виборів.

Але про розумові здібності фараонів ми вже говорили. Та й політикани не захотіли б, щоб їхня вина у зриві замирення вилізла назовні. Ти мусиш дивитися глибше. Поліція вбиває поганих хлопців через вендету. Але який їм з того зиск, крім як потанцювати навколо трупа на центральних вулицях? Тобі треба думати. Хто тепер у становищі більш виграшному, ніж до всіх цих убивств? Тільки одна людина.

Джосі, бомбоклат, Вейлз.

Папа Ло мертвий — і він стає головним доном Копенгагену. Зі смертю Шоти Шерифа розвалюються нью-йоркські групи ННП, разом з моєю власною. Кожен у Нью-Йорку нюхає, курить і ширяється «біляком», — і колумбійцям потрібні люди з навичками, які могли б переправляти їхнє лайно у Штати. А тепер, я чув, і в Англію. Прибравши з дороги мирну угоду, Джосі просто надає певним політикам послугу такого масштабу, що вони все життя будуть розплачуватися. Ліквідуй тут рух растаманів — і американці не матимуть причин боятися, що ми станемо ще однією Кубою. Я, звісно, точно не знаю, але готовий піти в заклад: навіть дехто нагорі, з тих, що контролюють берегову охорону, службу імміграції, митницю і таке інше, тепер заплющують очі на той чи інший човен, літак і корабель, — бо один крутелик у тисяча дев’ятсот вісімдесятому приніс їм на тарілочці всю Ямайку.

Братику, якби я знав, чому такі люди, як я, закінчують в’язницею, такі люди, як я, в’язницею б не закінчували. Ось і почни перший розділ своєї книжки таким абзацом, — назви його «Мудрість гето», чи що ви там ще, білі, пишете, коли «розкручуєте» чорних кримінальників. Ага, я теж читаю, Алексе Пірсе, і не менше, ніж ти. Чуваче, отже, такі, як я, непокоять тебе, ге? Зведи білого журналіста з його власним Стаґґером Лі[468] — і твій мозок звихнеться. Це тому, що в тебе немає власної історії? Гаразд, це не про тебе; ти тут, щоб розповісти історію, а не стати історією. І все ж якась частина мене каже, що ця історія — твоя, а не моя. Тебе цікавить ще якийсь рік після сімдесят восьмого? Як щодо вісімдесят першого? Багато чого сталося: Співак познайомився з місцем під назвою Небеса, а я познайомився з місцем під назвою «Аттика»... Що, ти думаєш, людину саджають у «Райкерс» через якусь брошурку? Тобі б самому не завадило повчитися бодай семестр у «Райкерсі», братику.

Ну, так от, хоч я й знав, що той батон Віпер за мною ніколи не прийде, це не означало, що цього не зробить Джосі Вейлз. До речі, ти ніколи не зустрічав цього крутелика? Ні? Ти збираєшся розповісти про мирний процес і при цьому жодного разу не зустрічав... Гаразд, не зважай. Що на думці в цього чоловіка, я дійсно не міг знати, тому почав тертися з «Ієрархією донів». Усе просто: «Шторм-група», над якою Джосі Вейлз, — це Копенгаген, а «Ієрархія донів» — це Вісім Провулків. Я ж бо з Вісьмома Провулками з того самого дня, як знесли Балаклаву, — тож куди я ще міг піти? Ні, друже, політичні війни не закінчуються, якщо ти просто міняєш поле. Я потребував більше братчиків — для безпеки, а їм потрібні були мізки, бо малі дурні довбодзьоби не могли навіть відстежити, хто на якій вулиці торгує, чи де тебе може застрілити Юбі Браун зі своїми групами «штормовиків».

Без проблем, братику, міняй свою касету.

Але обов'язково розкажи от що про «Шторм-групу», Юбі, навіть про Джосі Вейлза: вони можуть замочити цілий ряд глядачів у театрі заради одної людини, — але в них усе ж є якийсь шик. Принаймні він є в Юбі. Або він просто вміє носити шовк і не скидатися при цьому на сутенера... Але от моя група... Ніщо інше як брудні, срані ніґери. Якось трапився такий випадок: до боса дійшло, що один чувак із Джемдауну, який влаштувався у Філадельфії, отримав велику партію «травички», але він, хоча й належав до Копенгагену, даху «Шторм-групи» над собою не мав (той дурень думав, що дах йому не потрібен). І ось бос виряджає нас до Філадельфії.

Хлоп був настільки не готовий до візиту, що навіть двері не замикав. Тож ми просто ввійшли до його будинку. Як для людини з великим кушем, він явно поводився неадекватно. Пам'ятаю, я сказав «Ієрархії донів», що якщо це — ничка для Юбі, то не минути нам ще однієї війни як мінімум у одному з п'яти районів. Але дони були переконані, що цей чувак незалежний (ну, таке наче він просто йшов і наткнувся на велику купу «трави»). Коротше, побачивши нас, чувак побіг наверх за волиною, бо навіть дула не тримав при собі. Я ще буркнув до себе: «Що це за аматор?» Навіть був засумнівався, чи в той будинок мене направили дони, — надто вже безглуздо поводився цей хлоп; здавалося, що справді нічого цінного в його домі нема. Довболоб, який був зі мною, каже: може, це такий психологічний трюк — ну, тобто він спеціально веде себе так, ніби йому нема чого приховувати, щоб ми, мовляв, теж так вирішили і злиняли. Мушу визнати, що в цьому було трохи сенсу. Отож, ми зв'язали чувака й почали потихеньку товкти: мовляв, здай товар, бо буде тільки гірше. Не встиг я ще сказати, наскільки гірше, як той довболоб хрясь його руків'ям пістолета прямо по роті. «Що з тобою, в біса, таке?» — питаю я довболоба, а він у відповідь лише шкіриться, як реальний ідіот. «Як він нам скаже, якщо ти його довбеш якраз у те місце, яким йому казати, довбаний ти ідіоте?» — говорю я йому, і він затикається, та спершу міряє мене тупим поглядом, ніби я можу злякатись такої хріні.

Якби вона не закричала, ми б і не дізналися, що він має дружину. Вона намагалася втекти, але з дитям на руках далеко не втечеш. Ми силоміць посадили її на стілець, і ось я тримаю її немовля, бо той довболоб хотів був просто кинути його на холодну підлогу. Я ще тричі питав того чувака, де в нього ничка з «травою», і він тричі відповідав, що її в нього нема. Я знаю, що він бреше. Та й чого ради йому казати правду? Досі ставки ще не піднімалися. Тим часом довболоб поглядав на його дружину і хапався за ширінку. І ось він ногою задирає їй спідницю і бачить зелені труси.

«Зелені? — спитав він. — А чого не рожеві?» Я вже втомився і від цього дому, і від чувака, і від його жінки, і навіть від цього дитяти, що спало в мене на руках, аж раптом мій ідіот каже: «Ґей, юначе, ти повартуй тут, а я швиденько натовчу цю поцьку, втямив?» І, перш ніж я хоч щось устиг сказати, він спустив штани й почав обмацувати свого дружка крізь труси. «Ти часом не одна з тих брудних американосівських сук, що смокчуть? Бо можеш посмоктати, але щоб я не кінчив раніше, ніж тобі вставлю. О, і ніяких там цьом-цьомиків».

— Ти не ґвалтуватимеш її, — кажу я довбаному ідіотові.

— Ти про що? А хто мене зупинить? Може, ти?

Він так це сказав, ніби кинув мені рукавичку. А я думаю: «Чорт, цей довболоб збирається зґвалтувати бідну дівку прямо перед її власною дитиною, а я нічого й зробити не можу, бо все, від автівки до ґотелю, записано на його ім’я». Жінка кричить, а він б’є її в обличчя.

— Що за, бомбоклат, ти твориш?

— Нічого такого зі мною, я просто показую сучці, що мовчання — золото.

Він знімає труси і каже:

— Ти розсунеш ноги і відкриєш поцьку сама, чи мені зробити це силою?

Та починає плакати і дивиться чи то на мене, чи то на немовля.

— Братане, одягни штани.

— Та пішов ти. Одягну, коли хрін знову обвисне.

— Ти що, думаєш ґвалтувати жінку прямо перед її чоловіком?

— Хай дивиться і вчиться, як з бабою тре’ обходитись.

— Братане, ще раз кажу: ніякого ґвалту.

Тоді він цілиться волиною в мене.

— Заткнися, — каже.

Вона запитує, чи має він гондони, а він їй:

— Ґондони придумали, щоб убивати чорних. Тим більше, з гондоном не таке природне відчуття.

Я дивлюся, як він силою розсовує їй ноги, а чувак дивиться на мене, а я — на немовля. «Вони в підвалі за полицею, — каже він, — але в мене всього п’ять мішків». Здається, після цього він сказав ще й «будь ласка», та в цю мить його дружина зойкнула, бо той ідіот стиснув їй цицьки. Потім він штовхнув її на підлогу.

— Братане...

— Та пішов ти.

— Ти ідіот? Беремо «траву» і валимо. Поліцію він викликати не зможе. Але якщо ти її зґвалтуєш, то копи нас доженуть, не встигнемо навіть виїхати за межі штату.

— Тоді ми їх прикінчимо.

Він так просто про це каже. Гей, для мене не проблема замочити цілий бордель з поцьками, але я не можу холоднокровно порішити цілу родину, яка через власну дурість «влипла» в наркоту.

— Дурень, ти скільки разів сидів?

— Кого ти дурнем назвав?

— Ще раз питаю: скільки разів ти сидів, бомбоклат, у тюрмі?

— Один, і назад туди не збираюся.

— Так ось, якщо ти зґвалтуєш її, тебе візьмуть за ґвалт. А якщо вб'єш, то сядеш за вбивство. Бо ти, напевно, не звернув уваги, але з нас двох тільки один у рукавичках, і це, бомбоклат, не ти.

Він дивиться на мене так, ніби я завів його в пастку, але звинувачувати в тупості йому доводиться тільки себе. Особливо з огляду на те, що він усю поїздку поводився, як дон над донами.

— Тепер чому б тобі не натягнути штани і не сходить за «травою»?

Він спускається в підвал і повертається лише з чотирма невеликими, кожен завбільшки з аркуш для нотаток, мішечками. Цього разу я сам луплю того чувака волиною. І кажу йому:

— Не смій брехати, а то ми з тобою підемо з кімнати, а цей братан зробить з твоєю жінкою все, що захоче.

Він починає плакати; бідний хлоп, напевно й сам не знає, у що вплутався. Якщо дружина після цього залишиться з ним, то любов не просто сліпа, а ще й глуха, німа і тупа. Він каже, що ще один мішечок — у спальні. Довболоб знаходить його під ліжком, разом з трьома волинами, які він явно збирається лишити собі. Мені все одно; я навіть не кажу йому, що ці дула елементарно відстежити. Крім того, щось мені підказує, що в поліцію це подружжя звертатися не буде. Шизонуті часи, ге? Але принаймні, коли Джосі Вейлз каже, що в будинку п'ять мішків, то повір мені, їх там саме п'ять. А ось «Ієрархія донів» і з відчинених дверей витягти сховок не може.

Ти щось таки знаєш, Алексе Пірсе? Щоразу, як я згадую ім'я Джосі Вейлза, ти підскакуєш. Несильно, але помітно. Нервовий тик, га? У Сіаґи теж був нервовий тик. Ти підскакуєш. Я думаю, що починаю розуміти, чому ти прийшов. Усі, кому треба знати, знають, що свого часу Джосі Вейлз хотів, щоб я помер, але за мною він явно більше не ходить. Велике питання в тому, як ти дізнався, що й твоя голова — під ударом?

Віпер

е раз кажу: я зловила ту довбану сучку, коли вона намагалася відсмоктати член мого малого за його кишенькові гроші. Он та хвойда, біля дверей. Думаєш, я геть сліпа? Йому всього дванадцять. Усі ці зачумлені сучки зі своїми смердючими пиздами вештаються по всій околиці, а ви ж усі мені говорили, що не будете їх сюди пускати, що у вас бізнес майже легальний і всяке таке. Ну, то можете всі тепер поцілувати мій чорний зад. А ще ось що...

Бушвік. Сонце давно зайшло, але в Бушвіку завжди довбана спека. Баба стоїть прямо переді мною, і я відчуваю, як від неї тхне часником. З тінями на повіках, але без помади, кучері майже злиплися від поту. Живіт, як булка, нависає над джинсами. Ми стоїмо на вулиці, і вона тикає пальцем у бік хльорки, яка явно вже під креком і намагається зникнути з обрію.

— Ти ж ніколи не казав, що збираєшся зробить з цього місця «точку». Дістали ви мене вже цим лайном. Ці будинки належать місту, а не тобі.

Живе вона не в цьому корпусі, а через дорогу, в ряду окремих цегляних будинків, завдяки яким Бушвік так змахує на Бронкс. Троє чорношкірих хлопчиків і дівчинка лагодять велосипед якраз перед її залізною огорожею, але та огорожа огороджує не газон, а тільки бетон. На іншому боці вулиці — п’ять будинків, і всі обнесені парканами. Ми стоїмо перед «моїм», де на третьому поверсі — «точка». Патрульний автомобіль тепер занадто часто проїжджає вулицею, тож нам зі своїм товаром доводиться чаїтися всередині видавати дилерам потроху, на терміновий продаж, — стільки, щоб поліція, в разі чого, не здійняла бучу. Краще так — принаймні можна контролювати процес. Корпус підремонтував муніципалітет, спершу сюди в’їхали бездомні, а потім і ми. Вони про нас не патякають, і одержують за це від мене на лапу. Ну а коли пробують роззявити рота, то я нагадую їхньому головному, що, якщо копи рознюхають про «точку», — гаплик настане всім. У Брукліні від мене годується ціла зграя головних по будинках, і всі хочуть, щоб їм щось перепало. Але Бушвік — просто шматок гівна. Через Іст-Віллидж у мене ніколи не було проблем, а от Бушвік щотижня підкидає якусь супернову замороку. Поки що на всій довжині цієї вулиці я не помічаю жодного спотера чи посильного.

За два обшарпані будинки далі, на узбіччі, сидить спотер зі своєю магнітолою, яка щось бумкає про фриків[469], що гуляють ночами. Молодий хлопчина притопує своїми поки що чистенькими кросівками. Минулого тижня в нього не було ні кросівок, ні магнітоли. Він навіть не помітив мене, поки я не спинився прямо перед ним.

— Згинь на хер, сучара, я не в темі, — буркнув він, навіть не піднявши очі.

Тоді я кажу:

— Дивись сюди, вилупку.

Хлопчина підстрибує на всі свої п’ятнадцять років:

— Таксер! Таксер!

— Тобі це схоже на армію?

— Ні, сер!

— Що тут відбувається?

Він опускає голову, ніби боїться сказати щось, що мені не сподобається.

— Братане, твоя справа — мені доповідати. Я не стріляю в посильних. Ну, то що там з бізнесом?

Хлопчина все ще дивиться в землю, але щось мимрить.

— Що?

— Нічого, босе. Нічого, на хрін, не діється тут уже кілька днів.

— Хріново. Виходить так, що всі крекери в один мент очухалися — і купно перейшли на ґероїн? Так діло не піде, ринок висохне.

— Ну...

— Що ну?

— Та я вже замахався посилать народ куди треба, а вони приходять назад і кажуть: фіґня якась, типу, нема в тому провулку нікого з товаром. Я своє діло знаю, і просікти покупця за милю можу. Коли треба, і сам підходжу до них на розслабоні й кажу: «Йоу, тут у Бушвіку все ще не зовсім на мазі, але в нас є все що хоч’, на будь-який смак». Вони кивають, триндять якусь свою крекерську срань, а я їм теж киваю — в бік провулку біля межі.

— Ти що, знаєш, де тут у нас межа?

— Та хто ж не знає... Тільки от не хочуть вони зв’язуватись із тобою. Коротше, зазвичай два чи три твої посильні беруть фасований товар і збувають те лайно. Але вже чотири дні народ валить сюди і каже, що повне лайно — це я, бо на вулиці — жодного посильного. І жодного дилера не видно. Твій охоронець притомився від такої срані, тож знайшов нормальну роботу у Флетбуші.

— А куди посильні ділися?

— Я не ’наю... Нема кому ними правити. Твої дилери більше не орудують.

— Що ж, на хер, вони роблять?

— Може, краще сходи й перевір «точку».

Я дивлюся, що цей хлопчак базарить, як крутий, і думаю: вмазати йому пістолетом чи підвищити... От бомбоклат, Джосі приїде сюди менш ніж за п’ять годин!

— А-а, і ще: покупців ні фіґа не було, та я тут просік дещо інше. Кілько днів тому тут почав роз’їжжать якийсь сраний «Понтіак», і я йду в заклад, що в ньому були ніґери з «Ієрархії донів». Вони вже внюхали це місце, бо знають, що з охороною тут повна срака.

— Ти багато січеш, як для такого малого гівнюка.

— Так за це ж і платять, йо.

Я дивлюся на цього хлопчину і вже прикидаю, чим він мені поможе навести лад у Бушвіку до прибуття Джосі. Я навіть не помітив, що за мною вв’язалася та клята баба.

— Спочатку та смердюча хвойда пробралася до самісіньких воріт, задрала свою спідницю без трусів і каже моєму меншому, що підставить йому манду за два бакси. Добре, що я була біля вікна і чула те все від воріт. А далі я бачу, як сюди заявляються ще й троє наркош, бо думають, що тут — довбана «точка» з креком. Що за лайно коїться у твоєму домі!

Мій дім, з моєю «точкою». Межа. Секрет з найслабшою охороною в усьому Нью-Йорку. Цегляний будинок під колір ямайської червоної глини, на кожну кімнату — два вікна. Посередині пожежна драбина. Ґанок з трьома сходинками під невеликим куполом входу, з претензією на шик, хоча єдиними багатими людьми, що жили за весь час у Бушвіку, були броварі. Ми з Омаром стоїмо тут уже хвилин десять, але, крім цієї ось баби з того боку вулиці, яка саме дістає мене, зовні нікого — ні дилерів, ні охоронця. І хлопчина правду каже: ніяких посильних, узагалі ніде.

— Омаре, сходи і перевір усередині. Дізнайся, чи ті двоє засранців там.

— Аґа.

Перед тим як піти, Омар роззирається. Звичка. Потім він іде повз ту хвойду під креком, що присіла на ґанку, до головних дверей, штовхає їх і заходить. Поганий знак, чорт забирай. Я саме збирався сказати, щоб він витягнув волину, але не встиг. Трохи поодаль, біля проїжджої частини, стоїть «Додж» на чотирьох брилах: колеса господарі йому на ніч знімають. Діти, що ремонтували велик, зникли в напрямку станції метро ґілки «Л». Та бабенція й далі верещить, мовляв, їй насрати, що якийсь ніґер хоче бути бізнесменом, і що бізнес — це бізнес, і якщо якийсь тупий ніґер чи крекер хоче викинути свої гроші на цю «чуму», то хай йому грець, але ніхто не сміє їй тикати в очі, що в її домі — «наркокубло». І який узагалі «ділерь» влаштовує «точку» прямо там, де продає крек? Я хотів було відправити її куди-інде, бо тут таке: коли нарик дістає дозу, йому не терпиться вставитись відразу ж і ні на секунду пізніше, — а тому безпечне місце, де можна й обсадитись, і купити ще більше цієї «чуми», приносить подвійний дохід; плюс клієнту не треба боятися, що копи знайдуть пакетик наркоти в

його кишені, — бо вона вже у ньому самому. Але моє діло тут не в тому, щоб пояснювати цій сучці весь курс справ, бо вона не моя шкільна директорка.

Омар стоїть у дверях і мотає головою. До мене доходить, що пацанчик говорив діло: межа покинута, а мої дилери реально залипають на «точці».

За два квартали на захід — ріг Ґейтсу і Сентралу[470]. Єдині дві будівлі в усьому кварталі, які ніхто не підпалив або які випадково не згоріли самі. У Бушвіку, мабуть, немає жодного кварталу, вулиці чи дому, який люди не спалили б дотла задля отримання компенсації від страхування, бо продати тут житло нині просто неможливо. Ми на розі Ґейтсу і Сентралу. «Точка» з креком.

— Йобнуті Ямайці, всі ви однакові. Хоча ні, ти не такий. Ти навіть не можеш тримати під контролем власне лайно. Ти навіть не лайно, ти ніхто. Краще б ти найняв управлять своїм чумовим бізнесом мене, бо сам ти справитися з ним ні хера на можеш. І...

Закінчення речення я відбиваю — замашним ляпасом, так що вона аж відсахується. Бабенція мотає головою, а тоді заходжується знову кричати, та мій кулак влипає їй у рот раніше, ніж звідти встигає вилетіти бодай слово. Я хапаю її за горло і стискаю, поки вона не починає крякати, як качка.

— Слухай, ти довбана жирна суко, з мене досить того, що ти надзижчала в мої вуха, як той паршивий комар. Тобі хіба щотижня не перепадають бабки? То ти хочеш бабла чи ти хочеш смерті, — що ти, в біса, хочеш? Що? Умгу. Я так і думав. А тепер забирайся з моїх очей, поки я не почав бити у твоє пузо як у боксерську грушу!

Вона підхоплюється і біжить. А я з Омаром іду до «точки», хлопчина слідує за нами.

Хтось приліпив на вході знак «Прохід заборонено». Все з'ясовується досить швидко. Один з моїх дилерів валяється на матраці прямо в передпокої, трохи лівіше від дверей. Вигляд має такий, наче щойно вжив дозу; люлька ледь не вивалюється з його пальців, але він автоматично її ловить. Я не можу розгледіти його очі.

— Ах ти ж вилупок! Крадеш свій власний запас?

— Ох, щоооооооза, братане? Ти прийшоооов за доозою? Мені нічо' не жаль. Я не жааадний, братику, я з тобою поділююся.

— Вилупку, а хто охороняє межу, поки ти тут кайфуєш?

— Ме-жу?

— Межу! І місце з товаром, де ти маєш фасувать запас і роздавать його своїм йобаним посильним... Де вони, до речі?

— Посильні? Посильні... що... що за... то ти хоч' дозу чи... Бо я візьму, якщо ти не хоч'.

Він осоловіло водить по мені очима і киває, мовляв, я знаю, що ти її візьмеш.

— Тобі доходить, що ти тут наробив, трясця твоїй матері? Тепер мені тре' шукати нового посильного, нового дилера, навіть нового охоронця, — і все це всього за чотири години, бо йобаний дилер став клієнтом.

— Ди-лер-клі-єн-том...

Він намагається повторити мої слова наче крізь непереборний сон.

Я навіть не заходжу в приміщення, але тут з кімнати висовує голову та сама шльондра, що хотіла відсмоктати в бабиного малого, і вигляд у неї такий, ніби вона знає мого дилера. Або мене. Я махаю їй волиною, та вона навіть не відхиляється, а просто оглядає мене знизу вгору і ховається в темряві. Омар стоїть під вікнами. Муніципалітет забив їх дошками, але нарики знову їх відідрали. В усій кімнаті — тільки матрац із моїм дилером і запальничка.

— Де твій номер два? — питаю я.

— Хто-о?

— Знаєш що? Давай, на хер, вставай, поки я не вибив з тебе весь дур прямо тут!

У нього скляні очі. Та поступово погляд проясняється, а може, він просто вперше за цей час вдивляється в мене уважно.

— Ага, буду я слухатись якогось вошивого підара...

Я дивлюся йому в очі, а тоді підіймаю волину й роблю дірку прямо посеред його лоба. Він падає на матрац, та все ще дивиться на мене. Я хапаю його за ліву ногу і відтягую в інший бік кімнати, до вікна. Знову з'являється та шльондра, нахиляється підібрати його люльку. Я наводжу волину на неї.

— Вали звідси, поки я, на хер, не пальнув і тебе.

Вона повертається і йде назад — так само повільно, як і зайшла. Я усаджую труп, склавши його руки на колінах, а голову нагнувши так, ніби він дрімає або сидить під кайфом. З його кишені випадають два пакетики з коксом. Пакетики, люльку та запальничку я забираю собі. Зовні мене чекає Омар.

— Омаре, знайди другого дилера. І приведи отого шустрого спотера до мене, та бігом.

Джон-Джон Кей

к, на хер, мені хотілося б, щоб це все вже скінчилося. Чи щоб я ніколи не зустрічав тієї кубинської сучки. Чи щоб ніколи не натикався на Бакстера. Чи щоб не пішов у той довбаний клуб. Чи щоб той довбонутий Пако не підбив мене спершу летіти в Маямі. Бо тоді я вернувся б у Чикаго, і шукав би отого їбака, який, іду в заклад, не скучав за мною ані хвилини. «Гей, малий, вибач мене, але я знову тут. — Ой, угу, а я й не помітив, що ти зник. А ти поперс[471] із собою випадково не прихопив?» І що ж тут такого? Але воно реально крутіше за будь-який кайф. Як, у біса, могло таке статися? А все через те, що тобі раптом став потрібен хтось — тобі, а не ти комусь? Але то був єдиний раз у житті. Той єдиний раз, коли...

— Татусику, ти мені жменьку зелені не підкинеш? А ще тре' трохи дрібноти на таксі, щоб дістатись назад у Мітпекінг.

Я дав йому п'ятнадцять баксів. Чувак глянув на мене з осмішкою, після чого засунув гроші в ліву передню кишеню. Підтягуючи штани, він прошепотів: «Довбаний скупий підар».

Ще рік тому я б за ці слова втер йому писок кулаком. Він би хитнувся назад і перечепився через власні штани. І жорстко приземлився б, попутно стукнувшись головою об отой столик збоку. Я б схопив його, чахлика, за шкірку, одтягнув до пожежного виходу і шурнув би зі сходів. «Довбаний скупий підарас, ге? Я тобі покажу, хто довбаний скупий підар!» Потім я затягнув би його назад, але тільки після того, як він обісцяв би свої джинси. Але зараз я забив на його слова і відпустив з миром.

Про інфорсинг не написано книжок, але якби така книжка була, я б значився в ній постаттю номер один у розділі під назвою «Як обісратися». Холоднокровний... ага, холодний, як лід, і трохи шизонутий. Але це — не про мене. Я звичайнісінька чиказька проноза з тонкою шкірою і херовим характером, за сумісництвом — кілер, який примудрився вляпатися туди, куди влазити не було ніякої потреби. Пам'ятаю, була грандіозна крадіжка авто і була грубо виконана робота в західній частині міста, а от що відбувалося між ними — у голові ніби димова завіса. Ох, Рокі... До знайомства з цим пацаном у мене навіть не було причин запам'ятовувати телефонні номери. І все одно я на нього злий: цей сучий син, напевно, був удома, але просто ігнорував дзвінки.

Хилиться на вечір. Я знаю це, бо півгодини тому, коли я займався самі знаєте чим, мені подзвонила Ґризельда і сказала «chico, хилиться на вечір», а паралельно з цим вона віддавала наказ своєму синові: вимкнути телик і з'їсти тамале[472].

Ямаєць. Ґризельдині шістки — Гавайські Сорочечники — щодо адреси не помилилися. Однак я трохи сумнівався, переважно через те що геть нічого не знав про Флетбуш, а ті Гавайки — справжні дебільні лузери. Отже, східна частина 18-ї вулиці, квартира № 4106, четвертий поверх червоної цегляної шестиповерхової будівлі без ліфту. Студія вікнами на схід: чудова можливість щоранку споглядати народження нового дня. Вдома той чувак чи ні, вона лишила дізнатися мені. Старий добрий Нью-Йорк — уся вулиця із самих шестиповерхових будинків без ліфтів, і так цілих два квартали. Хоча над входом — понтовий синій навіс. Можна подумати, я до самих сутінків стоятиму тут на бордюрі, — певна річ, доглянутий білий хлопець тут

абсолютно непомітний. Судячи з цих будинків, чорносраких у Нью-Йорку втіленням естетики ніяк не назвеш. Естетика — це привілей йобаних педиків, еге ж?

Досить доглянутий білий хлопець із блондинистим «їжачком» у камуфляжній куртці. З собою я ледь не прихопив важелезну валізу з довбаним «Узі»[473], яку вони видали мені. Валізу складав Рожевий Сорочечник; без сумніву, саме так вони працюють у Маямі. Він реально потрудився, пояснюючи мені, що і як треба робити. Інструкція полягала в тому, щоб використати «Узі», а потім викинути, — в стилі мафіозі. Але оскільки прибрати мені треба було лише одну людину, а не етнічну групу, я вирішив обійтися своєї «дев'яткою». Гаразд, «дев'яткою» і АМТ[474], бо дівчинці потрібна підтримка. Господи Ісусе, швидше б ця гейська справа із замахом закінчилася, бо щось воно йде не туди, і з кожною хвилиною мого перебування в цьому сраному місті все стає тільки гірше.

«АМТ, muchacho, — це якщо тобі знадобиться підійти ближче», — сказав Рожевий. Хм, здається їхній «гей-радар» у рожевому — реальна штучка, нюхом чую: якби я лишився ще на одну ніч у Маямі, цей pendejo[475] був би в моїй дупі по самі яйця. Повернувшись у готель, я спитав себе, дивлячись на той «Узі»: «Кого ж я, на хер, мушу замочити? Кеннеді, чи що?» Ну а тепер робити нема чого, крім як чекати.

Чикаго. Той чувачок точно сидів собі тишком-нишком удома, хіба ні? Забився в куток квартири і не відповідав на дзвінки — отой пацанчик, що терпіти не міг ліжок. Мабуть, нишкнув там, як якийсь пташок у татусевому гнізді, і уявляв собі, як він цього татуся вб'є, нарешті зробить щось pro bono[476]. Зрозуміло, що вийшло тоді недолуго. Неоковирно й грубо, і діяв я особливо не замислюючись, як автомат. І тупо якось. А люди ж попереджали мене, роками, що я надто запальний, навіть мій старий, який вважав, що для бійки в мене замалі кулачки.

Або взяти ще один випадок — отой, у Саутсайді, коли я усував «пішака», що махлював з рахунками банди; ріг 48-ї та 8-ї. Там теж, м'яко кажучи, все пішло не за планом. Мужик був, на хер, такий жирний, що кулі в його жирі просто застрягали, а тимчасом це чудовисько просто сиділо і сміялося. Той свин обзивав мене і малою пиздою, і цуциком, і котярою, аж поки до мене дійшло: стріляти треба в голову. Але навіть після того, як куля пройшла прямо через його ліве око, а з потилиці кров бризнула на спинку ліжка та стіну, він реготати не перестав.

Я стріляв і стріляв, підходячи все ближче й ближче, аж поки на його плечах не лишився тільки обрубок його шиї з жирним волоссям. Але його регіт переслідував мене по всій 8-й вулиці, я біг і біг, та все ніяк не міг відірватися від нього. Коли ж забіг нарешті у свою квартиру, то відчув довбаний холод, мене трусило, а цей регіт, здавалося, закипав у мене під шкірою. Рокі торкнувся мене, а я схопив цього хлопчака і штовхнув до стіни. Та потім відпустив і дав йому роздягнути себе, як дитину, віднести у ванну і гладити моє волосся, поки ванна наповнювалася теплою водою. «Спокійно, крихітко, спокійно», — це було все, що він говорив усю ніч безперестанку. Довбаний хлоп, довбаний хлоп! Засів мені в голову саме в той час, коли я маю зайнятися ділом.

І от я стою у Флетбуші, зведений до краю. Тупість несусвітна, — а все через цього довбаного підараса, який до мене приклеївся, буквально нав’язався хлопцеві, що вбиває людей і, рано чи пізно, розрахується і з тими, через кого все це в нього почалося. На хер усе! Я таки, коли прийде час, проб’ю кулею діру в цьому йобаному світі збоченців, порішу всіх тих, хто ловив мене за підглядянням за іншими хлопцями в душі, а в спортзалі зривав з мене рушник, демонструючи всім цікавим мій розкішний стояк.

Ну, все, годі. Якщо я продовжуватиму в такому дусі, то запорю завдання... Потім буду чекати на дзвінок Ґризельди. Або, можливо, з’явиться один з її Гавайських Сорочечників (бо ж вона точно послала когось — простежити, як я впораюся, після чого прибрати сліди, тобто мене). Може, це буде Рожевий: він надто добре знає тутешні клуби, тож мене знайде і, можливо, навіть відпустить, якщо я в нього відсмокчу. Навіть поганенький мінет змусить мужика примружитися в сподіванні, що далі буде краще. Ну а мені вистачить секунди, щоб вихопити волину і поцілити в його голову, точніше в підборіддя, так, щоб на стелю бризнула кров. Іноді я мрію знову опинитися в Чикаго і, як раніше, викрадати чи обчищати тачки.

За десять футів звідси телефонна будка.

— Ало?

— Рокі? Де тебе чорти носять? Ти, в біса, відповіси мені?

— Джон-Джоне.

— Я дзвонив тобі. І не раз.

— Мені дійсно треба поспати.

— Гадаю, в тебе був, на хрін, важкий день.

— Ні, не зовсім. Роздумував, яку листівку надіслати татові на день народження. Щороку це роблю. А нащо ти мені дзвониш, Джон-Джоне?

— Що? Га? Що ти маєш на увазі?

— Я завжди ясно висловлюю те, що маю на увазі. Нащо ти дзвониш?

— Ну, тому що, тому що...

— Я щойно дивився один гнітючий епізод з «Польового шпиталю» і ще більш гнітючий епізод — з «Одного разу за один раз»[477]. Там завжди або «Лу Грант»[478], або сцена в ліжку. Хоча в цьому епізоді йшлося про занедбану суїцидну кралю. Правда, це була лише перша частина — я маю на увазі «Одного разу за один раз». Ну, то чого ти хочеш?

— Що? Що я хочу? Нічого я не хочу.

— Тоді мені справді треба поспати.

— Тоді, на хрін, спи.

— Га? У тебе там якась проблема, чи що?

— Та нема в мене ніякої проблеми. Це просто до біса дивно, хіба ні? Як хтось, нічого не роблячи весь день, може бути втомленим?

— А я думав, моя мачуха померла. Аж виявляється, ось вона, тут, телефоном зі мною базікає.

— До біса твою мачуху.

— Ти скучив за мною, так?

— Не змушуй мене, блін, сміятися. Що за дурне, на хрін, питання.

— Ага, дурне. А якщо ти відповіси «так», то здаватимешся гомиком.

— Сам ти гомик.

— Ну, а тобі тоді дванадцять років. Та проїхали, мені начхати.

— Тобі начхати, що я — підарас?

— Ні, мені начхати, що розмова хилиться в цей бік. Ще щось?

— Ну чого ти такий, блін... А знаєш що? Ні. Ні! На хер тебе, Рокі.

— Гаразд, тоді на добраніч.

— На добраніч. А ні, зажди.

— Що ще?

— Я... е-е... Я... ти... ти робив там це з кимось?

— А тобі що до того?

— Та ну тебе в сраку, Рокі! Що за срань!

— Ні, кажу тобі: ні. Я не розумію, чо’о це має значення: ми ж не разом, нічо’ тако’о. І ти робиш, що хочеш. У тебе з кимось було?

— Ні.

— Не розумію, чого ні. Ти в Нью-Йорку, де повно педиків, диваків та іноземців, до того ж ти ще досить молодий. Ну гаразд, я йду у своє ліжко.

— Це не твоє ліжко.

— На добраніч.

— Пожди.

— Що цього разу, Господи? Хочеш секс телефоном? Хочеш, щоб я застогнав отак: «Трахай мене, татусику; поки не кінчиш. Трахай мене, ох, трахай мене

своїм великим довбаним членом, татусю, ох, кінчи мені на обличчя, поводься зі мною, як із сукою, ох-ох-ох...»?

— Господи Ісусе, ну невже ти, на хер, не можеш сказати щось приємне? Хоч раз.

— Вибач. Я... ой, не зміг стримати позіх. Так на чому ми зупинилися?

— Солодких снів.

— Бувай...

Слухавку я встиг повісити першим — так йому, тому сучарі. Тепер треба зосередитись. Я стою на протилежному боці вулиці і чекаю ямайця, щоб замочити. Я не знаю, коли він вийде. І не знаю, чи зможу впоратися сам, бо ж дуже багато чого треба врахувати одночасно. Мені навіть не відомо, чи він там один, чи з кимось. Ніхто не виходив і не заходив уже кілька годин (принаймні я не бачив, бо в густих сутінках не надто видно). Все наосліп, все якось тупо; втім, він таким і був, із самого початку, цей довбаний план Ґризельди. «Просто завали цього чувака». Легко сказати, але що, як він мене завалить? Оце буде номер. Зараз лише восьма вечора. Навіть якщо він у себе, то ще не спить. Найкраще, що я можу зробити, це дочекатися, поки він вийде, й укласти його на вулиці. Але якщо він такий, яким його описали, сам він на вулицю не поткнеться, і, може, тому ці хлопці з Маямі й мені дали «Узі». Що далі, то складніше, трясця його матері. Нічого не лишається, як тільки ждати слушного моменту, а потім діяти. Накрутити глушник. Зламати замок, оглянути приміщення, відміряти відстань, прицілитися і... Можливо, для того щоб бути професіоналом, потрібно всього лиш правильно мислити. Як Айсмен[479]. Натомість я — не мізки, а суцільні нерви. А це ж навіть не моя розбірка, — я просто хочу бодай на кілька днів довше пожити.

Господи, в якого ще кілера зберігається ціла гора доісторичної порнухи? Справа була десять років тому, на розі «Севен-ілевен»[480] у Чикаго. За день до цього я обнишпорив двадцять кварталів, поки не знайшов те, що шукав. Ходив, обливаючись потом у батьковій товстій шкірянці. Напередодні, коли я побачив те місце, за прилавком старий чоловік слухав радіоприймач. Цього разу там була дівчина, в темно-бордовій футболці з написом «Вірджинія для лохів»; вона кайфувала під радіогіт «Поїзд кохання». На мене вона навіть не глянула. В самому кінці журнального стенда була представлена ціла колекція: «Пентгаус», «Уї», «Пентгаус форум», «Пентгаус летерс» і таке інше. «Гастлер» — просто круть, бо там були члени (хоч я ще не знав, що маю схильність саме до них), та за ним я побачив також «Гончо», «Мендейт», «Інчес», «Блек інчес» і «Стрейт ту гел»[481], на жаль, запечатані. Але «Блубой» стояв розпакований, і нікого не було в проході. У якийсь момент я аж кинувся: хто це, в біса, поруч сопе, як Дарт Вейдер[482], — і раптом зрозумів, що це я сам. Справді: отут, за двадцять кварталів, хто може мене застукати? Тим часом якийсь чувак втирав дівчині за прилавком, що ця іранська сволота геть відбилась від рук і президентові Буббі[483] не завадило б щось із нею зробити. На обкладинці ковбойський капелюх трохи затіняв лице хлопця, однак було добре видно його вологі губи, що, здавалося, цілували сигарету. «Блубой», березень 1979 року. І напис: «ПОЗА ЗАКОНОМ: Погані хлопці які люблять це будь-коли».

Вишкварок — так мене, мабуть, кляв татусь, коли одного дня рився в моєму барахлі в пошуках дрібних грошей, щоб купити собі цигарки і газовану воду з чипсами (видно, щоб срака ще більше наросла). Шкода, що мене там не було, коли він знайшов мої журнальчики «Супернові члени», «Супервисячі члени», «Члени дражнять», «Голод за членами» і «Суперчлени-стояки», де Ел Паркер[484] схожий на Христа в момент еякуляції. Чи блював він, побачивши це? Чи, може, просто похитав головою зі словами: «Я завжди знав, що щось не так із цим малим плюгашем»? А можливо, присів і погортав кілька журнальчиків? Та ось я нарешті приходжу додому — стомлений, геть не налаштований щось з'ясовувати, — і бачу батька, який шкандибає з вітальні, тримаючи «Супернові члени» в рожевій обкладинці, й репетує:

— Ах ти ж довбаний малий брудний підар! Довбаний малий брудний підар! У пеклі є особливе місце для таких, як ти! Повірить не можу: мій довбаний син, — син, до речі, від нормальної, натуральної, блін, крові — десь ходить і трахає чиїсь довбані дупи! Це може бути тільки по довбаній материнській лінії! Так от чим ти займаєшся кожнісіньку ніч — грієш у сраку мужиків?

— Ти неправильно зрозумів, татку. Зазвичай це мене гріють у сраку. Кожнісіньку ніч.

— Що ти, в біса, сказав?!

— А ти що, не знав, татку? Я — найгарячіший зад в усій східній околиці. Вони стають у чергу за квартал, щоб побачити мене, особливо чорні.. Одного разу чорний чувак мене так відджаґав, що я не міг навіть...

— Та я...

— Що та я?

Татусик підступає до мене, але мені вже не десять років. Певна річ, він більший і товстіший, але я чекав на цю сцену роками.

— Тая...

— Шуруй назад у свою довбану кімнату, дивися свою довбану сімейну комедію, а в мої довбані справи не пхайся, тату. Дати тобі кілька баксів на «Фритос»[485]?

Я рушив повз нього в напрямку своєї спальні, але татусь ухопив мене за руку й потягнув назад.

— Тебе вбити мало за ту ганьбу, яку ти приніс у нашу сім'ю!

— Забери свою довбану руку.

— Ти, на хрін, горітимеш у пеклі, ти...

— Забери, на хер, руку.

— Тая...

Тоді я вийняв з кобури «Беретту». Так, реально, тоді я вже тягав із собою волину, — на випадок, якщо в якійсь із тих автівок виявиться водій і почне метушитися. Татусь відскочив і задер руки, немов банківський клерк під час пограбування.

— Та я, та я... Що ти, сучий тельбух? Думав, я тебе боюся?

— Ти, ти...

— Я один з тих, кого ти лише вдаєш, що знаєш. І несеш усяку херню. Отже, я йду в свою довбану кімнату, де, на хер, ляжу спати. А ти ніколи більше не зайдеш до мене, почув?

— Я хочу, щоб ти зник з мого довбаного дому, дешевий вилупку!

— А ти — лузер, який не зміг виростити нікого, крім підараса. Скажи це містерові Косту, коли він наступного разу прийде в гості пограти у бридж. Я, до речі, щоразу беру в нього за щоку, коли він піднімається нагору начебто в сральник.

— Заткни свій вонючий рот.

— От він мені його й затикав, бо в нього член оттакенний.

— Я хочу, щоб ти зник з мого дому.

— О, мене вже нема, старий. Я, на хер, пішов уже. Змучився я тут, від твого лайна. Хоч’ трохи бабла?

— У підарів грошей не беру.

— Як скажеш. Тоді піду куплю на них своєму їбаку «Джим Біма»[486].

— Ти йобаний демон.

— А ти йобаний лузер.

Я пішов до себе в кімнату. А він услід мені ще щось буркнув.

— Що ти там сказав?

— Облиш мене.

— Що ти, на хер, сказав?

— Ти думаєш, що ти такий розумний, так? Може, я і йобаний лузер, але ти той, кого всі вважатимуть більшим лайном, ніж я. Ліза, їй так було важко з тобою. Ледь на той світ не пішла, коли тебе народжувала. Якби вона знала...

Господи, як же мені все це лайно остопизділо. Ну от нащо воно мені? Я лише хочу забратися з цього міста... До мене тільки тепер дійшло, що я знову стою біля телефонної будки, а в моїй руці — трубка.

— Рокі, це я. Я... е-е... Я в Нью-Йорку і... я... я хочу сказати... е-е... Я...

«Залиште повідомлення. Пі-і-і».

Я брякнув трубкою.

Доркас Палмер

епер уже надто темно, щоб використати слово «темніє» як привід сказати, що йому час звідси піти. Ще одна Доркас Палмер — розумніша, правда, — дивувалася б, якого біса так сталося, що сьогоднішній вечір закінчився тим, що цей чоловік опинився в її квартирі. Знову ж таки, кому яке діло. Чоловік може заявитися на квартиру жінки, не переймаючись тим, що подумають сусіди. До того ж я своїх сусідів не знаю. Та якщо він розраховує завершити цей вечір сценою з якої-небудь французької комедії — тобто в моєму ліжку, де я вкрита по цицьки простирадлом, а він із вдоволеною усмішкою попихкує цигаркою, — його чекає дуже сумне розчарування. Він дивиться з мого вікна на обрій. Краєвид звідси, я б сказала, відстійний.

Цю частину я знаю, я дивилася «Династію». Зараз треба запитати, чи не бажає він чогось випити. Правда, з випивки у мене тільки дешева горілка (для коктейлів), а ще ананасовий сік, свіжість якого не завадило б перевірити. А пропозиція випити — це не зашифрована пропозиція потрахатися? Втім, цього статися не повинно, хоча він і справді схожий на Лайла Ваґґонера (а я чула, що Лайл позував для «Плейґерлу»[487]). Проблемна в тому, що я справді хочу перевдягнутися в щось комфортніше. Від цього чортового твіду в літній день неймовірно свербить шкіра. А мої ступні мають суворий п’ятигодинний ліміт на високі підбори, після чого вони починають кричати: стерво, ти нас що, занапастити хочеш? Я хіхікнула, мабуть, надто голосно — він обертається і дивиться на мене. Усмішка від чоловіка — це зазвичай платіж авансом, Доркас Палмер. Не продавай йому нічого.

— Я, пригадую, обіцяла не казати нічого про повернення додому, — сказала я.

— То й не кажи. Ти навіть не уявляєш, скільки відомих мені людей не тримають обіцянок.

— У багатих свої примхи.

— Тобто?

— Ви мене чули.

— Клянуся: часткова причина, чому я не можу піти...

— Не можете?

— Не можу, а все через те, що ти з кожною годиною стаєш нахабнішою. Уже й не знаю, що з тобою станеться до десятої вечора.

— Я не зовсім впевнена, що це комплімент.

— Я, взагалі-то, теж. У такому разі нам просто треба чекати до десятої.

Мені хочеться сказати цьому чоловікові що-небудь про його настирливість — вдерся в мій простір, зазіхає на мій час, вважає, що мені більш нема чим зайнятися, — але тут він каже:

— Хоча, знову ж таки, тобі, напевно, є чим зайнятися — чимось кращим, ніж розважати старого.

— Я вже двічі сказала, що ви не старий. Можливо, вам варто спробувати напроситися на інший комплімент.

Він сміється.

— Сонце сховалося. Випити щось є?

— Горілка, трохи ананасового соку і... більш не знаю.

— Лід є?

— Якщо немає, то можна зробити.

— От лайно... Що ж, тоді я вип'ю горілки з ананасовим соком, чи що там є в холодильнику.

— У вас руки цілі? Все перед вами на стільниці: і горілка, і чисті склянки.

Він дивиться на мене, киває і, сміючись, каже:

— Чорт, а мені це подобається.

Я починаю замислюватися, чи це часом не кіно, де безцеремонна чорна гувернантка повертає старому патріархові бажання жити далі. Але ніяких проявів старості в цьому чоловікові я не бачу, як і жодної ознаки того, що він потребує чиєїсь допомоги.

— Ваш син і дочка, напевно, вже турбуються.

— Можливо. Тут содова в холодильнику. Можна взяти?

— Так.

— І вже час викинути цей шматочок піци. І оці півкоробки рамену[488].

— Дякую. Які ще рекомендації щодо мого холодильника?

— Я б позбувся надкушеного бургера. А це що, «Курз»[489]? Жодна людина, що себе поважає, не стане ніколи цього пити.

— Я насправді не чекала пропозицій щодо вмісту мого холодильника.

— Хм. А навіщо тоді питати? Ти хочеш горілку з содовою та натяком на ананас?

— Так.

— Уже в процесі.

Я дивлюся, як чоловік захопив мою кухню. Не пам’ятаю, коли я купила лайм, але, мабуть, не так давно, бо він сміливо пускає його в хід. Після третьої спроби різати моїм ножем він дістає ще один і починає точити їх один об одного, ніби б’ючись на мечах сам з собою. Потім він нарізає лайм. Дивиться на скло на моїй стільниці й киває головою, ніби з жалю. Я не пам’ятаю, щоб у мене лишалося дві пляшечки сальси[490], але він знаходить і їх. Ріже, розбиває, витискає, змішує; справді, стежити за тим, як працює чоловік, — у цьому таки щось є. Не пригадаю, чи бачила я коли-небудь узагалі чоловіка за готуванням, хіба в кулінарних телешоу. І ось я маю таку нагоду. Він підходить з двома склянками, одну простягає мені:

— Ну як? Годиться?

— Це дуже добре.

— Ну, дякую за підтримку.

— Чудово. Справді.

Він сідає в одне з крісел, занести які з вулиці мені нещодавно допоміг сусід (відтоді я його навіть не бачила). Я сподіваюся, крісло вже не пахне. Він п’є повільно, ніби хоче, щоб напій не скінчався, що продовжить його перебування тут.

— На тобі спідниця не свербить? Тобто — літо все-таки.

— Я не зніму свою спідницю.

— Не думай, що я просив. Ти переймаєшся, наскільки велику помилку зробила, запросивши мене до себе?

— Ні.

— Тоді, значить, так.

— Я не висловлююся двозначно.

— Гаразд.

Дивно, але єдине слово, яким я можу описати те, як він сидить, — це «міцно». Я звернула на це увагу ще в нього вдома, а також у метро; він відмовляється від усіх цих крісел, що запрошують у них плюхнутися, — і сидить прямо, з розправленими плечима. Напевно, звичка ще з часів армійської служби.

— А поліція вас часом уже не розшукує?

— Людину не шукають, поки не мине двадцять чотири години.

— А як швидко можуть заявити про викрадення?

— Я трохи завеликий для викрадення, тобі не здається?

— Я думала, розмір тут значення не має.

— Тримайся в цьому ж ключі — і, можливо, будеш така ж весела, як і я. В тебе що, музики немає?

— Хочете почути, що тепер слухають діти?

— Чому б і ні? Що там нині в тренді? Мені здається, «Хороші часи»[491] цілком ще хороші, хіба ні? Цілком хороші?

— О-хо-хо. Та ви не в темі.

Я встаю і ставлю платівку, ну просто верхню зі стосу. Кумедно, що вдома, на Ямайці, платівки слухав переважно мій батько, і це було здебільшого якесь важке інструментальне лайно, на зразок «Ла Паломи» Біллі Вона[492] або щось з оркестру Джеймса Ласта[493].

Вісімдесят п’ятого року я, мабуть, єдина, у кого ще зберігся програвач з одним динаміком («телефункен»[494], як його називають меломани). Я досі пам’ятаю, як моя мати принесла додому одну платівку. Це була «сорокап’ятка» Міллі Джексон під довжелезною назвою «Якщо ви не полюбили знову до понеділка». Здається, перед тим, як її поставити, вона дочекалася, поки ми всі вийдемо з кімнати.

— Орган? Боже правий, ти любиш церковну музику?

— Ні.

— Але ж це, чуєш, проповідник; він говорить про загробне життя, і там точно грає орган.

— То помовчіть і послухайте.

Він замовкає, і саме в цей момент Принс[495] заводить: «У цьому житті ти сам по собі...».

— О Боже... О Боже, я ж сам такі слова весь час промовляю.

Він знову підводиться, починає ритмічно клацати пальцями й погойдувати головою. Цікаво, чи в підлітковому віці він фанатів від Елвіса і що думає про «Бітлз». Я хочу запитати, чи любить він рок-н-рол, але це здається недоречним: цей чоловік приклацує і притупує так, ніби джайву[496] його навчав особисто Білл Косбі.

— Давай божеволіти, давай веселитись, — повторює він за вокалом. Мені якось ніяково, що я сиджу. Тому я теж встаю і починаю пританцьовувати. А потім роблю те, чого не робила ніколи.

— Доктор Усебудедобре все зіпсує, пігулки, заспокійливе і нарциси прикінчать нас, повісяться важкі діти... Він іде. Він іде. Він іде. Він іде... Вуу хууу хуу-хуу...

Зі стільниці я хапаю гребінець — це в мене мікрофон на ще три вуу хуу-хууу. Далі йде гітарне соло, і раптом мені здається, що в мого гостя почався серцевий напад, але за мить з'ясовується, що це він зображає соло на гітарі — пальцями. Я стрибаю і кричу:

— Давай божеволіти, давай божеволіти!..

А пісня розтягує цей момент, здається, до нескінченності — тобто я її слухала вже десятки мільйонів разів, але вона ще ніколи не була такою довгою, — та, врешті, вона таки змовкає, а ми відключаємося. Я — на підлозі, він — на дивані. Потім, під «Візьми мене з собою», він підхоплюється, а я все ще валяюся долі, відсапуючись і регочучи.

— Так я не веселився, мабуть, відтоді, як «бітли» виступали на «Шоу Еда Саллівана»[497].

— «Бітлз»? Вам подобається?

— Вони просто найкрутіший рок-гурт всіх часів.

— Між іншим, ми з останньою клієнткою простояли біля дому Джона Леннона всю оту ніч.

— Для чого? Чекали, поки він записувався з Полом Мак-Картні?

— Що? Я не впевнена, що це смішно.

Він підходить до програвача і бере обкладинку альбому.

— Що це за мужеподібна лесбіянка на велосипеді?

— Це Принс.

— Принц чого?

— Просто Принс, не принц. Вуса он бачте які?

— Ну а я був подумав: яка гаряча леді з борідкою.

— У нього є ще й фільм, називається «Пурпуровий дощ».

— «Пурпуровий серпанок»[498]?

— Дощ. Принс, а не Джимі. Мені, напевно, треба її зняти...

— Голубонько, я — єдиний білий на весь Нью-Йорк, хто має платівки Бловфлая[499]. Тож цим принцом мене не залякати. Вибач, що назвав тебе «голубонькою». Я розумію: жінкам більше не подобається, коли їх так називають.

Мені хотілося сказати, що я не проти і що це взагалі перше милозвучне слово, яке мені сказали останнім часом, особливо чоловіки. Але замість цього я дивлюсь у вікно, на обрій, де загоряються вогні.

— А що це за дівчина на обкладинці?

— Аполлонія. Вважалося, що вона — його подруга в реальному житті.

— Отже, він не гей.

— Ви, мабуть, голодні. Ви ж не їли піцу в себе вдома.

— Трохи голодний. Що в тебе є?

— Чипси і рамен.

— Господи Боже, таке їсти!

— А нагетси підуть? Правда, їм уже тиждень.

— Ех, міледі... Ну, давай.

Для локшини я грію чайник, а тимчасом ми просто сидимо й слухаємо решту альбому. До моменту, коли чайник свистить, альбом майже закінчився, і я маю намір знову перевернути платівку на перший бік: не можу сидіти в тиші, та й він теж не може.

— То звідки ти конкретно?

— Що?

— Звідки ти... Ти можеш це вимкнути? Все ж таки не Елвіс, знаєш. То звідки ти?

— Їжте свою локшину. Кінгстон.

— Це ти вже говорила.

— Є там така місцинка, Гейвендейл.

— У самому місті?

— У передмісті.

— Типу Північний Іст-Сайд?

— Типу Квінс.

— Жахливо. Чому ти виїхала?

— Настав час.

— Просто так? Чи таки була причина? Кілька років тому там заправляв Майкл Менлі та крутилися всі ці комуняцькі танці-шманці...

— Я бачу, ви дуже поінформовані про «холодну війну».

— Солоденька, я виріс у п’ятдесятих.

— Це був сарказм.

— Я знаю.

— Вас справді цікавить, що змусило мене виїхати? Може, я просто хотіла виїхати. У вас ніколи не було відчуття, що ось ви живете з сім’єю, і все одно відчуваєте, що засиділися?

— Бог ти мій, розкажи мені ще про це. Гірше, коли це — твій власний будинок, за який ти, чорт забирай, заплатив.

— Вам усе одно доведеться туди повернутися.

— О, ти так гадаєш? Ну а тобі?

— Мені повертатись нема куди.

— Справді? Нема родини? Нема милого серденька?

— Бачу, ви таки дитя п’ятдесятих. Нині на Ямайці миле серденько — це жінка, з якою ви зраджуєте своїй дружині.

— Шикарно. Говорячи «шикарно», я маю на увазі, що мені треба відвідати твою вбиральню.

— Це вам назад у коридор, де ви вже були, другі двері праворуч.

— Зрозумів.

Було б потішно ввімкнути зараз телик, а там Кронкайт[500] розказує про батька родини Колтерстів, викраденого з метою викупу. Дружина / невістка бурхливо реагує на камеру, поки не розуміє, що в неї по щоках тече туш, і тоді кричить: «Стійте!» А син весь такий спокійний, тому що або він не хоче говорити, або його дружина не хоче заткнутися. «Ми думали, цьому бюро можна довіряти, але це ж неможливо знати наперед. Вона здавалася такою надійною — її ім’я Доркас. Одному Богу відомо, яку вона зажадає суму викупу». Цікаво, чи святково вона вдягнеться перед тим, як ввімкнуть камери. І яким у телику буде здаватися моє фото. Утім, я не впевнена, що в

агенції воно є... в кожному разі, я не пам’ятаю. Але припустимо, що в них є моя фотографія, яка, мінімально відкоректована, скидатиметься на фото підсудної. Йду в заклад, що цей знімок зроблено того дня, коли я вийшла з квартири, забувши зробити зачіску. Можливо, подружжя буде триматися за руки, поки вона благатиме викрадача — тобто мене — виявити гуманність, бо її батько нездоровий, і...

— Що це?

Як він вийшов з ванни, я не чула. Ні шуму води, ні скрипу дверей, нічого. Мабуть, мене так захопили думки, що я помітила його лише тоді, коли він став майже впритул переді мною.

— Я питаю: що це? Ти взагалі хто?

Він вимахує цим переді мною. Я ж не очікувала, що цей день закінчиться гостями в моєму домі. Я про те, що це ж оселя жінки, яка ніколи не чекає на компанію. Але, чорт забирай, треба таки було спершу перевірити ванну, щоб бодай переконатися в наявності свіжого рушника над раковиною. А тепер ось він стоїть переді мною, як полісмен, і розмахує книжкою, яку я зазвичай надійно ховаю під подушкою.

«Як зникнути так, щоб тебе ніколи не знайшли».

Автор — Даґ Ричмонд.

От бомбоклат.

Тристан Філліпс

айно собаче, лайно, лайно... Ти мелеш стільки лайна, що твій язик уже, напевно, побурів. Ні? Окей, нумо грати за твоїми правилами. Про що ти ще маєш мене розпитати? Про Балаклаву? Ти це вже зробив. Про Коппера? Подивись у свої записи, дурню. Про Папу Ло і Шоту Шерифа? Останнього я вже вислідив з Восьми Провулків до самого Брукліну, тож перевір записи.

О, справді?

А я думаю інакше. Хочеш знати, що я думаю? Ніяких нотаток у тебе нема. Усе, що ти там назбирав, — гівно в обгортці. Як я знаю, ти весь цей час сидів і шкрябав: «У Мері був баранчик», по-іспанськи. Ні? То дай глянути. Давай, ну ж бо! Точно, як я й думав. Білий хлопе, зав’язуй ти вже з цим бла-бла-бла. Краще посидь і помовч, — а я тобі скажу, навіщо ти тут. Поглянь на себе, чуваче. Я про те, що надворі вісімдесят п’ятий рік, а нормальної зачіски не побачиш, і все через цих довбаних гіпі. Джинсові сорочки — як у ковбоїв, джинсові штани — в стилі диско і (не підказуй мені) ковбойські — ні, байкерські чоботи. Лайно натуральне. Еге ж, навіть

у буцегарні бачили хоча б дві серії з «Поліції Маямі». Ти знаєш хоч одну дзюндзю, яка б одягалась у такий прикид? О, то ти знаєш, що таке дзюндзя? Справді? То це в тебе такий стиль чи ти просто застряг у тих роках, і всі тебе там покинули?..

Ось ти приходиш до мене і кажеш, що пишеш статтю про процес замирення. По-перше, це все відбувалося сім років тому, і ти не можеш назвати переконливу причину, чому все це кому-небудь ще цікаве. Ти вважаєш мене тупим? Братику, є така річ, називається «контекст», — і ось його ти мені й не можеш надати. Не ображай мене, бо деколи я можу й послати. Ти ж знаєш, що таке контекст? Тобі відомо, чим ми займалися взагалі, чи ти думаєш, що все, що ми робили, — це організовували отой концерт зі Співаком? До речі, ти розпитував мене тільки про кінець замирення — і не поставив жодного запитання про початок чи про сам процес. І от ще дивина: ти казав, що не був на острові з сімдесят восьмого року, та все згадане тобою сьогодні відбувалося там якраз сімдесят дев'ятого та вісімдесятого. Ти питаєш про Папу Ло, але тільки про його смерть. Ти питаєш про Коппера, але тільки про його смерть. Ти ніколи не питаєш про Люсі, — і навіть коли я сам згадав про неї, ти пропустив це повз вуха, ніби вона нічого не значить.

Ах, то ти лише хочеш бути точним у деталях? Вай-вай. Ну, ти ж журналіст як-не-як.

Ага-ага...

Правда, юначе...

Ти хочеш більше дізнатися, як я вісімдесятого приєднався до «Ієрархії донів».

Пірсе...

Пірсе...

Апексе...

Я ніколи не говорив, що приєднався до «Ієрархії донів» у вісімдесятому, я лише сказав, що приєднався до них. Чи, може, ти хочеш більше знати про Джосі Вейлза? Він нині летить у Нью-Йорк. У «Райкерсі» кажуть, що приземлення в нього якраз сьогодні. Хто його зна, за чим він летить. Чи за ким.

Ой!

Як ти зразу притих... Глянь на себе. Ти, я помітив, нишкнеш щоразу, коли я згадую Джосі Вейлза. Ні? Братику, лише кілька хвилин тому, коли я розказував, як Вейлз завалив Раду за мир, ти відразу ж перескочив на те, як я опинився за ґратами, — хоча про це точно вже знаєш. Ти ж не поставив мені жодного запитання про мене самого, відповідь на яке не міг би знайти в будь-якому моєму інтерв'ю щодо Ради, навіть в отому, з нью-йоркською радіостанцією. Але це правда. Джосі Вейлз сьогодні прибуває в Нью-Йорк. І точно не для зустрічі зі мною.

Глянь на себе. Сидиш там і намагаєшся поводитися так, ніби тобі не страшно. Я даю тобі п’ять хвилин, щоб закінчити інтерв’ю, бо в тебе з’явилася куди більш нагальна справа: летіти додому в квартиру в Бед-Стаї і ховатися там під умивальником. О так, скільки, по-твоєму, треба часу для того, щоб я дізнався про тебе, Алексе Пірсе, все, що вважаю за потрібне? Думаєш, якщо ти живеш на розі Бедфорду і Кліфтону, то ти непробивний? Кліфтон-плейс, двісті тридцять вісім, правильно? Квартира на першому поверсі, ні, зажди, на другому: я забув, що американці поняття «нульовий поверх» не використовують. Ха-ха. На вулиці твоїй живуть тільки чорні, що вдягаються, як на кастинг для «Трилера»[501], і лише ти маєш такий вигляд, ніби граєш у гурті «Іґлз». Ти ще той кадр, Алексе Пірсе. Ану дай вгадаю: те, що я порівняв тебе з «Іґлз», тобі, вочевидь, не сподобалося. Однак я помилився щодо тебе. Ти не підеш через п’ять хвилин. Ти не підеш, поки не дістанеш те, за чим прийшов. Джосі Вейлз прибуває до Нью-Йорка ускладнювати всім життя, а ти чомусь усе ще тут.

Ага-ага...

Ага-ага...

Еге...

Га?

Га?..

Далі.

Отак просто? Просто сидітимемо?

Знаєш що? Я затих, тож говори ти.

Хмммм...

Хмммм...

Лайно, Алексе Пірсе.

Лайно...

Ха-ха-ха-ха-ха-ха...

Вибач, сміятися я не хотів. Але все одно це якось смішно. Прокидаєшся у своєму ліжку, а поруч сидить чоловік. Ти впевнений, що ви з ним не трахалися, а потім він просто прокинувся першим? Заспокойся, юначе ти мій, усі знають, що ти не батон.

А ти раніше вбивав? Так, Алексе Пірсе, це те, що я хочу знати. Можеш залишити при собі «до біса, сучий сину, я зараз покличу охорону». Відповідай на запитання.

А вбивав когось потім? Ха-ха, я знаю, просто й далі жартую. Серйозна справа — вбити людину, згоден? Це ж усьому, що той чоловік планував зробити від сходу до заходу сонця, ти поклав кінець, ось так. І неважливо,

хороша він був людина чи погана; ти дивишся на нього мертвого і гадаєш: цікаво, чи думав він, починаючи свій день, що той стане останнім його днем. Як і будь-хто інший. Дивно, правда ж? Ти прокидаєшся, з'їдаєш сніданок, обід, вечерю, працюєш, веселишся, трахаєшся, потім знову прокидаєшся і починаєш усе заново. Але саме з цієї ночі, саме цей чоловік уже ніколи не побачить завтра. Він уже не підніметься, не помиється, не висереться, не піде через дорогу на автобус, не пограється зі своїми дітьми, взагалі нічого. І це ти зробив. Ти це в нього відібрав. Я тебе вислухав. І цього досить, щоб зрозуміти суть, яка зводиться до простого: він хотів позбавити життя тебе, а ти був змушений вчинити так, як було тоді треба, — бо інакше б, у цю саму хвилину, ти переді мною не сидів би. Він здавався мертвим? Ти до нього доторкався?.. Просто залишив як є?.. То звідки ти знаєш, що він помер?

Юначе, ти покинув готельний номер і після того нічого не сталося? Як цікаво. Ти ж заселився не під чужим ім'ям. Треба ж: нічого в новинах, ніякого розслідування, дзвінків з поліції, нічого, ніби тобі це все приснилося. Та заспокойся ти, білий хлопе, я не наполягаю, що це був сон, але хтось же після тебе все підчистив, і підчистив добре. І... стривай, ти говориш, синя уніформа? Синя уніформа?

І лиса голова?

Ніби він червоношкірий? Тобто шкіра світла, як у метиса?

Бомбоклат...

То ти що, хочеш сказати, що це ти вбив Тоні Паваротті?

От бомбоклат, юначе ти мій. Істинний бомбоклат...

Та ні, я ніколи з ним не перетинався, але хто в гето не знає про Тоні Паваротті? Він же був у Джосі Вейлза головним інфорсером. Казали, що цей чоловік холоднокровний, дехто вважав його німим, бо ніхто в житті від нього жодного слова не чув. Тобі відомо хоч щось про «Школу Америк»? Утім, треба виїхати за межі США, щоб почути про неї... Я знаю, що Паваротті — єдиний, хто реально був звідти. І єдиний, хто знав, як поводитися зі зброєю. Кращий снайпер, ніж уся поліція чи армійці. І ти хочеш сказати, що хирлявий гіпак завалив найкрутішого кілера Ямайки? О ні, братику, я точно зараз реготатиму на повен рот. Ні, може, твоя правда, звісно. Тобто ти дуже переймаєшся через це, я розумію. І ти впевнений, що це був він? О, зажди, звідки ж тобі знати? Ти просто знаєш, який він мав вигляд. Вибач, братику, але мені треба певний час, щоб усе це переварити. Таке, наче я дивлюся на людину, яка прикінчила самого Гаррі Каллагана... Ти пам'ятаєш, коли це було?

Лютий сімдесят дев'ятого. Ну ось, тепер вимальовується. Ти був на Ямайці до лютого сімдесят дев'ятого. Ти кажеш, що ти також розгрібав якесь лайно про Ґрін-Бей? Хоча це нічого не означає, — навіть ямайські газети розкривають правду через такий період часу. Але якщо за тобою йшов Тоні Паваротті, то наказ мав надійти з Копенгагену. І оскільки це не стиль Папи Ло, то єдиний, хто міг відрядити Паваротті, — це Джосі Вейлз. До біса, юначе мій, що ти таке наробив, що Джосі Вейлз послав когось тебе вбити?!

Ти не знаєш...

Може, ти не усвідомлюєш того всього, що знаєш. Хоча який журналіст не знає навіть власних фактів? Ти, певно, розкопав про Джосі Вейлза щось таке, чого більше ніхто не знає. Але, знову ж таки, це ні про що, саме по собі, не свідчить. Джосі з'ясував, що в тебе на нього є дещо, важливість чого ти сам навіть не усвідомлював. Так, то було шість років тому, але воно, безумовно, тебе переслідує, тож ти, напевно, повинен щось пам'ятати. Щось, можливо, є у твоїх записах? Це дивно, адже Джосі нібито не боїться нічого. Він же з тих, кого ви, люди, називаєте психопатами. Ну ж бо, чоловіче, мізкуй, мізкуй! Що є таке, про що знаєте тільки ти і він?

Ти маєш наркозв'язки? Зв'язки в його банді? Ти нещодавно писав статтю про Колумбію? Ні, зажди, це має стосуватися тих часів. Сімдесят дев'ятого нічого такого ще не відбувалося — в кожному разі, такого, про що б ти міг знати. Ґрін-Бей? Ні. Ти не висвітлював політику, ти займався мирним договором, — але що привело тебе до цієї історії? Ти йшов слідами Співака? О! Співак. Але чому?

О...

Братику...

Ти мені щойно це сказав, Пірсе. Ти щойно виклав увесь план, а сам його досі так і не бачиш. У нас більше спільного, ніж ти гадаєш. Подумай про ось що. Тепер уже всім відомо, що, хай би хто там стріляв у Співака, він цілив у серце, але влучив у груди, і сталося це лише тому, що той саме видихнув — замість вдихнути, правильно? Так навіть у книжці про нього написано. Але тоді, сімдесят восьмого, хто міг це знати, крім самого Співака, стрільця і, виходить, тебе? І ось Джосі зрозумів, що бовкнув тобі дещо, чого ти не мав знати, — бо ж навіть лікарня могла лише назвати місце, куди втрапила куля, а не куди цілився кілер. Я-то знав, що стріляв Джосі, але до сімдесят дев'ятого року я цього не знав. Але й згодом ніхто не міг знати точного наміру — за винятком того, в кого стріляли, і того, хто намагався вбити... Під час інтерв'ю він не глянув на тебе з натяком? Він просто різко обірвав розмову? Ну звісно... До біса, юначе мій, ти живеш як у кіно. Приміром, взяти Ґрін-Бей: тепер ми всі знаємо про Ґрін-Бей, але ж ти, як я зрозумів, дізнався правду ще тоді — і значно раніше за інших. Тебе, часом, не Шерлоком звуть? Отже, Джосі хотів прибрати тебе або через те, що ти з'ясував, що це він намагався власноруч убити Співака, або ж тому, що ти вивідав усе про Ґрін-Бей. Однак те, що він прагнув порішити своїх же людей, як на мене, не має ніякого сенсу. Я збентежений...

А знаєш що, забудь про Ґрін-Бей. Хоч ти також про нього занадто багато знаєш, але вже одне те, що вбити тебе було послано Тоні Паваротті, вказує на розгадку. Бо послати його міг тільки Джосі. Залізно. Джосі Вейлз збагнув: ти знаєш, що це саме він намагався вбити Співака. Або що ти здогадаєшся про це. Але я маю сумнів, що ти аж такий метикуватий, як він думав, — раз за шість років це тобі на думку так і не спало.

Тепер усе стало на свої місця й отримало сенс. Так ось чому ти прийшов до мене з візитом. Мабуть, я — єдина у світі людина, яка має щось із тобою спільне. Треба ж такого: лише двоє з тих, кого Джосі Вейлз намагався прибрати, і ми досі живі. А між тим, він ось-ось приземлиться в Нью-Йорку.

Джосі Вейлз

вадцять п’ять хвилин тому літак приземлився в аеропорту Кеннеді, і ми саме покидаємо зону митниці. Одна пташка нащебетала мені, що таке відбувається, тільки коли приземляються Ямайці. Не знаю, звідки я знаю, просто знаю. Коли минулого разу я літав на Багами, один вилупок з митниці сказав: «Усім ямайцям стати ліворуч від черги». Ні, я не став на довбаний лівий бік, і жоден ідіот не сказав мені жодного довбаного слова, коли я пройшов напрямки через зону митниці та показав їм свій паспорт. Навіть валізи не розкривав. Хіба не так одного разу, стоячи в черзі, вчинив Співак, коли митник завівся з ним через якусь хрінь з оглядом? Він просто взяв свою сумку і попрямував до виходу.

Двох ямайців із цієї черги вже забрали, разом з їхніми візками, а одну Ямайку навіть супроводжують три офіцери. Йобана ідіотка; сподіваюся, кокс вона запхала собі в дупу, а не в поцьку або, що ще гірше, — ковтнула, бо той час, поки він там усередині, дорого їй обійдеться. Хто мене чує, може ненароком вирішити, що всі Ямайці — наркокур’єри.

Жаль, що вони затримали ту дівку, яка скидається на перевізницю, тут, — їм варто було витрусити ідіотку, що ганьбить свою країну, ще в літакові. Ось ми летимо, висота тридцять дві тисячі футів, стюардеса оголошує, що зараз буде обід. Моя попутниця лише раз зиркнула на те, що подають, і каже: «Це хіба їжа? Таке хіба в зад запхати. Добре, що я прихопила з собою хавчик». Мені хоч-не-хоч доводиться дивитися, як вона розчепірює свою торбу і витягує відерце з-під морозива — зі смаженою рибою, рисом і горохом. Клята риба смердить на весь перший клас так, що я вже подумував, чи не попросити стюардесу пересадити мене куди-небудь назад, навіть готовий був доплатити за те місце. Або це, або вихопити волину (якби я її з собою взяв) і пальнути в ту засранку.

«Ласкаво просимо в Сполучені Штати, містере..._____».

Я проходжу крізь двері з багажного відділу саме в ту мить, коли двоє офіцерів хапають цю ямайську гостю, витягують її з черги і кидають на підлогу. За межами митної зони ми все одно ще перебуваємо всередині аеропорту — ще одна річ, що відрізняє Штати від Ямайки. А он і Юбі. Стоїть перед натовпом людей, переважно чорношкірих та індійців, що чекають, коли вийдуть пасажири. Розкішний синій шовковий костюм з білою хусточкою в нагрудній кишені надає йому схожості з ніґером з «Поліції Маямі». Треба обов’язково переглянути цей серіал. Щось мені підказує, що, назвавши його Таббсом[502], я йому полещу: хлопець з околиці, намагається грати жорстко, і йому це дійсно вдається. Я збавив багато часу і на роздуми про Віпера, але не в таких висловах і геть з інших причин. А що це за чортівня в його руці?

— Юбі?

— Мен! Мій мен-супермен! — вітає він мене в бадьорій ніґерсько-піндосівській манері. Він усе ще тримає в руках табличку з написом «Джосі Вейлз» (приблизно такі ж транспаранти з іменами тримають поруч із ним два водії).

— Що це таке?

— Ха-ха, це? Це така штука, яку ми звемо «Джосі Вейлз».

— Хм, не смішно.

— Господи Ісусе, Джосі, куди поділося твоє почуття гумору? Чи ти його ніколи й не мав?

Ненавиджу, коли Ямайці починають імітувати американосівський стиль розмови. Коли я чую такий базар, то мені аж зуби зводить. Але я сміюся у відповідь:

— Це ближче до теми, хоча не зовсім те.

Він хвацько підкидає табличку в повітря, підхоплює мою валізу й іде до виходу. Я йду слідом, знічев'я стежачи за тією чортівнею — як вона планерує в повітрі, знижується і, врешті, падає біля стійки прокату автомобілів.

— Напевно, цікаво приземлятися в Нью-Йорку ввечері, коли вже темно, — каже Юбі. — Вночі це зовсім інше місто, ніж удень.

— Як скоро ми будемо в Бушвіку?

— Та розслабся ти, Джосі. Вечір ще тільки почався, а ти — щойно прибув. Голодний?

— У літаку годували.

— Чомусь я впевнений, що ти того не їв. «Бостон джерк чикен» на Бостон-роуді.

— Ти справді вважаєш, що я прилетів з Ямайки, щоб поїсти тут другосортної ямайської їжі? Так?

— Гаразд, а біг-мак хочеш? Це як величезний вопер із сиром?

На стоянці до нас під'їздить чорний мінівен. Може, воно й добре, що я не прихопив із собою волини, інакше я б її вже вихопив. Однак це не центр Кінгстона. Дверцята відчиняються, і Юбі вказує кивком, мовляв, залазь усередину. Але я чомусь не ворушуся, аж поки він не всідається першим.

— Старий добрий Джосі, за всі ці роки так і не навчився нікому довіряти, — киває він головою.

Він сміється, а я ніяк не можу второпати, про що він триндить: «усі ці роки» ми з Юбі один одного й не знали. Я гадав, що ми відразу ж поїдемо

повз будівлі з милю заввишки, але ми рухалися якоюсь автострадою зі світлофорами. Поки що Нью-Йорк мало чим відрізнявся від Леджена в Маямі; я чомусь думав, що вулиці тут ширші. Автострадою мчить сила-силенна машин, що мене здивувало, адже Юбі сам був сказав, що в Нью-Йорку ніхто не водить. Може, це був не Нью-Йорк. Я б запитав, але Юбі й без того вважає себе надто розумним. Мінівен сповільнюється, і до мене тільки тут доходить, що ззаду в машині сидить ще одна людина. Дурний недотепа Джосі Вейлз, як ти можеш бути таким лохом! Без зброї, оточений людьми чоловіка, з яким працюєш, але якому не надто довіряєш. Треба було хоча б волину попросити відразу, щойно вийшли з приміщення аеропорту. Ми звертаємо з автостради, і я бачу знак з написом «Бульвар Квінс». Дивно те, що цей бульвар значно ширший за автостраду. Ми котимо вниз вулицею з цегляними будинками на три, іноді чотири поверхи, з терасами, на яких видніються пластикові стільчики та велосипеди.

— Це, до речі, Квінс.

— Знаю.

— Справді?

Я не відповідаю. Ми втрапляємо у вибоїну, і я підскакую.

— Бетраме, що за дурня, чуваче? Ти там козу збив?

— Вибоїна, босе.

— Ти тільки уяви: дон приїхав із самого Джемдауну, щоб наскочити тут на вибоїну? Ну що за срань?

— Ми не хотіли, щоб він почувався тут чужим, Юбі.

— Ха-ха.

Сподіваюся, ніхто в темряві не помітив, як я підскочив, інакше навіть не знаю, що робити. Бо конфуз.

— Мій брат Джосі підстрибнув так, наче угледів дапі.

Всі сміються. Мені не подобається, як Юбі тут панібратствує, ніби він з усіма одного зросту. Я не люблю, коли хтось, бомбоклат, виявляє до мене неповагу, навіть у формі жарту. Цей чоловік реально вважає, що ми з ним — рівня? Він, схоже, справді так думає. Цікаво, чи так би це було, якби Віпер заправляв Мангеттеном і Брукліном так само, як Юбі заправляє у Квінсі та Бронксі? Нам треба поговорити, щойно ми вийдемо з цього фургона. Водночас я розмірковую, що робить отой чоловік ззаду. Ми виїжджаємо на іншу автостраду, я озираюсь і бачу збоку чи то море, чи то річку, а ще неонову вивіску з емблемою «Пепсі» — старого зразка, ще з часів мого дитинства.

— Е-е, Джосі. Я тут подумав... Я...

— Збираєшся перетирати про справи в тачці?

— Що? А, це... Своїм людям я довіряю повністю, Джосі, тобто...

— Що таке «повністю», мені пояснювати не треба.

— Та ну, Джосі, облиш. Усі не без гріха. Ну, та то таке... Може зачекати, поки доїдемо до «Бостон джерк чикена». Кумедно, правда ж? «Бостон джерк чикен» на нью-йоркському Бостон-роуді! Це те, що мій син назвав би «іронією». Діти так швидко ростуть, хіба ні? Твоєму старшому сину вже скільки?

— Чотирнадцять. А це все не може зачекати, поки ми виліземо з фургона?

— Та я просто так, ляси поточити. Ну, як знаєш.

Мінівен зупинився. Я навіть не помітив, що ми потрапили в Бронкс. Було вже по дев'ятій вечора, але вулиці ще велелюдні. Народ вештався туди-сюди, йшов посеред дороги, вздовж тротуару, входив і виходив із крамниць, ніби усе ще тривав білий день. Автомобілі паркувалися вздовж узбіч, переважно «Бьюїки», «Олдсмобілі» або «Шевроле». «Салон краси міс Беули», «Вантажоперевезення братів Фонтейнів», «Вестерн юніон», ще один «Вестерн юніон», «Пітерів бутик», «Чоловічий одяг», «Банк „Еппл"»... А ось і «Бостон джерк чикен». Заклад, схоже на те, вже збиралися зачиняти, але хтось, мабуть, угледів Юбі, бо світло в задній частині приміщення щойно ввімкнулося. От цікаво, Юбі просто забув про мою відмову від ямайської їжі чи це черговий прояв неповаги в завуальованому вигляді. Ми сіли — тільки я і він — за помаранчевий пластиковий столик біля дверей: він навпроти мене. Один з його людей зайняв місце біля каси, ще двоє стояли зовні.

— Скільки тобі тут зазвичай треба охорони?

— Та не надто багато. «Ієрархія донів» у курсі, що в «Бостон» і на Ґан-Гілл-роуд їм краще не потикатися. Минулого разу, коли вони затівали щось, то поклали двох моїх дилерів. Але ж ти знаєш, що цей ніґер, який перед тобою, не міг допустити, щоб це лайно просто так лежало і смерділо, так? Ми прочули, що на вечірку в Геффен-парку з'їхалося багато з «Ієрархії донів». Ми просто приїхали на трьох тачках, вискочили й облили весь парк кулями. Ми навіть не стріляли на ураження, хоч одному чи двом чоловікам того дня таки було непереливки. Власне, мене вдовольнило б і те, що хоча б один з них до кінця своїх днів буде гадити в калоприймач. Це був останній раз, коли їхні дебільні батони зв'язувалися з Бронксом. Проштовхувати героїн у Філі[503] — це найкраще з того, на що вони здатні. Але в Брукліні вони починають нахабніти. Занадто нахабніти, я б сказав.

— Розповідай.

— Що?

— Як нахабніють.

— Ну, це тобі Віпер міг би краще розказати...

— Я питаю не Віпера. Я питаю тебе.

— Окей. Окей. Реально побазаримо. Твій хлоп, на хер, раз у раз лажає, а «Ієрархія донів» роз'їжджає вгору-вниз трикутником Бродвей — Ґейтс — Міртл і відстежує всі його лажі. Спотери не можуть знайти посильних, дилери ширяються, а тимчасом оті хлопці на своїх «Шевроле» патрулюють усе по цьому периметру, — бо вони знають, що в Бронксі та Квінсі їм не дадуть і кроку ступити. Моя людина про все це мені звітує.

— Твоя людина? Звідки вона стільки знає?

— Не бери близько до серця, але один з Віперових посильних наглядає там за мене.

— Що за бомбоклат, Юбі?! Ти шпигуєш за моїм чуваком — ти шпигуєш за мною!

— Ой, та до біса, Джосі. Таке наче в тебе нема людини, що дивиться за мною. Або, може, латиноси бігають кожної ночі в телефонну будку, щоб дзвонити своїм жінкам? Мені це по шарабану. Я взагалі не проти. Від цього я тільки міцніше стою на ногах, і це нагадує мені, що лажати не можна. Моя людина доповідає мені двічі на тиждень. Але я не уявляю, щоб мій пацан дізнався щось таке, чого ти не знаєш сам.

— Наприклад, що? Перевір мене.

— Наприклад, що твій братик Віпер вживає.

— Віпер нюхає кокс ще з сімдесят п'ятого року, нічого нового.

— Новина все-таки є, Джосі. Він тепер курить крек, а ми з тобою знаємо, що крек і кокс — не те ж саме. Чи може людина вести справу, якщо вона на коксі? Може. Кожен мій клієнт із шоу-бізнесу — на коксі. «Лизуни» і «нюхачі» — так їх називають, юначе мій. Раніше це вважалося мало не ознакою богемності. Але крек — це зовсім інша тема. Кожен дилер, що пересідає з коксу на крек, по суті, знищує себе. Коли ти на креку, то жодна думка голови не тримається. Який уже там, у сраку, бізнес! Крек — і є твій бізнес. Коли ти на креку, то не можеш навіть додавати числа. Ти не можеш вести облік того, що продаєш і що купуєш. Все котиться к лихій матері, валиться, горить синім полум'ям — а тобі по шарабану! Коли побачиш Віпера, спитай, коли він востаннє бував у Бушвіку. Хе, курить собі крек і... ну... і ще дечим займається, що бізнесом якось складно назвати... Але головне, що чувак тепер сам сраний крекер, і такий же, бомбоклат, його бізнес.

— Звідки ти знаєш, що він курить крек?

— Моя людина бачила.

— Це довбана брехня, Юбі.

— Брате, ти думаєш, він це приховує? Та ні. Ти не розумієш. Коли чувак на креку, йому все до сраки. Крек робить м'яким. Це слабкість, чуваче. Твій братик, вибач, нюхає по повній і скурвлюється на очах, пропускає зустрічі, херить бізнес на своїх «точках» — і той у нього загинається. А він тим часом займається всією тією бриднею, якої набрався в Маямі, — бо він точно не робив такого лайна в Джемдауні.

— Досить.

— А «дони» поводяться, як грифи: тіло ще не померло, а вони вже злітаються.

— Юбі, я сказав: до-сить.

— Добре, брате, добре.

— Досить їбать мізки, поїхали.

— Братане, їжу ще навіть не принесли.

— Я схожий, бомбоклат, на голодного? Їдьмо, на хер, у Бушвік. Зараз же, Юбі.

Джон-Джон Кей

ригадується отой випадок у Маямі — це як їхати по Коллінз-авеню на Саут-Біч. Я сидів, курив «Парламент» у смердючому, як дупа, «Мустангу», злий, як чорт, через погану новину: вантажівка з «травою», що мала під'їхати, так і не з'явилася (еге ж, ми планували захопити товар, а потім його продати). І тут дивлюся: один блондин — волосся довге, кучеряве, викапана тобі Фарра Фосетт[504] — їде на роликах, і в нього джинси сексуально так підрізані, високо, до самих кишень. Котить собі й наспівує щось низьким таким голосом (і це відразу ж убиває його схожість із Фаррою): «Ще, ще, ще, як тобі це подобається, як тобі це подобається». Так і кортіло йому сказати: «Гомику, надворі, блін, вісімдесят третій рік».

Ролики довбограя — дівчачого кольору, щось середнє між рожевим і фіолетовим. Бузкові, напевно, — ну, підари на таких речах знаються. Їде цей сучий синочок на роликах і не помічає, як до нього підкрадається чорномазий пацан — волосся як смола, але таке запилюжене, що здається сивим. Я й сам його завважив лише тоді, як він, вискочивши з-за автівки, зацідив у стрибку тому сучечку прямо в бік — ну чисто тобі удар ногою з кунг-фу вийшов. Сучок на роликах різко крутнувся, почав балансувати й хитатися, як п'яна королева танцю, намагаючись утримати рівновагу, але зупинитися він не може — без того щоб не гепнутися на асфальт. Сучечок репетує, лається, хоче вирівнятися, та ноги його вже не тримають, і він влітає пердилом у сміттєві баки біля сітчастого паркану. «Забирай свій тріпак і свій смердючий зад і вали до Гаяліа[505]!» — кричить йому вслід пацан. Латинос, певна річ, але гарненький, мабуть, із Куби прибув недавно, тож, видно, ще не встиг, брудний pirtguero[506], засвоїти, що «Дикун»[507] — уже давно застарів, а шкіра — не найкрутіший прикид для тропіків.

Латинос нагнувся до мого віконця. З його рота тхнуло так, ніби він курнув усього півгодини тому. Очі чорні та голодні, в роті бракує лівого ікла, а підборіддя — квадратне, як у Війні Барбарино в «Ласкаво просимо назад, Коттере»[508]. Пацан засунув руку у віконце, і я її схопив — мисливський інстинкт.

— За «травичкою», — пояснив він, і я його відпустив. Пацан мовчки обійшов з правого боку і вліз в автівку. Я міг дати йому за щоку вже там, але дуже вже кортіло звалити звідси на хрін: усі ці убогі готелі в стилі ар-деко наганяють на мене нудьгу. І тут хлопець каже:

— Татусику, якого біса, я нікуди не їду.

— Ну тоді вали з мого авта.

Хлопець подумав і сказав:

— Тоді відвези мене куди-небудь туди, де гарно.

При цьому він витягнув одну цигарку з моєї пачки і засунув її собі за вухо. «Добре, що гвинтівка лежить не на сидінні», — подумав я, а то хлопець міг би, помітивши її, злякатися й здриснуть. Але пацанчик просто витріщався на мої ковбойські чоботи.

— Ти якийсь ranchero[509], татусику?

— Попрацюєш гарно — взнаєш.

От же ж срань: усе, про що я міг думати навіть тоді, був Рокі. Навіть зануривши пальці в брудні кучері того пацана, коли його голова інтенсивно рухалася вгору-вниз, я думав про правила Рокі. У нас із ним існували певні правила. Або ж ми вважали, що вони в нас є. Якщо ти збираєшся зробити це з кимось іще, трахай пацана на дивані, бо на ліжку — це зрада. І тільки якщо той хлопець дійсно, дійсно симпатичний, бо «перлина пам'яті» каже, що ми проходимо цей шлях лише один раз, а отже, ти цього хлопця можеш більше не зустріти і тому тобі просто треба зробити це з ним, — бо ми геї і традиційні срані правила на нас не поширюються. Ну, тобто у нас — свої правила, і вони інакші.

Але все одно фіґня якась виходить — той, з ким я трахався без всякого ліжка багато років тому, в ці дні несподівано воскрес у моїй голові. Якесь дивне возз'єднання-поєднання. Біс його зна чому, адже в Нью-Йорку я раніше ніколи не бував. «Отак, отак це робиться, дивися, смокчи мій палець, смокчи, смокчи, поки сам не станеш вакуумом, так, ніби всмоктуєш пластиковий пакет, аж поки все повітря з нього не вийде. Смокчи сильно. Смокчи так сильно, щоб я не міг витягнути пальця, — ось як це робиться». Ніхто не казав мені, що Нью-Йорк — це місце, переповнене привидами. «Ти довбаний фрик, Джон-Джоне. Збоченець». Я ж не думав займатися сексом з цим хлопчиком. Умгу, не думав. Я ніколи не думав робити хлопчику боляче. Так, на хер, ніколи. Я ніколи не думав убивати його. Що значить «не думав»? Коли він упав униз обличчям на залізничну колію, я поклав його так, щоб його голова лягла точнісінько на рейку і його обвислий рот ніби поцілував її, і тоді я копнув його сильно в потилицю, а тоді знову і знову — аж поки не відчув хрускіт під підбором. І все, про що я міг думати тоді, — це

літній табір. «Відчуваєш: він у тобі? — О так. — Увесь? — Угу ммм». Мені чотирнадцять, і я тільки-но повернувся з літнього табору, а татко з порога вдарив мене в живіт і сказав, що я, хоч і витягся, але все одно — довбаний слабак, якому треба набратися сил. Літній табір — це погана їжа, лосьйон з каламіном (від прищів) і вихователі з лінійками, які вони запихають між парами танцювальників, створюючи таким чином простір для Ісуса. Ми з Томмі Матео — вогненно-рудим білим хлопчиком з копицею волосся під афро — сидимо поодаль від тих танців і тихо бурчимо, що все це повна дурня. «Слухай, а ти курнути хочеш? — Ага, чому б і ні». Два тижні після табору я думав тільки про те, щоб побачити Томмі ще раз. У телефонній розмові Томмі здався іншим — якимось відсторонено-заклопотаним, наче він говорив не зі мною. Знаєте старий тунель Лінкольна для поїздів? Ми домовилися зустрітися. Я прийшов, а він стоїть такий чужий і далекий, ніби це не його зад я щоночі фаршерував у ліску. Коли я наблизився майже впритул, Томмі випустив дим мені в обличчя.

«— Томмі, давай, ти ж хочеш?

— Що? Ні, підар ти йобаний.

— Це ти — підар йобаний, який дає трахати в дірку.

— Та пішов ти. Це все тому, що там не було ніяких, на хрін, дівчат.

— Дівчат — щоб трахати тебе в дупу? В таборі дівчат було повно.

— Таких; яких би я хотів трахнути, там не було. Навіть ти був симпатичніший, ніж усі вони. Тільки тепер ми вдома, і дівчата тут симпатичні.

— Я не хочу ніяких, на хрін, дівчат.

— Ти повинен хотіти, інакше ти — підар. Ти збоченець, і я все розкажу твоєму батькові».

Чорт, чорт, чорт, чорт, чорт! Ну чому я зараз думаю про це старе лайно? У спальні того чувака нарешті з’явилося світло, потім погасло, потім на півгодини ввімкнулось у ванній, і теж погасло. Не горить уже з півгодини. Дати йому ще з півгодини — на те, щоб він заснув? А може, він у темряві якраз джаґає якусь крихітку? Хоча, яка різниця? Він або засне, або чимось займеться. Можна спробувати піднятися пожежною драбиною (хоч це буде непросто — третій поверх як-не-як, та й пробратися навшпиньки до біса складно). Ґризельда дала мені набір ключів, але пертися через передні двері — цілковита тупість. Це Нью-Йорк, і тут усі двері на замках. А може, він трахає якусь крихітку, але не схоче, щоб вона в нього лишалася?

Я перетнув вулицю і тепер у будівлі. Раз по раз ловлю себе на думці, що я й справді просто типовий підар: от тепер, наприклад, обурився, що хтось розфарбував весь коридор у гірчичний колір. Десять, п’ятнадцять футів; і ось уже майданчик першого поверху, а на сходинках — усе ще килимове покриття. Я на третьому поверсі. Що це таке — піт стікає по спині? Я біля дверей; рука перевіряє, чи справді це двері, чи щось мені привиділося в темряві. Таки вони. Зважаючи на те що тій колумбійській сучці довіряти не можна, я був майже впевнений, що ключ не підійде.

Я вставляю його і різко повертаю, чекаючи, що він надломиться абощо, — та він спрацював, ти диви, спрацював, але голосно клацнув. До біса це лайно! Секунду чи дві я думаю, що треба звідси валити, і хутко. Може, клац був голоснішим тут, ніж там? А втім, хай там як, не завадить зняти, нахрін, волину із запобіжника.

Двері, рипнувши, відчиняються; передпокою тут немає — мабуть, людям у Нью-Йорку вони не потрібні. Прямо посередині — обідній стіл з двома стільцями; інші стільці, певно, десь в іншому місці. Знадвору світла майже не надходить, тож усе, що я бачу, — тільки диван, присунутий до одної стіни, і ліжко, приперте до другої. Телевізор — зразу біля вікна. Не можу сказати, чи то простирадла чорні, чи в тому місці просто темно. Так чи інакше, я наближаюсь до ліжка, видивляючись на ньому хоч маленький горбик, і випускаю сім куль. Відбуваються три речі: зуп-зуп глушника, легке пук-пук куль, що підривають подушку, і здивоване зітхання — за моєю спиною. Повернувшись, я бачу голого білого чоловіка, здається, рудого (у темряві не дуже розгледиш — він не вмикав світло, коли йшов до ванної). Та ясно: сука дала мені неправильну адресу. Я піднімаю волину, щоб пальнути мужикові в голову, але він кидає щось мені прямо в очі, і я ніби збоку чую свій крик. Щось стікає по моєму обличчю, потрапляє на губи. Та це ж, бля, рідина для полоскання рота! Поки я залітаю в ванну і промиваю очі, він встигає відчинити вікно і стрибнути на пожежну драбину. Я кидаюся за ним, за цим білим голим чоловіком, який стрибає через дві сходинки й репетує, тоді як я намагаюся влучно вистрілити. Я стріляю, і куля чиркає об метал, вибиваючи іскри. Я лечу сходами вниз, до наступного майданчика, стріляючи в голого чувака, що волає на все горло; я не знаю, що він там волає, але на заклики про допомогу не схоже. Я й далі стріляю по тій клятій драбині. Замість того щоб збігти нею донизу, він стрибає через поруччя на асфальт.

І ось ми біжимо вздовж провулка: він верещить, як недорізаний, а я за ним, сліпуючи, бо праве око мені все ще, на хрін, пече. А найгірше, що з кожним кроком у провулку все сильніше тхне якимось гівном-гниллю-кислотою-трупом. Я намагаюся стріляти влучно, але тільки супергерої в кіно водночас біжать і стріляють прицільно, до того ж маючи два зрячі ока. Всі мої кулі зникають у темряві — без рикошету, без нічого. Як на босого, чувак біжить дуже навіть швидко, підстрибуючи й звиваючись у темному провулку, де повно вибоїн та сміття. Я наступаю на щось м’яке, але не зважаю, — недивно, якщо це був щур. Ми добігаємо до перехрестя, і тут він мимоволі спиняється, захоплений раптовими фарами машин та вуличними вогнями. Я влучаю в нього в той момент, коли він починає бігти знову, затиснутий з обох боків зустрічними двома автівками. Одна з них пригальмовує, а потім газує знову, закручуючи правий віраж і мало не врізаючись при цьому в світлофор, після чого бере ліворуч, потім знову праворуч і зникає з поля зору. На вулиці ні душі, що для Нью-Йорка дуже незвично. Спочатку мені здається, що переді мною якась дивна стіна — чорна, вся в якихось горбиках, та ще й виблискує. І тут до мене доходить, що це — сміттєві мішки, накидані поверх один одного так, що утворюють цілу довбану стіну, і вона перегороджує в темряві всю вулицю. Я підходжу до чувака, що лежить, хапаю його за ліву щиколотку й тягну назад, у провулок.

Доркас Палмер

ерйозно, ти справді вивчала це лайно? Глянь на обкладинку: окуляри з товстенними дужками і великий рожевий ніс. Хто це, Ґраучо Маркс[510]? Боже, а інші публікації тут про що? «Імпровізована зброя американського підпілля», і це — «Професійні феєрверки власними руками», а це те, що вже майже класика, — «Як назавжди забути про колишню дружину». Справді, що це? Я б міг подумати, що ти активна радикалка, але ж ти не з Техасу, і, як я знаю, радикали не пом'якшили свою антиніґерську політику.

Я тим часом намагаюся зрозуміти, чому цей чоловік вирішив, що має право влаштовувати сцену в моєму власному домі. Так, він увесь день був дещо фамільярним, але аж така поведінка — ніби він мені батько, чоловік чи ще хтось дуже рідний-близький — це вже ну геть ні в які ворота. Ні, він просто старий чоловік, якому все обридло, а тепер ось нарешті з'явилася хоч якась таємниця, і він вирішив, що конче мусить її розслідувати-розгадати. Та ні, він вважає, що знає мене достатньо (бо ж я перед ним зобов'язана), але я його дуже розчарувала. Хай би що це було, у нього залізні нерви.

— Заспокойтеся.

— Що означає «заспокойтеся»? Ти що, якась біженка, переховуєшся? Для чого тобі знадобилася така книжка?

— Не те, щоб я повинна вам звітуватися... Але скажу: я побачила її в крамниці й мені стало цікаво.

— Якій крамниці? «Солдат удачі»[511] чи що? Де читво для тих божевільних?

— Це просто книжка.

— Це інструкція, Доркас, — якщо це твоє справжнє ім'я. Ніхто не купує інструкцію, якщо не планує її застосувати. А судячи із загнутих сторінок, ти студіювала її багато разів.

— Я не зобов'язана вам нічого відповідати.

— Тоді не треба. Але погодься, ця книжечка — то шматок лайна?

— Ага, ви ще скажіть: макулатура. Тому я і не використовую її для...

— Я сказав, що книжка — лайно. Я не казав, що ти її використовувала.

Чому я не виставлю його зі свого будинку за те, що він на мене визвіряється? Це мій довбаний дім. Це я оплачую оренду.

— І ніхто не говоритиме тут голосніше за мене.

— Що?

— Я сказала, що це мій дім і ніхто не говоритиме голосніше за мене в моєму довбаному домі.

— Вибач.

— Не треба вибачень. Це я маю просити пробачення.

Він присідає на диван.

— Це ж твій дім.

Друга версія мене сказала б, що я дійсно ціную його небайдужість і навіть розчулена тим, що хтось може дбати про мене, попри те що ми так мало знайомі. Але я промовчала.

— Я не використовувала цю книжку.

— Ну й слава Богу.

— Бо...

— Бо що?

— Бо більшість з того, що там рекомендують, я вже робила раніше. Ця книжка не одна така.

— Що ти таке кажеш?

Містер Колтерст бере один з моїх кухонних стільців і вмощується прямо переді мною. Він знімає піджак, а я намагаюся перестати в усьому вбачати натяки, хоча б на цю одну ніч. Це те, чому я навчилася від американських жінок: зчитувати кожнісінький рух, який робить чоловік, так, ніби це — таємне повідомлення, адресоване мені. Але зараз він — бісовий біженець. Він переховується від своєї родини. Він дивиться на мене, схиливши набік голову, начебто поставив запитання і чекає на відповідь. Я хотіла б, щоб він зрозумів: я не з тих, кого він бачив на «Шоу Донаґ'ю»[512]. Усі ті люди з їхніми особистими справами, про які їм страшенно кортить розповісти тринадцятьом мільйонам людей. Скажи одному з них всього лиш «привіт», і вони вважатимуть за потрібне розповісти тобі все, що знають. Усі вони хочуть у чомусь зізнатися, хоча насправді нічого про себе не розповідають. Нічого такого, що могло б їх викрити.

— Цвинтар «Флашинг». 46-та авеню, Флашинг, Нью-Йорк.

— Що-що?

— Цвинтар «Флашинг». Там ви її й знайдете, якщо захочете шукати.

— Кого?

— Доркас Палмер. Доркас Неврин Палмер, народжену другого листопада п'ятдесят восьмого року, у Сполдінгсі, Кларендон, Ямайка. Померла п'ятнадцятого червня сімдесят дев'ятого року в Асторії[513], Квінс.

Причина смерті: трагічний збіг обставин, — так написано в некролозі, що означає «збита машиною». Ви уявляєте: вона померла в Нью-Йорку від того, що її підлизала машина?

— Підлизала?

— Ну, збила, вдаривши не передом, а боком.

— І ти так легко користуєшся її ім'ям?

— Клодетт Кольбер почало звучати надто просто.

— Не смішно.

— Я не жартувала. Клодетт Кольбер почало звучати надто просто.

— Ти не можеш ось так користуватися ім'ям померлого. Хіба це не легко відстежити?

— Це може вас шокувати, але служба, яка видає свідоцтва про смерть, не найбільша в муніципалітеті.

— Мене більше шокує твоє постійне вживання іронії. Я не пригадую, щоб таке водилося за ямайцями. Не дивися так на мене. Якщо тобі дуже хочеться кожні п'ять хвилин мене шпетити, то я наполягаю на тому, щоб надати всьому цьому лайну бодай трохи розважності, коли мені це буде треба.

— Хай і так. Але ви самі напросилися.

— Але, схоже, ти справді хотіла це розповісти.

— Ні, не дуже. Мені не надто до вподоби всі оці тутешні повсюдні зізнання. Ви, американці, з вашим «ти хочеш про це поговорити?»... Господи, терпіти цього не можу.

— Все одно...

— Все одно це Нью-Йорк, і саме тому, що це — Нью-Йорк, не багато з тих, хто тут помер, тут-таки свого часу й народилися. І у Штатах немає національної системи обліку жителів. Фактично відділ свідоцтв про народження та відділ свідоцтв про смерть між собою не стикаються, вони навіть розташовані не в одному місці. Тож, якщо й існує свідоцтво про смерть, то там немає...

— ...свідоцтва про народження.

— А якщо дістати свідоцтво про народження...

— ...то в тебе буде доказ, що ти — це ти, хоча твоїм реальним «я» тут може й не пахнути. А як щодо її родини?

— Усі на Ямайці. Вони не могли собі дозволити прилетіти на похорон.

— А як щодо номера соціального страхування?

— Вона його саме оформляє.

— Але ж вона...

— Головне, що треба зробити, — це отримати свідоцтво про народження. Тому я подзвонила в Бюро реєстрації на Ямайці і затребувала копію мого... ну, її свідоцтва про народження. Навіть не пам’ятаю, скільки я за нього заплатила. Люди завжди схильні більше вірити найгіршому, ніж не надто поганому, — і на цьому купуються. Ви здивуєтеся, у скількох місцях можна сказати: «Вибачте, я загубила паспорт (або що його просто вкрали), але я маю при собі свідоцтво про народження».

— Мабуть, ти б досі мала проблеми, якби тебе все ще звали Клодетт Кольбер.

— Або Кім Кларк.

— Хто? А нею ти коли була?

— Уже давно. Її більше немає. Так от, потім я звернулася в Бюро перепису — із запитом про будь-яку інформацію щодо Доркас Палмер.

— І що, тобі її просто так надали?

— Ні. Вони надали її за сім доларів п’ятдесят центів.

— Господи Ісусе... А скільки тобі років?

— Навіщо вам це знати?

— Ну, гаразд, це ти тримаєш у таємниці. А в службі соц-страхування не здивувалися, що ти звертаєшся за номером так пізно?

— Їх це не дивує, якщо ти іммігрантка. Якщо маєш свідоцтво про народження, але не можеш знайти свій паспорт. Якщо маєш про це історію, таку довгу й нудну, що вони зроблять усе, щоб скоріше випхати тебе з черги. Май при собі ці два елементи з усього набору «якщо», і ти можеш легко отримати посвідчення особи. А після цього плати тридцять п’ять доларів — і матимеш паспорт. Але його я не отримала. Однак це вже у другому розділі.

— Тобто ти не громадянка США?

— Ні.

— І навіть не маєш посвідки на проживання?

— Ну, я маю ямайський паспорт.

— З твоїм справжнім ім’ям?

— Ні.

— Господи! Що ж ти наробила?

— Я? Я нічого не робила.

— Брехня. Ти, мабуть, утікачка. Твоя історія — найбільш захоплива з тих, які я коли-небудь чув. Що ж, у біса, ти утнула? Від кого втікаєш? Мені аж дух перехопило.

— Хто знав, що, відчинивши сьогодні двері, ви в кінці цього дня опинитесь тут? І, до речі, я не втікачка. І не злочинниця.

— У тебе був покидьок чоловік, який тебе бив.

— Так.

— Справді?

— Ні.

— Доркас... чи як там тебе звати...

— Тепер Доркас.

— Я сподіваюсь, ти подякувала їй за те, що вона поділилась з тобою своїм іменем.

Він встає і знову підходить до вікна.

— Те, що ти іммігрувала сюди під чужим ім’ям, наштовхує мене на думку, що людина чи люди, від яких ти втікаєш, на Ямайці. Але в них є ресурси, щоб вистежити тебе й тут, — звідси всі ці фальшиві імена.

— Вам би в детективи йти.

— А з чого ти вирішила, що ти, чорт забирай, у безпеці?

— Ви мені прямо Америку відкриваєте... Та, знаєте, я тут з тисяча дев’ятсот сімдесят дев’ятого року, а він мене досі не знайшов.

— Отже, є він — той, від кого ти тікаєш. Тобі довелося покинути дітей?

— Що? Ні. Ніяких дітей. Слава Богу.

— Вони не такі вже й погані, поки не починають розмовляти. Хто цей чоловік, від кого ти тікаєш?

— Навіщо вам знати?

— Можливо, я зміг би...

— Що, допомогти? Я вже собі допомогла. Він далеко від Нью-Йорка. Та й причини приїздити сюди в нього, найпевніше, немає.

— Проте ти все одно ховаєшся.

— У Нью-Йорку повно ямайців. Хто-небудь з них може його знати. Тому я не живу поруч із ямайцями.

— Але чому саме Нью-Йорк?

— Я не збиралася марнувати своє життя в Мериленді, і в Арканзасі теж нічого не вийшло б. Крім того, мегаполіс має свої переваги. Громадський транспорт, а отже, немає потреби в авто; ти не виділяєшся, якщо тільки не катаєшся з білим у приміських потягах; і є робота, де тебе ніхто ні про що не питає. Хоча якщо роботи немає, то однаково доводиться вдавати, що ти працюєш: виходити в будні з дому приблизно в той самий час і повертатися в той самий час увечері. Коли я не працюю, то просто йду в бібліотеку або МСМ[514].

— Он звідки в тебе знання про Поллока і де Кунінга.

— Та до біса. Це я і без всякого МСМ знаю.

— І все одно це не життя, коли постійно доводиться оглядатися. Хіба ти не втомлюєшся?

— Втомлююся від чого?

— Справді, від чого тут втомлюватися.

— Тепер моє життя означає: мати житло і відкрити кредитний ліміт. Тут усе засновується на графіку платежів, хоча я б могла багато чого оплатити наперед... Та це вже з четвертого розділу. Послухайте, якщо це в нас момент катарсису, то змушена вас розчарувати.

— О, розчарування — останнє, що я уявляю, думаючи про тебе, дорогенька.

Мені варто було йому сказати: я не ваша дорогенька. Мені справді варто було так сказати. Але натомість я сказала:

— Пізно вже. Вам час додому.

— Як ти пропонуєш вельмишановному білому джентльмену певного віку вибиратися з?.. Де це ми?

— У Бронксі.

— Гм... Дивно, я геть забув. А як ми?.. Не зважай, природа кличе.

Він зачиняє за собою двері. Його куртка зісковзує зі стільця, і я її підіймаю. Важка, гадаю, навіть надто важка, як для літньої куртки. Вона ще й з підкладкою. Я б зійшла потом у цій куртці. Я складаю її, аж раптом бачу якийсь ярлик біля лівого плеча, що не схожий на інструкцію з прання. Напис вручну, і ніби фломастером:

«ЯКЩО ВИ ЧИТАЄТЕ ЦЕ ПОРУЧ ІЗ ВЛАСНИКОМ КУРТКИ, ПРОСИМО ЗАТЕЛЕФОНУВАТИ 212-468-7767. ТЕРМІНОВО. ДУЖЕ ПРОСИМО ЗАТЕЛЕФОНУВАТИ НЕГАЙНО».

Три довгі гудки.

— Тату! Тату! Господи Ісусе, ти...

— Це Доркас.

— Доркас — хто?

— Доркас Палмер.

— Що за фіґня... Чекайте, ви та жінка з агенції? Котику, це та жінка, з агенції.

— Так, з агенції. Містер Колтерст...

— О, Ісусе, скажіть, що він з вами.

— Так, містер зі мною. Просто хочу вам сказати, що це він наполіг на тому, щоб вийти з будинку. Тобто він доросла людина і може сам робити що хоче, просто я не могла залишити його самого і...

— Де ви? З ним усе добре?

— У Бронксі, і так, усе добре. Що...

— Дайте мені вашу адресу зараз же, ви мене чуєте?

— Звісно.

Я диктую йому адресу, і він кидає слухавку. Немає сенсу товкти воду в ступі, як кажуть американці. Я обережно стукаю в двері ванни:

— Містере Кен? Кене? Слухайте, я подзвонила вашому синові. Він каже, що приїде за вами. Вибачте, але вже дуже пізно, а залишатися тут вам не можна. Кене? Кене? Містере Колтерст?

— Ти хто?

Я припадаю вухом до дверей, впевнена, що мені почулося. Зсередини мені грубить незнайомий колючий голос:

— Ти хто, на хер, така? Ану геть від йобаних дверей! Я сказав: пішла на хуй!

— Містере Колтерст?

Я беруся за ручку, але двері замкнено зсередини.

— Іди на хуй!

кажи мені правду. Ти справді припускаєш, що Джосі Вейлз летить у Нью-Йорк лише для того, щоб із шестирічним запізненням поквитатися особисто з тобою? Здається, ти надто високої про себе думки, братику мій. Послухай мудрого. Я більш ніж упевнений, що Джосі дав мені спокій, бо те, що він насправді хотів убити, — це рух за мир. І коли з миром було покінчено, зникла й потреба вбивати когось іншого. Плюс я з усіх сил намагався не ставати на його шляху, як і він — на моєму, бо погрожувати мені означало б погрожувати «Ієрархії донів». Ні, ми навіть близько не такі великі, як «Шторм-група», однак на те, щоб нас нейтралізувати, він би витратив купу часу. Що ж до Віпера, то і йому, і мені відомо, чому він на мене ніколи не рипнеться.

Однак твій випадок по-своєму відмінний, по-своєму особливий. Джосі замовив для тебе «швидкорозчинний крем», а ти власноруч усунув його найкращу людину. Може, він тебе навіть поважає, — з ним трапляються такі дивні перепади. Може, він про тебе забув... хоча ні, Джосі Вейлз нічого не забуває. Найпевніше, він думає, що немає ніякої різниці в тому, живий ти чи мертвий, — мають значення лише час і гроші, щоб тебе ліквідувати. Або ж у нього змінилися пріоритети.

І все ж таки я не думаю, що він прилітає за тобою. Люди тут знають небагато, але Джосі вже не той чоловік, з яким ти, за твоїми словами, перетинався шість років тому. Він і його людина Юбі, який тут із сімдесят дев’ятого року торгує «травичкою» й коксом, майже перетворили своє дилерство на законний бізнес. Майже. Я говорив тобі, «Шторм-група» завжди буде більшою за «Ієрархію донів», бо в неї є амбіції. В неї є плани. Тут кажуть, що «Шторм-група» заправляє в Нью-Йорку, Вашингтоні, Філадельфії та Балтиморі. Відтоді як я опинився у в’язниці, вони відтіснили кубинців до Маямі. Завдяки їм Меделянський картель навіть не думає домовлятися з «Ієрархією донів». Знаєш, як погано, коли серед усього цього крек-буму ти один, хто застряг і змушений перевозити героїн. Але Джосі Вейлз, чуваче, він тямущий чоловік, а Юбі — той навіть розумніший за нього. І обидва, до слова, занадто розумні, щоб довіряти один одному.

Не схоже, що я тебе переконав, ніби він їде не за тобою. Послухай, братику, Джосі Вейлз за тобою не прийде, поки ти не даси йому нового приводу. Вони не поспішають убивати білих, бо тоді федерали почнуть до них принюхуватися. Ні, брате, ти вийшов чистим з води. Звісно, якщо не напишеш статті про все це...

Книжка?

Ну, дехто просто напрошується, еге ж? Братику, книжку про це не можна писати. Дозволь мені сказати як є. Ти пишеш книжку про Співака, про банди, про мирний договір. Книжка про банди? Ти знаєш, що кожна з цих тем тягне на цілу книжку? Про що ти взагалі збираєшся писати? Ніяких конкретних доказів ти не маєш. Хто ще з тобою говорив, окрім мене?

Слухай, ти вже й так зловживаєш Божою ласкою. Якщо ж напишеш про це, тебе не зможе захистити ніхто. Тепер ти більше не той, про кого Йому варто

турбуватися. Маєш сім’ю? Ні? Чому ні? Хай там як, а це добре, бо ці хлопці в разі чого не побояться полоскотати і твоїх рідних. А що, ти не маєш ні брата, ні сестри, ні матері?.. Лайно, Пірсе, та в тебе ж цілий вагон рідні! Май на увазі, лише цього року «штормовики» вже відловили двох дилерів зі Спенглерса, що працювали в Бронксі. І кулями вони нічого й нікого не поливали. Ні, містере, цього разу вони просто відтяли голови тим двом, а потім поміняли ті голови місцями. Чому б тобі не зробити собі послугу — і дочекатися, доки всі помруть? Братику, якщо це банда, про яку ми говоримо, тобі, можливо, не доведеться чекати дуже довго. Глянь на мене. Я нібито розбираюся в цих справах краще за тебе. Мене ж якось навіть на телебаченні показували, знаєш? Двічі балакав про війну і мир. Усі на мене дивились і, мабуть, думали: ось той, хто вийшов з гето. Але... так, за цим було ціле життя, повне лайна, але... Навіть я, той, хто, здавалося б, знає краще і може сказати більше, — де ти мене оце знайшов? Сам бачиш де...

Як щодо Джосі?

Ні, мій юначе, такий, як він, у в’язниці не сидить. Насправді, я думаю, що після сімдесят п’ятого року він не бачив в’язниці. Якій поліції, якій армії під силу спробувати його взяти? У Копенгагені я не був із сімдесят дев’ятого року, але напуваний про нього. Братику, це як комуністична країна, яку показують у новинах. Повсюдно плакати, і стінописи, і малюнки — з Папою Ло та Джосі. Жінки називають своїх дітей Джосі Перший і Джосі Другий, хоча він і не трахав нікого, крім своєї дружини... а, ні, вони ж насправді не одружені. По-своєму він непересічний, і все ж — це класичний бандюган. Але все одно, щоб схопити Джосі, доведеться спочатку покласти весь Копенгаген, і навіть тоді це буде під питанням. Тобі також доведеться «повалити» і його уряд. Що я маю на увазі під урядом? Та ну, Алексе Пірсе, яким, на твою думку, шляхом партії влади вдалося виграти вибори вісімдесятого року?..

Ти знаєш, що я починаю вловлювати щодо тебе? Ти, безумовно, репортер. У цьому нема сумніву. Ти вмієш проникати куди треба і збирати інформацію, особливо ту, яку люди давати тобі не планували. Глянь, наприклад, що ти видобув з мене буквально за сьогодні. Ти ставиш правильні запитання — чи принаймні схожі на правильні, такі, які змушують людей говорити. Але знаєш, що з тобою не так? А можливо, так і треба, і це просто зайвий раз доводить, що ти — репортер. Ти не можеш відчути, як це все розкласти по поличках і зібрати докупи. А може, це відчуття в тебе є, але просто ти не знаєш, як з цим реально впоратися. Кумедно, еге ж? Джосі Вейлз женеться за тобою через щось, чого ти міг навіть не робити. О, ти уже розумієш причину? Тому й пишеш книжку? Бо ти зрозумів це, чи пишеш, щоб зрозуміти?

У мене до тебе запитання. Я хочу точно знати, коли Ямайка тебе зачепила. Ні, я не хочу знати чому; ти почнеш молоти ту ж дурню, яку незмінно починають молоти білі, коли говорять про Ямайку, — начебто вона шльондра з такою солодкою поцькою, що ти просто не зміг устояти, або іншу подібну маячню. Так колись сказав якийсь крекер, з членом в один дюйм, — але раз у тебе є ямайська жінка, то, мабуть, член у тебе більший за один дюйм. Тож «виклади все мені», як кажуть американоси: що там у тебе з Ямайкою? Прекрасні пляжі? Ти ж знаєш, Пірсе: ми — більше, ніж пляж, ми — країна.

Оу.

Дякую, що не вішаєш мені на вуха стару гівняну локшину. Так, це діра, справжня велика діра з гівном. Тут жарко, як у пеклі, рух завжди повільний, і далеко не всі люди усміхнені, і ніхто не зустрічає тебе словами «без проблем, чуване», е, ні — якраз проблем тут, по самі вуха, можна заробити на раз-два. Усе тут просякнуте розпустою, сексом і небезпекою, і реально, реально, реально нудне. Зізнаюся чесно, мені це теж дуже не подобається. Однак глянь на нас обох. Зміни обставини — і ми багато б віддали, щоб повернутися. Хоча це дуже непросто, еге ж? Ти маєш рацію: цю країну важко не порівнювати з жінкою. Вітаю, з твого боку це дуже не по-білому.

Яка ж антикульмінація? Ще й яка кульмінація! Але мусиш визнати, якби на виході з тюремних воріт тебе дожидався Джосі Вейлз, це була б ще цікавіша історія. Але ти хоча б можеш піти, а все, що можу я, — це чекати. Березня тисяча дев’ятсот вісімдесят шостого, юначе мій...

Що я робитиму? Не знаю, сходжу куди-небудь у Брукліні, де можна посмакувати акі та солоної риби.

Ха-ха. Наче я можу піти з «Ієрархії донів». Моє життя складається приблизно як у тебе, Пірсе. У таких людей, як ми, життя прописується наперед, без нашого на те дозволу. І нічого особливо ми не можемо вдіяти з тим, що Господь для нас приготував. О? Це те, що називають фаталізмом? Не знаю, братику, це слово здається мені більш пов’язаним з фатальністю, ніж із фатумом... А знаєш, може, тобі й справді варто написати цю книжку. Та знаю, знаю, що тільки-но казав протилежне, але тепер я дивлюся на ситуацію якось глибше. Може, комусь і варто звести все те божевілля в одну купу, — бо ж ніхто з ямайців цього не зробить. Жоден ямаєць не може цього зробити, брате, тому що або занадто близько підступає, або ж його хтось зупиняє. Така це справа. Тут навіть не треба дуже далеко заходити, — нас зупиняє просто страх, що хтось прийде за нами. Але жоден з нас не заглядає аж так далеко... От, лайно.

Лайно.

Прокляття!

Люди повинні знати! Їм треба знати, що був такий час, коли ми могли що-небудь зробити, розумієш? Реально могли щось зробити. Люди мали достатньо надії, і були достатньо втомлені, і їм усе достатньо набридло, і мріяли достатньо, що щось таки справді станеться. Знаєш, іноді я тут гортаю ямайський «Ґлінер», а він весь — чорно-білий, і тільки один-два заголовки червоні. Як думаєш, скільки має спливти часу, поки наші картинки стануть кольоровими, — три роки? П’ять років? Десять? Та ні, брате, колір у нас уже був, але ми його втратили. Така ось Ямайка. Це не означає, що тут не буває веселих часів або що нам уже геть нема до чого прагнути. Траплялися дні, коли нам велося більш-менш добре, та потім усе знов котилося к чорту. Теперішнє лайно триває так довго, що люди зростають у ньому, вважаючи, що це — все, що вони мають. Але людям треба це знати... Для тебе, можливо, це занадто. Можливо, це занадто для однієї книжки, і тобі доведеться все скорочувати, обтинати, стискати. Фокусуватися... Ти зараз дивишся на мене, як на йолопа, — так, я прошу саме тебе дати пояснення, чому моя країна ось уже чотириста років безуспішно бореться зі своїми невдачами. Ти мав би

розсміятися. Я б на твоєму місці розсміявся... Але ж, чуваче, ти все це помітив, еге ж? І тому ця історія про мир переслідує тебе так само, як свого часу — мене. Навіть люди, які зазвичай чекають тільки гіршого, хай недовго, лише два чи три місяці, але думали про мир — спершу трохи, потім більше, а потім мир став усім, про що вони могли думати. Це все одно що відчувати запах дощу в подиху свіжого вітерцю — задовго до того, як він проллється. Подивися на мене: мені ще й сорока немає, а я вже дивлюся лише на те, що позаду, немов стариган якийсь. Утім, це десятиліття спливло тільки наполовину. Усе може ще змінитися в будь-який бік. Ностальгія — так це називається? Може, тому, що я вже надто довго на чужині. Або не можу створити нові спогади у в'язниці... А ти про що думаєш? Ти повинен мені сказати, коли в тебе з'явиться перше речення. Я б дуже хотів знати, про що воно буде. О, ти вже його маєш? Ні, братику, не кажи мені. Я хочу, щоб ти його спочатку написав.

Ага, можеш використати моє справжнє ім'я. А чиє ж іще? Але так, чуваче, пиши книжку. Тільки зроби собі та мені послугу: дочекайся, поки всі помруть, перш ніж її публікувати. Гаразд?

Джосі Вейлз

все ж я маю віддати належне твоєму Віперові...

Бушвік. Я досі розмірковую: як можуть Ямайці прийти в гето, яке в п'ять разів більше і з будинками, втричі вищими, — і при цьому вважати, що їм буде тут вестися краще, ніж іншим? Таке наче ніхто не бачить різниці між маленьким добром і здоровенною лажею. Тобто головне — впхнути свою голову, а думати за нас хай буде дядя.

Поки ми їдемо, я помічаю в кожному кварталі щонайменше два згорілі будинки. А в останньому їх узагалі вціліло лише два, і навколо не видно нікого, крім бродячих собак, бродячих людей і всілякого мотлоху. І всюди, навіть на більш-менш пристойних вулицях, у повітрі віє смородом, який підганяє тебе. — Ага, чуваче, аби ж він хоча б дізнався, що...

— Чому скрізь запах, як на задвір'ї м'ясної лавки?

— Бушвік, братику мій. Усі м'ясопереробні заводи досі в Бушвіку. Ну, якщо не всі, то один чи два точно ще працюють. Більшість же закрилися, і люди не можуть знайти роботу.

— Що сталося зі всіма будинками?

— Підпал, брате. Як я казав: заводи-фабрики вони позакривали. Люди втратили роботу, вартість нерухомості впала так, що грошей можна більше виручити від страхування, спаливши власний дім, ніж від його продажу. Бо це місце таке мертве, що навіть шльондра не хоче тут жити.

— Тоді навіщо тут укоренятися?

— Запитаєш Віпера — це ж твій вихід. Хоча у виборі місця для нашої крамнички він якраз не промахнувся. Чому «Ієрархія донів» так сильно рветься в цей район? Люди, шукаючи крек, не хочуть, щоб їх за цим заняттям бачили, — тож куди вони йдуть? Туди, на що весь Нью-Йорк заплющує очі. Роззирнися, братику: ось це і є те місце, куди люди йдуть, щоб про них забули. Залишається тільки влаштувати «точку» при дорозі — щоб їм не треба було ходити далеко. Не знаю, як я сам про це не подумав. Якби я брав крек, то не хотів би відтягувати момент, щоб запалити чарівну люльку. І я б точно не повертався з ним туди, звідки прийшов. Ні, братику, твій Віпер спонукав і мене подумати над організацією кількох кубелець у Квінсі, без базару.

Я неквапливо роззираюся, вивчаючи місцевість. Питаю себе: а чого я чекав? Місце цілком собі для бізнесу, тобто, яким ще може бути Бушвік? Але все одно. Поки не бачиш усе своїми очима, не розумієш, наскільки будь-яке уявлення про Америку формується телевізором. Вулиця широка, але пустельна. Але ще гірше те — і це я постійно тримаю в голові, — що в цей час з людей на ній тільки я, Юбі та його братва.

Мінівен залишився за два квартали звідси, і ми йдемо дворами пішки. Зупиняємося перед будинком із забитими вікнами.

— Це те місце?

— Ага, чоловіче.

— Тоді ми заходимо. Я збираюся...

— Не зараз, Джосі. Ти ж хотів перевірити, як тут усе працює? Тож давай постежимо, що та як.

Він показує на вулицю, але я нічого не бачу. Поки двоє не виходять з тіні на вуличне світло. Звідси до пуття не розрізнити, але один з них скидається на спотера. Другий ховає обличчя під каптуром. Спотер обертається і вказує на нас. Каптур іде далі, поки його не спиняє другий чоловік — у кожному разі, намагається, — але Каптур не збавляє крок. Другий щось вигукує, і тоді Каптур зупиняється і підходить до нього. Поодаль перший уже розмовляє з кимось новим. Каптур під ліхтарем тисне руку другому. Юбі тягне мене назад у темряву. Каптур перетоптується на місці — так, що стає зрозуміло: це дівка. Другий чоловік проходить п’ятнадцять, може двадцять футів, і тисне руку третьому, який раптом виступив з-за ліхтаря. Зір — предмет моєї гордості, але навіть я цього третього раніше не помітив. Третій і другий розривають рукостискання, і другий повертається до дівки в каптурі. Вона починає йти, і в той момент, коли вона, не зупиняючись, розминається з другим, їхні руки торкаються одна одної. Каптур проходить повз мене й іде вулицею.

— Куди?

— На «точку», — пояснює Юбі. — Можна сходити перевірити.

— Ні. Поклич сюди того пацана, — кажу я і вказую на хлопця, що стояв невидимий за ліхтарним стовпом.

Юбі кличе, і той рушає в наш бік розхлябаною ходою, притаманною молодим чорношкірим американосам: ноги й руки бовтаються в протилежні боки. Хлопчина підходить до мене і не стоїть, а ніби висне, як пальто на вішаку.

— Т’якв’но?

— Що?

— Він питає, типу, «як воно?», Джосі. Тобто, що діється, що відбува...

— Я зрозумів.

— Молодь нині так балакає, що я й свого хлопця не розумію, хіба ні?

— Як бізнес? — питаю я.

— Вечір п’ятниці, як ти, в біса, думаєш, іде бізнес? Людям заплатили, ось вони й вештаються вулицями в пошуках пизд і херів. Хльорки на креку відсмоктують «Ч» за копійки і пруть д’ мене. Вечір п’ятниці, йоу.

— Скільки вже Віпер тебе тут тримає?

— Хто?

Юбі тихо сміється, але я все одно чую.

— Віпер, твій бос.

— Еге ж, Майкл Джексон. Він десь тут, точняк був пару годин тому. Може, пішов додому відпочити, клопіткий день для засранця.

— Хіба можна свого боса називати засранцем?

— Джосі, тут це слово означає не те ж саме, що на Ямайці. Кажу тобі: тут братчики один одного постійно звуть засранцями, і це нормально.

— Що це за чортівня, Юбі? Не подобається мені це лайно.

— Окей, чувач’, без «засранця». Бля буду, — каже пацан.

— А ти, я бачу, знаєш своє діло туго. То скільки Віпер держить тебе посильним на цій «точці»?

— Годинник є?

— Ага?

— Скі’ки там натікало, йо?

— Одинадцята.

— Знач’ п’ять годин. Я завжди класно рахував.

— Що? Що ти сказав? П’ять годин? Він так швидко ставить новачка посильним?

— Я б ніколи не довірив новаку це діло, — каже Юбі.

— Я не новач’к, татун’. Просто новий посильний. Я був спотером десь тижнів з’ два.

— Я бачив, як ти контролюєш «точку», — кажу я. — Але як вийшло, що тебе так швидко підвищили?

— Бо я такий, на хер, кльовий, ось ч’го. Справи сьодні реально ніштяк. А ще тиждень тому тут усе було — реальне лайно.

— Розкажи нам більше, — каже Юбі.

— Містере, — каже хлопчина, дивлячись прямісінько на мене і вказуючи на Юбі, — я твоєму сутенерові не скажу ні слова.

— Сутенерові?! Сутенерові? Ти кого, вилупок, сутенером назвав? Ти хочеш, щоб я зараз...

— Юбі, дослухай малого, — кажу я й усміхаюся (і цю мою посмішку бачить Юбі; от і добре). Мені цей хлопчина подобається. Я підходжу до нього і кладу руку йому на плече.

— Все окей. Добре, що в тебе є чуйка і що ти не терпиш ні від кого лайна. Добре. Але затям таке. Віпер платить тобі, бо я плачу йому. Віпер тримає тебе живим, бо я тримаю Віпера живим, — ти мене зрозумів?

— Певна річ, татуню. Ти тут Дон Татунь.

— Але стривай, Джосі, звідки він усе це знає?

— Ямайські засранці все тут засрали, йо. Як і твої, сутенере, хльорки, що обсіли весь Флетбуш[515].

— Я ж тобі ка’у: я не сутенер.

— То чо’ ти реально в такому прикиді? Я в ауті, бра’.

Я міг би дивитися всю ніч, як цей пацан дістає Юбі.

— І дуже погано було минулого тижня? — запитую.

— Чуваче, так все ж окей... Це вже позаду — а я не довбаний стукач. Та якби твій засранець ще день почухався, на цьому кутку вже б хазяйнували з «Ієрархії донів».

— Що?!

— Я чо’о — схожий на обкуреного? Йоу, в тебе є спотери, які посилають клієнтів до посильних. Посильні йдуть узяти трохи дуру від дилерів. Але

твої два дилери обидва дуже зайняті — своїм кайфом від свого ж товару. То як дума’ш, що в такому разі буде?

— Ось бачиш? Я тобі те ж саме казав, Джосі.

— А що зробив Віпер?

— Якщо як на духу, то хуйню впоров, на хер. Розібрався з цим лайном як натуральний засранець. Крутяк, бля. Один з тих дилерів під кайфом послав його нах’ прям’ там, на «точці», і твій довбойоб узяв і замочив його, татунь’, прям’ там. Наче той чувак був просто нуль... Лайно-о-о. З вами, ямайцями, не варто гратися, це факт... А потім він привів мене, підвищив, і спитав, чи є в мене дружки, що хочуть зрубать бабла. Я сказав: «Так, нах’, у мене є дружки». І ось тепер ми тут всі крутимось, розгрібаєм оте лайно, татунь. Цю вулицю ми закрили наглухо.

— А дилера хто постачає?

— Ну, певно, твій Віпер.

— Куди він пішов?

— Я лишив його на крек-точці пару годин тому. Я так вкурив, що йому тепер тре’ й інші «точки» прочистить. Коротше, босе, що довше я тут з тобою бакланю, то менше бабла зіб’ю для твого ж заду.

— Добре, добре. Як тебе звати?

— Дівки кличуть Ромео.

— Чудово, Ромео.

Я дивлюся, як він розхлябано йде назад.

— То всіх, кого ми бачили, Віпер найняв сьогодні? Він уже навіть не може контролювати найважливішу територію? Ні, реально, двоє новачків на цьому відрізку оберігають весь запас? Треба нам ту «точку» перевірити, Джосі. Вона прямо там, на...

— Ні. Перевірмо тут, цю крекову «точку», — кажу я. — Де твої хлопці?

— Та недалеко.

— Зв’яжися з ними, скажи, щоб пригальмували. Я хочу глянути, як працює ця «точка». Без наїздів.

Ми проходимо два квартали і повертаємо праворуч. Будинок нічим не вирізняється з-поміж інших: три поверхи, вікна, забиті дошками, половини яких немає. Як і в деяких будинках кінгстонського даунтауну, тут, якщо придивитися, можна помітити сліди колишнього достатку. Поверхів три, але сходи ведуть, схоже, лише на другий. Усе суціль загиджено й засмічено, під ногами — собачі гівна. Та, разом з тим, я бачу у дворі якусь загорожу, наче тут живе хтось, кому не в облом дбати про газон. У темряві не видно, але, здається, стіни будинку — цегляні, як і всюди на цій вулиці. Світло

над входом скидається на промінь прожектора посеред руїни і мотлоху. Унизу на сходах сидить чоловік, мабуть, обкурений, втупившись поглядом у власну тінь, що погойдується від вуличного світла. Всередині видно два джерела світла: маленьке, білувате, що розсікає приміщення, — схоже, це ліхтарик, і неяскраве миготливе полум'я — як від свічки чи люльки з креком. Лише торік я нарешті дістався до Вальє-дель-Кауки[516]. А ось тепер стою біля цього будинку, в Бушвіку.

— Хочеш, щоб ми зайшли всередину разом? — запитує Юбі. Я не відповідаю. Не хочу, щоб він подумав, ніби я злякався, але я поки не спішу заходити. Відчуваю, як він стоїть позаду й чекає, що я зроблю. Всередині може бути Віпер.

— Відійду посцю за рогом. Зара' буду.

Я чую, як його кроки віддаляються. Якщо Віпер усередині вже так довго, то я навіть не знаю... Якщо Віпер усередині так довго, то він... Якщо Віпер усередині, то, може, він має якусь відмазку в своєму стилі... Якщо Віпер усередині так довго, то краще йому не виходити. Якщо...

— Гей, гівнюк, краще віддай мені все! Геть усе!

Я обертаюся і в ніс мені б'є сморід — поту, гівна та блювотиння. У волоссі — клапті газети. Чорне чмо в пальті, що чухає ліву ногу. А другою рукою тримає біля мого обличчя дуло. Кривлячись, наче від болю, мигцем озирається і знову витріщається на мене. Усе ще чухає ногу. Точно сказати складно, але, схоже, він босий. Він тупцює на місці та стискає стегна, ніби стримується, щоб не всцятися.

— Думаєш, я граюся, шмат гівна? Я схожий на того, хто грається? Я зара' всаджу в твій зад кулю, гівнюк! Ану жени мені все бабло! Все, що маєш!

Він знову тицяє пістолетом.

— Дай це мені! — репетує він. З передньої кишені я дістаю якусь купюру і тягнуся за ще однією, до гамана, але він уже висмикує папірець із моїх рук. Я дивлюся на нього. Він цілиться мені в обличчя. Я дивлюся, як він спускає курок, і не встигаю навіть напружитись — у лоб мені б'є цівка і стікає по обличчю.

Вода.

Ні.

Сциклини.

Чмо регоче і біжить сходами вгору, до «точки», повз чоловіка, який не ворушиться. Я теж стою стовпом. Я витираю з обличчя сечу. Бачу Юбі, що наближається до мене з іншим чоловіком, який обганяє його і дістається до мене першим.

Віпер.

— Джосі! Джосі, братику мій, ти що тут робиш сам? Юбі, я знаю, відійшов, еге ж? Що за... бомбоклат, братане, що за запах?

— Сцяки, Віпере. Йобані сцяки.

— Але... як?!

Підходить Юбі. Я навіть не цікавлюся, чи він там, бува, не висцяв із себе Ніл.

— Яка в тебе волина? — питаю я, дивлячись на нього впритул.

— «Дев'ятка».

— Давай. Віпере?

— Те ж саме і «Ґлок».

— Давай «Ґлок».

Я знімаю обидві волини із запобіжника і швидко, з «дев'яткою» в лівій руці та «Ґлоком» у правій, піднімаюсь на «точку».

ві волини по дулу в кожній руці як у реального бандюги.

Жодного звуку нічого взагалі окрім кроків. Джосі Вейлз повільно ступає в темряві до «точки» він чує що ми удвох слідуємо за ним обертається зупиняється і дивиться. Ми теж зупиняємося і чекаємо коли він рушить але Юбі далі не йде а я йду. Джосі почав іти швидше плечима по-звірячому подавшись уперед. Я хочу запитати в Юбі що сталося але йду далі за Джосі. Протяг доносить запах сциклин від його сорочки прямо мені в ніс. Джосі минає чоловіка на сходах і проходить у двері. Розставлені по всій підлозі свічки роблять халупу схожою на церкву. Світло від свічок сочиться повільно а Джосі рухається швидко. На підлозі сила-силенна пивних бляшанок готових перекинутися. Папір фанера рулон лінолеуму скручений ніби облізла шкіра. Від вогника свічки на стіні «стрибає» графіті праворуч великі «К» і «С» ліворуч облізла фарба. Посередині ще одні двері куди вже ввійшов Джосі. Він піднімає праву руку з волиною і різко гримить постріл. Джосі копає пляшку з-під віскі а я позаду нього праворуч лежить чоловік з якого повільно витікає кров. Праворуч вбиральня. Там на унітазі зі спущеними штаньми сидить чи то білий чи то латинос із прямим волоссям нібито сів посрати але рукою поплескує собі ліву руку щоб виступила вена. Джосі піднімає «Ґлок» і стріляє двічі. Друга куля збиває чоловіка з унітазу і він падає на підлогу. Джосі проходить у відчинені двері праворуч. Ліхтарик приклеєний скотчем до шафи це має бути кухня. Промінь світить на чоловіка

що стоїть на колінах ніби молиться. Волосся кісками обличчя із заплющеними очима підняте догори у роті червоним вогником дихає люлька з креком і бах-бах-бах-бах — постріл ніколи не звучить як пах у кіно — завжди бах-бах-бах-бах. Джосі продовжує рух у напівсонному мареві його кроки хрускотять об пивну бляшанку бляшанку з-під коли коробки з-під піци і китайської локшини він буцає пляшку на сорок унцій розкидає всяке сухе лайно і знай собі йде минаючи ще одні двері об одвірок яких обіперся чоловік що сидить спиною до нас і навколо його пояса обвиваються дві чорні руки які стягують його ремінь потім розстібають ґудзик. Якась баба з немовлям за спиною що смокче соску поки вона смокче член. Джосі вбиває його і він схиляється на двері але не падає і вона й далі старанно смокче член і витягує його з рота і ляскає його знову й знову бо він обм'як але ж якщо він не кінчить то не заплатить їй. Джосі йде далі і я йду за ним а вона лишається і знову пхає того хера до рота. Ми прямуємо до вітальні. Кого ти шукаєш? — думаю запитати але не питаю і праворуч бачу ще одну чорну жінку в білому ліфчику ліва лямка збилася на плече вона курить. Позаду неї чоловік в білих шортах без сорочки а може в чорній сорочці не видно бо замало світла але він теж тримає запалену закрутку — бах-бах-бах — і чоловік падає на диван. Чорна жінка обертається дивиться на нього потім на мене і починає кричати. За першим криком лунає другий це у світлі ліхтарика закричала біла жінка від чого вона впустила шприц і впала на підлогу вниз обличчям при цьому ґолка проколола їй нижню губу але вона цього не помічає і в пошуках шприца розкидає в усі боки сміття а навколо з темряви з'являються люди хтось кульгає хтось повзе а хтось уже прискорює крок. Джосі піднімає обидві волини й починається пекло люди біжать і перечіпляються і падають а один чолов'яга летить прямо на Джосі та його ґолова вибухає і він валиться як дерево а якась жінка схоплюється і вистрибує у вікно ззаду але ж ми не на першому поверсі і вона верещить увесь свій політ донизу і я сподіваюся падає не на ґолову а з сусідньої кімнати виходить чоловік у бейсбольній кепці та сорочці в клітинку і з пляшкою на сорок унцій у коричневому паперовому пакеті і каже «щоз' лайно» і дістає в груди дві кулі і пляшка падає й розбивається а в іншій кімнаті світлошкірий хлопчина з кучерявим волоссям і жінка з люлькою з креком на двох і вона якраз збирається зробити затяжку коли куля врізається їй у лоба і люлька падає і — на біса ти ж упустила люльку ти нащо впустила люльку? — дорікає їй кучерявий хлопчина. Але Джосі йде далі і приміщення розчищається а я хочу схопити його і сказати — Джосі що в хера ти твориш? — але він сам не свій він вибігає на сходи і тримається лівого боку де темрява і я йду за ним. До сходів підходить якийсь чоловік і Джосі стріляє з обох волин одночасно і той летить через поручні а жінка хапає дитину і біжить у меншу кімнату і зачиняє двері саме вчасно бо Джосі всаджує в двері три кулі. Він вибиває двері і заходить до кімнати а там на підлозі великий чорний мужик на матраці трахає дівку і — бах-бах-бах — мужик падає на неї але вона під креком тож починає кричати не зразу. Якийсь чоловік прошмигує повз двері і Джосі з криком — Вилупок! — вилітає за ним із дверей і стріляє з правої волини потім з лівої і з лівої влучає втікачеві в шию біля вуха з правої в плече з лівої в потилицю з правої в спину з лівої в шию і той падає на коліно а ще один постріл з лівої зносить йому маківку а правий постріл поціляє кудись у темряву а з рота б'є кров і він падає і з його голови обсипаються ґазетні клаптики. Джосі підходить до нього і стріляє до повного спустошення магазина. Але він і далі тисне на курок і після цього аж до клац-клац-клац. — Джосі — кажу я на що він ривком обертається і наводить волину на мою ґолову і — клац-клац-клац. Він стоїть з волиною біля моєї голови а я стою дивлячись на нього і я весь зіщулююся видихаю

повітря і напружую живіт. — Дай мені твою другу волину — наказує він. Потім підходить до лежачого перевертає його і забирає в нього з кишені купюру. Після цього він повертається в кімнату де дівка хлипає під важким мертвим чуваком бо він ну дуже вже великий. Джосі стріляє йому в голову ще раз. Після цього спускається вниз повертає в одну з кімнат робить там один постріл і виходить а я заглядаю і бачу як плаче світлошкірий хлопчина потираючи вагітний живіт жінки. Джосі минає чоловіка із закривавленим оком і добиває його двома пах-пах — у голову. Далі ми проходимо повз оту білу жінку у вітальні зі шприцом у губі яка все ще повзає рачки в лайні та смітті шукаючи той шприц. Далі ми минаємо спальню але жінка в білому ліфчику звідти зникла а чоловік усе ще курить закрутку і Джосі пускає йому в голову ще одну кулю. І ми проходимо останні двері об які все ще спирається чоловік а жінка все ще смокче його член а дитина все ще тримається ззаду за її светра а вона все ще смикає і приговорює — красунчику вставай вставай — і знову смокче і ми проходимо повз неї і проходимо повз чоловіка з кісками він усе ще коротко дихає і захлинається кров'ю і плює і кашляє і ліхтарик освітлює кров яка ллється з його шиї Джосі підставляє волину йому до чола і стріляє потім заходить у вбиральню і всаджує кулю чи то в білого чи то в латиноса і ми нарешті біля дверей та він забув останнього що коловся прямо біля тіла чувака якого застрелив я сам кілька годин тому. Джосі виходить через вхідні двері і ніч поглинає його а я ненадовго зупиняюся та потім теж біжу сходами вниз. Чоловік зі сходів десь зник. Я підходжу до Джосі з Юбі Джосі різко обернувшись знову наводить на мене волину. Він довго тримає її націленою в мою голову досить довго щоб я почав рахувати клаци ще до того як їх почую.

Джосі?

Джосі?

У чому річ, братику?

Джосі? Що сталося?

Зброю він мені не віддає — просто кидає і йде геть. Юбі теж збирається йти, але потім зупиняється і розвертається до мене. Його обличчя я не бачу.

Доркас Палмер

е знаю, як ви, але я все більше схиляюся до висновку, що в «Ті Джей Гукері» в Гізер Локлір було краще на вигляд волосся, ніж у «Династії». Або ж мені просто не подобається, що одна з героїнь «Династії», яка змушена за все боротися, здається стервою, — але не справжньою стервою, як Алексис Каррингтон[517], бо та героїня не має грошей, тож ця — всього лише стервочка. Тому її волосся не личить їй у тому бісовому серіалі. Крім того, коли я бачу її в «Ті Джей Гукері», це реально спонукає мене вдягти

уніформу. Може, стати полісменкою? Бо носити привабливий одяг весь день — до біса дорого, навіть якщо ти і не надто прагнеш мати гарний вигляд. Іноді хочеться лише сорочку, яка дає змогу чоловікам розгледіти, що ти таки маєш груди.

Він усе ще у ванній. Як я його тільки звідти не виманювала, останні — скільки вже минуло? — п'ятдесят п'ять хвилин. Тобто, я навіть не знаю, хто там у мене сидить. Що більше я над цим замислююся, то менший це має сенс, тож краще просто перестати думати. Як той персонаж у «Злочині та карі», про якого Достоєвський сказав, що він був поза думками чи щось таке. Іноді, їй-богу, мені так хочеться знову бути жінкою, яка їде собі десь містом у автобусі й читає книжки. В якийсь момент ти просто переймаєшся енергією свого зусилля, що саме по собі нормально, поки не починаєш замислюватися, а навіщо воно все. Зрештою, в основі всього лежить мета. Сама не знаю, що я таке, в біса, верзу. У будь-якому випадку, цей чоловік усе ще в моїй ванній, як у тому «Сяйві»[518], а я — під її дверима, як Джек Ніколсон. Увесь цей час я намагаюсь допетрати, яка ж недуга може бути в цього цілком здорового на вигляд чоловіка, — бо мені й на думку не спадало, що ця проблема зовсім не фізична. Дивовижно, наскільки я притягую нещастя. Як магніт, клянусь Богом. Що ж принаймні він самостійно замкнувся у ванній і не збирається перетворюватись на вбивцю з сокирою. З огляду на те, як усе складається, вбивця з сокирою тут якраз я.

Тобто, це взагалі не має сенсу. Ні, це знову приведе мене до згубних думок. А якщо глянути на цю ситуацію так: у моїй ванній чоловік, який повинен вийти. Я не здатна його змусити вийти, тож для цього сюди їде його родина. Крапка. Тепер я можу трохи заспокоїтися тим, що просто обмежуюся фактами. Мені подобається, коли проблема стискається до чогось, про що немає потреби турбуватися. Я люблю зменшувати. Викидати. Вирізати. Забувати... Так, досить метафор про вичищання зайвого лайна з мого життя. Саме тепер усе це зайве лайно сидить під замком у моїй ванній...

О, два звуки, які я знаю. Віконна рама ковзає вгору і знову вниз. Але там — ґрати від непроханих гостей, до того ж це п'ятий поверх, про що, я думаю, він не пам'ятає. Отже, він намагається втекти. Скільки часу мине, поки він набереться хоробрості — і почне пробиватися на свободу через двері? Чи заспокоїться, зрозумівши, що в домі — одна самотня жінка, і просто піде геть? Мо', спробує вдарити мене? Чорт їх розбере, цих колишніх солдатів. У цьому місті всі виявляються такими непередбачуваними... А знаєте що? Я буду й далі сидіти на оцьому-ось дивані: розгладжуватиму червоне вельветове покривало на ньому і дивитимуся «Ті Джей Гукера». Я маю намір сидіти тут сиднем і чекати, поки врешті-таки приїде його син чи хто там ще, — хоча, з огляду на те, що вони вже тричі передзвонювали для уточнення адреси, коли це буде, не знає ніхто.

Може, запитати, чи йому щось потрібно. У серіалах зазвичай завжди так роблять. Питати, чи хоче він поговорити про це, я, звісно, не стану. Може, варто прибрати у квартирі, бо ж сюди зайдуть люди. Втім, можна подумати, вони прийдуть до мене на оглядини. Та вони навіть не помітять, на якому їхній татко килимку сидить у ванній. Або на унітазі, або на краю ванни, я не знаю. Чим він там займається? Господи Ісусе, він був таким нормальним лише кілька годин тому, таким нормальним і милим; і як йому личать усі ті старосвітські слова, яких чоловіки більше не варті: вишуканий, витончений і ще якийсь, що починається на «в». Тобто, він же був майже... Я ж робила

все, щоб не думати про нього ось так, — бо таке думання про чоловіків ніколи до добра не доводить; ну ось, і маємо що маємо. Мабуть, найщасливіші люди на планеті — лесбіянки. Може, підійти до дверей і ще раз сказати, що сюди їде його син, — хоча «йди на хуй, хто б ти не була» не звучало кумедно і вперше, тож не звучатиме так і удруге. Цікаво, хто з нас щойно прокинувся від кошмару?

Чекати і дивитися — чи дивитися і чекати? Ніколи раніше не думала про зміну порядку. Все одно що затишшя перед боєм, яке в більшості випадків болючіше за саму сутичку. Я дивлюся на двері й чекаю, коли він вийде, ймовірно, озброєний моїм вантузом, чи феном, чи плойкою: можливо, він зрозуміє, що має справу з жінкою, а отже — її легше здолати. Кумедно, як повелися зі мною Колтерсти, делікатно (і, зрештою, підло) «забувши» сказати, що я матиму справу з маніяком. Хоча, якби я сказала...

Стукіт у двері. Це міс Колтерст, із шарфом на голові (вигляд такий, наче вона ховає під ним бігуді) і в товстому пальті верблюжого кольору, — бо це ж саме те, що годиться для літньої ночі. Вона шепче «заради Бога» і проходить повз мене всередину. Роботу я вже втратила, у цьому я впевнена, а отже, бути ввічливою з нахабними білими не зобов'язана. Я вже збиралася сказати цій накрученій сучці, щоб вона не забувала про свої довбані манери і в моєму домі, та вслід за нею сходами піднявся син і став прямо у дверях.

— Пробачте за все це, — каже він. Він теж не чекає, поки я його запрошу всередину. Тепер уже я почуваюся чужою у власному домі. Я навіть міряю свої кроки, коли ходжу квартирою, щоб не зчиняти зайвого шуму, тоді як мої гості гуртуються біля дверей моєї ванної кімнати.

— Папа, о, папа, це навіть якось негарно. Виходьте звідти.

— Пішла на хуй, манда!

— Тату, ти ж знаєш, що мені не подобається, коли ти так розмовляєш із моєю дружиною.

— Я маю ім'я, — каже вона, — Гейл. А він — Ґастон.

— Кохана, не все зразу. Тату, ти можеш зараз вийти? Ти не вдома, якщо ти цього ще не помітив.

— Хто, на хер, мене сюди запроторив?

— Папа, це тому, що ви не випили пігулки.

— Чому ця вересклива сучка називає мене своїм папа?

— Ти ж був на нашому весіллі. Тату, годі поводитися так, ніби про це ти теж забув.

Син дивиться на мене й самими губами вимовляє: «Мені так прикро».

— І взагалі, тату, пора повернути міс Палмер її житло. Вона й без того вже з нами настраждалася.

— Як я сюди потрапив?

— Вас не викрадали, папа.

— Я знаю, що ніхто мене не викрадав, тупа ти сучко! Гадаєш, ця дрібна чорнявка могла мене викрасти?

«Дрібна»?

— Тату, ми ж із тобою говорили... Тату? Пам'ятаєш, у нас була розмова про твої провали в пам'яті?

— Де я?

— Ви в Бронксі, папа.

— Хто, нах', втративши пам'ять, опиняється в Бронксі?

— З усього виходить, що ви, папа.

— Хто-небудь може заткнути цю сучку?

— Окей, ну справді, годі, тату. Припини і виходь.

— Ну, ти жартівник.

— Окей, тату, окей. Нехай я жартівник. Тоді хто той дорослий чоловік, який щойно зрозумів, що перебуває у вбиральні незнайомки посеред Бронксу, та ще й гадки не має, як сюди втрапив? Це я жартівник? Слухай, тату, я не знаю, як ти опинився у квартирі цієї бідної жінки, хоча мені до цього й діла немає, але якщо ти не хочеш, щоб вона викликала поліцію, яка витягне тебе за дулу і кине у в'язницю за злом із проникненням, а то й гірше, то миттю вимітайся звідти, щоб ми могли звідти злиняти.

— Я не збираюся...

— Зараз же, Кене!

Тим часом його дружина підійшла до мене.

— Цей диван... це у вас данський модерн? — питає вона.

Я відповідаю, що ні, але насправді я хотіла сказати, що це такий модерн, який на днях викинули на вулицю. Вона поводиться, як усі багаті жінки, навіть на Ямайці. Якби не разок перлів на шиї, вона б і не знала, куди подіти свої руки. Нарешті виходить Кен (зрозуміло, я нікому не скажу, що я його так називала). Вигляд у нього приблизно такий же, тільки волосся вже не як у літнього кіногероя: воно розтріпане і кілька пасом звисає над лівою бровою. Він виструнчений і покидає мій дім, тримаючи руки перед собою так, ніби на них надягли наручники.

— Ґейл, дорогенька, можеш провести тата до машини? Мені хотілося б сказати кілька слів...

— З цією сучкою я нікуди на хер не піду.

— Любий, може, ти сам одведеш свого батька в авто?

— Ви, обоє, вимітайтеся к бісу з дому цієї жінки і сідайте в довбану машину!

Дружина йде, смикаючи за перлини, і скидається на те, що намисто їй допомагає висмикнути і себе — з моєї квартири. Перед тим як вийти містер Колтерст зупиняється і дивиться на мене — не міряючи очима, як це роблять сноби, а прямо в очі, як дитина. Я першою відводжу погляд. Я не дивлюся йому вслід.

Син сідає.

— Я не думаю, що ми з вами зустрічалися, — каже він.

— Ні. Ви були на роботі.

— Точно. Ви ж Доркас?

— Так.

— То як він сюди потрапив?

Не знаю, відповідати йому чи просто насолоджуватися тим, що він теж схожий на Лайла Ваґґонера. Цікаво, йому буде приємно чи роздратує, якщо я скажу, що вони на вигляд — як брати.

— Це він витяг мене з дому. І зупинити його в мене навряд чи вийшло б. Усе, що мені лишалося, це тільки йти слідом, щоб він ні в що не влип.

— Але Бронкс... Ваша квартира...

— Ви знаєте, я не зобов’язана відповідати. Ви подзвонили не в ту агенцію, принаймні скидається на те. Це він захотів поїсти в Бронксі. Я не повинна була йти за ним.

— Гей, я не засуджую вас, мем.

— Між нами нічого не було.

— Міс Доркас, мені байдуже. То ви розумієте ситуацію з моїм батьком?

— Ваша дружина мені нічого не пояснила, але я здогадувалася, що щось мусить бути, раз ви звернулися в агенцію.

— Для батька кожен день — новий день.

— Кожен день — для всіх новий день.

— Еге ж, але для тата новиною є все навколо. У тата — діагноз.

— Я щось не зовсім розумію.

— Він не пам’ятає. Він не запам’ятовує ні вчора, ні сьогодні. Ні те, що зустрів вас, ні що їв на сніданок. Завтра до полудня він навіть не згадає, що сидів у вас у ванній.

— Це звучить як діагноз із кінофільму.

— Це дуже, дуже довгий кінофільм. Дещо він пам’ятає дуже добре: приміром, як зав’язувати краватку і шнурки, де його банк, який його номер соціального страхування, — але президент у нього, як і раніше, Картер.

— А Джон Леннон усе ще живий.

— Га?

— Та нічого.

— Неважливо, що і як ви йому кажете, — назавтра він це забуде. Він не пам’ятає нічого приблизно з квітня вісімдесятого. Тому він пам’ятає своїх дітей, він пам’ятає, що ненавидить мою дружину (через сварку між ними того самого дня, коли це сталося), але внуки — це саме той сюрприз, який ми йому приносимо кожного ранку. І для нього мама померла два роки, а не шість років тому. Також, коли намагаєшся втовкмачити йому це все, він нічому не вірить, та й навіщо воно йому? Хто б хотів починати кожен день з відчуття утрати чи виснаження? Слава Богу, що він на цьому хоча б не фокусується. Ви ж бачили, як він пройшов повз вас, — повз людину, з якою він провів увесь день. У цьому довбаному Бронксі.

— Що ж із ним сталося?

— Це довга історія. Нещасний випадок, хвороба. Чотири роки по тому це вже не має значення.

— Він не пам’ятає і про саму свою забудькуватість?

— Ні.

— А хвороба прогресує?

— Чесно кажучи, не знаю.

Я думаю, це не так уже й погано.

— Вам слід знати, що ваша попередниця тому й пішла.

— Справді? Це не те, що...

— Хм?

— Та нічого. Пішла, кажете?

— Ага, мабуть, за кілька тижнів її дістало щоразу заново представлятися дивакуватому старому, який не знає, навіщо вона тут. І вона не могла

сприймати його як хворого, хоча саме для цього вона тут і була. З ним щодня чекаєш на вибух бомби.

— Він не старий.

— Хм? Ні... Напевно, ні. Гаразд, час везти його додому. Завтра зателефонуємо до вас в агенцію, поставимо до відома, що це не з вашої вини, скажемо, що нам треба нову...

— Ні.

— Хм?

— Не дзвоніть в агенцію. Я лишаюся.

— Ви впевнені?

— Так, упевнена. Я впораюся з цим.

Джон-Джон Кей

осподи, який же необачний довбодзьоб... Я взяв його відразу, щойно він переступив поріг. Тобто збив його з ніг. Хоч би світло ввімкнув, коли входив. І ось тепер він сидить на своїй табуретці, понуро, як двієчник, зі зв’язаними за спиною руками. Я думав спершу його трохи джаґнути. Не ’наю чо’о, може, через те, що він свіженький знадвору, а може, просто в мене охота була... Не ’наю.

— Ти Віпер? — кажу я.

— А ти, в сраку, хто? — питає він.

Я накручую глушник.

— А, от ти хто. А я дивлюся, наче тебе звідкись знаю. Знаю чи ні?

— Нє.

— Точно? На людей у мене добра пам’ять. Щойно хтось заходить, я його вмить змальовую, про всяк випадок...

— Та ну, жартуєш?

— Про всяк випадок, раптом у нього волина. А в тебе що за волина?

— Дев’ять міліметрів.

— Пукалка! Оце дожився: пристрелять з педрильної волини.

— Чо’ це педрильної?

— Сам ’наєш.

— Що? Слухай, ти взагалі патякати перестанеш?

— А чо’ ж ти мені рота не заткнув, як не хоч’, щоб я говорив? От візьму і закричу: «Вбивають!»

— Давай, Кітті Дженовезе[519].

— Дехто?

— Не зважай.

— Ти, певно, хочеш, щоб я тобі щось розказав?

Я підсуваю стілець і сідаю навпроти.

— Закуриш? — питаю.

— Хтось би, певно, вважав приємнішим лизати реп’ях, ніж пхати мені сигаретку в рот.

— Приймаю за згоду.

Я пхаю цигарку в рот собі, потім йому і підкурюю обидві.

— Ти, ма’ть, перший білий інфорсер, якого я бачу. Але тебе я тут ніколи не бачив. Хоча впевнений, що десь бачив. Мо’, ти на Ямайку туристом приїздив?

— Нє.

— Я ’наю всіх, хто працює на Ґризельду, а тебе щось не пригадую.

— Звідки знаєш, що мене прислала Ґризельда?

— Віднімаю тих, хто має бажання, від тих, у кого є засоби.

— Ха. А що ви там із Ґризельдою не поділили?

— Та... Манда вона смердюча, навіжена сучка. Знаєш, із ким вона трахається? Колись давно Ямайка відрядила мене наладити ланцюжок з Колумбії до Маямі. Працювати з цією йобанутою не було терпіння. Однак, видно, я переборщив, коли сказав, щоб вона запхала собі в манду ніжку свого немовляти, — і вона прийняла це надто близько до серця. Ця сука думала, що може мене карать тільки того, що в нас — усього один раз — вийшла затримка з товаром. Правда, потім, як пішла чутка, що вона б’є по руці того, хто її годує, їй швидко обламали клітор. І тоді вона... Хоча стій! Вона ж із білими справ не має. Не довіряє нікому з них. Як вона з тобою знюхалась?

Він починає кашляти, і я забираю його цигарку, а коли він віддихується, вставляю її назад, у куточок рота. Як у гангстерському кіно.

— От не розумію я ту суку, знаєш.

— Га?

— Ґризельду! Не розумію її дій. Якби не я, вона б і досі мусила працювати з кубинцями. Вона взагалі доганяє, що на себе накличе, вбивши мене? Що їй буде, коли про це почує Джосі Вейлз? От дурепа... То хто ти такий, кажеш?

— Ніхто. Просто хтось, хто надає послугу.

— І ніхто, і хтось — одночасно так не буває. Чи, може, ти звешся «ніхтось»? Ха-ха.

— А тебе чому Віпером[520] звуть?

— Це лучче, як чотириоким.

— Кумедно. Ще цигарку хоч'?

— Ну їх, куріння шкідливе для здоров'я. От же сука. От блядота... І скільки тобі платять?

— Багато.

— Я подвою цю суму. Коксу хоч'? Підкину тобі стільки, що в дві хати не влізе. Житимеш, як Елвіс усі десять років. А хоч' поцьку? Добуду тобі яку-хоч' поцьку в Нью-Йорку, навіть неорану. Чи, мо'е, очечко тугеньке, як хоч'.

— Очечко?

— Анус. Задній прохід. Мала дірка.

— А, ясно.

— Мені по шарабану, які в людей уподобання. Багато хто, знаєш, творить лихе й круте, а потім запросто підставляє свою дірку мужлаям. Люди є люди. Я от, приміром, ті'ки заради грошей роблю. Може, чув, в одному з районів ННП, на Ямайці, заправляє такий собі Фаннібой, жартівник тобто? Так от, цей Фаннібой жартує так: змушує в себе відсмоктати й вилизати очко, а потім свого угодника все 'дно відправля на той світ.

— Прям' так?

— Точно ка'у.

— Нерозумно позбуватися рота, якщо той вправний. От ти смієшся, а це реально серйозне лайно, скажу тобі.

— Скільки тобі років?

— Досить дорослий.

— Ти ще пацан, на старті життя. Я про це діло. Ти ось мене зв’язав, може, і вбити збираєшся, а найголовнішого не врахував. Не думай, що вони тебе з цього дому випустять живим. Після вбивства хтось мусить підчистити, і вже через тиждень твій труп смердітиме не менше, ніж мій.

— Я лишуся живий.

— Здохнеш відразу, щойно натиснеш на собачку. Скільки вона тобі платить? Я подвою, а мо’у й потроїти.

— Бачиш, тут є проблема. Можна подвоїти, потроїти, почетверити, поп’ятерити — сума не зміниться.

— Як це? Вона тобі нічо’ не платить? Ти все за так робиш? Так ти, я бачу, ще більш причмелений, чим ця манда. Геть подуріли. Я сам перебив прірву люду, та жодного разу не було такого, щоб за цим щось не стояло. Ви, народ, тут занадто розпещені, бо у вас нескінченний запас куль. У Джемдауні, на Ямайці, їх рахують поштучно, бо дістати вчасно вдається не завжди... А скажи-но мені ось що. Хто буде займатися пересилками, якщо вона ліквідує в ланцюзі ямайську ланку? Вона думає знову зв’язатися з довбаними кубинцями? А хер їй по всій морді! Вона ж хотіла пришити шістьох із них в якомусь там клубі ще два тижні тому. Чув про це?

— Та, звісно, чув.

— А ти ще й робиш це за так. І чим же вони тебе спокусили? Бачив, як вона лиже поцьки?

— Ґризельда — лесбі?

— А Джонні Кеш[521] носить чорне? Вона постійно чіпляє стриптизерок, а коли ті починають їй набридати — пух, одна куля, і дякую, мем. Їй би з Фаннібоєм дует створити.

— А що, кумедно.

— Вона причмелена манда, кажу тобі. Але ще не було такого, щоб вона просто зводила рахунки.

— Бо постріл замовила не вона.

— Як це?

— Вона все просто організовує, друзяко.

— Звідки ти знаєш?

— Ти ж сам тільки-но сказав, що зводити рахунки — це не її. Схоже, до тебе під прикриттям підбирається хтось інший.

— Та ну. Срань якусь верзеш. З Джемдауну за цим ніхто не стоїть точно. А якби й стояв хтось, усе робилося б інакше.

— А може, хтось зробив їй пропозицію, від якої неможливо відмовитися? Нічого особистого. Я чув, у неї про тебе нема нічого, крім добрих слів.

— Та хай трахне себе пляшкою з-під пепсі.

— Та ні, от реально. Взагалі-то це все — не моя справа. Хтось реально зробив їй пропозицію, від якої вона не може відмовитися. Січеш? «Хрещений батько»[522], ге? «Я проти кровопролиття. Воно завдає зайві збитки».

— Тобто все-таки за гроші?

— Йобані ж ви Ямайці. Іронії взагалі не вловлюєте.

— То за гроші чи ні?

— Та не за гроші. В кожному разі, для мене і для неї. Я просто втрапив, на хер, не в те місце не в той час. Ну а ти — вперся в більшого ворога.

— Більшого, ніж вона? Боси з Колумбії? Так я їм мертвий не потрібен. Для них наш бізнес значить більше, ніж для неї. Це ж Джосі, а не вона, вийшов на них ще роки тому.

— Отже, цей ворог ще більший за Колумбію.

— Лишається тільки Бог. То Бог чи що? А ти що за ангел? Гавриїл? Михаїл? Може, треба б окропити ці двері кров’ю ягняти.

— Ха-ха... Хоч би хто попередив мене щодо цього довбонутого міста.

— І що ж такого поганого в Нью-Йорку? Тут живуть мрією, братане.

— Ти своє вже віджив.

— Вилупок.

Ми обидва сміємося.

— Не можу дочекатися, щоб дати драла з цього сраного міста, — кажу я.

— А до кого ж ти так спішиш?

— Га? Що за питання таке?

— Пум-пум, напевно, тугенька.

— Пум-пум?

— Ну, піська.

— А-а. Можна й так сказати.

— То що, любиш ту сучку?

— Що? Хай тобі, що за довбані питання?

— Видно, любиш.

— Та не жени.

— Розкажи мені про неї.

— Ні.

— Чого ти? Я що, в «Нешнл інквайрер»[523] повідомлю, чи що?

— Та не жени.

— Та розказуй уже. Я тут не єдиний, хто на лічильнику.

— Стулися, чуєш?

— Вона симпатична?

— Ні.

— Ти її від людей ховаєш?

— Ні.

— Отже, має бути славненька. Як її звати?

— Рокі. Томас Аллен Бернштайн, але я його кличу Рокі. Тепер можеш стулитися?

— Ого.

— Умгу, і досить уже цього лайна.

— То він симпатичний?

— Якого...

— Якщо ти з підарів, то хоч тримай для себе найкращу дупу.

— Дупу? А що, так і зроблю. Дупка в нього, як подумати, і справді славненька.

— Спершу по дупі перевіряєш? Ти часом не з Ямайки родом?

— Так, дупа в нього славненька. І лице теж. Ямочки. Еге ж, у цього хлопця щоки з ямочками. Він усе думає заростати їх щетиною, а я в душі проти. І руки в нього такі, чоловічі, хоча він і дня у своєму житті нічого важкого не робив. А ось сміється — як ховрашок. І хропе. І...

— Гаразд, досить уже про педрильні справи.

— Добре поговорили. Навіть шкода. Ти перший у цьому довбонутому місті, з ким можна було хоча б поговорити по-людськи.

Я встаю і підходжу до нього ззаду. Приставляю волину через волосся до черепа.

— А тут хтось був, коли ти заліз? — запитує він. — Хто-небудь тут був?

— Ні.

— О, це добре. Добре.

Я збираюся натиснути курок.

— Стій! Стій! Зажди трохи. Ну як так: просто взяти мене і пришити? А останнє прохання? Чуєш, дай мені дозняк, га? Наостанок. Там у мене пакет, відразу за теликом, уже початий. Одну доріжку всього. Мені принаймні буде все ’дно, як ти мене мочитимеш.

— От срака! Чуваче, мені з цього міста точно вже час кивати п’ятами.

— Тобі що, важко розкрити мішок і насипати дозу? Ну дай же людині ширнутися наостанок.

— Ви всі, Ямайці, такі? У нас у Чикаго ніхто одночасно не вживає і не торгує — в кожному разі, не зі свого запасу. Коли таке трапляється — це завжди початок кінця.

— Того у вас, нинішніх білих, і вид такий кислий. Нема у вас ніякої радості. Ти мені так і не скажеш, хто ж там на мою голову підписався, якщо не вона?

— Не знаю, друзяко. Гаразд, нюхать будеш?

— Ти тільки доріжку насип. А то в мене обидві руки зайняті, якщо ти ще не помітив.

Я знаходжу пакет — точніше, мішок з пакетами — між стійкою телика і стіною. Один з них розпорюю швейцарським армійським ножем і кидаю на стіл. Кокаїн висипається.

— Ну, роби доріжку, босе, — каже він.

Взявши порошок на лезо ножа, я викладаю на стільниці доріжку розміром із сигару.

— Це ти слона хочеш завалити, чи що?

— Зате відтягнешся по повній.

— Та від цього половина Флетбушу[524] відтягнеться по повній.

Я викладаю ще одну, меншу, доріжку — розміром із сірник.

— Як же я, зі зв’язаними руками...

— Імпровізуй.

Ямаєць нахиляється до столу й повертає голову вліво, щоб втягнути порошок лівою ніздрею. Потім намагається зробити це правою.

— От срань, — каже він.

Він пробує знову, втягує раз, другий, третій. Не виходить.

— От лайно, це треба шприцом вводити.

— Нічим помогти не можу.

— От бомбоклат... Навіть не віриться... От же сука... Треба ж таке! І що тепер? Що буде завтра? Іст-Віллидж і Бушвік — під нами, мало того, Джосі в Нью-Йорку. Що буде завтра, якщо не стане мене?

— Не ’наю, татуню.

— Її за це пришиють, згадаєш моє слово. Це ж тотальна війна між нею і всіма ямайцями. Що тут почнеться!

— Я ж тобі казав: не думаю, що це її затія.

— Але це ж вона тобі про неї сказала. Тож усе підтверджується... Гаразд, усе нормально. То хто ж там крутіший за Ґризельду? А може, й сам Медельїн. Але ж я — просто скромний ділок. Хто ж на мене так визвірився?

Не знаю навіщо, але я підходжу до вікна — подивитися, чи є там хто-небудь на узбіччі. Треба б ще одну волину. І тут я дещо пригадую.

— Мало не забув. Вона розмовляла не зі мною, але сказала, що хлопець живе в Нью-Йорку. І що він взамін нібито нейтралізує «Ієрархію донів» у Маямі.

— Як це? У «Шторм-групи» проблем з «Ієрархію донів» у Маямі нема.

— Але хтось цим точно займається, і живе він у Нью-Йорку.

— Ну і?.. Чоловік у Нью-Йорку, що наїжджає на «Ієрархію донів». Братане, це можу бути тільки я. Я і... От лайно!

Він дивиться на мене, але його очі нічого не кажуть.

— Юбі. Я і Юбі.

— Я саме хотів сказати, що прозвучало ім’я, схоже на «Тубі».

Ямаєць витріщається на мене очима Степіна Фетчита[525], однак це не смішно. Зовсім не смішно. Нижня губа відвисла, наче він хоче щось сказати, але не каже. Вона сіпається, а його плечі обвисають. Він дивиться на мене і понурює голову.

— Йобаний вилупок. Хоче загарбати весь Нью-Йорк під себе. А Джосі так ні про що й не дізнається... Не дізнається, бо це буде схоже на напад «Ієрархії донів».

— Мені прикро, друзяко.

Я повертаюся до вікна.

— Йоу, юначе мій, підійди-но сюди.

— Що таке?

— Якщо ти збираєшся вибити з мене душу, то зроби хоча б так, щоб я зійшов на небеса, чуєш?

— Чуваче, про що ти, в сраку, говориш?

Він вказує очима на пакет з коксом.

— У тебе нюхнути щось не дуже вийшло, — кажу я.

— Тому ти й поможеш мені ширнутися.

— Це як?

— У вену. Заштриком. Не лизати ж його. От так срань... Був би крек, можна було б курнути, але в мене з собою і люльки нема.

— Друзяко, я не маю часу на...

— Чого це? Бойфренд чекає зовні чи що?

— Та пішов ти...

— Пішов ти! Зваж на останню волю покійного. Шприци в шафці у ванній. А ванна біля...

— Та знаю я, де вона.

— Голку нову візьми.

Я відчиняю його шафку, розриваю пакет зі шприцом.

— Ну, і що я маю з цим робити? — питаю, повертаючись назад.

— Просто візьми з мішечка і набери шприцом.

— Добре, друзяко. А розводити його чим, слиною?

— Та просто водою. Ніколи цього не робив?

— От не повіриш: не робив. Не всі ширяються коксом.

— Скажи наркотикам «ні», хе-хе. Добре, добре. Просто змішай з водою.

— І чим я оце займаюся? Сам не вірю...

— Ти просто роби.

— Не підганяй мене, дебіле.

Я хапаю пакет і підходжу до умивальника.

— Кавова чашка годиться? — питаю. Він киває.

— Скільки коксу сипати? Чуваче, мені від тебе інструкції потрібні, не мовчи.

Постукуючи пальцем, я пробую насипати порошок у чашку.

— Ні, візьми чайну ложку. Шприцом набери воду. Видави в ложку. Додай порошку, приблизно з доріжку. Можеш трохи помішати, хоч би й пальцем, воно змішається легко: кокс розчиняється швидше за цукор. І все це всмокчи назад шприцом...

— Куди, друзяко? Я до того, що руки в тебе зайняті.

— У сраку.

— У дірку?

— Ніби я тебе можу спинити.

— Ха-ха.

— Рука тобі, братику, не тре’. Можеш загнать між пальцями ступні, хоча воно й боляче. Краще намацай у мене на шиї, де пульс, і вводь.

Я торкаюся його шиї.

— Якщо торкатимеш мене так, як торкаєшся поцьки, то нічо’ в тебе не вийде.

Мені хочеться зацідити йому руків’ям волини, але я хапаю його за шию — так, наче хочу задушити. Пульс б’ється під моїм вказівним пальцем.

— Просто встромити й натиснути?

— Так, чуваче.

— Окей, як скажеш.

Я штрикаю і починаю вводити. У шприцу з’являється кров, і я здригаюся:

— Друзяко... кров... От же блін...

— Ні-ні, кров — це добре, не зупиняйся. Так, так, таааааак...

— Ну все. От лайно. Здається, все-таки поранив.

— Ха-ха. Та ні, братане, нічого ти не поранив. Це...

Віперові очі міняються. Щось проходить через нього, немовби пінбольна кулька зачепила не той сенсор — і все в ньому змінила. Спочатку це схоже на електричний дрож, потім — усе жорсткіше й голосніше, ніби ним трусить пропасниця. Зіниці закочуються оголюючи білки і не повертаються назад а на губах виступає піна й капотить на груди. З рота вириваються переривчасті хриплі звуки схожі на надсадне дихання — хах-хах-хах-хах-хах-хах. Голова починає теліпатися так сильно що я мимоволі відскакую назад. З паху несе сциклінами. Я хапаю чувака і хочу заволати — Сучий сину ти ж змусив мене ввести тобі чистий кокс! — але волаю не я а його широко розплющені скам'янілі очі. Він відштовхується з табурета і ми обидва завалюємося назад. Віпером колотить так моторошно наче його за ноги смикає якесь чудовисько. Я чую його віддих якийсь пивний сморід запах його випорожнень і ще чогось. Він усе ще смикається задихається і шипить наче оте сссссс — єдиний звук що може вийти з його рота. Не знаю чому але я хапаю його поперек грудей і стискаю хоча він лежить на мені. Не знаю чому але я його обіймаю і тримаю а він трясеться трясеться і трясеться ще більше всім тілом і своєю потилицею стукає мені по лобі. З його рота булькотить піна. Я хапаю його за шию але не стискаю. Віпер ще тричі хрипло вдихає-видихає і замовкає назавжди.

Сер Артур Джордж Дженнінгс

етверо священиків чинно покривають обличчя і правлять літургію, яку серед пастви не знає ніхто. «Кожен з учнів написав заповіт, але не кожен заповіт є в Біблії», — каже чоловік жінці, яка не здатна збагнути зміст цих слів, до того ж вона сидить на десять рядів нижче і на тридцять сидінь правіше. Національна арена. Похорон Співака. Євангеліє і єресь сходяться у двобої над тілом. Растаман виспівує з Послання до коринтян — хоча старійшини веліли йому декламувати з Псалмів, — і всі ті десять старійшин сидять, змушені слухати, як він називає царя Богом. Єресь. Ефіопський архієпископ промовляє: «Навіщо вирушати в Африку, коли для вас було б великим благом працювати спільно заради кращого життя на Ямайці?» Растафарі обурюються і закипають гнівом. Архієпископ також прийшов не без дулі в кишені: кожен растафаріанець коли-небудь та хотів би прокинутися в Шашеменеленді[526] — на п'ятистах акрах землі, дарованої імператором, якого позбавили влади. Непокірні расти викрикують «Джа Растафарай!» І лише деякі цікавляться, чому це похорон відбувається за ефіопським православним обрядом, адже Співак завжди був растою. Сотні сидять, стоять і дивляться. Старий прем'єр-міністр, усе ще шанований своїми страждальцями, сидить, згорблений почуттям втрати. Сидить і новий прем'єр, чекаючи, коли треба буде сказати промову. Дождавшись, він виголошує величання чоловікові, якого заледве знав, а закінчує словами благословення: «Хай спочине дух його в руках Джа». Ось так. Євангеліє проти єресі; єресь перемагає.

Як узагалі здійснюється поховання людини? Закопується в землю її тіло чи затоптується вогонь її життя? Співакові посмертно присуджують орден «За заслуги». Темношкірого революціонера вшановують орденом британських сквайрів та лицарів; Вавилон in excelsis deo[527]. Вогонь, який запалює Зімбабве, Анголу, Мозамбік та Південну Африку, занурюється і гасне у двох літерах — О та М[528]. Тепер він — один з нас. Однак Співак лукавий. Згодом люди побачать, що він усе це фактично передрік, створивши пісню про оманливі почесті, — ще до того, як вони були віддані. Перш ніж його здолала хвороба. Я чую, як він співає вві сні, співає про негритянських солдатів у Америці. Чорних американських солдатів 24-го і 25-го піхотних полків, 9-го і 10-го кавалерійських під командуванням блідолицього, які безжально забивали команчів, індіанців кайова, сіу, шаєннів, юта й апачів. Чотирнадцятьох чорношкірих у брудних чоботях нагородили за вбивство людей та ідей «Почесною медаллю». Індіанці називали їх «солдатами бафало»[529]. «Почесна медаль», орден «За заслуги» — смисл однаковий, лише трохи змінені звуки... Я бачу, як Співак входить і піднімається вверх, туди, де праворуч нагромаджено бандеролі та листи. Я вже поза часом.

А чоловік, який мене вбив, усе ніяк не вмирає. Натомість він гниє. Я дивлюся, як його секретар торкається його білої оголеної маківки із силою-силенною прожилок, що скидаються на синюватих змійок, і змащує його ріденьке волосся чорною фарбою. Його нова дружина таким не займається, бо від цього брудняться кінчики пальців і псується лак на нігтях.

«Ви впевнені що не варто зберігати сивуватий відтінок, містере П.? Це все одно вас молодить, але здається дещо природнішим. — Я хочу чорний колір, чуєш? Я хочу чорний колір». Його партію відтіснила від влади ННП, але він щоранку все одно одягається так, наче збирається на роботу.

Яке дивне десятиліття, геть не схоже на сімдесяті, і він почувається розгубленим з тими, хто більше не розмовляє з ним однією мовою. Головорізам з його партії він більше не потрібен, а мислителям він не був потрібен ніколи, — і ось він, щоб якось бути на видноті, відчайдушно розпинається проти комунізму та соціалізму, а щоки його при цьому колишуться, як гребінець у когута. Я спостерігаю, як він іде до автомобіля, забувши, втретє за тиждень, що сідати за кермо йому заборонено. Дорогою він зашпортується за садовий шланг і гепається на асфальт. Падіння вибиває з нього весь дух — ні гукнути, ні заволати, ні заплакати. Він лежить там майже годину, поки з вікна кухні його випадково не помічає кухарка. Нове стегно, новий кардіостимулятор, нові сині пігулки (щоб трахати дружину, яка вже звикла до того, що він зазвичай порає її, як слимак). Він знову сміється зі смерті. І з мене.

Я дивлюся на чоловіка, який відвідував його одного разу серед ночі. Він тепер ще товстіший і більший. Завеликий для того, щоб вони вдвох займали один простір. Рейси на Нью-Йорк і Маямі. Бізнес, що розриває чорні кишені; тисяча мертвих. Гроші зливаються в каналізацію і вдаряють по гето. В гето за кордоном люди нюхають, варять, кип’ятять і вводять шприцами. Колумбія, Ямайка, Багами, Маямі. «Сценарій вражає: ми всюди бачимо вбивства». Округ Колумбія, Детройт, Нью-Йорк, Лос-Анджелес, Чикаго. Купуючи зброю, продаючи порошок, створюючи чудовиськ, не дивуйся, коли вони сягають жахливих розмірів. Нові кур’єри, нові бандгрупи — нічого навіть схожого ніхто ще не бачив. У Нью-Йорку газети виходять з величезними заголовками: «Ямайці підсадили місто на крек». Тим часом одна присяжна слухає на суді свідчення

одного з «Ієрархії донів», недруга Джосі Вейлза. Це її перша справа в суді.

— Я застрелив йо’о в голову.

— Куди саме в голову?

— У потилицю.

— Скільки...

— Раз. Тре’ всього раз.

— Що ви зробили з тілом?

— Скинув у водостік. А водієві сказав спалити тачку.

— Що ви зробили, містере, коли переконалися, що всі докази знищено?

— Та нічо’о. Спати ліг.

Він дивиться на неї. Присяжна, яка одягається, як шкільна вчителька, не може заснути три ночі.

Троє вбивць пережили Співака. Один з них помирає в Нью-Йорку. Другий проциндрює своє життя в Кінгстоні, оточений грошима та кокаїном. Третій зникає за «залізною завісою», де сидить з усією своєю обізнаністю, чекаючи кулю в голову. Йому лишилося недовго.

Троє дівчат з Кашміру — на басі, на гітарі й за ударними, — чиї юні обличчя просвічуються з-під паранджі, стоять на тлі портрету Співака, розфарбованого в червону, зелену і золотисту смуги, більше схожі на стовпи. Гурт називає себе «Перший промінь світла»[530] — це Співакові сестри по духу, які усміхаються разом із сонцем, що сходить. З уст однієї з них народжується мелодія, така ніжна й тендітна, що, здається, просто тане в повітрі. Але її прибиває до землі барабан, що задає загальний ритм; пісня полонить, розгойдує й заспокоює. Тепер Співак — це бальзам, що віє благодаттю над зломленими покаліченими країнами. Невдовзі чоловіки, які вбивають дівчат, встановлять «священний порядок», а юнаки по всій долині присягнуть надраїти зброю і нагострити свої члени, щоб оберігати своє і віднімати чуже. Співак — підтримка, але він не здатен бути щитом, — і музика шаленіє.

А в іншому місті, іншій долині, іншому гето, інших нетрях, іншій фавелі[531], іншій місцевості, на іншій війні, в іншому народженні хтось співає «Пісню спокути»[532], — наче Співак написав її не інакше як для того, щоб страждальці співали, кричали, шепотіли, виплакували, завивали й горланили її прямо тут, прямо тепер.

Частина п’ята

Вбивство диджея[533]

22 березня 1991 року

Один

ікаво, він дрімає?

— Не знаю, босе.

— Гм. Окей, добре, просто покажи мені його камеру.

— Я дві хвилини тому показував. Тут, у льохові, людей не так уже й багато.

— Льох? Слово якесь негодяще...

— Як упораєшся, назад виходь сам.

— Що я тут, без супроводу буду?

— Не люблю темряви.

Мої кроки гучно відлунюють й усе, про що я можу думати, це — «я мав би таке передбачити». Без жартів. Вони звалилися на голову того малого засранця в дусі Ґризельди Бланко. Її підступний стиль нині відточено на Ямайці до абсолюту. Треба віддати належне цій сучці, яка згинула такою дорогою ціною: вона таки залишила нам один крутий винахід. Ось як усе склалося. Поки його батько Джосі відраховував дні до своєї екстрадиції до США — за вбивство, рекет, перешкоджання правосуддю, наркотрафік і так далі, і все в такому ж дусі, — доном над Копенгагеном став його дорослий син Бенджі Вейлз (товстіша, темніша і занудніша версія свого батька). Щось на зразок регента чи намісника. І ось Бенджі Вейлз узявся підготувати щорічний матч із крикету пам’яті Папи Ло. Це передбачало, так чи інакше, попередню зустріч на Кінг-стриті, на схід від Західного Кінгстона. Коли дон заходу прямує на схід, це завжди пов’язане з проблемами, а ще гірше, коли він вирушає туди сам і на мотоциклі. І ось він їде, розмірковуючи над своїми справами, а коли призупиняється на перехресті, до нього під’їздить інший мотоцикл. Бенджі повертає голову — подивитися, хто там, — і в цей момент з того моцика двоє в чорному відкривають вогонь і вибивають донові серце з грудей.

Кумедно, еге ж? Аж Бенджі, чий татко — Джосі довбаний Вейлз, з пелюшок ріс серед розбірок та стрілянини, але при цьому ще й мандрував по світу, в кожному разі по Штатах, ходив до елітної школи і ні дня у своєму житті не лягав спати голодним. І що ж виросло з нього? Довбаний бандючок, який занадто звик до гарного життя. Нічим не ліпший за будь-якого довбаного шмаркача, що вийшов з татусевої квартири на Сентрал-Парк-Вест[534]. Тато

Джосі, який усю країну тримав за горло щонайменше тричі, тепер у в’язниці, чекає на те, щоб якось врятувати свій зад, — а що робить його золотий хлопчик? Він вирушає на зустріч на мотоциклі — сам. Про що він думав? Що вся решта бандюків будуть в цей час у церкві? Вбивство в стилі Ґризельди ось так, з нічого, не відбувається. Це діло було не просто сплановане, а скоординоване до отого — конкретного — перехрестя. Ці молодики, вони ж реально не думають... Я довбаний старий. Свого часу я вважав, що старий — це коли людина вперше, розгинаючись, ойкає від прострілу в спині. Та тепер я розумію, що старість — це коли зустрічаєш своїх давніх ворогів, які вже надто немічні, щоб битися, й усе, що у вас лишилося від застарілої ворожнечі, — це довбана ностальгія. А за ностальгію годиться випити, а не стрілятися.

Вхідні кульові отвори в голові та грудях, а вихідні — в голові, шиї, плечі та спині. Минулого тижня я розмовляв з лікарем Лопесом, який того ранку чергував у невідкладній. «Оце срань, — розповідав він, — я в житті ще так не лякався, як тоді. І це був не страх за себе, а страх того, що заразу невідкладній допомозі настане кінець світу На той момент, коли Бенджі Вейлза доставили в лікарню, він був уже не жилець, лишалося це тільки констатувати. Але його тіло прибуло в супроводі трьох тисяч активістів, які хвилями вкочувались і викочувались із відділення невідкладної допомоги. По суті, лікарі могли тільки встановити час смерті та підтвердити її саму, — але як зважитись це зробити, коли за дверима вирує тритисячний натовп? І він чекає, що ти притягнеш за вуха самого Ісуса — адже саме це роблять медики для дона, — і тому нам довелося влаштувати неймовірно безглуздий театр, й ім’я йому навіть не „кабукі“». Ось що розказав мені лікар Лопес. Бенджі довелося покласти на ліжко, що вже було марною втратою місця, але натовп усе скандував: «ПОВЕРНІТЬ БЕНДЖІ!», та так голосно, що було чутно в долині внизу, за милю звідти. Насамперед належало відновити дихальні шляхи, що робиться для встановлення контролю над колосальною кровотечею. Хоча вже на момент його надходження все, що було в його легенях, — це кров. Та натовп лементував усе голосніше, і лікарям треба було якось розіграти цю довбану виставу з трупом. Уявіть: як відновити кровообіг у тілі, в якому вже не б’ється серце? Немає ні пульсу, ні тиску, ні свідомості — взагалі нічого. Чоловік не просто перестав дихати, він, на хрін, здох. Я запитав, через який час вони збиралися оголосити, що він небіжчик, і Лопес відповів: «Чесне слово, босе, до моменту, коли ми почали реанімаційні заходи, я ще сподівався на диво». А натовп зовні напирав так, що розбив дві шибки у вікнах.

Найгірше вийшло з дефібрилятором. Щоразу, коли Бенджі пронизував струм і тіло його здригалося, весь той натовп теж здригався; навіть ті, що стояли зовні й не могли нічого бачити. Електрошок — здригання тіла — стрибок натовпу. Електрошок — тіло дриг — натовп плиг. Електрошок: тіло — дриг, натовп — плиг. За годину лікар Лопес оголосив те, що можна було оголосити відразу після прибуття тіла. А вже потім... ой. По натовпу прокотилося, що лікарі його могли врятувати — але не змогли, і теперечки Бенджі Вейлз — мертвий. Спершу вибили двері в невідкладній. Три тисячі — чоловіки, жінки та діти, більшість зі зброєю, інші з такими серцями, що й зброї не треба. «Ну, засранці, тримайтеся!.. Ми вас тут, бомбоклат, усіх рознесем... ми зітрем у порох усю цю срану лікарню!.. П’ятдесят лікарів і сестер — за вбивство Бенджі!..» Якісь чоловіки схопили медсестру й почали частувати ляпасами. Лікар Лопес кинувся до них, але двоє схопили його й одходили руків’ями пістолетів по голові. Юрба перевернула стійку реєстратури, а

бідні охоронці зробили єдине, на що були здатні, — вони втекли. Лікар не знає, як таке сталося, але незабаром на ту бурхливу юрбу накотилася нова юрба — з криками, що лікарі тут ні до чого, а в смерті Бенджі винні нацпати.

У неділю, ближче до вечора, стався набіг на Вісім Провулків, зокрема на Шостий. Вистріляли всіх чоловіків, яких побачили, і зґвалтували всіх жінок, до яких дотяглися. Спалили майже третину будинків, а під завісу підкосили ще й кількох дітлахів. Два дні по тому було практично спустошено Третій Провулок. Потім цей шквал перенісся в Маямі: стрілянина з тачок на ходу, дірки від куль у «Хонді-Акорді» та мотоциклах, прошиті чергами вікна, набіги на нічні клуби. Двоє моїх приятелів розповідали, що вони ледве вибралися з «Ролекс-клубу», де озброєні дулами Ямайці влаштували між собою криваву розбірку. Прем'єр-міністр був змушений звернутися до ЛПЯ — із закликом до перемир'я; у справу довелося втрутитися навіть церкві, яка організувала хресні ходи за мир. Насильство припинилося лише тоді, коли перестрілки стали заважати підготовці до похорону Бенджі. Я на похорон не пішов. Офіційно мене тут навіть не повинно бути. Окей, брешу. Звісно, я сходив на той похорон, але мене там, мабуть, прийняли за охоронця абощо. Останнього разу на моїй пам'яті такі пишні похорони були тільки у Співака.

Людей тисяч двадцять, не менше. Серед них, звісно ж, колишній прем'єр-міністр. Чи є сенс нагадувати: сімдесят шостого він очолював опозицію, потім вісімдесятого став прем'єром, а дев'яносто першого знову пішов у опозицію. Попереду — духовий оркестр, майже як у Новому Орлеані: чоловіки всі в білому, дівчата в червоних міні-спідницях і з помпонами. Далі труна, чорна зі срібними ручками, а в ній — винуватець урочистості в чорному оксамитовому костюмі (якщо ти більше не пітнієш, чому б не вирядитися в зимовому стилі?) Відразу за оркестром — скляний катафалк із труною, який везуть білі коні. Далі йде колишній прем'єр-міністр, а поряд з ним — «дама серця» Бенджі, в чорній облиплій сукенці та в золотому ланцюгу, як на реперах. Здоровенні сережки. Глянувши на неї, відразу помічаєш і решту жінок. Міні із золотої парчі, міні рожеві, міні білі, панчішки в сіточку, височезні сріблясті підбори, капелюшки, схожі на птахів, капелюшки, схожі на пташенят, розмаїття ланцюгів і ланцюжечків. На одній дівчині — відкрита чорна сукня з розрізом до самих сідниць. І всі жінки шпацирують вулицею, наче подіумом.

Джосі подавав клопотання про звільнення (слово, яке стосовно нього звучить щонайменше кумедно), щоб побути на похороні свого сина, але його не відпустили. З якого б дива? Випустити з в'язниці головного дона до двадцяти тисяч його прихильників — і як його після цього отримати назад? Уряд США, напевно, почувши про таке, тисячу разів прокричав «ні!». Кумедно, що, поки Джосі у вісімдесяті будував свою імперію — не без суттєвої сторонньої допомоги, звісно, — всім до нього абсолютно не було діла. Довбаний Нью-Йорк, хіба ні? Чуваче, а я ж казав йому не підкидати так високо своє гівно. Чорним справді треба навчитися приборкувати свій йобаний темперамент. У той день, точніше — ніч, вісімдесят п'ятого року Джосі Вейлз вискочив нізвідки і доскочив аж до верхівки списку УБН[535] і списку федералів. І щойно ЛПЯ злетіла з владного Олімпу, він тут же сів.

Але до всього цього, що вище він підіймався, то більш недоторканним ставав. І безкарним. Якось Джосі жене на автівці вулицею — якою, не пам'ятаю, але це в містечку Денемтаун[536]. Так от, Вейлз на шаленій

швидкості в’їжджає прямо в автобус. Вискакує розлючений водій. Вейлза він просто не помічає і, замість того щоб якось залагоджувати конфлікт з винуватцем, збирає довкола себе натовп. Вже не знаю, що він там таке говорив, але розпалювався все більше й більше, кричав і погрожував. Заткнувся він лише тоді, коли одна з жінок прокричала: «Та це ж Джосі Вейлз!» — і вся вулиця кинулася врозсип, залишивши того невдаху самого. Джосі на нього навіть не глянув, — а чувак, як той Дорожній Бігун, стрімголов кинувся прямо до поліційного відділку. Бідолаха. Приблизно через півгодини туди заявляється Джосі з десятком своїх горлорізів. Заходять усередину, хапають водія і тягнуть надвір. Жоден фараон навіть вухом не повів. Чувак наклав у штанці й заголосив, як слиняве дівчисько, коли побачив, що полісмени бздять, і це у своєму ж власному відділку. Ну а як вийшли, то — прямо на очах у фараонів та роззяв — ті, хто з волинами, почали стріляти у водія, а ті, хто без волин, вдарили ножами. Скупчилися, як ворони, над свіжим трупом. Джосі, зрозуміло, заарештували, тільки у тій розправі не виявилося жодного свідка. Прямо-таки жодного.

Тим часом з Калі стали надходити скарги, що цей нахабний довболоб дозволяє собі так багато, як ніхто інший собі досі не дозволяв. Мовляв, подавай йому і його «групі» ще й Британію.

Він був тим крутеликом, який вирушив зі своїми бандюками в Рему і замочив там дванадцятьох. Навіщо? Бо дехто там, бачте, почав нарікати, що їхні інтереси зовсім уже ігнорують. Джосі завжди вирізнявся грубою прямолінійністю. Поліція видала ордер на його арешт, і тоді Джосі переметнувся в СІНА, але коли й там привернув до себе увагу, стрибнув назад на Ямайку. Тут його чекав суд, але на єдиного свідка раптово напала амнезія (ой, стійте, її ж там не було, ой, зачекайте, та й часу вже скільки спливло; та ж вона не міняла лінз і тепер сліпа, як курка вночі; реально, вона просто не пам’ятає, бо була дуже налякана тим усім, бо ж кулі свистіли звідусюди).

А торік, коли його дочка стояла біля якогось клубу зі своїм бойфрендом, раптом налетіла ватага головорізів з Восьми Провулків і відкрила по них вогонь. Хлопця зрешетили, як ту головку сиру, суцільні дірки. Дівчина обвивала руками його нерухоме тіло, коли до неї підійшли і зробили постріл прямо в голову. Хочеться сподіватися, що перед цим її хоча б не зґвалтували. Я все ще роздумую над тим, чи знали ті бандюги, хто вона така. Річ у тому, що якщо ти весь час тиснеш, то рано чи пізно твої вороги теж натиснуть у відповідь, — як це було із Ґризельдою в Маямі. А якщо ти й далі плодиш ворогів, то рано чи пізно вони скупчаться в критичну масу. І тоді вже лише справа часу, коли твої вороги у своїй нещадності зрівняються з тобою, — адже це ти сам, як на те пішло, весь час підвищуєш планку. Щодо мене, то я ніколи не перебуваю в одному місці так довго, щоб дати своїм ворогам зібратися докупи. Це така ж штука, як будь-які інші стосунки: ти сам їх підгодовуєш. Ось чому я ніколи не затримувався ні в Колумбії, ні в Кінгстоні. Я — посередник. Ну а щодо критичної маси... На той час федерали вже накопичили на Джосі стільки звинувачень, що за ним почалося полювання. Хтось у тій війні за наркотики повинен був вийти переможцем, — але в жодному разі не ніґер з карибської діри, якому належало займатися лише «травою». Цього разу вони таки посадили його до в’язниці. І цього разу він там згине.

Отже, я прийшов до нього в тюрму, але не в час, що відводиться для побачень. Щойно я тихо покликав його на ім’я, він сів на своєму ліжку й поволі підвів голову. А піднявши її та вдивившись, усміхнувся, але якось невпевнено, ніби трохи сором’язливо. І сказав:

— Я знав, що вони пришлють тебе.

— Як справи, mijo[537]?

— Дивлюсь на тебе — і ліпше, Докторе Лав.

Два

іс Сеґрі? Міс Сеґрі? Мілісент Сеґрі? Міс Сеґрі?

— Не міс.

— О, перепрошую, місіс Сеґрі.

— Не міс і не місіс, а Мілісент. Мілісент Сеґрі.

— Окей, мем.

— От і добре. Скільки за все?

— За весь рецепт чотирнадцять доларів сімдесят центів, мем.

Знаєте, весь цей фемінізм — не більше ніж пристрасть білих американок повчати небілих, що робити і як робити, наче вони твої покровителі та, якщо ти будеш старатися і робитимеш все, як я, ти зможеш бути вільною, як я, — але є одна річ, у якій я солідарна з ними: я ненавиджу, коли зобов’язана розкривати свій родинний стан комусь, кого я не знаю, особливо чоловікам. Взяти хоча б цю нісенітницю довкола самого статусу, так ніби «заміжня» і «стара дівка» (ну, тобто місіс і міс) — єдині варіанти для визначення того, хто я така. Статус, бачте; без нього — ні до Бога, ні до порога. Особливо, якщо ти жінка: ти просто зобов’язана його мати. Привіт, великий хлопчику, ось мій статус. Здоров, перш ніж я скажу тобі своє ім’я — ось тобі мій статус. Може, простіше говорити, що я — лесбіянка, і хай цікаві самі визначаються з цим питанням щодо мого «родинного стану».

Так. «Ксанакс» — проти тривоги. «Валіум» — для сну. «Прозак» — під час депресії. «Фенерґан» — коли нудота. «Тайленол» — від головного болю. «Міланта» — від здуття. «Мідол» — проти спазмів. Тобто, Господи Ісусе, менопауза на порозі. Чи є якийсь швидкодійний засіб від припливів[538]? Вагітніти я не збираюся, то навіщо тримати двері відчиненими? Я в «Райт ейді»[539] в Істчестері, у Бронксі, всього за квартал від мого житла на Коста-авеню. Серпень; це означає, що скоро вже два роки, як я живу там.

Само собою, при «Бет Ізраелі»[540], де я працюю, є своя аптека, але я «отоварюю» рецепти в Істчестері, — бо хто захоче тримати у своєму лікувальному закладі медсестру, яка купує стільки пігулок? Так, це конфіденційні справи, — але я не знаю випадку, щоб хтось, дай йому волю й привід, не став би обговорювати поза очі оті твої конфіденційні справи. Я прагну спростити собі життя, — за останні кілька років у мене вже алергія на складні речі... Вам остогид чоловік, який однаковісінький і вчора, і сьогодні, і завжди? Дайте йому мій номер... Пік нестерпності настає, коли вони починають говорити про свої почуття і (це мені особливо «подобається») про майбутнє цих почуттів. Тут мені стає так зле, що рука сама тягнеться за «Фенерґаном».

Тож я переходжу вулицю і забігаю в аптеку, що біля автобусної зупинки. «Зантак». Він потрібен мені після того, як я заковтую на сніданок мафій. Я мрію, щоб оці «Данкін Донатси»[541] не стояли впритул уздовж усього Ґан-Гілл-роуду, — тоді я могла б обмежитися лише кавою. Терпіти не можу Ґан-Гілл-роуд. Особливо в ці вологі дні, коли зима ще не наважується піти, а весна — прийти їй на зміну А поки вони зволікають, у мене є реальний шанс зіпсувати взуття. Біля станції метро — все ті ж старші чоловіки, яким нема куди йти, і складно сказати, дивляться вони на мене як чоловіки чи як Ямайці. Сам шлях з вулиці до дверей, далі до турнікета і до поїзда аж ніяк не назвеш приємним, а тут ще й стій у голубиному лайні, чекаючи 5-го маршруту. І, як завжди, ніхто з пасажирів, що чекають поїзда, не схожий на того, хто кудись поспішає. Ні тобі сумок із закупами, ні рюкзаків, ні кейсів — нічогісінько! У мене ж вигляд переможниці конкурсу «Міс Діва Марія» — бо, бачте, їду до лікарні. Ще навіть не медсестра, ще тільки вчуся.

Пригадую, директор курсів подивився на мене й зауважив:

— Зазвичай ми не приймаємо жінок на такому життєвому етапі, здебільшого у нас тут тільки початківці.

— А може, я тільки зараз і починаю життя? — сказала я чоловікові, який, вочевидь, не зрозумів цієї фрази, але з якоїсь причини не заявив жінці, що вона надто стара для цього. І ось кожен день, перебуваючи на роботі, я намагаюся осмислити його поведінку. Але Бог знає, що я можу зрозуміти людей лише в контексті того, чого вони хочуть від мене. Одначе тобі, Мілісент, ще зарано бути аж такою черствою й депресивною. Ти ж любиш білі панчохи й асексуальні черевички, пам’ятаєш? І ти працюєш — у «Бет Ізраелі», у відділенні невідкладної допомоги — і роботою своєї дуже навіть задоволена.

Але два тижні тому, протягом десь семи днів, почали надходити Ямайці зі всілякими вогнепальними пораненнями. Всі, як один, чоловіки, і чотирьом з них допомога вже була непотрібна. Їхні подруги та матері їхніх дітей вили, як плакальниці: «Ой-йой! Що ж тепер робити з цією малечею?» Ніби я знала відповідь. Говорити я стала з навмисним американським акцентом, бо не хотіла, аби хто-небудь дізнався, що я з Ямайки, — однак у шпиталі все ж почали вважали мене їхньою власною Медж Синклер з «Мисливця Джона»[542]. Один з лікарів навіть якось назвав мене Ерні — ім’ям однієї з героїнь, і хоча я його поправила — «мене звати Мілісент», — та стримати задоволену усмішку все ж не змогла.

Це було вельми дивно: всі ті Ямайці з пораненнями надходили з Бронксу, який далеко від нашого центру. Що саме там сталося того тижня, я не питала; але про це запитав лікар, на що один з чоловіків, із трьома кулями в ділянці таза, відповів: «Вони вбили молодого Бенджі. Там кінець світу тепер — у Кінгстоні, Маямі, Нью-Йорку, Лондоні. Вони вбили молодого Бенджі».

— Що за Бенджі, і як його вбили? — цікавиться лікар.

Я стою поруч із крапельницею, стиснувши її так, що ось-ось трісне.

— Сестро? — озивається лікар.

Я під'єдную до руки пацієнта крапельницю, не дивлячись на нього. Не хочу, щоб він глянув на мене і розпізнав «рідну кров», — бо я ж йому ніяка не споріднена душа.

— Хто такий Бенджі? — знову питає лікар.

Я подумки прошу його, щоб він, к бісу, замовк, але все, що я можу, — це займатися крапельницею. Слава Богу, коли я нарешті кидаю погляд на пацієнта, той дивиться на лікаря з обурено піднятими бровами: мовляв, «як, ти нічого не знаєш про Бенджі?». Я точно не хотіла знати цього.

— Бенджі Вейлз, — каже він вголос, — син дона над донами.

Обличчя лікаря особливо не змінилося, а от я була змушена відвести очі. І покинула все як є. Не знаю — наче якесь затьмарення найшло, і я просто пішла геть із приміщення. «Сестро? Сестро!» — гукав мене вражений лікар. Але це звучало, ніби якесь радіо далеко звідти. Я йшла і йшла, поки не опинилася в ліфті. Наступну годину я просиділа в кафетерії на першому поверсі. Сказала їм, що мені раптом закрутилася голова, і була змушена, як мінімум, тричі витерпіти запитання, чи не вагітна я. У відповідь я мало не брякнула: «А може, мені вийняти поцьку — і почепити на лоба?». Натомість сказала, що в мене «розігралася мігрень», і тепер я навіть крапельниці до пуття ставити не можу.

Я маю таку систему. Складається вона всього з трьох слів: БІЛЬШЕ НІЯКОЇ ДРАМИ. Її я засвоїла від чорношкірих американок, яких украй дістали чоловіки і все їхнє лайно. Я не хочу ніякої метушні, конфліктів, розбіжностей чи заплутаності. Не хочу драми, навіть у телевізорі. Після того, як Ямайці перенесли свою «вечірку» в лікарню, до свого списку пігулок я додала «Тайленол», а щоб справно ходити на роботу, підвищила дозу «Ксанаксу». Вейлз — це ж усього лише прізвище. Просто, будь воно прокляте, прізвище. Як Мілісент Сеґрі.

Чекаю «М10-експрес». З того самого моменту в мене над правою скронею пульсує біль. Він не стає ні меншим, ні більшим, просто не минає. Може, це пухлина. Може, мені треба перестати плекати в собі іпохондрика. Чесно кажучи, два дні тому я так розхвилювалася, що мені перехопило подих, — і тут я згадала, що саме від таких нападів тривоги трапляються летальні випадки. Звісно, це тільки додало мені тривоги. Коли минулого разу зі мною стало коїтися щось схоже, я почала співати «Отримав сповна» вголос, аж поки напад не відступив. Прямо на автобусній зупинці в Мангеттені. Разом

зі мною пісню підхопила маленька дівчинка. Уявіть картинку: поруч із жінкою, яка з доброго дива співає, чорношкіре маля бігає довкола лавки на тій зупинці; друге дівчатко, зовсім крихітка, сидить на колінах у батька; батько на лавці чекає автобуса. Дівчинка нарізає кола і співає щось, що звучить як «Я знаю, що хлопчики люблять», але навряд чи вона десь могла почути таку пісню. Батько тим часом намагається не порушити баланс: малятко — в одній руці, газета — в другій. Дівчинка збоку буцає його головою в груди, він бурчить і сміється. Вона пхає батькові до рота булочку, він незграбно надкушує. Дівча верещить. Я намагаюся відвести погляд — і не можу, аж поки вони не звертають увагу на мене.

Дівчатка, які люблять своїх татусів, завжди атакують їх збоку. Я постійно спостерігаю це в лікарні. Татусів, які дбайливо вносять своїх хворих маленьких доньок з важким диханням чи укусами комах. Жінок, які привозять своїх хворих батечків на чергову МРТ або останню дозу хіміотерапії. Може, батьки збоку просто більш вузькі. Вчора в невідкладній допомозі дівчинка-підліток, прокричавши десять хвилин поспіль на свого батька, потім підійшла до нього збоку, обхопила руками, зімкнула пальці й пірнула головою йому під пахву — як пташеня. Не те щоб я сумувала за своїм батьком. Не знаю навіть, живий він чи ні. Але наразі відсутність «Ксанаксу» я переживаю гостріше.

Отже, я чекаю автобуса в компанії оцього тата і двох його доньок. Він постійно сміється, щось туркоче їм, угукає та прибалакує «так, дорогенька». Складно сказати, чи він з Ямайки, — район може бути який завгодно, від Ґан-Гіллу до Бостон-роуду. Ці дівчатка не знають, що він дивиться на них типовим поглядом татка, який обожнює своїх дітей. Як сказав мені один чоловік у лікарні: «Ти навіть не здогадуєшся, що можеш любити когось чи щось аж так сильно. І тебе весь час пробиває переляк, коли раптом чуєш, що десь якась дитина потрапила під машину». Коли такий «батьківський синдром» минає, невідомо.

Я давно перестала дивитись новини, тому що ніколи не чую гарних звісток. Про те, що там, на Ямайці, я навіть знати не хочу, але якщо війна перекидається на Бронкс і Мангеттен, це нічого доброго не означає. Ямайці ніколи не кажуть мені нічого такого, що я хотіла б почути, тому я з ними й не спілкуюся. Я ніколи не сумувала за рідною країною, жодного разу. Ностальгію я ненавиджу, ностальгія — не пам’ять, а пам’ять у мене занадто гостра, щоб ностальгувати... Питається: якщо все це правда, то якого біса я взагалі в ямайському Бронксі? Корса, Фентон, Бостон, Ґірван — всі ці місця можна сміливо назвати Кінгстоном 21[543]. На Корсі я — самотня жінка з будинку на розі; особа, яка помре, зітліє та пустить макові паростки, а ніхто так і не похопиться: що там з нею сталося? Відьма з околиці, Страхолюд Редлі[544]. Перед ким я, в біса, вдаю з себе таку? Вони ж то, мабуть, думають, що я якась затята християнка, в якої немає бойфренда. Медсестричка із задертим носом, вічно в білих панчішках і черевиках без підборів, іде й повертається незмінно у своїй уніформі, — тож про її життя нічого й не відомо, тим більше що сама вона не спілкується ні з ким.

Цікаво, хто-небудь бачить, як я виходжу вечорами. Мені подобається думати, що мені по барабану те, що про мене думають, — але виходжу я завжди через чорний хід. Я сподіваюся, що ямайців з вогнепальними пораненнями більше не привозитимуть до лікарні. Я сподіваюся... Ти ж знаєш, Мілісент Сеґрі, нема нічого доброго в тому, що твої думки так тебе тиснуть і пригнічують.

Навіть думка про ці самі думки робить біль у скроні гострішим. Досить, чорт забирай, роздумувати. Минулого тижня один білий хлопчина зі студентів, почувши мій акцент, запитав, чи не зустрічала я коли-небудь Співака. І мене як обухом: адже я — одна з тих небагатьох, хто може відповісти на це запитання ствердно! Але навіть ця думка мене збісила. Потім він став наспівувати «Трьох маленьких пташок»[545]... Спершу я могла з цим миритися, — поки не почала думати про свої втрачені роки. От лайно, коли я думаю про них, у мені реально оживає пам'ять про оті роки — роки смертей і втрат... і до біса, до біса, до біса це все! Хай буде прокляте все мертве і все, що загинуло. Я ж усе ще живу.

Ось і автобус.

Я все ще жива.

Три

е «С». А «А» до 125-ї прямує без зупинок.

— Ага.

Чоловік спиною вперед виходить з дверей, ніби побачив у вагоні когось дуже для себе небажаного. Я дивлюся, як двері перед ним стуляються, і відкидаюся на сидінні, в той час як поїзд набирає хід. Ньюйоркці, поїзд у спальні райони — річ украй ненадійна. Ви поспішаєте, стрибаєте на «С» від 163-ї до 145-ї вулиці, щоб там поспіхом заскочити на експрес, а це околиці, і тут завжди стаються збої — то затримка, то якась драма. Скажімо, лише минулого тижня, коли я стрімголов летів у аеропорт Кеннеді, щоб устигнути на рейс до Міннесоти (бо мама занедужала), якийсь псих зняв штани і почав срати прямо посеред вагона. Сів навпочіпки і валив під себе, при цьому ще й гучно кричав, ніби народжує. Звісно ж, цією справою він зайнявся саме в ту секунду, як поїзд відійшов від Фултону — тобто наступна зупинка не раніше ніж на Гай-стриті в Брукліні, а це ціла вічність. Всі пасажири — а нас було шестеро чи семеро, вже не пригадаю, — кинулися до міжвагонних дверей, які, звісно ж, виявилися замкненими, тож перейти в інший вагон нам не вдалося. Я подумки благав: «Будь ласка, будь ласка, тільки не треба кидатися своїм гівном! Будь ласка, будь ласка, не треба!» Коли поїзд нарешті прибув на Гай-стрит, ми всі дружно рвонули геть. Але я не про це. А про те, що на потягу «С» краще їхати до 145-ї, а там пересідати на «А», тому що там експрес. Але майте на увазі: «А» йде повільніше, ніж «С». Вийдіть, наприклад, на 4-й Західній вулиці, зачекайте хвилину-дві, і до вас підійде той самий потяг «С», із якого ви зіскочили на 145-й.

Нині я просто їду собі далі на «С» і намагаюся читати. Хоча це неправда. Я не читаю, а спостерігаю, як інші читають «Нью-йоркер». А моє вони там читають чи ні? Один мій друг, ірландський новеліст, якось розповів, що

одного разу в потягу помітив жінку, яка читала його книжку. Він підсів і запитав: «Як вам книжка, подобається?» А та відповіла: «Є цікаві місця, але загалом — нудьга несусвітня». З якоїсь причини це підняло йому настрій на весь день (хоча вона його навіть не впізнала). Тож іноді і я на потязі «С» підшукую таку жінку; вони майже завжди читають «Нью-йоркер», і я сподіваюся, що, сівши поруч, я маю шанс дочекатися, коли вони перегорнуть сторінку на моє. І я зможу сказати: «Оце так! Наче в кіно. Тобто в реальному житті такого ж не буває?» Вона мені: «Чого саме?» А я: «Щоб письменник випадково їхав у потязі й побачив, що хтось реально читає його твір». У такому варіанті історії вона буде ще й гарненькою, бажано темношкірою, і, якщо й не самотньою, то без упередженості щодо полігамії. Хоча кого я намагаюсь обдурити? Зі своєю апологетикою вільного кохання саме я видаюся дуже відсталим. Часи гіпоблудів минули. Завдяки республіканцям і СНІДу нині всі одружуються, навіть геї про таке думають.

А он якийсь пацан їде на потягу «С» у рваних спортивних штанах і кальсонах. Зверху шкіряна куртка, але більше нічого не видно, бо він читає «Роллінг стоун» із кимось схожим на Ексла Роуза[546] на обкладинці. Кілька років тому гурт «Ґанз-н-Роузес»[547] нібито врятував рок-н-рол — принаймні так вам скаже кожен, хто працює в «Роллінг стоуні». Я зазвичай аргументую: якщо це так, то чому на радіо чути лише педерастичних англійчиків? Якийсь, прости Господи, «Джизес Джонс»[548]. І прошу вас, заради Бога, не ставте більше той альбом «Чорних ворон»[549] — я вже чув його, коли він називався «Липкі пальці»[550]. Боже мій, а може, вагон тому напівпорожній, що всі відчувають, яким войовничим довбограєм я став? Специфічний проміжок між часом пік та обідом, коли можна серед білого дня роз'їжджати в порожньому вагоні. Вагон увесь розмальований новітнім графіті — вікна, сидіння, навіть підлога; впадає в очі модерновий стиль: літери — наче розплавлений метал. У цьому ж тренді й реклама — соків «Тенг», неінвазивного лікування мозолів та остобісілої «Міс Сайґон»[551].

Чорт, от би в мене був «Нью-йоркер». Або ще щось. Я вискочив з офісу, бо зрозумів, що близький до дедлайну, а під пресингом мені краще працюється вдома. Вчора я здав четверту частину. Четверту з семи. Тому хтось у мені все ще сподівається, що люди читають «Нью-йоркер» або хоча б звертають на нього увагу, як свого часу на історію Джанет Малколм про Джеффрі Мак-Доналда і Джо Мак-Ґіннісса[552], що публікувалася лише кілька місяців тому. Не те щоб я працював над таким важким матеріалом; крім того, кому тепер є діло до Співака або до Ямайки, крім якихось членів студентського братства? Ти, Алексе Пірсе, з тих, кого молодь називає «реліктами». А надворі лише березень.

Я виходжу на 163-й вулиці й підіймаюся сходами в надії, що там знову не тиняється той хлопець, який стріляв у мене сигарети. Дійсно, для чого купувати пачку, коли можна щодня одну чи дві «позичити» в мене? Що далі я відходжу від «Сі-тауна»[553], то більше свердлить голову: вдома в холодильнику — порожньо. Прийду, а з їжі там нічого немає, і від цього я ще сильніше лютуватиму, бо ж муситиму знову вдягати оце ж пальто і йти назад — до отієї крамниці, повз яку щойно пройшов. Але к бісу — я вже на 160-й.

Березень. Усе ще холодно, тому виходити з дому не надто хочеться. Придбаний мною нещодавно таунгаус[554] ремонту не потребував, однак господар так наполегливо старався збути свій дім, що напрошувалася думка:

з цим будинком щось таки не гаразд, і це змушує його поступатися ціною. Спочатку він заливав, ніби тут свого часу жив Луї Армстронг[555]. Згодом — усього через три хвилини, — що тут творив Кеб Келловей[556]. Але я повівся на інше: мені просто подобалася ця околиця, дарма що люди з кінця сімдесятих і намагалися звідси втекти. Я думаю, їх гнало те, що ця частина Вашингтон-Гайтсу[557] — даруйте, історичний Гарлем — почала швидко перетворюватися на відстійник (хоча у вісімдесяті тут і було певне пожвавлення).

Я хочу сказати, що зараз, у такий час, на цій вулиці пожвавлення зазвичай нема. Тоді що то за четвірка чорних хлопців, які наче зійшли з реперського відео й розсілися на моєму ґанку?

Повернути назад я не міг: вони вже мене побачили. Якщо розігрувати з себе переляканого білого хлопця, вони вже за мить мене гукнуть або, якщо відчують мій страх, кинуться за мною. А щоб мене... Один з них, із «дредами», схожими на свинячі хвостики, підводиться й оглядає мене. Я лише за двадцять футів від свого будинку, а ці четверо — на його сходах. Ось двоє з них голосно засміялися. Я роблю один малесенький крок назад, відчуваючи себе при цьому повним ідіотом. Це ж просто чорні хлопці, що сидять на моїх сходах. Сходи можуть бути чиїми завгодно, а вони можуть бути твоїми сусідами, а те, що ти нікого зі своїх сусідів не знаєш, — твоя провина. Я поплескую по сідницях — так, ніби потягнувся за гаманцем, а його там не виявилося, — і намагаюся вдати щось у стилі от-дідько-забув-гаман, але Свинячий Хвостик і далі дивиться на мене, навіть не дивиться — витріщається. А може, я сам себе накручую. Не стовбичити ж отак на місці. Можливо, мені вдасться пройти повз і завернути за ріг, у каварню. Перечекати трохи, поки вони звалять... Але вони, схоже, нікуди не збираються йти. От дідько. Не стояти ж тут вічно. Якщо вже на те пішло, ми в Нью-Йорку, і після справи Берні Ґетца[558] чорні хлопці мають гарненько подумати, перш ніж нападати на білих хлопців, які здаються беззахисними, — хіба не чули? Хоча від тієї історії минуло вже чимало часу...

Коли я підходжу до сходів, помічаю, що мої двері широко розчинені. Свинячий Хвостик відступає вбік і жестом пропонує ввійти, ніби це його будинок, а не мій. Я пригальмовую — в надії, що зараз під'їде поліційна машина, яка кружляє тут за вільним графіком. Свинячий Хвостик знову запрошує мене ввійти в будинок, цього разу картинно згинаючись, як Дживз[559], — і я роблю крок усередину. Інші витріщаються на мене. Один ховає обличчя під сірим каптуром, у другого на голові щось схоже на панчоху, а у третього зачіска з кісок, як у ямайців до переходу на афро. Штани висять так низько, що матня десь на рівні колін, а на ногах у всіх бежеві «тімберленди»[560]. Якщо вони мене «трамбують», то в кожному разі не надто демонстративно. Але я не хочу, щоб Свинячий Хвостик утретє запрошував мене у власний дім, — і тому піднімаюся. Іду, не чуючи під собою ніг. Господи Ісусе... На тому тижні мій приятель, який постачав свого часу кокс хлопцям із «Флітвуд Меку»[561], сказав мені, що пішов з бізнесу, бо все підім'яли під себе бісові Ямайці, яким по шарабану, скількох і як вони вб'ють. «Братане, коли я кажу — роби», — чую десь збоку чийсь голос із ямайським акцентом. Тут був би доречним анекдот про те, як ямайські матусі вчать своїх діток дотримуватися гігієни, але зараз мій жарт ніхто не зрозуміє.

Я йду коридором, наче в чужому домі; підлога скрипить і зраджує мою появу Проходячи повз власні сходи на другий поверх, чую незнайомі голоси. Хтось (або декілька осіб) порядкує на моїй кухні. Високий чорний у майці та комбінезоні, в якого сповзла одна лямка, готує жовтий сік у моєму блендері. Ось бачу ще одного, що з'явився в полі зору як за сигналом тривоги...

Сівши на стільчик біля раковини, він починає розмову зі мною. Теж чорношкірий, кругловидий, з акуратною стрижкою, але вищий за отого, в майці. На ньому темно-синій шовковий костюм, з нагрудної кишені якого зів'ялою квіткою стирчить біла хусточка. Я цього хлопця не знаю. Та й інших не знаю. Не впевнений, чи коли-небудь бачив такі начищені туфлі, як на отому, що в костюмі. Вони, до того ж темно-червоного кольору, а місцями майже чорні. Помітивши, що я не зводжу з них завороженого погляду, він пояснює:

— «Джорджо Брутіні».

Я хочу запитати, чи це не другосортна версія «Джорджо Армані», але вчасно згадую, що іронія — не завжди вдалий хід у спілкуванні з ямайцем.

— Вау, — кажу я.

— Отже, цей чоловік, що перед тобою, — Рен-Доґ. Він вважає, я найняв його за те, що він добре володіє зброєю. Але насправді я його тримаю тому, що, бачить Джа, ніхто краще за нього не вміє готувати сік.

— Слухай, босе, мені вже час у кулінарну школу.

— Тільки ходити краще на вечірні заняття, ха-ха.

Шовковий Костюм піднімає палець — щоб я мовчав, хоча я нічого й не збирався казати, — потім підіймає склянку й спустошує її п'ятьма гучними ковтками.

— Манго, — каже він.

— А за яким рецептом? — уточнює Майка.

— «Джулі» і... зажди, я знаю... «Іст-Індіан».

— Джа відає, босе, ти в нас, напевно, екстрасенс.

— Або я звичайний сільський хлопець, який розуміється на манго. Налий трохи білому.

— Щось не хочеться пити.

— Хіба я питаю, хочеш ти чи ні? — Усмішка зникає вмить — раз, і нема. Присягаюся, таке вміють тільки Ямайці, всі до одного. Раптово вираз обличчя перетворюється на воскову маску. Брови владно насуплюються, очі дивляться нерухомо й гостро. Дитина десяти років може й перелякатися.

— Мабуть, можна випити.

— Радий чути, юначе. Пригощайся всім тим молоком, йогуртом і фруктами, що знайдеш у своєму холодильнику. Гей, Рен-Доґу, відчини дружбановий холодильник, а то я ще подумаю, що він серійний вбивця, який ховає там труп.

— І справді, босе. Дивно, що щури досі не прогризли дно цього холодильника, — каже Майка.

— Ти знаєш, що в тебе тут молоко із січня?

— Хотів власноруч зробити йогурт.

— Він, певно, комік, босе.

— Ха-ха, схоже на те. Або просто так жартує. Ну добре, дружбане, підійди-но, щоб я тебе гарненько розгледів.

Я підтягую стільчик і сідаю. Складно сказати, як він відреагує на мій прямий погляд в очі: вразить це його чи роздратує. Костюм починає ходити круг мене, наче довкола музейного експоната. Так і кортить сказати: «Цей музей зачинено». Не знаю, звідки в мене переконання, що жарти розряджають ситуацію, — зазвичай виходить навпаки.

— Рен-Доґу, я тобі не розповідав про чувака на ім’я Тоні Паваротті?

— Ні, не розповідав, але я й так про нього знаю. Хто з молодих, коли ріс, не чув про Тоні Паваротті?

— А я тебе років уже з п’ятнадцять розшукую, тобі це відомо?

До мене не відразу доходить, що він звертається до мене.

— Юбі, а чого ти заговорив про Паваротті, аж його не стало ще сімдесят сьомого? Чи сімдесят восьмого?

— Сімдесят дев’ятого. Тисяча дев’ятсот сімдесят дев’ятого. І перед тобою, Рен-Доґу, чоловік, який його вбив.

Чотири

о сталося з твоїм волоссям?

— Посивіло. Спочатку передчасно стало срібним, а потім і геть побіліло. Жінки звуть мене сивим плейбоєм.

— Ще чого! Не тринди, ти посивів вчасно.

— Кумедно, Джосі.

— Ти вже так довго живеш в Америці, що й говориш, як американос.

— Я живу в Америці?

— Ні, ти живеш серед кубинців.

— Ха-ха. Ніхто мені не вірить, коли я кажу, що у Джосі Вейлза є почуття гумору.

— Правда? І з ким це ти про мене говориш?

— Гей, Джосі, та ти глянь на нас. Ти коли-небудь згадуєш минуле, muchacho?

— Ні. Про минуле я ніколи не згадую. Ну його. Воно тебе, сволота, по пиці, а ти й пальцем не можеш ворухнути.

— А ти став чорноязиким у в’язниці, mijo.

— Чорноротим. У Римі поводься як римляни.

— Ха-ха. Добре сказано, Джосі. Точний вислів.

— Льюїсе, викинь на хер свій довбаний зверхній тон — він тебе не прикрашає. А вислів — те, що треба, підходить і тобі... І взагалі, як це тобі подобається? Ми не бачимося сім років і де врешті-решт зустрічаємось? У тюрмі. Тепер ти розумієш, чого я кажу, що теперішнє дуже, в сраку, дивне? Особливо, коли свою голову висовує минуле — як ось було на тому тижні. Починаючи від матері дитини — баби, про яку я вже й думати забув, до родича, що турбується про гроші — до речі, не моїх, і аж до Пітера Нессера. Це той випадок, коли шкодуєш, що у в’язниці немає прихованих камер. Саме після візиту Нессера я почав сумніватися: розумнішають люди з віком чи ні.

— Пітер Нессер?

— Не вдавай, що ти з ним не знайомий.

— Я з ним після вісімдесятого навіть не розмовляв. Не забувай, що з ним я контактував тільки для того, щоб вийти на тебе.

— Так ось тепер, коли він хоче стати сером, він сподівається, що минуле не зрадить його.

— Це як?

— Ну... не підставить підніжку.

— А-а. Однак щодо «сера», hombre. То він хоче стати сером? Хіба йому вже мало бути хером, hombre?

— Сером — як сер Ланселот. Тобто — лицарем. Тепер йому кортить схилити коліно перед королевою, щоб та благословила його своїм мечем. Такі вже чорношкірі чоловіки: все ще хочуть, щоб біла жінка наказувала їм, коли кінчати. Хіба не так?

— Джозефе, а я й не знав, що він чорний.

— Кумедно: за п’ять хвилин ти вже вп’яте називаєш мене рідним ім’ячком, але по-різному.

— А що я можу сказати, mijo? Щоразу, як я тебе бачу, переді мною — інша людина.

— Та я той самий.

— Ні. Не той. Ти сам щойно сказав, що ніколи не думаєш про минуле. От тому й не розрізняєш, який коли маєш вигляд.

— Не розумію, що ти несеш. Заходиш і починаєш із порога поливати словесним проносом. Ще трохи, і поллються звуки скрипки.

— Ну ось, знову гумор від Джосі, про який ніхто не здогадується.

— Братане, я вже втомився. Ми обидва знаємо, що це не твоя кінцева зупинка.

— Куди ж іще мені прямувати?

— Прямо назад — до то’о сучо’о сина, що тебе прислав.

— А що, як мене ніхто не присилав?

— Доктор Лав за безплатно навіть з боку на бік не перевернеться.

— Джозефе, знаєш, хто ми такі?

— Знаю, що ми несемо дурню.

— Ми — релікти.

— Ти хоч краєм вуха почув, що я казав?

— Щось із вчорашніх днів. Memento[562].

— Гсподи...

— Це означає, друже мій, що більшість людей ніколи не дізнається про наші справи. Може, хтось і видовбе з нас що-небудь цінне, але, найпевніше, нас просто викинуть на смітник історії.

— Братане, якщо ти намагаєшся донести до мене щось за допомогою метафори, то краще припини.

— Я намагаюся внести в нашу розмову трохи веселощів, mijo.

— Ні. Ти тягнеш час, бо й раніше ніколи нічого не закінчував самостійно. Я взагалі дивуюся, як ти трахався.

— Чув про секс телефоном?

— Жартуєш?

Він сміється.

— Тепер така фішка: всі прихильники порно пересідають на телефон. Який-небудь малий гівнюк, зроду не жонатий чувак, набирає 1-900-WET-TWAT[563], а там сучка, вагою в п’ятсот фунтів, каже йому сексуальним голоском: «Привіт, морячок». Він дрочить, — а потім отримує телефонний рахунок.

— Чесно?

— Пречесно.

— Тре’ було м’ні стати сутенером.

— Не ’наю, з тебе он непоганий наркодилер вийшов. Поки ти тут не опинився.

— Та ось захотів змінити середовище.

— То хто з нас використовує гівняну метафору?

— За всі роки я взагалі нічого про тебе не чув. Берлінський мур упав, Джеймс Бонд вийшов на пенсію, і Доктор Лав наче як опинився без діла. Ти там що, осів і перекинувся знову на справжнього лікаря? Що, правда? Ти реально тепер лікар? І як же ти, братане, оперуєш клієнтів — підриваючи частини тіла?

— Ха-ха.

— Зберігати тіло живим, навіть для різноманітності, — це не твоє. Скажи-но мені, Докторе Лав, як та «родинна сварка» дійшла до тебе в Маямі?

— Хто сказав, що я був у Маямі?

— Я бачу не гірше за тебе.

— Гм... Джозефе, ти кмітливий чоловік. Я б сказав, найкмітливіший з усіх, кого я зустрічав. Ти ж, звісно, розраховував, що якщо говоритимеш досить довго, то тебе багато хто почує...

— Я говорю вже два роки. То чому тепер і чому ти?

— Я лише спостерігаю.

— Бомбоклат... Скажи це комусь іншому. А знаєш що? Краще нам прискорити тему, бо ця гума надто тягнеться і починає мене дуже дратувати. Отже, якщо зі мною щось стається, то деякі теки опиняться на столі окружного прокурора.

— Вуличні брехні...

— Ти нічого не знаєш про вулиці.

— Той інспектор з УБН — коли він тебе відвідував, минулого четверга?

— Якщо ти знаєш про той візит з УБН, то й день теж знаєш. Господи Ісусе, Льюїсе, краще б уже ти реально був реліктом, бо, справді: нинішня твоя версія — суцільне розчарування. Скільки кіло ти набрав з нашої минулої зустрічі?

— Життя цьому дуже сприяло.

— Життя обернуло тебе на кабана. Твій палець ще пролізає в спускову скобу?

— Зате ти стрункий та гарний.

— Свого часу ти брехав краще.

— Як і ти, вилупку. А щодо тек — сон рябої кобили. Всім відомо, що Джосі ніколи нічого не записував. Управлінню потрібно те, що ти тримаєш у своїй голові, а не в довбаних теках. Те, що ти знаєш, повинно померти з тобою. О, тепер ти замовк... Так от. Усім було на тебе наплювати, поки ти вісімдесят п’ятого року не вчинив бійню в тому наркокублі. Приблизно тоді ж тобою зацікавилися твої нові друзі з цього Управління. Я б запитав Віпера, чи то був один з тих рідкісних моментів, коли дон втрачає самовладання, — але Віпер, схоже, згинув разом з вісімдесят п’ятим роком.

— У тому, що сталося з Віпером, ніякої, бомбоклат, таємниці нема. Він так і не зміг подолати свою залежність. Рано чи пізно він усе одно одкинув би копита від передозу.

— Заштрикнув собі чистий кокс? Який, цікаво, дилер так помиляється? Навіть якщо сам вживає.

— Може, то була не помилка.

— Ти хочеш сказати, у твого хлопця були суїцидальні нахили?

— У Віпера? Він не мав жодної причини накладати на себе руки. І тим більше після того, як він зажив так, як завжди хотів? Хоча, знаючи його, скажу: єдиний час, коли він був щасливий до Нью-Йорка, це коли... сидів у лайні по вуха. Тобто тут. У цій самій буцегарні.

— Джосі, що ти хочеш цим сказати?

— Та нічого. Це ти мені нагадав. Довбаний Віпер. Я знав, що так станеться. Льюїсе, то ти за цим сюди прийшов? Бо ж говориш тільки про те лайно, яке для мене вже давно в минулому.

— Кумедно, як ти реагуєш на людей, що люблять погомоніти. Джосі, я справді радий тебе бачити. Попри всі обставини.

— Якби не обставини, я б тебе й не побачив.

— Точно. Мабуть.

— Коли ти їдеш?

— З Ямайки? Чіткого часу нема.

— А якщо конкретно?

— Завтра о шостій ранку. Першим рейсом.

— Часу вистачить.

— Нащо?

— На те, що тобі слід зробити. І скласти звіт.

— То ви з містером від УБН уже уклали угоду про визнання провини?

— Визнання провини? А не надто швидко? Докторе Лав, треба ще, щоб справа дійшла до суду.

— Та ти що?

— Саме так. Можна багато чого навчитися, коли життя обертається навколо тюрми і суду.

— Щодо судів: то була справжня підстава, що апеляційний суд не скасував екстрадицію.

— Це Таємна рада, а не апеляційний суд. І підстава для кого? Для мене? Як на мене, то це просто запізнілий візит до Америки.

— Ти говориш так, ніби збираєшся в гості до бабусі.

— Це не я тремчу через те, що маю їхати в піндосівську тюрму. А ті, хто тебе послали.

— Ніхто мене не посила...

— Та годі! Не хочеш — не кажи. Усе, що маєш зробити, — роби, поки я сплю.

— А той похорон, знаєш, удався.

— Що?

— Ні, правда. Найгаласливіші з тих, на яких я бував, — але вдалося на славу. Не пригадую, щоб я раніше бачив, як за катафалком іде духовий оркестр. Та ще й з мажоретками[564]. Сексапільними мажоретками в міні-спідничках. Спочатку я подумав: якийсь дешевий у дівчаток вигляд, та потім помітив, що вони ще й у синіх трусиках. Твій хлопчик був би задоволений.

— Не говори про мого сина.

— Був, правда, один нюанс. Дивний, я такого раніше ніколи не бачив.

— Льюїсе...

— Коли Бенджі опускали в могилу, купка чоловіків та жінок стали в два ряди. По обидва боки від могили. А потім хтось — напевно, його жінка — подала крайньому чоловікові немовля, і вони передавали його одне одному над могилою, від краю до краю. Джосі, що це означає?

— Не говори про мого хлопчика.

— Та я лише хочу знати, що...

— Повторюю, бомбоклат: не говори про мого хлопчика.

П’ять

естро, а йому не час уже прокинутися? Сестро? Сестро?

Він хіба не повинен прокинутися?

— Мем, технічно він не спить. Ми тримаємо його під наркозом, для його ж власного блага.

— Так сказав лікар? Чому ви його не будите? Чим ти тут займаєшся?

— Вам краще поговорити з лікарем, мем.

— Мем. Оце так загнула. Ти, часом, не з Менор-Парку[565]?

— Із Бронксу.

Вона підскакує з кожним писком монітора. Я стою у дверях, уже п’ять хвилин намагаючись вийти звідси. Так, я, звісно ж, медсестра, але, коли працюєш у лікарні, цей запах починає тобі дошкуляти. Не той запах, який відчувають візитери, і не той, у якому живуть пацієнти. Інакший. Схожий на той, що його виділяє людина із серйозним пораненням, якій так зле. що без будь-якого підтвердження зрозуміло: вона приречена. Така людина пахне як механізм. Як чистий пластик. Надраєна «качка». Дезінфекційний засіб. Чистота така, що починає нудити. У чоловіка на ліжку до обох рук та шиї приєднані трубки; пучок з ще чотирьох ховається в роті. Одна виводить сечу, інша — те, що мало б бути гівном. Минулого тижня йому робили пункцію: в мозку накопичилося забагато рідини. Чорношкірий ямаєць під білими простирадлами в горошковій піжамі. Я не з бригади медсестер, які кожні кілька годин повертають його то трохи на лівий бік, то трохи на правий. І не медсестра, що тримає під контролем його життєві функції, —

вона пішла кілька хвилин тому. Я не прийшла перевірити ні його крапельниці, ні рівень нутрієнтів, ні рівень наркозу. По суті, я не повинна перебувати навіть на цьому поверсі, — у мене вистачає клопотів у відділенні невідкладної допомоги. Але я знову тут, в інтенсивній терапії, і приходжу сюди так часто, що ця жінка (мабуть, це мати його дитини, — бо зазвичай вона тут з дитям, але не сьогодні), напевно, думає, що я — прикріплена до нього медсестра. Сказати, що це не так, я не можу, інакше вона замислиться, що я тут роблю. А справді, що?

Не знаю.

Більшість ямайців, які пройшли через відділення невідкладної допомоги, діставши ту допомогу, були виписані додому, зокрема й чоловік, який ще шість тижнів буде з надзвичайною обережністю «ходити по-великому». Двох не вдалося врятувати, а ще двоє померли дорогою до лікарні. А ось цей чоловік має шість вогнепальних поранень, масивну травму голови та перелом шийних хребців. Навіть якщо він протягне до наступного тижня, а потім ще тиждень, то все одно — те, що робило його життя життям, найпевніше, вже відмерло. З родинами критичних пацієнтів нас навчали триматися приємно-абстрактно, а розмовляти — з підбадьорливими інтонаціями. Однак усе, на що мене вистачає, — це вдавана байдужість, на яку ця жінка рано чи пізно зверне увагу.

Я йду з палати раніше за неї, а коли заглядаю вранці, то зазвичай вона вже сидить біля ліжка і витирає йому лоба. Вчора я нагадала їй, що в нього може бути інфекція, тому, перш ніж брати на руки дитину, їй слід обробляти руки дезінфекційним засобом, біля входу Вона глянула на мене так, ніби я її образила. «Це лише рекомендація, — пояснила я, — а не вимога лікарні». Мені чомусь хочеться дивитися на нього, коли її немає. Я запевняю себе, що не знаю природи цього бажання, — і це допомагає (звісно, якщо на цьому не зациклюватися). Цей ямаєць лежить у лікарні через щось, від чого далеко не втечеш, бо воно йде за ним слідом. Я не хочу знати, чому він тут. Мене геть не цікавлять бандитські розбірки. Єдина причина, чому я все ще живу в Бронксі, — це брак грошей на переїзд в інше місце. Тож якщо Ямайці бажають стрілятися через наркотики або через щось іще, — це їхня справа.

Я не хочу знати й чути ім'я цього чоловіка, дарма що довкола постійно звучать розмови про його сина. Були моменти, коли мені здавалося, що я закричу, почувши це ім'я. Тепер же, варто йому прозвучати, я перестаю усвідомлювати, що відбувається, — аж поки не опам'ятовуюся сама або ж мене хтось не гукне від вікна кафетерію, в яке я втуплюю відсторонений погляд. Чорт, мені хоча б пригадати, чому це ім'я так на мене діє... Прокляття, адже, навіть усвідомлюючи, що я не можу себе обдурити, я все одно намагаюся це робити.

— А що ти знаєш?

— Перепрошую?

Сподіваюся, вона не розмовляла зі мною весь цей час. Вона торкається до його голови, не дивлячись на мене.

— Ти балакаєш лише про те, що нічого не знаєш. Ти не медсестра? Він не одужує? Ви не даєте йому нових ліків? Чому ніхто не хоче мені сказати, чи

буде він знову ходити? Я чула про те, що стається через хребет. Мені набридли кляті медсестри, що приходять, витріщаються в планшетку, і читають, і торкаються його, і перевертають його, і роблять незрозумілі речі, але нічого не можуть сказати мені, окрім «поговоріть з лікарем». А де ваш клятий лікар, га?

— Я впевнена, що він ось-ось з'явиться, мем.

— Лікар уже тут, леді.

Сподіваюся, я не сказала «Лаймо!» вголос. У палату поважно заходить лікар Стівенсон. Його біляве волосся прилизане. Мабуть, планує після огляду кудись піти. Високий, блідий, привабливий, чимось схожий на англійського джентльмена; хоча він ще не почав користуватися тренажером, який поставив у своєму кабінеті два чи три місяці тому, але все одно має такий вигляд, ніби зійшов з афіші «Вогненних колісниць»[566]. Минулого тижня він, закачавши рукав, продемонстрував мені білу шкіру й поцікавився, чи зуміє він засмагнути на Ямайці — бо, хай би куди він їздив, ніде не вдається. Бісова жінка мене затримала. Я тут не повинна перебувати, а тим більше потрапляти на очі лікарю.

— Дивне місце зустрічі, медсестро Сеґрі. У невідкладній що, мало роботи чи вас, нарешті, перекинули в інтенсивну терапію?

— Гм... Я, лікарю, йшла повз і вирішила заглянути...

— Чому? Щось сталося? Чергову сестру сповістили?

— Усе в нормі. Нічого, усе... Я лише проходила повз.

— Гм. Відколи це відділення невідкладної допомоги відсилає своїх етажерок до інтенсивної терапії? До речі, медсестро Сеґрі, ви — єдина з них, кого я знаю на ім'я.

— Лікарю, мені вже час іти...

— Ні, затримайтеся на хвилинку. Ви мені можете знадобитися.

Я хотіла щось сказати, але він примружив очі й кивнув — мовляв, питання вирішене, ніяких заперечень.

— Вітаю, мем.

— Чому всі зі мною балакають, як з тупою старою бабою?

— Що? Медсестро, що вона... Утім, гаразд. Це, отже, ваш чоловік?

— Лікарю Стівенсон, — озвалася я. Хотілося сказати: «Поговоріть з нею, і не треба випитувати її сімейний стан. Якщо вона почне заглиблювати вас у деталі свого цивільного шлюбу, то доведеться розбиратися місяць». Але замість цього я лише промовила:

— Лікарю, вона вказана як найближча родичка.

— Що ж... мем, ще зарано говорити. Він реагує... тобто реагує на лікування, та поки що... зарано говорити. Його стан усе ще критичний, але за кілька днів може стабілізуватися. А за цей час нам треба провести цілу низку тестів...

— Ще тестів? Яких тестів? Він що, в школі вчиться, щоб тести складати? І жоден з ваших тестів не дає результатів.

— А... е-е... Мілісент?

— Мілісент? — перепитує жінка. Необов'язково на неї дивитися, щоб відчути на собі її похмурий, підозрілий погляд. Лікар відводить мене вбік, але недалеко. Вона все одно почує нашу розмову.

— Мілісент... е-е... Як би це сказати? Я не зовсім розумію, що вона говорить. Тобто загальну суть розумію, але я не хотів би здатися неввічливим... Якщо ти мене розумієш. Можеш сама з нею поговорити?

— Я... звісно.

— Може, вашою рідною мовою.

— Що?

— Ну, знаєте, ямайською говіркою. Вона така співуча — все одно, що слухати Палючого Списа[567] і пити при цьому кокосовий сік.

— Кокосову воду.

— Байдуже. Вона чудова, але, дідько, я її не дуже розумію.

— Лікарю, вона хоче знати, навіщо ми проводимо так багато тестів.

— О, можеш їй сказати...

— Лікарю, вона розуміє англійську.

— Але ти могла б роз'яснити її рідною мо...

— Лікарю, мова, власне, та ж.

— Ну, добре... Скажи їй буквально таке: Мем, як вам відомо, вашого чоловіка прооперували у зв'язку з кульовими пораненнями, що викликали серйозну травму голови та нестабільний перелом хребта. Іноді — переважно, коли пацієнт приходить до тями, — ми можемо зробити прогноз. Але ваш чоловік до тями не приходив. До того ж у кульових поранень є неприємна особливість завдавати більшої шкоди на виході кулі з тіла, ніж на вході в нього. З огляду на те що він непритомний, а приводити його до тями занадто ризиковано, ми все ще не впевнені, чи пошкоджена спинна функція і чи порушено його розумовий стан. Нам потрібно провести тести, бо динаміка стану пацієнта може змінюватися, можливо, навіть на краще. Однак без регулярного проведення тестів нічого точно сказати неможна. Ймовірно, нам треба буде підвищити дозування, а може, навпаки, знизити. Або, ймовірно, знадобиться додаткове хірургічне втручання, до того ж таке, потреба в

якому на цей момент не є очевидною. І для всього цього нам необхідні регулярні тести. Мем, я зрозуміло висловлювався?

— Лікарю, ви молодець, — відповідаю я, знаючи, що така ремарка напевно його розгнівить. Він киває спочатку їй, потім мені — і виходить. Я вже зараз чую слова прочуханки, яку він мені влаштує в коридорі біля кулера. Слава Богу, я вже занадто стара для того, щоб він клав мені на долоню свою руку, — трюк, від якого в медсестер повинні мокріти трусики... Присягаюся, якщо лікарі не заважатимуть, медсестри цілком успішно зможуть лікувати людей.

— То з якої саме частини Ямайки ти прибула?

— Перепрошую?

— Перепроси себе. З якої саме частини Ямайки ти приїхала?

— Я не розумію, яким чином це...

— Послухай, леді. Я чула, як ти сказала лікарю, що всього лише проходила повз палату, — а це через тринадцять поверхів від відділення невідкладної допомоги, куди привезли мого чоловіка. Що б твій лікар сказав, якби я йому розказала, що ти день у день заходиш у палату до мого чоловіка, так, наче він твій, без будь-якої на те причини? Тож досить брехати, що з таким ім'ям, як Мілісент, ти не з Ямайки. Мілісент Сеґрі? Ти не тільки з Ямайки, а ще й із самої глибинки. Тому можеш вішати білим усе, що хочеш, але мене ти не проведеш.

Я кажу собі, що не зобов'язана все це вислуховувати, і якщо зараз вийти, то будівля лікарні така величезна, що вона мене більше ніколи не побачить. Треба тільки вийти. Треба виставити одну ногу перед іншою і швидко йти геть, поки ця жінка не обернеться на фурію.

— Ось тільки я впевнена: якби ти була з глибинки, то не вибралася б з Ямайки.

— А якщо я з передмістя?

— А ось це можливо. Там такі й живуть — непримітні, але потайні. Однак не схоже, щоб ти тулилася в нетрях. Ні, ти...

Монітор пискнув, і вона знову підскочила.

— Цей звук вас повинен, навпаки, втішати, — пояснюю я. — А ось якщо звук суцільний і безперервний, тоді точно біда.

— Так? Може, я нічого не знаю. Мені нічого не кажуть. Навіщо ти весь час приходиш дивитися на мого чоловіка?

— З вашим чоловіком у мене нічого немає.

— Повір, золотце, мене це взагалі не хвилює.

Мені хочеться одночасно послати її і висловити захоплення її кмітливістю.

— Ямайців у цій лікарні небагато. Була лише одна стара, що померла торік від удару. І тут раптом вони повалили до нас, і всі як один з вогнепальними. Він — останній з тих, хто досі тут. Звісно, мене розібрала цікавість.

— Не мели дурниць. Якби було цікаво, ти прийшла б і все прочитала з планшетки біля ліжка, як інші медсестри. А ти приходиш і дивишся, дивишся... Якщо я запізнююсь, то ти вже тут, а якщо приходжу рано, ти похапцем відразу йдеш.

— На Ямайці люди постійно стріляють один в одного, а я, отже, приїхала аж у Нью-Йорк, щоб побачити все це зблизька.

— Побачити все зблизька? Та нічого ти не бачиш. Ось дочекайся, коли твого хлопця в клубі підстрелять.

— Але нащо тягти все за собою до Америки? Я вважала, раз ти вже втрапив сюди, то можна ж усієї тієї гидоти позбутися, почати все заново.

— То ти саме так і зробила?

— Я цього не казала.

— Але це правда. А вся решта — твої побрехеньки.

Вона підводиться зі стільця, але знову сідає. Я все ще біля дверей, прикидаючи, як звідси краще вийти — швидко чи повільно.

— Дехто, і багато, їдуть сюди не від хорошого життя, а щоб займатися тим самим, що й на батьківщині. Інакше в Америку їм не потрапити.

— Напевно.

— Це факт. І ти тут не тому, що не бачиш нікого з ямайців. А з іншої причини. Леді, зрозумій, я ж теж жінка. Я знаю, коли жінка щось хоче.

— Мені справді час повертатися у відділення невідкладної допомоги.

— Ну то йди. А я наступного разу скажу лікарю, що ти приходиш, коли тобі заманеться.

— Чого вам треба?

— Мій чоловік. Я коли-небудь почую, як він розмовляє?

— Вам краще запитати в лікаря...

— Говорити.

— Я ж не лікар, що я можу сказати? Та й не сподобається вам.

— Говори, я сказала.

— Буде як чотирирічний. І то в найкращому випадку, якщо вичухається. Його всьому доведеться вчити заново і все одно буде говорити, як відсталий.

— А ходитиме?

— Судячи з ситуації, він, можливо, не зможе й склянку тримати. Ви, сподіваюся, розумієте, що мене за сказане можуть звільнити з роботи.

— Звільнити за те, що ти єдина мені сказала правду?

— Говорити вам правду — не моя робота. Моя робота — говорити те, що, на загальну думку, щадить ваші почуття. Хоча тут ніхто не може передбачити, що може статися з пацієнтом, — тож ніхто нічого не хоче й говорити. Він може піти на поправку або...

— Померти.

— Може й так.

Вона дивиться на мене, немов чекає запитання. Або я просто бачу це на її обличчі. Знову пищить монітор, але цього разу вона не підскакує.

— Це його підстрелив Джосі Вейлз? — вивертається в мене. Всі ці роки я жодного разу не вимовляла його імені. Ніколи не могла змусити себе навіть виговорити його вголос. Я знаю, що пізніше картатиму себе за те, що зірвалася: я роками вважала, що цей чоловік мене переслідує, і дозволила собі аж так залякати саму себе (хоча зовсім не факт, чи він упізнав би мене, якби я проходила повз, навіть якби він зупинив мене, щоб дещо запитати, приміром, котра година).

— Джосі Вейлз?

— Не він особисто. Маю на увазі його банду.

— Ти не знаєш ямайців у Бронксі?

— До чого тут це?

— Вони називають себе не бандою, а групою. Наприклад, «Шторм-група». Але сам Джосі вже два роки як у буцегарні.

— Що?!!

— Я бачу, ти «Ґлінер» узагалі не читаєш і ямайські новини теж не дивишся? Цього місяця його направляють в Америку і тут судитимуть їхнім судом. Ось так. А той клуб справді обстріляла група Джосі Вейлза. Всі знають, що «Теттерс» — це «нічник» «Ієрархії донів». Клуб не їхній, але вони там завжди тусуються. Знаєш, що саме дивне? Я досі пам’ятаю пісню, яка грала тієї миті. Я саме сказала комусь: «Диви, стільки років минуло, а „Нічна доглядачка“[568] звучить так само класно». Не питай, чому я не встигла відчути біду. На Ямайці у Джосі Вейлза вбили сина, а той, хто це зробив, напевно, був якось пов’язаний з «Ієрархією донів». Тобі пощастило, що ти зуміла втекти так далеко від Джемдауну, а ось більшості наших він, як і раніше, дихає в спину.

— То ваш чоловік випадково потрапив під кулі?

— Ні, леді. Він був одним з «Ієрархії донів».

Шість

о це Ісус Христос убив Тоні Паваротті?

— Точно, Ісус. Ти на волосся йо’о глянь. Твоя жінка тебе таким з дому випустить? Я тут зрозумів, що всі білі чоловіки голяться, за винятком одного культу, де заведено займатися сексом із сестрами.

— А ці джинси-кльош? Трясця його матері...

— Братане, єдине, що я хочу дізнатися: куди мені послати телеграму, щоб повідомити тобі, що надворі дев’яносто перший рік? А то вигляд у тебе такий, ніби ти зараз заспіваєш «Каченят».

— Нє, Юбі. Якщо співати, то краще «На флоті»[569].

— І те й інше непогано. Хто не пам’ятає усіх цих фасончиків, коли тільки ще з’явилося «Ем-Ті-Ві»[570], — ти ж, ма’ть, теж дивився? Братане, сядь, обнявшись зі своєю волиною, і жди, поки цей прикид знов увійде в моду.

— Тільки ж це дуже довге діло. Та, крім цього, чим же ще займатися найближчі чотирнадцять років? Сидіти, в натурі, і ждати, поки хтось із наших прийде і знайде мене тут?

У мене передчуття, що їх марно просити говорити по суті. Вони залишили мене сидіти на стільчику, а самі кружляють навколо і, здається, ось-ось нап’ялять мені на голову ковпак дурня. Або різко накинуться і стукнуть по голові бейсбольною битою. Спочатку я порівнював їх з акулами, але зараз украй паскудний момент для недоречних метафор. Довбаний ідіоте, ти длубаєшся у своєму житті в той час, як твій дім захопила зграя чорних озброєних горил. До того ж варіант з пограбуванням я змушений із жалем викреслити. Ім’я Тоні Паваротті я не чув уже років сім, та й то його лише один раз назвав Тристан Філліпс. Про той день я ніколи не згадував. Як, схоже, і ніхто — судячи з того, що ніякого галасу не було. Якось я навіть перевірив мікроплівку з ямайськими газетами, — але там теж нічого не знайшов. Ні поліційного звіту про вбивство, ні інформації про труп, виявлений у готелі. До біса тебе, Фолкнере[571]: минуле, як виявляється, не вмирає. А це навіть не минуле. До зустрічі з Тристаном Філліпсом я й імені того чоловіка не знав.

— У шию, — кажу я.

Шовковий Костюм і Свинячий Хвостик дивляться на мене так, ніби я перервав їхню розмову. Рен-Доґ (той, кого, як мені здається, так звати) кладе залишки фруктів у холодильник і несе блендер до умивальника. Я вже уявляю, як кажу йому, щоб не вмикав посудомийну машину заради одного блендера. Але Свинячий Хвостик і Шовковий Костюм не зводять з мене очей.

— У шию — от як я це зробив.

— Що саме? — питає Шовковий Костюм. Я впевнений, що він назвався Юбі, але всіх у пам’яті втримати не вдається. Тепер тут загалом шестеро чи семеро душ, десь так.

— Убив його. Тобто підрізав. Тобто встромив вістря в шию, мабуть, у яремну вену.

— Він має на увазі: в шию, босе, — каже Свинячий Хвостик. Юбі дивиться на нього так пильно, що той моргає.

— Хто з нас ходив до Колумбійського університету? Га? Хто з нас? Я, по-твоєму, не знаю, де яремна вена? Скільки він протягнув? Дві хвилини?

— Майже п’ять.

— Отже, юначе, ти вдарив не в ту яремну вену.

— У мене в цій галузі знань немає.

— Справді? Із запитаннями, що ти любиш ставити, і писаниною, яку ти строчиш, тобі не завадило б замислитися над цим детальніше. Особливо, якщо зважати на те, що я читав у «Нью-йоркері».

— Усі, блін, у критики лізуть, — кажу я.

І не встигаю й оком кліпнути, як отримую удар — точно в скроню. Я моргаю, намагаючись позбутися шоку, вигукую:

— От дідько!

— Вважаєш себе героєм фільму? Чи я схожий на того, у кого є час на білого дотепника?

— А ви, Ямайці, напевно, любите зводити старі рахунки?

— Схоже, юначе, ти не доганяєш.

— Справа в Тоні Паваротті? Ваш найбільший авторитет. Ви говорите про нього, наче крутішого вилупка ніколи не було, але якийсь щуплий журналіст завалив його канцелярським ножем. І ось ви заявляєтесь через п’ятнадцять років...

— Шістнадцять.

— По шарабану. З’являєтеся, щоб закінчити почате? Чи й не «Хрещений батько», частина друга.

— Босе...

— Усе в нормі, Рен-Доґу. Хлопак думає, що ніхто з нас не дивиться фільмів.

Я потираю скроню, а вони й далі нарізають кола. Перш ніж заговорити знову, він заходить мені за спину.

— Ти думаєш, навіщо всі вони... Навіщо Рен-Доґ у цій кухні? Щоб приготувати сік?

— Не ’наю.

— Рен-Доґу?

Рен-Доґ дивиться на мене і каже:

— М-60.

— Так, М-60. Кожен у цій групі вибирає собі автобус і зупинку. Першого пасажира — чоловіка або жінку — він знімає пострілом. Якщо на смерть, то здобуває бонус.

— Це мене має налякати?

— Ти ба, босе: схоже, хтось відростив собі яйця, — каже Свинячий Хвостик.

Я дивлюся на чоловіка з «дредами», схожими на свинячі хвостики; на чоловіка в майці, що робить сік; чоловіка в костюмі з шовку, що нагадує м’яту атласну штору, але з його нагрудної кишені стирчить біла шматина (бо, схоже, мама в дитинстві не навчила його, як складати хусточку квадратиком) — і мені здається, що це якийсь сюр. Ні, навіть не сюр — цілковитий безум.

— А ти нахабнієш, — каже Рен-Доґ.

— Ні, я дуже наляканий.

— Послухай...

— Ні, ти послухай. Мене вже дістало, як ви розігруєте з себе крутих, наче в довбаній комедії. Приперлися в мій дім, готуєте сік, намагаєтеся вести розмову, щоб здаватися інтелігентними злочинцями, поводитеся, наче в кіно, хоча насправді ви просто зграя відморозків, що вбиває жінок та дітей. Мені начхати, що ви там читаєте. Мені плювати на те, які ви там розумні. І мені насрати на ваш свіжовичавлений сік. Як і на те, що я завалив найкрутішого гангстера, якого тільки міг породити ваш бомбоклатський острів. Чому б вам краще не зробити те, за чим ви прийшли? Кінчайте вже. Що менше вашого лайна я почую, то ліпше мені буде. Робіть свою справу і валіть з мого дому, щоб сусіди могли викликати поліцію. І заберіть із собою свої довбані фрукти — я не люблю сік.

— Твоя правда, — каже Юбі. — Не це тебе мало налякати. Коли я хочу когось налякати, я не балакаю. Рен-Доґу, займися цим мудилом.

Сім

о що все-таки хотів сказати Пітер Нессер? — Джосі Вейлз ходить кружма по камері. Коли він зникає в темному кутку, я напружено чекаю, що він з'явиться звідти з якимось поганим сюрпризом. Якщо не зі зброєю, то із затонкою, яку метне мені прямо в око. І так відбувається щоразу, коли він ховається в тінь. Він повільно проходить повз ґрати, не зводячи з мене погляду, поки не доходить до кутка, тоді повертає і йде вглиб, і невдовзі зникає під косою тінню. Потім він замовкає, і неможливо відстежити, чим він там займається, в темряві. Не чути навіть кроків. Часом він начебто завмирає, і закрадається напружена думка: що ж він там робить? До чого готується? А коли знову виринає на світло, серце тривожно підстрибує. І так відбувається щоразу. Не пам'ятаю точно, але хтось мені говорив, який лев більш небезпечний: поранений чи той, що у клітці.

— Хотів, та так і не сказав, — засцяв. А чого це тебе став раптом цікавити Пітер Нессер? Ти ж сам говорив, що не бачився з ним одинадцять років? Він, до речі, лише шостий із числа тих, хто приходив до мене на цьому тижні. Нині всі хочуть знати, що я робитиму, якщо мене відправлять в американосівську буцегарню. Їм раніше треба було дбати — про те, як не допустити, щоб я потрапив за ґрати. Кумедно, всі начебто вже вирішили, що американосівський суд неодмінно визнає мене винним. Як тобі це? Щойно правосуддя янкі постукало у двері, всі відразу забили на Джосі: мовляв, розгрібай усе сам. А тепер, коли стало ясно, що нічого не владналося, всі кинулися розгрібати самотужки — щоб одмиться.

— Тобто?

— Тобто дехто, як і раніше, шукає зручний спосіб мене прикінчити. Раз чи два вони вже намагалися. А може, три, ні — чотири. З четвертим мої люди розібралися тут минулого тижня. Вони мені про це навіть не сказали, поки хтось з охоронців, що пішов посцяти, не наткнувся в унітазі на голову того гівнюка. Тут досі не можуть зрозуміти: як голова в'язня потрапила в нужник охорони? Що ж до охорони, то це справжні вилупки. Перший тепер сере через трубку, а другий після того як, підібравшись до моєї камери, продірявив кулями порожній матрац, зразу ж став удівцем, а через два дні дізнався, що міг стати батьком.

— Прокляття, hombre.

— Дехто забуває, для чого вони сидять у верхах і хто їх туди пропхав.

— Ти так кажеш, наче тобі хтось щось винен.

— Вони мені справді винні. Й усі підряд. Я дав цій країні цей довбаний уряд.

— Той уряд більше не уряд. І ніхто тобі, Джозефе, нічогісінько не винен. Ніхто тебе не смикав за рукави, ніхто не зупиняв, коли ти вдавав із себе Тоні Монтану[572]. Усіх влаштовувало дивитися в інший бік, поки тобі не вдарило в голову перестріляти тих довбаних нариків на «точці». І ти зробив це без будь-якої причини, може, просто через те що хтось наступив на твої начищені штиблети. Ти вже отримав усе, що тобі були винні, ще й сторицею. Ти сам собі напартачив, зрозумів? Насрав у власну кишеню.

Він знову ховається в темряву. Я чекаю його повернення, прислухаючись до його кроків. Він виходить з тіні — з розправленими плечима, груди вперед, аж наче вищий на зріст. Це не той Джосі. Інакший Джосі.

— Хто жалітиме якогось там обдовбаного нарика?

— Ніхто. А от його вагітну подружку? Це дещо інше. У «Нью-йоркері» про неї ціла стаття. Джозефе, хіба це не схоже на твій фірмовий почерк? Убивати вагітних дівок?

— Пішов ти!

— Стильно, справжній дон над донами. Ватаг банди ямайців, девіз якої — нащо-вбивати-одного-hombre-коли-можна-перестріляти-весь-квартал. Град куль. «Шторм-група» штормить. Просто клас.

— Цих хлопців, босе, такими зробив ти, а не я. На варто створювати чудовисько, а потім вити, яке воно страшне.

— Чуваче, коли ми з тобою приятелювали, деякі з тих хлопців ще ходили пішки під стіл. Тож вони не на мене схожі.

— Ти знаєш, скільки в мене часу йде на перевірку їдла?

— Що? Що ти...

— Двадцять хвилин, тричі на день. Запитай у щурів. Щодня я кидаю їм шматок і дивлюся, зжеруть вони його чи ні. І щодня чекаю, чи один з них не здохне. Щодня я відриваю шматочок від кожного банана, роздивляюся кожну зернину рису; кожен пакетик соку я смокчу крізь зуби, щоб не ковтнути товчене скло, іржавий цвях, а може, щось зі СНІДом. Знаєш, скільки в мене йде часу на те, щоб проковтнути ложку їжі? І це при тому, що я вже підкупив усіх, хто чергує на кухні.

— Та ну, ніхто не посміє, Джосі.

— Може, воно й так, але там, по той бік, усі дуже бояться того, що може рано чи пізно сказати мій рот. Тож це лише питання часу, коли вони знайдуть такого охоронця або в’язня, який їх боятиметься більше, ніж мене.

— Ти надто довго сидиш за ґратами.

— Угу. Може, варто тут щось поміняти місцями, повісити шторки...

— Ніколи не помічав за тобою гумору вішальника, mijo.

— Докторе Лав, я ще живий.

Він сідає на ліжко і дивиться вбік, ніби розмову на цьому закінчено. Я вперше за весь візит відводжу погляд і вперше помічаю, що стіни камери, як і всього коридору, з червоної цегли (кілька цеглин уже випали).

Вважається, що на Ямайці ви побачите саме те, що розраховуєте побачити, коли чуєте слово «в'язниця». Хоча підлога тепер бетонна. У такій тюрмі і справді здається, що в'язневі потрібна лише залізна ложка і те, що американці називають «креативність», — щоб за кілька років прокопати собі шлях до свободи.

— Цей Пітер Нессер, нещасний сучара, пришкутильгав сюди і намагався мені погрожувати.

— Та невже? І як усе було?

— Все одно що імпотент погрожував, що зґвалтує мене. Розхвилювався раптом, що канарка заспіває. Саме так і сказав. Я такої херні зроду б не бовкнув.

— Я знаю. Але він не єдиний, Джосі.

— Що в сотий раз підтверджує те, навіщо ти сюди прийшов.

— Може, я просто відвідую тебе.

— Відвідаєш мене в Америці. Я буду там за два дні.

— Шкода, що тобі не дали попрощатися з твоїм хлопчиком.

— Ах ти довбаний вилупок, де лас Касас! Довбаний вилупок.

— Знаєш, Джосі, що мене в тобі завжди вражало? Більшість тих, кого я знаю, або виявляють свої почуття, або, навпаки, повністю їх «вимикають», — а ось ти можеш одночасно робити і те й інше. Ти не хочеш чути про загиблого сина, але легко говориш про вбивство двох вагітних жінок. Таких, як ти, називають психопатами. Ти чого? Що тут смішного?

Він сміявся. Так довго реготав, що почав гикати, але й тоді не перестав. Так довго, що я відчув щось схоже на ненависть до нього, хоча раніше такого не було.

— Ти цей свій виступ перед приходом репетирував?

— Пішов ти, Джозефе.

— Ні, серйозно. Як там називають того чоловіка... фігляра... його ще якось у телевізорі показували. Сидить з лялькою на колінах, у ляльки рот розтуляється, але за неї хтось інший говорить.

— Черевомовець. Ти називаєш мене черевомовцем? Для кого, для ЦРУ?

— Та ні, ти для мене якраз ота лялька. То хто тебе прислав? Містер Кларк без «е» на кінці? Я серйозно: він усе ще живий?

— Та я вже багато років про нього не думав. Здається, він десь у Кувейті.

— Пам’ять у тебе якась вибіркова. А ось такий, як я, все пам’ятає. Імена, наприклад. Ти знаєш, що більшість людей схильні забувати імена? Наприклад, Луїс Джонсон, Кларк без «є» на кінці, Пітер Нессер, Льюїс Ернан Родриґо де лає Касас. Або Сел Резнік. А ось я імен не забуваю. І певні події теж. Взяти, скажімо, «Операцію „Перевертень“»... Бач? Не забуваю. Навіть дати деякі пам’ятаю — приміром, шістнадцяте жовтня тисяча дев’ятсот шістдесят восьмого року. П’ятнадцяте червня тисяча дев’ятсот сімдесят шостого. Третє грудня тисяча дев’ятсот сімдесят шостого. Двадцяте травня тисяча дев’ятсот вісімдесятого. Чотирнадцяте жовтня тисяча дев’ятсот вісімдесятого... Бач, я не забуваю дати. Ну, що скажеш? Щось ти замовк, muchacho.

— Мені здається, багатьох більше турбує, що ти можеш сказати зараз.

— А скажу, Льюїсе. Неодмінно скажу. Люди самі вирили мені цю яму. Я не говорив їм робити її такою великою, щоб вона поглинула всіх. Не знаю, про що там переживає твій бос. Аж йому лише треба подзвонити в УБН — федералам, так? Один дзвінок — і частина історії зникне.

— УБН — не федерали. І вони теж у цьому питанні не мають впливу.

— Вони? Отже, хтось таки справді тебе підіслав.

— Наші бесіди викликали в мене більше симпатії, коли ми з тобою були на одному боці.

— Он ворота, ось замок. Ласкаво просимо.

— Яким дотепним ти став на старості.

— Все одно я молодший за тебе. Докторе Лав, чого тобі треба? У тебе є сховок із грішми, які ти мені віддаси, якщо я мовчатиму, коли вийду з буцегарні?

— Я цього не казав.

— Тоді дозволь я скажу, а ти мені даси відповідь. Що наводить тебе на думку, нібито я вийду з в’язниці?

— Угода, яку ти, ймовірно, укладеш з УБН.

— Усе ще не розумію, чому цим переймаєшся ти. Хіба Доктор Лав — це не міф, видимість? Ти ж сам це казав. Більшість людей навіть не здогадується про його існування. Може, ти загинув у затоці Свиней, або вибухнув на тому літаку над Барбадосом, або зараз працюєш на сандиністів[573].

— Швидше на контрас.

— Без різниці. Або ж ти лише витвір уяви, який люди вигадують, коли їм потрібен дапі.

— Може, я просто привид, що говорить з тобою.

— Чому б і ні? Такий, як ти, світу більше не потрібен. Знаєш, відколи я це знаю? З тисяча дев'ятсот сімдесят шостого року. Політикани не значать нічого. Влада — порожній звук. А ось гроші щось значать. Дають людям те, що вони хочуть. Пітер Нессер думає, що може підіслати когось, хто поговорить зі мною про помилковість моїх шляхів та підходів, — але скажи, хто з тих людців у Кінгстоні не належить мені?

— Джозефе, ти впевнений? Що всі належать тобі?

— Так.

— Усі до одного?

— Мені що, в мікрофон повторити, чи ти глухий?

— Усі-усі?

— Так, до дідька!

— Навіть у Нью-Йорку?

— Особливо в Нью-Йорку. Тому їм, мабуть, і не терпиться, щоб я опинився там.

— Хто, на твою думку, прибрав твого Віпера?

— Ти маєш на увазі когось, крім нього самого? Ця тема, Докторе Лав, починає мені набридати. Не треба довго думати, щоб зрозуміти, що сталося з Віпером.

— Гм. Знаєш, я мав досить приємну розмову з місіс Ґризельдою Бланко, до того як вона зникла з радарів.

— Меделянський картель хіба не розібрався з тією божевільною стервою?

— Ще до того, Джосі. Послухай мене, добре? Це було, коли вона відчула, що насувається невідворотне, і почала шукати друзів. І ось тоді вона розповіла мені про ту банду... тобто групу під назвою «Ієрархія донів» — чув про таких? Більшість з них — Ямайці.

— Так, Льюїсе. Про «Ієрархію донів» я начуваний.

— Ого. А я й не знав, у курсі ти чи ні. Так ось, вона мені розповіла, як в якийсь момент вони мало не підім'яли під себе весь рекет у Маямі. А потім за місяць фактично зникли.

— І?

— І в Ґризельди, звісно ж, було бажання їх позбутися, але розуму на це бракувало. Та й живої сили, яка впоралася б з вами, ямайцями, теж. Для того щоб з вами порозумітися, їй потрібен був не чоловік, а справжня

скеля. Бажано такий, що вже жив би в Штатах і міг швидко активізуватися, і, безумовно, мав би до тієї справи належний інтерес. І цей вилупок, Джозефе, був не ти. Мійо, мені прикро, що ти недооцінив його. Він повернув їй Саут-Маямі[574]. А вона віддала йому Віпера. І тоді він вирішив переграти могутнього Джосі Вейлза. Чекав, коли ти налажаєш. Зайдеш у той притон. Чого ти тоді зірвався?

— Бо я ненавиджу смак сцяків.

— Що?

— Нічо'.

— Ні, ти щось сказав.

— Нічого я, бомбоклат, не сказав, Докторе Лав.

— Один чоловік, Джосі.

— Юбі?

— Юбі.

Вісім

просто ні разу не була поблизу, ну... знаєш... ну... — Поблизу чого?

— Чоловіка. Тобто одного з таких чоловіків.

— Як ти дивакувато говориш... Хіба я тобі, сказала, що мій чоловік — один з таких?

— Ви ж сказали, що він — з «Ієрархії донів».

— Не кожен, хто в церкві, — християнин.

— Не впевнена, що до кінця розумію вашу думку.

— Вона не впевнена, що до кінця розуміє мою думку. Ти серйозно? Ти що, завжди так закрутисто говориш? Чи це ти так у білих насобачилася?

— Думаєте, якщо хтось говорить правильною англійською, то це через намагання наслідувати білих?

— Це через намагання наслідувати хоч когось.

— У такому разі, якщо ви говорите недбало, то це означає, що ви справжня Ямайка. Вас це може порадувати: білим ваша говірка набагато миліша на слух, ніж моя.

— Ваша.

— Так, ваша. Справжніх ямайців. Ви всі такі до біса натуральні. І ви... ну ви знаєте. Мені тут, на поверсі, не місце, і мене за це можуть навіть звільнити. Мало того, що я спілкуюся з найближчою родичкою пацієнта, так тепер я ще й влізаю у сварку. Якщо згодом почнуть надходити скарги, мені оголосять догану, якщо взагалі не звільнять. Я справді сподіваюся, що він одужає.

— Хоч’ сказати, що ні разу не бачила бандита? Нащо тобі здалося на нього дивитися?

У неї погляд такий, ніби їй і справді це не байдуже. Брови трохи підняті, рот злегка розтулений, — схоже, її дійсно розбирає цікавість. Мені б повстати проти її зарозумілості, але їй, здається, справді хочеться знати. А в мене немає жодної правдоподібної відповіді. Можливо тому, що мені самій нічого не відомо. Вона встає й відходить від ліжка до вікна. День просто нікудишній. І це такий березень?

— Я не уявляю нікого в цілому світі, кого б я хотіла бачити, — каже вона.

— Я розумію.

— Звідки ти родом?

— З Гейвендейлу.

— Тоді ти точно не знаєш. І зблизька їх нікого не бачила.

— Ні.

— Ну... воно й зрозуміло. Дивишся і розмовляєш, ніби ми тут у зоопарку, а він — горила. Саме час засміятися, таке воно кумедне. Ця гризня між «Ієрархією донів» і «Шторм-групою» кипить уже давно.

— Але нащо переносити її сюди?

— Тобто? А куди ж іще? Тут же сті’ки людей хтять наркоти.

Вона дивиться на мене з виглядом матері, що втрачає терпіння зі своїм дитям. Я хочу сказати, що не якась там ідіотка, але натомість мовчки підходжу до вікна і стаю поруч із нею.

— Хоча тепер воно вже майже скінчилося.

— Що скінчилося? — вимовляю я так тихо, що вона навряд чи мене й чує.

— Всі ці вбивства.

— Як ви знаєте?

— Не так багато лишилося людей, щоб їх убивати. А Джосі Вейлза скоро запроторять в американосівську тюрму, і надовго. Я зразу це зрозуміла, щойно дізналася.

— А я й не знала, що він у тюрмі.

— Та що ти взагалі знаєш про Ямайку? Там усі газети тільки й писали, що про Джосі Вейлза. Сама читала. Щодня, нові згадки про суд, про слухання, про свідків, про показання, про Таємну раду. Про всіх тих, кого він убив, і як Америка хоче його до себе дістати. Ввімкнеш телик, а там навіть в американських новинах розказують тільки про нього, наче він якась кінозірка. Все Джосі Вейлз, Джосі Вейлз, Джосі Вейлз і... З тобою все добре? Господи Ісусе, дівчино, ти... Я тебе тримаю... Тримаю...

Я киваю і раптом зауважую, що сиджу на стільці біля ліжка отого «дона». Навіть з голови вилетіло, як я туди дісталася, хоча свідомості не втрачала.

— З тобою все добре?

— Води не тре’.

— Га?

— Це в серіалах людям завсігди підсовують воду і кажуть всяку фіґню.

— От дідько! Дівчинко моя, це ти чо’о, свідомість втратила й почала балакать по-ямайськи? Отакої!

— Та ні, я не втрачала свідомості.

І тут вона починає реготати, та так голосно, що як би не прийшов до тями отой її «ієрархічний дон». Регіт переходить у сміх, потім — у смішок, потім її груди просто беззвучно підіймаються. Щось мені підказує: в якийсь момент я перестала бути для неї об’єктом сміху.

— То коли ти востаннє тринділа по-ямайськи?

— Та я по-ямайськи триндю весь... А знаєте... знаєш коли? Минулого тижня, коли той квадратний бомбоклат, що заправляє «Райт рейдом» у Бронксі, спитав, як високо під спідницею в мене закінчуються білі панчохи.

— От бомбоклат! А ти ему чо’ сказала?

— Дальше, ніж ти зможеш дотягтися, квадратний шмат лайна.

Голова вже ніби не паморочиться. Здається. Точно навіть не знаю, чого мені стало зле. А потім вона каже:

— Цікаво, а сам процес у телику показуватимуть?

— Який ще процес?

— Ти що, не дочуваєш із першого разу? Над Джосі Вейлзом.

Знаєте, як можна зрозуміти, що жінка напускає на себе байдужий вигляд? З того, як вона розпрямляє і без того пряму спину, починає гратися зі своїм кольє, і відвертається (навіть якщо на неї ніхто не дивиться), і туманно усміхається, ніби їй щось смішне розповідає привид. Усміхається доти, доки від усмішки не лишається й сліду, а губи викривляються в гримасу, більше схожу на вишкір. Саме таку жінку я зараз нишком розглядаю в дзеркалі по інший бік ліжка, на якому лежить отой з «Ієрархії донів».

— Той бандюга заслуговує на шибеницю. Або принаймні на кулю від кого-небудь з тюрми, це вже точно. Я — за.

— Через це? — питаю я.

Вказувати на лежачого в ліжку мені не хочеться — це видається аж занадто вже драматичним, — і я обмежуюся простим кивком.

— А що, «Ієрархія донів», думаєш, нікого не вбивала? — питаю я.

Кумедно: все це лайно я намагаюся викинути геть з голови, але пам'ятаю, що не так давно в «Нью-Йорк пості» мені на очі потрапив заголовок... ага, стаття про ямайця, що підсадив на крек Нью-Йорк і став на чолі «Ієрархії донів». Я це пам'ятаю, бо саме тоді востаннє брала в руки «Пост».

— В «Ієрархії донів» ватажка нема.

— Звісно, нема, він же бо у в'язниці.

— Нє, я про те, що в них нема такого ватажка, як Джосі Вейлз. Той інакший. А цей... Якось раз хтось в'їхав йому в автомобіль... е, нє, навпаки — це він в'їхав у когось, а тоді погнався за тим водієм. Можеш у це повірити? А той водій забігає прям' у поліційну дільницю...

— І фараони відвозять його додому?

— Нє. Вони сидять склавши руки, а Джосі зі своєю бандою завалюється просто в дільницю, витягують того хлопа і вбивають — прямо на вулиці, перед вікнами фараонів.

— О Г'споди...

— О Г'споди буде зараз. Але знаєш, якщо в тобі таке зло, то не дивуйся, коли воно повернеться до тебе. Тому і дочку його, і сина, що ходив у хлопчачу школу Волмера — бо татусь, бачте, хотів, щоб його синочок здавався понтовим, — обох пристрелили. Ой леле, як матері, мені, звісно, шкода, коли гине дитина. Але як на мене, для того бандюгана це була добра наука. Та саме це стало початком всього цього жахіття і хаосу. Ти тільки уяви: коли загинула дівчина, нічого не сталося, але коли вбили його сина, весь Кінгстон вибухнув вулканом. Ось як! І вогонь перекинувся до самого Маямі та Нью-Йорка. Мій чоловік розказував, що дим доніссся аж до Канзасу. Ти знаєш, де цей Канзас?

— Е-е-е...

— І я не знаю.

— То він тепер у буцегарні... І на волю й'му не вийти.

— Та хто ж йо' випустить? Якби він міг вийти, то зробив би це на Ямайці. Але, як я чула, він став дуже балакучим. І це багатьох людей дуже сильно лякає. На йо'о місці я б давно вже сіла в літак і чухнула у 'Мерику.

— То він тепер у тюрмі? І на волю не вийде?

— Принаймні поки. А чо'о ти так за Джосі Вейлза розпитуєш? Ти ж сама не з гето?

— Я...

Ще навіть не Різдво всього лише грудень а хтось уже з веселим тріском пускає петарди і я біжу біжу і знову біжу потім стрибаю потім уповільнюю ходу і вже десь за десять футів від воріт будинку 56 моя хода стає напруженою надто вже голосні ті петарди тріщать тріщать; особливо мені не подобаються оті швидкі — тратататата — і я повертаюся але ворота будинку вже відчинені вони ніби ласкаво запрошують мене зайти немов дві гостинно розкриті руки — заходь дочко тут тебе чекає лише любов і єднання — і тут повз мене пробігає отой петардник. Чоловік біжить спиною вперед і трохи мене не збиває; він у безрукавці-сіточці а в руках у нього автомат і він смикається від... віддачі? Так віддача у кіно це називають віддачею. Автомат трясеться — тратататата — саме так а не — па-па-па-па-па-па-па — і цей чоловік пробігає повз мене; ось він уже за мною а я проводжаю його поглядом до білої автівки «Кортина» здається; він кричить — бомбоклат! — а я оглядаюся і бачу ще двох один попереду теж щось кричить другий ззаду з двома пістолетами стріляє з них вгору і вниз — пух-пух; від кожного такого — пух — я здригаюся всім тілом а один з тих двох біжучи збиває мене вбік а інший ззаду збиває мене в інший бік і я кружляю кружляю кружляю на місці а ще один стріляє двічі і біла автівка зі скреготом зривається з місця; я не помітила що там стоїть іще одна автівка а в мене як і раніше відчуття ніби я кружляю хоча я знаю що зупинилася адже я тупнула ногою об землю щоб стати міцно і я ніби прихожу до тями від виття сирен або може це комарі а он там зовсім поруч біля вартової будки розпласталася в калюжі жінка у неї біля голови розтікається кров і люди волають і волають а я повертаюся і натикаюсь на груди високого чоловіка вищого за мене кремезного хоча й сухорлявого а шкіра в нього темна або може це через темряву а очі вузькі яку китайчика тільки сам він чорний ні просто темний і він утикається мені прямо в обличчя і прямо в шию і нюхає нюхає нюхає як пес — Джосі бомбоклат гайда в тачку! — кричать йому з білої «Кортини» а він підставляє дуло пістолета прямо до мого обличчя і в ньому дірка ні це буква О ні це О з діркою і воно пахне як сірники коли ними чиркають — Джосі бомбоклат гайда в тачку! — кричить хтось із «Кортини» але він як і раніше переді мною махає пістолетом усе ближче і ближче і вже прямо перед моїм лівим оком але сирени все голосніші і він іде задкуючи і дивлячись на мене й цілячись йде далі й далі але наближається все ближче й ближче і ось він уже в машині але я відчуваю його подих на моїй шиї і ось він уже від'їжджає але я відчуваю що він усе ще тут і не можу поворухнутися а та жінка все так же в калюжі але до неї з криком збігаються дітлахи а ззаду сходяться ще якісь люди мабуть щоб мене застрелити і я біжу біжу біжу а автомобілі гудуть і

виє сирена і пролітає повз мене а я все біжу ось на світлофорі пригальмовує автобус і я стрибаю на сходинку і всі люди дивляться тільки на мене. Забігаю додому тільки щоб вхопити валізу ні сумочку клята жінко ти з глузду з'їхала навіщо тобі ця клята сумочка хапай валізу під ліжком яку брала з собою в Неґрил з Денні білим іноземцем хапай валізу хапай валізу і стрілою стрілою стрілою стрілою от бомбоклат це ж яка пилюка під ліжком усе часу на це немає червона сукня синя сукня синя джинсова спідниця джинси «Фіоруччі» джинси «Шеллі-Енн» джинсовий комбінезон стільки джинсів але куди ти збираєшся? Сукня «Каліко» ні пурпурова сукня ні оксамитова спідниця ні незрозуміло взагалі навіщо ти її купувала просто щоб сподобалося матері набір трусиків з верхньої шухляди шкарпетки всі підряд та кому вони треба косметика та кому вона треба помаду не треба туш для вій Господи Ісусе дівчино він же там з діркою О з кулею і куди ти зібралася? Зубна щітка зубна паста еліксир теж мені знайшла час гайда гайда гайда ворушися блокнот кому писати? Біблія коли читати? Взуття без бретельок максі «Адідас» для щоденного носіння треба змінити свою зовнішність? Змінити змінити так щоб він ніколи мене не впізнав він іде за мною по п'ятах він біля дверей він поїхав тож... ні ні ні ні забагато суконь а в них незручно бігати швидко треба більше штанів і кросівок ні я не можу... ні... залишайся на місці. Просто лишатися місці він тебе не впізнає. Йому тебе не знайти. Де йому тебе шукати? Але Кінгстон малий. Ямайка мала а Кінгстон ще менший він тебе буде винюхувати як пес тому він тебе і нюхав він буде тебе переслідувати і застрелить сьогодні вночі як собаку. Думай заради Бога думай заради Христа. Поліція викличе тебе як свідка а захисту тобі не забезпечить. Візьми Біблію. Ні. Так суко бери Біблію. Не вмикай радіо не вмикай телевізора він тебе через нього розшукає винюхає по запаху і вб'є з цього свого О з діркою і кулею всередині я знаю. Хто не знає нічого про ґето для того в нас і надзвичайний стан бо мешканець ґето може пролізти скрізь куди захоче якщо вже він може увірватися в дім моєї матері побити батька а її зґвалтувати то вони можуть знайти кого завгодно де завгодно не думай про них жени їх усіх жени їх зі своєї голови жени їх.

Жени їх усіх.

Жени їх усіх ґеть.

Просто втікай.

Але я як і раніше його чую. Чую його зараз.

— Сестро? Сестро!

Дев'ять

ього разу Моніфа Тібодо зважилася. Мати зрозуміла це з її ґолосу, в якому відчувалося щось остаточне. Правда, це остаточне їй доводилося вже чути

раніше, але саме так поводяться такі, як Моніфа: їхнє остаточне — непевне, щотижня воно означає що-небудь нове та інше настільки, що коли здається, ніби вже нижче людина не може впасти, вона зісковзує на нову глибину — таку, яка її бідній матері й не снилася. Однак тепер рішучість дочки чомусь сприймалася інакше, ніж раніше, хоча ситуації мало чим відрізнялися. Дочка збиралася покінчити зі своєю звичкою завтра.

Про це вона заявила своєї матері, Анджеліні Дженкінс. Повторила це своїй найкращій подрузі Карлі, що перестала з нею товаришувати три роки тому, коли знайшла Моніфу у своїй ванній кімнаті з голкою між пальцями ноги. Сказала і своєму бойфрендові Ларрі, який колись хотів з нею одружитися і дійшов навіть до того, що зводив її в „Зейлз"[575] вибрати обручку — такий ось сюрприз. Враження було таке, ніби Моніфа повернулася з програми реабілітації та поставила перед собою мету спокутувати і залікувати душевні рани, нанесені рідним та близьким.

Порвати зі своєю пристрастю Моніфа збиралася завтра. Але розрив насамперед означав подолання саморуйнівної пристрасті до наркотиків і відходу від того, що її рідна мати називала „блуд із креком". У випадку з Моніфою „завтра" завжди означало „не сьогодні". Кинути завтра вона збиралася й кілька місяців тому. І за п'ять місяців до цього. І за сім місяців до того. І півтора року тому. Цього ж разу під „завтра" малося на увазі 15 серпня 1985 року.

Станом на 14 серпня 1985 року Моніфа берегла себе вже майже тиждень. Недоучка із середньої школи Стайвесанта, вагітна у сімнадцять, вона, по суті, уособлювала нещасливу долю дівчини в гето, але сюжет її життя був більш заплутаним і суперечливим. Школу вона кинула, склавши іспити майже на відмінно; дитину виношувала майже не торкаючись до наркотиків. Росла, кочуючи між квартирою матері в пуерториканському Бушвіку іріднею в Бед-Стаї та Бронксі. За словами її сестри, Моніфа відчайдушно прагнула уникнути життя, яке їй нав'язувала сама доля».

— «Життя, яке їй нав'язувала сама доля»? Ти уявляв себе великим письменником, коли таке писав?

— Босе, а що він мав на увазі під «берегла себе»? Що дівка була содоміткою, чи що?

— Рен-Доґу, гадаєш, що будь-яка жінка, яка не дає чоловікові, вже й содомітка? По-перше, правильний термін — «лесбіянка», і по-друге: «берегла себе» тут означає «злізла з коксу». Моя дівка теж уже тиждень не дме крек.

— Я-я-ясно.

— Я ось що хочу знати. У першій частині ти говориш, що було вбито одинадцять людей. Тоді чого ти пишеш ті'ки про сім?

Я не знаю, відповідати мені чи ні. П'ять хвилин тому я сказав їм, що мені потрібно попісяти, і Юбі відповів: «Я тебе не спиняю». Та в ту мить, коли я підводився, Рен-Доґ заліпив мені кулаком в обличчя, розхитавши лівий моляр. Перед цим Свинячий Хвостик стусаном збив мене на підлогу. А ще до цього, коли Юбі сказав Рен-Доґу зайнятися мною, той, схопивши мене за сорочку, її порвав. Потім хтось ззаду вдарив мені по голові, і я гепнувся

коліньми об підлогу. Не пам’ятаю, як і коли з мене стягнули штани й черевики; потім мене за руки потягли на верхній поверх, при цьому моя голова, стукаючись об кожну сходинку, викликала загальний сміх, зойки та йойки, вже й не знаю чому. Рен-Доґ обхопив мене за шию і ось ми в санвузлі а хтось знову засміявся і він мене штовхнув а я за інерцією зробив крок назад спіткнувся і впав у ванну але спробував піднятися однак він до біса сильний і він знову схопив мене за шию при цьому я невпопад махав кулаками дряпав і бив його а хтось знову розсміявся і штовхнув мене під кран і відкрутив його на повну. Струмінь ударив по лобі й по очах я намагався згадати що потрібно затримати дихання але вода все одно лилася в ніс та рот і щоразу коли я намагався заволати рот заливало. Я відчував як на мої груди тисне черевик і не міг поворухнути рукою а вода хльостала сікла і била мене по губах по зубах щипала очі та ніс і я став захлинатися пирхати й плакати, але він все одно тримав мене за шию і це все що я пам’ятаю. Отямився я весь мокрий на стільці в трусах від надсадного кашлю. Юбі жбурнув мені «Нью-йоркер» і наказав читати.

— Мені... Мені справді треба попісяти. Справді треба...

Вони дивляться на мене і гиготять.

— Будь ласка... Будь ласка... Мені треба до вбиральні.

— Так ти тільки-но звідти, пацанчику.

І всі регочуть.

— Будь ласка. Мені треба...

— Ну то сци, дурню.

Я на табуреті, але я як-не-як чоловік, і я хочу сказати: «Я усе ж чоловік і ви не смієте поводитися так з людьми, і я...». Я хочу спати, дуже, але я хочу стояти й триматися, просто щоб показати їм, що я дещо можу, але я багато чого не можу, не можу навіть згадати про глибоке дихання, а очі печуть, — і мокрі труси спереду стають теплими й жовтуватими.

— Босе, він чо’о, реально напудив?

— Він що, шестирічний? От сцикун.

— Схоже, таки не зміг утриматися. Хлопчика слід покарати.

І знову регіт. Регочуть усі, крім Юбі. Мені щохвилини доводиться терти очі, бо зір мутніє. Та я беруся читати — повільно, бо, коли я дійду до кінця статті, вони мене прикінчать. Я відчуваю, що тхну, і відчуваю на ногах власні сциклини.

— Інформацію про інших чотирьох я знайти не зміг. До того ж сім — нормальне натуральне число.

— Манюній лялі треба підгузок, — каже Рен-Доґ.

— Далі, — каже Юбі.

Рен-Доґ підходить до мене, і я відсуваюсь так різко, що падаю. Він піднімає мене, і в мене знову мимоволі течуть сльози, а він каже:

— Збери себе докупи, хлопчику... Тепер читай далі.

— «Але... але... але... але ось... але ось з'являється якийсь хлопець...»

— Брателло, з останнього речення. Думаєш, ми його все ще пам'ятаємо?

— Виб... вибачте.

— Та все гаразд. Візьми себе в руки. Ми нікуди не поспішаємо.

— «За сло... за словами її сестри, Моніфа відчайдушно прагнула уникнути життя, яке їй нав'язувала сама доля. Але ось з'являється якийсь хлопець. „Завжди з'являється якийсь довб... хлопець", — каже її сестра. За склянкою крем-соди в закусочній „Шелліз", що у Флетбуші, вона встигає двічі поплакати. Приземкувата, круглощока і...»

— Чому ти описуєш її саме так — як лахудру з гето?

— Га? Я не розу...

— «Приземкувата», «круглощока» і — я пам'ятаю далі — «...темношкіра, із кучериками, кінчики яких ніби обскубли». Ти думаєш, білий хлопе, їй сподобається читати таке?

— Це що...

— Саме так: це що?

Він стояв позаду мене, а я щосили намагався не тремтіти. Щоразу, як я розтуляв рота, обличчя судомило болем.

— Тобі б сподобалося, якби я написав: «Александр Пірс вийшов з санвузла, обтрушуючи сцяки зі свого дюймового члена»?

— Ви... ви говорите мені, як писати?

— О, тепер я бачу: розумник Александр Пірс нарешті приходить до тями. Я кажу, що нічого не знаю про твій член. А ти нічого не знаєш про волосся чорних жінок.

Його рука на моїй шиї. Він її лише обхопив. Його шкіра не ніжна, бо я відчуваю на ній мозолі, але й не шкарубка. Тоді він злегка натискає.

— Ти мене все ще не розумієш? Мені треба, щоб ти зрозумів: я з тобою не граюся. Я той, хто відріже тобі голову і відішле її твоїй матері. І я кажу це не ради красного слівця. Ти розумієш мене?

— Так.

— Ну то скажи.

— Що сказати?

— Скажи: «Я тебе розумію».

— Я тебе розумію.

— От і добре. Читай далі.

З хвилину я кашляю.

— Гм... «...ніби обскубли. „Мані-Лав якраз збирався звалювати, тямиш? А вона зайшла в Бушвік, типу попрощатися. Це ж ясно, як день, в'їжджаєш? Типу, вона ж була до біса розумною...“»

— Ха-ха. Ніщо так не видає в білому білого, ніж коли він пнеться зображати чорну дівчину.

— Е-е... «...„вона ж була до біса розумною. І тут, як нізвідки, з'являється той вилупок і губить її життя. В її вбивстві я навіть не звинувачую наркодилера. Я звинувачую його“. Невідомо, чи на крек її підсадив той самий бойфренд, але до 1984 року Моніфа вже була в цілковитому полоні своєї згубної пристрасті, — незадовго до того як крек опинився на піку популярності, із середини до кінця вісімдесятих. Надходження наркотику, попит на який у Нью-Йорку так швидко злетів до небес, можна відстежити, бо його контролювали кілька людей. Зокрема банда, яка вбила Моніфу.

Для наркоманів, що вирішили покінчити зі своєю згубною пристрастю, цілком типово, так би мовити, наостанок повеселитися. Фактично Моні...»

— Годі вже про цю бідолашку. Читай нижче.

— Окей... Де саме?

— Там, де ти розповідаєш про «точку». Здається, у другій частині. Адже це там про вбивство номер два? Друга частина в тебе більш-менш правдива. Ти хоча б не корчив із себе розумника, не хизувався гарними слівцями. Переходь ближче до вбивства під номером три.

— А-а... ну... е-е... секундочку.

— Ти що, власної розповіді не знаєш?

Він на мить стискає мені шию.

— Окей, окей. То звідки?

— Де про «точку».

— Дякую. «Є Бушвік, помітний на рівні вулиці, на рівні крека, але все це зникає, варто лише підняти голову З усім своїм наркодилерством, зв'язками, вуличною проституцією, шахраями, наркотою, сутенерством та реперством, Бушвік усе ще лишався одним з тих рідкісних місць у Нью-Йорку, де згори на

тебе дивиться Золочене століття[576]. Занепалі твідівські[577] маєтки м'ясників-мільйонерів з вишуканими колонами і важкими фасадами, скопійованими з європейських палаців та облицьовані імпортною цеглою та ліпниною. Залишки кухонних вікон і зовнішніх пожежних драбин, кухонних ліфтів і потаємних ходів усередині. Бушвік наче був збудований та заповіданий від баронів-розбійників[578] майбутнім баронам креку.

Цегляна будівля з червоної цегли на розі Ґейтсу та Сентралу, в якій була влаштована крек-точка, все ще зберігала свою претензійність та величавість. Сходи з двох боків вели до двох вхідних арок, а між ними розміщувалася третя, широкі вікна над якою відкривали погляду те, що колись було просторою вітальнею. Обидва входи все ще виділялися зеленою фарбою. Решта ж будинку скидалася на декорацію фільму жахів: там, де раніше милували око „французькі" вікна, зяяли провалля; дірки забиті фанерою, закладені стосами газет; інші вікна забиті навхрест прогнилими від негоди дошками; весь перший поверх обквацяний графіті; бродячі пси риються в кучугурах сміття. До 1984 року верхній поверх став таким небезпечним, що якийсь наркоман, провалившись крізь дерев'яну підлогу напоровся на цвях. Він стік кров'ю і провисів там мертвим тиждень, поки хтось не викликав поліцію...»

— Боже ти мій, білий хлопе, ближче вже до вбивства, га? Ти не бачиш — Рен-Доґ устиг задрімати?

— І справді, — підтверджує той, драматично позіхаючи.

Я читаю:

— «Для наркоманів, які вирішили покінчити зі своєю згубною пристрастю, цілком типово, так би мовити, наостанок повеселитися, тож не дивно, що Моніфа того вечора попрямувала на крек-точку. Але навіть знаючи про це, її друзі все ж вважали, що від завтра вона знов „берегтиме себе". Для тих, хто вживає крек, притон на розі Ґейтсу та Сентралу був своєрідною Меккою...»

Усі на кухні дружно стогнуть.

— Боже ти мій, білий хлопе, ти реально так написав? — запитує Юбі.

— Написав що?

— Ну, це. Ти що, порівняв одне з найсвятіших місць на землі з наркопритоном? Можливо, оцей ось уривок треба прибити цвяхами до твоїх грудей і поставити тебе біля «Нації ісламу»[579].

— Та я не хотів...

— Та ти не думав. За таке варто пустити тобі кулю в лоба. Довбаний дурень. Така безвідповідальність...

— Я не думав, що якийсь наркодилер роздує з цього таку драму...

Він вибиває з-під мене табурет, і я падаю.

— Вставай.

Я намагаюся піднятися, але живіт знову розривається від болю, і я завалююся на бік. Не можу навіть дихнути. Юбі роздратовано дивиться на мене. Я знову підводжуся — на коліна, підтягую до себе табурет і сідаю. Одна частина мене сподівається, що на щоці слина, а не сльози, а друга... другій уже байдуже.

— Читай далі. Читай.

— «...Лише за два квартали від дилерів, але все ще на Сентрал-авеню. Ніхто не може підтвердити її зв'язку з Джі-Мані — колишнім місцевим дилером, якого вигнали з його кола за те, що він сам забагато вживав, — але їхнім зв'язком була пристрасть до креку. Джі-Мані — наполовину мексиканець, з густою кучерявою шевелюрою та чарівною усмішкою — за словами братів, перед тим як почав вживати крек, також мав амбіції. Того вечора, приблизно о восьмій, брати бачили, як він з кимось пішов; той „хтось" скидався на юнака, але це була Моніфа, одягнена в байку з каптуром і мішкуваті джинси — не для того, щоб бути схожою на хлопця, а щоб приховати свій живіт (вигляд вагітної жінки міг змусити замислитися навіть запеклого наркодилера: збувати їй дозу чи ні).

У такому старому маєтку, як на Ґейтс-стриті, багато кімнат, закутків, проходів та коридорів, тому тут можна було і складувати крек, і продавати його, курити, ширятися, і навіть розплачуватися за нього тілом — усе під одним дахом. Джі-Мані зафрахтував спальню на другому поверсі біля сходів — єдину, де збереглося ліжко, — а Моніфа, насунувши на голову каптур, купила на вулиці крек. Колотися вона вважала за краще наодинці, але курила зазвичай разом із Джі-Мані. Усамітнившись у кімнаті другого поверху, вони й гадки не мали, що там, унизу, вже розгорілося пекло. На крек-точку увірвалася банда, пов'язана з наркодільцями, які контролювали більшість вулиць Бушвіку, і почала вбивати всіх підряд. Уже упав без духу проповідник Боб, який готував суміші на кухні (точніше, на тому, що від неї лишилося), а за мить не стало й Містера Сі. Наркомани на першому поверсі були в паніці: з одного боку, треба рятуватися, а з іншого-як же кинути свої люльки, шприци та ампули? Як їх потім знайдеш у темряві? На другому поверсі в кінці коридору з вікна вистрибнула жінка, зламавши обидві ноги. Зовні прямо під їхніми дверима впав ще один чоловік з двома кулями в грудях з „Ґлока" і ще одного напівавтомата. Банда вибила двері, і Моніфа отримала кулю в голову; силою пострілу її відкинуло на ліжко, а її вагітний живіт випнувся над матрацом мертвим горбиком. Джі-Мані, ще не зрозумівши, що відбувається, підхопив її люльку і в цей момент дістав кулю й сам.

Банда на цьому не зупинилася і вбивства тривали. Ці люди називали себе „Шторм-групою"; поліційні протоколи показують, що саме вона орудувала на тій крек-точці. Можливо, масове вбивство було своєрідним застереженням. Хоча один зі свідків стверджував, що стрілянину вела не банда, а один з її учасників, можливо ватажок. Однак усе засвічувало почерк, характерний саме для банди „Шторм-група" — нетривкого союзу ямайських головорізів, що постав на насильстві, властивому третьому світу, і на колумбійських наркогрошах; злочинний синдикат, що лише за кілька років став грозою всього Східного узбережжя».

Юбі забирає в мене «Нью-йоркер».

— «Частина 4: Ті-Рей Бенітез і джемдаунський слід». Ти цей шмат уже надіслав?

— Так.

— Тобі ж гірше. Бо прямо зараз ти їм подзвониш і внесеш купу правок.

Десять

жосі. Ну серйозно, hombre. Джосі.

Його навіть не видно. Моє поле зору загороджене матрацом, який він з обох рук жбурнув у мене. Я встиг відскочити до того, як він схопив металевий каркас ліжка і тріснув ним об ґрати. Матрац пом'якшив удар, але спинка все одно вдарилася об пруття так, що посипалися іскри. Я відскочив у коридор, хоча, звісно, проломити ті ґрати Джосі все одно б не зміг. Тепер він у темряві зі звірячими риками намагається віддерти від стіни раковину умивальника, а та не піддається.

— Джосі...Джосі... Джозефе.

— Чого тобі, бомбоклат, треба?

— Ти не перший у буцегарні, хто пробує вирвати умивальник або унітаз.

— СРАНЬ!

Я біля вхідних дверей, намагаюся лівою рукою відіпхнути від себе матрац і каркас ліжка. Не виходить ні те ні інше. В ту мить, коли я проштовхую крізь прути праву руку, він її хапає. — Якого біса, Джосі?

— Не джосяй тут мені, вилупку! Якщо я можу з легкістю прибити вагітну суку, то що, ти думаєш, я зроблю з тобою?

Він сильно смикає мене за руку на себе, і я вдаряюся об ґрати скронею та правою бровою.

— Всякі паскуди будуть тут зі мною жарти водити.

— Джосі...

Він знову шарпає мене на себе, затягуючи всередину все плече. Ґрати б'ють у груди, а він намагається проштовхнути мене крізь них.

— Джосі...

Миготить світло — напевно, це я моргаю.

— Джосі, відпусти... Будь ласка... Боляче.

То відблиск від мачете, що сяє, як новий.

— Хочеш знати, що сталося з четвертим фараоном, який приходив сюди мене пришити?

— Боже мій, Джосі...

— Але ми з тобою чесні один з одним, тому я даю тобі вибір. Вище ліктя чи нижче? Думай гарненько: я чув, протези нині дорогі.

— Боже мій...

— Ха-ха. Гляньте на Доктора Лава: він уявляє себе крутим, бо, бачте, підривав літаки і вбивав старих людей, яким все одно дорога на той світ. Заявляється так, ніби я чекаю на колінах, яку кістку він мені кине. Га? Скільки можна мене недооцінювати, вилупку? Ти ще не втомився від того, що я тобі весь час демонструю: так, лезо — в тебе, але руків'я — як бачиш, у мене? Тож вибирай, вилупку.

Він змахує мачете над моїм ліктем і розсікає шкіру до крові.

— Вище ліктя...

Він змахує нижче ліктя, цього разу глибше і знову з'являється кров.

— ...чи нижче? Даю тобі на роздуми п'ять секунд, або все вирішу сам і відітну по саме плече.

— Джосі, ні.

— П'ять, чотири...

— Боже мій...

— Три, два...

— У тебе є ще одна, Джосі.

— Ще одна що? Секунда? Зате в тебе її нема.

— Ще одна кровинка. Син, Джосі.

Блискуче лезо зникає в темряві.

— У тебе є ще один син.

Мачете з'являється знову, але вже біля мого горла. Він усе ще смикає мою руку через ґрати.

— Господи... Джосі!

— Що ти щойно сказав?

— А то ти не чув! У тебе є ще один син. Ти думаєш, ми не знаємо? Твій первісток мертвий, дівчинка теж, і син у тебе залишився всього один, Джосі. І якщо ти не думаєш, що за ним прийдуть, то клянуся Богом: ось оцією другою рукою я випатраю його, як довбану рибину.

— Що-що? Як це ти, цікаво, зробиш, якщо стечеш кров'ю, навіть не діставшись виходу.

— Бо твоя правда, Джосі: я не сам. А ти ж як думав, hombre? Що я прийду сам, як ідіот? Я що, тебе не знаю? Гадаєш, таткові головорізи вбережуть його від мене? Я Доктор Лав, довбню. Ти, схоже, забув мій послужний список. Тож краще відпусти мене.

— Я схожий на довбаного ідіота? Відпустити тебе, щоб ти стулив два дроти і підірвав мій бісовий дім?

— Ні, mijo, щоб я, навпаки, відкрутив ті дроти і цього не сталося.

Перш ніж відпустити мене, він відкидає мачете. Я хапаюся за руку, хоча тепер залишається тільки чекати, коли кров утихне.

— Я так розумію, що туалетного паперу в тебе немає? Та певно, що ні.

— Треба було тебе вбить!

— Ну і що з того, якби ти мене вбив, Джозефе? Замість мене підіслали б іще когось. Не такого рідного.

Він відходить, відтягує каркас ліжка від ґрат і той з гуркотом падає. Матрац зісковзує на підлогу. Джосі сідає на пружини, але на мене не дивиться.

— Чого Юбі хоче від мого сина?

— Нічого він від нього не хоче. Він і від тебе нічого не хоче. Головне, щоб ти не пхався в Нью-Йорк.

— А чого хоче ЦРУ?

— Раста на ЦРУ не працює. Вибач, поганий жарт. Я тут не для того, Джосі, щоб розказувати, хто мене прислав. Розслабся, нікому твій син не потрібен. Як на мене, то нехай він стає хоч таким, як ти, — принаймні це буде status quo. З цим, віриш чи ні, були згодні всі, поки ти сам не обісрався. Тобі не вистачило розуму попастися бодай тоді, коли при владі був твій уряд.

— Льюїсе, я не хочу, щоб хтось торкався мого сина.

— Я тобі вже сказав, Джосі: мені твій син не потрібен.

— Але ти справді підклав вибухівку в мій дім?

— Звісно ж, я підклав вибухівку. Ми обидва знаємо: у тебе нюх на блеф.

Він сміється, я теж. Шкода, що тут нема де присісти. Він усе ще сміється, коли я вмощуюся на підлозі, спиною до коридорної стіни, не спускаючи при цьому очей із Джосі.

— Але ти вперто не кажеш, хто тебе прислав.

— Я думав, ти вже сам здогадався. Я звітую тільки перед двома-трьома людьми.

— Ти звітуєш перед будь-ким, хто більше платить.

— Не зовсім. Я відомий тим, що іноді виконую завдання pro bono.

— Не уявляю, що це означає.

— І не напружуйся.

— Кумедно, що ніхто навіть не зайшов перевірити, що тут таке відбувається, особливо, коли було стільки галасу.

— Сьогодні, hombre, ніхто сюди не ввійде.

— Треба було здогадатися про це в ту ж мить, як ти сюди зайшов. Тобто імені ти мені так і не назвеш?

— Може, тобі ще сказати, хто вбив Кеннеді? Чорт, жарти в мене сьогодні якісь... несвіжі.

— Так, Докторе Лав, сьогодні я щось із них не сміюся.

Я знизую плечима. Він піднімається і стає біля ґрат навпроти мене.

— А якщо я не розкажу про важливі й чутливі справи?

— Ти маєш на увазі те, про що якраз грозився розказати?

— Ага.

— А ти знаєш, що на сьогодні важливе, а що ні?

— Ти справді вважаєш, що одна людина може когось знищити?

— Як же вам, ямайцям, подобається відповідати запитанням на запитання. Але що відповісти тобі, Джосі, я не ’наю: це ж ти сам сказав про таку можливість і держиш карти в рукаві.

— Скажи своїм, що ми можемо про дещо домовитися. Якщо вони зроблять усе правильно, то я зможу раптово забути про все, що було до вісімдесят першого року. Можу сказати, що всі дороги ведуть до мене. Що сімдесят шостий — не їхніх рук справа, і сімдесят дев’ятий — теж. Це ж УБН, їм потрібен тільки вирок щодо наркотиків.

— І тоді в телекомедіях перестануть показувати спецвипуски з Ненсі Рейґан.

— Що?

— Ще один невдалий жарт.

— Скажи своїм, що я можу продати їм втрату пам’яті, і не за такі вже й великі ґроші.

— Не роби цього, Джосі.

— Не робити чого?

— Не плазуй.

— Великі лиходії не плазують.

— Тоді просто не роби те, що покаже тебе ще гіршим.

— Льюїсе, я просто проявляю розсудливість. Ти хоч раз бачив, щоб я діяв нерозсудливо? Думаєш, у працівників УБН є свідки? Мій адвокат каже, що я можу дістати максимум сім років, і то лише за наркоту і рекет. Більше мені нічого пришити не можуть.

— Ти багато про що забуваєш.

— Що, наприклад?

— Раніше ти ґоворив інакше. Ти казав так: якщо янкі тебе схоплять, то ти потягнеш за собою всіх. Цитата, може, й не зовсім точна, але у твоєму барвистому стилі. Так ось, muchacho: все складається так, що...

— Ти роззирнися навколо. Вавилон упав? Ні? Льюїсе, що ти взагалі думаєш? Ти реально вважаєш, що вони можуть знайти на мене управу? Після того як вони розтрубили про все у великій ґазеті, зібрали величезну зграю репортерів на конференцію, де розпиналися, що виграли війну з наркотиками, — після всього цього, поглянь, як швидко вони на все наплювали. Бо до них дійшло, що мене не спинити. Усе це вивергання лайна наверх — лише заради того, щоб здавалося, ніби Роналд Рейґан, а за ним і Джордж Буш рятують дорогоцінних білих дівчаток від долі чорних крек-шльондр. От побачиш: щойно я розберуся з цією довбаною справою з янкі, я повернуся в Копенґаген — так, наче нічого й не було. І я, Льюїсе, пам’ятатиму своїх друзів. Як і тих, хто лишили мене ґнити, — бо вбити мене їм не вдалося. Я пам’ятатиму, Льюїсе. Меделянський картель теж не забуде.

— А ти впевнений, Джозефе, що це не вони мене прислали?

Як завжди, на обличчі Джосі зчитати нічого не можна. Треба дивитися на його руки — на те, як у нього, ось так, як зараз, стискаються кулаки, як напружуються і злегка сутуляться плечі, ось так як зараз, як він вдихає і плавно, носом видихає повітря, як зараз, а спина розпрямляється, кам’яніючи. Відчувається, що ці слова потрапили в ціль. І ось він вимовляє так тихо, що я мало не прошу його повторити:

— Тебе прислав Меделянський картель?

— Ти ж знаєш, я не можу сказати. Але серйозно, Джозефе, це вже не важливо. За великим рахунком. Усе це. Те, що ти кажеш мені, що можеш зробити, пропонуєш угоду. Але ти ж знаєш, брате, як робляться справи. Якби вони все ще хотіли домовитися, то прислали б когось іншого. Не мене.

— Звісно.

— Я з ними розмов не веду, вони зі мною теж. Я не передаю тобі від них звісток, так само як і від тебе — їм. Так уже все влаштовано. Якщо Доктор Лав приїхав до тебе в гості, малий, отже, уже занадто пізно.

— Треба було відрубати тобі руку.

— Може. І все ж я дам спокій твоїй маленькій династії.

— Як я дізнаюся, що ти не вб’єш мого сина?

— Уже ніяк. Але якщо за ним хтось з’явиться — не обманюймо себе, ти ж знаєш, що рано чи пізно це станеться, — то, в кожному разі, це буду не я.

Він дивиться на мене довго й пильно. Мабуть, усе обмірковує, хоча обличчя абсолютно непроникне.

— Тримай Юбі далі від мого сина.

— Не думаю, що йому є якесь діло до твого сина, але я відправлю йому звісточку. І він мене послухається.

— Чому?

— Ти знаєш чому.

— Гей!

— Що таке?

— Як думаєш, наш «містер ЦРУ» ще не з’ясував, що я знаю іспанську?

— Господи, Джосі, знайшов про що питати. Ні... До речі, його синочок тепер у безстроковій відпустці — після того як у Ботсвані сильно побив місцеву дівчину. А наш Луїс Джонсон виявився таким лайном, що Контора дозволила місцевим копам затримати його чадо на чотири доби, перед тим як почали вимагати його звільнення.

— От же бомбоклат.

— Точно! Усе б віддав, щоб на власні очі це побачити.

— Ти, мабуть, і глушника з собою не прихопив.

— Без зброї.

— Без?

— Для Джосі Вейлза хочуть чогось більш драматичного.

— Господи!.. Докторе Лав, для цього треба підірвати всю в’язницю.

— Турбуєшся про інших? Як мило. Але бомба теж не підходить. По-перше, треба возитися з установленням. А по-друге — хоча другого нема — це все одно було б занадто.

— Який сьогодні день?

— Дідько його... Чекай. Двадцять друге березня. Так, двадцять друге березня.

— Тисяча дев’ятсот дев’яносто першого року.

— Джозефе, а коли твій день народження?

— Шістнадцятого квітня.

— Овен. Довбана астрологія.

— Як гадаєш, чи з’являться довжелезні некрологи, щоб усі плакали, коли про мене зніматимуть фільм?

— Друже, я б на це не сподівався.

— То як...?

— Та ти не переймайся.

— Як?

Я підходжу до ґрат і простягаю руку:

— Ковтни їх.

— Це що ще за бомбоклат?

— Просто ковтни.

— Ні. Відвали.

— Джозефе, налий водички і ковтни оці срані пігулки.

— Це що за довбані какавельки?

— Мійо, послухай. Мені чітко дали зрозуміти, що ти повинен помучитися. Я не з тих, хто порушує інструкції, але цього разу я їх порушую.

— А швидко завалити ніяк не можна?

— Ні.

— І як діють ці пігулки? Як чари, що звільнять мене від мук?

— Ні. Як чари, від яких тобі стане байдуже.

— Г’споди Ісусе, Льюїсе... Г’споди Ісусе, Господи Ісу...

— Друже, припини, між нами не місце сентиментам. Не тут і не тепер.

Він бере пігулки і відходить назад у темряву. З крана тече вода. Чути, як наповнюється кружка, але не чути, як він п’є. Ось він повертається, бере матрац і кладе його на ліжко. Знову дивиться на мене і лягає на спину. Я дивлюся, слухаю його розмірене дихання, вдих-видих, вдих-видих, як він витріщається на стелю. Він лежить на спині, зі схрещеними на грудях руками, і я хочу йому сказати: «Mijo, не варто поводитися, наче ти вже в труні». Але з цією людиною я вже так наговорився з сімдесят шостого року, що більше вже нема чого казати.

— Скільки ще?

— Уже недовго. Не мовчи.

— Льюїсе...

— Так, mijo.

— Я іноді про нього думаю.

— Про кого?

— Про Співака. Про ту пісню, що вийшла вже після його смерті. «Солдати бафало». Наводить мене на думки.

— Мені вже п’ятдесят два — застарий для думання. Шкодуєш, що намагався його вбити?

— Що? Ні. Шкодую тільки, що він страждав. Загинути від пострілу було б значно легше. Іноді мені здається, що таких, як він і я, ріднить, мабуть, те, що називається «приреченість». Хай би що ми починали, воно може закінчитися тільки з нашою смертю. Не забувай, що ось цей чоловік з гето мав неабиякий розум.

— Джозефе, це про мене забудуть. Згадай: я ж ніби й не існую.

— Докторе Лав, а ось я б хотів, щоб знову був сімдесят шостий рік. Ні, краще — сімдесят восьмий.

— Що такого грандіозного було в сімдесят восьмому?

— Та все, братчику. Усе. Ми ж із тобою...

Для того щоб він вирубився, було достатньо однієї пігулки, але я не збирався ризикувати. Тож чекаю ще двадцять хвилин, після чого дістаю з

кишені ключ і відмикаю двері камери. Усім відомо, що кажуть про поранених левів у клітках.

Одинадцять

спершу про тих крекерів навіть з насолодою читав. Мовляв, треба ж таке, хтось цих покидьків ще й за людей вважає, а всі ці історії про повернення до «людської подоби» дадуть білим жінкам привід зайвий раз поговорити про те, які вони зворушені й подібне лайно. Але потім ти сам усе споганив, бо почав гратися в детектива.

У відповідь я мовчу. Я не дивлюся ні на нього, ні на Рен-Доґа, ні на підлогу та «Нью-йоркер», що ось-ось вислизне з рук.

— Для того, хто не знає, чи протягне він ще десять хвилин, тримаєшся ти, як кажуть білі, нахабно.

— Схоже, білі викликають у тебе надзвичайну цікавість.

— У мене взагалі багато що викликає цікавість. Приміром, як я вже питав, де в тебе в цій частині про вбивство номер чотири?

— Ти хочеш, щоб я відповів?

— Ні, я хочу, щоб ти станцював реп. Як думаєш, чого я хочу? — Ну, починаючи з якогось моменту, сюжет вимагає розширення. Не можна просто тримати розповідь в єдиному ракурсі, їй потрібен обсяг. Лайно не стається просто так, у вакуумі, є кола, брижі й наслідки. Але навіть при цьому всьому зовні існує й обертається цілий світ — незалежно від того, робимо ми щось чи ні. Інакше це лише сухий звіт про якесь лайно, що відбулося отам і отоді, — а про таке можна дізнатися і з нічних новин. Але, скажімо, Моніфа, перед тим як дістати кулю, десь же придбала ту дозу крека, а той, хто її продав, перекупив крек із третіх рук. Так формується ланцюжок, а з ним — і сюжет.

Зі мною на кухні тільки Юбі та Рен-Доґ, іншим, мабуть, стало нудно. Але навіть Рен-Доґ — і той подався до холодильника за соком манго, який, як він сам казав, був залишив мені. Увесь цей час я повторюю собі, що нова ситуація не менш небезпечна, ніж десять хвилин тому. Це лише зовні вона розрядилася: зграя кілерів освоїлася в моєму домі, і складається враження, ніби я в якомусь реперському відео. Та я приходжу до тями, щойно відчуваю свої мокрі труси. Чи коли з болем розліплюю губи. Чи коли ковтаю слину.

— Спершу головне. Усе те лайно, що ти пишеш про «Шторм-групу», по суті — вигадка. Почну з того, що Фаннібой — із Восьми Провулків, і він, як і раніше, там, тож не може бути у «Шторм-групі». І хто сказав тобі, що нас називають «Шторм-групою» тому, що ми — як ти пишеш — зрізуємо наших

ворогів і випадкових свідків градом куль? Тоді ми мали б називатися «Град». А ти від когось із нас чув слово «град»? Отже, збрехав. Що ти взагалі собі дозволяєш? А я ось вважаю, що назву «Шторм» ми вибрали тому, що «ураган» — просто занадто довге слово.

— Маю джерело.

— Твоє джерело.

— Воно нічиє.

— Гляньте, як він шляхетно намагається захистити Тристана Філліпса. Ти певен, що він стосовно тебе — такий самий?

— Це він вас на мене навів?

— Не те щоб він не вмів тримати секрети взагалі... Та хто ти такий, щоб він беріг твої? Дідько, коли в тебе вийшла перша частина, двоє моїх людей, які раніше водилися з «Донами», пригадали, як Тристан розказував про тебе і йому було тоді все одно, чиї вуха поруч. Братане, серйозно: тобі не завадило б подбати про зміну зовнішності. Вони зиркнули на твоє фото — і бац. Власне, так ми про тебе й дізналися.

— Отже, Тристан мене здав.

— Єдиний, кого брат Тристан здав, це він сам. Тристан тепер серйозно присів на крек. Довбаний дурень, сам себе спалює. Але таке життя в «Ієрархії донів». Якби хтось зі «Шторму» почав курити свою ж ничку, я б поквапився прикінчити такого брата. Хоча Філліпса в тюрмі ти, напевно, відвідував як мінімум кілька років тому. Чого ж про все це писати аж тепер?

— Я дізнався, що Джосі Вейлз за ґратами.

— І ти думав, він звідти тебе не дістане? Чи вважаєш, він такий тупий, що ніколи не чув ні про який «Нью-йоркер»?

Я не знаю, що відповісти, тому просто дивлюся на склянку соку, яку тримає в руці Рен-Доґ, і намагаюся згадати, скільки їх він уже спустошив.

— Не хвилюйся, братику мій. Ти маєш рацію стосовно обох. Тільки щодо Юбі геть інша історія. Глянь на обкладинку журналу: кожен дурень здогадається, що йдеться про мене... Так ти думав: раз він у буцегарні, то ти — в безпеці? Відповідай.

— Так, я так думав.

— Той, хто так наївно думає, дістає, бомбоклат, кулю в лоб.

Юбі підхоплює стілець біля кухонного столу і переставляє до мене. Потім сідає — так близько, що я бачу на квадратику його нагрудної кишені візерунок у вигляді метелика.

— Це та частина, де ти вимагаєш, щоб я перестав писати, або ти що-небудь зі мною зробиш? — кажу я.

— Ти справді не можеш стриматися? Гострий на язик до кінця. Чи вирішив, що тобі вже нема чого втрачати? Та ні, братику. Мені самому цікаво дізнатися, куди це все приведе. Тобто я якраз знаю, що далі буде, але мені подобається твоє вовтузіння. Просто перестань зирити на всі боки і вгамуй свій зад, — і мені з тобою нічого не доведеться робити.

— Я не розумію.

Він ляскає мене по морді «Нью-йоркером». Боляче, але терпіти можна.

— Не прикидайся тупим. Ти на сьогодні не єдина моя зупинка, хоча двом іншим розв'язка світить куди гірша. Коротше, наприкінці третьої частини ти злазиш із теми про «точку», бо ти нібито втратив ямайський слід, а тому...

— Ти хочеш, щоб я її викинув.

Він ляскає мене ще раз.

— Я хочу, щоб ти, в біса, не перебивав мене, коли я з тобою розмовляю.

— Але ж ти цього хочеш, так? Хочеш, щоб я прибрав усе щодо ямайців?

— Ні, мій юначе. Якраз навпаки. Про Ямайку залиш усе, що бажаєш. І про Джосі Вейлза залиш... До речі, що ти хочеш про нього знати? Я можу сказати тобі одну річ, дещо таке, що тобі й не снилося. Ця Моніфа — вона навіть не перша вагітна жінка, яку він убив... Тож залишай його, залишай Ямайку, нехай вона там у тебе горить синім полум'ям, — мені до сраки. Але викинь звідти Нью-Йорк.

— Тобто?

— Ти тут згадав про «Шторм-групу» і різні там вуличні групи Нью-Йорка. Мене це не влаштовує.

— Але ж «Шторм-група» діє в Нью-Йорку.

— Хлопче, ти знову тупого граєш? Гаразд, відкрию тобі ще дещо, про що ти не здогадуєшся. Ніяка банда в тому кублі не орудувала. Це все був один Джосі. Одна людина з двома волинами. Джосі Вейлз один поклав усіх на тій «точці». Я сам це бачив, своїми очима.

— Я... Я... Це неймовірно.

— Це Джосі. І твоя правда: він справді хотів, щоб це зрозуміли як «своєрідне застереження». Але це не було щось типу того лайна, яке ти описав у своїй історії, ну про спланований напад цілої банди.

— Яким же тоді був месидж такого «застереження»? Виклик чи просто голосне «ні»?

— Не малий, а суцільний анекдот, ге? Шкода, що ми не станемо друзями.

— Ой.

— Рен-Доґу, в цього білого хлопа почуття гумору чогось заклинило. Я що, схожий на ідіота, який стане вбивати писаку — у процесі творення його «великої історії»? Ще й залишати свої відбитки в його довбаній хаті? Я схожий на того, хто хоче стати черговим Ґотті[580]?

— Гадаю, ні.

— Не гадай, а знай.

— Яким був месидж?

— Не сци на дона Ґорґона.

— Перепрошую, що?

— Цього тобі, біле хлоп'ятко, і не зрозуміти. Однак послухай мене уважно. Я не хочу, щоб цю людину прив'язували до конкретного району. Якщо федералам і УБН захочеться його покарати, нехай карають. Але я не хочу, щоб хтось прийшов за мною, — бо вони шукають американські зв'язки ямайських резидентів у Нью-Йорку. Ти мене зрозумів?

— Серйозно? Але ж це всього лиш питання часу, чуваче. УБН, може, і неквапливе, і в нього свої чвари з федералами, але ні там, ні там дурнів нема.

— Можливо. Однак це станеться не сьогодні. І героєм, що мене спалить, усе одно бути не тобі.

— Але послухай, до мене жоден агент не звертався. Тож турбуватися тобі нема про що.

— Це тому, що в тебе поки що нема нічого для них цікавого. Але після публікації цієї твоєї четвертої частини вони можуть взятися за справу. Як тобі відомо, хлопці, що заправляли тією «точкою», регулярно літали сюди у справах саме з Ямайки. Тож ніяких теревень про нью-йоркські банди і конкретних людей тут, чи в Бостоні, чи в Канзас-Сіті.

— Вони все одно знають, що ти тут. Тобто — в цьому місті.

— Але вони не знають, що це я організував тут усе і налагодив безперебійні поставки цього лайна.

— Але тоді в моїй історії виникне велика дірка.

— То ти про цю дірку переживаєш? Я не кажу тобі, як писати, босе, але твоя історія — про людей, яких замочили. Ось і пиши про людей, яких замочили.

— Ті вбивства, містере, не у вакуумі сталися.

— Мені подобається, що ти все ще думаєш, що це — переговори... Я не стверджую, що вони відбулися у вакуумі. Тому ти можеш повісити все на

Джосі Вейлза, все, що тобі треба. Хоч і підсмаж його. Але все інше лайно щоб вичистив. Під одним прожектором з містером Вейлзом я світитися не бажаю, зрозумів?

— Тобто, технічно, ти мене шантажуєш?

— О ні, братику. Технічно я залишаю тебе живим. Ти ж пишеш коротку історію семи вбивств, так? Ну, так у тебе є ще чотири, про які можна написати.

— Ясно. А якщо...

— Не роби це частиною розповіді, де ти запитуєш «що, коли я відмовлюся?». Моє терпіння на межі, та й Рен-Доґ онде занудився.

Юбі встає і відходить до Рен-Доґа. Про що вони там перешіптуються, я не знаю, але Рен-Доґ відразу після цього йде. За кілька секунд унизу відчиняються й зачиняються вхідні двері. Юбі повертається до мене й сідає. Ще ближче. Одеколон «Кул вотер»: я знав, що рано чи пізно розпізнаю. Цього разу Юбі присувається майже впритул і майже шепоче, і його голос хрипкий.

— Я ось усе думаю: якщо за тобою прийшов Тоні Паваротті, це означає: хтось за тобою його послав. Це міг бути тільки Папа Ло або Джосі Вейлз. Але Папа Ло був до самої смерті вірний мирові; отже, лишається Джосі Вейлз, тут і гадати нічого. Так чому ж Джосі хотів тебе вбити?

— Ти справді думаєш, що я відповім?

— Так, я справді думаю, що ти відповіси.

— Що це? Фіґня типу «я-однаково-помру-тож-бодай-сповідуюсь»?

— Фіґня? Братику, мені подобається, що ти й досі раз у раз вставляєш ямайські слівця. Отже, не забув... Щодо твого вбивства: я не бачу для нього причини зараз, коли я вже чітко висловив усі свої побажання. До речі, Джосі Вейлз тепер теж довго нікого не торкнеться, в кожному разі — тебе.

— Він тобі про мене щось розказав?

— Що хтось, такий, як ти, підліз до нього. Він не пам’ятав твого ім’я, просто сказав, що якийсь білий хлоп з «Роллінг стоуна» дізнався надто багато про наркоту. Тож Джосі й послав Тоні його прибрати. Однак роки не збігалися, і жоден білий мен не міг тоді знати нічого про справи з наркотою, хай би яким розумним він був. Ну і зрозуміло, раз ти вбив його найкращу людину, то навіщо ризикувати ще однією? До того ж ти відразу після цього зник. Так чи інак, але Джосі Вейлз — у тюрмі, і живим йому звідти не вийти. Тож я хочу дізнатися, що ж за лайно ти тоді нарив, раз він спробував убити тебе — білого, та ще й з Америки. І це в сімдесят дев’ятому! Тобто, дідько, Джосі ж тоді переступив усі п’ятнадцять табу.

— Але ж ти сам — зі «Шторм-групи». Хіба ти на нього не працюєш?

— Хлопче, я не працюю ні на кого. І вже поготів на якогось там щура з Кінгстонського гето. Цей бомбоклат навіть книжку-розмальовку не вчитає, а

ще вважає себе довбаним розумником. Але врахуй, білий хлопе: втретє я не питатиму.

— Я... Я лише через кілька років зрозумів, що того хлопця він прислав. На Ямайці тоді стільки всього творилося, стільки кипіло різного лайна, що це міг організувати хто завгодно, навіть довбаний уряд. А той хлопець змусив мене зрозуміти... От дідько! Не знаю, навіщо ти мене про це розпитуєш, — ти ж із ним заодно, тож, напевно, сам усе вже знаєш. Може, ти це лайно разом з ним і затівав.

— Яке лайно? Яке конкретно лайно?

— Співак. Убивство Співака. Це ж він у нього стріляв, у Співака.

— Що ти сказав?!

Не встигаю я відповісти, як він схоплюється й починає кружляти навколо мене.

— Що ти сказав, мудило?!

— Що це він сімдесят шостого року стріляв у Співака.

— Тобто — він був у тій банді? Босе, навіть я знав, що це відморозки з Копенгагену намагались його вбити. Хоча я ніяк не сподівався, що...

— Я про те, що постріл зробив саме він. Постріли.

— Звідки, бомбоклат, ти це знаєш?

— Я кілька місяців по тому брав у Співака інтерв'ю. Всім відомо, що йому поцілили в груди і в руку, правильно? Правильно?

— Правильно.

— А на той час лише троє були в курсі, що, зроби він у той момент вдих замість видиху, куля влучила б йому прямо в серце. І були ці троє — хірург, сам Співак і я.

— І що?

— Я вирушив у Копенгаген — взяти інтерв'ю в донів щодо того мирного договору сімдесят дев'ятого року. І коли розмовляв з Вейлзом, то ненароком спливла тема Співака. Він сказав, що це чисто випадково Співак отримав кулю в груди — а не в серце. Що куля пройшла на якісь півдюйма збоку. Цього він тоді знати не міг, якщо тільки сам не був лікарем, Співаком, мною або...

— Стрільцем.

— Еге ж.

— Бомбоклат! Сраний бомбоклат, юначе мій... Я цього не знав.

— Тепер ти мене шокуєш. Я ж думав, про це знають усі, хто був пов’язаний з Вейлзом.

— Хто тобі сказав, що я пов’язаний з Вейлзом? Коли я організовував бізнес у Бронксі, де, в біса, був Вейлз? Ти довше за мене знаєш, хто стоїть за цим, — поки я думав, що це дехто інший.

— І хто ж?

— Кумедно: він єдиний, хто, як мені відомо, досі живий.

— То це ж Вейлз...

— Та ні.

— Що ти маєш на увазі?

— А тобі відомо, містере Пірс, що Співак одного з тих хлопців простив? І не лише простив, а ще й узяв із собою в тур та ввів як брата у своє найближче оточення.

— Що за срань, серйозно? — Градус моєї прихильності до цього чоловіка йде різко вгору. — От дідько... Що ж сталося з ним?

— Зник, відразу після смерті Співака. Розумів, що для нього це все може кепсько скінчитися.

— Він просто зник? Просто так?

— Пірсе, насправді ніхто ніколи просто так не зникає.

— У мене є знайомі чилійці, з якими я можу тебе познайомити.

— Що?

— Нічого.

— Знаєш німецьку?

— Та слухав якось краут-рок[581]... А так — ні.

— Шкода. Ти хотів історію, ось тобі історія. Всі, хто намагалися вбити Співака, загинули — крім одного.

— Але ж Джосі Вейлз не...

— Єдиний, хто міг лишитися живий, зник вісімдесят першого року, і ніхто не знає куди. Тільки я знаю.

— І куди ж?

— Та тобі ж не цікаво.

— Чому, дуже цікаво. Справді. То де він?

— Як я сказав, тобі не цікаво.

— А я кажу: так. Звідки ти знаєш, що мені не цікаво?

— Бо я щойно тобі сказав, де він. Але не турбуйся. Ця тема для тебе, мабуть, заважка. Може, коли-небудь хтось напише про це книжку.

— Ого... Окей.

— А ти повертайся до своєї «Короткої історії семи вбивств».

Я мало не сказав «дякую», але вчасно схаменувся, бо з таким же успіхом можна дякувати чоловікові за те, що він не вбив тебе, а тільки мучив. Я вже втомився сидіти як телепень на табуреті, але не встаю. Все одно це не має сенсу. Мені кортить спитати: якщо я напишу цю історію так, як вимагає він, чи означає це, що він позбавить мене задоволення побачити його ще раз? Але ж я пам’ятаю, що Ямайці рідко розуміють сарказм, і, біс його знає, можливо, в цій ситуації вони помилково сприймуть його за відверту ворожість. Краще про все це не думати. Ох же ж і день випав — суцільний сюр.

На кухні знову з’являється Рен-Доґ, і вони з Юбі поблизу мене перемовляються про щось, для моїх вух явно не призначене.

— І ще дещо, білий хлопе.

Він повертається до мене. Його рука. Пістолет. Глушник. Його рука. Пістолет з глушником. Його...

— Ніііііііі! Довбане лайно! Твою курву маму!.. Бляха-муха!.. Йобаний ти в рот... Йоханий бабай!.. О Боже!.. Блі-і-і-ін...

— Так, і ще дещо. Не матюкайся — вуха в’януть.

— Ти ж пальнув у мене! Засранець! Скотина! Ти ж підстрелив мене!

Зі ступні цебенить кров, ніби мене щойно розіп’яли. Я хапаюся за ногу й розумію, що кричу не своїм ґолосом, але не помічаю, що злетів з табурета й качаюся по підлозі, — аж поки Юбі не бере мене за барки й не тикає пістолет у шию.

— Ану, закрийся! Заткнися, вилупку! — командує Рен-Доґ і хапає мене за волосся.

— Ви мене, сучари, підстрелили! Він мене, бля, підстрелив!

— А небо все ще синє, і вода все ще мокра.

— О-о Боже! О Боже ж ти мій!..

— А знаєш, це так смішно: жоден з підстрелених ніколи не озвучував нічого оригінального в цей момент. Наче всі вони прочитали одну інструкцію на цей випадок.

— Та пішов ти...

— О-о не плач, велика дитинко. У нас на Ямайці дванадцятирічних хлопчиків постійно підстрелюють, і вони не верещать, як недорізані поросята.

— О Боже ж ти мій!.. Господи!..

Моя ступня буквально волає, а він нагинається і, на хер, ніби заколисує мене, мов якесь мале дитя.

— Треба набрати 911. Мені в лікарню треба!

— А ще треба бабу, яка б усе тут за тобою прибрала.

— О Боже...

— Послухай, білий хлопе. Це тобі для доброї пам’яті. Бо, ґей, ми тут з тобою так душевно сиділи, що ти, можливо, й забув: з оцими довболобами краще не загравати, січеш? Джосі Вейлз — найбожевільніший сучий син з усіх, кого я зустрічав у житті, але я і його завалити, як треба, можу. То, як ґадаєш, ким це робить мене?

— Я не...

— Це риторичне запитання, вилупку.

Він нахиляється і торкає мою ступню. Потирає шкарпетку навколо кульового отвору, а потім несподівано пхає в рану пальця. Я верещу в долоню Рен-Доґа, якою той у цей момент заліплює мені рота.

— З огляду на те як мені сподобалися наші посиденьки і на мою велику любов до «Нью-йоркера», передплатником якого я є, постарайся не давати мені причини приходити сюди знову. Ти мене зрозумів?

Він водить рукою по моєму плечу, але все, що я можу робити, — це плакати. Навіть не скиглити, а реально плакати.

— Ти втямив, що я сказав? — повторює він, і знову тягнеться до моєї ступні.

— Та втямив, втямив! От прокляття, я все втямив!

— Добре. «Добре-предобре-предобрісінько», як любить казати моя жінка.

Рен-Доґ хапає мене за плечі й завалює на диван. «Болітиме сильно», — лаконічно попереджає він, перш ніж зірвати з мене шкарпетки. Мені довелося самому собі заткнути рота рукою, щоб утримати в горлі крик. Він відкидає шкарпетки, скручує кухонний рушник і кладе на нього мою ступню. Я не зважуюся навіть глянути. Рен-Доґ іде, а Юбі бере мій телефон:

— Як ми підемо, викликай 911.

— Якого бі... як... куля в стопі, як я поясню... кулю в стопі?

— Ти ж письменник, Александре Пірс.

У той момент, коли він кидає мені телефон, я прикриваю свої яйця, і той вдаряється об кісточки на моїх пальцях.

— Вигадай що-небудь.

Дванадцять

оразу, відмовляючись від метро на користь автобуса, я забуваю, що автобус значно повільніший. Ціна за клаустрофобію, яка охоплює мене під землею. Принаймні я не сплю. Однак, минулого тижня я проспала сім зупинок, а прокинулася під поглядом чоловіка, що сидів навпроти і, судячи з його вигляду, розмірковував, куди мене штурхнути, щоб розбудити. Сьогодні чоловіків у автобусі не видно.

Істчестер також малолюдний. Мабуть, десь програє матч ямайська футбольна збірна. Ось, напевно, ще одне непряме підтвердження того, що навіть у думках я ще та сучка. Хоча я впевнена: будь-хто інший десь глибоко в душі такий же грубіян і расист, дратівливий і нестерпний, тому нема чого себе так картати. Потрібно дістатися додому, зварити рамен, упасти на диван і подивитися «Найкумедніше домашнє відео Америки» або якесь інше розважальне шоу.

Мені справді варто перестати думати про ямайців. Може, краще підняти дозу «Ксанаксу». Почуваюся я цілком непогано, просто всередині іноді може визрівати не тільки застуда.

Ось уже й Корса. Продуктів удома немає. Останню порцію рамену я доїла два дні тому; всю китайську їжу повикидала сьогодні вранці, а нагетси взагалі були поганою ідеєю, навіть коли були свіжими. Дивлюся на двері та вікно, яке я, здається, залишила відчиненим, попри те що на вулиці березень, і я знаю, що їсти вдома нема чого. Плентатися на Бостон-роуд не хочеться, хоча саме так я й зроблю. Напевно, посиджу вдома, подивлюся телевізор, поки голод не допече, а тоді все одно піду за закупами.

Я йду по Корсі до Бостон-роуду, плекаючи надію, що зі мною зараз трапиться щось цікаве й кумедне, щось у стилі Мері Тайлер Мур[582]. Найбезглуздіша думка на вулиці, де повно людей, які цього не зрозуміють, — але я все-таки це уявила. Ось що буває, коли твоє життя — лише робота, телик та їжа на швидку руку або замовлена додому. Схоже, я таки стала схожою на справжню американоску, — прокляття, до біса вас усіх і ваші правила-устрої. Не знаю... Знаю тільки, що якби ковтнула пігулку «Ксанаксу», мізки дошкуляли б мені вже не так. Мені подобається думка, що все в моєму домі — від однотонних рушників до кавоварки з одною кнопкою — покликане спрощувати моє життя, хоча зрозуміло, що справжнє їхнє призначення: щоб я менше

замислювалася. Уявіть собі: моя мати вважала, що я ніколи не зможу влаштуватися в житті.

«Бостон джерк чикен. Ямайська кухня: готові гарячі страви». Два ряди сидінь з помаранчевого пластику, на кожному столику — кетчуп, сіль і перець. Поїсти тут? Думка з'являється і відразу зникає. На стійці, поряд з касовим апаратом, на тарілці лежать кокосові кульки, які викликають у пам'яті сільську глушину. Мені ніколи не подобалося туди їздити: забагато кокосових кульок і ям — плюс відсутність нужників. А ось поруч тарілка з чимось на зразок картопляного пудингу. Картопляного пудингу я не їла з сімдесят дев'ятого року, — та ні, мабуть, ще довше. Чим довше я на нього дивлюся, тим більше хочу, і тим виразнішим стає відчуття, що мені хочеться чогось іншого, глибшого. Що насправді мені хочеться «скуштувати» Ямайки, — а це вже якась психологічна дурня. Веселіше думати, що мені кортить потримати в роті щось реально ямайське, — але цього разу не пеніс. От бісова розпусниця, ні, ліпше на ямайський лад — чорносрака шльондра з гето.

Тепер я відчуваю охоту говорити рідною говіркою хоч і всю ніч, і не тому, що весь день товклася поруч із тією жінкою та її чоловіком-бандитом. А скоріше тому, що зараз бачу оці бісові кокосові кульки, і в мене виникає бажання спитати, чи немає в цьому закладі ще й дукуну, ашаму чи гострої кукурудзи.

— Що замовите, мем?

Я навіть не помітила чоловіка за стійкою, а потім зрозуміла, чому й він мене побачив не відразу: поруч із ним на пластиковому стільці стоїть маленький чорно-білий телевізор, у якому показують крикет.

— Вест-Індія проти Індії. Звісно, знову програємо, — каже він.

Я киваю. До крикету я завжди була байдужа. У чоловіка темна шкіра, поміж м'язистих рук випирає чимале барильце пуза, і сива борідка клинцем. Це, мабуть, перший ямайський чоловік за кілька тижнів, з яким я розмовляю. Брови підняті — схоже, я вже його дратую, хоча лише зайшла.

— Можна мені печену курку, ні смажену, так, смажену. А до неї рис із горошком, якщо є рис і горошок, а ще смажений банан, нашаткований салат і...

— Йоу, леді, не так швидко. Їжа ж нікуди не втече.

Він сміється. Точніше усміхається, — а я й не проти, бо навіть не пригадую, коли востаннє викликала в чоловіка сміх.

— У вас є стиглі банани?

— Так, леді.

— Наскільки?

— Досить стиглі.

— Ага.

— Леді, не хвилюйтеся, банани дуже стиглі. Будуть на язиці танути.

Я стримуюся, щоб не відреагувати: «Ви так апетитно описуєте, що аж слинка тече», а вголос кажу:

— Мені потрійну порцію.

— Потрійну?

— Потрійну. І ще: у вас є бичачі хвости і козлятина з карі?

— Бичачі хвости у нас вихідними днями. А козлятина, на жаль, щойно закінчилася.

— Смажена курка — теж добре. Якщо можна, стегно і гомілку.

— А пити що будете?

— Тут у вашому меню сорел[583] вказано — він є?

— Так, мем.

— А я думала, сорел буває тільки на Різдво.

— Зачекайте. Ви ж тут, напевно, не перший рік? У нас у асортименті все, що тільки буває на Ямайці.

— А смак приємний?

— Та не скаржилися.

— Тоді давайте склянку.

Нести всю цю їжу додому не хотілося. Не знаю чому, але мені припала до вподоби ідея посидіти в цьому ресторанчику, послухати збуджені коментарі щодо крикету та посмакувати смаженою куркою. В закутку навпроти мене, на столику, викладені ямайські газети «Ґлінер» і «Стар». А ще «Джамайка обзервер»[584], про яку я раніше й не чула. Чоловік за стійкою вмикає великий екран під стелею, і перше, що на ньому з'являється, — звісно ж, крикет.

— «Джей-Бі-Сі»? — питаю я.

— Ні. Якась лайняна карибська мережа, може з Тринідаду, — ти ба як виспівують. Це з їхньої подачі на Ямайці нині карнавал.

— Карнавал? Невже під соку[585]?

— Еге.

— І відколи це Ямайці запали на соку?

— Відтоді як усім закортіло до всирачки танцювати на вулицях у одних трусах і ліфчиках. Ви що, про карнавал не чули?

— Ні.

— Отже, і батьківщину не провідуєте. Або ж у рідних краях у вас немає рідні. Ви хоч газети читаєте?

— Ні.

— Отже, тікаєте від спогадів.

— Що?

— Не зважайте. Сподіваюся, ви хоч діток своїх ростите як ямайців, а не як американосівських телепнів.

— У мене не... Так-так, звісно.

— Добре. Добре. Як там у Біблії: «Привчай юнака до дороги його, і він...»[586]

Та я вже не слухаю. Сиджу в маленькому ямайському ресторанчику і не слухаю, як оцей мужлай навчає мене бабусиної мудрості. Але, чорт забирай, курка справді чудова: з брунатно-золотистою хрумкою шкіркою, а всередині — м'яка й соковита, ніби її спершу обсмажили, а потім пропекли. І рис із горохом як один цільний гарнір, а не оте лайно з «Попайзу»[587], яке потрібно ще й змішувати. Я вже на третину впоралася з бананом і була за крок від того, щоб причаститися сорелем — моїм улюбленим «домашнім» напоєм (навіть якщо це штучна, можливо, створена в хімічній лабораторії, токсична його версія).

— Ах ти ж довбане стерво. От бомбоклат!

Таких слів, вимовлених кимось окрім мене, я вже й не пригадаю.

— От же бомбоклат!

— Що відбувається?

— Погляньте, красуне. От стерво...

Я бачу лише каламутне зображення ямайського натовпу — знайомі до нудоти кадри, які зазвичай експлуатують усі останні п'ятнадцять років, коли роблять репортаж про події на Ямайці. Ті самі чорношкірі чоловіки у майках-«сіточках»; ті самі жінки, які снують туди-сюди; ті самі недолугі плакати з картону, нашкрябані людьми, що ледве вміють писати. Той самий армійський джип — то з'являється, то зникає з кадру. Серйозно, нічого нового.

— Ах ти ж бомбоклат...

Я збираюся запитати, що тут такого особливого, аж раптом погляд падає на рухомий рядок внизу екрана.

ДЖОСІ ВЕЙЛЗА ЗНАЙДЕНО СПАЛЕНИМ У ТЮРЕМНІЙ КАМЕРІ

Чоловік робить звук гучнішим, але я все одно нічого не чую. На екрані — стіл у моргі. На ньому лежить хтось, оголений по пояс. Його шкіра поблискує, як оплавлена, груди і боки де-не-де обвуглені, а в інших місцях — великі білі плями: там шкіра відшарувалася і сповзла, як з обсмаленого молочного поросяти. Зображення було не надто чітким, тож зрозуміти щось остаточно непросто.

— У Копенгагені — кипить, як у пеклі. І це ж майже день у день, як поховали його сина? Боже, змилуйся...

А рядок на екрані все біжить і біжить: ДЖОСІ ВЕЙЛЗА ЗНАЙДЕНО СПАЛЕНИМ У ТЮРЕМНІЙ КАМЕРІ * ДЖОСІ ВЕЙЛЗА ЗНАЙДЕНО СПАЛЕНИМ У ТЮРЕМНІЙ КАМЕРІ * ДЖОСІ ВЕЙЛЗА ЗНАЙДЕНО СПАЛЕНИМ У ТЮРЕМНІЙ КАМЕРІ * ДЖОСІ ВЕЙЛЗА ЗНАЙДЕНО СПАЛЕНИМ У ТЮРЕМНІЙ КАМЕРІ.

— Слідів злому немає, всередину нікого не пускають; ніхто не може сказати, як він спалахнув. Може, сам себе якось підпалив. Біс його знає. Хоча мені не віриться...

— А це точно він?

— Ну а хто ж іще? Ще хтось на ім’я Джосі Вейлз — у центральному блоці новин? Лайно... Дідько... Вибачте, леді, мушу відійти, треба декому подзвонити. Тож... Леді, з вами все гаразд?

Я встигаю вибігти з дверей якраз у той момент, коли з рота струменем б’є блювота і заливає тротуар. Хтось через дорогу, мабуть, спостерігає, як з мене вилітає шматками курка джерк — але в цей самий час мій шлунок викидає з мого єства, здається, все життя. З ресторанчика ніхто не виходить, хоча я добряче напаскудила біля дверей. Стояти прямо не вдається: шлунок спазмує і змушує мене згинатися, хоча блювоти вже немає. Врешті я повертаюся всередину, мовчки беру сумочку і виходжу. Чоловік за стійкою, дякувати Богові, не каже ні слова.

Я вже дві години вдома, на дивані, перед увімкненим телевізором, — але й досі не розумію, на що дивлюся. Не думаю, що колись бачила засмажену людину. Треба купити покривало на диван. А ще не завадило б картину для вітальні. І гарну рослину — краще штучну, — усе живе в мене загине. На моїх колінах уже кілька хвилин лежить телефон. Коли на екрані починають бігти титри, він починає дзвонити.

— Ало?

— Мем, з’єдную з абонентом.

— Дякую вам, дякую.

Мої руки тремтять так відчайдушно, що слухавка клацає об сережку.

— Ало? Ало? Ало, хто говорить?

Мої руки тремтять, і я знаю: якщо зараз нічого не скажу, то кину слухавку ще до того, як вона заговорить.

— Кіммі?

Подяка від автора

Ще до того як я зрозумів, що писатиму роман, попередніми дослідженнями для нього вже займався Колін Вільямс. Частина його тяжкої праці представлена в цій книжці, а ще більша, гадаю, з'явиться в наступній. На той час, коли естафету в дослідженні підхопив Бенджамін Войт, у мене вже склалася канва оповіді навіть з'явилося кілька написаних сторінок, але до роману було ще далеко. Проблема полягала в тому, що я ніяк не міг визначитися, про кого ж саме ця історія. Чернетка за чернеткою, сторінка за сторінкою, персонаж за персонажем, — але все ще не було ні чіткої лінії, ні сюжету, взагалі нічого. Аж поки якось у неділю, в ресторані «Дабл'ю-Ей Фрост» у Сент-Полі, Рейчел Перлметер не запитала мене за вечерею, чи треба взагалі, щоб цей роман був про одну людину? А також, чи давно я перечитував «У свою останню годину» Вільяма Фолкнера? Можливо, не такими словами, — але ж ми розмовляли ще й про Марґерит Дюрас, що спонукало мене прочитати її роман «Коханець». Та весь цей час переді мною була моя книга: наполовину і повністю сформовані персонажі, різнопланові сцени, сотні сторінок, які потребували послідовності та доопрацювання. Роман, що мав постати з самого тільки голосу. Принаймні я вже знав, що сказати іншим моїм помічникам, Кеннету Барретту та Джисону Чою, куди їм спрямувати свій дослідницький пошук і що саме шукати. А тим часом, завдяки гранту на подорожі та дослідження від коледжу Макалестер, де я викладаю, я й сам міг зробити досить таки багато. Скажу чесно: без розумних і творчих студентів, які мені постійно кидали виклики, а також без сильної підтримки кафедри англійської мови, ці чотири роки, витрачені мною на написання роману, не принесли б стільки успіху чи задоволення. Не завадила й річна творча відпустка. Значну її частину я витратив на написання роману у французькій каварні на Саут-Бічі (Маямі), завдяки гостинності та безплатному пансіону від Тома Боррапа і Гаррі Вотерса-молодшого, які (стукаю по дереву) ще можуть виставити мені рахунок, попри те що я постійно вигадую причини, щоб зупинятися саме в них. Фактично чернетка, яку я в підсумку надав своєму чудовому агентові Еллен Левін і чудовому редакторові Джейку Моррисі, була написана неподалік від того самого пляжу. А до них, безумовно, був Роберт Мак-Лін, читач першої чернетки і, як і раніше, єдиний, кому я довіряю вичитувати свої рукописи ще в процесі їх написання (хоча він усе ще дивується навіщо). Мій незрівнянний читач останньої чернетки, Джеффрі Беннетт, відредагував рукопис до того, як відніс його у видавництво, де вніс додаткові правки — у неточний опис маршруту з аеропорту Кеннеді до Бронксу. А завдяки Марті Діктон моя недолуга англійська була перекладена на кубинську версію іспанської, хоча я чомусь вирішив, що підійде й мексиканська версія. Письменникові властиво відволікатися і сумніватися у власних силах, тому я хочу подякувати Інґрид Райлі та Кейсі Джаррин за

міцну дружбу, підтримку, а іноді й підсрачники, які теж надихали. Дякую своїм рідним та друзям, а мамі, гадаю, варто пропустити четверту частину цієї книжки.

МАРЛОН ДЖЕЙМС народився 1970 року у Кінгстоні, Ямайка.

Лауреат низки престижних літературних премій, серед них — Букерівська премія за роман «Коротка історія семи вбивств» (2014). Роман «Коротка історія семи вбивств» — про історію замаху на музиканта Боба Марлі у 1970-х роках, заснований на реальних подіях, охоплює три десятиліття й переносить читача в найкримінальніші роки на Ямайці.

Джеймс викладає англійську мову і творче письмо в одному з коледжів у Сент-Полі (США, штат Міннесота). У доробку письменника ще два романи — «John Crow’s Devil» (2005) і «The Book of Night Women» (2009).

* * *

notes

Примітки

1

Реґі (англ. reggae) — напрям сучасної музики, що сформувався на Ямайці в кінці 1960-х і набув широкої популярності на початку 1970-х років.

2

Копенгаген — так автор переназвав для своєї книжки район Кінгстона Тіволі-Ґарденс; гето.

3

Інфорсер — член банди, в чиї обов’язки входить примушувати інших виконувати її вимоги.

4

Леґґо Біст (англ. Leggo Beast) — ямайський сленг на означення несамовито дикого чоловіка.

5

Прист (англ. Priest) — священик, жрець.

6

Вісім Провулків — так автор переназвав для своєї книжки район Кінгстона Мет’юз-Лейн; гето.

7

Шота Шериф — кличка походить від знаменитої пісні Боба Марлі «Я застрелив шерифа» (англ. I Shot the Sheriff) з рефреном I Shotta Sheriff.

8

Фаннібой (англ. Funnyboy) — жартівник.

9

«Альфа 66», «Омега 7» — антикомуністичні організації кубинських політемігрантів.

10

«Райкерс» — острів-в’язниця в затоці Іст-Ривер, що належить до районів Квінс і Бронкс.

11

Спотер (крим.) — той, хто розповідає, де придбати товар (тут: наркотики).

12

Меделянський кокаїновий картель — великий наркокартель, що сформувався 1976 року в Медельїні (Колумбія) — рідному місті найбільшого наркобарона в історії Пабло Ескобара (який його створив і очолював); у 1980-х роках контролював до 80% наркоринку Колумбії.

13

Бонні Рейтт — американська співачка, гітаристка, авторка та виконавиця пісень у стилях блюз, кантрі, рок, фолк.

14

Рудбої (руді) — представники молодіжної субкультури, поширеної на Ямайці в 1960-ті роки; її атрибутами були агресивна поведінка, легкі наркотики і музика в стилях ска та реґі.

15

«Первісні рокери» (Original Rockers) — назва альбому (1979) ямайського реґі та даб-музиканта і продюсера Оґастеса Пабло.

16

Кунта-Кінте — персонаж книжки Апекса Гейлі «Коріні».

17

Волина — жаргонне означення зброї, здебільшого легкої.

18

Раста (растаман, растафарі) — прихильник релігійного руху растафаріанства, що зародився на Ямайці й став згодом світовою субкультурою.

19

Йдеться про пісню Боба Марлі «Опівнічні рейвери» (Midnight Ravers).

20

Персонажі дитячої серії американських навчальних книжок для початкового читання «Дік та Джейн», автори Вільям Ґрей та Зерна Шарп.

21

Десмонд Деккер — ямайський музикант у стилях ска, рокстеді та реґі.

22

Ска — музичний напрямок, що зародився на Ямайці наприкінці 1950-х років з таких стилів, як ритм-енд-блюз, буґі-вуґі, каліпсо, менто (ямайська народна музика).

23

Скітер Дейвіс — американська співачка в стилі кантрі.

24

«Балади ґанфайтера» (Gunfighter Ballads) — музичний альбом Марті Роббінса.

25

Делрой Вілсон — ямайський музикант у стилях ска, рокстеді та реґі.

26

Вавилон — у растафаріанстві: держава взагалі; система, особливо корумпована чи авторитарна; західне суспільство як таке, а також західний спосіб життя та пов’язані з ним атрибути.

27

Фараон — жаргонне означення полісмена.

28

Принц Бастер (справжнє ім’я Сесил Бустаманте Кемпбелл, відомий також під своїм мусульманським іменем Мухаммед Юсеф Алі) — ямайський музикант у стилях ска та рокстеді.

29

Назви знаменитих пісень гурту «Бітлз» (And I Love Her, You Won’t See Me).

30

Джон Вейн — американський актор, якого називали «королем вестерну».

31

«Народжена вільною» — британський фільм-драма Джеймса Гілла 1966 року, знятий у африканській савані за однойменним бестселером відомої письменниці та натуралістки Джой Адамсон про долю левиці, що дитинчам потрапила до людей.

32

Гаррі Каллаган — кіногерой, вигаданий детектив-полісмен з міста Сан-Франциско.

33

Батон — жаргонне означення пасивного гомосексуаліста.

34

Ґарбиджлендс — буквально з англійської — Засмічені землі.

35

Мається на увазі Ліндон Джонсон — 36-й президент США (1963-1969).

36

Акі — плодове дерево родини Сапіндових, що вважається на Ямайці національним фруктом.

37

Назви брендів їжі.

38

«Хитрий Койот і Дорожній Бігун» — популярний американський мультсеріал.

39

«Ді-енд-Джі» (D&G) — ямайський виробник напоїв.

40

Вамперер, вопер — види бургерів.

41

Контора — сленгова назва ЦРУ.

42

Роберта Флек — американська соул-співачка, відома виконанням витончених джазових балад.

43

«Об-ла-ді, Об-ла-да» (Ob-La-Di, Ob-La-Da) — пісня британського гурту «Бітлз».

44

«Біґ Юс» (Big Youth) і «Майті Даймондз» (Mighty Diamonds) — ямайські музичні гурти.

45

«Ліга плюща» — асоціація восьми найстаріших університетів Америки.

46

Кім Філбі — один з керівних офіцерів британської розвідки, одночасно підпільний комуніст і радянський шпигун, що працював на розвідку СРСР з 1933 року.

47

«Шпигун, що зайшов з холоду» (англ. The Spy Who Came in from the Cold) — детективний роман Джона Ле Карре 1963 року. Назва походить від англомовного виразу «соте from cold», що означає «опинитися в новому для себе, раніше недоступному товаристві чи становищі».

48

Жвавість (італ.).

49

Йдеться про так звану Різню Тлателолько, або Ніч Тлателолько, — збройну акцію мексиканського уряду, спрямовану проти студентів та інших протестувальників, що відбувалася протягом дня та ночі 2 жовтня 1968 року на площі Трьох Культур у районі Тлателолько в місті Мехіко.

50

Помилка (фр.).

51

Генрі Кіссинджер — американський політик, дипломат та політолог, один з найвпливовіших зовнішньополітичних стратегів США 1970-х років, «архітектор» короткочасного пом'якшення військово-політичного протистояння СРСР із країнами Заходу, що тоді отримав назву «розрядка».

52

«Пентгаус» (Penthouse) — еротичний розважальний журнал для чоловіків, один з найвідоміших у світі брендів; періодично друкує ексклюзивні інтерв'ю та

публікації на військову та суспільно-політичну тематику, у зв’язку з останнім має репутацію «совісті Америки».

53

ННП — Народна національна партія, одна з найбільших політичних партій Ямайки, на той час — керівна в країні.

54

Ганнібал Гейс, Кід Каррі — герої американського гангстерського телесеріалу.

55

Йдеться про імператора Ефіопії Хайле Селассіє I (до коронації — рас (принц) Тафарі Меконнін), якого прихильники растафаріанства називали Джа (Растафарай), вважаючи його одним з утілень Бога на Землі.

56

Франкенштайн — поширене помилкове іменування чудовиська, що його створив Віктор Франкенштайн у романі англійської письменниці Мері Шеллі «Франкенштайн, або Сучасний Прометей».

57

Гаф-Вей-Трі — район Кінгстона.

58

Патуа, або джагватаак, — ямайська креольська мова, рідна для значної частини мешканців Ямайки.

59

«Іґлз» (Eagles) — американський рок-гурт, сформований 1971 року в Лос-Анджелесі, Каліфорнія. Виконував музику кантрі та гард-рок. Протягом десяти років свого існування гурт п’ять разів очолював американські поп-чарти синглів і чотири рази — ґіт-паради альбомів.

60

З пісні американського рок-гурту «Велвет андерґраунд» (Velvet Underground).

61

Рекорд-лейбл — бренд, створений компаніями, що займаються виробництвом, поширенням і просуванням аудіо- та іноді відеозаписів (головно музичні відеокліпи та відеозаписи концертів) на носіях різних відповідних форматів.

62

Майкл Норман Менлі — ямайський державний та політичний діяч, двічі прем’єр-міністр Ямайки.

63

«Скаталайтс» (Skatalites) — ямайський ска-гурт, заснований 1963 року.

64

Міллі Смолл — ямайська співачка.

65

Слай Стоун (справжнє ім’я — Сильвестр Стюарт) — американський музикант і продюсер, що стояв біля витоків психоделічного фанку; лідер гурту «Слай енд зе Фемілі Стоун» (Sly and The Family Stone).

66

Ритм сталаґ (або версія сталаґ) — реґі-ритм, що набув популярності у 1970-х роках.

67

«Фіоруччі» (Fiorucci) — модний італійський бренд.

68

Ярді — вуличні банди на Ямайці, здебільшого з району Тренчтаун.

69

«Ренґлер» (Wrangler) — американська торгова марка джинсів та іншої продукції легкої промисловості.

70

«Гептонс» (Heptones) — ямайський вокальний гурт, що виступав у стилях реґі та рокстеді.

71

Кен Лазарус — ямайський співак, що виступав у стилях ска та реґі.

72

«Мамця Бейкер» (Ma Barker) — пісня гурту «Боні Ем».

73

Джиммі Кліфф — ямайський співак і композитор; зіграв ґоловну роль у фільмі «Тернистий шлях».

74

Білл Мейсон — канадський натураліст, автор, художник, кінорежисер та природоохоронник, відомий, насамперед, своїми книжками про каное, а також документальними фільмами про вовків.

75

«Я мрію про Дженні» — американський фантастичний комедійний серіал.

76

Бертран Рассел — британський філософ, логік, математик і громадський діяч. Відомий працями на захист пацифізму, атеїзму та лівих політичних течій. Лауреат Нобелевої премії з літератури за 1950 рік.

77

Брат (ісп.).

78

«Моєї іспанської досить, щоб знати: ти — найбільший жарт у Південній Америці» (ісп.).

79

Шитстема (shitstem) — несправедлива, корупційна система, суспільний устрій. Термін винайшов Пітер Тош, скомпонувавши англійські слова shit (лайно) і system (система).

80

«Дванадцять племен Ізраїлю» — секта растафаріанців, заснована в Кінгстоні 1968 року.

81

«Кей-Еф-Сі» (KFC) — мережа ресторанів швидкого харчування.

82

Спеніш-Таун — найбільше місто й адміністративний центр округу Сент-Кетрин на Ямайці; неподалік Кінгстона.

83

Персонаж роману Роберта Луїса Стівенсона «Острів скарбів».

84

Скубі-Ду — пес, популярний персонаж американського мультсеріалу.

85

«Лед Зеппелін» (Led Zeppelin) — британський рок-гурт, що вважається одним із засновників гард-року та геві-металу.

86

Вудсток — музичний фестиваль, що відбувся 15-17 серпня 1969 року в Бетелі (штат Нью-Йорк) і зібрав близько 500 тисяч людей; його гаслом були слова: «Мир, любов і щастя».

87

Кордит — нітрогліцеринова вибухова речовина, основа бездимного пороху.

88

Дапі (duppy) — у культі вуду злий дух, якого закликають, щоб помститися ворогові.

89

«Брудна дюжина» — кінобойовик про американську версію штрафбату.

90

Джемдаун — сленгова назва Ямайки.

91

«Посчепідік» (Posturepedic) — американська торгова марка ортопедичних матраців, що належить компанії «Сілі» (Sealy).

92

«Лі» (Lee) — одна з найвідоміших і найпопулярніших американських марок джинсів.

93

«Горлікс» (Horlicks) — солодкий молочний гарячий напій.

94

Джо Грайнд — популярний темношкірий співак і музикант.

95

Ямайські студії звукозапису, популярні серед поп-виконавців.

96

Неґрил — курортна зона, розташована за 80 кілометрів від аеропорту і Монтеґо-Бея — четвертого за чисельністю населення міста Ямайки, після Кінгстона, Спеніш-Тауна і Портмора.

97

Фрази з диско-гітів 1970-х років.

98

Диллінджер (справжнє ім’я Лестер Баллок) — ямайський музикант, що виступав у стилі реґі.

99

«АББА» (ABBA) — шведський вокально-інструментальний квартет, що існував у 1972-1982 роках і був дуже популярний.

100

Бомбоклат — «коронне» лайливе слівце на Ямайці, що його вживають на вираження шоку, здивування, гніву, невдоволення чи будь-якої іншої інтенсивної емоції.

101

Дреди (дредлоки) — особлива зачіска, коли волосся заплітається в безліч пасом, які зберігають свою форму довгий час. «Дреди», або ж «дредлоки», дослівно означають «жахливі (тремтливі) локони» або «той, що боїться Бога». За легендою, коли настане кінець світу, Бог витягне за дреди всіх вірних йому людей.

102

«Хатина дядька Тома» — класичний роман Г. Бічер-Стоу, спрямований проти рабовласництва в Америці.

103

«Je T’aime» (фр.) — «Я люблю тебе».

104

«Чорне з синім» (Black and Blue) — альбом «Роллінг стоунз» (1976).

105

Дон Драммонд — ямайський тромбоніст, один з музикантів гурту «Скаталайтс» (Skatalites).

106

«Лайф» (Life) — американський ілюстрований журнал.

107

«Диско дак» (Disco диск) — сатирична пісня в стилі диско, яку виконав Рик Дез 1976 року.

108

Джем-сейшн — спільна послідовна індивідуальна та загальна імпровізація на задану тему. Музичне дійство, коли музиканти збираються і грають без особливих приготувань і певної домовленності або коли взяти інструмент і виступити може кожен з присутніх.

109

Бідонвілі — житлові масиви з високою щільністю спонтанної забудови (переважно на околицях міст), що вирізняються відсутністю або недостатнім розвитком інфраструктури (електрики, каналізації, адміністрації тощо), потрібної для повноцінного суспільного життя людини, і, зазвичай, із сильно маргіналізованим соціальним середовищем.

110

Військова база в штаті Кентуккі, місце зберігання золотого запасу США.

111

«Рожевий» (англ. ріпко) — сленгове прізвисько для лібералів та лівих, що співчувають комуністам.

112

Ричард Ніксон, Джералд Форд — 37-й і 38-й президенти США відповідно.

113

Тоні Орландо (нар. 1944) — американський поп-співак. «Карпентерз» (Carpenters) — американський вокально-інструментальний поп-дует 1970-х років, що складався із сестри Карен та брата Ричарда Карпентерів;

114

«Велвет андерґраунд» (The Velvet Underground) — американський рок-гурт 1960-1970-х років, що стояв біля витоків альтернативної та експериментальної рок-музики. «Ху» (The Who) — британський рок-гурт, сформований 1964 року; здобув величезний успіх через свої неординарні концертні виступи і вважається одним з найвпливовіших гуртів 1960-1970-х років та одним з найбільших рок-гуртів усіх часів.

115

Гера — жаргонна назва героїну.

116

Вотергаус — район у Кінгстоні.

117

«Планета мавп» — американська франшиза, започаткована 1968 року на основі однойменного роману.

118

Мається на увазі фільм «Підкріплення» — третій фільм про Брудного Гаррі, де головну роль полісмена, який нехтує законом заради боротьби зі злочинністю, зіграв Клінт Іствуд.

119

Тем (або там) — растаманська шапка, схожа за кроєм на берет, жовто-червоно-зеленого забарвлення (іноді з додаванням чорного кольору).

120

Старскі та Гатч — персонажі однойменного комедійного бойовика режисера Т. Філліпса.

121

Ґанджа — листя марихуани.

122

Назви парфумерних брендів.

123

Лі «Скретч» Перрі — ямайський музикант і продюсер, одна з ключових постатей стилів даб і реґі.

124

«Ремоунз» (Ramones) — американський рок-гурт, утворений 1974 року в Нью-Йорку, одним з перших почав грати панк-рок.

125

Чак Беррі — американський музикант, пісенний композитор, вокаліст, піонер рок-н-ролу.

126

Ян Веннер — засновник журналу «Роллінг стоун» (Rolling Stone).

127

«Хай кровить» (Let It Bleed) — музичний альбом гурту «Роллінг стоунз», виданий 5 грудня 1969 року.

128

«Юшка з козячої голови» (Goats Head Soup) — музичний альбом гурту «Роллінг стоунз», виданий 31 серпня 1973 року.

129

In flagrante delicto (лат.) — на місці скоєння злочину.

130

Малколм Ікс — американський політичний активіст, ісламський проповідник, борець за права афроамериканців у 1950-1960-х роках.

131

Елдридж Клівер — політичний діяч і революціонер США, один із засновників та міністр інформації Партії чорних пантер, автор кількох книжок, присвячених питанням расової та соціальної нерівності в сучасному світі.

132

Кулі — образлива назва низькооплачуваних некваліфікованих робітників родом переважно з Індії, а також їхніх нащадків; тут використовується на означення здебільшого азіатів узагалі.

133

Марті Роббінс — американський співак і кіноактор, що отримав визнання та популярність як виконавець кантрі-енд-вестерну (напрям кантрі, в якому домінували сюжети з життя Дикого Заходу).

134

Homo erectus (лат.) — людина прямоходяча; тут: основа основ, безпосередній предок.

135

Пітер Тош (справжнє ім’я Вінстон Губер Макінтош) — ямайський співак, гітарист, композитор; поряд з Бобом Марлі, один з найвпливовіших виконавців реґі в 1960-1970-ті роки. Входив до першого складу гурту «Вейлерс» (The Waiters). З 1973 року займався сольною кар’єрою. Новатор растафаріанського руху.

136

Пол Мак-Картні — учасник британського гурту «Бітлз» (Beatles). «Пінк Флойд» (Pink Floyd) — британський рок-гурт, провідний представник жанрів психоделічного та прогресивного року.

137

«Джосі Вейлз — людина поза законом» — кінофільм Клінта Іствуда 1976 року в стилі вестерн.

138

Перестрілка біля коралю Оу-Кей — одна з найвідоміших перестрілок в історії Дикого Заходу, що відбулася 26 жовтня 1881 року в місті Тумстоуні на Аризонській території; лягла в основу багатьох фільмів. Додж-Сіті — місто на заході штату Канзас; один із символів епохи Дикого Заходу.

139

Гантер Стоктон Томпсон — американський письменник і журналіст, засновник гонзо-журналістики (напрямок у журналістиці, що полягає в суб'єктивному, агресивному стилі оповіді з використанням ненормативної лексики, сарказму, перебільшення; ведеться від першої особи), найбільш відомий як автор роману «Страх і відраза в Лас-Веґасі».

140

Біт-покоління (англ. The Beat Generation, іноді перекладається як «розбите покоління») — назва групи американських авторів, що працювали над прозою та поезією. Біт-покоління мало вплив на культурну свідомість своїх сучасників із середини 1940-х років та завоювало визнання наприкінці 1950-х років.

141

Норман Мейлер (1923-2007) — американський письменник, журналіст, драматург, сценарист, кінорежисер. «Маямі та облога Чикаго» — його документальний роман, що вийшов 1968 року.

142

«Бонзо, час спати» — американський комедійний фільм 1951 року Фреда де Кордови, в якому знімається Роналд Рейґан.

143

«Ньюзвік» (Newsweek) — щотижневик з ліберальним ухилом, один з трьох найбільших щотижневих журналів США; друкувався в Нью-Йорку з 1933 до 2012 року; нині доступний лише онлайн. «Нью-йоркер» (New Yorker) — американський щотижневик, що публікує репортажі, коментарі, критику, есеї, художні твори, гумор, комікси та поезію; видається з 1925 року.

144

Елітний гольф-клуб на Ямайці.

145

Енґелберт Гампердинк — британський естрадний співак, широка популярність якого припала на другу половину 1960-х та 1970-1980-ті роки.

146

Мається на увазі Джон Леннон та його пісня «Дайте миру шанс» (Give Peace a Chance).

147

Денгемтаун — район у Кінгстоні.

148

«Модний дред» (Natty Dread) — альбом гурту «Боб Марлі й Вейлерс» (Bob Marley & The Wailers) (1974); згодом natty dreadlocks стали називати себе всі растафарі.

149

Роузтаун, Лізардтаун — райони Кінгстона.

150

Традиційний карибський алкогольний коктейль на основі рому, ананасового соку і (бажано) кокосового молока.

151

«Фішер-Прайс» (Fisher-Price) — компанія та однойменний бренд виробників дитячих іграшок.

152

Рутс-реґі — стиль, що виник наприкінці 1960-х років на основі раннього реґі та ритміки барабанів Наябінгі (обрядові барабанні сесії, названі на честь міфологічної принцеси Наябінгі); тематика текстів — релігійна, растафаріанська. Серед найвідоміших виконавців: Альфа Блонді, Лі «Скретч» Перрі, Боб Марлі та інші.

153

Hasta тапапа, luego (ісп.) — до завтра, згодом.

154

«Африкен гербсмен» (African Herbsman) — альбом ямайського гурту «Зе Вейлерс» (The Wailers).

155

Тонтон-макути — таїтянська міліція, воєнізована опора режиму таїтянського диктатора Франсуа Дювальє (1907-1971), що вирізнялася крайньою жорстокістю.

156

Шотландський дитячий віршик.

157

Девон-гаус — садиба, одна з головних національних пам’яток Ямайки і символ того культурного розмаїття, що робить цей острів таким самобутнім. Розміщена в самому центрі Кінгстона, споруда яскраво контрастує з шумом та метушнею столиці Ямайки.

158

Джим Вест — головний герой популярного американського телесеріалу 1960-х років «Дикий, дикий Захід».

159

Вірш Клода Мак-Кея (1890-1948), американського письменника ямайського походження.

160

Фрибейз — очищений кокаїн.

161

Bye-bye (англ.) — до побачення.

162

Ноел Ковард (1899-1973) — британський драматург, актор, композитор і режисер.

163

«Нічний наліт» (Ambush in the Night) — назва відомої пісні Боба Марлі, яку він створив після замаху на його життя в грудні 1976 року.

164

Мається на увазі американський серіал «Маленький будиночок у преріях», перша серія якого вийшла у вересні 1974 року.

165

Сволловфілдська церква — великий храм у Кінгстоні, один з найпопулярніших у столиці Ямайки; громада засновувалась як незалежна євангелістська церква, хоча нині належить до протестантської деномінації Братська церква.

166

23 листопада 1976 року прем’єр-міністр Ямайки Майкл Норман Менлі добився дострокового розпуску парламенту, де його партія мала більшість, а нові вибори були назначені вже на 15 грудня того ж року, — і це в умовах надзвичайного стану, що діяв у країні з червня. Опозиція не була готова до перевиборів, і партія прем’єра зрештою зміцнила свою владу, набравши ще більше голосів, ніж на попередніх виборах. До того ж це відбувалося на тлі підготовки до концерту гурту Боба Марлі за мир, до якого керівна партія безпосереднього стосунку не мала, але хотіла записати цю акцію у свій актив.

167

Маркус Ґарві (1887-1940) — діяч всесвітнього руху чорношкірих за права та звільнення від гноблення; народився на Ямайці.

168

«Мелоді мейкер» (Melody Maker) — популярний британський музичний часопис.

169

Назва однієї з пісень Боба Марлі.

170

Ерик Клептон — британський рок-музикант.

171

Кавер-версія — авторська музична композиція (часто відома) у виконанні іншого музиканта; тут мова про кавер Ерика Клептона на пісню Боба Марлі «I Shot the Sherrif».

172

Мається на увазі імператор Ефіопії Хайле Селассіє I, якого прихильники растафаріанства називали Джа, вважаючи одним з утілень Бога на Землі.

173

Прип. 3:6 (тут і далі цитати з Біблії в перекладі Івана Огієнка).

174

Фрази і назви пісень Боба Марлі.

175

«Гаммерсміт одеон» — концертна зала в Лондоні.

176

Джимі Гендрикс (1942-1970) — американський гітарист, співак і композитор, творчість якого пов’язана з такими напрямками, як есід-рок, блюз-рок та

джаз-рок. За версією журналу «Роллінг стоун», Гендрикс був визнаний найкращим гітаристом світу.

177

«Діп Перпл» (Deep Purple) — британський рок-гурт, створений у лютому 1968 року в Гартфорді, Англія. «Бакмен-Тернер овердрайв» (Bachman-Turner Overdrive) — канадський гурт, створений 1972 року в місті Вінніпезі.

178

«Оральний секс» (Brain Salad Surgery) — альбом англійського гурту «Емерсон, Лейк енд Палмер» (Emerson, Lake & Palmer).

179

Міллі Смолл — ямайська співачка, найбільш відома своєю версією пісні американського рок-гурту «Кадилакс» (Cadillacs) під назвою «Мій хлопчик льодяник» (My Boy Lollipop).

180

Айриштаун, Оґесттаун — райони Кінгстона.

181

«Казки дядечка Римуса» — збірна назва казок, основаних на негритянському фольклорі.

182

Рей Донован — головний герой однойменного американського телевізійного серіалу, спеціаліст із протизаконного усунення проблем багатих і знаменитих людей.

183

«Тек-9» — самозарядний пістолет шведського виробництва, популярний у злочинному світі.

184

«Середній прохід» (1962) — книжка Відьядхара Сураджпрасада Найпола — тринідадського і британського письменника індійського походження, лауреата Нобелевої премії з літератури.

185

«Френчменз коув» (Frenchman’s Cove — буквально «Французова бухточка») — відомий на Ямайці готель на північному узбережжі країни, поблизу міста Порт-Антоніо.

186

«Воґ Паттернз» (Vogue Patterns) — американський жіночий журнал про шиття.

187

«Степфордські дружини» (The Stepford Wives) — фантастичний роман відомого письменника Айри Левіна, написаний 1972 року, про Степфорд — невелике містечко, яке має одну дивну особливість: там жінки з ранку до вечора займаються домашнім господарством та дітьми, завжди мають гарний вигляд і слухаються своїх чоловіків. При цьому в них немає ніяких захоплень у житті, вони не спілкуються з друзями і не прагнуть розвиватися.

188

«Лоракс» — дитяча книжка американського письменника Доктора Сьюза. У ній засобами персоналізації розповідається про те, якої шкоди природі може завдати жадібність корпорацій.

189

Єльський університет — один з найстаріших та найпрестижніших вищих навчальних закладів США.

190

«Муді блюз» (Moody Blues) — британський рок-гурт, створений у Бірмінгемі 1964 року, один із засновників прогресивного року.

191

Роузтаун — один з районів Ямайки з поганою інфраструктурою.

192

«Топ гет», «Тіт фо тет», «Нептун» — назви розважальних клубів.

193

«Гайнекен» (Heineken) — марка пива.

194

«Крім» (Creem) — американський щомісячний рок-журнал, що почав виходити з березня 1969 року.

195

«Темптейшнз» (The Temptations) — американський соул-гурт, утворений наприкінці 50х років у місті Детройті під назвою «Елґінз» (The Elgins).

196

Мікеланджело Антоніоні — італійський кінорежисер, представник течії неореалізму.

197

Один із чотирнадцяти округів Ямайки.

198

«Одинадцять друзів Оушена» — фільм Льюїса Майлстоуна 1960 року.

199

Ваятт Ерп (1848-1929) — американський полісмен, один із найвідоміших постатей часів Дикого Заходу.

200

Дишреґ (англ.) — ґанчірка.

201

Ґарвіїзм — аспект чорного націоналізму, названий ім’ям його засновника Марка Ґарві.

202

«Душа на льоду», «Брат Соледад», «Як Європа ослабила Африку» — книжки чорношкірих авторів, присвячені проблемам своєї раси.

203

Норбрук — район у Кінгстоні.

204

Тут теж мається на увазі імператор Ефіопії Хайле Селассіє I.

205

Maricon (ісп.) — гомосексуал.

206

Putito (ісп.) — розпусник.

207

Hombre (ісп.) — чоловік, мужчина.

208

Ідеться про військову операцію в затоці Свиней 1961 року — невдалу спробу уряду США силоміць усунути від влади на Кубі комуністичний уряд Фіделя Кастро.

209

Hermano (ісп.) — брат.

210

Muchacho (ісп.) — хлопець, юнак.

211

ОПЕК — Організація країн-експортерів нафти (OPEC, англ. The Organization of the Petroleum Exporting Countries) — картель, створений нафтовидобувними державами для стабілізації цін на нафту.

212

Але в цій сраній країні все помилка (ісп).

213

Заради Бога, ти знаєш іспанську? (ісп.)

214

— Льюїсе, навіщо ти мене витяг з моєї сраної країни, щоб поговорити з цим сучим сином?

— Льюїсе, Льюїсе, просто покажи цьому сраному негритосику, як робити листи з вибухівкою. Або, може, позич йому «Кулінарну книжку анархіста». Він і його хлопці — сучари, але корисні. Поки що принаймні (ісп.).

215

Amigo (ісп.) — друг.

216

«Школа Америк» (The School of the Americas) (тепер — Інститут Західної півкулі зі співробітництва у галузі безпеки (Western Hemisphere Institute for Security Cooperation)) — спеціалізований військово-навчальний заклад, заснований 1946 року, що утримується коштом уряду США. За часів «холодної війни» готував кадри для антикомуністичних режимів.

217

Мартін Гайдеґґер (1889-1976) — німецький філософ-екзистенціаліст.

218

Одна з найвідоміших у Кінгстоні психлікарень.

219

Chico (ісп.) — хлопчик.

220

Puta (ісп.) — сучий син.

221

C-4 (ісп.) — пластикова вибухівка.

222

Hola, mi amigo (ісп.) — Вітаю, мій друже.

223

Madre de Dios (ісп.) — Мати Божа.

224

Мануель Араухо — особистий помічник і водій чилійського поета і політичного діяча Пабло Неруди.

225

«Амблад» (AMBLOOD) — кодова назва підпільної мережі, що діяла на Кубі після приходу до влади Фіделя Кастро.

226

Маркос Орландо Летельєр — чилійський економіст і дипломат.

227

«Волл-стрит джорнел» (Wall Street Journal) — щоденна газета, одне з найбільших і найвпливовіших американських видань. «Маямі гералд» (The Miami Herald) — найбільша щоденна газета в Південній Флориді. «Ю-Ес ньюз енд ворлд репорт» (U. S. News & World Report) — американський новинний щотижневий журнал.

228

Назва банди.

229

Дуейні-парк — район у Кінгстоні.

230

«Нешнл інкваєр» (National Enquirer) — американське щотижневе видання, що спеціалізується на публікації сенсаційних новин для невибагливого читача.

231

Деніел Еллсберґ — колишній американський військовий аналітик, який 1971 року передав пресі таємний збірник «Документи Пентагону».

232

Емілі Пост (1872-1960) — американська письменниця, авторка «Енциклопедії етикету».

233

«Біллборд» (Billboard) — американський щотижневик, присвячений музичній індустрії, що охоплює майже повністю цей бізнес: новини, авторські статті, продаж аудіо- та відеоносіїв тощо.

234

Гельветика — один з найпоширеніших шрифтів без зарубок.

235

Карлі Саймон — американська поп-виконавиця 1970-х років, співачка та авторка пісень.

236

Стівен Тайлер — рок-співак, лідер гурту «Аеросміт» (Aerosmith).

237

Май-тай — назва коктейлю.

238

«Фрай» (Frye) — американська компанія-виробник взуття.

239

Секс мандинго — секс із чорношкірим чоловіком, що має дуже великий пеніс.

240

Карлос Кастанеда — американський письменник і антрополог, етнограф, мислитель езотеричної орієнтації, містик.

241

«Таткова армія» — комедійний телесеріал.

242

Бетґерл — псевдонім декількох супергероїнь у всесвіті видавництва «Ді-Сі комікс» (DC Comics).

243

Вид зачіски в африканському стилі, яка створюється плетінням безлічі дрібних кісок із завитками на кінчиках.

244

Отто Аросемена Ґомес — президент Еквадору з листопада 1966 до кінця серпня 1968 року.

245

Йдеться про Джорджа Герберта Вокера Буша, на той час директора Центральної розвідки, майбутнього президента США.

246

Олд-Гарбор — містечко на півдні Ямайки.

247

Стоклі Кармайкл — тринідадсько-американський громадський діяч, учасник американського руху за громадянські права в 1960-х роках.

248

АНБ — Агенція національної безпеки — агенція криптологічної розвідки Сполучених Штатів Америки.

249

Операція «Перевертень» — таємні узгоджені дії ЦРУ та ЛПЯ 1976 року, спрямовані на дестабілізацію ситуації на Ямайці.

250

Тобто настане 77-й рік XX століття.

251

Ґреґ Бреді — персонаж кінокомедії «Сімейка Бреді».

252

Банні Вейлер — учасник первинного складу гурту Боба Марлі «Вейлерз» (Wallers).

253

Ґей Талезе (Таліз) — письменник, метр літературної журналістики 1960-х років.

254

Кітті Келлі — американська журналістка і авторка популярних неавторизованих біографій знаменитостей та політиків.

255

«Чорне Різдво» — канадський фільм жахів режисера Боба Кларка (1974).

256

Обіа (Obeah) — особлива система чаклунства та релігійних практик, поширена на Багамських островах та в країнах Карибського басейну, зокрема на Ямайці.

257

Тут мається на увазі Гамельнський щуролов — персонаж середньовічної німецької легенди. Згідно з нею, сурмач, обдурений магістратом м. Гамельна, що відмовився виплатити йому винагороду за звільнення міста від щурів, з допомогою чарів вивів за собою всіх міських дітей.

258

Елвін «Сико» Паттерсон (уроджений Франсиско Віллі) — ударник гурту «Вейлерс» (The Waiters).

259

Фоґорн Леґорн — півник, головний персонаж мультсеріалу «Фоґорн Леґорн та його друзі».

260

Балакучий осел Френсис — персонаж семи комедійних фільмів кінокомпанії «Юніверсал Інтернешнл» (Universal International).

261

Рослина з родини заурурових (лат. Saururaceae).

262

Тамаринд — тропічна рослина, інша назва — індійський фінік.

263

«Третій світ» (Third World) — ямайський реґі-гурт, заснований 1973 року, що грає музику з елементами соулу, фанку та диско.

264

«Могутній гонг» (Tuff Gong) — збірка ґітів Боба Марлі. Тут — як символ усієї творчості Боба Марлі.

265

Рахав — мешканка Єрихона, блудниця, згідно з Книгою Ісуса Навина, заховала у своєму будинку двох розвідників з війська Ізраїлю.

266

Филістія — земля на території сучасного Ізраїлю, яку в давні часи заселяли филістимляни.

267

Малюк Сиско — головний ґерой однойменного американського телесеріалу 1950-х років.

268

Людина без імені — персонаж Клінта Іствуда з «Доларової трилогії» Серджіо Леоне.

269

Геновер — один із округів Ямайки.

270

Марони — збіглі чорношкірі раби у Вест-Індії та Гвіані, що боролися проти колонізаторів.

271

«Ангели Чарлі» — американський телесеріал кінця 1970-х років.

272

«Воно», «Я», «Над-Я» — за Зиґмундом Фройдом, три основних структури психіки.

273

«Танець тіні» (Shadow Dancing) — назва диско-альбому та пісні, яку написав 1978 року Енді Ґібб, один із солістів гурту «Бі Джиз» (Bee Gees).

274

Еррол Флінн — голлівудська кінозірка австралійського походження, секс-символ 1930-1940-х років; прославився в амплуа відважних героїв та шляхетних розбійників.

275

Тобто експатріанти.

276

Прудкий Дро Мак-Ґро — антропоморфний кінь, головний герой мульт-серіалу «Шоу Прудкого Дро Мак-Ґро».

277

«Дьюки з Газзарду» — американський телесеріал про пригоди двох братів, Бо і Люка Дьюків, що мешкають у вигаданому графстві Газзард; транслювався з 1979 до 1985 року.

278

«Джей-Бі-Сі» (JBC) — Ямайська телерадіомовна корпорація.

279

Спред-офенс — наступальна схема в американському футболі.

280

«Синє» кіно — жаргонна назва порнофільмів.

281

«Вок з Яном» (Wok with Yan) — канадське кулінарне телешоу на телеканалі «Сі-Бі-Ес» (CBC).

282

Один фут дорівнює 30,48 сантиметра.

283

«Скво» — початкове значення слова — жінка-індіанка; згодом слово набуло значення «жінка», «дружина», «постійна подруга»; має сексистський і расистський підтекст.

284

Енді Ґібб — британський співак у стилі поп і диско.

285

Maintenant! Depeche-toi! (фр.) — Негайно! Поквапся!

286

Мандинго — група народностей у Західній Африці.

287

«Господиня Фалконгерсту» — роман Ланса Горнера.

288

Популярний на той час гіт німецького диско-гурту «Силвер конвенцій» (Silver Convention).

289

«Зачарований» (Bewitched) — американський ситком, що виходив на каналі «Ей-Бі-Сі» (ABC).

290

«Живучи день за днем» (One Day at a Time) — американський ситком, Що виходив вісім сезонів на каналі «Сі-Бі-Ес» (CBS).

291

Мері Тайлер Мур — американська комедійна актриса, співачка та продюсер.

292

Тоні Кертіс — американський актор, дуже популярний в кінці 1950 — на початку 1960-х років.

293

Фарра Фосетт — американська актриса.

294

«Лістерин» (Listerine) — торгова назва антибактеріального ополіскувана для порожнини рота.

295

«Даллас» — американська телевізійна «мильна опера», що транслювалася з 2 квітня 1978 по 3 травня 1991 року.

296

Лора Інґаллс — американська письменниця, авторка серії книг для дітей «Маленький будиночок у преріях» про життя родини першопрохідців. Мері Інґаллс — її старша сестра.

297

«Гастлер» (Hustler) — американський порнографічний журнал.

298

«Щаслива повія» — комедійний біографічний фільм Ніколаса Сґарро 1975 року.

299

«Королева танцю» (Dancing Queen) — популярна на той час пісня шведського гурту «АББА» (ABBA).

300

«Фростед флейкс» (Frosted Flakes) — сухі сніданки американської компанії «Келлоґґ».

301

«Твінкі» (Twinkie) — марка золотистого бісквіта з кремовим наповнювачем. «Галстон» (Halston) — американська марка жіночого одягу. «Ліп смекерз» (Lip Smackers) — американська марка косметики для губ. «Леґґс» (L’eggs) — бренд жіночих колготок. «Ревлон» (Revlon) — американський виробник косметичної продукції.

302

Ролінг-каф — за ямайськими повір’ями, привид у вигляді бика з червоними очима, що тягне за собою важкі ланцюги.

303

«Відкриття Містi Бетговен» — порнографічний фільм Редлі Мецгера 1976 року.

304

Тут мається на увазі газета «Джамайка стар» (The Jamaica Star).

305

«Дейлі ньюз» (Daily News) — щоденна газета міста Нью-Йорка.

306

«Сімейка Манстерів» — американський телевізійний ситком із зображенням домашнього життя родини добрих монстрів.

307

«Диво-Жінка» — супергероїня популярних серій коміксів «Ді-Сі», кінофільмів та серіалів, знятих за мотивами коміксів.

308

Мочо — місто на Ямайці.

309

«Студія 54» (Studio 54) — культовий нічний клуб і всесвітньо відома дискотека, що прославилася легендарними вечірками, жорстким фейс-контролем, безладними статевими зносинами і вживанням наркотиків. Клуб відкрився 26 квітня 1977 року в Нью-Йорку в будівлі колишнього театру на перетині 54-ї вулиці Мангеттену та Бродвею.

310

«Крекер Джек» — товарний знак попкорну в карамелі.

311

Містер Біґ — Mr Big або Mr Big Shot — ідіома, що окреслює особу, в якої «життя вдалося», того, хто «тримає Бога за бороду».

312

Мається на увазі 39-й президент США Джиммі Картер (на посаді з 1977 до 1981 року).

313

АНК — Африканський національний конгрес — найстаріша політична організація африканського населення Південно-Африканської Республіки, головною метою якої була ліквідація режиму апартеїду та боротьба за демократичну перебудову суспільства.

314

Ян Сміт — прем’єр-міністр британського домініону Південна Родезія з квітня 1964 до листопада 1965 року, потім — прем’єр-міністр незалежної Родезії.

315

БОСС — Бюро державної безпеки Південно-Африканської Республіки.

316

Кемп-Дейвід — заміська резиденція для президента США і його гостей.

317

Спритний Дікі (Tricky Dicky) — прізвисько 37-го президента США Ричарда Ніксона, яке він отримав ще під час сенатських перегонів 1950 року.

318

Джон Едґар Гувер — американський державний діяч, що обіймав посаду директора Федерального бюро розслідувань майже півстоліття — з 1924 року до самої своєї смерті у 1972-му.

319

Форт-Брегґ — одна з головних військових баз армії США, на території якої розміщено основні органи Управління військ спеціального призначення США.

320

Йдеться про іранського шаха Мохаммеда Резу Пахлаві.

321

Феномен Баадера-Майнгофа — спотворення мислення, яке виявляється в тому, що людина після отримання певної нової інформації робить помилковий висновок про те, що вона незвично часто повторюється.

322

«Човен кохання» — тривалий американський телесеріал про круїзний лайнер, де в кожній серії з пасажирами відбуваються нові пригоди.

323

Комісія Воррена — комісія з розслідування вбивства президента Джона Кеннеді.

324

Том Гайден — американський ліворадикальний громадський активіст.

325

Білл Косбі — американський гуморист, актор, телепродюсер та громадський активіст.

326

«Доктор Ноу» — перший британський кінофільм про суперагента-шпигуна Джеймса Бонда, що вийшов на екрани 1962 року.

327

Горацio Нельсон (1758-1805) — британський флотоводець, національний герой Великої Британії; командувач у боях з революційною та наполеонівською Францією; 1798 року переміг французький флот біля Абу-Кіра, а 1805-го — французько-іспанський біля мису Трафальґар (де помер під час битви від ран); забезпечив Великій Британії панування на морях.

328

Джордж Бриджес Родні (1719-1795) — британський флотоводець, учасник війни за незалежність США; розгромив французький флот у бою біля Домініки, який став найбільшою морською битвою XVIII століття, після чого французи відмовилися від планів атакувати Ямайку.

329

Джемрок — сленгова назва Ямайки.

330

Едвард Філіп Джордж Сіаґа — ямайський державний і політичний діяч, багаторічний лідер Лейбористської партії Ямайки, прем’єр-міністр Ямайки. Тут ідеться про епізод, що стався під час другого концерту за мир, 1978 року, коли, на прохання Боба Марлі, керівники протиборчих партій піднялися на сцену й потисли один одному руки.

331

Рядок зі знаменитого спіричуела (духовної пісні афроамериканців) «Спускаючись берегом річки».

332

Джейкоб Міллер — ямайський музикант у стилі реґі, растафаріанець.

333

Йдеться про відому на Ямайці пісню колонця (the Colon man song), в якій розповідається про ямайців, що повернулися додому з будівництва Панамського каналу. Щоб підкреслити свою статусність, ці люди носили модні серед багатіїв ланцюжки, до яких мали б кріпитися кишенькові годинники. Однак це була лише імітація добробуту, бо грошей на справжні годинники такі люди не мали. Тож коли в них запитували, котра година, колонці мусили визначати час за сонцем.

334

Спіді Гонзалес — мультиплікаційний персонаж, «найшвидша миша Мексики».

335

Тобто: кримінальник, гангстер, людина поза законом.

336

Неґрил, Очо-Ріос — курортні містечка на Ямайці.

337

У вустах Папи Ло — видозмінене ямайське прислів’я, що означає: якщо розшукувана людина зникла, то можна принаймні помститися її родичам.

338

Алюзія на назву пісні Боба Марлі «Залізний лев у Сіоні» (Iron Lion Zion).

339

Менелік — згідно з ефіопськими переказами, син царя Соломона та цариці Савської, чиї нащадки правили в Ефіопії аж до XX століття.

340

Гад — один з персонажів Старого Завіту, порадник та пророк царя Давида.

341

Тут теж мається на увазі пісня «Каченята» (Disco duck) — диско-гіт кінця 1970-х — початку 1980-х років.

342

«Прибуття повільного поїзда» (Slow Train Coming) — назва альбому Боба Ділана 1979 року.

343

«Люба Еббі» — колонка порад, яку заснувала 1956 року Полін Філліпс під псевдонімом Абіґейл Ван Бюрен; у наш час цю колонку веде її донька Жанна Філліпс.

344

Карлі Саймон — вокалістка, піаністка, композиторка, авторка текстів, продюсерка, одна з найпопулярніших авторів-виконавців 1970-х років; яскрава представниця «сповідального» стилю в поп-музиці.

345

Полковник Сандерс — засновник мережі ресторанів швидкого харчування «Кей-Еф-Сі».

346

Джо Меннікс — приватний детектив з однойменного телесеріалу.

347

Барнабі Джонс — детектив з однойменного телесеріалу.

348

«Жінки в поліції» — американський телесеріал про поліцію.

349

Катлас — абордажна шабля; натяк на піратське минуле Ямайки.

350

«Дайнемік саундз» — студія звукозапису в Кінгстоні.

351

Ду-воп — вокальний жанр ритм-енд-блюзу та рок-н-ролу.

352

Йдеться про Андреа Тру (справжнє ім’я Андреа Марі Труден) — американську порноактрису та співачку в стилі диско.

353

Джеррі Рафферті — британський шотландський співак, гітарист, клавішник, композитор, автор текстів, продюсер.

354

Челсі-авеню — вулиця у Кінгстоні.

355

Гав-Вей-Трі — район Кінгстона.

356

«Ґлімер твінс» — авторський дует Міка Джаґґера та Кіта Ричардса.

357

«Деякі дівчата» (Some Girls) — альбом гурту «Роллінг стоунз» 1978 року.

358

Вагант — (від лат. vagantes — мандрівний) — у XII-XIV століттях у деяких країнах Західної Європи мандрівний актор — автор і виконавець здебільшого антиклерикальних пісень та вистав.

359

Варейка-Гіллз — місцевість поблизу Кінгстона.

360

Сіу, черокі, апачі — індіанські племена.

361

Денніс Браун — співак-виконавець реґі, за роки своєї кар'єри записав понад 75 дисків і безліч гітів. Боб Марлі називав його своїм улюбленим співаком і «спадкоємним принцом реґі».

362

Сід Вішес — басист британського панк-рок-гурту «Секс пістолз» (Sex Pistols).

363

«Гоквінд» (Hawkwind) — британський рок-гурт, що виконував психоделічний рок з елементами проґу, геві-металу та експериментальної електроніки; поряд з гуртом «Пінк Флойд» (Pink Floyd) вважається родоначальником жанру спейс-рок.

364

Другого липня 1961 року американський письменник Ернест Гемінґвей застрелився у власному будинку зі своєї улюбленої рушниці.

365

«Рівно опівдні», «Чоловік, що застрелив Ліберті Веленса», «Сини Кейті Елдер» — американські вестерни.

366

Дік Каветт — ведучий популярного телешоу, гостями якого за довгі роки побували багато світових знаменитостей.

367

«60 хвилин» — американське суспільно-політичне телешоу Доналда Г'юїтта, що транслюється на каналі «Сі-Бі-Ес» із 1968 року.

368

Лінда Блер — американська актриса, найвідоміша своєю роллю одержимої дівчинки у фільмі «Той, що виганяє диявола».

369

«Жах Амітивілля» — фільм жахів Стюарта Розенберга 1979 року.

370

«Гідеон» — міжцерковна спільнота християн, що розповсюджує безплатні екземпляри Біблії, зокрема через готелі.

371

Форт-Лодердейл — місто на південному сході Флориди (США).

372

Quinceanera (ісп.) — п’ятнадцятиліття.

373

Буша — так на Ямайці називали наглядачів на плантаціях, переважно світлошкірих; іноді вживається для характеристики керівника без належних знань.

374

Аеропорти Кінгстона; перший обслуговує міжнародні рейси, другий — внутрішні.

375

Йдеться про документальні кінокадри вбивства президента США Джона Кеннеді в Далласі, у листопаді 1963 року.

376

«Мотаун рекорде» (Motown Records) — американська звукозаписувальна компанія, заснована 1959 року. У 1960-ті тут був розроблений особливий напрямок ритм-енд-блюзу — «мотаунське звучання» (Motown Sound).

377

Мау-мау — повстання народів Кенії проти англійської практики відбирання земель в африканців у 1950-х роках.

378

«Чорна зірка» (Black Star) — назва судноплавної компанії, яку організував 1919 року Маркус Ґарві, щоб переправити всіх чорношкірих з Нового світу назад до Африки. Компанія швидко збанкрутувала, і великий задум під гаслом «Назад у Африку» так і не здійснився.

379

Кокні — лондонське просторіччя.

380

Мається на увазі англійське написання прізвища Clark, а не Clarke — як можливий варіант.

381

Чорна Борода (справжнє ім’я Едвард Драммонд) (прибл. 1680-1718) — знаменитий британський пірат, що орудував у районі Карибського моря в 1716-1718 роках.

382

Генрі Морґан (1635-1688) — англійський мореплавець, пірат, капер, пізніше плантатор і віце-губернатор Ямайки, активно провадив англійську колоніальну політику.

383

Exactamente (ісп.) — точно.

384

Estados latinos (ісп.) — латинські країни.

385

Compadre (icп..) — приятель.

386

Hasta la vista (icп.) — до побачення!

387

«Свині в космосі» — одна з серій американської телевізійної гумористичної програми «Мапет-шоу».

388

Картель Калі — колумбійський наркокартель, що існував з 1977 до 1998 року.

389

«Звершилось!..» — останні слова Ісуса Христа, сказані на Гол готі (Ів. 19:30).

390

«Вулиця Сезам» — дитяча пізнавальна телепрограма.

391

«Джамінтел» (Jamintel) — телефонна служба Ямайки.

392

«Ґолд Бонд» (Gold Bond) — американська марка продуктів для догляду за шкірою.

393

«Чоловік, що застрелив Ліберті Веланса» — вестерн Джона Форда 1962 року.

394

«Мічиґан і Смайлі» (Michigan & Smiley) — ямайський дует, що виступав у стилях реґі та дансгол. «Тамлінс» (The Tamlins) — ямайський гурт, що виступав у стилях реґі і даб.

395

«Блек Угуру» (Black Uhuru) — культовий ямайський реґі-гурт, популярний з кінця 1970-х років.

396

Теренс Стівен Мак-Квін — американський кіноактор, захоплювався авто- та мотоперегонами, а також східними єдиноборствами. Помер 1980 року в мексиканському місті Чіуауа.

397

Стіві Вандер — американський музикант, співак, композитор, аранжувальник, автор текстів та продюсер. «Майстер Бластер» (Master Blaster (Jammin') — пісня С. Вандера 1980 року, ода легенді реґі Бобові Марлі.

398

«Білі доріжки» (White Lines) — назва композиції Мелло Мела 1983 року; «Хлопці в Америці» (Kids in America) — назва пісні Кім Вайлд 1981 року.

399

Єзекія — цар Юдейського царства з Давидового роду.

400

Ґарі Сенді — популярний американський актор теле- та кіносеріалів.

401

Служба імміграції та натуралізації США.

402

Ґрамерсі — район на північному сході Нижнього Мангеттену.

403

«Аризона» — американський лінкор, який потопила японська авіація в Перл-Гарборі 7 грудня 1941 року; досі не піднятий.

404

«Дакота» — фешенебельний житловий будинок, розміщений у районі Мангеттену; в арці цього будинку 8 грудня 1980 року був убитий Джон Леннон.

405

«Валіум» — заспокійливий психотропний засіб.

406

Ґреґорі Айзекс — ямайський реґі-музикант.

407

Яннік Ноа — відомий французький тенісист та поп-соул-співак.

408

Насправді на час описуваних подій Боб Марлі вже помер (1981).

409

Лайл Ваґґонер — американський кіноактор і модель.

410

Деніс Вільямс — американська співачка, авторка пісень.

411

Крекер — людина, що вживає крек — дешеву версію кокаїну.

412

Тобто СНІДу.

413

«Стренд» — відома в Нью-Йорку книгарня, розміщена на розі Бродвею та 12-ї вулиці.

414

«Крик» — поема одного з найвідоміших американських поетів другої половини XX століття Аллена Ґінзберга, що вважається найбільш знаменитим твором біт-покоління (поруч з романами «У дорозі» Джека Керуака та «Голим ланчем» Вільяма Берроуза).

415

«Ксанакс» — антидепресант; «Перкоцет» — знеболювальний препарат.

416

Один із чотирнадцяти округів Ямайки.

417

Хвороба Лайма (також відома як бореліоз, Лайм-бореліоз, системний кліщовий бореліоз) — природно-осередкова інфекційна хвороба; передають кліщі.

418

«Джонні Вокер» (Johnnie Walker) — рідкісний шотландський елітний віскі.

419

Рогайд (від англ. Rawhide) — буквально «недублена шкіра».

420

«Поїзд душі» (Soul Train) — американська музична телепередача (1971-2006). У програмі переважно виступали виконавці в жанрах ритм-енд-блюзу, соулу та гіп-гопу.

421

Затока Біскейн, Кендал-Вест — територія штату Флорида (США).

422

«Денніз» (Denny’s) — мережа дешевих ресторанів.

423

За Фаренгейтом, тобто 10 градусів за Цельсієм.

424

Син Сема — прізвисько Дейвіда Берковіца, американського серійного вбивці.

425

Донна Саммер — американська співачка, що виконувала композиції в музичних стилях ритм-енд-блюз і диско.

426

Сонгмі — в’єтнамське село, де під час В’єтнамської війни американські війська скоїли масове вбивство цивільного населення; символ воєнних злочинів нашого часу.

427

Джин Сіммонс, Пітер Крисс — музиканти з американського рок-гурту «Кісс» (Kiss).

428

Корал-Ґейблс — місто на південному сході штату Флорида (США).

429

Loca (ісп.) — божевільна.

430

Chica (ісп.) — дівчинка.

431

Бой Джордж — британський поп-співак, один із символів британської музичної течії 1980-х років «нова романтика».

432

«Люди Ікс» — супергерої-мутанти з популярного коміксу та серії кінофільмів.

433

«Дабл'ю-Ел-Ай-Бі» (WLIB) — міська радіостанція, розташована в Нью-Йорку.

434

«Кейстонські копи» — серія німих комедійних фільмів (1912-1917) про цілковито некомпетентну групу полісменів.

435

Джейкоб Міллер був дуже близьким із Бобом Марлі, який називав його своїм улюбленим співаком. Вони планували спільний тур, але цьому завадила раптова смерть Джейкоба: він загинув у автокатастрофі 23 березня 1980 року.

436

Сі-Три-Пі-Оу — людиноподібний робот, персонаж кіноепопеї «Зоряні війни».

437

Керол Бернетт — американська актриса, комедіантка та співачка, відома завдяки комедійному «Шоу Керол Бернетт» на каналі «Сі-Бі-Ес», де, з-поміж інших, грав Лайл Ваґґонер.

438

Пейслі — орнаментальна композиція, що складається з повторюваних елементів каплеподібної форми.

439

«Таун енд кантрі» (Town & Country) — щомісячний часопис про американський стиль життя; найстаріший у США журнал, що безперервно виходить з 1846 року.

440

Пол Джексон Поллок — американський художник, один з визначних представників абстрактного експресіонізму, що вплинув на мистецтво другої половини XX століття.

441

Віллєм де Кунінг — провідний художник і скульптор другої половини XX століття, один з лідерів абстрактного експресіонізму.

442

Алфред Ньюмен — вигаданий рекламний персонаж, що з'являвся на понад 500 обкладинках американського сатиричного журналу «Мед» (Mad), з доволі відстовбурченими вухами.

443

Юка — коренеплід, за смаком нагадує підсолоджену картоплю.

444

«Мішлен» (Michelin) — французька компанія, всесвітньовідомий виробник шин; на емблемі фірми зображено людину, складену з дутих кіл.

445

Guapo (ісп.) — красунчик.

446

Чоризо — національна страва іспанської, галісійської та португальської кухонь, свинячі ковбаски зі спеціями.

447

Гонкі — в англійській мові образливе прізвисько білошкірих людей.

448

«Хто має вуха слухати, хай слухає» (Марк. 4:9).

449

Мітпекінг — історичний район на заході Нижнього Мангеттену.

450

«Джефферсони», «Троє — це компанія» — тривалі американські комедійні телесеріали.

451

(Прип. 18:22).

452

Ґаза — сленгове найменування ямайського міста Портмора, що неподалік Кінгстона.

453

Бушвік — район на півночі Брукліну.

454

Бед-Стай — район у Брукліні.

455

Гаррі Гемлін — американський актор, найбільш відомий завдяки ролі в серіалі «Закон Лос-Анджелеса»; 1987 року названий «Найсексуальнішим чоловіком року» (за версією журналу «Піпл» (People)). Майкл Онткін — канадський актор, найбільш відомий за роллю в знаменитому американському телесеріалі «Твін-Пікс». Обидва актори знімалися у драматичному фільмі «Займаючись любов'ю», що оповідає історію одруженого чоловіка, який усвідомлює свою гомосексуальність.

456

Боббі Юїнг — вигаданий персонаж американського телесеріалу «Даллас».

457

Малюнок-графіті, що мав величезну популярність в англомовних країнах Заходу з початку 1940-х до кінця 1950-х років, ставши частиною масової культури.

458

Kiss ту ass (англ.) — поцілуй мій зад.

459

Місця в Нью-Йорку, популярні серед гей-спільноти.

460

Guapo, muchacho або mariconcito (ісп.). — малий гомосексуал.

461

Препі — учень або випускник дорогої приватної школи в США. Стиль препі зародився у 1950-х роках, ставши своєрідною субкультурою, що об’єднувала «золоту молодь».

462

Філ Коллінз — британський співак, барабанник і автор пісень, актор, продюсер.

463

Флетбуш — житловий квартал Брукліну.

464

«Імітація життя» — фільм-мелодрама Дугласа Серка 1959 року.

465

«Вікторія» (Victoria), «Червона книжка» (Redbook) — жіночі журнали.

466

«Серце пітьми» — пригодницька повість англійського письменника польського походження Джозефа Конрада. У вислові «серце пітьми» вбачається не тільки географічні обриси «чорного континенту», куди ще не ступила нога цивілізації, а й «темнота в душі» людини.

467

«Жінка в поліції» — американський телесеріал, що виходив в ефір на «Ен-Бі-Сі» (NBC) протягом чотирьох сезонів (1974-1978).

468

Стаґґер Лі — прототип постаті афроамериканського бандита; образ жорстокого вбивці в американському міському фольклорі та музиці.

469

Фрик (з жарг. англ. freak — божевільний, скажений, посміховисько) — представник субкультури, що вирізняється яскравою, нестандартною зовнішністю та одягом і / або чудною поведінкою; вар’ят, дивак, дурко.

470

Ґейтс-авеню, Сентрал-авеню — дві нью-йоркські вулиці, що перетинаються в самому центрі Бушвіку.

471

Поперс — наркотичні речовини з групи алкілнітритів, що вживаються через вдихання.

472

Тамале — гостра страва мексиканської кухні.

473

«Узі» (Uzi) — ізраїльський пістолет-кулемет.

474

АМТ — копія пістолета «Кольт М1911» з нержавійної сталі.

475

Pendejo (ісп.) — мудило, довбак.

476

Pro bono (лат.) — для суспільного добра.

477

«Польовий шпиталь» — американський телесеріал про життя військово-польового шпиталю під час Корейської війни; «Одного разу за один раз» — американський комедійний телесеріал.

478

«Лу Ґрант» — американський драматичний телесеріал.

479

Айсмен — вигаданий супергерой коміксів «Марвел».

480

«Севен-ілевен» (7-Eleven — буквально з англ. «Від сьомої до одинадцятої») — мережа продовольчих крамниць крокової доступності.

481

Порножурнали для гомосексуалів.

482

Дарт Вейдер — центральний персонаж перших шести фільмів кіно-епопеї «Зоряні війни».

483

Бубба — прізвисько 42-го президента Сполучених Штатів Америки Білла Клінтона.

484

Ел Паркер — відомий американський гей-порноактор.

485

«Фритос» (Fritos) — американський бренд чипсів.

486

«Джим Бім» (Jim Beam) — найбільш продаваний по всьому світу бренд бурбону.

487

«Плейґерл» (Playgirl) — щомісячний журнал для жіночої аудиторії, що став неймовірно популярним і серед геїв. Видання публікує статті загального характеру, новини з життя зірок, а також фото оголених чоловіків.

488

Рамен — страва японської кухні з пшеничною локшиною.

489

«Курз» (Coors) — марка американського пива.

490

Сальса — соус мексиканської кухні.

491

«Хороші часи» (Good Times) — дев’ятнадцятий альбом Елвіса Преслі.

492

Біллі Вон — американський співак і музикант, диригент естрадного оркестру.

493

Джеймс Ласт (1929-2015) — німецький композитор, аранжувальник і диригент; 1964 року створив власний оркестр і став писати танцювальні аранжування популярних мелодій різних виконавців. Оркестр під його управлінням випустив понад 50 успішних альбомів загальним накладом 60 млн екземплярів, з яких 37 стали «золотими», а 18 — «платиновими».

494

Від назви однойменної німецької компанії-виробника теле- та радіообладнання, засобів зв’язку.

495

Принс Роджерс Нельсон — американський музикант і співак, один з найвпливовіших у рок-музиці.

496

Джайв (англ. jive) — танець афроамериканського походження, що з’явився в США на початку 1940-х років; різновид свінгу зі швидкими та вільними рухами.

497

«Шоу Еда Саллівана» — американське телешоу, яке транслювалося в Нью-Йорку з 20 червня 1948 року до 6 червня 1971 року.

498

«Пурпуровий дощ» (Purple Rain) — шостий студійний альбом Принса 1984 року, випущений саундтреком до однойменного музичного фільму з його участю; «Пурпуровий серпанок» (Purple Haze) — другий сингл британського гурту «Джимі Гендрикс Іксперієнс» (Jimi Hendrix Experience) 1967 року, одна з найвідоміших рок-композицій у світі.

499

Бловфлай (Blowfly — буквально з англ. «м’ясна муха»; справжнє ім’я — Кларенс Генрі Рид) — чорношкірий американський музикант, автор і продюсер, чиї пісні були популярні переважно серед чорношкірих слухачів.

500

Волтер Кронкайт — американський тележурналіст і телеведучий.

501

«Трилер» (Thriller) — шостий сольний альбом американського співака Майкла Джексона.

502

Тоні Таббс — американський боксер, який виступав у важкій ваговій категорії.

503

Філі — розмовна назва американського міста Філадельфії.

504

Фарра Лені Фосетт — американська актриса, модель і художниця.

505

Гаяліа — місто на південному сході штату Флорида (США).

506

Pinguero (ісп.) — чоловік-проститут.

507

«Дикун» — культовий фільм Ласло Бенедека 1953 року з Марлоном Брандо в головній ролі; справив сильний вплив на розвиток «байкерського кіно».

508

«Ласкаво просимо назад, Коттере» — американський комедійний серіал.

509

Ranchero (ісп.) — власник або працівник ранчо.

510

Ґраучо Маркс — американський актор-комік, учасник комік-трупи «Брати Маркси».

511

«Солдат удачі» — військовий найманець.

512

«Шоу Філа Доног'ю» — популярне американське ток-шоу; перша у світі телепередача формату «ток-шоу».

513

Асторія — район у Квінсі.

514

Музей сучасного мистецтва.

515

Флетбуш — житловий квартал Брукліну.

516

Вальє-дель-Каука — департамент на заході Колумбії; адміністративний центр — місто Калі.

517

Гізер Локлір — американська акторка, модель, відома за своїми ролями в серіалах «Ті Джей Гукер» та «Династія», в яких знімалася паралельно; Алексис Каррингтон — вигаданий персонаж і головний антагоніст телесеріалу «Династія».

518

«Сяйво» — фільм жахів Стенлі Кубрика 1980 року за однойменною книжкою Стівена Кінга.

519

Кітті Дженовезе — мешканка Нью-Йорка, жертва вбивці, що забив її до смерті на очах кількох свідків, жоден з яких не втрутився.

520

Віпер (англ. Weeper) — голосільник, горювальник, плаксій.

521

Джонні Кеш — американський співак і композитор, один з найвпливовіших музикантів XX століття.

522

«Хрещений батько» — культова гангстерська драма Френсиса Форда Копполи 1972 року.

523

«Нешнл інквайрер» (National Enquirer) — американська щотижнева ілюстрована газета з кольоровими фотографіями, що публікує часом неймовірні історії про відомих людей, сенсаційні події та загадкові явища.

524

Флетбуш — район у Брукліні.

525

Степін Фетчит — американський актор і комік.

526

Шашеменеленд — район у Ефіопії, населений вихідцями з Карибських островів.

527

Від лат. Gloria in excelsis Deo («Слава во вишніх Богу») — католицький та англіканський богослужебний гімн.

528

ОМ (від англ. Order of Merit) — Орден за Заслуги.

529

«Солдат бафало» — неформальна назва темношкірого американського кавалериста; так називалася знаменита пісня Боба Марлі (Buffalo Soldier).

530

«Перший промінь світла» (First Ray of Light) — так автор переназвав «Праджаш» (Pragaash) — індійський жіночий рок-гурт із Кашміру, утворений трьома дівчатами-мусульманками. Гурт був сформований у грудні 2012 року і викликав низку суперечок у ісламських вчених, які стверджували, що учасниці гурту нібито порушують норми ісламу. Весь гурт отримував погрози смерті та зґвалтування, піддавався іншим формам психологічного тиску. Оголошення фетви від головного муфтія призвело до розпаду колективу.

531

Фавела (порт. favela) — бразильський варіант нетрів, які зазвичай розташовані на околицях міст, на схилах гір.

532

«Пісня спокути» (Redemption Song) — назва пісні Боба Марлі.

533

«Вбивство диджея» (Sound Boy Killing) — назва композиції Меґа Бантона.

534

Сентрал-Парк-Вест — вулиця, що пролягає вздовж західної межі Центрального парку Нью-Йорка.

535

УБН — Управління боротьби з наркотиками (США).

536

Денемтаун — район у Кінгстоні.

537

Mijo (icп.) — синку.

538

Приплив — відчуття жару в клімактеричний період.

539

«Райт ейд» (Rite Aid) — мережа аптек у США.

540

«Бет Ізраель» (Beth Israel) — великий медичний комплекс у Нью-Йорку.

541

«Данкін Донатс» (Dunkin’ Donuts) — міжнародна мережа каварень з кондитерськими виробами.

542

Медж Синклер — американська кіноактриса, що народилася в Кінгстоні (Ямайка). «Мисливець Джон» — американський драматичний серіал, події якого відбуваються в лікарні; одну з ролей там грала Медж Синклер.

543

Весь Кінгстон поділено на 20 поштових зон. Під «Кінгстоном 21» (тобто 21-ю кінгстонською поштовою зоною) мають на увазі місця компактного проживання ямайців поза Ямайкою.

544

Артур Редлі на прізвисько Страхолюд — персонаж роману Лі Гарпер «Убити пересмішника».

545

«Три маленькі пташки» (Three Little Birds) — пісня Боба Марлі 1977 року з альбому «Вихід» (Exodus).

546

Ексл Роуз — американський музикант, фронтмен гурту «Ґанз-н-роузес» (Guns AT Roses).

547

«Ґанз-н-Роузес» (Guns AT Roses) — американський гард-рок-гурт, заснований 1985 року в Лос-Анджелесі.

548

«Джизес Джонс» (Jesus Jones) — англійський денс-техно- та брит-поп-гурт.

549

«Чорні ворони» (Black Crowes) — американський блюз- і гард-рок-гурт, що продав понад 20 мільйонів своїх альбомів; музичний журнал «Мелоді мейкер» (Melody Maker) назвав його «найбільш рок-н-рольним рок-н-рол-гуртом у світі».

550

«Липкі пальці» (Sticky Fingers) — альбом гурту «Роллінг стоунз» 1971 року.

551

«Міс Сайґон» (Miss Saigon) — мюзикл Клода-Мішеля Шенберга та Алена Бубліля.

552

Джанет Малколм — журналістка часопису «Нью-йоркер», авторка багатьох аналітичних публікацій. Джеффрі Мак-Доналд — армійський офіцер і лікар-практик, 1970 року визнаний винним у вбивстві своєї вагітної дружини та двох дочок. Джо Мак-Ґіннісс — американський письменник у жанрі нон-фікшн; автор бестселерів на кримінальну тематику.

553

«Сі-таун» (C-Town) — мережа крамниць крокової доступності.

554

Таунгаус — котедж на два або три поверхи, у блоці з такими ж будівлями з обох боків; має власний вхід.

555

Луї Армстронг — американський джазовий музикант; у США відомий як «король джазу».

556

Кеб Келловей — американський джазовий співак та шоумен.

557

Вашингтон-Гайтс — квартал на півночі Мангеттену.

558

1984 року в нью-йоркському метрополітені під час нападу чорношкірих Берні Ґетц відкрив по них стрілянину з незареєстрованого револьвера; судовий процес над Б. Ґетцом став, по суті, спором про межі самооборони.

559

Дживз — уособлення ідеального слуги, за прізвищем бездоганного камердинера в комічних романах Пелема Ґренвіла Вудгауза.

560

«Тімберленд» (Timberlands) — американський бренд спортивного взуття.

561

«Флітвуд Мек» (Fleetwood Mac) — британсько-американський рок-гурт.

562

Memento (лат) — пам’ятай.

563

Тут: волога вагіна.

564

Мажоретка — дівчина з тамбурмажорною тростиною, що марширує попереду оркестру.

565

Менор-Парк — елітна місцевість у селі Ларчмонд, що неподалік Нью-Йорка.

566

«Вогненні колісниці» — художній фільм-драма Г'ю Гадсона 1981 року про історію двох британських спортсменів-бігунів, що брали участь в Олімпійських іграх 1924 року; один з них — єврей, а другий — місіонер, відданий християнській релігії.

567

Мовиться про Вінстона Родні, більш відомого як Палючий Спис (Burning Spear), популярного ямайського виконавця реґі.

568

«Нічна доглядачка» (Night Nurse) — пісня ямайського реґі-музиканта Ґрегорі Айзекса.

569

«На флоті» (In the Navy) — гіт американського диско-гурту «Віллидж піпл» (Village People).

570

«Ем-Ті-Бі» (MTV) — музично-розважальний телеканал, присвячений сучасній популярній музиці та молодіжній субкультурі. Вперше вийшов в ефір у США 1 серпня 1981 року.

571

Вільям Фолкнер — американський письменник, прозаїк, лауреат Нобелевої премії з літератури 1949 року.

572

Тоні Монтана — головний герой кримінального фільму «Обличчя зі шрамом» (1983 р.).

573

Сандиніст — у Нікарагуа: прихильник Національного фронту звільнення, лівої політичної партії, що вела боротьбу з диктаторською династією Сомоси.

574

Саут-Маямі — місто у Флориді (США).

575

«Зейлз» (Zales) — американська мережа ювелірних крамниць.

576

Золочене століття — історично короткий період піднесення економіки США у 1865-1893 роках, після громадянської війни та реконструкції Півдня. Назва походить із книжки Марка Твена та Чарльза Ворнера «Золочене століття» й обігрує термін «золоте століття».

577

Вільям Твід (1823-1878) — сенатор від штату Нью-Йорк, ім’я якого стало загальним для позначення політичної корупції.

578

Барони-розбійники — феодали, що чинили розбій на дорогах; у другій половині XIX століття — американські капіталісти, що нажили свої статки нечесним шляхом.

579

«Нація ісламу» (Nation of Islam) — афроамериканська релігійна і націоналістична організація в США, заснована 1930 року в Детройті, штат Мічиган. В організації переважає націоналістичний і расистський компонент, заснований на протиставленні білим і американській державі.

580

Джон Джозеф Ґотті-молодший — один з найзнаменитіших гангстерів Нью-Йорка, бос родини Ґамбіно в 1986-1992 роках.

581

Краут-рок — напрямок експериментальної та психоделічної рок-музики, що виник наприкінці 1960 — на початку 1970-х років у Західній Німеччині.

582

Мері Тайлер Мур — американська актриса, епізод з участю якої, де вона підкидає берет у натовпі людей, неодноразово повторювали.

583

Сорел — традиційний різдвяний напій на Ямайці.

584

«Джамайка обзервер» (The Jamaica Орел) — щоденна ямайська газета.

585

Сока — танцювальна музика Карибських островів; як жанр сформувався наприкінці 1970-х років на Тринідаді та Тобаґо; присвячена карнавалам під кінець зими.

586

«Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї» (Прип. 22:6).

587

«Попайз» (Popeyes) — мережа ресторанів швидкого харчування, де фірмовими є страви з курятиною.